

GEMEENTE ENSCHEDE

JAARREKENING 2025

ENSCHEDE

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Leeswijzer.....	4
Voorwoord	6
Jaarverslag.....	7
1. Beleidsbrief	7
2. Programmaverantwoording	10
2.1 Vitaal en sociaal.....	10
2.2 Duurzaam wonen, leven en werken.....	44
2.3 Samenleving en bestuur	81
2.4 Financiën en organisatie.....	103
3. Paragrafen	111
3.1. Lokale heffingen.....	111
3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	117
3.3. Onderhoud kapitaalgoederen	126
3.4. Financiering	137
3.5. Bedrijfsvoering	143
3.6. Verbonden partijen.....	146
3.7. Grondbeleid	155
3.8. Openbaarheid	171
3.9. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken.....	173
3.10. Subsidieverwerving.....	176
3.11. Investerings	179
4. Bijlage bij het jaarverslag.....	188
Jaarrekening 2025.....	195
5. Balans	196
6. Overzicht van baten en lasten	198
7. Toelichting op de balans	199
7.1. Immateriële vaste activa	204
7.2. Materiële vaste activa	204
7.3. Financiële vaste activa.....	208
7.4. Voorraden	209
7.5. Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar	211
7.6. Liquide Middelen.....	212
7.7. Overlopende activa	213
7.8. Eigen vermogen.....	215
7.9. Voorzieningen	216
7.10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar.....	217
7.11. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	217
7.12. Overlopende passiva	218
7.13. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	223
8. Toelichting op het overzicht baten en lasten	225
8.1. Toelichting op algemene dekkingsmiddelen.....	225
8.2. Analyse op afwijkingen tussen begroting en overzicht baten en lasten.....	225
8.3. Taakvelden	272
8.4. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid	279
8.5. Wet Normering Topinkomens (WNT).....	281
8.6. Incidentele baten en lasten	284

9. Rechtmatigheidsverantwoording	294
10. Bijlagen, onderdeel jaarrekening	296
10.1. Staat van reserves	296
10.2. Staat van voorzieningen	310
10.3. SiSa 315	
Overige gegevens	335
Vaststellingsbesluit	335
Controleverklaring	335

Leeswijzer

Voor u ligt de gemeenterekening 2025. Hierin kijken we terug op het jaar 2025 en leggen verantwoording af over de behaalde resultaten en besteding van middelen. Voor de controlerende rol van de Raad is een goede vergelijkbaarheid tussen de rekening en de begroting van groot belang. De gemeenterekening is gebaseerd op de [gemeentebegroting 2025](#).

Opbouw gemeenterekening 2025 van de gemeente Enschede

Net als de gemeentebegroting bestaat de gemeenterekening uit een beleidsdeel (jaarverslag) en een financieel deel (jaarrekening).

Beleidsbrief

De belangrijkste beleidsmatige en financiële ontwikkelingen van het afgelopen jaar zijn in de beleidsbrief weergegeven. Deze brief vormt hiermee een samenvatting en een startpunt voor de lezer/gebruiker.

Jaarverslag

De programmaverantwoording (hoofdstuk 2) is opgebouwd uit vier programma's. Binnen deze inhoudelijke programma's wordt gewerkt aan strategische opgaven. Dit is dezelfde indeling als de gemeentebegroting, waarmee een goede vergelijking tussen beide documenten mogelijk is. In de gemeentebegroting is elk programma opgebouwd volgens de drie w-vragen (Wat willen we bereiken?; Wat gaan we daarvoor doen?; Wat mag het kosten?). De verantwoording in de gemeenterekening hebben we volgens een zelfde systematiek opgebouwd:

- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we ervoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

In het onderdeel 'Wat hebben we ervoor gedaan?' maken we gebruik van grafieken en tabellen. Met een beperkte kleuraanduiding (rood of groen) wordt in dit document inzichtelijk gemaakt of voorgenomen acties zijn uitgevoerd. Rood betekent dat de actie in het jaar niet of gedeeltelijk is uitgevoerd. Dat kan vele oorzaken hebben, bijvoorbeeld het gevolg van externe afhankelijkheden, wet- en regelgeving, capaciteitsgebrek, complexiteit van acties en projecten etc. Dit wordt in de tabel toegelicht.

De paragrafen (hoofdstuk 3), zoals deze ook in de gemeentebegroting staan, bevatten de beleidslijnen met betrekking tot een aantal programma-overstijgende onderwerpen, zoals de lokale heffingen en het onderhoud kapitaalgoederen. Ze vormen een dwarsdoorsnede van de programma's. Met de onderwerpen die in de verschillende paragrafen aan bod komen, zijn vaak aanzienlijke bedragen gemoeid. Hiermee geven ze extra inzicht in de financiële positie van de gemeente Enschede.

In het jaarverslag is een bijlage Uitvoeringsplan groen en duurzaam Enschede opgenomen, in navolging van de gemeentebegroting 2025-2028.

Jaarrekening

De jaarrekening (hoofdstuk 5 t/m 10) bevat de financiële verantwoording over 2025 en bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de balans en de toelichtingen. In de toelichting op het overzicht van baten en lasten hebben we de in het jaarverslag opgenomen cijfers verder in detail uitgewerkt en toegelicht. Per product geven we inzicht in de gerealiseerde

baten en lasten. Afwijkingen ten opzichte van de begroting groter dan vijf procent of groter dan 100.000 euro zijn voorzien van een toelichting. De balans geeft inzicht in de bezittingen en vermogenspositie van de gemeente Enschede en mutaties die zich hierin hebben voorgedaan. Met ingang van het verslagjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen, waarin het college verantwoording aflegt over de rechtmatige totstandkoming van in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties.

De accountantscontrole richt zich vooral op de jaarrekening. De controle-verklaring van de accountant is opgenomen onder de overige gegevens.

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn opgesteld in duizendtallen. Als gevolg van afrondingen is het mogelijk dat er kleine verschillen voorkomen in de tellingen van baten, lasten en balansposten.

Deze posten worden allemaal gepresenteerd als positieve bedragen. Bij de vergelijking van de realisatie van baten en lasten met de begroting (na wijziging) krijgt een nadeel een negatieve notatie met een min (minus) en een voordeel krijgt een positieve notatie. Een positief verschil (voordeel) betekent dat er minder lasten of meer baten zijn gerealiseerd dan verwacht. Bij een negatief verschil (nadeel) is het omgekeerde het geval (meer lasten of minder baten).

Indicatoren

In de gemeentebegroting en gemeenterekening werken we in de basis met effectindicatoren. Met de indicatoren houden we in de gaten of we de effecten bereiken die we nastreven bij de opgaven van onze stad. Deze opgaven zijn lange termijn opgaven die we niet alleen kunnen bereiken. De indicatoren laten, waar mogelijk, de realisatie vanaf 2018 zien en streefwaarden voor minstens 4 jaar vooruit. We zien de opgave “open Enschede” als een waarde-gedreven opgave. Binnen deze opgave koppelen we geen streefwaarden aan de indicatoren.

Leesbaarheid

In de Gemeenterekening hebben we gebruik gemaakt van een aantal grafische toepassingen om de leesbaarheid te vergroten. Ook hebben we gebruik gemaakt van mouse-overs en hyperlinks. De mouse-overs zijn bedoeld om definities en toelichtingen op gebruikte termen toe te voegen. Een mouse-over is een webbased toepassing en werkt daarom alleen op het internet. In versies van de gemeenterekening in Word of Adobe Acrobat Reader werken mouse-overs niet. Daarnaast hebben we hyperlinks toegepast. Hyperlinks leiden door naar onderliggende stukken, behorend bij het onderwerp. Hyperlinks werken, in tegenstelling tot mouse-overs, wel in de versies van de jaarrekening in Word of Adobe Acrobat Reader. Tot slot hebben raadsleden bij de Gemeenterekening de mogelijkheid om informatie of bevindingen over de jaarrekening onderling met elkaar te delen via de website. Ook is het mogelijk om informatie te delen via LinkedIn-updates of binnen een door de gebruiker zelf gekozen (afgeschermd) gebruikersgroep.

Voorwoord

Enschede,

Geachte raadsleden,
Geachte lezer,

Voor u ligt de Gemeenterekening 2025. Hierin legt het college verantwoording af over de beleidsmatige en financiële resultaten over het jaar 2025.

Wij vertrouwen erop dat wij u met deze Gemeenterekening 2025 voldoende informeren.

Burgemeester en Wethouders van Enschede,

De Secretaris,

De Burgemeester

M. de Graaf

R. Bleker

Jaarverslag

1. Beleidsbrief

Voor gemeente Enschede was 2025 een bewogen jaar. Een jaar waarin we ons 700-jarig bestaan niet on(op)gemerkt voorbij lieten gaan. Het werd een prachtig feestjaar dat in het teken van verbinding stond en met een enorm aanbod aan activiteiten. Van spetterende concerten tot buurtlunches. En van een indrukwekkend eerbetoon met een enorm spandoek in de Grolsch Veste tot een film over de geschiedenis van de stad geproduceerd met behulp van AI. In de hele stad waren de vaandels en vlaggen van Enschede 700 zichtbaar. Het was een jaar om trots op te zijn en waaraan we nog lang zullen terugdenken.

We keken in 2025 niet alleen terug, maar richtten onze blik ook vooruit. We lanceerden de krant van (over)morgen en namen Enschede in 2050 als uitgangspunt. Het was ook een jaar waarin het Rijk de belangrijke rol van onze stad voor de toekomst van Nederland benadrukte; en dan in het bijzonder bij het realiseren van opgaven voor wonen en werken. Het Rijk erkende dit door Enschede aan te wijzen als nationaal grootschalig woningbouwgebied. Ook investeerde de Rijksoverheid via het Nationaal Programma voor Vitale Regio's in een sterker Twente en grensoverschrijdende samenwerking. Tegelijkertijd was 2025 een jaar waarin we, door keuzes van diezelfde Rijksoverheid, het traject Begroting en Organisatie in Balans (BOB) afrondden. We kozen bewust voor fundamentele maatregelen om onze ambities en financiën in balans te brengen, wat soms betekende dat we pijnlijke beslissingen moesten nemen voor onze begroting.

Inclusief Enschede: Werken aan bestaanszekerheid en sociale basis

In 2025 hebben we volop ingezet op het versterken van bestaanszekerheid en het vergroten van kansengelijkheid binnen Vitaal en Sociaal. Opvallend genoeg daalde het aantal mensen in de bijstand in Enschede, terwijl landelijk een stijging is te zien. We hebben onze sociale arbeidsmarktinfrastructuur versterkt met de 'Kadernota 2025 – 2035' en met het inzetten op de verbouwing van de Kwekerij van de DCW tot Stadskas.

De druk op de zorg blijft voelbaar. Het aantal en de complexiteit van zorgvragen in de Wmo en Jeugdhulp namen opnieuw toe. We hebben dan ook ingezet op het voorkomen van zorg. Dankzij de programma's 'Onze jeugd, onze zorg' en 'Samen leven, samen zorgen' zien we de eerste positieve resultaten bij jeugd en Wmo. We beseffen echter dat er de komende jaren nog veel te doen is.

In 2025 gaven we met de nota 'Gezond Enschede' het startschot voor een preventieve aanpak in de wijken. Hier blijven we de komende tijd actief mee doorgaan. Ook met de nota 'Spelen, Bewegen en Sporten' stimuleren we inwoners van alle leeftijden om voldoende te bewegen en vitaal te blijven. We investeren volop in gezonde wijken die uitnodigen tot bewegen, sporten en spelen. Daarnaast versterkten we de samenwerking tussen zorg en veiligheid om woonoverlast aan te pakken. We zien dat hier ook de komende jaren nog aandacht voor nodig blijft.

Duurzaam en Aantrekkelijk Enschede: De schaalsprong in wonen en werken

Dankzij de aanwijzing tot grootschalige woningbouwlocatie ontving Enschede een gebiedsbudget van 27,6 miljoen euro voor projecten in de Spoorzone, waaronder Driehoek Noord en Centrumkwadraat. Dit laat zien dat het Rijk Enschede ziet als vitaal onderdeel van de aanpak van het landelijk woningtekort. Toch heeft het Rijk nog geen aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de infrastructuur; hierover zijn we met het Rijk in gesprek. Om de schaalsprong te realiseren blijven we ook volop investeren in de economische ontwikkeling van stad en regio. In 2025 namen we het initiatief op het Vredestein-terrein, nadat de

productie onverwacht naar Hongarije verhuisde. We willen dit terrein ontwikkelen tot een groeiplek voor hoogwaardige technologische bedrijven.

We bouwden in 2025 volop aan Enschede; er kwamen bijna 1000 nieuwe woningen bij, waarvan er - na sloop – meer dan 700 daadwerkelijk aan de woningvoorraad werden toegevoegd. De binnenstad bruist. En in 2025 zelfs als nooit tevoren. Tijdens het jubileumjaar trok ons stadscentrum een recordaantal bezoekers en ook de culturele instellingen werden weer uitstekend bezocht. De regionale economie groeide sterker dan verwacht en het aantal banen groeide fors met 2,9%. We blijven investeren in onze lokale economie, zodat we ook de komende jaren de uitvoeringskracht in de regio behouden. Die kracht is hard nodig om uitdagingen rondom stikstof, drinkwater en netcongestie aan te pakken.

In 2024 werden we geconfronteerd met de gevolgen van zware regenval, met veel schade in Pathmos en Stadsveld en inwoners die hun woningen moesten verlaten. We deden dit jaar een aanbod aan een aantal getroffen huiseigenaren uit dit gebied om hun woning over te nemen. Daarnaast zetten we versneld in op het creëren van een waterrobuuste wijk in Pathmos-Stadsveld door waterbergingsvoorzieningen sneller te realiseren. Ondanks uitdagingen door netcongestie, waardoor de realisatie van *solar carports* vertraging opliep, bleven we vol inzetten op de energietransitie, klimaatadaptatie en vergroening. Zo realiseerden we verschillende groene schoolpleinen, deelden we boompjes en planten uit om de tuinen van onze inwoners te vergroenen, en kregen straten en buurten, dankzij Groen Blauw Enschede, nieuwe riolering en een groene en waterbestendige inrichting.

Open Enschede: Dienstverlening met de menselijke maat

In 2025 hebben we onze ambitie om een mensgerichte gemeente te zijn krachtig opgepakt. De dienstverleningsvisie 'Enschede zorgt dat het klikt' stond centraal. We zijn aan de slag gegaan met het herschrijven van alle 2100 standaardbrieven en e-mails zodat ze voor iedereen helder en begrijpelijk zijn. Zo maken we het contact met onze inwoners direct duidelijk en toegankelijk. Ook op het gebied van veiligheid zetten we flinke stappen dankzij onze integrale aanpak van ondermijning en het programma Preventie met Gezag, waarmee we actief willen voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden. In 2025 kwamen grote landelijke incidenten onder de aandacht en ontstond een brede discussie over de veiligheid van vrouwen en meisjes. Ook in Enschede voerden we gesprekken met hen over dit thema, vanuit de overtuiging dat de nacht voor iedereen veilig moet zijn.

Financiën en Organisatie: Balans en weerbaarheid

Financieel was 2025 een uitdagend jaar door de structurele korting op het gemeentefonds en stijgende zorgkosten. Dankzij het BOB-traject en een intensieve lobby bij het Rijk — waarbij de helft van de korting werd teruggedraaid — is het gelukt om te zorgen voor een sluitende begroting 2026. Enschede sluit het jaar 2025 af met een positief resultaat: de jaarrekening toont een overschot van 192.000 euro.

De belangrijkste resultaten per programma zijn:

- Vitaal & Sociaal: Een voordelig resultaat van 4,0 miljoen euro, mede door lagere uitgaven in de Wmo en de algemene bijstand.
- Duurzaam wonen, leven en werken: Een nadeel van 2,7 miljoen euro, veroorzaakt door hogere plankosten voor locatieontwikkeling, uitstel van de liquidatie RBT (wordt 2026) en bijdragen aan de grondexploitatie van Technology Base.
- Samenleving en bestuur: Een nadelig resultaat van 2,6 miljoen euro, veroorzaakt door een eenmalige storting in de voorziening 'wethouderspensioen'.
- Financiën en organisatie: Een positief resultaat van 1,5 miljoen euro, mede door hogere rentebaten op het schatkistsaldo.

Aan het einde van 2025 staat Enschede er financieel solide voor met een weerstandsvermogen dat op koers blijft.

We hebben in 2025 opnieuw laten zien dat we in staat zijn om, ondanks externe onzekerheden, scherpe keuzes te maken en te blijven investeren in een toekomstbestendige, sociale en aantrekkelijke stad. Met vertrouwen dragen we het stokje over aan het volgende college.

2. Programmaverantwoording

2.1 Vitaal en sociaal

Strategische opgave: Inclusief Enschede

Doel	Subdoel	Link
<u>01. We werken aan bestaanszekerheid</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	<u>01.01 Iedereen heeft de mogelijkheid om in z'n levensonderhoud te voorzien</u>	Indicatoren: 6 Aantal acties: 2
	<u>01.02 Iedereen heeft een dak boven het hoofd</u>	Indicatoren: 3 Aantal acties: 1
<u>02. We maken gezond leven makkelijker</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	<u>02.01 Iedereen heeft toegang tot een stimulerende leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag</u>	Indicatoren: 2 Aantal acties: 4
	<u>02.02 Inwoners kijken naar elkaar om en dragen mede zorg voor elkaars welzijn en bestaan</u>	Indicatoren: 3 Aantal acties: 3
<u>03. We vergroten de kansengelijkheid</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	<u>03.01 Jeugdigen groeien veilig en stabiel op</u>	Indicatoren: 5 Aantal acties: 2
	<u>03.02 Iedereen neemt volwaardig deel aan de samenleving</u>	Indicatoren: 6 Aantal acties: 2
	<u>03.03 Iedereen ontwikkelt zijn talenten (door)</u>	Indicatoren: 1 Aantal acties: 2

Wat hebben we bereikt?

In de strategische opgave Inclusief Enschede staan drie doelen centraal: we werken aan bestaanszekerheid, maken gezond leven makkelijker en vergroten kansengelijkheid. We doen dit integraal omdat deze drie thema's niet los van elkaar gezien kunnen worden. Het inzetten op en herstellen van bestaanszekerheid leidt voor inwoners tot een gezonder leven en het vergroot gelijke kansen. Gelijke kansen leiden tot meer bestaanszekerheid en door een gezonder leven kunnen inwoners makkelijker in hun eigen levensonderhoud voorzien, bijvoorbeeld omdat mentale klachten minder worden. Deze inzet leidt tot een inclusieve en veerkrachtige samenleving. Een samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft en volwaardig kan deelnemen. Centraal in ons handelen staat menselijke waardigheid, duurzaam perspectief, doen wat nodig is en samenwerken vanuit de denk- en leefwereld.

Het programma Vitaal & Sociaal richt zich op de volgende terreinen: jeugd, onderwijs, werk, inkomen, gezonde leefstijl, Wmo, zorg & wonen en asiel & integratie.

Wat hebben we bereikt?

Bestaanszekerheid

a. Iedereen heeft de mogelijkheid om in z'n levensonderhoud te voorzien

In Enschede krijgt zo'n 7% van de bevolking een bijstandsuitkering. Op dit moment is het zo dat het bijstandsbestand in Enschede licht daalt, terwijl de landelijke trend is dat het bestand stijgt. We doen het dus iets beter dan gemiddeld.

Ondanks de steeds complexer wordende doelgroep lukt het nog steeds om onze doelstelling te realiseren om mensen aan het werk te krijgen. De Ketenaanpak waarin we vanuit verschillende disciplines samenwerken aan een gezamenlijke caseload (doelgroep of gebied) speelt een essentiële rol bij het behalen van dit resultaat.

Het toepassen van het evenredigheidsbeginsel (de menselijke maat) raakt steeds meer ingebed. We zien dat het leidt tot meer ruimte voor de professional, maar daardoor ook meer tijd vraagt. Er is meer onderzoek nodig en meer overleg (om consistentie te houden in het gebruik van de ruimte). Dit leidt niet alleen tot meer werkdruk en een verlaging van de realistische caseloads, maar ook tot meer discussie. Immers 'zoveel mensen, zoveel maten'. Tegelijkertijd zijn er zorgen over werkdruk, de financiering van uitvoeringskosten inburgering en de complexiteit van de doelgroep.

We beschikken over een stevige sociale arbeidsmarktinfrastructuur. Daarmee kunnen we inwoners met minder kansen, een beperking of behoefte aan extra begeleiding ondersteunen bij het vinden van passend werk. De komende jaren neemt het aantal inwoners dat deze ondersteuning nodig heeft verder toe. Dat vraagt om een aanpak die niet alleen aansluit op hun mogelijkheden, maar ook inspeelt op de groeiende vraag vanuit de arbeidsmarkt. Het Rijk stelt diverse middelen beschikbaar om deze groeiende doelgroep te ondersteunen. Met de 'Kadernota 2025 – 2035: Perspectief op de sociale arbeidsmarktinfrastructuur in Enschede en het werkontwikkelbedrijf DCW' geven we aan hoe we deze middelen inzetten om de sociale arbeidsmarktinfrastructuur te blijven doorontwikkelen. Onderdeel hiervan is de verbouwing van de Kwekerij van de DCW tot Stadskas.

Voor de taakstelling Nieuw Beschut hebben we dankbaar gebruik gemaakt van de verruiming van de taakstelling met 15 fte zoals in 2024 door de Gemeenteraad besloten. Daardoor hebben we geen kandidaten met het advies Nieuw Beschut na het doorlopen van een diagnosetraject op een wachtlijst moeten plaatsen en naar huis moeten sturen.

Daarnaast is de gemeente een samenwerking aangegaan met de gemeenten Oldenzaal en Losser om de begeleiding van inwoners uit die twee gemeenten met een ondersteuningsbehoefte betere kansen te bieden op beschut werk, via de inzet van de werkontwikkelbedrijven DCW en SWB Midden Twente. Door kennis, capaciteit en locaties te bundelen, ontstaat een toekomstbestendige aanpak waarin inwoners van Enschede en van de andere betrokken gemeenten toegang krijgen tot een breed en gevarieerd aanbod aan werk- en ontwikkelmogelijkheden binnen een beschermde werkomgeving.

b. Wonen voor specifieke doelgroepen

De visie van 2018 op maatschappelijke opvang en beschermd wonen is herzien. Uitgangspunt in de vernieuwde regiovisie 'Een huis voor iedereen, een thuis voor iedereen' is dat inwoners zo zelfstandig mogelijk wonen en meedoen in de samenleving. Dit betekent dat inwoners in de toekomst, nog meer dan nu het geval is, langer zelfstandig kunnen blijven wonen in de wijk. Of weer sneller zelfstandig kunnen gaan wonen nadat ze tijdelijk in een woning van een zorgaanbieder verbleven. Zes pijlers vormen de basis voor de visie: bestaanszekerheid, er eerder bij zijn, wonen, doen wat nodig is, normaliseren/begrip/acceptatie en aandacht voor passende ondersteuning.

De taakstelling voor het plaatsen van statushouders is opnieuw gehaald. Dit geldt niet voor de taakstelling voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. De samenwerking met het COA ten aanzien van de azc verloopt prima.

Het taalniveau van statushouders -met name de groep moeilijk leerbaren- is verontrustend laag na afronding van het Inburgeringstraject. Deze groep zien we vooral aan het werk komen bij kleine werkgevers waar Nederlands niet de voertaal is. Het is mooi dat ze wel aan het werk komen, maar voor het zichzelf kunnen redden in Nederland vinden we dit een zorgelijke ontwikkeling.

Gezond leven

We hebben de kaders van de nota 'Gezond Enschede' uitgewerkt in een strategie en uitvoeringsprogramma. Dit programma gericht op preventie is van belang voor de uitvoering van de strategienota's 'Onze jeugd, onze zorg' en 'Samen leven, samen zorgen'.

De sociale basis vormt het fundament van een leefbare en veerkrachtige stad: de omgeving waarin inwoners elkaar ontmoeten, helpen, zich ontwikkelen en ontspanning vinden. In de nota 'Sociale basis Enschede - definitie' is uitgewerkt wat we hieronder verstaan en hoe wij deze ondersteunen. De nota 'Sociale basis Enschede - in beeld 2025' geeft een objectief beeld van de huidige stand van zaken, met inzicht in sterke punten, knelpunten en kansen voor verdere versterking..

We hebben gekozen voor een andere aanpak bij het integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs. Vanuit de bouw van de scholen wordt aansluiting gevonden met brede gemeentelijke doelstellingen op fysiek en sociaal vlak: een schoollocatie die in verbinding staat met de wijk, sociale partners en de directe ruimtelijke omgeving

Daarnaast hebben we het beleid ten aanzien van bewegen, spelen en sporten geactualiseerd (nota 'Samen spelen, samen sporten') en het uitvoeringsprogramma Mantelzorgondersteuning vastgesteld.

Kansengelijkheid

In 2025 is volop uitvoering gegeven aan de diverse maatregelen uit de strategienota's 'Onze jeugd, onze zorg' en 'Samen leven, samen zorgen'. Zoals: uitrol van meer zelf hulp verlenen door de wijkteams, hulp om de hoek, bestendiging van het familiehuis West en met alle Twentse gemeenten komen tot een gezamenlijke prioritaire agenda jeugd. De verordeningen Jeugd en Wmo zijn aangepast en verduidelijkt op algemeen gebruikelijk en algemene voorzieningen. Dit is nodig in de ontwikkeling naar het vormen van meer directe toegankelijke vormen van ondersteuning in eigen wijk en buurt. Met als doel te zorgen dat jeugdhulp en Wmo beschikbaar blijft voor wie het echt nodig heeft en tegelijkertijd in de toekomst uitvoerbaar blijft.

Inwoners hebben in 2025 ervaren dat zij langer moesten wachten op de start van de huishoudelijke hulp. De aanbieders hebben geïnvesteerd in het aantrekken van extra personeel en er is naar inwoners gecommuniceerd dat er minder met vaste gezichten kan worden gewerkt en dat er wellicht minder vaak hulp kan worden geleverd op de afgesproken momenten. De beschikbaarheid van de huishoudelijke hulp bleef op peil. We hebben het aantal aanbieders zien afnemen door overnames, fusie en faillissement/met overname en het leert ons dat een zeker volume nodig is voor aanbieders om de ondersteuning te kunnen leveren.

De inwoners die een beroep doen op geïndiceerde zorg, blijven wel langer in zorg en de zorgduur neemt ook toe. We zien dat de complexiteit van vraagstukken toeneemt. Voor ouderen is dat verklaarbaar doordat ze langer gezond zijn, maar als de gezondheid afneemt er vaker sprake is van meer ernstige en meervoudige vraagstukken. Verder hebben de ouderen ook een kleiner netwerk (kleinere gezinnen en kinderen die niet in buurt wonen) gekregen. Voor jeugd zien we in het gehele land dat er sprake is van autonome groei naar ondersteuning. Verklaringen daarvoor zijn divers, te weten de mentale weerbaarheid van jongeren en ouders, krapte in het onderwijs en de trekkracht van beschikbaarheid van lichte vorm van hulp/ondersteuning.

Financiën

Het financieel resultaat op Vitaal & Sociaal over 2025 is 3,9 miljoen euro positief.

We zien een voordeel van in totaal 12,3 miljoen euro bij de producten Algemene Bijstand en Levensonderhoud, Algemene maatschappelijke voorzieningen, Inkomensondersteuning, Ondersteuning centrumtaken Wmo, Ondersteuning lokaal Wmo, Onderwijs, Schuldhulpverlening, Sociale werkvoorziening & Nieuw beschut en Sport & Gezondheid. Daar staan nadelen tegenover van in totaal 8,4 miljoen euro bij de producten Arbeidsmarktparticipatie, Jeugdhulp, Ondersteuning Wijkteams en Opvang ontheemden. De onderbouwing wordt toegelicht in de paragraaf "Wat heeft het gekost?"

Wat hebben we voor de Strategische opgave: Inclusief Enschede gedaan?

01. We werken aan bestaanszekerheid

Iedereen heeft de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen en een dak boven het hoofd. Daarbij gaat het ook om de zekerheid van werk, van de ruimte om zich te kunnen ontwikkelen en van mee kunnen doen op alle leefdomeinen in de samenleving, vanuit een stabiele woonsituatie in een veilige en prettige omgeving.

01.01 Iedereen heeft de mogelijkheid om in z'n levensonderhoud te voorzien

Een groot deel van de inwoners kan inkomen genereren via een baan. Voor de groep die dat niet kan, is er een vangnet gericht op toeleiding naar werk en het (tijdelijk) voorzien in een inkomen. Werk genereert niet alleen inkomen, maar er wordt ook in bepaalde mate een bestaansrecht aan ontleend: er toe doen, van betekenis zijn. Mensen die langere tijd moeten rondkomen van weinig geld of die te maken krijgen met onverwachte tegenvallers lopen kans om schulden op te bouwen. Vroegsignalering en schuldhulpverlening vormen hierbij het vangnet.

Rol van de gemeente: op basis van vertrouwen uitvoeren van wettelijke taken om ervoor te zorgen dat inwoners voldoende inkomen hebben (vangnet).

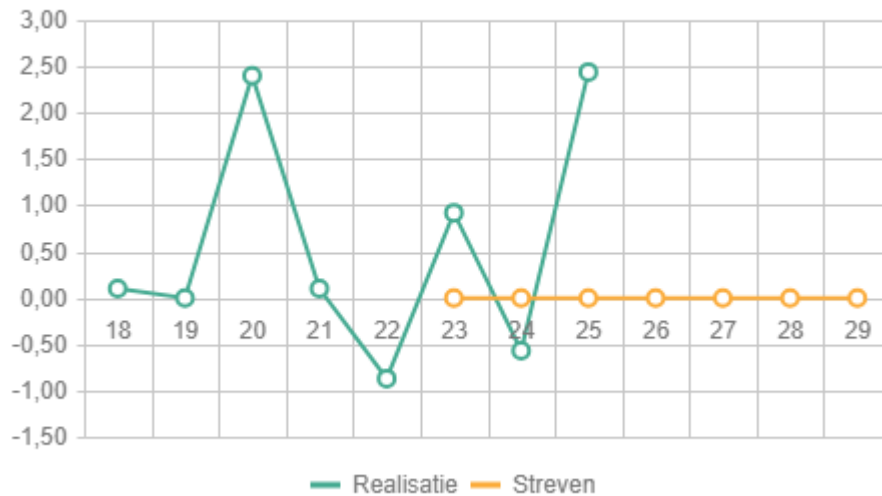
Vanuit deze rol hebben we twee speerpunten:

- a. We willen dat bijstandsgerechtigden stappen zetten in de keten van dagbesteding naar werk: voor het deel dat uitstroomt naar werk is het wenselijk dat dit een langdurige uitstroom is, in plaats van banen voor een korte periode afgewisseld met bijstand. Voor een deel zal de stap naar onbetaald (vrijwilligers)werk het hoogst haalbare zijn.
- b. We willen dat de mensen die daar recht op hebben gebruik maken van onze voorzieningen in het kader van inkomensondersteuning: We hebben deels de wettelijke taak, maar ook de beleidsruimte om mensen een financieel steuntje in de rug te geven. Met onze inkomensondersteunende instrumenten bieden we meer stabiliteit, zodat inwoners zich kunnen ontwikkelen en kunnen meedoen op alle leefdomeinen.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 6

01.01.1a Ontwikkeling volume bijstand t.o.v. 20 gemeenten (in procenten)

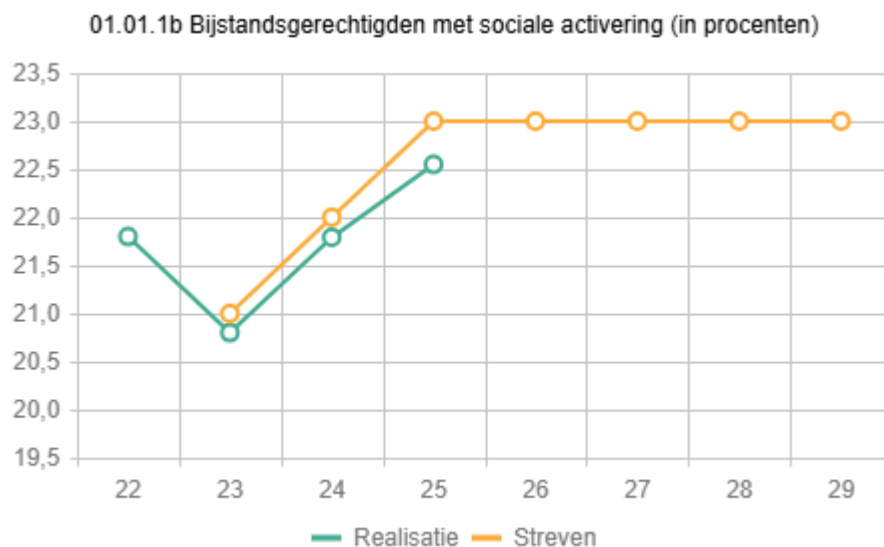

Toelichting

De gemeente verstrekt een bijstandsuitkering aan inwoners van 18 jaar tot de AOW-leeftijd die niet genoeg geld hebben om in hun levensonderhoud te voorzien en ook niet in aanmerking komen voor een andere uitkering: Bijstand Levensonderhoud, IOAW (oudere werklozen), IOAZ (oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen) en de regeling BBZ (zelfstandigen). De indicator geeft aan hoe het bijstandsbestand in Enschede zich ontwikkelt in vergelijking met twintig gemeenten waarmee wij gegevens uitwisselen. Bij een score boven nul doen wij het in de ontwikkeling beter en bij een score onder nul doen wij het slechter. Bron: SSD (registratiesysteem Werk & Inkomen) en referentiegroep van Nederlandse gemeenten.

Streefwaarde: Wij willen het minimaal net zo goed doen als de twintig gemeenten waarmee wij gegevens uitwisselen. Door het beter te doen, kunnen relatief meer inwoners zelfstandig in hun inkomen voorzien en komen we uit met de middelen die we van het Rijk ontvangen voor de uitkeringen.

Realisatie: In Enschede zijn we aan het einde van 2025 uitgekomen op een bestandsomvang van 5.576 uitkeringen, 114 minder dan waar we in 2025 mee begonnen (5.690). Landelijk zien we een toename van de bijstand. In Enschede zien we daarentegen een daling in vergelijking met andere 20 gemeenten. In 2025 zijn we ook uitgekomen met het aan ons toegekende BUIG-budget.

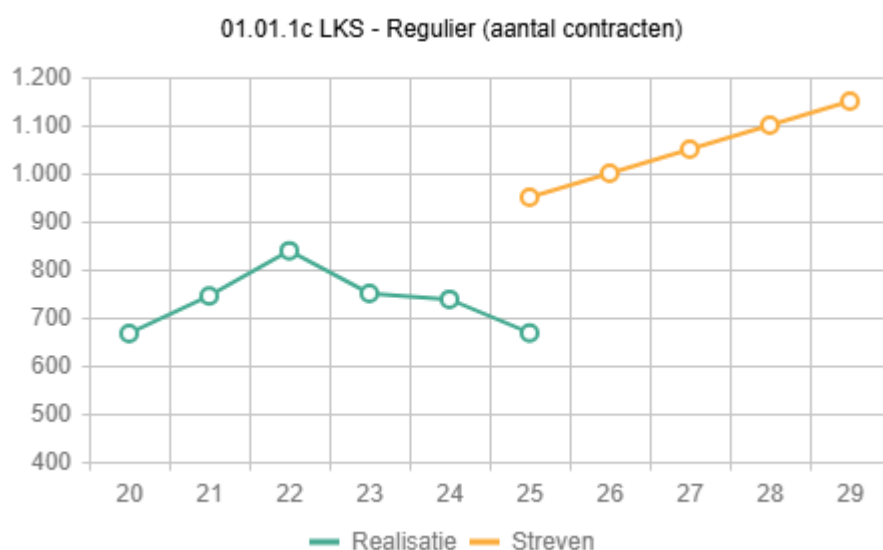

Toelichting

Sociale activering is voor een deel van onze inwoners een goede opstap in de ontwikkeling naar werk. Met deze indicator is het percentage huishoudens met bijstand en sociale activering, ten opzichte van het totaal aantal huishoudens met bijstand, in beeld gebracht. Bron: SSD (registratiesysteem afd. Werk & Inkomen). Registratie en meting vindt plaats vanaf 2022.

Streefwaarde: Er zijn geen beleidswijzigingen voorzien die zouden leiden tot hogere of lagere resultaten op het gebied van sociale activering. We houden daarom in 2028 dezelfde streefwaarde aan als voor 2027.

Realisatie: In 2025 is het streefcijfer net niet behaald, met een realisatie van 22,55%. We zien dat bij een groeiende groep inwoners sprake is van meervoudige problematiek op meerdere leefgebieden, waardoor inzet op sociale activering niet altijd mogelijk is. Het blijft daardoor een uitdaging om dit streefcijfer in het komende jaar te behalen.

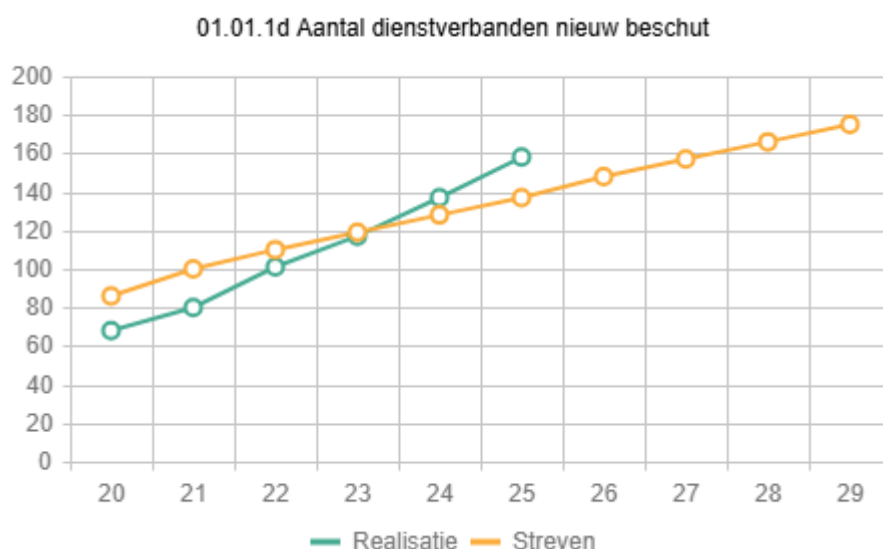

Toelichting

Loonkostensubsidie (LKS) is een belangrijke maatregel om bijstandsgerechtigden te ondersteunen bij het vinden van werk. Een deel van de bijstandsgerechtigden is (nog) niet in staat om het wettelijke minimumloon te verdienen. Door werkgevers te stimuleren met een subsidie op de loonkosten, wordt het aantrekkelijker om bijstandsgerechtigden in dienst te nemen. De LKS draagt zo bij aan het verkleinen van de afstand tot regulier werk en het verminderen van langdurige werkloosheid. In deze grafiek wordt het aantal LKS contracten getoond. Bron: SSD (registratiesysteem afd. Werk & Inkomen).

Streefwaarde: De doelgroep voor de inzet van het LKS instrument is uitgebreid. In de uitbreiding zit ook een substantiële groep waarvan we geen registraties hebben. Daardoor is het niet meer mogelijk om de totale LKS doelgroep nauwkeurig genoeg te bepalen en daarmee een relatief cijfer van het gebruik van LKS contracten voor de doelgroep te bepalen. De indicator is daarom aangepast naar het absoluut aantal in een jaar ingezette LKS contracten. Er is tijd nodig om klanten arbeidsfit te maken voor werkgevers. Daarom kiezen we voor een realistische ambitie van een jaarlijkse toename van 50 LKS contracten. Het huidige beleid om de inzet van LKS te intensiveren wordt daarmee gecontinueerd.

Realisatie: Landelijk gezien scoort de gemeente Enschede nog steeds goed in verhouding tot het aantal bijstandsgerechtigden. Maar we blijven achter bij de eerder vastgestelde, achteraf te ambitieuze, streefwaarde voor 2025. Daarbij werd uitgegaan van een snelle groei door de verbreding van de doelgroep. In de praktijk vraagt de groeiende groep inwoners met multiproblematiek echter meer tijd en intensieve begeleiding om stappen richting werk te kunnen zetten.

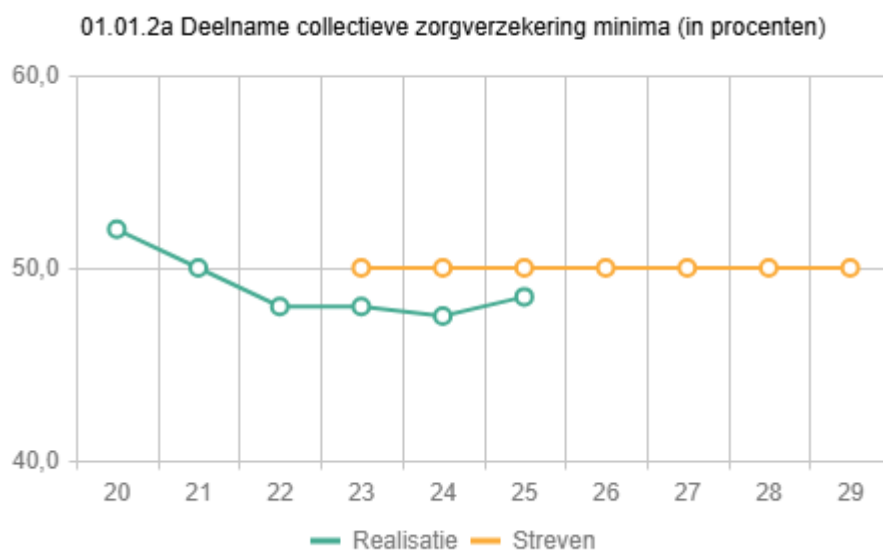
Toelichting

De groep Beschut bestaat uit werkenden met een lagere loonwaarde (meestal ergens tussen de 20-40% van het minimumloon) die werkzaam zijn in een beschutte werkomgeving. Vaak is de werkplek bij het eigen gemeentelijke sociaal ontwikkelbedrijf DCW, maar indien mogelijk ook bij externe werkgevers. Het UWV geeft de indicatie voor Beschut werk af. Naast werkgever voor Nieuw Beschut is de DCW ook werkgever voor WSW en aanbieder van trajecten voor diagnose, re-integratie en inburgering (Z-route). In de grafiek geeft de groene lijn aan hoeveel dienstverbanden Nieuw Beschut van

gemiddeld 31 uur per week er gerealiseerd zijn t.o.v. de wettelijke taakstelling (gele lijn).
Bron: SSD (registratiesysteem Werk & Inkomen) en personeelsadministratiesysteem DCW.

Streefwaarde: het Rijk heeft een taakstelling voor de realisatie van arbeidsplekken Beschut werk opgelegd, waarvoor ook begeleidingsmiddelen en LKS-middelen in het BUIG budget worden ontvangen. Daarom valt ons streven samen met de taakstelling. De wettelijke taakstelling wordt voor het komend jaar bepaald, de jaren erna zijn een raming.

Realisatie: per 2025 waren er 158,4 dienstverbanden van gemiddeld 31 uur per week. Het gemiddeld aantal dienstverbanden in 2025 ligt boven de streefwaarde. De gemeenteraad heeft op 3 maart 2025 besloten in 2025 en 2026 extra werkplekken boven de landelijke taakstelling beschut werk beschikbaar te stellen (15 in 2025 en 30 in 2026), om zo te voorzien in de groeiende behoefte aan werkplekken Nieuw Beschut, vooruitlopend op de nieuwe verdeelsleutel van het Rijk per 2027.

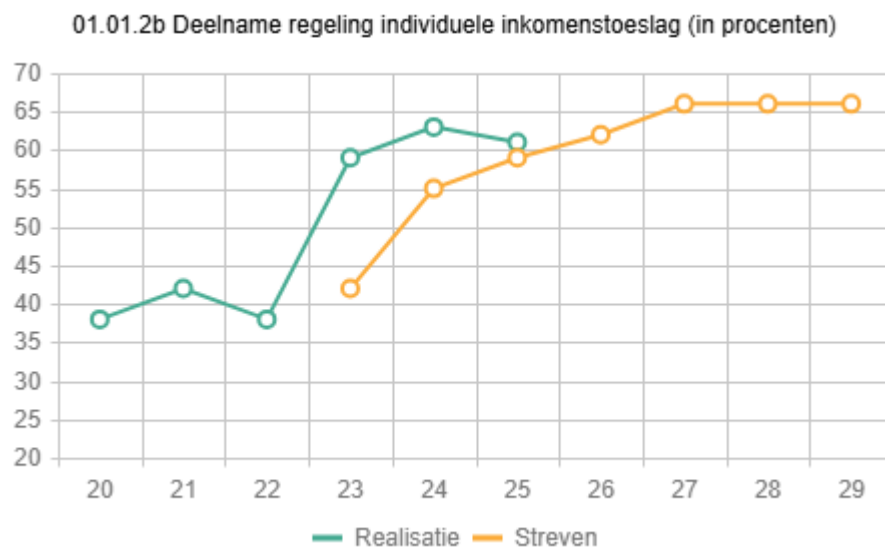

Toelichting

In deze indicator is het percentage van het totaal aantal GarantVerzorgd pakketten, bij Menzis Zorgverzekeraar, ten opzichte van de totale doelgroep met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum in beeld gebracht. Bron: Menzis en CBS.

Streefwaarde: De ambitie blijft voor 2028 hetzelfde als voor 2027. Het beleid voor de collectieve zorgverzekering is met de nota Rondkomen met je inkomen vastgesteld tot en met 2027. Na de evaluatie hiervan stellen we de streefwaarde voor 2028 op.

Realisatie: Ten opzichte van 2024 zien we een kleine stijging. Wat opvalt is dat de uitstroom over 2025, bijvoorbeeld als iemand gedurende het jaar een baan krijgt en boven de inkomensgrens uitkomt, lager is dan in voorgaande jaren. In 2024 hebben we voor het eerst ook GarantAanvullend aangeboden. Dat is een basisverzekering met een kleine aanvullende verzekering. Deze bieden we aan met de collectiviteitskorting, maar zonder ook nog een gemeentelijke bijdrage. Hier hebben 45 mensen gebruik van gemaakt.

Toelichting

De individuele inkomenstoeslag (IIT) is een toeslag voor mensen die langer dan vijf jaar moeten rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau. Dat wil zeggen 100% van het Wettelijk sociaal minimum. De IIT is onderdeel van de bijzondere bijstand. Bij deze indicator wordt het bereik van de IIT binnen de doelgroep weergegeven.

Bron: SSD (registratiesysteem Werk & Inkomen) en GBTwente.

Streefwaarde: De streefwaarden over de periode 2024 tot en met 2027 zijn in deze begroting aangepast zodat deze aansluiten op het bijgestelde beleid uit de kadernota 'Rondkomen met je inkomen'. De ambitie blijft voor 2028 hetzelfde als voor 2027. Het beleid voor de IIT is met de nota Rondkomen met je inkomen vastgesteld tot en met 2027. Na de evaluatie hiervan stellen we de streefwaarde voor 2028 op.

Realisatie: Het bereik is licht afgenomen ten opzichte van 2024, maar ligt nog steeds boven de streefwaarde. 2025 was het laatste jaar met de oude IIT bedragen. In 2026 worden de bedragen voor het eerste geïndexeerd. Mensen in de bijstand die recht hebben op IIT krijgen elk jaar een brief. Daarin staat hoe zij met een verkort formulier de IIT voor dat jaar kunnen aanvragen. Vanaf 2027 wordt het mogelijk om de IIT ambtshalve toe te kennen. Dat zal het bereik, en de daarmee gemoeide kosten, fors verhogen.

Acties 2025

TR25 JR25

Aantal acties: 2

01. We voeren het Beleidskader "Enschedeese Arbeidsmarkt Aanpak" uit aan de hand van het uitvoeringsprogramma 2025. ⓘ	●	●
02. We geven de transformatie naar sociaal ontwikkelbedrijf verder vorm. ⓘ	●	●
Bijdrage verbonden partij: Stadsbank Oost Nederland		●

▼

loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect;

■

loopt achter, bijsturing mogelijk;

●

= conform verwachting;

★

= boven verwachting;

○

= neutrale wijziging.

01.02 Iedereen heeft een dak boven het hoofd

Het hebben van een dak boven je hoofd is een essentieel onderdeel voor de bestaanszekerheid. Een groot deel van de inwoners regelt hun woning zelf. Een kleine groep inwoners lukt dit om allerlei persoonlijke problemen op één of meer levensgebieden niet. Bijvoorbeeld door ouderdom, handicap, verslavingsproblematiek, echtscheiding of huiselijk geweld. Ondersteuning is dan nodig, voor het regelen van huisvesting en/of passende zorg en ondersteuning bij het zelfstandig wonen. Van wonen met (tijdelijke) begeleiding of ondersteuning tot beschermd wonen.

Rol van de gemeente: we ondersteunen inwoners en partners binnen de taken en mogelijkheden die we als gemeente hebben, in samenwerking met de regiogemeenten daar waar het centrumgemeentetaken betreft. We stimuleren ontwikkelingen en innovaties. We houden toezicht op een correcte uitvoering van taken van onze eigen organisatie en die van partners die we financieren.

Vanuit deze rol hebben we twee speerpunten:

a. We willen dat er voldoende specifieke passende woonvormen zijn voor de mensen die deze nodig hebben. Streven is 'meer wonen, minder zorg' oftewel van op straat verblijven via beschermd wonen en/of wonen met begeleiding komen tot toekomstige zelfstandige huisvesting.

b. We willen dat er minder mensen gebruik hoeven te maken van de Maatschappelijke Opvang (MO) en de Vrouwenopvang (VO) en het liefst zo kort mogelijk.

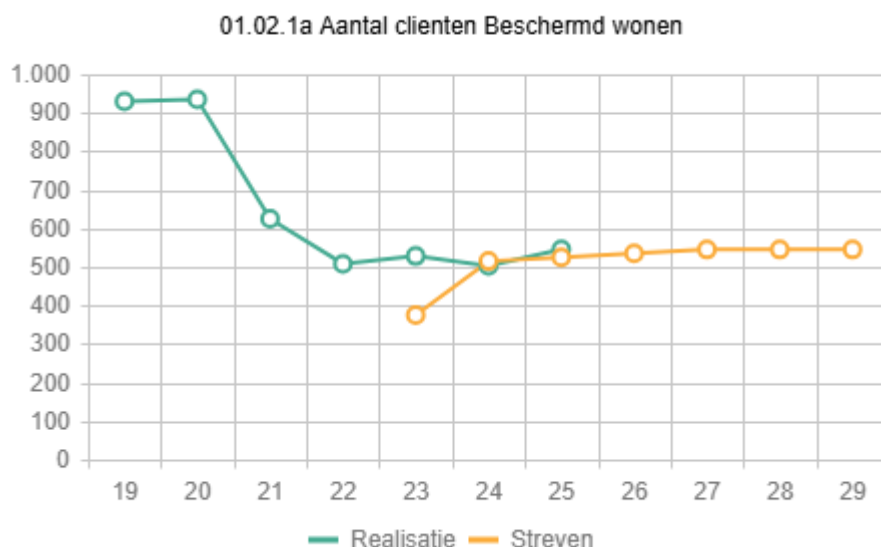
We bieden tijdelijk onderdak en begeleiding aan mensen die geen thuis hebben of de thuissituatie hebben (moeten) verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Mensen die dakloos zijn bieden we onderdak met trajectbegeleiding (MO).

Als er sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling willen we dat het geweld stopt en dat na ingrijpen de woonsituatie weer zo snel mogelijk genormaliseerd wordt. We zorgen voor een duidelijke toegankelijkheid en afspraken met partners om met name de veiligheid te borgen. Aan kinderen die meekomen met hun ouder(s) wordt specifiek aandacht besteed, zodat zij met zo min mogelijk schade verder kunnen opgroeien (VO).

Om dit doel te bereiken, is het van belang voldoende en diverse opvangplekken en een mogelijkheid tot ambulante ondersteuning te hebben.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 3

Toelichting

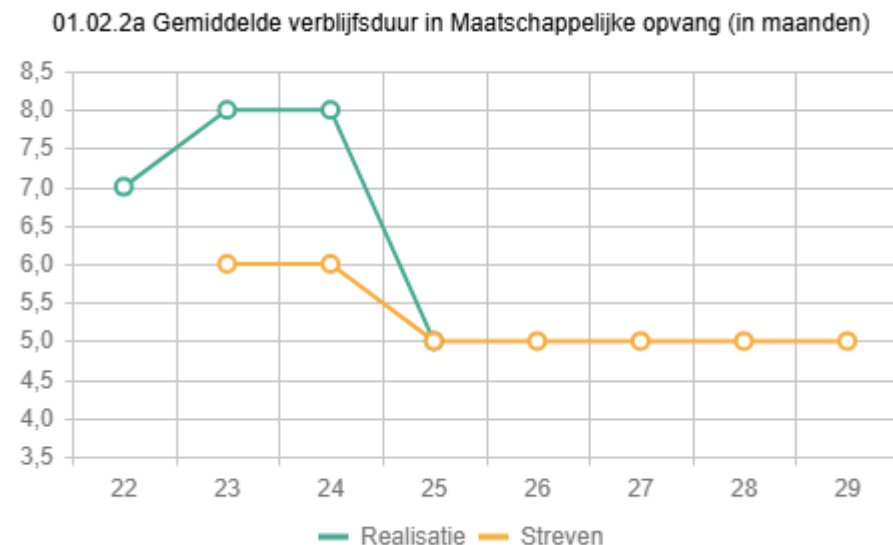
Beschermd wonen is wonen in een instelling met toezicht en begeleiding. Het is bestemd voor personen met psychische of psychosociale problemen, die niet zelfstandig kunnen leven.

De indicator toont het totaal aantal unieke cliënten met beschermd wonen of die hiervoor op een wachtlijst staan in het gehele centrumgemeentegebied Enschede.

Bron: PGaX registratiesysteem CIMOT.

Streefwaarde: Tot en met 2026 verwachten we nog een lichte toename van het aantal mensen dat in de centrumgemeenteregio Enschede beschermd wonen nodig heeft. Vanaf 2027 verwachten we een stabilisatie door de effecten van de maatregelen die in gang zijn gezet en zijn gericht op de beperking van de instroom en het bevorderen van door- en uitstroom.

Realisatie: Het aantal cliënten dat in 2025 gebruik heeft gemaakt van beschermd wonen ligt boven de streefwaarde voor 2025. Met name oktober en november laten een versnelling van de groei zien. De toename wordt onder meer verklaard door de toevoeging per 1 januari 2025 van de groep cliënten met een licht verstandelijke beperking die beschermd wonen nodig hebben. Vóór 2025 werd deze zorg ingezet vanuit de lokale Wmo. Het aantal beschermd wonen cliënten op de wachtlijst neemt, na een geleidelijke daling in de voorgaande jaren, in 2025 weer toe. Van 47 wachtende cliënten in januari 2025 tot 70 wachtende cliënten in december 2025.

Toelichting

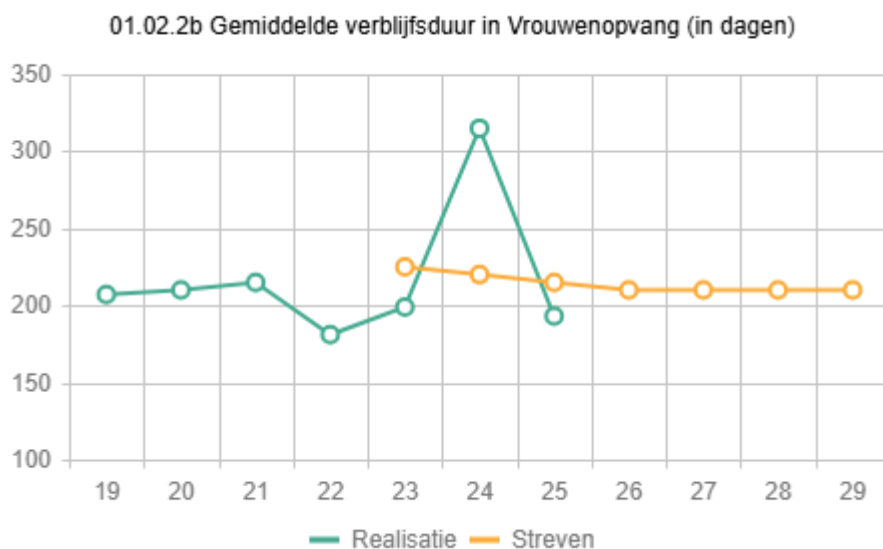
Maatschappelijke opvang biedt tijdelijk onderdak en begeleiding aan mensen zonder thuis.

De begeleiding helpt mensen om weer zelfstandig te kunnen wonen, al dan niet met begeleiding. Met deze indicator wordt de gemiddelde verblijfsduur in maanden in de maatschappelijke opvang in beeld gebracht.

Bron: PGaX registratiesysteem CIMOT.

Streefwaarde: We streven naar een gemiddelde verblijfsduur in de maatschappelijke opvang van vijf maanden. Dit doen we met de aanpak van het Twentse experiment transferpunt uitstroom maatschappelijke opvang (MO), het realiseren van meerdere passende woonvormen en het wegwerken van de wachtlijst beschermd wonen.

Realisatie: De score is met een gemiddelde verblijfsduur van vijf maanden in 2025 gelijk aan de streefwaarde. De indicator laat de gemiddelde verblijfsduur in een kalenderjaar zien. In de praktijk is er ook een substantiële groep mensen die langer in de maatschappelijke opvang verblijft. De doorstroming in de maatschappelijke opvang blijft daarmee een uitdaging. Mensen in de maatschappelijke opvang moeten vaak lang wachten op een plek in het beschermd wonen of in de Wet Langdurige Zorg. De toenemende krapte op de woningmarkt is ook merkbaar terwijl de druk op de maatschappelijke opvang hoog blijft.

Toelichting

Vrouwenopvang biedt tijdelijk onderdak aan vrouwen en mannen met hun eventuele kinderen die door huiselijk geweld en/of kindermishandeling niet thuis kunnen blijven. De Vrouwenopvang biedt voor deze groep een veilige omgeving en begeleiding om weer zo snel mogelijk zelfstandig te kunnen wonen.

Met deze indicator wordt de gemiddelde duur in de intensieve zorg van de Vrouwenopvang in beeld gebracht.

Bron: Managementrapportages Kadera.

Streefwaarde: We zetten de komende jaren meer in op ambulante ondersteuning bij huiselijk geweld. Dat kan leiden tot een kortere gemiddelde verblijfsduur in de opvang. Slachtoffers blijven dan kort of helemaal niet meer in de opvang. Meer ambulante zorg kan er ook toe leiden dat vooral mensen met complexere problemen in de opvang verblijven. Daardoor kan de gemiddelde verblijfsduur juist hoger worden. Omdat nu nog niet voldoende duidelijk is welke kant het precies op zal gaan, kiezen we voor 2028 dezelfde streefwaarde als voor 2027.

Realisatie: De gemiddelde verblijfsduur in 2025 komt uit onder de streefwaarde van dat jaar en is beduidend lager dan in 2024 en meer in lijn met 2023 en de jaren daarvoor. Daarmee is de eerder al uitgesproken verwachting dat de score over 2024 een incident was, vanwege de uitstroom van twee langdurige verblijven, bevestigd.

Aantal acties: 1

01. We herijken onze visie en het regionaal beleidskader voor decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang. ①

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

02. We maken gezond leven makkelijker

Iedereen kan keuzes maken die gezond leven makkelijker maken en leeft in een omgeving die dit bevordert.

Dit doel stelt een betekenisvol leven van mensen centraal. De nadruk ligt op de veerkracht, eigen regie en het aanpassingsvermogen van de mens. Het gaat om wie de mens is en niet om zijn/haar beperkingen of ziekte. Om gezonde keuzes te kunnen maken zijn vaardigheden, bereikbaarheid, toegankelijkheid en bewustzijn nodig. Als mensen daar alleen of met hulp van burens, vrienden en familie niet in slagen, kan de overheid ondersteunen (door een basis te leggen om mee te kunnen doen).

02.01 Iedereen heeft toegang tot een stimulerende leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag

Een gezonde leefomgeving is een omgeving die als prettig wordt ervaren. De leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag. Zo nodigt het uit tot ontmoeting, bewegen, spelen en houdt rekening met de behoefte van de bewoners en specifieke bevolkingsgroepen. Dit vraagt om een gevarieerd aanbod van voorzieningen die toegankelijk, beschikbaar en betaalbaar moeten zijn. Hiervoor is een goede basisinfrastructuur en een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte nodig, waar de gemeente samen met partners voor zorgt.

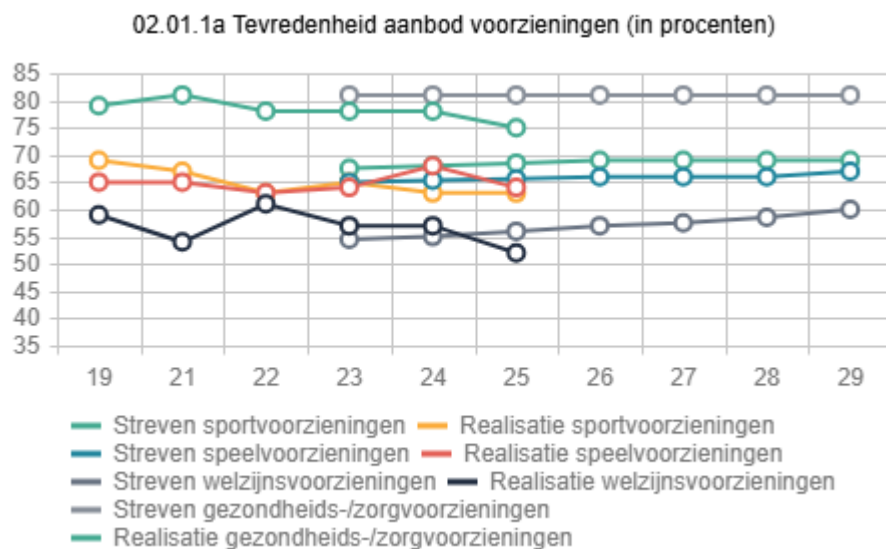
Rol gemeente: we maken afspraken met partners en stimuleren samenwerking. We zorgen voor een stimulerende omgeving en het onderhoud daarvan, bv. (sport)parken, speelplekken en fietssnelwegen. We organiseren dichtbij inwoners laagdrempelige plekken voor advies, steun en ontmoeting. En we vergroten de vindbaarheid en de mogelijkheid om in eigen leefomgeving zorg en ondersteuning te krijgen.

Vanuit deze rol hebben we als speerpunt:

a. We willen een stimulerende leefomgeving die uitdaagt tot gezond gedrag. Een gezonde inrichting van de leefomgeving nodigt uit tot gezond gedrag zoals wandelen, fietsen, spelen, ontspannen of elkaar ontmoeten. Een stimulerende omgeving wordt onder andere bepaald door de aanwezigheid van voorzieningen, die aansluiten bij de behoefte van de inwoners. En ook door de bekendheid en vindbaarheid ervan, onbekend maakt immers onbemind. Een gebiedsgerichte aanpak is hierbij noodzakelijk.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

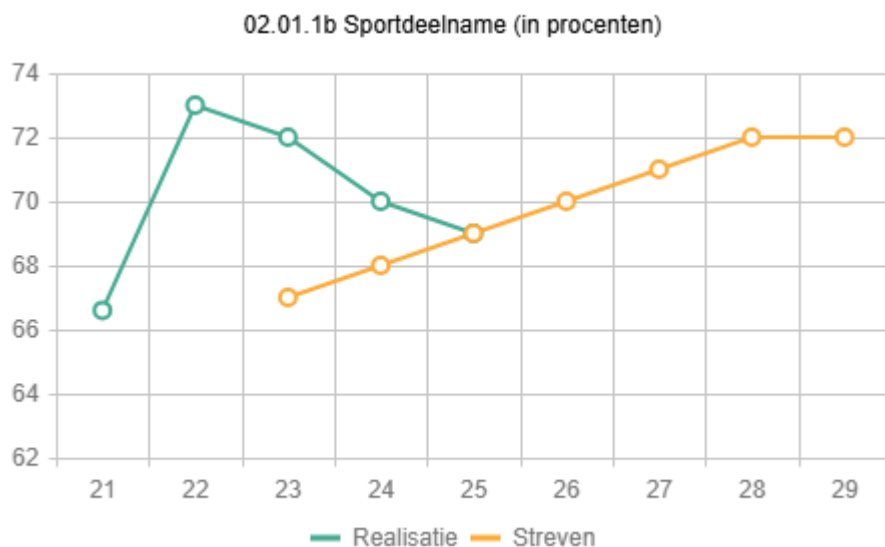
Toelichting

Centraal in een stimulerende leefomgeving die uitdaagt tot gezond gedrag staat het aanbod van gezondheids/zorg-, welzijns-, speel- en sportvoorzieningen in de nabije omgeving. In de grafiek geven we weer in hoeverre inwoners (18 jaar en ouder) tevreden zijn met het aanbod van deze voorzieningen.

Bron: Stadspanel Kennispunt Twente en Burgerpeiling - tabel 2.14 (waarstaatjegemeente.nl)

Streefwaarde: we streven naar een score gelijk aan of hoger dan het sterk-stedelijke gemiddelde (gemeenten met 100.000-300.000 inwoners, basisjaar 2021). Bij zorgvoorzieningen zien we de laatste twee jaar een daling in tevredenheid, conform de sterk-stedelijke trend. We zetten met het gezondheidsbeleid in op een terugkeer op het niveau van 2021. Bij welzijnsvoorzieningen zien we een golvende lijn. Met de nieuwe opdracht welzijnswerk die is gestart in 1-1-2024 verwachten we dat de tevredenheid geleidelijk zal toenemen. De tevredenheid over de speelvoorzieningen is al jaren stabiel. Bij de sportvoorzieningen is na een daling tussen 2019-2022 in 2023 weer sprake van een stijging, we willen verder stijgen tot het niveau van 2019.

Realisatie: de scores bij zorg en welzijn zijn gedaald, de scores bij sport- en speelvoorzieningen blijven sinds 2021 stabiel. Bij zorg speelt het tekort aan huisartsen een rol. Ondanks de recent positieve ontwikkelingen is er nog steeds sprake van een tekort. Bij welzijn zien we de trend van afnemende scores ook sterk-stedelijk en landelijk. Een ontevredenheid die samen lijkt te hangen met het toenemende wantrouwen in de bemoeienis van de overheid. Het laat de urgentie zien om de sociale basis te versterken.

Toelichting

Naast leefstijl en eetpatroon is bewegen een belangrijke factor voor een ieders gezondheid. Deze indicator betreft de deelname aan sport (vaker dan één keer per week) door inwoners van Enschede van 18 jaar en ouder, ongeacht de organisatievorm.

Bron: stadspeiling - Kennispunt Twente.

Streefwaarde: ons streven bij het begin van deze IPC-cyclus was terug te komen op het niveau van voor de coronapandemie (71%). Dat lijkt te zijn gelukt. Met de ambities in de nieuwe nota Bewegen, spelen, sporten verwachten we verder door te groeien.

Realisatie: de sportdeelname is op het niveau van de streefwaarde en is vergelijkbaar met andere sterk-stedelijke gemeenten. In 2025 is de beleidsnota Bewegen-sporten vastgesteld en daarin zetten we in op een toename van de sportdeelname. In 2025 zijn daarvoor de eerste stappen gezet, met de aanleg van een fitness- en beweegzone in de buitenlucht op sportpark Zoutendijk, een aanpassing van de subsidieverordening sport met meer ruimte om verenigingen via maatwerk te ondersteunen en dataverwerking op school waardoor Sportaal sportstimulering voor kinderen gericht kan inrichten en inzetten.

Acties 2025		TR25 JR25	
Aantal acties: 4			
01. We vertalen het Beleidskader "Gezond Enschede" naar uitvoeringsprogramma's op wijkniveau. ⓘ			
02. We gaan aan de slag met de uitvoering van de nota “Bewegen, spelen, sporten”. ⓘ <i>In 2025 is gestart met het opstellen van het uitvoeringsprogramma sportaccommodaties. Dit programma is in 2025 nog niet afgerond, onder meer vanwege afhankelijkheden met besluitvorming over investeringen. In 2025 is daarnaast gewerkt aan de beleidsmatige uitwerking van het onderdeel ‘openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen’ en is de subsidieverordening sport vastgesteld.</i>			

Daarmee is de actie inhoudelijk in gang gezet, maar nog niet volledig gerealiseerd binnen het begrotingsjaar 2025.		
03. We gaan uitvoering geven aan de clustering van sportparken. ⓘ <i>De planning zoals die eerder is aangegeven, kon niet gehaald worden in verband met de wijziging van de inkoopstrategie. Dit heeft ertoe geleid dat meer tijd nodig is om de aanbestedingsprocedure af te ronden. De planning is daardoor met een half jaar opgeschoven. We verwachten in het vierde kwartaal van 2026 een raadsvoorstel voor te leggen voor het uitvoeringskrediet, waarna de realisatiefase kan starten.</i>	■	▼
04. We voeren de kansenkaart in ter versterking van routenetwerken. ⓘ <i>De kansenkaart routenetwerken is in 2025 aangeboden aan de raad. Daarbij is toegelicht dat er binnen de begroting geen separate middelen beschikbaar zijn voor het opstellen van een uitvoeringsagenda en besluitvorming via de Zomernota 2025. Om die reden is geen uitvoeringsagenda opgesteld. Wel is binnen bestaande projecten en via inzet van SPUK-middelen uitvoering gegeven aan onderdelen uit de kansenkaart, en wordt blijvend gezocht naar koppelkansen binnen lopende gebiedsontwikkelingen en samenwerkingen met derden.</i>	●	▼
Bijdrage verbonden partij: SamenTwente		●
Bijdrage verbonden partij: Sportaal BV		●
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.		

02.02 Inwoners kijken naar elkaar om en dragen mede zorg voor elkaars welzijn en bestaan

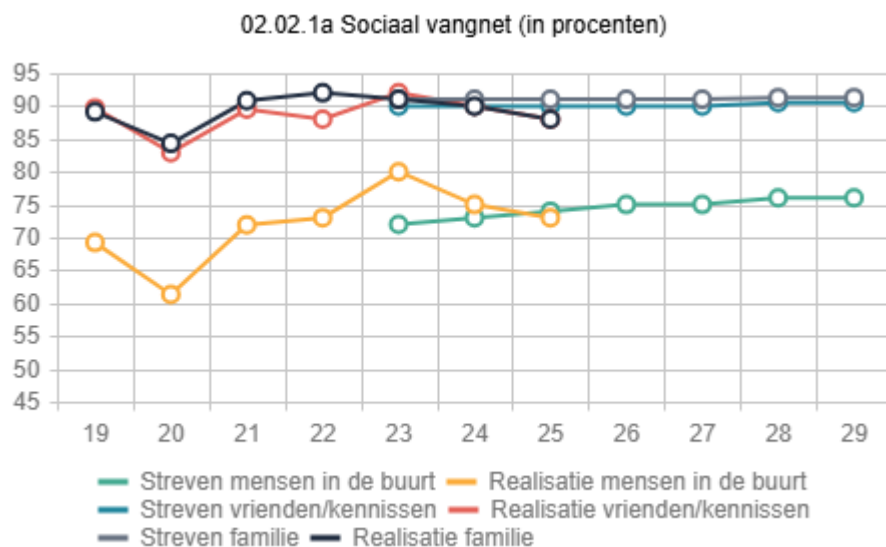
Sociale netwerken zijn onmisbaar voor een gezond en betekenisvol leven. Een sociaal netwerk betekent: oog hebben voor elkaar, elkaar durven vragen en vertrouwen en elkaar willen helpen, oftewel noaberschap. Een sociaal netwerk bestaat uit mede-inwoners en organisaties/instellingen (onze partners). Samen versterken zij de sociale veerkracht. Rol gemeente: we zijn opdrachtgever van onze partners en faciliteren onze partners om hun netwerk te bevorderen en te vergroten. Daarnaast zorgen we ervoor dat voorzieningen in stand gehouden worden en dat we hier met partners aanwezig zijn om laagdrempelig vragen op te vangen.

Vanuit deze rol hebben we als speerpunt:

a. Wij willen dat onze inwoners sociale steun ervaren. In perioden van zware tegenslag kan een sociaal netwerk ook betekenis hebben als vangnet van waaruit mensen opstaan die (tijdelijk) hulp en ondersteuning bieden. Denk aan familie, vrienden en burens.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 3

Toelichting

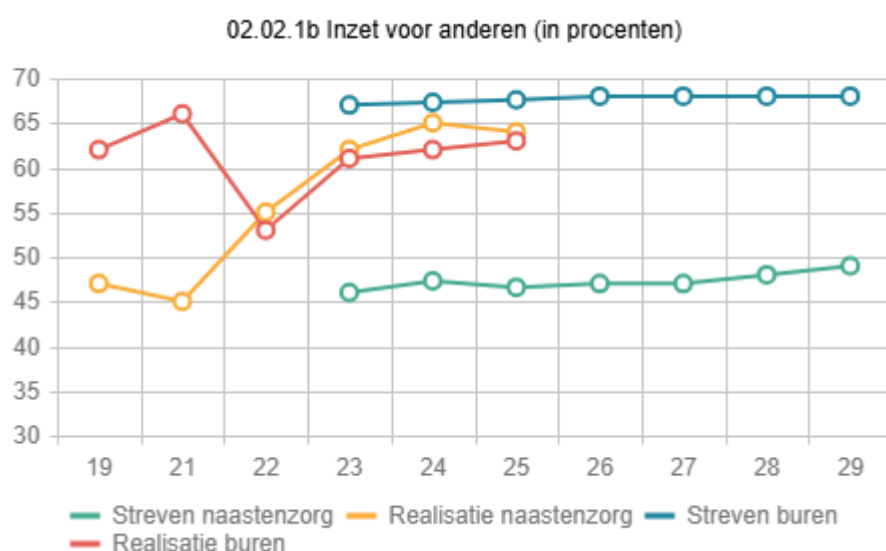
Het sociaal vangnet staat voor de mate waarin mensen (18 jaar en ouder) kunnen terugvallen op vanzelfsprekende verbanden, zoals familierelaties, vrienden/kennissen en relaties in de buurt.

Bron: Stadspanel Kennispunt Twente en Burgerpeiling - tabel 5.18 en 5.19 (waarstaatjegemeente.nl)

Streefwaarde: we streven naar een score gelijk aan het sterk-stedelijke gemiddelde (100.000-300.000 inwoners). Bij beiden ligt Enschede sinds 2023 nagenoeg gelijk.

Realisatie: we zien over het geheel genomen een lichte daling en zitten daarmee voor het eerst onder de streefwaarden. Dit hangt voor een deel samen met de alledaagse attentheid: op het moment dat het nodig is, is men er voor elkaar (zoals in coronatijd) en als het niet nodig is, dan beperkt het contact zich tot het elkaar groeten.

NB. De rode lijn is vanaf 2024 niet zichtbaar, doordat de scores gelijk zijn aan die van de zwarte lijn.

Toelichting

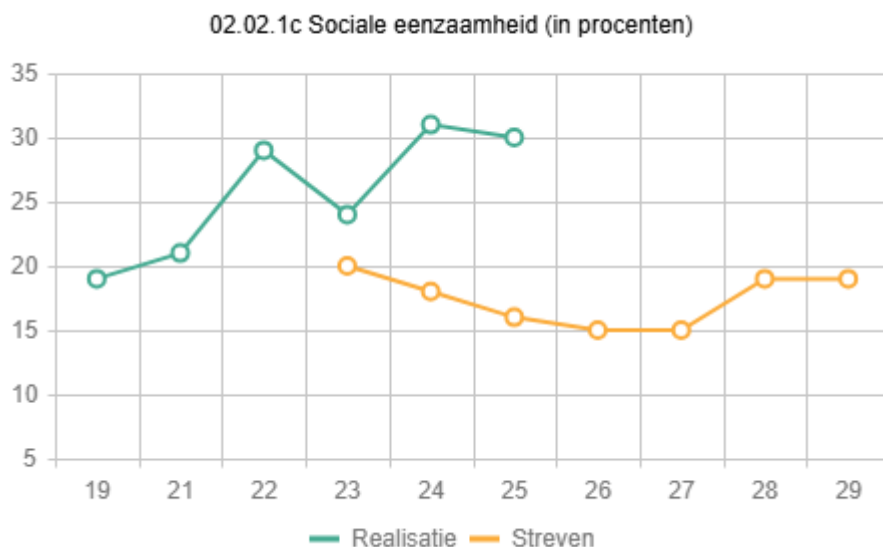
Deze indicator omvat de burenhulp en de naastenzorg. Burenhulprelaties gaan over laagdrempelige en vrijblijvende –alledaagse- activiteiten in vriendschappelijke relaties in de fysieke nabijheid. De motieven om buren te helpen staan vaak los van de buurt als gemeenschap (w.o. verbondenheid van de buurt) en hebben vooral te maken met de persoonlijke relatie die men heeft met de ander, de sociale afstand en het wederzijds vertrouwen.

Naastenzorg betreft onbetaalde, niet-alledaagse zorg voor iemand die chronisch ziek, gehandicapt of anders hulpbehoevend is. Deze zorg komt door een persoonlijke band tussen mensen.

Bron: Stadspanel Kennispunt Twente en Burgerpeiling - tabel 5.18 en 5.19 (waarstaatjegemeente.nl)

Streefwaarde: we streven naar een score gelijk aan of hoger dan het sterk-stedelijk gemiddelde (100.000-300.000 inwoners; basisjaar 2021). Net als de ervaren steun door buren (zie indicator 02.02.1a) is ook de steun aan buren flink toegenomen t.o.v. 2022. En die groei zien we ook bij de naastenzorg, waar de groei groter is dan sterk-stedelijk.

Realisatie: beide scores zijn stabiel, maar ligt bij hulp aan buren nog onder de streefwaarde en bij naastenzorg er flink boven. Met de opdracht aan het wijkwelzijnswerk en de algemeen maatschappelijke voorzieningen blijven we inzetten op het beter faciliteren van hulp aan buren en naastenzorg.

Toelichting

Voor sommige mensen leidt een tekort aan betekenisvolle relaties snel tot gevoelens van eenzaamheid. Eenzaamheid wordt gedefinieerd als het negatief ervaren verschil tussen de gewenste en gerealiseerde relaties. Zowel het aantal sociale contacten als de ervaren kwaliteit van de sociale contacten zijn daarbij bepalend. De indicator richt zich op sociale eenzaamheid bij inwoners van 18 jaar en ouder: een persoonlijke, subjectieve ervaring waarin iemand betekenisvolle relaties met een bredere groep mensen zoals buren, kennissen of mensen met dezelfde belangstelling mist.

Bron: Burgerpeiling - tabel 5.5 (score soms/vaak); waarstaatjegemeente.nl)

Streefwaarde: we willen de eenzaamheidscijfers in Enschede op korte termijn terugbrengen naar die van sterk-stedelijk gemiddelde (gemeenten met 100.000-300.000 inwoners) en de komende jaren zelfs hieronder krijgen.

De piek van 2022 is in 2023 alweer afgevlakt, maar nog steeds zien we een stijgende lijn in de periode 2015-2023. Gelet op de landelijke trend is het streven zoals bepaald bij de begroting 2023 voor de komende jaren niet haalbaar. Daarom gaan we op basis van de huidige cijfers uit van een streven van 19% in 2028. Daardoor gaan we eenzelfde daling van 5% (als bij de aangegeven streefwaarden 2023-2027) realiseren, maar met een hogere uitgangswaarde.

Realisatie: We zien in 2025 een lichte daling ten opzichte van het jaar ervoor, maar nog steeds scoren we hoger dan in 2023. Dit is in lijn met de sterk-stedelijke en landelijke trend. We zien dat er sinds de coronaperiode meer aandacht is voor mentale gezondheid en eenzaamheid. Dit lijkt de drempel om te benoemen dat je je eenzaam voelt te hebben verlaagd. Het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid is een belangrijk thema binnen ons beleid voor Gezond Enschede en een sterke sociale basis. De streefwaarden zijn gebaseerd op de scores voor 2021, deze lijken door de impact van de coronaperiode te zijn achterhaald.

Acties 2025		TR25 JR25	
Aantal acties: 3			
01. We voeren de nota sociale basis uit. ⓘ			
<i>Er komt geen aparte nota Sociale Basis. De activiteiten om te komen tot het versterken van de sociale basis zijn wel gestart. De raad is hierover via een raadsbrief geïnformeerd.</i>	■	▼	
02. We onderzoeken “75+ huisbezoeken”. ⓘ	●	●	
03. We gaan in gesprek over de “Nota Dierenwelzijn”. ⓘ	●	●	

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

03. We vergroten de kansengelijkheid

Jeugdigen en volwassenen nemen volwaardig deel aan de samenleving, waardoor ze zelfredzaam, sociaal vaardig en gezond door het leven gaan.

Het mag voor de ontwikkeling van inwoners niet uitmaken waar hun wieg heeft gestaan en hoe het leven de inwoner heeft gevormd. Iedereen moet de mogelijkheid hebben het beste en het mooiste uit zichzelf naar boven te halen. Daarbij is het van belang om expliciet oog te hebben voor kansen(on)gelijkheid in onze stad. Gelijke kansen mag dus ook betekenen dat je ongelijke ondersteuning biedt. Want iedereen dezelfde uitgangspositie geven is onmogelijk, dus moet je bijsturen op wat er in de basis is.

03.01 Jeugdigen groeien veilig en stabiel op

De basis voor je leven wordt gelegd in je jeugd. Daarom is er specifiek voor deze groep extra aandacht en inzet. We willen dat iedere jeugdige opgroeit in een stabiel gezin; speelt en deelneemt aan maatschappelijke activiteiten. En passende ondersteuning krijgt waar nodig. We zetten in op het versterken van de eigen kracht van de jeugdige en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale omgeving. Zo krijgt

hij/zij de kans een zelfredzame, sociaal vaardige en gezonde inwoner te worden.

Rol gemeente: we ondersteunen kind en gezin om veilig en gezond (kansrijk) op te kunnen groeien. Daarnaast ondersteunen we ouders bij het oplossen van opvoedproblematiek met aandacht voor alle leefdomeinen.

Vanuit deze rol hebben we drie speerpunten:

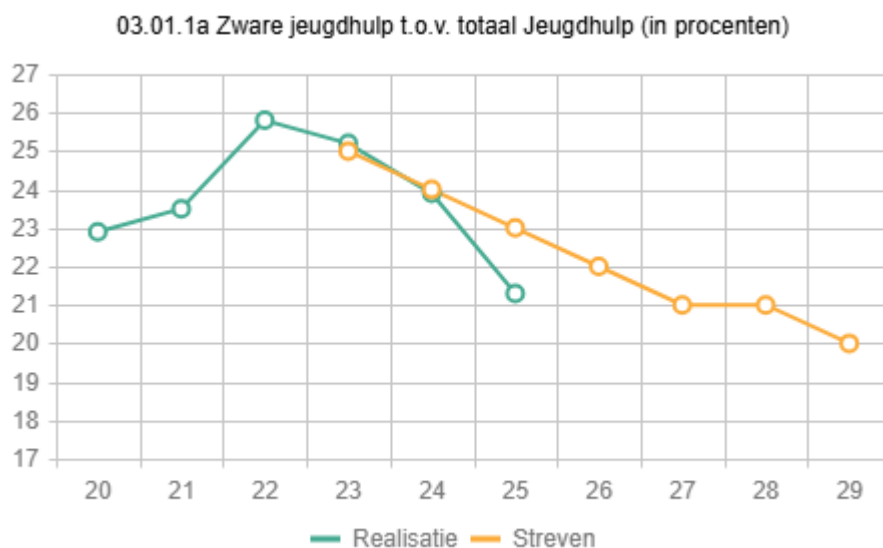
a. Wij willen ouders zo vroeg mogelijk ondersteunen bij opvoedproblematiek. Voor het grootste gedeelte van de jeugdigen en hun ouders is voor het gezond opgroeien van de kinderen een positief opgroei- en opvoedklimaat voldoende. Zij redden zich prima, onder andere door gebruik te maken van de basisvoorzieningen in de stad. Een kleinere groep jeugdigen en hun ouders heeft (tijdelijke) ondersteuning nodig in de vorm van een voorziening. Slechts voor een zeer kleine groep jeugdigen en hun ouders is ingrijpen door de overheid nodig. Dit is het geval als ouders er onvoldoende in slagen om hun opvoedverantwoordelijkheid waar te maken en hun kinderen in de ontwikkeling worden bedreigd, of wanneer een jongere een strafbaar feit heeft gepleegd. Streven is: zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.

b. Wij willen dat kinderen 'zo thuis mogelijk' opgroeien. Kinderen hebben baat bij een stabiele opvoedsituatie met toekomstperspectief. Echter: niet iedere jeugdige groeit door allerlei oorzaken op in een stabiel en veilig gezin. Sommige kinderen wonen, tijdelijk, in een pleeggezin binnen de familie, bijvoorbeeld bij een tante of bij opa en oma, ook wel netwerkpleegzorg genoemd. Andere kinderen wonen in een pleeggezin buiten de familie. Kinderen kunnen ook geplaatst worden in een gezinshuis of een residentiële instelling. Ook deze kinderen moeten een duurzame plek hebben waar zij 'zo thuis mogelijk' kunnen opgroeien: een pleeggezin of een gezinshuis.

c. Wij willen het bereik van onze voorziening in het kader van kinderarmoede bij de Stichting Leergeld verhogen. Kinderen hebben recht op een toereikende levensstandaard, ook als er thuis weinig te besteden is. Onderzoek wijst uit dat kinderen en jongeren die opgroeien in armoede in hun ontwikkeling worden belemmerd. Nu investeren voorkomt problemen op latere leeftijd. Het helpt ook voorkomen dat kinderen de problemen van hun ouders erven, waardoor armoede overgaat van generatie op generatie. Wij willen dat elk kind ervaart dat hij of zij meedoet en erbij hoort; nú meedoen betekent straks meetellen. Activiteiten als sport, schoolreisjes en muziek horen bij de vorming van ieder kind.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 5

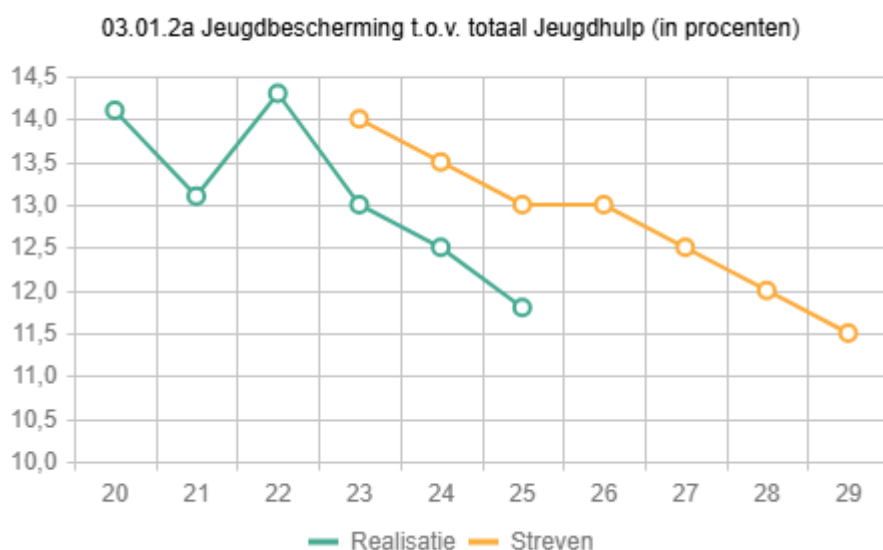
Toelichting

De indicator laat het percentage van de zware voorzieningen voor Jeugdhulp zien, ten opzichte van het totaal aantal voorzieningen. De grafiek zegt dus niets over de totale inzet van Jeugdhulp. Onder zware voorzieningen voor Jeugdhulp valt het wonen en verblijf, maatregelhulp (jeugdbescherming, jeugdreclassering en jeugdzorg +), landelijk transitiearrangement (LTA) en beschikbaarheidsvoorzieningen zoals het Coördinatiepunt spoedhulp, crisisbedden en driemilieusvoorzieningen.

Bron: Gidso Regie en ZorgNed (registratiesysteem Wijkteams).

Streefwaarde: Tot 2028 is er ingezet op een daling. Vanaf 2028 willen we deze dalende lijn bestendigen om ervoor te zorgen dat deze daling duurzaam is. In de strategienota 'Onze jeugd, onze zorg' en de inkoop van 2025 staat dat we willen dat kinderen zoveel mogelijk thuis opgroeien, met inzet van ambulante ondersteuning in plaats van verblijfhulp.

Realisatie: In 2025 is opnieuw een daling te zien van het aantal zware voorzieningen in verhouding tot de lichte voorzieningen voor Jeugdhulp. We blijven daarmee onder het streefcijfer voor 2025. In absolute zin is te zien dat het totaal van alle ingezette voorzieningen voor Jeugdhulp is gestegen van 11.571 in 2024 naar 11.693 in 2025. De stijging wordt ook in 2025 veroorzaakt door een toename van het aantal lichte voorzieningen voor Jeugdhulp (8.804 in 2024 naar 9.202 in 2025). Het aantal zware voorzieningen is gedaald van 2.767 in 2024 naar 2.491 in 2025.

Toelichting

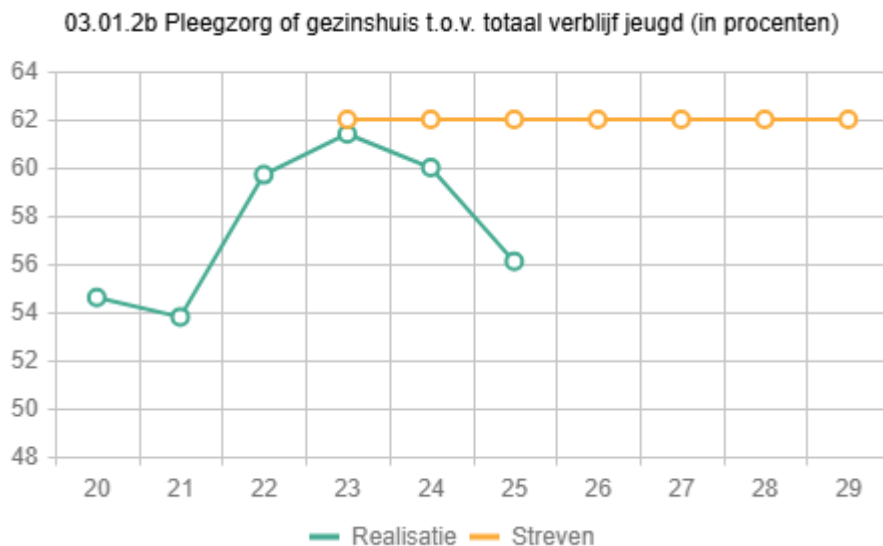
De indicator laat het percentage van het aantal unieke kinderen en jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van het totaal aantal cliënten met Jeugdhulp zien. Jeugdbescherming kan worden ingezet als de kinderrechter jeugdigen onder toezicht stelt wanneer zij opgroeien in een situatie waarin hun welzijn of gezondheid bedreigd wordt.

Bron: Gidso Regie en ZorgNed (registratiesysteem Wijkteams).

Streefwaarde: Het aantal jeugdbeschermingsmaatregelen is in de periode 2020-2023 gedaald (in 2022 was een stijging vanwege de verandering in het woonplaatsbeginsel). De verwachting is dat de daling zal stabiliseren. Omdat het aantal maatregelen hoger is in vergelijking met de rest van Nederland zien we ruimte voor verbetering. Ook zullen landelijke

besluiten (onder andere inrichten regionaal veiligheidsteam) leiden tot een daling van het aantal maatregelen.

Realisatie: Het percentage kinderen met jeugdbescherming ten opzichte van alle Jeugdhulp is in 2025 opnieuw gedaald. Ook in 2025 blijven we daarmee onder de streefwaarde. Het aantal kinderen met jeugdbescherming in 2025 is in absolute aantallen gedaald ten opzichte van 2024 (van 607 naar 585). De dalende trend is al een paar jaar zichtbaar. Dit lijkt er op te wijzen dat er sprake is van een structurele beweging in positieve zin.

Toelichting

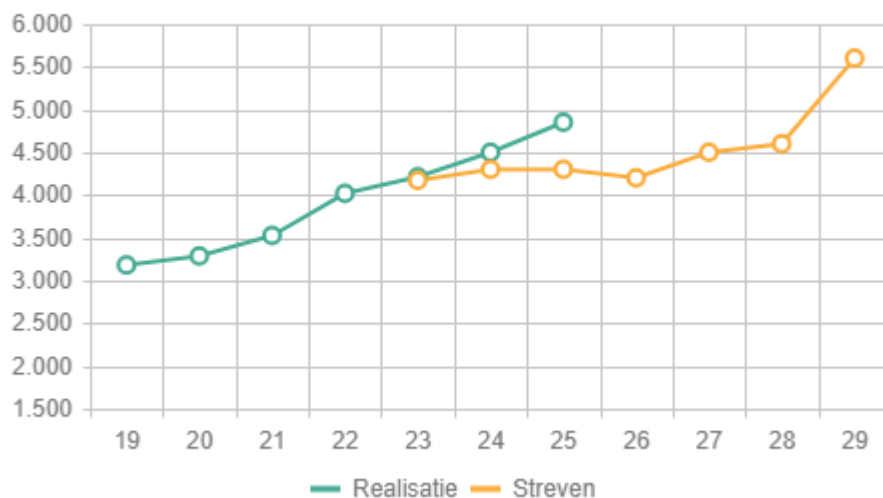
Met deze indicator wordt het percentage van het totaal aantal jongeren met pleegzorg of een plaatsing in een gezinshuis afgezet tegen het totaal aantal jongeren met Jeugdhulp wonen & verblijf.

Bron: Gidso Regie en ZorgNed (registratiesysteem Wijkteams).

Streefwaarde: Ondanks de nog steeds stijgende lijn houden we vast aan de meerjarige streefwaarde van 62%. In de strategienota 'Onze jeugd, onze zorg' staan maatregelen die bijdragen aan ons doel om meer jeugdigen meer thuis in de eigen omgeving te laten opgroeien. Daarnaast wordt de Jeugdhulp in 2025 opnieuw ingekocht, waarbij er ook aandacht is voor 'wonen en verblijf'. Een voorbeeld hiervan is het inkopen en ontwikkelen van ambulante alternatieven.

Realisatie: Het percentage kinderen en jongeren in pleegzorg of gezinshuiscare is in 2025 gedaald ten opzichte van 2024, terwijl het streven is om het percentage te stabiliseren. Uit analyses blijkt dat de daling zich, zoals ook in 2024, met name voordoet binnen de pleegzorg. We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren die niet thuis kunnen wonen toch in een gezin opgroeien. Daarom zijn we gestart met het project "Mocking bird", hierin ondersteunen ervaren pleegouders andere pleegouders, zodat deze behouden blijven voor de pleegzorg.

03.01.2c Aantal meldingen huiselijk geweld VTT

Toelichting

Huiselijk geweld is geweld door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Het gaat om geweld waarbij iemand afhankelijk is van de ander.

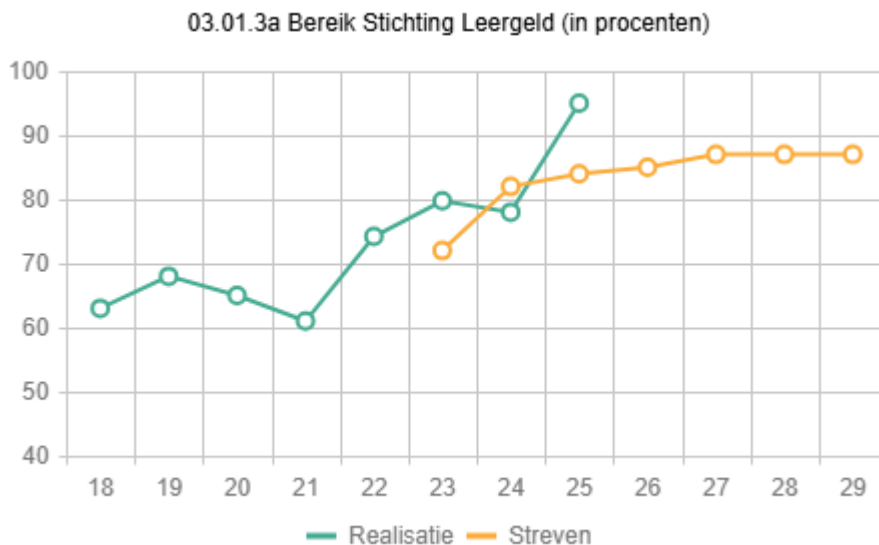
Deze indicator omvat alle meldingen van de verschillende vormen van huiselijk geweld getoond. Veilig Thuis Twente (VTT) is actief voor heel Twente. Deze indicator betreft daarom het jaarlijkse aantal meldingen van huiselijk geweld in heel Twente.

Bron: registratiesysteem Veilig Thuis Twente.

Streefwaarde: De verwachting is dat de toename aan meldingen zich nog zal voortzetten.

We willen ons niet focussen op het aantal meldingen maar vooral op de aanpak van die meldingen. Daarnaast is een toename van het aantal meldingen niet persé negatief; het is juist wenselijk dat we alle signalen van huiselijk geweld in beeld krijgen zodat de juiste hulp en ondersteuning aan inwoners kan worden geboden. We investeren ook in bewustwording en preventie met als doel huiselijk geweld te stoppen en te voorkomen.

Realisatie: Bij VTT is in 2025 sprake van een stijging van bijna 8% van het aantal meldingen ten opzichte van 2024. Hiermee zit de stijging van de meldingen op dit moment wel onder het landelijk gemiddelde. De voorgaande jaren heeft de regio Twente echter een stijging laten zien, die in sommige perioden tegen de landelijke trend van stabilisatie of daling inging. De toename van meldingen betekent ook dat we steeds meer situaties in beeld krijgen. Hierdoor kunnen we inwoners die in een onveilige situatie verkeren de juiste hulp en ondersteuning bieden en geweldssituaties doorbreken.

Toelichting

In deze indicator wordt het aantal unieke kinderen dat een verstrekking van de Stichting Leergeld heeft ontvangen weergegeven in een percentage ten opzichte van de totale groep kinderen van 4-18 jaar dat leeft in een gezin dat moet rondkomen met een inkomen onder 120% van het wettelijk sociaal minimum.

Bron: CBS en Stichting Leergeld.

Streefwaarde: De streefwaarden over de periode 2024 tot en met 2027 zijn in deze begroting aangepast zodat deze aansluiten op het bijgestelde beleid uit de kadernota 'Rondkomen met je inkomen'. De ambitie blijft voor 2028 hetzelfde als voor 2027. Het beleid voor Stichting Leergeld is met de nota Rondkomen met je inkomen vastgesteld tot en met 2027. Na de evaluatie hiervan stellen we de streefwaarde voor 2028 op.

Realisatie: Nieuwe inzichten leren dat de groep kinderen van 4 tot 18 jaar, in een gezin met een inkomensgrens tot 120% van het wettelijk sociaal minimum, een stuk kleiner is dan eerder gedacht. Op basis van CBS cijfers zien we dat de doelgroep ongeveer 3.600 kinderen groot is. Dat betekent dat Stichting Leergeld al bijna aan het maximaal mogelijke bereik zit met 3.421 kinderen uit de doelgroep. Daarnaast hebben zij inmiddels ook een paar honderd kinderen in de leeftijd 0 t/m 3 jaar in beeld.

Acties 2025

TR25 JR25

Aantal acties: 2

01. We voeren de nota "Onze jeugd, onze zorg" uit. ⓘ	●	●
02. We sluiten een convenant voor de aanpak van het huisartsentekort. ⓘ	●	●

▼

loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect;

■

loopt achter, bijsturing mogelijk;

●

= conform verwachting;

★

= boven verwachting;

○

= neutrale wijziging.

03.02 Iedereen neemt volwaardig deel aan de samenleving

Afkomst, geslacht, milieu, opleiding en inkomen (bij jeugd van ouders), fysieke of verstandelijke beperking, bepalen nog te veel de invulling van talentontwikkeling, opleiding en werk. We maken van gewoon meedoen niet een individueel gevecht, maar een taak die we als samenleving hebben te vervullen. Hierbij letten we op een ondersteunende omgeving, voldoende passende plekken voor onze inwoners om mee te doen al dan niet via een passende plek op de arbeidsmarkt.

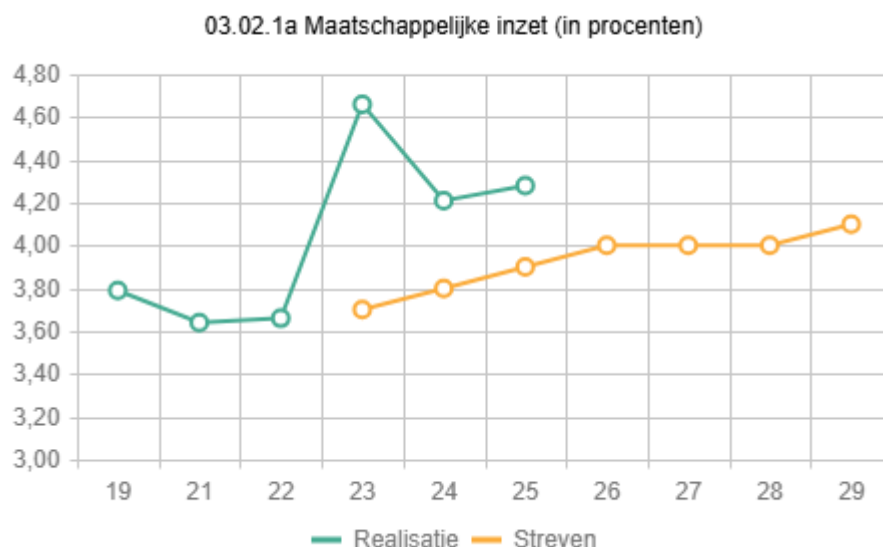
Rol gemeente: op basis van vertrouwen investeren in mensen door middel van het beschikbaar stellen van voorzieningen.

Vanuit deze rol hebben we drie speerpunten:

- Wij willen de maatschappelijke inzet onder onze inwoners vergroten. Participatie, het meedoen en bijdragen aan de maatschappij, vertegenwoordigt voor een persoon allerlei positieve aspecten zoals zingeving, zelfontplooiing, verbondenheid en sociaal contact. Maar participatie heeft in veel gevallen ook expliciete maatschappelijke relevantie en -baten. Bij dit subdoel ligt de focus op betekenisvolle participatie oftewel maatschappelijke inzet. Dit betreft vormen van actieve participatie die van belang zijn voor het individu, én tot doel hebben anderen te helpen of bij te dragen aan de leefomgeving of maatschappij.
- Wij willen dat onze inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving zonder dat ze daarbij beperkingen ervaren. Inwoners kunnen uiteenlopende uitdagingen ervaren die een hindernis vormen voor de gewenste mate van eigen kracht, zelfredzaamheid en het volwaardig kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven. Beperkingen kunnen op fysiek, psychisch, taalvaardig en/of financieel gebied zijn.
- We willen dat de inwoners van 70 jaar en ouder in staat zijn thuis te blijven wonen met of zonder ondersteuning. Doel van de Wmo is om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en deel te laten nemen aan het dagelijks leven, al dan niet met behulp van voorzieningen uit de Wmo. Dit sluit aan bij de wens van veel ouderen. Het stelt ze in staat om in de eigen vertrouwde omgeving met hun vertrouwde netwerk te blijven. Daarnaast geldt voor veel ouderen dat ze hun lage woonlasten behouden. Er kleven natuurlijk ook nadelen aan langer thuis blijven wonen, de woning moet toekomstbestendig gemaakt worden, sommige ouderen ervaren eenzaamheid en ondersteuning is vaak wenselijk. Het is belangrijk om per individu te blijven kijken naar de afweging tussen de voor- en nadelen.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 6

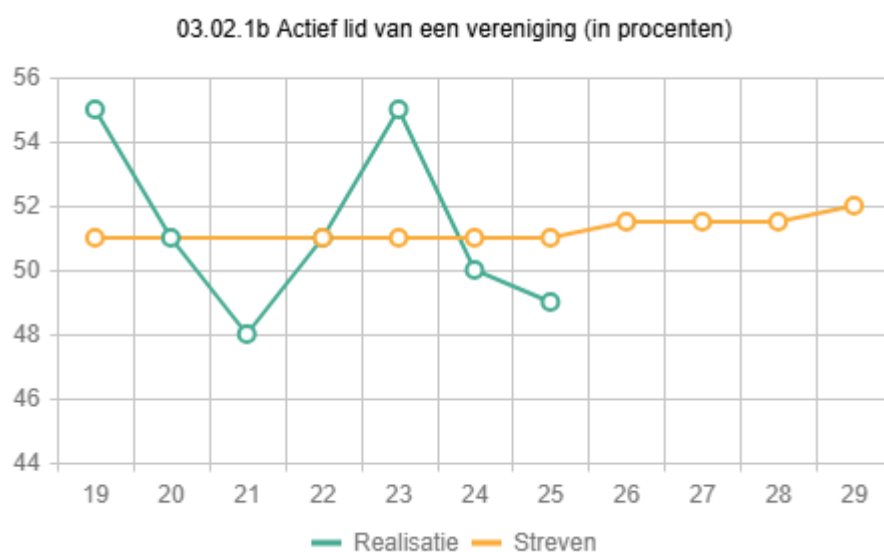
Toelichting

Deze indicator is een totaalscore van het percentage inwoners (18 jaar en ouder) dat zich inzet voor burens, burens in een zorgwekkende situatie (eenzaamheid, zelfverwaarlozing of andere probleemsituatie), verenigingsleven, vrijwilligerswerk en/of zorg aan een hulpbehoevende naaste (mantelzorg) in de afgelopen twaalf maanden.

Bron: Stadspanel Kennispunt Twente en Waarstaatjegemeente.nl

Streefwaarde: we willen een score aan het sterk-stedelijke gemiddelde (100.000-300.000 inwoners) dat rond de 4,0 ligt. We zien in 2023 een sterke stijging, een stijging die veel sterker is dan bij het sterk-stedelijke gemiddelde of landelijk. In de gemeenterekening 2023 hebben we aangegeven dat we aan de hand van de meting 2024 kunnen zien of het een eenmalige uitschieter is of een trend. Daarom zetten we bij de streefwaarde 2028 vooralsnog de huidige lijn door.

Realisatie: de score is nagenoeg gelijk aan die van 2024, ruim boven de streefwaarde. We volgen daarmee de landelijke trend, waarbij we opvallend hoger scoren bij naastenzorg (zie ook indicator 2.2.1b inzet voor anderen). We zetten dan ook sterk in op maatschappelijk meedoen, onder andere door middel van inzet via M-pact, onze partner voor maatschappelijke meedoen, vrijwillige inzet en mantelzorg. Deze inzet blijven we continueren.

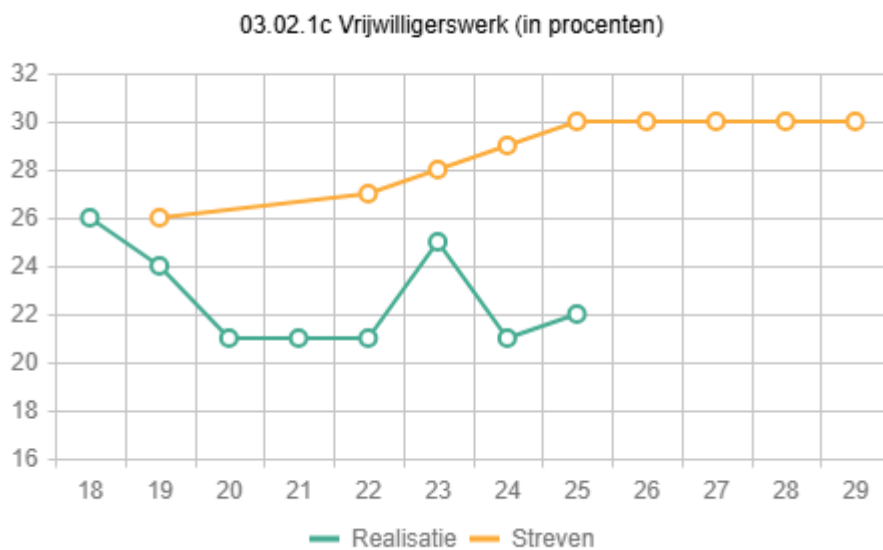
Toelichting

Deze indicator betreft inwoners (18 jaar en ouder) die lid zijn van een Enschedese vereniging of organisatie op het gebied van sport, hobby, cultuur, religie, natuur- en milieu, vakbond, jongeren, ouderen, vrouwen, gehandicapten, migranten, wijkraad, buurtcommissie, bewonerscommissie, politiek, zorg- of hulpverlening en dergelijke en actief deelnemen aan de activiteiten van de club.

Bron: stadspanel Kennispunt Twente

Streefwaarde: Er is deze eeuw sprake van een stabiele lijn, variërend tussen 57% en 63%. Streven is een score gelijk aan het sterk-stedelijke gemiddelde (gemeentegrootte 100.000-300.000 inwoners).

Realisatie: we blijven een stabiel patroon in de scores zien met lichte schommelingen. Daarmee volgen we de trend van sterk-stedelijke gemeenten.

Toelichting

Vrijwilligerswerk is werk dat in georganiseerd verband onbetaald wordt uitgevoerd, bij een sportvereniging, hobbyvereniging, cultuurvereniging, kerkgenootschap of andere religieuze vereniging, natuur- en milieuvereniging, school, wijkraad/activiteiten, buurtcommissie/buurthuis, bewonerscommissie, vakvereniging, ouderenbond, vrouwenvereniging, migrantenorganisatie, politieke partij, jongerenorganisatie, gehandicaptenorganisatie, zorg- of hulpverleningsorganisatie, mantelzorgondersteuning, andere vereniging of club. We meten hier het vrijwilligerswerk met structureel karakter, verricht door inwoners van 18 jaar en ouder.

Bron: stadspanel Kennispunt Twente

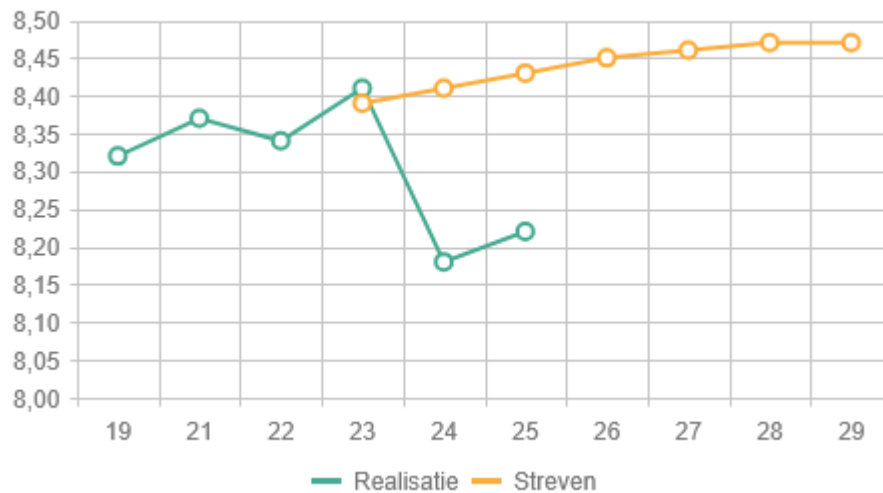
Streefwaarde: We willen terug naar de scores voor 2018 (start vorige IPC-beleidscyclus). Na de coronadip zijn we in 2023 weer bijna terug op het niveau van 2018. Onze inzet is gericht op een hogere vrijwillige inzet van de inwoners, daarom streven we naar geleidelijke toename tot 30%.

Realisatie: de score is sinds 2020 stabiel. Daarmee scoren we gelijk aan het sterk-stedelijk gemiddelde (gemeenten met 100.000-300.000 inwoners). Landelijk is sprake van een geleidelijke afname.

Het vergroten van de arbeidsparticipatie (met name onder vrouwen), het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd en de individualisering van onze samenleving heeft gevolgen voor het vrijwilligerspotentieel. Het traditionele vrijwilligerswerk is aan verandering onderhevig. We zien dat inwoners wel vrijwilligerswerk willen uitvoeren, maar dat onder andere een gebrek aan vrije ruimte een belemmerende factor is. Inwoners kiezen steeds vaker voor vrijwillige inzet die niet structureel en/of langdurig van aard is.

We kunnen in onze stad niet zonder vrijwilligers. Ze zijn het fundament van ons verenigingsleven en een belangrijke bouwsteen in de sociale basis. Onze inzet is er daarom op gericht om vrijwilligers te enthousiasmeren, onderwijzen en te matchen. We gaan daarin mee met een veranderende tijd en passen ons aan op de behoefte van de hedendaagse vrijwilliger. Tegelijkertijd richten we ons specifiek op de jonge vrijwilliger.

03.02.2a Maatschappelijke deelname (schaalscore)

Toelichting

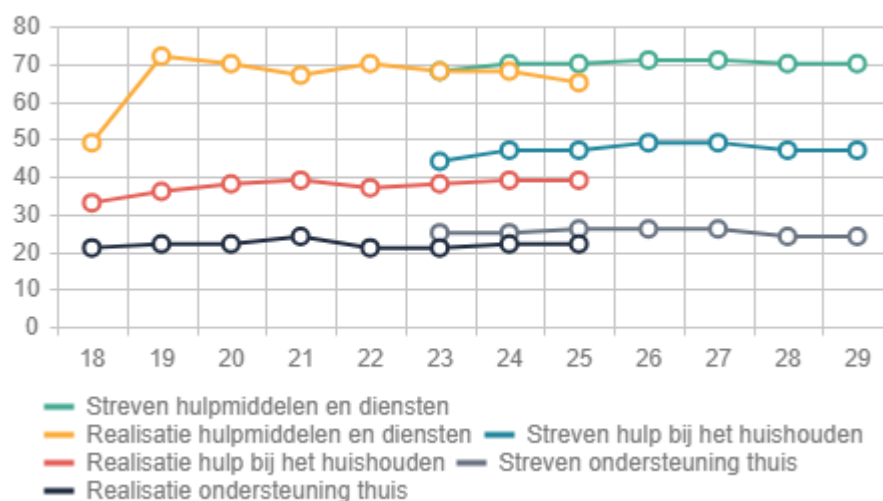
Deze indicator is een optelsom (schaalscore) van zeven onderdelen: (algemene) lichamelijke gezondheid, fysiek functioneren (bewegen), geestelijke gezondheid, taal & cultuur, financieel, gevoel er niet bij te horen/niet thuis te voelen en anders.

Bron: Burgerpeiling - tabel 5.2 en 5.3 (waarstaatjegemeente.nl)

Streefwaarde: we streven naar een score gelijk aan of hoger dan het sterk-stedelijke gemiddelde (gemeenten met 100.000-300.000 inwoners, basisjaar 2021). Op geestelijke gezondheid, financieel en gevoel er niet bij horen scoren we iets beter dan sterk-stedelijk. Bij fysiek functioneren en taal & cultuur scoren we een stuk beter. Op lichamelijke gezondheid scoren we hetzelfde.

Realisatie: de score is iets toegenomen ten opzichte van 2024. Maar we scoren nog wel lager dan in 2023 en onze streefwaarde voor 2025. De vergelijking met het sterk-stedelijk gemiddelde kunnen we nog niet maken, omdat deze scores nog niet beschikbaar zijn.

03.02.2b Inwoners met een Wmo-voorziening (per 1.000)

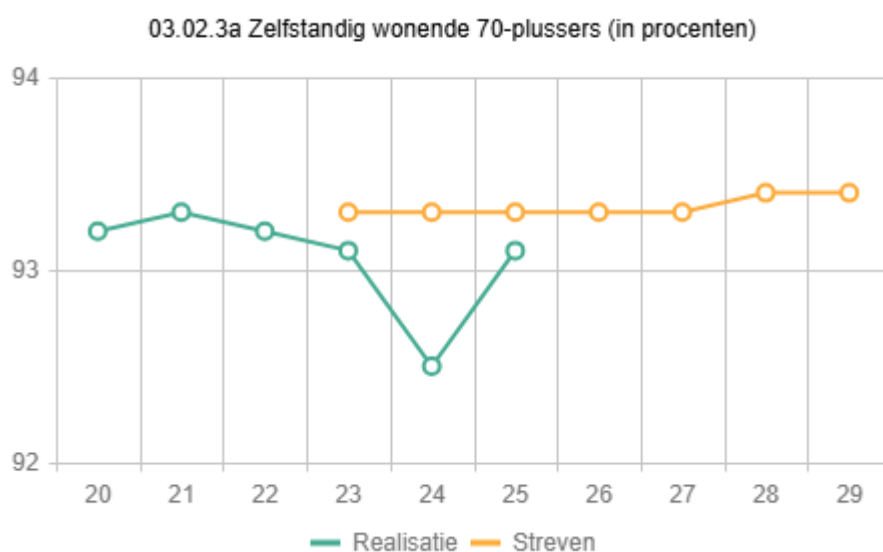
Toelichting

In deze indicator wordt het aantal inwoners van Enschede (per 1.000 inwoners) in de eerste helft van een jaar getoond met een Wmo-voorziening, te weten Ondersteuning thuis, Hulp bij het huishouden en Hulpmiddelen en diensten.

Bron: Wmo-voorspelmodel (vng.nl) en Dashboard - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein - Enschede (waarstaatjegemeente.nl).

Streefwaarde: Met de strategienota Samen leven samen zorgen zetten we in om alle lichte ondersteuning per 2026 via basisvoorzieningen in de wijk te regelen en niet meer door een Wmo-maatwerkvoorziening. Verder stelt het Rijk per 2026 de inkomensafhankelijke eigen bijdrage weer in voor alle Wmo-maatwerkvoorzieningen. De verwachting is dat daardoor het beroep op Wmo maatwerkvoorzieningen afvlakt en op langere termijn zal leiden tot een daling. Dit komt doordat bij inwoners met een hoger inkomen bij een nieuwe aanvraag de eigen bijdrage hoger is dan wanneer de ondersteuning zelf wordt georganiseerd.

Realisatie: Het aantal inwoners met Ondersteuning thuis en/of Hulp bij het huishouden is stabiel gebleven. Het aantal inwoners met Hulpmiddelen en diensten is in 2025 gedaald ten opzichte van 2024. We blijven met alle scores ruim onder de streefwaarden voor 2025. Met het uitvoeren van de strategienota "Samen leven, Samen zorgen" proberen we het beroep op Wmo-maatwerkvoorzieningen te beperken.

Toelichting

In deze indicator wordt het percentage zelfstandig wonende inwoners van Enschede van 70 jaar en ouder getoond. Dit wordt gemeten aan de hand van het aantal ouderen met een indicatie voor de Wet langdurige zorg die niet zelfstandig wonen.

Bron: CBS, Monitor Sociaal Domein Wmo.

Streefwaarde: De afgelopen jaren is het aantal ouderen dat zelfstandig woont redelijk stabiel gebleven. Het Rijk heeft het aantal intramurale plekken in Nederland bevroren. Dit, in combinatie met de vergrijzing, heeft als effect dat het aantal inwoners van 70 jaar en ouder dat zelfstandig woont naar verwachting iets groter wordt.

Realisatie: Het percentage zelfstandig wonende 70-plussers is weer iets toegenomen ten opzichte van 2024. We komen in de buurt van het streefgetal. De gemeente Enschede heeft eigenlijk geen directe invloed op deze indicator.

Aantal acties: 2

01. We voeren de nota "Samen leven, samen zorgen" uit. ①

De nota wordt uitgevoerd, waaronder maatregelen langer indiceren, meer lichte hulp door wijkteams zelf. De verordening Wmo is aangepast op het punt algemene gebruikelijk. Daarmee een basis is gelegd voor het goed gesprek. In de voortgangsrapportage is de raad daarover geïnformeerd.

De volgende stap om geïndiceerde zorg om te zetten naar algemene voorziening vergt onderzoek naar wat per wijk – buurt passend is, inzicht in de sociale basis en de samenwerking met welzijn. Een volgende stap is om dit te verwerken in een beleidsplan Wmo als opmaat naar het herschikken van middelen en een nieuwe verordening en een inkoopstrategie.

Het beleidsplan Wmo is dit jaar niet opgesteld, dit wordt in 2026 opgesteld. Het was passender om het beleidsplan door te schuiven naar 2026, zodat de actuele ontwikkelingen ten aanzien van de sociale, pedagogische basis en meer lichte hulp en dagbestedingen daarin goed kunnen worden meegenomen.

02. We stellen een integraal meerjarig beleidsprogramma migratie & integratie op. ①

Het beleidskader Asiel tot en met integratie is ambtelijk in 2025 nagenoeg voltooid. De bestuurlijke afronding (besluitvorming college en raad) vindt in zijn geheel plaats in het eerste kwartaal van 2026. Daarmee is de actie inhoudelijk vergevorderd, maar formeel nog niet gerealiseerd binnen het begrotingsjaar 2025.

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

03.03 Iedereen ontwikkelt zijn talenten (door)

We willen dat al onze inwoners hun talenten kunnen blijven doorontwikkelen, van jong tot oud. Hierbij willen we dat het milieu waarin je opgroeit (gezin, school, vereniging, buurt e.d.) geen rol speelt in de hoeveelheid kansen die je geboden krijgt. Daarbij begint het vanaf jonge leeftijd, waarbij er nauw samengewerkt moet worden met scholen. Maar zien we als gemeente ook een belangrijke rol in het klaarstomen voor de arbeidsmarkt voor al onze inwoners.

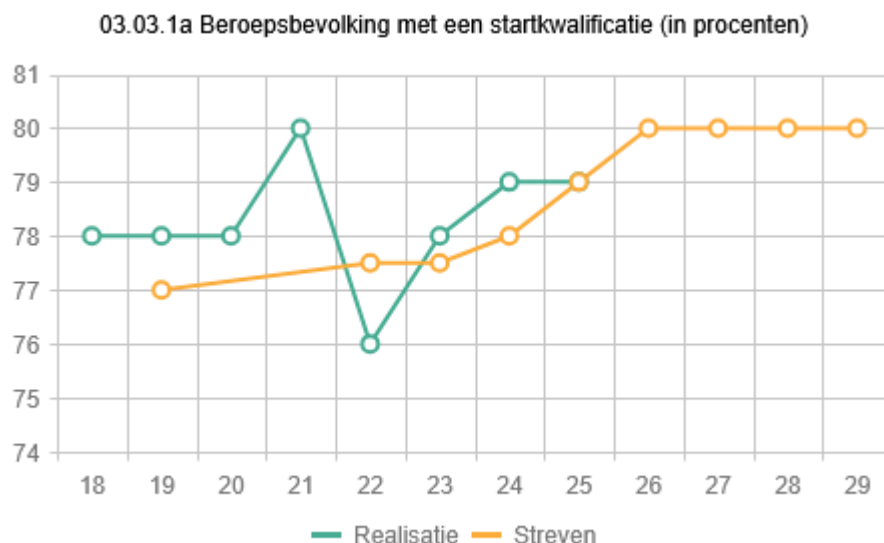
Rol gemeente: onze rol begint bij onze jeugd en jongeren. Hierbij sturen we op vroegtijdige preventie. Daarnaast sturen we op schoolgang en handhaven daar op. We zorgen dat er hulp komt voor jongeren met psychische problemen om toch door te kunnen met school en opleiding. We financieren het onderwijs om een breder aanbod te doen en het maatschappelijk middenveld om veel jongeren te bereiken. Verder willen we dat ook als je ouder bent of nieuw bent in Nederland je kansen hebt om je verder door te ontwikkelen. We stimuleren een leven lang onderwijs.

Vanuit deze rol hebben we als speerpunt:

a. Wij willen dat onze inwoners een startkwalificatie hebben. Een schooldiploma vergroot de kans op participatie via betaald werk. Voor een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt is een opleiding mbo2, havo-, vwo-, of hoger vereist. De inzet van de gemeente is om te voorkomen dat jongeren afhaken en om hen alsnog een diploma te laten behalen. Daarnaast ben je nooit te oud om te leren en zetten we in op een leven lang leren.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 1

Toelichting

Het hebben van een startkwalificatie (een diploma mbo2, havo-, vwo-, of hoger) is enorm belangrijk om een zelfstandig leven op te bouwen en te leiden. Zonder startkwalificatie is de kans zes keer zo groot op maatschappelijke uitval. Als je geen startkwalificatie haalt, is de kans één op drie dat je een participatiewet-uitkering nodig hebt. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk inwoners een startkwalificatie hebben.

Bron: CBS-EBB

Streefwaarde: we willen de Europese doelstelling van 80% halen, vanaf 2026. Onze inzet is vooral gericht op jongeren tot 27 jaar. Samen met het onderwijs en andere (zorg-) partners proberen we te voorkomen dat jongeren afhaken op school. Als dat wel gebeurt, gaan we met de jongeren aan de slag om alsnog een terugkeer naar school mogelijk te maken. Voor jongeren waar verder studeren echt geen optie is, zorgen we voor goede begeleiding naar en ondersteuning op de arbeidsmarkt.

In 2023 heeft het CBS de cijfers vanaf 2014 herberekend, waardoor de scores tot en met 2020 een paar procentpunten hoger uitvielen, dit is aangepast in de realisatie, niet in de streefwaarden.

Realisatie: De score van 79% komt dit jaar overeen met het streefcijfer. In Enschede en Twente blijven we via De Twentse Belofte inzetten op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Samen met het onderwijs en andere partners bieden we jongeren begeleiding naar school, opleiding, werk of een andere passende vervolgstap. Deze aanpak, waaronder de inzet van jongerencoaches, helpt jongeren een startkwalificatie te behalen en vast te houden.

Aantal acties: 2

01. We voeren de nota Kansrijk Enschede 2023-2033 uit. ⓘ**02. We voeren gesprekken met de drie grote PO-schoolbesturen om te komen tot een divers en duurzaam onderwijslandschap.** ⓘ

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

Wettelijk verplichte indicatoren

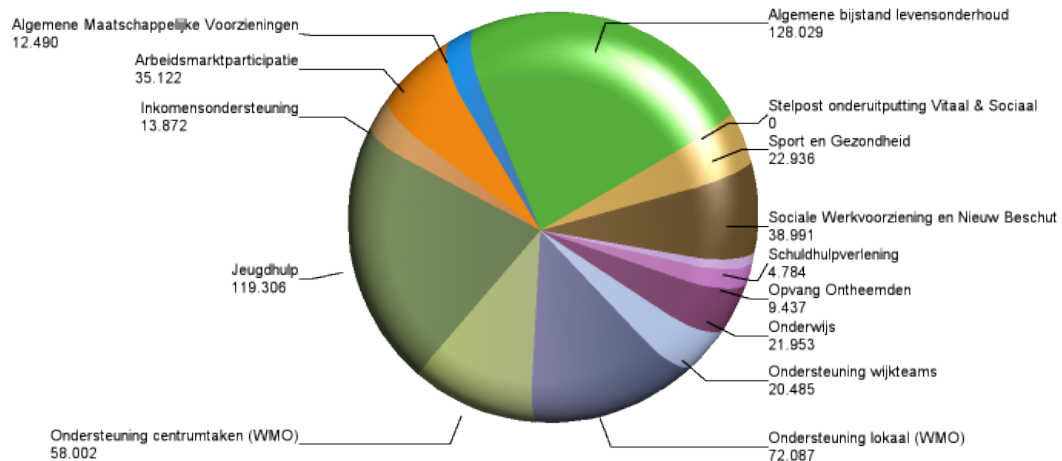
Op grond van het Besluit begroting en verantwoording zijn onderstaande indicatoren opgenomen. De indicatoren gelden voor iedere gemeente en zijn bedoeld om gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken. Dit is mogelijk via www.waarstaatjegemeente.nl. Cijfers waar een * achter staat zijn voorlopig.

	Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Jaar	Score	Bron
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2024	15,3	DUO/Ingrado
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2024	20	DUO/Ingrado
19.	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2024	2,7	DUO/Ingrado
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	2024	40,2	Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen (GGD, CBS, RIVM)
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2023	1	CBS
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2024	9	CBS
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	15,3	CBS
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	1,8	CBS
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2024	0,6	CBS
32.	6. Sociaal domein	Clënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2025	980	CBS

Wat heeft het gekost?

In onderstaande taartdiagram zijn de gerealiseerde lasten per product weergegeven.

Vitaal en sociaal: Lasten per product in 1.000 euro

Vitaal en sociaalBedragen x 1.000 euros	Begroting (primair)	Begroting(na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Lasten	527.681	569.111	557.493	11.618
Baten	163.161	185.292	182.958	-2.334
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-364.520	-383.819	-374.535	9.284
Storting reserves	821	10.517	30.942	-20.426
Onttrekking reserves	5.042	12.729	27.792	15.063
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	4.221	2.212	-3.150	-5.363
Resultaat	-360.299	-381.607	-377.686	3.921

Toelichting

Het resultaat van Vitaal & Sociaal over 2025 is na de mutaties op de reserves uitgekomen op een resultaat van 3,9 miljoen euro voordelig.

De belangrijkste producten die bijdragen aan dit resultaat zijn:

- Algemene bijstand levensonderhoud (1,8 miljoen euro voordeel): het rijksbudget BUIG is hoger vastgesteld dan de feitelijke uitgaven voor per saldo uitkeringen en loonkostensubsidies.
- Arbeidsmarktparticipatie (1,6 miljoen euro nadeel): dit wordt met name veroorzaakt door een tekort op de Individuele studietoelage en hogere ambtelijke uitvoeringskosten van de Wet Inburgering.
- Inkomensondersteuning (0,9 miljoen euro voordeel): dit wordt met name veroorzaakt door een lager beroep op de bijzondere bijstand, lagere uitgaven bij de armoedepartners en de Collectieve Ziektekostenverzekering.
- Jeugdhulp (5,0 miljoen euro nadeel): dit wordt met name veroorzaakt door de effecten van autonome groei (grotendeels uit 2024) en het achterblijven van

investeringen 'Onze Jeugd Onze Zorg'. Rekening houdende met de autonome groei in 2025 is de taakstelling vanuit 'Onze Jeugd Onze Zorg' behaald.

- Ondersteuning Centrumtaken (Wmo) (4,2 miljoen euro voordeel): dit wordt met name veroorzaakt door lagere uitgaven op het subsidiebudget voor plekken voor beschermd wonen en een opwaartse bijstelling van de Integratie-uitkering voor beschermd wonen.
- Ondersteuning lokaal (Wmo) (3,1 miljoen euro voordeel): dit wordt met name veroorzaakt door lagere uitgaven doordat de vraag naar ondersteuning minder stijgt dan verwacht op basis van de demografische ontwikkelingen in de populatie (met name bij Huishoudelijke Ondersteuning, vervoer en hulpmiddelen).
- Ondersteuning Wijkteams (0,5 miljoen euro nadeel): dit wordt met name veroorzaakt door de uitname van de Decentralisatie uitkering Jeugd en is een gevolg van het terughalen van deze middelen ten behoeve van de financiering van de Wet Van school naar duurzaam werk.
- Opvang Ontheemden (1,3 miljoen euro nadeel): bij de zomernota 2024 hebben we in het kader van Offensief begroten 4 miljoen euro afgeroomd. Door het verlagen van het normbedrag per Oekraïense ontheemde door het Rijk is deze bezuiniging niet volledig realiseerbaar..
- Sociale werkvoorziening en nieuw beschut (0,6 miljoen euro voordeel): dit wordt met name veroorzaakt door hogere rijksbijdragen waar in 2025 geen kosten tegenover staan en hogere baten uit de omzet bij beschut werk en detacheringen.
- Sport & Gezondheid (1,1 miljoen euro voordeel): dit wordt met name veroorzaakt door een onderbesteding van het intensiveringsbudget voor preventie, voordelen door het toerekenen van kosten aan de Brede SPUK GALA ten gunste van de algemene middelen, een voordelig exploitatieresultaat van de ijsbaan en lagere energiekosten bij Sportaal.
- Overige producten (0,6 miljoen euro voordeel): op de producten Algemeen maatschappelijke voorzieningen, Onderwijs en Schuldhulpverlening is sprake van kleinere afwijkingen.

Voor een nadere toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar hoofdstuk 8.2.

2.2 Duurzaam wonen, leven en werken

Strategische opgave: Groen en duurzaam Enschede

Doel	Subdoel	Link
<u>01. Enschede is klimaatneutraal</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	01.01 We verlagen de CO2 uitstoot onder andere door energiebesparing en opwek van hernieuwbare energie	Indicatoren: 2 Aantal acties: 5
	01.02 We verminderen aardgasgebruik door woningen en bedrijven aardgasvrij te maken.	Indicatoren: 2 Aantal acties: 6
<u>02. Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	02.01 We passen de omgeving aan op de klimaatverandering	Indicatoren: 1 Aantal acties: 2
<u>03. Enschede is groen en biodivers</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	03.01 Samen zorgen we voor een groene omgeving met meer planten en dieren	Geen indicatoren Aantal acties: 5
<u>04. Enschede is circulair</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	04.01 We hergebruiken producten en materialen zodat grondstoffen hun waarde behouden	Indicatoren: 2 Aantal acties: 1

Strategische opgave: Aantrekkelijk Enschede

Doel	Subdoel	Link
<u>05. Enschede heeft veel baankansen</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	05.01 Enschede/Twente is meer verbonden met aanliggende economische centra (agglomeratiekracht)	Indicatoren: 2 Aantal acties: 2
	05.02 In Enschede groeien de banen op de toplocaties	Indicatoren: 3 Aantal acties: 4
	05.03 In Enschede kunnen bestaande en nieuwe bedrijven verantwoord/duurzaam/groen groeien en innoveren	Indicatoren: 2 Aantal acties: 5
<u>06. Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	06.01 De stedelijke voorzieningen zijn divers en attractief voor inwoners en bezoekers (nationaal en internationaal)	Indicatoren: 2 Aantal acties: 3
	06.02 De nieuwe woonmilieus zijn attractief, betaalbaar en toekomstbestendig	Indicatoren: 4 Aantal acties: 12
	06.03 Talent weet waarom Enschede aantrekkelijk is om te wonen, leven en te werken	Indicatoren: 3 Aantal acties: 0
<u>07. In Enschede kun je prettig en gezond wonen en leven</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	07.01 Wijken en buurten zijn veilig, gezond en leefbaar	Indicatoren: 1 Aantal acties: 8
	07.02 Enschede heeft een goede interne bereikbaarheid	Indicatoren: 1 Aantal acties: 5

Wat hebben we bereikt?

Stedelijke en economische ontwikkeling

Het Rijk onderkende in 2025 de belangrijke rol van Enschede bij het realiseren van nationale opgaven voor wonen en werken. Samen met Hengelo werd onze stad aangewezen als nationaal grootschalig gebied. Hierdoor kende het Rijk een substantiële bijdrage toe voor het versnellen van de woningbouw. Voor infrastructuur en bereikbaarheid is de aanvraag eveneens goedgekeurd; de feitelijke toekenning van middelen wordt echter nog doorgezet naar besluitvorming door een nieuw kabinet. We gaan ervan uit dat deze middelen alsnog worden verstrekt. Hierop is lobby ingezet.

De ontwikkeling van de Spoorzone Hengelo–Enschede (SHE) vormt een sleutelproject voor de schaa sprong wonen en werken in Twente. Samen met Hengelo werkten we aan een samenhangend kader voor ruimtelijke en programmatische keuzes, inclusief financiële onderbouwing en governance. De besluitvorming hierover volgt in 2026.

Daarnaast leidde de aanwijzing van de spoorzone als grootschalige woningbouwlocatie tot een gebiedsbudget van 27,6 miljoen euro voor Driehoek Noord, Centrumkwadraat, Horstmanpark, de vergroening van het centrum en het aanpakken van netcongestie.

Hoewel de woningbouw productie nog niet op het gewenste niveau ligt is het aantal gestarte projecten in 2025 wel gestegen ten opzichte van 2024.

Er zijn 936 nieuwbouwwoningen opgeleverd. Daartegenover stonden 176 gesloopte woningen, wat resulteerde in een netto toevoeging van 760 woningen aan de woningvoorraad.

De raad verleende uitvoeringskredieten voor de ontwikkeling van Cromhoff (circa 500 woningen) en voor de verduurzaming en vergroening van het winkelcentrum in Tweekelerveld. Ook zijn stappen gezet voor de realisatie van multifunctionele sportaccommodaties, de ontwikkeling van het voorzieningencluster in Glanerbrug en de herontwikkeling van het Warenhuis. Esmarkeveld wordt bouwrijp gemaakt en de verkooptender loopt. In Centrumkwadraat zijn de bouwvergunningen voor het Bolke en Stationsplein 1–5 onherroepelijk geworden, waardoor de bouw in 2026 start. De grondaankopen in Driehoek Noord verlopen voorspoedig en voor het Boulevardkwartier is de gebiedsvisie vastgesteld; over deelplan 1 wordt in 2026 besloten.

Ondertussen blijven schaarste aan ruimte en beperkte financiële kaders vragen om zorgvuldige afwegingen bij nieuwe plannen. Woningcorporaties nemen hun verantwoordelijkheid en blijven investeren in onze stad, terwijl marktpartijen zich terughoudender tonen.

Met de vaststelling van de Omgevingsvisie in 2025 is richting gegeven aan de toekomstige ontwikkeling van stad en landelijk gebied. Binnen de integrale wijkaanpak in drie focuswijken zetten we, met inzet van rijksmiddelen, stappen om de leefbaarheid te verbeteren, in nauwe samenwerking met bewoners en woningcorporaties.

Verder blijven de doorlooptijden van nieuwbouw- en reconstructiewerkzaamheden een uitdaging. Sinds 2020 stegen deze van circa 20 naar 100 weken, vooral doordat Enexis prioriteit geeft aan netverzwaring. Door gezamenlijke inspanningen daalden de doorlooptijden in 2025 richting 70 weken, maar de impact blijft groot. We blijven daarom continu in gesprek over programmering en procesoptimalisatie om verdere verkorting te bereiken.

Het afgelopen jaar legden we nadruk op het versterken en verduurzamen van bestaande werklocaties én het voorbereiden van de ontwikkeling van nieuwe werklocaties. We

reageerden alert op het plotseling aangekondigde vertrek van Apollo/Vredestein. Met een voorbereidingsbesluit legden we de basis voor een toekomstgerichte benadering van deze locatie. Ook werkten we samen met de provincie aan behoud van Twente Airport. Daarbij richtten we ons op een kostendekkende exploitatie door marktpartijen in de nabije toekomst. Daarnaast hebben we, samen met omliggende gemeenten, voorkomen dat de komst van jachtvliegtuigen naar Twente Airport andere stedelijke opgaven zou doorkruisen. In de binnenstad hebben we de samenwerking tussen publieke en private partijen verder geprofessionaliseerd. Dit heeft geleid tot initiatieven die bijdragen aan een aantrekkelijker en groener centrum, zoals de herinrichting van de Korte Hengelosestraat.

Talent en cultuur

We verdiepten de samenwerking in de stad en regio op het aantrekken en behouden van talent. Dit deden we onder andere door nauwer samen te werken met ondernemers en onderwijsinstellingen (dit in samenwerking met de Twente Board en de gemeente Almelo en Hengelo). We hebben een conceptkader opgesteld over de talentopgave. Daarin beschrijven we de regionale en de lokale opgave en welke rol betrokkenen daarin hebben.

Ook op cultureel vlak boekten we voortgang. We wijzigden de subsidie-systematiek, diverse organisaties en evenementen ontvangen nu ondersteuning voor vier jaar. Dit geeft zekerheid om verder te bouwen aan hun toegevoegde waarde voor de stad. We hebben creatieve broedplaatsen versterkt en nieuwe initiatieven gerealiseerd, zoals het Cultuurcongres Twente. Daarnaast is het culturele huisvestingsproject Het Warenhuis gestart. Op 27 oktober 2025 heeft de raad het voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld om het schetsontwerp uit te werken tot een definitief ontwerp.

De aanbesteding voor de architect voor de verbouwing van het Muziekkwartier is gestart zodat de plannen voor het Muziekkwartier verder worden uitgebreid.

Mobiliteit en bereikbaarheid

De aanwijzing als grootschalige woningbouwlocatie betekent dat Enschede niet alleen woningen toevoegt maar ook investeert in bereikbaarheid. De mobiliteitsopgaves, zoals een verbeterde aansluiting Enschede Oost en de studies naar de parkeergarage en fietsenstalling bij het Stationsplein, zijn direct gekoppeld aan de schaa sprong wonen en werken.

We verbeterden de bereikbaarheid en verkeersveiligheid door diverse infrastructurele ingrepen. Voorbeelden hiervan zijn de realisatie van de fietssnelweg tussen Enschede Centrum en Lonneker en de aanleg van een rotonde op de kruising Knalhatteweg – Zuid Esmarkerrondweg. Daarnaast stimuleerden we duurzame mobiliteit en legden we de basis voor emissievrije stadslogistiek in de binnenstad.

Beheer openbare ruimte

We hebben de openbare ruimte schoon, heel, veilig en duurzaam gehouden op de met de raad afgesproken onderhoudsniveaus.

Daarnaast hebben we de openbare ruimte verder vergroend. We hebben daarbij aandacht voor biodiversiteit en een gezonde leef- en speelomgeving. Projecten variëren van buurtgerichte vergroening via bescherming van bomen tot het opstellen van normen en plannen voor grotere gebieden. In dit verband is noemenswaardig de landelijke verkiezing van de mammoetboom in het Ledeboerpark als Boom van het Jaar.

Innovaties in beheer en samenwerking dragen bij aan een snellere en duurzame aanpak van het (groot) onderhoud. Ook verbeterden we het datagestuurd werken in de openbare ruimte. Samen met partners werkten we wijkgericht aan het verminderen van bijplaatsing van afval en illegale dump. Gedragsverandering speelt hierin een belangrijke rol. Ook startten we een verkenning naar het moderniseren van de drie afvalbrengpunten.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

In het kader van de energietransitie en opwekking van duurzame energie speelden ingewikkelde ruimtelijke afwegingen. Bijvoorbeeld bij initiatieven voor windenergie.

Op het gebied van de warmtetransitie werkten we zowel aan beleid, zoals het opstellen van het Warmteprogramma, als aan de uitvoering van energiebesparende maatregelen. Denk hierbij aan de isolatiebon-actie en de aanpak van energiearmoede. Daarnaast zijn we gestart met een verkenning naar de mogelijkheden voor een Regionaal Warmtebedrijf Twente. Ook spraken we tijdens een flexavond uitgebreid met de raad over het thema duurzaamheid. Klimaatadaptatie blijft daarbij ook een belangrijk aandachtspunt.

De provincie heeft het grondgebied van de gemeente Enschede eind 2024 opengesteld voor het indienen van initiatieven voor windturbines. Tegen het provinciale selectiebesluit voor een windpark in de Eschmarke hebben we bezwaar ingediend. De hoorzitting heeft inmiddels plaatsgevonden; een reactie op ons bezwaar volgt nog.

Voor Pathmos-Stadsveld hebben we een grote stap gezet richting een waterrobuuste wijk. Uit onderzoek bleek dat maatregelen voor de korte termijn onvoldoende effect zouden hebben. Daarom is gekozen voor een versnelde uitvoering van oplossingen voor de middellange termijn, zoals grotere afvoerstructuren en waterbergingsvoorzieningen binnen en buiten de wijk. Hiermee wordt het risico op wateroverlast structureel verminderd. De raad heeft hiervoor middelen beschikbaar gesteld.

Ook op veel andere locaties hebben we gewerkt aan maatregelen om het risico op wateroverlast te verminderen. Dit deden we in samenwerking met het waterschap, de provincie en het Rijk. Daarnaast vertegenwoordigden we Nederland, samen met de gemeente Den Haag, bij het opstellen van de EU-agenda voor watergevoelige steden. Ook werkten we aan de sanering van tuinen in Boekelo als gevolg van PFAS-verontreiniging. Het Rijk ondersteunde dit financieel.

Omgevingswet en -plan

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging heeft geleid tot nieuwe werkwijzen en instrumenten. De overgang naar één gemeentebreed omgevingsplan is een opgave en vraagt om gefaseerde uitvoering. We evalueerden onze ervaringen met het instrumentarium en de kaderstellende rol van de raad. Dat deden we samen met initiatiefnemers en wijkorganen. Aan de hand van de uitkomsten gaan we de processen verder verbeteren. De sturing vanuit de Omgevingsvisie krijgt zo steeds meer vorm, met ondersteuning van landelijke instrumenten.

Wat hebben we voor de Strategische opgave: Groen en duurzaam Enschede gedaan?

01. Enschede is klimaatneutraal

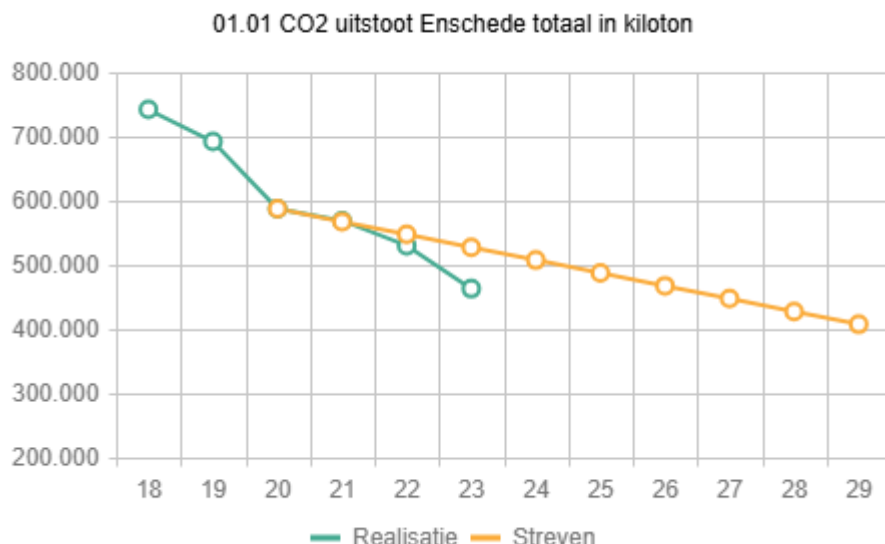
Enschede wil een aantrekkelijke en leefbare gemeente zijn voor iedereen die er woont, werkt of op bezoek komt. Nu en in de toekomst. Daarom maken we ons sterk voor maatregelen die de opwarming van de aarde beperken. Hiervoor stappen we over van fossiele brandstoffen (zoals aardgas of-, steenkool) naar duurzame energie (zoals zonenergie-, of, windenergie). Ons doel is het aandeel duurzame energie tot 2030 met minimaal 8% te verhogen. In 2050 is de CO2 uitstoot teruggebracht naar nul en zijn woningen en bedrijven van het aardgas af.

01.01 We verlagen de CO2 uitstoot onder andere door energiebesparing en opwek van hernieuwbare energie

Om Enschede klimaatneutraal te maken, werken we aan verduurzaming van industrie & bedrijvigheid, elektriciteit, mobiliteit, landbouw en landgebruik, innovatie, streven we naar klimaatneutraal gemeentelijk vastgoed in 2040 en zetten we in op energiebesparing bij of vervanging van schoolgebouwen.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

Toelichting

De grafiek laat de CO2 uitstoot in Enschede zien, gemeten in kiloton. Het betreft de totaal bekende uitstoot van aardgas, elektra, warmte en voertuigbrandstof.

Streefwaarde: Om de opwarming van de aarde te beperken, moeten we de uitstoot aan CO2 zo snel mogelijk maar uiterlijk in 2050 tot 0 terugbrengen. Voor het bepalen van de streefwaarde is 2020 als startpunt genomen.

NB: in 2025 is de energievisie herijkt. Met als doelstelling dat de uitstoot van CO2 in 2030 met 54% is gereduceerd, ten opzichte van het startjaar 1990.

Om de voortgang van deze doelstelling te monitoren is de CO2 monitor ontwikkeld. De berekeningswijze wijkt op onderdelen af van die van de Klimaatmonitor. De data wijken daarom wat af van bovenstaande grafiek.

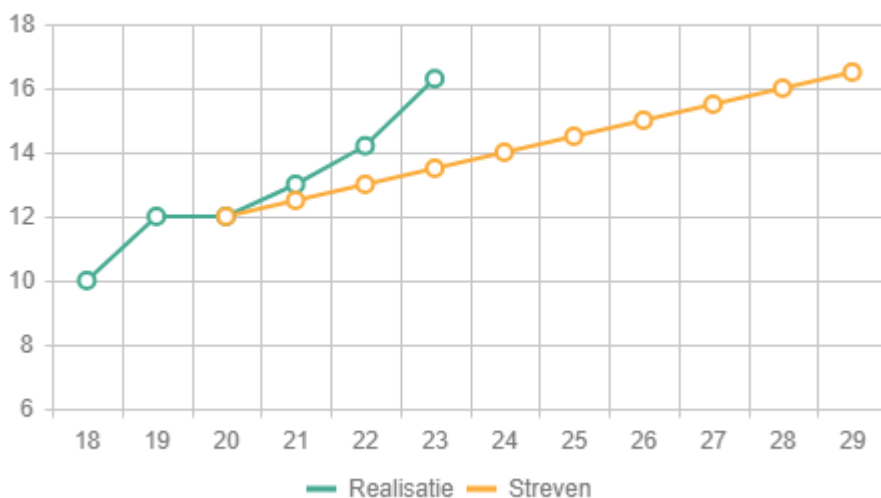
Realisatie: De dalende trend is ook in de landelijke cijfers zichtbaar en grotendeels toe te schrijven aan de sterk gestegen prijs van aardgas in deze periode.

Voor de monitoring maken we gebruik van de gegevens uit de landelijke Klimaatmonitor en de specificaties voor Enschede.

Voor 2024 zijn de cijfers van de hernieuwbare opwek helaas nog niet beschikbaar. We verwachten dat deze eind 2026 beschikbaar komen.

Bron: Regionale Klimaatmonitor

01.01 Aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik Enschede

Toelichting

Deze grafiek geeft de verhouding weer tussen het totale energieverbruik en de totale hernieuwbare energieproductie in Enschede. De meeteenheid is terajoule. Hoe groter het aandeel hernieuwbare energie, hoe minder verbruik van fossiele brandstoffen, hoe lager de uitstoot van CO₂. De opwek van hernieuwbare energie betreft energie voor warmte, vervoer en elektriciteit plus het aandeel van Twence.

Streefwaarde: Om de opwarming van de aarde te beperken, moeten we stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen en overgaan op hernieuwbare energie. In de oorspronkelijke energievisie staat daarom dat we in de periode tot en met 2030 het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik met minimaal 8% willen verhogen. Voor de streefwaarde is uitgegaan van de meting in 2017 (8,6%). Dit betekent een streefwaarde van 16,6% in 2030. Inmiddels is bekend dat deze doelstelling niet gehaald zal worden. Vooral vanwege de netcongestie, waardoor opgewekte elektriciteit niet op het elektriciteitsnet geleverd kan worden. Daarom is de energievisie in 2025 herijkt en is de doelstelling verbreed naar CO₂ reductie.

Realisatie: Het percentage hernieuwbare energie is de afgelopen jaren opgelopen. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat het totale energieverbruik van gemeente Enschede de afgelopen jaren is afgenomen.

In 2024 wordt een nog sterkere toename verwacht, aangezien de Gemeente Enschede in dat jaar extra aandelen in Twence heeft gekocht. Daardoor zien we ook een sterkte toename in de hoeveelheid door Twence opgewekte energie die aan Enschede toebedeeld wordt. De cijfers voor 2024 (meest recente beschikbare cijfers) zijn nog niet beschikbaar. In de loop van 2026 verwachten we dat deze terug te vinden zijn in de klimaatmonitor.

Bron: Regionale Klimaatmonitor

Aantal acties: 5

05. We voeren Solarparking-projecten uit ⓘ <i>Het afgelopen jaar is intensief gewerkt aan de realisatie van solar carports. Het is helaas niet gelukt om tot concrete oplevering te komen. Het feit dat de opgewekte stroom niet terug geleverd kan worden aan het elektriciteitsnet maakt de realisatie lastiger en tijdrovend. De stand van zaken is als volgt:</i> • Solar parking Twente Village: voorbereiding afgerond, Waterschap Vechtstromen is uitvoerder, realisatie eind 2026/begin 2027. • P&R Zuiderval: er is een uitvraag gedaan voor een ontwikkelaar voor dit project. Er heeft zich geen partij gemeld. Daarom is dit project stopgezet. Wel worden zonnepanelen gelegd op de te realiseren fietsenstalling. • Diekman Sportcomplex: wordt aan gewerkt. • Wesselerbrink: wordt aan gewerkt	▼	▼
02. We werken aan de ontwikkeling van SMART Energy Hubs ⓘ <i>Al in april 2024 startten we met een analyse van partijen en achtergronddata voor een Smart Energy Hub (SEH) Marssteden. Uiteindelijk bleek in 2025 dat een SEH voor de bedrijven niet interessant meer was. Dit vanwege de randvoorwaarden en de spelregels van Enexis. De conclusie luidt dat doorgaan met het project SEH Marssteden op dit moment geen meerwaarde heeft.</i> <i>Voor de SEH Kennispark loopt de verkenning nog. De deelname van vastgoedeigenaren en ondernemers aan de werkgroep netcongestie is gegroeid. Ook is er geïnvesteerd in het inzichtelijk maken van energieprofielen van de deelnemende panden. We legden in 2025 een basis om te verkennen of en welke eerste groepscontracten interessant zijn voor de deelnemers.</i>	●	▼
03. We herzien de Energievisie (inclusief aanpak netcongestie) ⓘ	●	●
04. Vervolgaanpak Renovatieideal Twente ⓘ <i>De werkzaamheden binnen deze pilot waren in uitvoering. De evaluatie en aanbevelingen voor het vervolg zijn in concept gereed. We ronden dit samen met de partners af in januari 2026. We informeren de raad hierover in het eerste kwartaal van 2026.</i>	●	▼
05. We schetsen een energiesysteem voor de toekomst ⓘ <i>De herziening van de Energievisie kostte meer tijd en capaciteit dan gedacht. Daarnaast is de provinciale Energievisie pas begin 2025 opgeleverd. Hierin beschrijft de provincie het provinciale energiesysteem van de toekomst. Deze informatie moesten we meenemen als input in ons eigen lokale energiesysteem. Door deze redenen is het niet gelukt het energiesysteem in 2025 op te leveren.</i>	▼	▼

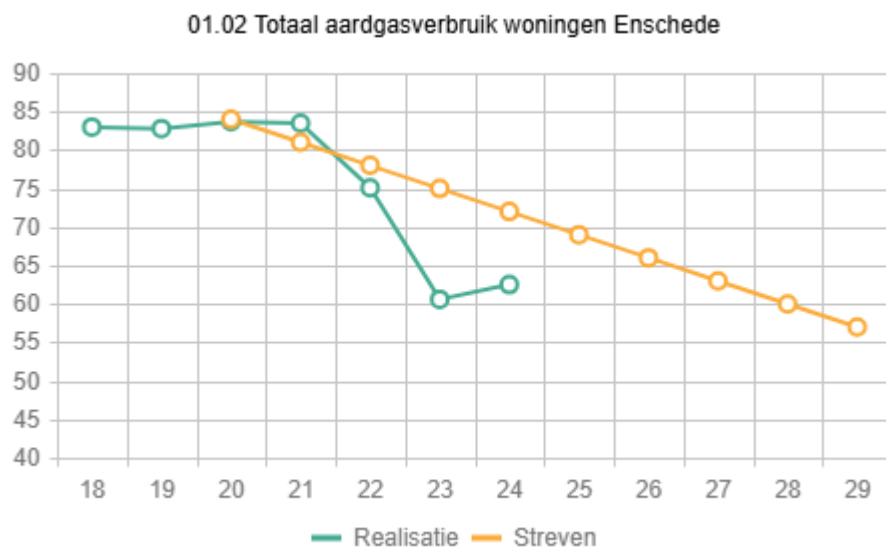
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

01.02 We verminderen aardgasgebruik door woningen en bedrijven aardgasvrij te maken.

Om Enschede klimaatneutraal te maken, werken we aan verduurzaming van de gebouwde omgeving via de warmtetransitie.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

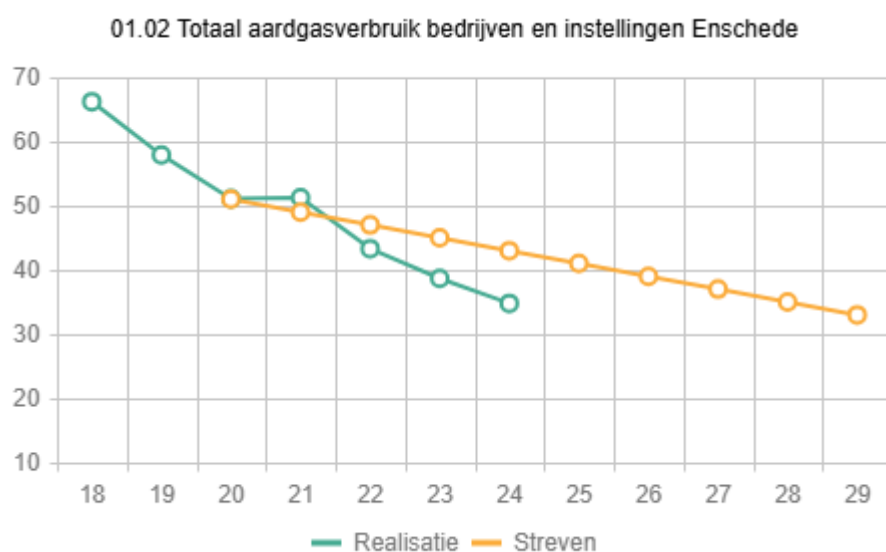
Toelichting

Deze grafiek laat het aardgasgebruik van alle woningen in Enschede zien in miljoenen m³. Het betreft de temperatuurgecorrigeerde meting. Door te corrigeren voor strenge en zachte winters wordt duidelijk of het gasverbruik echt daalt door bewuste ingrepen.

Streefwaarde: In het Klimaatakkoord uit 2019 is afgesproken dat in ons land in 2050 geen aardgas meer wordt gebruikt voor het verwarmen van gebouwen, koken en douchen. De streefwaarde eindigt daarom op 0 in 2050.

Realisatie: In 2024 (meest recente beschikbare cijfers) nam het aardgasverbruik door inwoners licht toe (van 60,7 naar 62,7 mln. M3). Deze ontwikkeling laat zich mogelijk verklaren door een daling van de gasprijs gedurende de eerste 3 maanden van 2024.

Bron: Regionale Klimaatmonitor

Toelichting

Deze grafiek laat zien hoeveel aardgas Enschedese bedrijven en instellingen gebruiken plus het aardgasverbruik dat nodig is om energie op te wekken. Dit verbruik wordt gemeten in miljoenen m3.

Streefwaarde: In Nederland willen we in 2050 klimaatneutraal zijn. Dat betekent dat ook bedrijven en instellingen moeten stoppen met het gebruik van aardgas. Of ze moeten de CO2 uitstoot die vrijkomt bij de verbranding van aardgas afvangen en opslaan. De streefwaarde is daarom 0 in 2050.

Realisatie: In 2024 (meest recente beschikbare cijfers) nam het aardgasverbruik van bedrijven en instellingen af van 37,7 naar 34,8 mln. M3. Deze afname van het aardgasverbruik is in lijn met de ontwikkeling van voorgaande jaren.

Bron: Regionale Klimaatmonitor

Acties 2025		TR25 JR25	
Aantal acties: 6			
01. We schrijven een warmteprogramma en werken een koers uit voor collectieve warmteoplossingen ⓘ		●	●
02. We stellen een aanpak op voor wijkuitvoeringsplannen warmte (richting aardgasvrije wijken) ⓘ <i>De eerdere planning richtte zich vooral op het maken van wijkuitvoeringsplannen voor wijken met een mogelijkheid voor warmtenetten. De ontwikkeling van warmtenetten is vertraagd door nieuwe wetgeving en de daarbij horende financiën. De focus rondom wijkuitvoeringsplannen warmte is daarom verschoven naar wijken met een andere warmtestrategie (bespaarwijken/all electricwijken). In deze wijken kunnen we sneller voortgang bereiken.</i>		▼	▼
03. We stellen een wijkuitvoeringsplan warmte op voor Tweekelerveld ⓘ <i>De wetgeving voor warmtenetten liet in 2025 op zich wachten. Dat leidde tot financiële onzekerheden. Daardoor was het lastig om stappen te zetten in het proces rondom warmtenetontwikkeling in Tweekelerveld. We hebben daarom in 2025 besloten om, samen met de warmteleverancier Ennatuurlijk en corporaties, te onderzoeken hoe we tot een haalbare businesscase kunnen komen. Pas als dat helder is kunnen we de wijk in en samen met bewoners invulling geven aan het wijkuitvoeringsplan.</i>		▼	▼
04. We stellen een wijkuitvoeringsplan warmte op voor Stroinkslanden Zuid ⓘ <i>Hier geldt hetzelfde als bij actiepunt 3. We wachten op de landelijke overheid voor het creëren van duidelijkheid op het gebied van wetgeving voor warmtenetten. Vervolgens kunnen we onderzoeken of warmtenetontwikkeling in Tweekelerveld haalbaar is. Indien dat het geval is, kunnen we starten met het proces voor warmtenetontwikkeling in andere wijken, zoals Stroinkslanden Zuid.</i>		▼	▼
05. We stellen een wijkuitvoeringsplan warmte op voor 't Lang ⓘ <i>Voor 't Lang ligt de zaak anders dan voor Tweekelerveld. In 't Lang ligt een bestaand warmtenet dat vervangen moet worden door Ennatuurlijk. Deze vervanging staat los van de landelijke warmtenetontwikkelingen. Voor 't Lang speelt echter mee dat partijen zoeken naar kansen om werkzaamheden te combineren, zoals met vervangingswerkzaamheden voor riolering en andere ondergrondse infra. Met als doel overlast voor bewoners te beperken en kosten te besparen. Dit maakt het voorbereidingsproces complexer. Daarom hebben we nog geen start gemaakt met communicatie met de bewoners.</i>		▼	▼

06. We verkennen de mogelijkheid voor een regionaal warmtenet en een regionaal warmtebedrijf

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

02. Enschede is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht

We willen een veilige, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor mensen, dieren en planten. In 2050 is Enschede klimaatbestendig en waterrobuust ingericht. Enschede is hierdoor bestand tegen de gevolgen van weersextremen zoals hevige neerslag, droogte en hitte(golven).

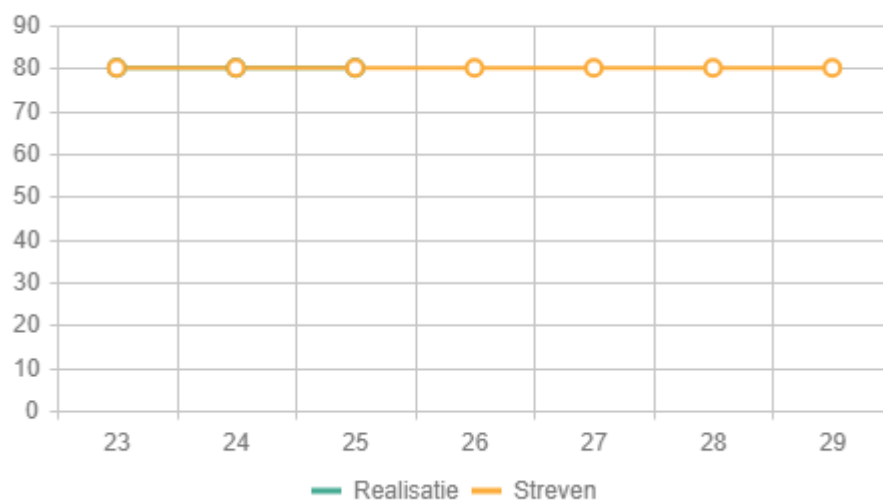
02.01 We passen de omgeving aan op de klimaatverandering

Om dit te bereiken willen we meer aansluiten bij natuurlijke systemen, gaan we groen-blauwe structuren terugbrengen en aanleggen en vergroten we de waterbergingscapaciteit o.a. door het benutten van de sponswerking van de bodem.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 1

02.01 Percentage projecten waar we minimaal 1 klimaatlabel zijn gestegen

Toelichting

Deze grafiek laat het percentage zien van uitgevoerde projecten waar we minimaal 1 klimaatlabel zijn gestegen. Een stijging van 1 klimaatlabel betekent dat we minimaal 10 mm waterberging extra (per m2 verhard oppervlak) hebben gerealiseerd, minimaal 5% verharding hebben verwijderd en 5% meer groen hebben aangebracht. Hiermee worden we klimaatbestendiger.

Nb: de realisatiewaarde van 2025 is 80%. Deze is niet zichtbaar in de grafiek omdat deze gelijk is aan de streefwaarde.

Streefwaarde: Bij minstens 80% van projecten in de openbare ruimte willen we minimaal 1 klimaatlabel stijgen.

Realisatie: In 2025 hebben we 80% van onze projecten in de openbare ruimte met minimaal

1 klimaatlabel verhoogd. Om dit te bereiken hebben we in onze herinrichtingsprojecten minder verharding teruggebracht, meer verlaagd groen aangebracht en waterberging toegevoegd. Enkele voorbeelden hiervan zijn: de Kamerlingh Onneslaan, de Kottendijk en de Akkerstraat. In straten waar we groot onderhoud hebben uitgevoerd (vooral in het buitengebied) was het niet altijd mogelijk om meer water te bergen en meer te vergroenen. Vandaar dat 20% van onze projecten in de openbare ruimte niet met één klimaatlabel kon worden verhoogd.

Bron: Stadsdeelbeheer

Acties 2025		TR25 JR25
Aantal acties: 2		
01. We leggen regelgeving voor aan de raad op gebied van afval- , grond- en regenwater ⓘ <i>De regels voor afval-, grond- en regenwater zijn gereed. We kiezen er echter voor deze nog niet te implementeren. Dit omdat de provincie bezig is om bodemregels op te stellen. Vanwege de raakvlakken tussen de water- en de bodemregels, wachten we deze bodemregels af voordat we deze regels gaan implementeren. Voor de waterregels betekent dit uitstel met een jaar.</i>	●	▼
02. We onderzoeken alternatieven voor het opleggen van rioolheffingen ⓘ <i>Het afgelopen jaar hebben we onderzoek gedaan naar alternatieven om een riool- en waterzorgheffing op te leggen. Een nieuwe wijze van heffing vraagt echter om een lange voorbereidingstijd, zowel voor ons als voor het GBTwente. We concludeerden dat een nieuwe wijze van heffing niet voor januari 2027 haalbaar is. Gelukkig heeft elk nadeel ook voordelen. Er ontstaat daardoor meer tijd om:</i> - met de nieuwe raad van gedachten te wisselen over een andere wijze van heffing; - effecten van een andere wijze van heffing te bespreken met de woningbouwcorporaties. <i>Op basis van bovenstaande uitkomsten stellen we varianten op waarover de raad in 2026 een besluit kan nemen.</i>	●	▼
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.		

03. Enschede is groen en biodivers

We moeten Enschede verder vergroenen en biodiverser maken om Enschede aantrekkelijk, gezond en leefbaar te houden naar de toekomst toe. Dit om ook de balans te houden met de verstening en verdichting van Enschede vanuit bijvoorbeeld de woon-, energietransitie, mobiliteits- en werklocatie opgaven. Dit doen we vanuit de ambitie: Enschede één groot groen park. Waarbij het prachtige groene landelijke gebied via unieke groene invalswegen, witten, (stads)parken, groene wijken en dorpen en een vergroende singel naadloos overgaat in een sterk vergroend centrum. Een groen park dat ruimte biedt aan mens, plant en dier. We streven daarbij naar een meer natuurlijk evenwicht, waarin plagen als de eikenprocessierups of invasieve dier- en plantsoorten minder kans krijgen.

03.01 Samen zorgen we voor een groene omgeving met meer planten en dieren

We gaan hier aan werken via drie lijnen: Beter zorgen voor het bestaande groen (beschermen), het verbeteren van de inrichting van het groen (benutten) en meer groen toevoegen aan Enschede bij elke nieuwbouw- en herinrichtingproject (bouwen).

Aantal acties: 5

01. We actualiseren het Groenambitieplan Enschede (GAP) ① <i>In de prioritering moesten we keuzes maken. Daarom is deze actie doorgeschoven naar 2026. In 2025 richtten we ons op de uitwerking van de groenambitie, zoals de optimalisatie van de bomenregels en de flexavond duurzaamheidsdebat. In de begroting 2026 is de actie opnieuw opgenomen onder de naam: We maken een beleidsplan Kaders voor het beheer, onderhoud en de biodiversiteit van openbaar groen (2027–2030).</i>	▼	▼
02. We vergroenen de binnenstad (Groenambitieplan Enschede) ① <i>Vanuit het Actieprogramma Binnenstad hebben we rondwandelingen georganiseerd om knelpunten in beeld te brengen. Ook vergroenden we, in samenspraak met inwoners en ondernemers, de Haverstraatpassage. En we werkten aan plannen voor vergroening van nog twee straten. Het is niet gelukt een plan voor de hele binnenstad aan de raad voor te leggen.</i>	●	▼
03. We vergroenen het Van Heekplein ① <i>Voor we daadwerkelijk kunnen starten met het maken van een ontwerp voor het vergroenen van het Van Heekplein, willen we eerst op hoofdlijnen de noodzakelijke investeringen in kaart brengen. Het gaat hierbij namelijk ook om de raming van de kosten voor vervanging bestrating, vervanging watergoten, vervanging elektra putten, naast vergroening van het plein. Vervolgens werken we met alle stakeholders verschillende scenario's rond het vergroenen uit. We hebben daarom nog geen totaalplan voor het vergroenen van het van Heekplein voorgelegd aan de raad.</i>	▼	▼
04. We maken een groene visie op de parken ① <i>Bij het bepalen van de prioriteiten hebben we bewuste keuzes gemaakt. We kozen ervoor de beleidsinzet te richten op de optimalisatie van de bomenregels en een groot aantal andere activiteiten. Deze deelden we met de raad tijdens de flexavond duurzaamheidsdebat van 16 juni 2025. Omdat dit onderwerp een belangrijk onderdeel vormt van onze groenambitie, pakken we het in 2026 weer op.</i>	▼	▼
05. We voeren de visie Landelijk Gebied uit ① <i>De uitvoering van de visie landelijk gebied ligt op koers. De subsidie voor het landschapsfonds hebben we structureel opgenomen. Daarmee kan het fonds onder meer landschapselementen en akkerranden realiseren. Onze lobby bij de provincie voor cofinanciering was succesvol, met ingang van 2026 komen er middelen beschikbaar voor de diverse landschapsfondsen.</i> <i>De middelen voor de gebiedsgerichte aanpak zijn echter geschrapt met ingang van 2026. Daarom hebben we de kaders voor de gebiedsagenda niet ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. We hebben wel de gebiedsverkenning ter informatie aangeboden aan de raad.</i>	●	▼

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

04. Enschede is circulair

In 2050 heeft Nederland een volledig circulaire economie. Dit betekent dat we zuiniger en slimmer om moeten gaan met grondstoffen.

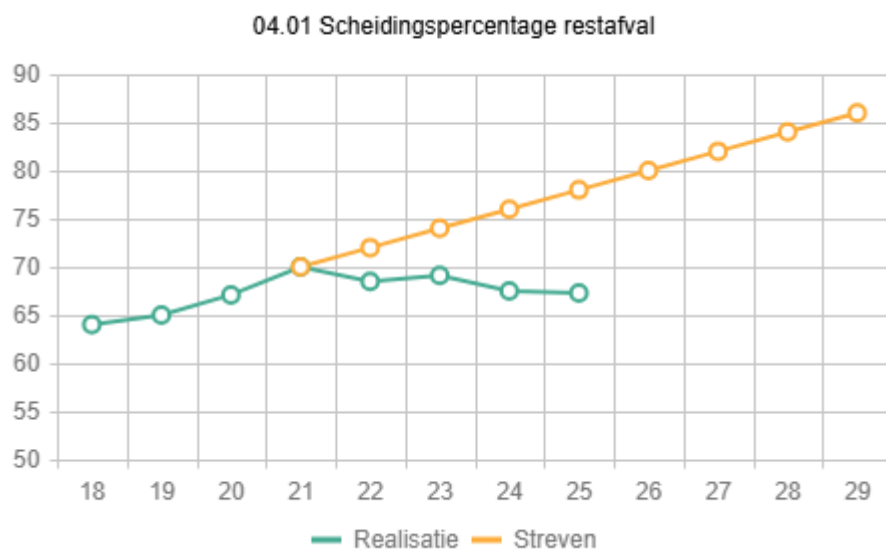
04.01 We hergebruiken producten en materialen zodat grondstoffen hun waarde behouden

In Enschede richten we ons op vier gebieden: ondernemers moeten meer circulair

ondernemen, afval wordt grondstof, ondernemers en kennisinstellingen werken samen op circulaire economie en onze gemeentelijke inkoop is circulair

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

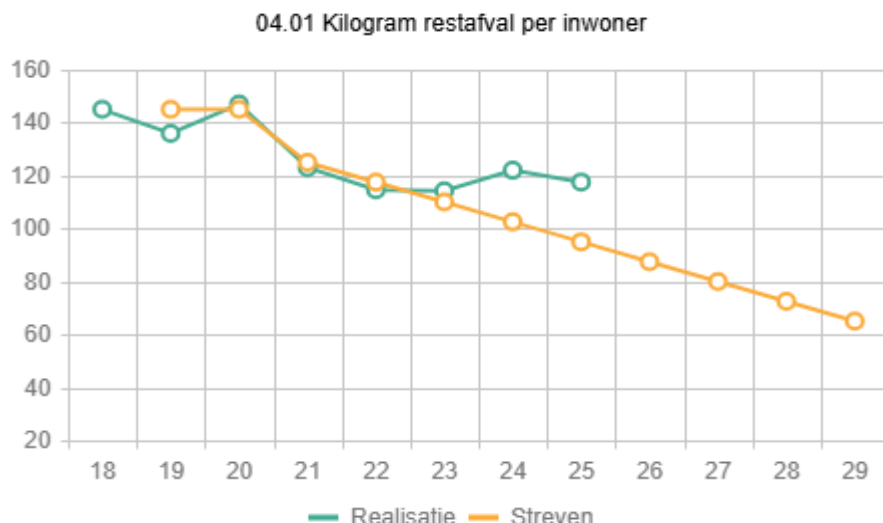
Toelichting

In deze grafiek is te zien welk percentage van het ingezamelde huishoudelijk afval gescheiden wordt aangeboden. Hoe beter het huishoudelijk afval wordt gescheiden, hoe meer we kunnen inzetten op hergebruik, recycling en terugwinning van grondstoffen.

Streefwaarde: Het streven is gebaseerd op de Grondstoffenvisie (2015 & 2025). Samen met de doelstelling voor het aantal kilogram per inwoner per jaar is het streven voor 2030 een scheidingspercentage van circa 90%. Hiermee volgen we het landelijk beleid op het gebied van afvalinzameling en verwerking.

Realisatie: Het scheidingspercentage stabiliseert de afgelopen jaren rond 67,5%. Van alle huishoudelijk afval werd in 2025 67,3% gescheiden ingezameld. De afgelopen jaren zijn er geen nieuwe beleidsmaatregelen geweest om het scheidingspercentage te laten stijgen. Deze zijn nodig om het percentage richting de 90% te krijgen.

Bron: Gegevens afvalinzamelaars met bewerking door gemeente Enschede

Toelichting

Deze grafiek laat zien hoeveel kilogram huishoudelijk restafval jaarlijks per inwoner wordt aangeboden aan Twente Milieu. Hoe beter we het huishoudelijk afval scheiden, hoe minder restafval vrijkomt. We kunnen dan meer inzetten op hergebruik, recycling en terugwinning van grondstoffen.

Streefwaarde: Het streven is gebaseerd op Grondstoffenvisie (2015 & 2024). Met als stip aan de horizon de regionale doelstelling uit Afvalloos Twente: 50 kilogram restafval per inwoner per jaar in 2030. We volgen hiermee ook het landelijk beleid op het gebied van inzameling en verwerking van huishoudelijk afval.

Realisatie: Met ingang van 2025 is het vrije stortquotum weer teruggebracht naar 75 kilogram per huishouden per jaar. Dit was 300 kg per jaar gedurende de jaren 2023 en 2024. We zien dat daardoor de hoeveelheid restafval per inwoner per jaar is gezakt en ongeveer terug op het niveau van 2022. Net als bij het scheidingspercentage zijn er nieuwe beleidsmaatregelen nodig om de hoeveelheid restafval per inwoner verder naar de 50 kilogram te laten bewegen.

Bron: Twente Milieu

Acties 2025		TR25 JR25
Aantal acties: 1		
01. We heroverwegen het afvalbeleid in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen We besloten te wachten met het aan de raad voorleggen van een discussienota. Dit in afwachting van meer duidelijkheid over de nieuwe wijze van inzameling in gemeenten. De VNG heeft namelijk in 2025 een nieuwe landelijke samenwerkingsovereenkomst met Verpact gesloten. (Verpact is de organisatie die namens producenten verantwoordelijk is voor het recyclen van verpakkingsmateriaal.) Er gaat daardoor veel veranderen. We hebben de raad hierover per brief geïnformeerd. Op het moment dat duidelijk is hoe de nieuwe inzamelmethode eruit gaat zien, bereiden we een raadsvoorstel voor over het beleid en de ingangsdatum.		
Bijdrage verbonden partij: Twence		

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

Wat hebben we voor de Strategische opgave: Aantrekkelijk Enschede gedaan?

05. Enschede heeft veel baankansen

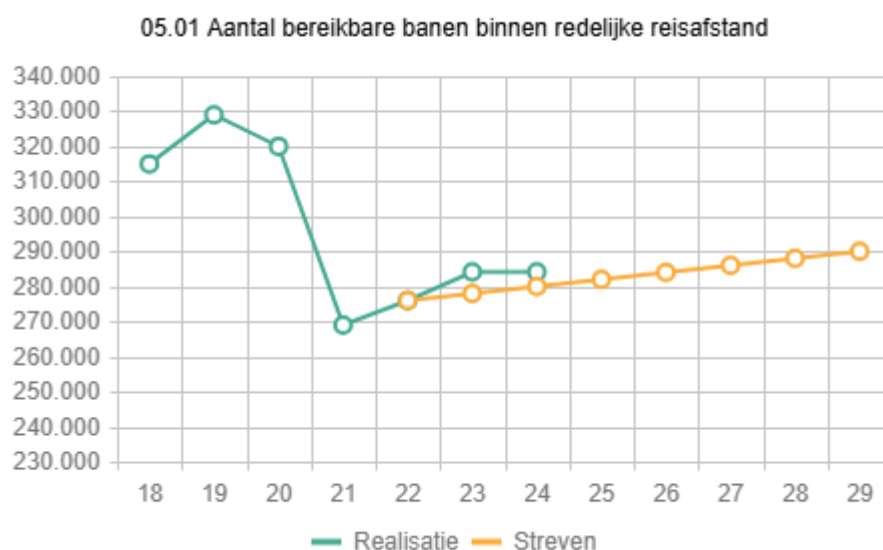
We willen Enschede economisch versterken. In regionaal verband steunen wij de Agenda van Twente. Op deze manier kunnen we kwalitatief groeien, baankansen bieden voor iedereen en daardoor ook sociale problemen beter het hoofd bieden. Eerste prioriteit om dit voor elkaar te krijgen is het vergroten van de bereikbaarheid van banen. Dit doen we op verschillende manieren: kortere reistijden naar aanliggende gebieden met banen, een betere interne bereikbaarheid, een sterkere verwevenheid/relatie met naastliggende economische centra (ook over de grens) en meer banen in de stad zelf.

05.01 Enschede/Twente is meer verbonden met aanliggende economische centra (agglomeratiekracht)

Het beter verbinden van Enschede met aanliggende economische centra (Zwolle en Munster) is van belang om de euregionale agglomeratiekracht te versterken. Er komen meer banen beschikbaar binnen een redelijke reisafstand. Hierdoor kunnen meer mensen aan het werk en kan hier opgeleid talent in Enschede blijven wonen en elders werken. Van met name HBO- en universitair opgeleide mensen is bekend dat die verder willen reizen voor hun werk. Voor dit alles hebben we een betere externe bereikbaarheid (lobby op kortere reistijden), een betere interne bereikbaarheid (denk hierbij bijvoorbeeld aan een zo kort mogelijk voor- en natransport naar de OV knooppunten en werklocaties) en een verdere verweving van kennis en bedrijven met onze burens in Duitsland nodig (vergroting van het daily urban system).

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

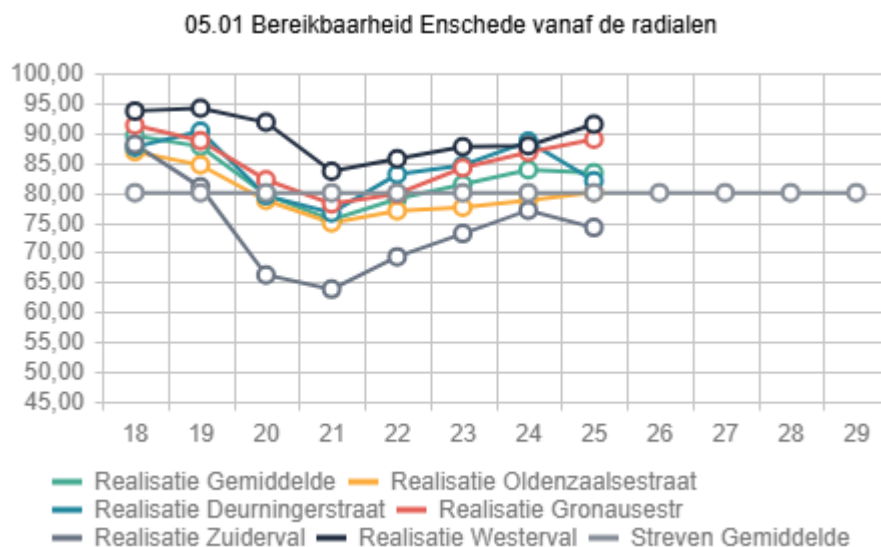
Toelichting

In deze grafiek is te zien hoeveel banen binnen een redelijke reisafstand (1,5 uur) bereikbaar zijn voor de inwoners van Enschede. Hierbij is geen rekening gehouden met filedruk en de banen in Duitsland. Hoe meer bereikbare banen, hoe meer baankansen voor de Enschedese inwoners.

Streefwaarde: Landelijk wordt verwacht dat de banen blijven groeien met 0,8% de komende 2 jaar (UWV arbeidsmarktprognose 2022-2023). Dit percentage is in deze grafiek doorgetrokken naar de komende 5 jaar. De effecten van een snellere treinverbinding tussen Zwolle, Enschede en Munster zijn de komende jaren nog niet aan de orde. Daarom gebruiken we alleen de autonome banengroei als basis voor het streven.

Realisatie: Na een flinke banenkrimp in 2020 laat het aantal bereikbare banen in Enschede sinds 2021 een stabiele groei zien. Tussen 2023 en 2024 bleef het aantal banen nagenoeg gelijk. In 2024 (meest recente beschikbare cijfers) ging het om 284.100 banen. Daarmee ligt het aantal nog boven het streefaantal.

Bron: Atlas Research

Toelichting

Om Enschede goed te verbinden met aanliggende economische centra is een goede first en last mile erg belangrijk. Of anders gezegd: hoe snel kom je Enschede in of uit met de auto? Om dit te meten is een bereikbaarheidsindicator samengesteld. Dit is een indexcijfer van de reistijden over een aantal invalswegen naar het centrum van Enschede. Een lagere waarde betekent dat de reistijd ten opzichte van 2011 verbeterd is.

Streefwaarde: Het doel is om de bereikbaarheid van Enschede te verbeteren. Om dit te volgen bepalen we jaarlijks de reistijd op de radialen. Radialen zijn de wegen die vanuit het middelpunt, het centrum van onze stad vertrekken in alle richtingen. Het jaar 2011 gebruiken we als referentie en krijgt de waarde 100. Door de verbetering van de reistijd hebben we onze ambitie in 2015 verhoogd en verlaagden we de streefwaarde naar 80.

Realisatie: De bereikbaarheid van Enschede was gemiddeld genomen in 2025 hetzelfde als 2024. In de coronajaren was het rustiger op de weg en was de bereikbaarheid beter. Inmiddels neemt het verkeer weer toe en gaan de bereikbaarheidswaarden weer richting het

niveau van 2019. De individuele radialen laten een vergelijkbaar beeld zien.

Bron: NDW

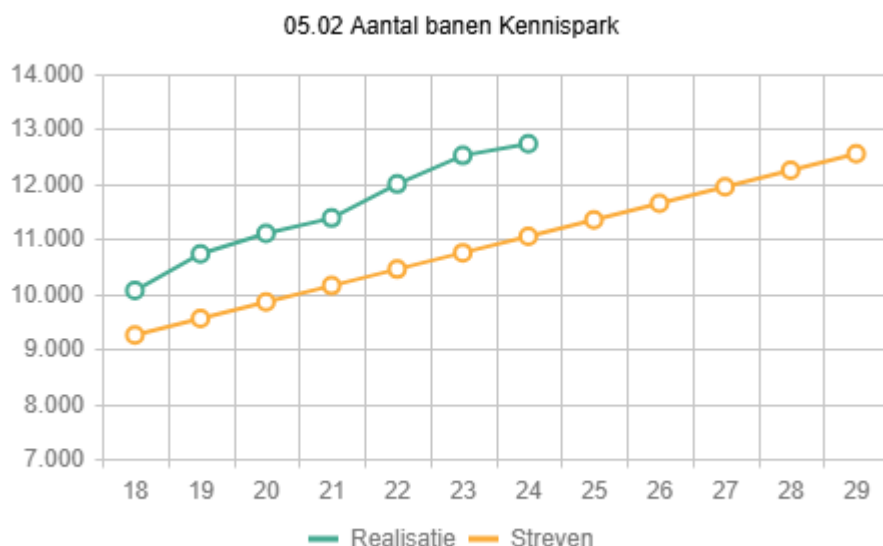
Acties 2025			TR25 JR25
Aantal acties: 2			
01. We liquideren de Gemeenschappelijke Regeling Regionaal Bedrijventerrein ⓘ	▼	●	
02. We maken een voorstel over deelname in de ontwikkeling van XL Business Park II ⓘ		●	▼
<i>Vanuit de gemeente Almelo is geen formele uitvraag gedaan om deel te nemen aan deze ontwikkeling.</i>			
Bijdrage verbonden partij: XL Businesspark Twente/Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT)		●	
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.			

05.02 In Enschede groeien de banen op de toplocaties

Op de toplocaties Kennispark, binnenstad/stadscampus en Technology Base faciliteren wij de vestiging van bedrijven en de groei van banen. In de binnenstad groeien de banen in met name de horeca en detailhandel. De stadscampus, Kennispark en Technology Base gaan zorgen voor een internationaal aantrekkelijk profiel van onze stad en regio, een meer diverse economie, bieden een nieuwe inspirerende werkomgeving en dragen daarmee ook bij aan het aantrekken en vasthouden van talent.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 3

Toelichting

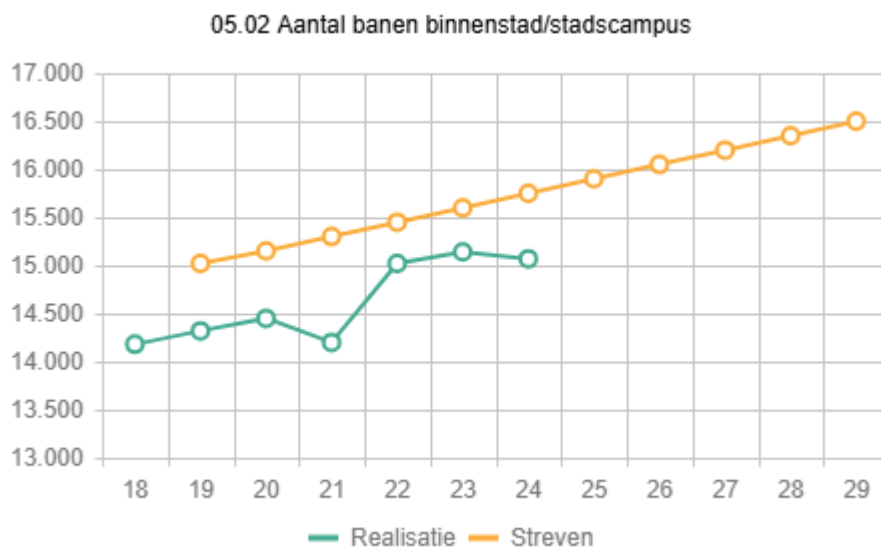
In deze grafiek zien we de ontwikkeling van het aantal banen op Kennispark. Kennispark bestaat uit de gebieden: UT, Business and Science Park en Twente Village.

Streefwaarde: We streven naar een banengroei van 300 banen per jaar op de toplocatie Kennispark. Dit streven is gebaseerd op de prognose van Buck Consultants uit 2020 dat de kennisintensieve banen op Kennispark tot 2030 met 1.800 gaan toenemen over een periode van 10 jaar. Dit betekent een groei van 180 banen per jaar. Hiernaast verwachten we ook dat de banen in de sector “onderwijs en onderzoek” verder groeien de komende jaren (denk aan de UT, het Fraunhoferinstituut). Afgerond komen we dan uit op 300 banen per jaar.

Realisatie: Voor het aantal banen Kennispark wordt sinds 2024 een andere gegevensbron gebruikt. Het eerdere Vestigingenregister Enschede is vervallen en vervangen door het Bedrijven en Instellingen Register Overijssel (BIRO), een landelijk gebruikte bron voor werkgelegenheidscijfers.

Door het gebruik van een andere bron verschillen deze cijfers te veel van eerdere jaren, waardoor een goede vergelijking niet mogelijk is. De meest recente cijfers zijn daarom niet opgenomen.

Bron: Vestigingenregistratie gemeente Enschede

Toelichting

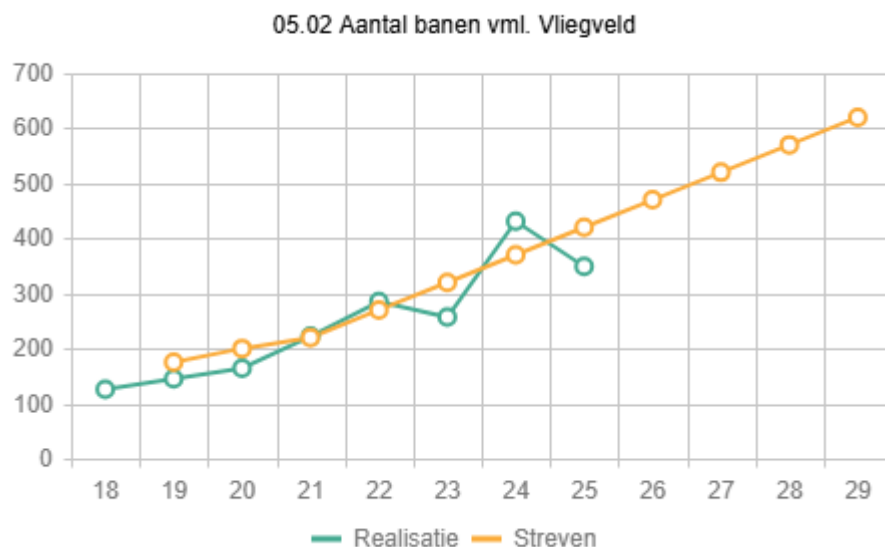
In deze grafiek staan het aantal banen van de toplocatie binnenstad: het kernwinkelgebied, de kantoorlocatie Stationsomgeving (inclusief Centrumkwadraat) en de kantoorlocatie Stadsweide (inclusief het voormalige ziekenhuis aan het Ariënsplein).

Streefwaarde: We streven naar een banengroei van 150 banen per jaar. Dit streven baseren we op de sterker wordende functie van de binnenstad in de Euregio (voorzieningen, nieuwe bioscoop, vernieuwing van winkels en horeca) en de ontwikkeling van de stadscampus en Centrumkwadraat met woon/werkfuncties, onderwijs, bedrijvigheid en diensten.

Realisatie: Voor het aantal banen binnenstad/stadscampus wordt sinds 2024 een andere gegevensbron gebruikt. Het eerdere Vestigingenregister Enschede is vervallen en vervangen door het Bedrijven en Instellingen Register Overijssel (BIRO), een landelijk gebruikte bron voor werkgelegenheidscijfers.

Door het gebruik van een andere bron verschillen deze cijfers te veel van eerdere jaren, waardoor een goede vergelijking niet mogelijk is. De meest recente cijfers zijn daarom niet opgenomen.

Bron: Vestigingenregistratie gemeente Enschede

Toelichting

Deze grafiek laat de ontwikkeling van het aantal banen op de toplocatie "luchthaven" zien. Het betreft de banen op de werklocaties van de voormalige luchthaven:

- Technology Base
- Deventer Poort
- de werkparken van Van Eck

Streefwaarde: We streven naar een banengroei van 50 banen per jaar vanaf 2021. Er zijn namelijk nog veel hectares beschikbaar voor groei van bedrijvigheid op deze toplocatie.

Realisatie: De afname van het aantal banen op de werkparken is vooral het gevolg van een banenkrimp op de evenementenlocatie. Daar zijn een beveiligingsbedrijf vertrokken en is de noodopvang van het COA gesloten. Op Twente Airport was sprake van een lichte daling van de werkgelegenheid. Op het bedrijvenpark en Deventerpoort nam het aantal banen juist toe.

Het getal voor 2024 is gecorrigeerd: dit is 413 in plaats van 531. We hadden per ongeluk in 2024 ook de banen op de woonparken meegenomen.

Bron: Vestigingenregistratie gemeente Enschede

Acties 2025		TR25 JR25	
Aantal acties: 4			
01. We verkennen de realisatie van een parkeergarage Kennispark ⓘ			
02. We maken een voorstel over de oprichting van een Bedrijven InvesteringsZone Vastgoedeigenaren Binnenstad ⓘ			
03. We actualiseren het Retail beleid ⓘ Wij hebben besloten om het nieuwe retailbeleid onder te brengen in het op te stellen			

Wij hebben besloten om het nieuwe retailbeleid onder te brengen in het op te stellen omgevingsprogramma voor de werklocaties in Enschede. Dit wordt een breed omgevingsprogramma voor alle werklocaties (bedrijventerreinen en locaties voor retail). Deze leveren we op in 2026.		
04. We onderzoeken voor Technology Base de diverse kansen en uitdagingen voor de nabije toekomst ⓘ We hebben binnen de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Technology Base voorbereidingen getroffen voor aanbesteding van een concessie voor de exploitatie van Twente Airport in 2026. De raad van Enschede heeft in 2024 in de meerjarenbegroting de daarvoor noodzakelijke middelen beschikbaar gesteld. Provinciale Staten moet zich daar nog over uitspreken. Deze besluitvorming was voorzien voor 2025, maar schuift ten minste zes maanden op.	■	▼
Bijdrage verbonden partij: Stichting Gebiedsorganisatie Kennispark		●
Bijdrage verbonden partij: Technology Base		●

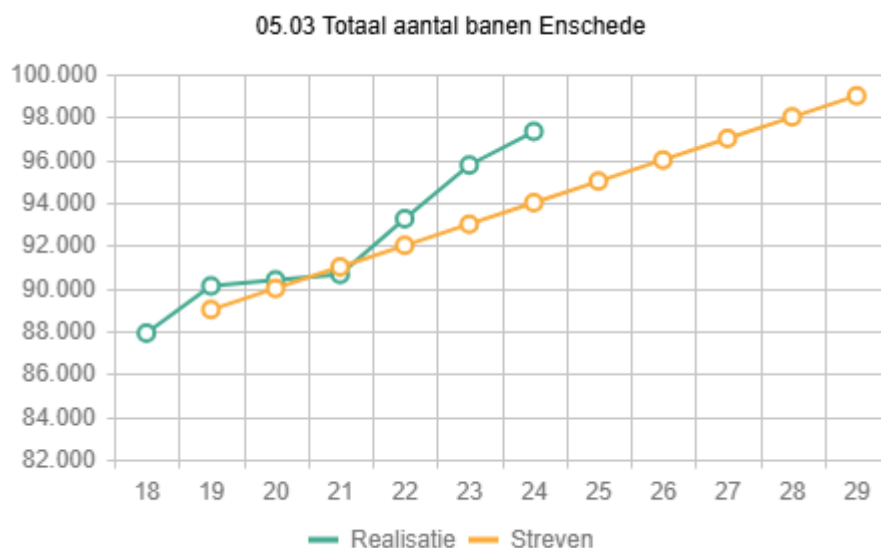
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

05.03 In Enschede kunnen bestaande en nieuwe bedrijven verantwoord/duurzaam/groen groeien en innoveren

De basis van onze economie zijn onze bestaande bedrijven. Voor alle bestaande en nieuwe bedrijven bieden we een goede dienstverlening, zorgen we voor ruimte om te ondernemen, digitale bereikbaarheid, bieden we ondersteuning van netwerken voor starters, start ups en scale ups en innovatie (Novel-T), bevorderen we internationalisering, hebben we aandacht voor het arbeidsmarktbeleid en voor een aantrekkelijke werkomgeving. Met het oog op de brede welvaart is de groei van bedrijven “verantwoord/groen” en gaat niet ten koste van mens of planeet.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

Toelichting

In deze grafiek is de ontwikkeling te zien van het totaal aantal banen in Enschede. Hoe meer

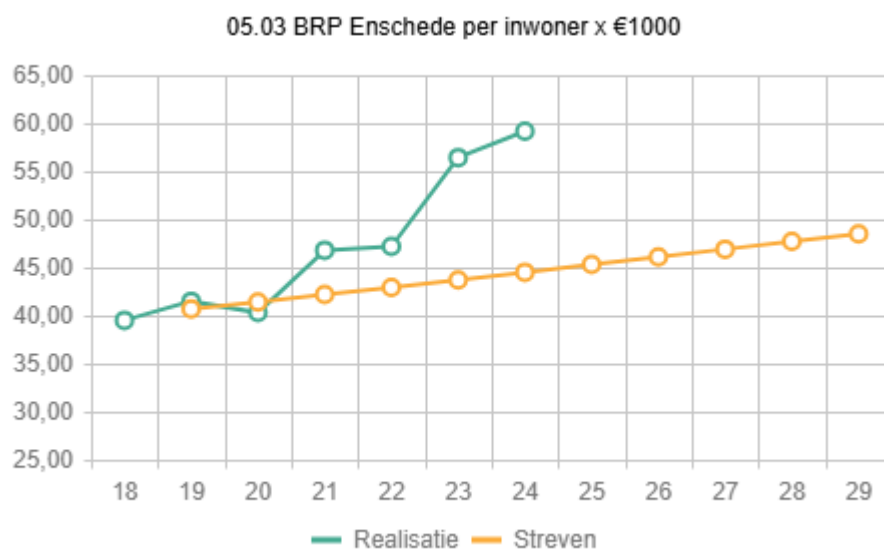
banen, hoe meer baankansen voor alle Enschedeërs. De banengroei is onder andere een resultaat van inzet op bereikbaarheid van banen, toplocaties, bestaande bedrijvigheid, innovatie en van het aantrekken en vasthouden van talent.

Streefwaarde: Bij de bevolkingsprognose van een groei naar 170.000 inwoners de komende 10 jaar hoort ook een groei in banen. In Enschede hebben we relatief weinig banen per inwoner en hebben we een relatief lage participatiegraad. Daarom streven we naar een banengroei die hoger ligt dan de groei in het aantal inwoners. Dit betekent een banengroei tussen de 10.000 en 12.500 banen de komende 10 jaar (basis: berekening Kennispunt Twente).

Realisatie: Voor het aantal banen wordt sinds 2024 een andere gegevensbron gebruikt. Het eerdere Vestigingenregister Enschede is vervallen en vervangen door het Bedrijven en Instellingen Register Overijssel (BIRO), een landelijk gebruikte bron voor werkgelegenheidscijfers.

Door het gebruik van een andere bron verschillen deze cijfers te veel van eerdere jaren, waardoor een goede vergelijking niet mogelijk is. De meest recente cijfers zijn daarom niet opgenomen.

Bron: Vestigingenregistratie gemeente Enschede

Toelichting

In deze grafiek is de ontwikkeling van het bruto regionaal product (BRP) van Enschede te zien. Het BRP zegt iets over de samenstelling van de economische sectoren in een gemeente en de toegevoegde waarde per baan. Innovaties kunnen leiden tot een groei van het BRP.

Streefwaarde: Het streven is het BRP harder te laten stijgen dan de landelijke prognose (een stijging van 1,8% per jaar vanaf 2018, bron: CPB). We willen met ontwikkelingen op de toplocaties, ondersteuning van innovatie en inzet op goede voorzieningen een sterkere samenstelling in sectoren te krijgen en meer toegevoegde waarde per baan.

Realisatie: Na de coronadip in 2021 is het bruto regionaal product (BRP) per inwoner in Enschede sterk gestegen: van €46.790 in 2021 naar €59.170 in 2024 (+26%). Daarmee is

de groei hoger dan landelijk (+23%) en ligt de realisatie boven de streefwaarde. De stijging komt door economisch herstel, groei en inflatie-effecten.

Kennispunt Twente werkt altijd met de meest recente cijfers voor de hele reeks. Daardoor kunnen cijfers van eerdere jaren met terugwerkende kracht wijzigen. Dit geldt landelijk (waar de laatste jaren vaak voorlopig zijn) en voor Enschede, waar wordt gerekend met toegevoegde-waardecijfers van LISA.

Het verschil tussen producten ontstaat doordat bij de begroting nog de reeks t/m 2023 is gebruikt. Idealiter worden in beide producten dezelfde, meest recente cijfers verwerkt.

NB: De cijfers zijn met terugwerkende kracht aangepast en blijven voor Enschede een raming.

Bron: Kennispunt Twente, CBS en LISA werkgelegenheidsregister

Acties 2025		TR25 JR25
Aantal acties: 5		
01. We stellen visies op voor De Reulver en Euregio Bedrijvenpark ⓘ		
02. We bereiden de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerreinen voor ⓘ		
03. We actualiseren het uitgiftebeleid bedrijfskavels ⓘ		
04. We actualiseren het erfpachtbeleid voor bedrijven ⓘ <i>Het huidige erfpachtbeleid voor bedrijven hebben we in 2022 geactualiseerd. Het beleid biedt twee opties voor de uitgifte van bedrijfskavels, verkoop of erfpacht. Dit beleid is nog steeds actueel. Daarom hebben we geconcludeerd dat er geen noodzaak is om het erfpachtbeleid te actualiseren.</i>		
05. We formuleren een Projectafwijakingsbesluit (PAB) Vliegveld Twenthe Evenemententerrein (VTE) ⓘ <i>Er zijn zienswijzen ingediend tegen het PAB. Daarnaast zijn er recente uitspraken van de Raad van State en jurisprudentie die we moeten vertalen in het PAB. Dit heeft tot vertraging in het proces geleid.</i>		
Bijdrage verbonden partij: Twente Board		
Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.		

06. Talent wordt aangetrokken, vastgehouden en ontwikkeld

De beroepsbevolking in Enschede en Twente gaat dalen in de komende decennia. Dit kan er toe leiden dat bedrijven op de langere termijn gaan verplaatsen naar gebieden met meer potentiële werknemers. Daarom moet Enschede kwalitatief groeien om veerkrachtig te blijven als stad.

Over 10 jaar is het inwonertal gegroeid naar 170.000 inwoners. Al het talent is belangrijk voor de Enschedese/Twentse economie, maar vraagt om verschillende aanpakken. Het praktisch geschoold talent werkt veelal op de plek waar ze wonen en daarom koesteren we deze grote, waardevolle groep en zetten we in op ontwikkeling van deze groep. Het werken aan dit deel van de opgave hangt heel erg samen met het arbeidsmarktbeleid vanuit de opgave “inclusief Enschede”.

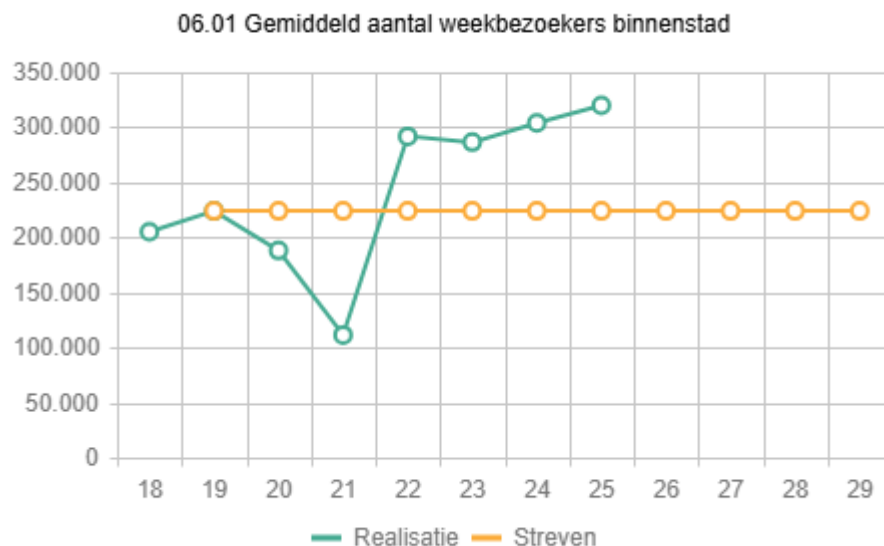
Voor de theoretisch geschoolden is de aanpak meer gericht op het aantrekken en vasthouden. We zien dat deze groep flexibeler is in het bepalen van hun woon- en werkplek. Bijvoorbeeld jongeren trekken wel naar Enschede om hier te studeren, maar verhuizen daarna naar een grotere stad. De bereikbaarheid van banen speelt hierbij een grote rol. Vandaar dat er inzetten op meer baankansen in onze stad/regio en aantrekkelijke en diverse voorzieningen.

06.01 De stedelijke voorzieningen zijn divers en attractief voor inwoners en bezoekers (nationaal en internationaal)

Een aantrekkelijke stad heeft een bruisende binnenstad, goede culturele voorzieningen, evenementen en voorzieningen. De stad is verrassend en heeft mogelijkheden voor creatieve broedplaatsen.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

Toelichting

Deze indicator betreft het gemiddeld aantal bezoekers per week aan de binnenstad tijdens winkeltijden. De tellingen zijn gebaseerd op de jaarlijkse handmatige tellingen van Locatus in het voorjaar (april). Voor de jaren 2018-2020 baseren we de tellingen op de wifitellingen in de binnenstad (omgerekend naar winkeltijden zodat het vergelijkbaar is met de tellingen van Locatus).

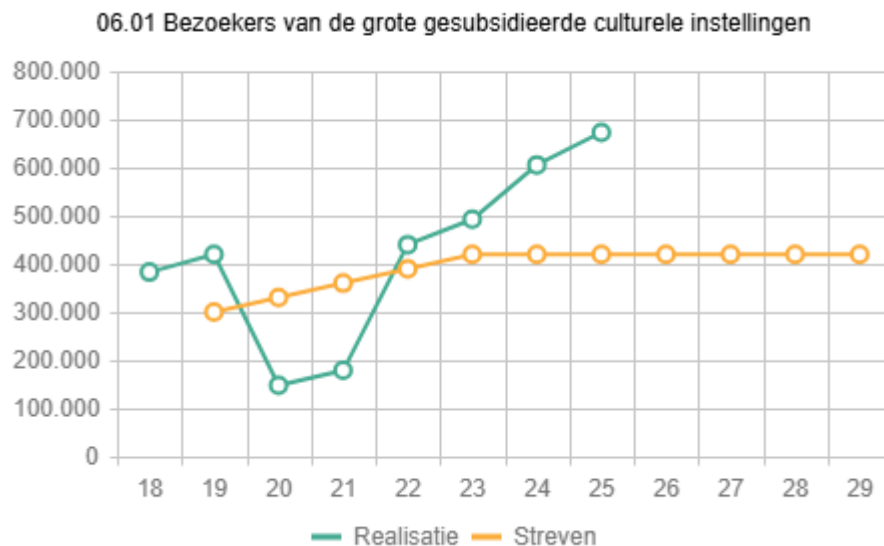
Streefwaarde: Als streven houden we een herstel aan van de bezoekersaantallen naar het niveau van 2019 (niveau voor corona). De bezoekersaantallen zitten inmiddels weer boven het niveau van voor Corona. Bij de volgende programmabegroting gaan we de streefwaarden conform de motie ' Meer ambitie voor onze binnenstad enschede - iBabs Publiekspitaal' tegen het licht houden.

Realisatie: In 2025 telde de Enschedese binnenstad gemiddeld 320.000 bezoekers per week, tegenover 304.000 in 2024. Daarmee ligt het bezoekersaantal boven het streefgetal. Het Actieplan Binnenstad Enschede, waaronder de oprichting van het Stedelijk Binnenstadsmanagement Enschede (SBME), draagt sinds 2022 bij aan deze positieve ontwikkeling. Aantrekkelijke horeca, winkels en evenementen versterken de verblijfskwaliteit.

In de afgelopen jaren hebben we voor het meten van het aantal bezoekers in de binnenstad verschillende methoden toegepast.

Omdat elke methode een andere aanpak en nauwkeurigheid kent, hebben we de cijfers uit eerdere jaren herberekend. Zo zorgen we ervoor dat de resultaten van de huidige meetmethode goed vergelijkbaar zijn met die van voorgaande jaren.

Bron: Locatus, Bureau RMC voor de tellingen in 2018-2020

Toelichting

In deze grafiek zien we de betalende bezoekersaantallen voor het Wilminktheater, Metropool, Concordia, Museumfabriek en het Rijksmuseum.

Streefwaarde: Het bezoek aan de culturele instellingen komt langzaamaan weer op gang na corona. Deze bezoekersaantallen worden behaald door programmering binnen de locatie en door buitenprogrammering. De verwachting is dat dit aanbod verder stijgt. We streven naar een bezoekersaantal gelijk aan het aantal in 2019.

Realisatie: In 2025 bezochten 673.045 bezoekers de grote gesubsidieerde culturele instellingen. Dit was een stijging ten opzichte van 2024 (605.641). In dit cijfer zitten ook de bezoekersaantallen op locatie. Dat zijn eigen producties die buiten de eigen vestigingen plaatsvonden. De stijging wordt deels verklaard door een stijging in het aanbod van activiteiten (o.a. Metropool). Voor Concordia geldt dat zij zich in hun aanbod meer op bijzondere culturele disciplines zijn gaan focussen, waardoor het theateraanbod is afgestoten. Daarnaast zien we dat de trend om ook producties op andere locaties te organiseren doorzet. Door investeringen in het culturele middenveld zien we dat culturele organisaties duurzame samenwerkingen met dit gedeelte van het culturele ecosysteem aangaan en nieuwe doelgroepen aanspreken.

Bron: De grote culturele instellingen (op basis van de ticketverkoop)

Aantal acties: 3

01. We evalueren het beleid voor Amateurkunst ⓘ <i>We hebben de beleidsevaluatie uitgevoerd. Het raadsvoorstel leggen we in 2026 voor aan de raad.</i>	●	▼
02. We stellen een planologisch kader op voor creatieve broedplaatsen ⓘ <i>Op dit moment loopt een onderzoek naar maatschappelijke voorzieningen. Op basis van dit onderzoek volgt een vertaalslag naar de Omgevingswet. Het planologisch kader voor creatieve broedplaatsen nemen we als onderdeel in die vertaalslag mee.</i>	●	▼
03. We maken een plan van aanpak voortgang Deltaplan Talent ⓘ	●	●
Bijdrage verbonden partij: GR Recreatieschap Twente		●
Bijdrage verbonden partij: Twentse Schouwburg		●

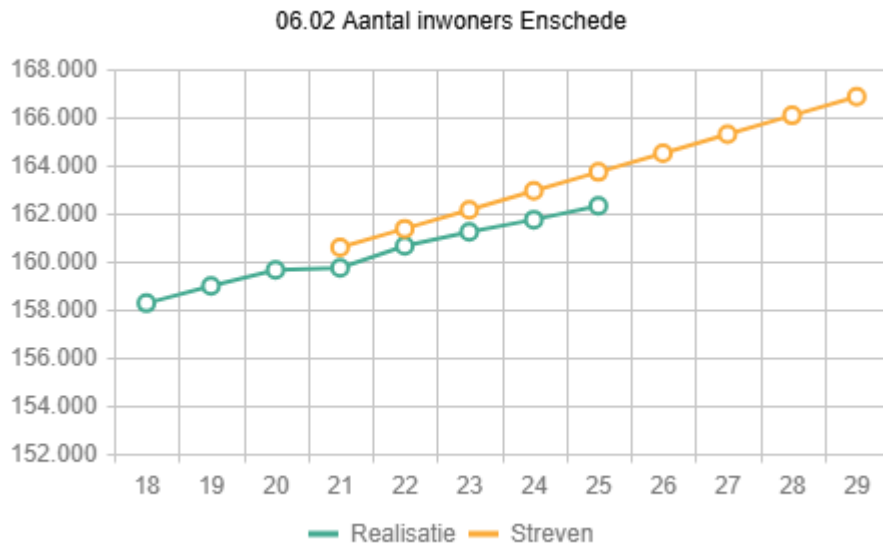
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

06.02 De nieuwe woonmilieus zijn attractief, betaalbaar en toekomstbestendig

Dit subdoel betreft de nieuwbouwopgave van onze stad. Deze nieuwbouwopgave is gericht op dat wat we bouwen past bij de mensen die er gaan wonen. Daarbij zoeken we expliciet naar de balans tussen de bestaande behoefte aan betaalbare en bereikbare woningen voor Enschedeërs en woningen voor de nieuwe inwoners die we welkom heten in onze stad. We willen hiermee de opgaves omtrent doorstroom, het vasthouden van talent en de woonzorgvraag oplossen. Voldoende en bereikbare betaalbare woningen is een uitgangspunt, waarbij de nieuwe richtlijnen van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening én de analyse van de woonbehoefte, demografie en het inkomen in Enschede leidend zijn voor het woningbouwvraagstuk. We willen passende woningen bieden voor net afgestudeerden van alle niveaus, expats en gezinnen. Als grootste stad van het oosten bieden wij een grootstedelijk woonmilieu dat passend is voor alle inkomensgroepen.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 4

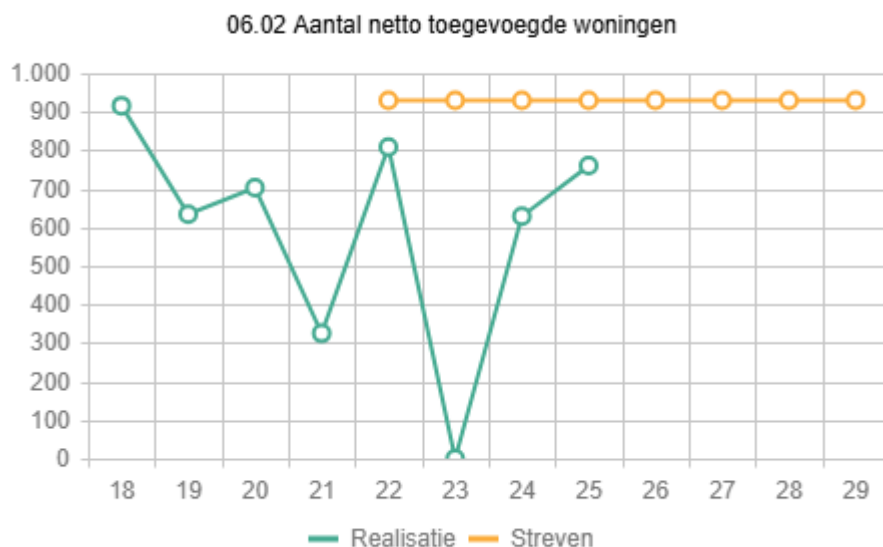
Toelichting

In deze grafiek staat het aantal inwoners van Enschede per 1 januari van het jaar. Als Enschede een aantrekkelijke stad is, met aantrekkelijke woonmilieus en voorzieningen, groeit het aantal inwoners.

Streefwaarde: We streven naar een inwoneraantal van 170.000 in 2033. Daarmee is de streefwaarde gelijk aan de bevolkingsprognose van het CBS.

Realisatie: Op 1 januari 2025 telde Enschede 162.317 inwoners. Gemiddeld groeit het aantal inwoners jaarlijks met 0,4% (absoluut: circa 580 inwoners per jaar). Daarmee ligt de daadwerkelijke realisatie onder het streefgetal.

Bron: CBS

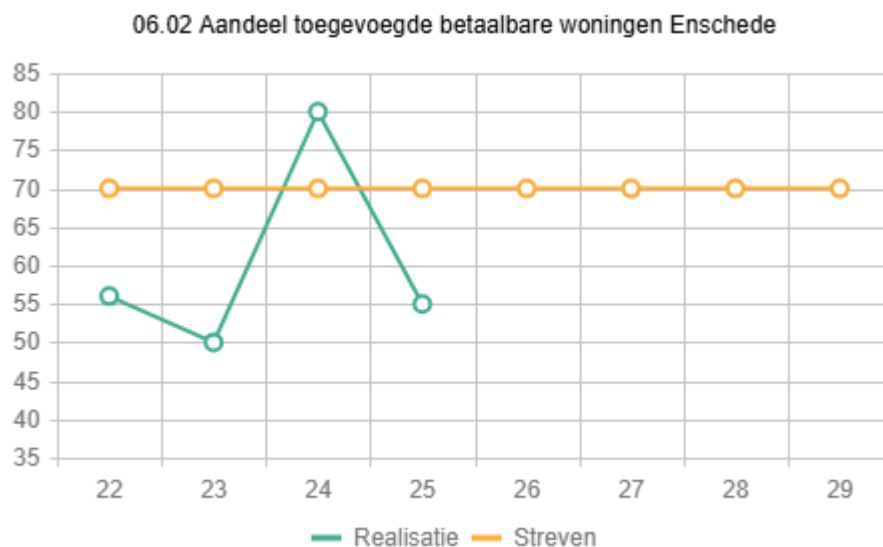
Toelichting

In deze grafiek zien we het aantal jaarlijks netto toegevoegde woningen in Enschede. Dit is nieuwbouw en transformatie minus sloop.

Streefwaarde: We streven naar een jaarlijkse netto toevoeging van 930 woningen. Dit is gebaseerd op de ambitie uit de woonvisie om netto 9.300 woningen in 10 jaar toe te voegen vanaf 2022.

Realisatie: In 2025 bedroeg de netto toevoeging van woningen in Enschede 760. Tegenover de gerealiseerde nieuwbouw en transformatie, samen 998 woningen, stond een sloop en overige onttrekking van 238 woningen.

Bron: CBS

Toelichting

In deze grafiek zien we het aandeel van alle nieuwbouw koopwoningen in Enschede dat onder de landelijke grens van “betaalbaarheid” valt.

Deze grens ligt op 355.000 euro. Voor het berekenen van de verkoopprijs nemen we de WOZ waarde als basis.

Bij nieuwbouwwoningen doen we de aanname dat de WOZ-waarde 90% is van de verkoopprijs.

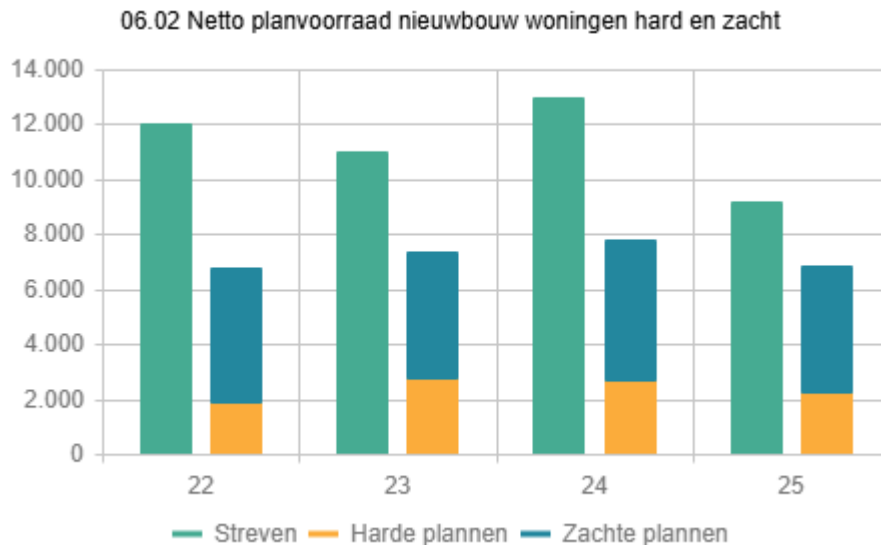
Streefwaarde: In ons woonbeleid zetten we in op betaalbaarheid en doorstroming.

Hiervoor is nieuwbouw nodig in de betaalbare klasse, maar ook in de duurdere klasse.

De streefwaarde voor betaalbare nieuwbouw koopwoningen is 70%.

Realisatie: In 2025 viel 55% van alle toegevoegde nieuwbouwwoningen binnen het betaalbare segment. Van de 923 nieuwbouwwoningen die dat jaar zijn toegevoegd, waren 458 woningen betaalbaar. Daarnaast vielen 375 woningen in het duurdere koop- en huursegment.

Bron: GBT Twente

Toelichting

In de grafiek zien we de planvoorraad per jaar, onderverdeeld in harde en zachte plannen. In onze woningbouwprogrammering maken we onderscheid tussen harde en zachte plannen. Met de bouw van woningen kan alleen maar worden gestart als een bestemmingsplan is vastgesteld / onherroepelijk is. Dit zijn de harde plannen. Bij de zachte plannen gaat het om projecten waarvoor al overeenkomsten zijn getekend en waar alleen het bestemmingsplan nog vastgesteld moet worden.

Streefwaarde: De ambitie om netto 9.300 woningen in 10 jaar toe te voegen is vastgelegd in de woonvisie. Het streven is om altijd ongeveer een derde – dus 3.100 woningen - aan harde planvoorraad beschikbaar te hebben.

Daarmee blijven we binnen de berekende woningbehoefte van 3.520 en daarmee binnen de zogenaamde 'ladderruimte duurzame verstedelijking'.

Wat betreft de zachte plannen is het streven uit te gaan van 130% van het totaal aan benodigde zachte plannen dus ongeveer 8.000.

Dit doen we omdat de praktijk leert dat een deel van de plannen uiteindelijk nooit gerealiseerd wordt.

Realisatie: Eind 2025 is de ambitie om tot en met 2032 in totaal 7.102 woningen te realiseren. Dit betreft de in 2022 vastgestelde ambitie van 9.300 woningen, minus de 2.198 woningen die in de afgelopen vier jaar al zijn gerealiseerd.

Vanwege planoptimisme wordt deze resterende ambitie opgehoogd naar 130%, wat betekent dat een plancapaciteit van circa 9.200 woningen nodig is. Na aftrek van de netto harde plannen (2.250 woningen) resteert een opgave van 6.950 woningen.

Op dit moment zijn tot en met 2032 ongeveer 4.600 woningen opgenomen in zachte plannen. Daarmee ontstaat een tekort van circa 2.350 woningen.

Om de beoogde eindwaarde te kunnen realiseren, is het noodzakelijk om meer woningen te programmeren. Zonder aanvullende programmering blijft de ambitie buiten bereik.

Bron: Lijst woningbouwprogrammering gemeente Enschede. Exclusief studentenwoningen.

Aantal acties: 12

01. We herzien het grondbeleid ⓘ	●	●
02. We ontwikkelen het Horstmanpark als woningbouwlocatie ⓘ <i>Het is niet gelukt een handelingskader in 2025 aan de raad voor te leggen. De ambitie om enerzijds een fors aantal woningen toe te voegen en anderzijds een financieel haalbare ontwikkeling te realiseren vraagt meer tijd dan we dachten.</i>	●	▼
03. We werken aan de Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) ⓘ <i>Het Rijk heeft ons aangewezen als Nationaal Grootchalige Woningbouwlocatie. Vervolgens moesten we in drie maanden tijd een aanvraag voor rijksmiddelen indienen en dat is gelukt. Dit ging ten koste van de ambtelijke capaciteit die werkte aan de SHE. Daarom is het opstellen van het ontwikkelperspectief vertraagd.</i>	●	▼
04. We formuleren een visie voor de Driehoek Noord ⓘ <i>De visie voor het gebied Driehoek Noord was in 2025 nagenoeg gereed, maar heeft een vertraging opgelopen. Dit vanwege de capaciteitsinzet voor de subsidieaanvraag in het kader van de aanwijzing tot Nationaal Grootchalige Woningbouwlocatie. Dit betekent dat we de visie in de 2026 aan de raad voorleggen.</i>	●	▼
05. We starten de planvormingsfase op voor Noord Glanerbrug ⓘ <i>De ontwikkeling in Noord Glanerbrug is onderdeel geworden van de aanvraag Nationaal Grootchalig Woningbouwlocatie. De wens voor het toevoegen van woningen vraagt een goede ontsluiting. Er is nog geen duidelijkheid over de rijksbijdragen aan de infrastructurele maatregelen. Daarom kunnen we nog geen handelingskader maken.</i>	▼	▼
06. We formuleren een handelingskader voor de locatie Phenix ⓘ	●	●
07. We stellen een omgevingsplan op voor Cromhoffpark ⓘ	●	●
08. We stellen een handelingskader op voor de Kwinkel in Boekelo ⓘ	●	●
09. We stellen omgevingsplannen op voor 'Bouwen in de wijk III' ⓘ <i>We wachten op uitkomsten van een aantal cruciale onderzoeken die de haalbaarheid van een aantal deelplannen moeten aantonen. Deze uitkomsten zijn noodzakelijk om een omgevingsplan in procedure te kunnen brengen.</i>	■	▼
10. We stellen een visie op voor het Boulevardkwartier ⓘ	●	●
11. We stellen een handelingskader op voor het Maisveld aan de Ekersdijk ⓘ <i>Er ligt een programma van eisen dat de basis vormt voor de realisatie van één supermarkt. Op basis van het definitieve plan van de supermarkt wordt duidelijk hoeveel ruimte beschikbaar blijft voor het opstellen van een handelingskader voor andere functies. Zodra het definitieve plan is ontvangen, stellen we dit handelingskader op. De afronding hiervan is voorzien in 2026.</i>	■	▼
12. We monitoren de effecten van de Wet kwaliteitsborging (Wkb) ⓘ	●	●

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

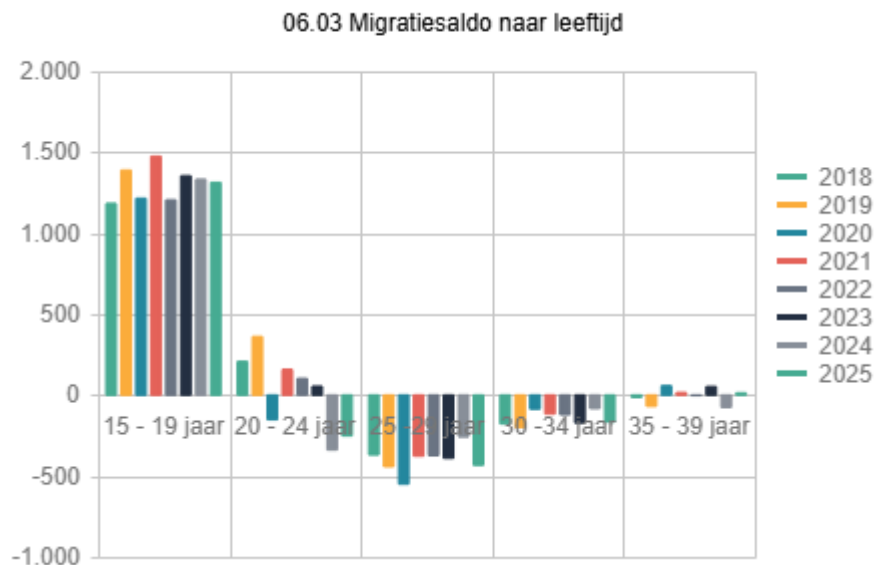
06.03 Talent weet waarom Enschede aantrekkelijk is om te wonen, leven en te werken

Om onze stad neer te zetten als aantrekkelijk voor talent is veel inzet nodig op positionering en profilering. Het gaat hierbij om marketing voor nieuwkomers, maar ook voor blijvers. We

sluiten hierbij aan op de citymarketing: technologie, innovatie en creativiteit. Hiernaast willen we ook een welcoming city zijn voor de toenemende stroom van buitenlandse studenten en kenniswerkers. De profilering wordt verbonden met de maatschappelijke opgaven. Verder werken we samen met de kennisinstellingen en Twenteboard om samen de talentopgave vorm te geven. Als we dit alles goed doen, houden we meer HBO en universitair opgeleiden vast in onze stad en blijft onze beroepsbevolking op peil.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 3

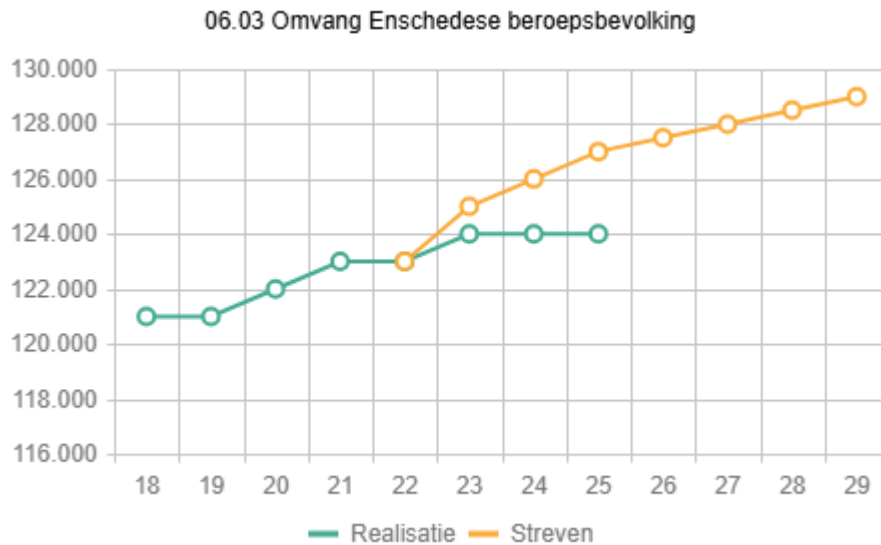
Toelichting

Deze grafiek laat het migratiesaldo zien per leeftijdsgroep. Dit is het verschil tussen het totale aantal mensen dat komt en vertrekt uit onze stad. Om de grafiek leesbaar te houden is gekozen voor de leeftijdsgroepen tussen 15 en 40 jaar. Dit zijn ook de groepen waar we ons vooral op inzetten bij de doelstelling "aantrekken en vasthouden van talent". De migratie in de leeftijdsgroep 15-19 hangt sterk samen met het aantal jongeren dat in onze stad komt studeren.

Streefwaarde: We streven er naar om meer jongeren te trekken in de leeftijdsgroep 15-19 jaar. In de leeftijdsgroepen 20-40 hopen we dat er per saldo meer mensen blijven dan dat ze vertrekken uit onze stad.

Realisatie: Het aantal gevestigde enetrokken personen in de leeftijd 25-29 jaar is in 2025 redelijk in lijn met de jaren voor 2024. In 2024 hadden we een hogere instroom van de leeftijdsgroep 25-29 jarigen. Daardoor was het totale resultaat in 2024 positiever. We kunnen niet exact duiden waarom er meer mensen in 2024 naar Enschede kwamen.

Bron: Basis Registratie Personen Enschede

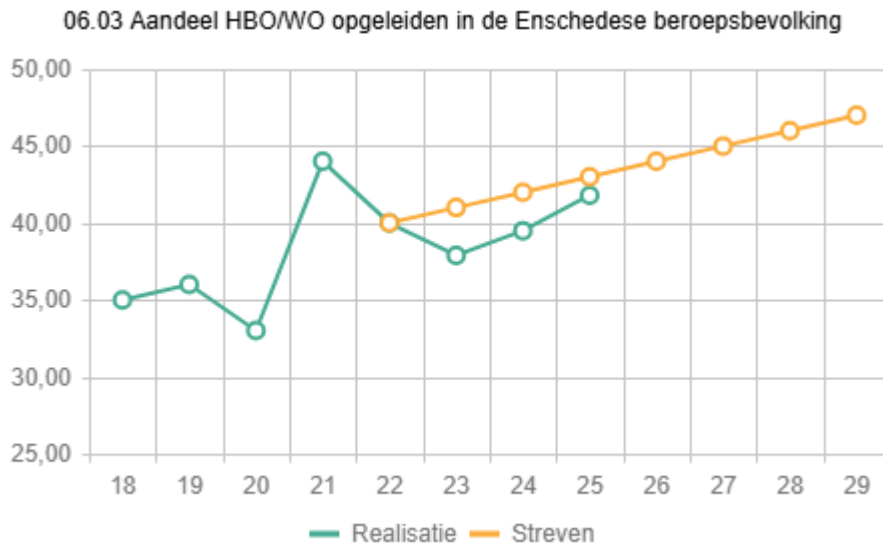
Toelichting

De potentiële beroepsbevolking (alle mensen tussen 15 en 74 jaar die werken of beschikbaar zijn voor werk) stijgt in de grote steden door de trek naar de stad. In Enschede gebeurt dit in veel mindere mate. Door maatregelen op het gebied van bereikbaarheid van banen en het vasthouden van talent hopen we de beroepsbevolking toe te laten nemen. Een groeiende beroepsbevolking (met een hoog opleidingsniveau) is een belangrijke vestigingsfactor voor bedrijven.

Streefwaarde: Het streven in deze grafiek is afgestemd op de verwachte bevolkingsgroei in Enschede de komende jaren. Meer inwoners betekent een grotere potentiële beroepsbevolking.

Realisatie: De beroepsbevolking in 2025 is 91.000, dat is 1.000 meer dan in 2024 (toen het er 90.000 waren). De potentiële beroepsbevolking is 124.000 in 2025 (en dus gelijk aan 2024). Vanuit de potentiële beroepsbevolking zijn in 2025 dus 1.000 mensen aan het werk gegaan.

Bron: CBS

Toelichting

In deze grafiek staat het aandeel hbo/wo opgeleiden in de Enschedese beroepsbevolking. HBO en WO opgeleiden zijn een belangrijke factor voor groei van economie en een aantrekkelijke stad.

Streefwaarde: Enschede heeft een relatief laag aandeel HBO/WO opgeleiden in de stad. Andere perifeer gelegen universiteitssteden hebben een aandeel HBO/WO opgeleiden van gemiddeld 50% in 2022. Enschede heeft een aandeel van 40% in 2022. We streven naar een toename van dit aandeel naar 50% in de komende 10 jaar. Hiermee komen we op het gemiddelde van de andere perifeer gelegen universiteitssteden.

Realisatie: Het aandeel HBO/WO geschoolden in de beroepsbevolking is in 2025 toegenomen naar 41,8%. Dit is een stijging van 2,2% ten opzichte van 2024. Daarmee is er zowel absoluut als relatief sprake van een groei van het aantal hbo/wo geschoolden in Enschede.

Deze ontwikkeling hangt samen met een grotere instroom van HBO/WO geschoolden, terwijl de beroepsbevolking met middelbaar opleidingsniveau is afgenomen. Het aantal en aandeel personen met een laag opleidingsniveau is gelijk gebleven.

Bron: CBS

Acties 2025		TR25 JR25
Aantal acties: 0		
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.		

07. In Enschede kun je prettig en gezond wonen en leven

De opgave “aantrekkelijke stad” gaat naast nieuwe ontwikkelingen (vooral zichtbaar bij baankansen en talent) ook over de bestaande stad. De accenten komen daarbij vooral te liggen op gebiedsgericht werken en een vitale en leefbare stad. Aandacht voor de bestaande

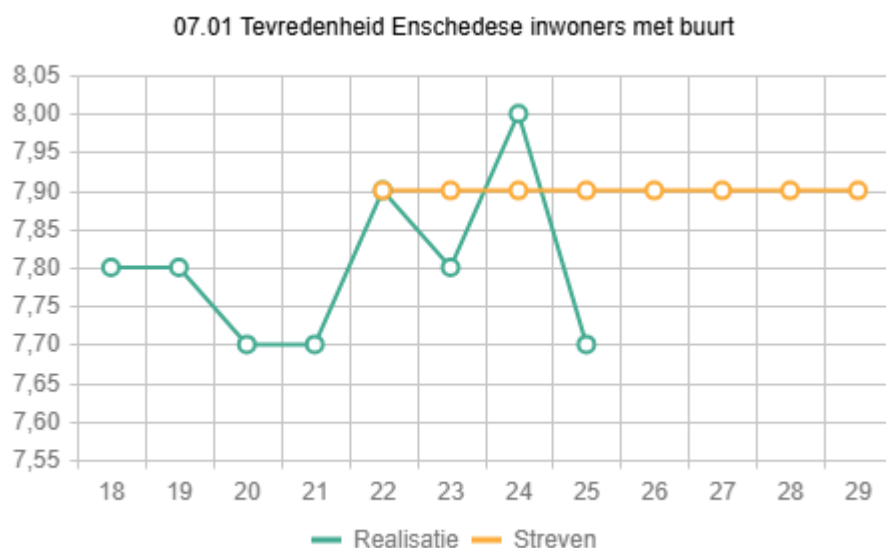
woningvoorraad, gezondheid, veiligheid en interne bereikbaarheid zijn onderdeel van dit doel.

07.01 Wijken en buurten zijn veilig, gezond en leefbaar

Dit subdoel gaat over de leefomgeving, leefkwaliteit, de bestaande woningvoorraad, samenwerking met de corporaties, herstructurering, vergunningen, gebiedsgericht werken, geluid, schone lucht, handhaving en een inrichting van de openbare ruimte die bijdraagt aan een veilig gevoel.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 1

Toelichting

In de burgerpeiling vragen we onze inwoners jaarlijks “hoe prettig vindt u het om in uw buurt te wonen”? Dit waarderingscijfers is terug te vinden in deze grafiek. Daarna volgen vragen over begaanbaarheid van wegen, nabijheid voorzieningen, scholen, parkeerplaatsen, hoe schoon en groen is de buurt enzovoort. Met deze extra vragen duiden we het rapportcijfer nader.

Streefwaarde: We streven er naar om het hogere realisatiecijfer uit 2022 te continueren de komende jaren.

Realisatie: De waardering van inwoners voor hun buurt bedraagt in 2025 gemiddeld een 7,7 en is daarmee door de jaren heen tamelijk stabiel. In 2024 lag dit cijfer op een 8. In de grafiek lijkt sprake van een duidelijke daling, maar dit effect wordt versterkt doordat is gewerkt met decimalen.

Bron: Burgerpeiling Enschede

Aantal acties: 8

01. We stellen de Omgevingsvisie fase 4 op ⓘ	●	●
02. We ontwikkelen een gebiedsgerichte wijkaanpak voor de Hanenberglanden ⓘ	●	●
03. We ontwikkelen een gebiedsgerichte wijkaanpak voor Wesselerbrink Noord-Oost ⓘ <i>We hebben meer tijd nodig dan gedacht voor het ontwerp en de voorbereiding van de vervanging van de ondergrondse infrastructuur. De aanpak van die infrastructuur vormt tegelijkertijd het vliegwiel voor de beoogde bredere wijkaanpak en wijkontwikkeling. Dit betekent dat we de communicatie met bewoners over de gebiedsagenda pas kunnen starten als de planning van de ondergrondse infrastructuur gereed is. We hebben ondertussen met stakeholders een gebiedsanalyse gedaan. Daarmee kregen we beter zicht op de sociale opgaven in de wijk.</i>	●	▼
04. We ontwikkelen een gebiedsgerichte wijkaanpak voor Tweekelerveld: verdieping wijkplan ⓘ <i>De uitwerking van diverse onderdelen die nodig zijn voor een integraal toekomstbeeld zijn gestart maar vergen meer tijd. Het gaat hierbij onder meer om een analyse van de groen-blauwe structuur, een wijkverkeersplan samen met de wijk en diverse stedenbouwkundige analyses. Ook is gewerkt aan een analyse van de sociale opgaven in de wijk samen met stakeholders.</i>	▼	▼
05. We ontwikkelen een gebiedsgerichte wijkaanpak Tweekelerveld: aanpak leefbaarheid Volkshuisvestingsfonds ⓘ	●	●
06. We ontwikkelen een gebiedsgerichte wijkaanpak Tweekelerveld: omgevingsplan Huis van de Wijk ⓘ <i>Het opstellen van het programma van eisen voor de realisatie van het Huis van de Wijk vergt meer tijd. Het gaat daarbij onder andere om het bepalen van de verschillende wijkfuncties die daarvan onderdeel kunnen uitmaken. Het gaat ook om wat deze functies aan investeringen en exploitatiemogelijkheden met zich meebrengen. Dit is een complexere exercitie dan we dachten. Daarom is het proces met een jaar vertraagd.</i>	▼	▼
07. We stellen de visie Ondergrondse Infrastructuur op ⓘ <i>We hebben vastgesteld dat een visie niet het meest geschikte instrument is om de regie op de ondergrondse infrastructuur te versterken. Daarom hebben we ingezet op het maken van duidelijke procesafspraken met onder andere de netbeheerders. Deze afspraken zorgen ervoor dat planningen beter op elkaar kunnen worden afgestemd.</i>	▼	▼
08. We werken aan de vertaling van de Omgevingsvisie naar een Omgevingsplan ⓘ	■	●
Bijdrage verbonden partij: Omgevingsdienst Twente		●
Bijdrage verbonden partij: Onderhoud Enschede		●
Bijdrage verbonden partij: Openbaar lichaam Crematoria Twente (begraafplaatsen)		●

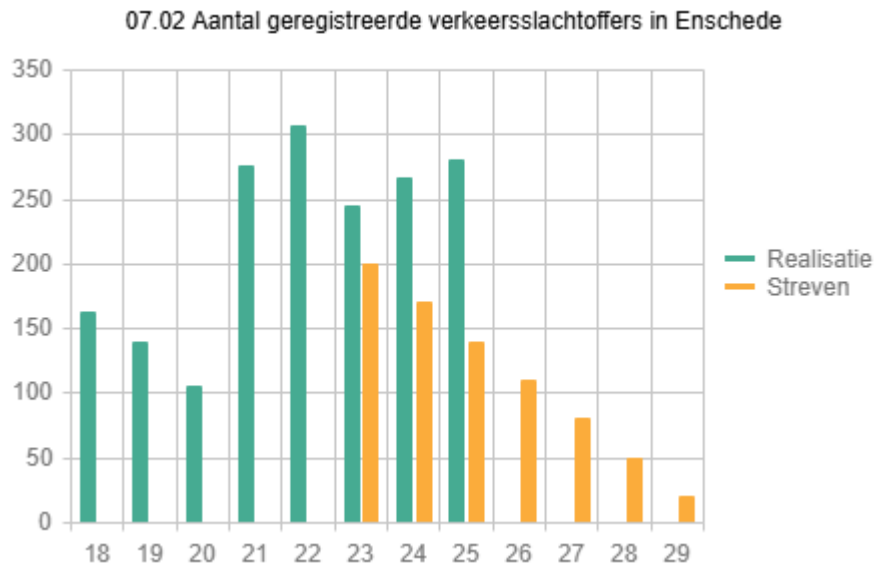
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

07.02 Enschede heeft een goede interne bereikbaarheid

We werken aan een leefbare, aantrekkelijke en bereikbare stad. Onder dit subdoel vallen maatregelen voor een goede verkeersafwikkeling in de stad en de dorpen en verkeersveiligheid.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 1

Toelichting

Deze grafiek laat het aantal bij de politie geregistreerde verkeersongevallen zien. Het aantal ongevallen zegt iets over de verkeersveiligheid.

Streefwaarde: We streven naar een dalende trend in het aantal verkeersongevallen. We zetten ons in om de verkeersveiligheid in Enschede te vergroten. Hiervoor nemen we jaarlijks maatregelen.

Realisatie: Tussen 2023 en 2025 is er helaas een lichte stijging te zien in de verkeersongevallencijfers in Enschede. Het is niet duidelijk wat de lichte stijging in Enschede heeft veroorzaakt. In Enschede blijven we werken aan het verbeteren van verkeersveiligheid door gedrageducatie en infrastructurele projecten.

Bron: geregistreerde ongevallen (Via Software)

Acties 2025			TR25 JR25
Aantal acties: 5			
01. We voeren een modelstudie uit naar de groei van mobiliteit door stedelijke ontwikkeling ⓘ			
<i>We hebben de modelstudie uitgevoerd, maar moeten de raad hierover nog informeren.</i>		●	▼
02. We maken een plan voor een ondergrondse fietsenstalling bij station Enschede ⓘ			
<i>De ontwikkelingen rondom het station zijn complex en vertonen veel onderliggende afhankelijkheden. Het ondergronds brengen van het spoor is eveneens complex en kostbaar. We onderzoeken alternatieven. We zijn gestart met studies naar de</i>		●	▼

<i>technische haalbaarheid van zowel de parkeergarage als de ondergrondse fietsenstalling.</i>		
03. We verbeteren de ontsluiting van Enschede-Oost ⓘ <i>Het ontwerp voor de autotunnel aan de Keppelerdijk is gereed en de aanbesteding is opgestart. Ook de studie naar een nieuwe ontsluiting richting Duitsland is afgerond. De prioriteit ligt nu bij de mobiliteitsbijdrage die onderdeel uitmaakt van de aanvraag voor de grootschalige woningbouw. We starten met de bouw van de autotunnel Oostweg–Keppelerdijk zodra het Rijk deze bijdrage heeft toegezegd of wanneer duidelijk is dat de kosten met terugwerkende kracht subsidiabel zijn. Momenteel zijn we bezig met een lobbytraject om deze middelen toegekend te krijgen.</i>	●	▼
04. We schrijven een nieuw beleidsplan ‘Openbare Verlichting’ ⓘ <i>De termijn voor het actualiseren van beleidsplannen is in de financiële verordening verlengd van vier naar zes jaar. Daarmee komt deze actie te vervallen.</i>	▼	▼
05. We formuleren een nieuw Reclamebeleid ⓘ <i>Deze actie is deels uitgevoerd en kent twee fasen. In de Zomernota 2025 zijn drie BOB-maatregelen opgenomen om extra opbrengsten uit digitale reclame te realiseren. Fase 1, gericht op aanpassing van de regelgeving, is afgerond. Fase 2 volgt in 2026 en betreft verdere optimalisatie van de regels voor handelsreclame.</i>	■	▼
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.		

Wettelijk verplichte indicatoren

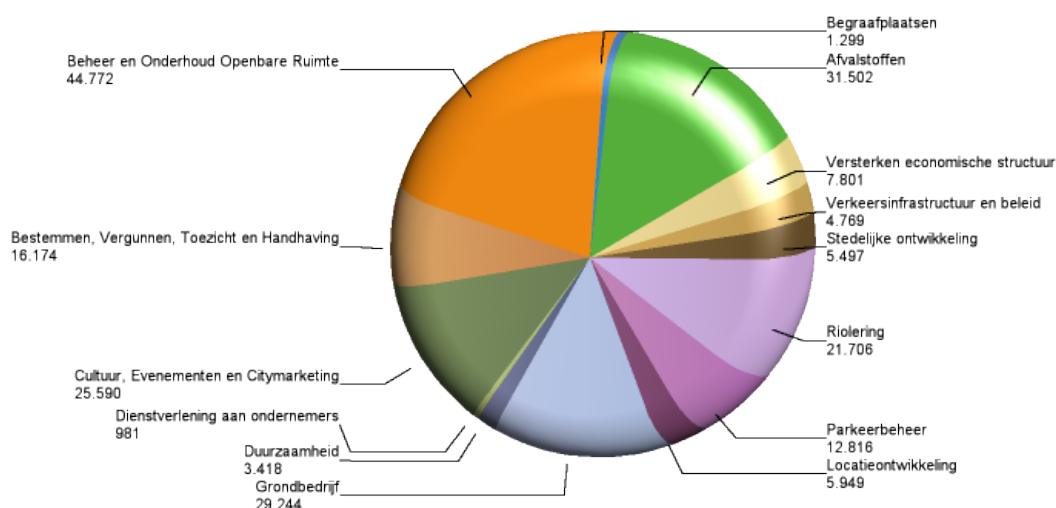
Op grond van het Besluit begroting en verantwoording zijn onderstaande indicatoren opgenomen. De indicatoren gelden voor iedere gemeente en zijn bedoeld om gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken. Dit is mogelijk via www.waarstaatjegemeente.nl.

	Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Jaar	Score	Bron
14.	3. Economie	Functiemenging	%	2024	55,8%	LISA
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2024	150,3	LISA
21.	6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2024	887,8	LISA
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2025	70,0%	CBS
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2024	2%	CBS
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2025	493,5	CBS
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2024	229	CBS
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2024	93,6	CBS
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	16,3%	RWS

Wat heeft het gekost?

In onderstaande taartdiagram zijn de gerealiseerde lasten per product weergegeven.

Duurzaam wonen, leven en werken: Lasten per product in 1.000 euro

Duurzaam wonen, leven en werkenBedragen x 1.000 euros	Begroting (primair)	Begroting(na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Lasten	203.179	221.311	211.516	9.795
Baten	112.630	129.330	127.900	-1.431
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-90.548	-91.981	-83.616	8.365
Storting reserves	10.645	11.696	21.876	-10.181
Ottrekking reserves	6.966	6.643	5.891	-752
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	-3.679	-5.053	-15.985	-10.932
Resultaat	-94.227	-97.034	-99.601	-2.568

Toelichting

Het resultaat van Duurzaam wonen, leven en werken over 2025 is na de mutaties op de reserves uitgekomen op een resultaat van 2,6 miljoen euro negatief.

De belangrijkste producten die bijdragen aan dit resultaat zijn:

- Afvalstoffen (30.000 euro nadeel): veroorzaakt door diverse kleinere afwijkingen.
- Begraafplaatsen (20.000 euro voordeel): veroorzaakt door meer opbrengsten van plechtigheden, vooral doordat er meer plechtigheden waren.
- Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte (420.000 euro nadeel): veroorzaakt door forse hogere uitgaven onderhoud wegen van door noodzakelijk groot onderhoud extra wegen, daarnaast zijn er extra opbrengsten geweest door verkoop snippergroen.
- Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving (770.000 euro nadeel): veroorzaakt door hogere leges inkomsten Vergunnen, hogere lasten afrekening ODT

- en sociaal statuut ODT, extra kosten Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en kosten vervanging ziek personeel
- Cultuur, Evenementen en Citymarketing (120.000 euro voordeel): veroorzaakt door terugvordering van subsidies, minder onttrekking reserves.
 - Dienstverlening aan ondernemers (200.000 euro voordeel): veroorzaakt door het niet invullen van vacatureruimte en minder materiele uitgaven.
 - Duurzaamheid (nihil resultaat): veroorzaakt door verrekening van de lasten en baten met de reserve.
 - Locatieontwikkeling (750.000 euro nadeel): veroorzaakt door hogere plankosten en materiële kosten inzake de initiatief- en definitiefase projecten.
 - Parkeerbeheer (250.000 euro voordeel): veroorzaakt door hogere parkeeropbrengsten van (400.000 euro) en minder exploitatielasten.
 - Riolering (nihil resultaat): veroorzaakt door verrekening lasten en baten met de voorziening Riolering.
 - Stedelijke ontwikkeling (1,2 miljoen euro voordeel): veroorzaakt door de bij de december-circulaire ontvangen middelen voor de uitvoering van de wet Versterking regie volkshuisvesting en het bezuinigen op de middelen voor de gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied en diverse incidentele meevallers.
 - Versterken economische structuur (2,5 miljoen euro nadeel): veroorzaakt door hogere bijdrage verliesvoorziening grondexploitatie Technology base en uitstel van de liquidatie RBT (wordt 2026)

2.3 Samenleving en bestuur

Strategische opgave: Open Enschede

Doel	Subdoel	Link
<u>01. Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen.</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	<u>01.01 Wij zijn op de inwoner gericht, handelen behoorlijk en hebben een toegankelijke dienstverlening</u> <u>01.02 Wij communiceren duidelijk en persoonlijk</u>	<u>Indicatoren: 5</u> <u>Aantal acties: 3</u> <u>Indicatoren: 2</u> <u>Aantal acties: 3</u>
<u>02. Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	<u>02.01 (veer)kracht van de stad: we staan open voor en benutten signalen en initiatieven uit de samenleving</u> <u>02.02 Passende allianties: we werken samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en andere partners aan de gezamenlijke opgaven van de stad en de regio</u>	<u>Indicatoren: 2</u> <u>Aantal acties: 3</u> <u>Geen indicatoren</u> <u>Aantal acties: 7</u>
<u>03. Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente</u> <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	<u>03.01 We benutten de kansen, verkleinen de risico's en reflecteren en acteren op de digitale transformatie.</u>	<u>Geen indicatoren</u> <u>Aantal acties: 5</u>

Openbare orde en veiligheid

Doel	Subdoel	Link
04. Enschede is een veilige gemeente <i>totale lasten (x 1.000 euro): 0,00</i>	04.01 We bevorderen de verbinding in de samenleving	Geen indicatoren Aantal acties: 4
	04.02 Enschede heeft een ongunstig klimaat voor ondermijnende activiteiten	Geen indicatoren Aantal acties: 3
	04.03 We versterken de samenwerking tussen zorg en veiligheid	Geen indicatoren Aantal acties: 4
	04.04 Voorkomen en verminderen van risicogedrag bij jongeren	Geen indicatoren Aantal acties: 2

Wat hebben we bereikt?

Strategische opgave: Open Enschede

Open Enschede

In 2025 hebben we belangrijke stappen gezet om onze ambitie voor Open Enschede waar te maken. Een mensgerichte gemeente met toegankelijke dienstverlening. Die duidelijk en persoonlijk communiceert, besluiten uitlegt, de balans zoekt tussen regels en ruimte. Openstaat voor initiatieven uit de samenleving en samenwerkt met partners in de stad. Hieronder lichten we de belangrijkste resultaten toe:

De vernieuwde Dienstverleningsvisie 'Enschede zorgt dat het klikt' is in oktober vastgesteld en vormt de basis voor een mensgerichte, duidelijke en toegankelijke overheid. Het beschrijft hoe wij als gemeente willen werken: benaderbaar, betrokken en betrouwbaar. Daarnaast zijn alle 2100 standaardbrieven en mails herschreven zodat ze 'Direct Duidelijk' zijn. We werken inmiddels met een digitaal én een fysiek panel met inwoners van Enschede die ons adviseren over het Direct Duidelijk formuleren van brieven en besluiten. Inwoners geven aan dat de brieven van de gemeente de afgelopen jaren duidelijker zijn geworden. De inwoner ervaart meer duidelijkheid en eenvoud in contactmomenten met (vertegenwoordigers van) de gemeente.

De Nota Digitaal Enschede en het Actieplan Digitale Inclusie zijn opgesteld. We hebben nieuwe digitale producten gelanceerd. Waaronder het vernieuwde MijnEnschede-portaal, waarmee inwoners en ondernemers eenvoudig zaken kunnen regelen. Daarnaast is de telefonische bereikbaarheid verbeterd. Ook zijn er pilots gestart met innovatieve technologieën om processen slimmer en efficiënter te maken.

Verantwoording en monitoring

Het programma Open Enschede was bedoeld als tijdelijke en een twee jaar durende ondersteunende buitenboordmotor. Nu het programma is afgerond in december 2025 nemen de lijnmanagers het roer over.

Voor de Jaarrekening zijn de resultaten die niet volledig zijn behaald voorzien van toelichting. Deze transparante verantwoording onderstreept onze inzet om continu te verbeteren en samen met inwoners en ondernemers te bouwen aan een open en inclusieve stad.

WOO (Wet Open Overheid)

Implementatie en procesoptimalisatie

In 2025 heeft de gemeente Enschede belangrijke stappen gezet om de Woo verder te implementeren volgens de afgesproken programmadoelen. Het proces voor het afhandelen van Woo-verzoeken is geëvalueerd en aangepast om de doorlooptijd en kwaliteit te verbeteren. De focus lag en ligt op een helder proces met duidelijke stappen, taken, rollen en betere naleving bij zowel vakafdelingen als de bedrijfsvoering.

Het eigenaarschap van het passieve Woo-proces ligt nu bij de lijnorganisatie en maakt geen onderdeel meer uit van het Woo-programma. We blijven continu verbeteren.

Voor actieve openbaarmaking lag de nadruk in 2025 op bewustwording, het opstellen van implementatieplannen per afdeling (in samenwerking met Bridge/Informatiebeheer) en het uitvoeren van een interne pilot voor actief openbaar maken.

Technische en organisatorische voorzieningen

De gemeente heeft in 2025 voldaan aan de wettelijke publicatieplicht door een tijdelijke publicatievoorziening in te richten, waarmee onder andere Woo-verzoeken worden gepubliceerd. Vanuit het Dimpact-verband is gewerkt aan de eerste versie van een generiek publicatieplatform. De verwachting is dat Enschede dit begin 2026 in gebruik kan nemen.

De Woo-uitvoering is in 2025 programmatisch aangepakt. Rijksmiddelen zijn ingezet voor programmaleiding, Woo-contactpersonen, kosten voor anonimisering-software, externe expertise en het generieke publicatieplatform. De uitgaven liepen volgens begroting.

De implementatie van de Woo maakt deel uit van een meerjarige aanpak tot 2028, waarbij in 2025 vooral is geïnvesteerd in goede processen en bewustwording binnen de organisatie.

Wij communiceren duidelijk en persoonlijk

In 2025 hebben we de communicatievisie toegepast. De Enschedese communicatiestijl is gebaseerd op toegankelijkheid, eerlijkheid en benaderbaarheid. Luisteren en dialoog zijn nadrukkelijk onderdeel van de aanpak. Hier is een relatie met het programma Open Enschede gemaakt. In het kader van het project Direct Duidelijk konden inwoners actief meedenken over begrijpelijke teksten via een lezerspanel en online feedback. Dit vergroot de transparantie en persoonlijke toon in communicatie.

Uit het EnschedePanel-onderzoek blijkt dat inwoners in 2025 tevreden zijn over de duidelijkheid en persoonlijkheid van gemeentelijke communicatie. Via platforms zoals [jijmaaktenschede.nl](https://www.jijmaaktenschede.nl) en bijeenkomsten konden inwoners meedenken over beleid en plannen, wat bijdraagt aan een responsieve en persoonlijke benadering.

De gemeente heeft in 2025 belangrijke stappen gezet: van beleidsverankering en digitale toegankelijkheid tot actieve participatie en verbeteringen in tevredenheid. Het doel “Wij communiceren duidelijk en persoonlijk” is daarmee niet alleen een papieren ambitie gebleven.

Enschede als digitale Gemeente

Enschede heeft belangrijke stappen gezet om haar ambitie als digitale en toegankelijke gemeente waar te maken. De kern van deze opgave is het versterken van vertrouwen, het verbeteren van dienstverlening en het vergroten van digitale inclusie.

Door het [Handvest Open Enschede](#) hebben we onze [servicenormen](#) daarmee in lijn gebracht. Niet voor niets is de 1e belofte aan onze inwoners in dit handvest: “We zijn voor u bereikbaar en laten u weten hoe u ons kunt bereiken (aan de balie, telefonisch en per e-mail) en wie uw contactpersoon is.”

Binnen het cluster dienstverlening zijn de wettelijke taken uitgevoerd en is de basis is op orde. Er is aandacht geweest voor de servicenormen. Bijvoorbeeld wanneer een inwoner/ondernemer zicht per e-mail bij ons meldt ontvangt 98 % binnen 1 dag een bericht. Gedurende het jaar liep de campagne 'Neem op, check je voicemail en bel terug'. Het doel: onze telefonische bereikbaarheid nog verder verbeteren. Voorbeelden van andere projecten waar we binnen dienstverlening mee bezig zijn:

- o Ontwikkeling virtuele assistent EVA (samenwerking VNG).
- o Deelname Co-pilot en proeftuin voor webformulieren.

De Nederlandse Datastrategie is door het kabinet vastgesteld. We weten dat er vanuit de Europese Unie in de komende tijd wetten op ons afkomen die ons dwingen dat we onze digitale transformatie versnellen. Dat vraagt aandacht op terreinen als kunstmatige intelligentie, databeheer en cybersecurity. In 2025 zijn wij gestart met de voorbereidingen binnen de wettelijke kaders.

Passende allianties en sociaaleconomische structuurversterking

In 2025 heeft Enschede haar positie als strategische lobby partner verder versterkt door actief deel te nemen aan het Bestuurlijk Overleg Sociaaleconomische Structuurversterking (BOSS) en de Twenteboard. Samen met Hengelo en Almelo is een gezamenlijke lobbystrategie richting Den Haag en Brussel geformaliseerd. Deze inzet richt zich op kernthema's zoals de verstedelijkingsopgave, bereikbaarheid, het dichten van de financiële kloof en klimaatadaptatie. Door deze samenwerking is de stem van Twente krachtiger en beter gepositioneerd bij het Rijk en de Europese Unie.

In juni 2025 heeft het Rijk Enschede en Hengelo met de Spoorzone aangemerkt als grootschalige woningbouwlocatie. Tevens is Twente onderdeel van de NPVR (Nationaal Programma voor Vitale Regio's) waarin het Rijk met 11 Regio's samenwerken aan het vergroten van de brede welvaart.

Resultaten in Brussel en Europese netwerken

De activiteiten van de Twenteboard in Brussel zijn gecontinueerd, met nadruk op het benutten van Europese subsidies en het beïnvloeden van beleid rond mobiliteit en duurzaamheid. Enschede heeft haar aanwezigheid in netwerken zoals Eurocities en de Euregio versterkt, waardoor vroegtijdige signalering van Europese wetgeving mogelijk is. Deze lobby-inspanningen dragen bij aan het realiseren van projecten zoals grensoverschrijdende spoorverbindingen en duurzame stedelijke ontwikkeling. Dit heeft ook geleid tot deelname aan het Europees leiderschapsprogramma publieke innovatie (Bloomberg).

Samenwerking met kennisinstellingen en internationale partners

De samenwerking met de vier kennisinstellingen – Universiteit Twente, Saxion, ROC van Twente en ArtEZ – is bekrachtigd in een convenant dat inzet op kennisontwikkeling, talentbehoud en maatschappelijke innovatie. Daarnaast is de structurele samenwerking met Palo Alto en Linköping voortgezet, met deelname aan internationale congressen zoals Bifrost. Ook is de samenwerking met Münster en Gronau geïntensiveerd, gericht op energietransitie en innovatie. Deze netwerken vergroten de internationale zichtbaarheid van Enschede en bieden kansen voor economische groei.

Ad-hoc samenwerking en steun aan Oekraïne

Naast structurele partnerschappen blijft Enschede openstaan voor ad-hoc internationale samenwerking. In 2025 heeft de gemeente zich aangesloten bij het Europese initiatief voor wederopbouw van Oekraïne. Via VNG International deelt Enschede expertise op het gebied

van stedelijke ontwikkeling en subsidieaanvragen, waarmee de stad bijdraagt aan herstel en Europese integratie van Oekraïense steden. Deze inzet onderstreept de maatschappelijke verantwoordelijkheid van Enschede in een internationale context. Via de VNG-Internationaal hebben we de stad Konotop meegenomen in het consortium dat voor de uitvoering van het EU Horizon project HUBS4BUILD een subsidiebedrag toegekend heeft gekregen. Uit deze subsidie gaat er circa 70.000 euro naar Konotop om te besteden aan de (biobased) wederopbouw.

Wat hebben we bereikt voor Openbare orde en Veiligheid

Enschede als veilige Gemeente

Bevorderen van de verbinding in de samenleving

We werken met een persoons- en gebiedsgerichte aanpak. Dit leidt inmiddels tot een kleine maar stabiele daling van het aantal overlastgevende personen in de binnenstad. Het cameratoezicht is uitgebreid en verbeterd. Er is geïnvesteerd in preventief fouilleren, wat de veiligheidsbeleving versterkt.

Binnen Veilige Steden is extra aandacht besteed aan sociale veiligheid. Met diverse campagnes maken we ongewenst gedrag bespreekbaar. Ook is gesproken met de horeca om hier aandacht voor te vragen.

Naast incidenten in de openbare ruimte richten we ons ook op digitale criminaliteit. Met het project Geldezels, bewustwordingscampagnes en voorlichtingsbijeenkomsten verkleinen we het risico dat inwoners slachtoffer worden.

De Tafel van Vrede heeft dit jaar een nieuwe opzet gekregen. In plaats van één grote jaarlijkse bijeenkomst heeft de burgemeester met 17 besturen van diverse geloofsgemeenschappen apart gesproken. Deze aanpak wordt door deze gemeenschappen gewaardeerd en zal worden voortgezet.

De 129 gemelde demonstraties in Enschede verliepen ordelijk en veilig. Demonstranten konden vrij hun mening uiten, met ruimte voor tegengeluid. Vooraf maakten we afspraken met organisatoren. We volgen signalen en maatschappelijke ontwikkelingen.

Aanpak van ondermijnende activiteiten

In diverse ondermijningszaken hebben we maatregelen genomen. Zoals het sluiten van panden en intrekken van vergunningen. Hiermee laten we zien dat criminaliteit niet loont. We hebben barrières opgeworpen door onze organisatie weerbaarder te maken en inwoners en ondernemers alert te houden via preventieve maatregelen en controles. Daarnaast is de samenwerking en informatie-uitwisseling met Duitse partners versterkt om grensoverschrijdende criminaliteit te frustreren.

De aanvraag- en selectieprocedure voor het vestigen van een nieuwe coffeeshop is aangepast. Wanneer er ruimte is voor vestiging van een nieuwe coffeeshop (bij minder dan 8 coffeeshops) kunnen belangstellenden een aanvraag indienen. Hierbij is gekozen voor een procedure die gelijke kansen biedt aan alle kandidaten en waarborgt dat exploitanten voldoen aan kwaliteitscriteria.

Versterken van samenwerking tussen zorg en veiligheid

Achter veiligheidsproblemen schuilt vaak een complexe zorgvraag. Het team veiligheid heeft ver een cruciale rol gespeeld in het coördineren van interventies bij casussen met verward gedrag, multiproblematiek en ernstige woonoverlast. Door maatwerk en duidelijke afspraken is de balans tussen veiligheid, zorg en leefbaarheid verbeterd. Wel merken we dat, door beperkingen in informatiedeling als gevolg van nieuwe wetgeving, de verbeterafspraken nog niet volledig zijn afgerond.

Voorkomen en verminderen van risicogedrag bij jongeren

Met het onder andere het programma Preventie met Gezag is ingezet om te voorkomen dat jongeren de criminaliteit ingaan of hier verder in afglijden. Hiervoor zijn een groot aantal acties ingezet. Denk hierbij aan de inzet van extra jongerenwerk, rolmodellen en een procesmanager speciaal voor deze doelgroep. Deze aanpak draagt bij aan een veilige en kansrijke omgeving voor de jeugd. We hebben dit jaar met succes een aanvraag ingediend voor verlenging van de subsidieperiode t/m 2029.

Wat hebben we voor de Strategische opgave: Open Enschede gedaan?

01. Enschede is een op de inwoner gerichte gemeente waarbij de menselijke maat uitgangspunt is voor ons handelen.

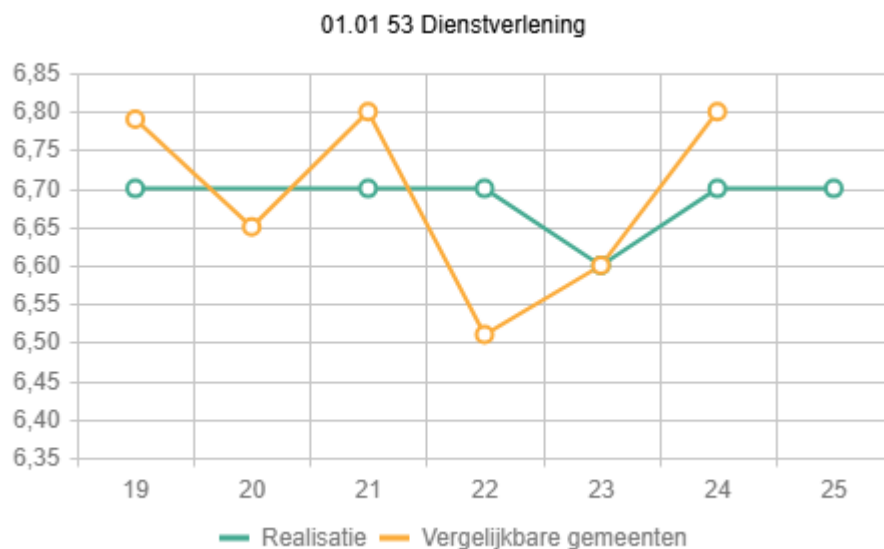
Een op de inwoner gericht Enschede gaat uit van een breed burgerperspectief; We weten beter wie onze inwoners zijn en wat ze willen, kunnen en waarover ze zich zorgen maken en kunnen onszelf daarin verplaatsen. We hebben aandacht voor het individu en de verschillen tussen mensen en situaties. Onze aanpak gaat uit van menselijke waardigheid en ziet op het maken van regelgeving en beleid, op de uitvoering en op onze rechtsbeschermingsprocedures. Onze houding is open, empathisch, we handelen behoorlijk en onze dienstverlening is toegankelijk voor iedereen. We communiceren duidelijk en werken aan een goede en open informatievoorziening.

01.01 Wij zijn op de inwoner gericht, handelen behoorlijk en hebben een toegankelijke dienstverlening

De menselijke maat staat centraal in onze regelgeving, beleid, uitvoering, dienstverlening en rechtsbescherming. Iedere inwoner zien wij voor wie die is, in de veelheid aan rollen die de inwoner kan vervullen. De inwoner en de ondernemer staan centraal in onze dienstverlening en moet daar toegang toe hebben. We zijn betrokken en maken daarmee het verschil. Dat doen we digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet. Het brede burgerperspectief van mens tot mens, de algemene beginselen van behoorlijk bestuur uit de Algemene wet bestuursrecht en de behoorlijkheidsnormen van de Nationale Ombudsman vormen onze leidraad.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 5

Toelichting

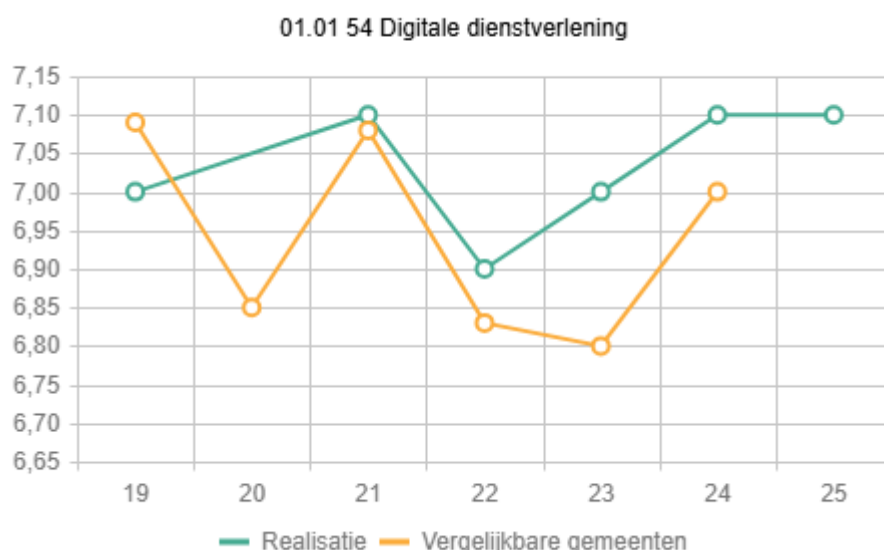
Het rapportcijfer laat zien hoe inwoners onze dienstverlening beoordelen: aan de balie, telefonisch en via andere contactmomenten. Dit cijfer is gebaseerd op gemiddeld 1.000 respondenten uit het Enschedepanel.

De uitkomst heeft betrekking op de gemeente als geheel. Hierdoor wordt deze indicatief gebruikt en is de relatie tussen beleidsinzet en uitkomst minder direct vast te stellen. Wel laat het zien dat onze score stabiel is en in lijn ligt met vergelijkbare gemeentes.

De afgelopen jaren lag de waardering rond 6,5, met een uitschieter in 2024 naar 7,6.

Achteraf bleek dit een rekenfout, het juiste cijfer was 6,7. Ook in 2025 ontvingen we opnieuw een waardering van 6,7.

Bron: VNG | Burgerpeiling ([waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl)).

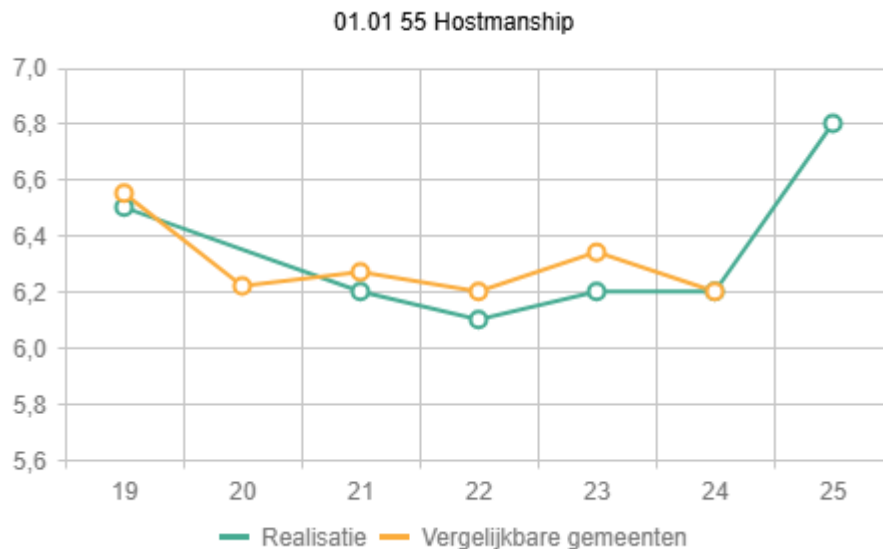
Toelichting

Het rapportcijfer laat zien hoe inwoners onze digitale dienstverlening waarderen. Dit cijfer is gebaseerd op de mening van gemiddeld 1.000 respondenten uit het Enschedepanel.

In vergelijking met andere gemeenten scoren we de afgelopen jaren een fractie beter. Vanaf 2022 zien we een stijgende lijn naar een 7,1 in 2024 en 2025.

Een vergelijkend cijfer van andere gemeenten is op dit moment nog niet bekend voor 2025. We blijven inzetten op dienstverlening en een open houding. Eerdere jaren toonden aan dat Enschede beter is gaan presteren in de ogen van de pannelleden.

Bron: VNG | Burgerpeiling (waarstaatjegemeente.nl).

Toelichting

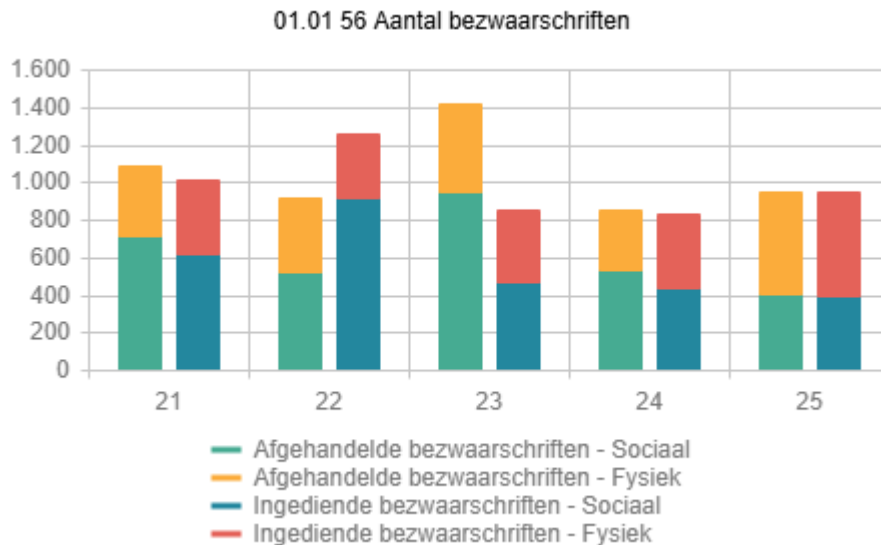
Het cijfer geeft aan hoe inwoners onze dienstverlenende houding waarderen.

Dienstverlening met de menselijke maat – ook wel hostmanship genoemd – draait om het gevoel van welkom zijn. Het gaat om de ‘zachte’ kant van gemeentelijke dienstverlening: willen dienen, verantwoordelijkheid nemen, problemen echt oplossen, de dialoog aangaan in plaats van debat, deskundigheid en inlevingsvermogen. Deze aspecten hebben grote invloed op de waardering van onze dienstverlening.

De hostmanship-score in Enschede is 6,8. Dit is een duidelijke stijging ten opzichte van voorgaande jaren (rond 6,2). Er is geen specifieke reden aan te wijzen voor deze hogere waardering. Wel werken we sinds 2025 in het Stads Kantoor met een host. Dit heeft zichtbaar een positief effect: de host vangt eerste vragen op en wijst bezoekers de weg.

Een vergelijkend cijfer van andere gemeenten is niet voorhanden. We blijven inzetten op dienstverlening en een open houding.

Bron: VNG | Burgerpeiling (waarstaatjegemeente.nl).

Toelichting

In deze staafdiagrammen zijn de procedures weergegeven die bij de afdeling Juridische Zaken zijn geregistreerd en behandeld.

Het aantal afgehandelde bezwaarschriften (951) is bijna gelijk aan het aantal ingekomen zaken (948)

Dit laat zien dat de in- en uitstroom op hetzelfde niveau ligt en er geen achterstanden worden opgebouwd.

Sinds 2023 wordt informatie verzameld over informeel afgehandelde bezwaren en de redenen daarvan. In bovenstaande diagram zijn de aantallen informeel afgehandelde bezwaarschriften ook opgenomen. Voor 2025 zijn de cijfers als volgt.

Fysiek domein: 216

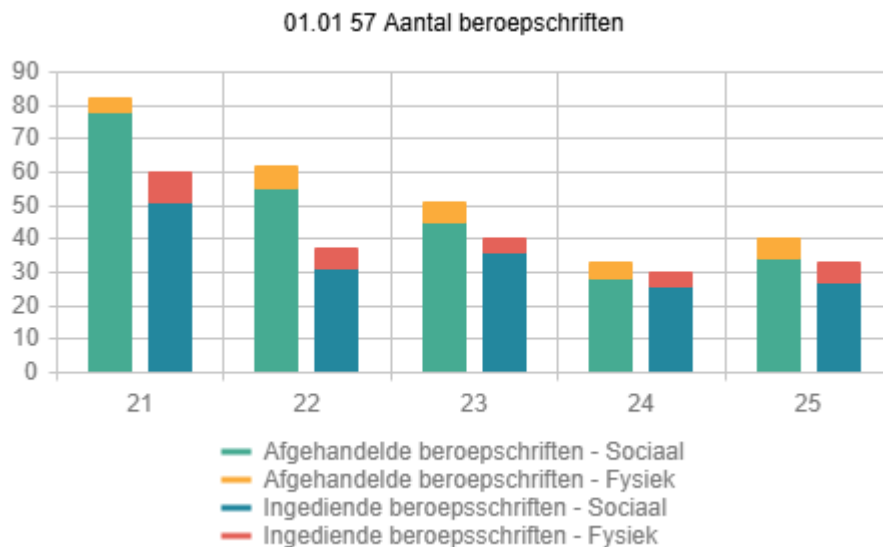
Reden informele afhandeling:

- 100: Uitleg over het besluit
- 27: Op verzoek van de indiener
- 9: Wijziging van het besluit wegens een onjuistheid in het besluit
- 5: Wijziging van het besluit in het kader van menselijke maat of coulance
- 9: Wijziging van het besluit na bekend worden nieuwe gegevens in bezwaar
- 49: Terugdraaien van het besluit wegens onjuistheid in het besluit
- 16: Terugdraaien van het besluit in het kader van menselijke maat of coulance
- 1: Reden onbekend

Sociaal domein: 232

Reden informele afhandeling:

- 60: Uitleg over het besluit
- 26: Op verzoek van de indiener
- 44 : Wijziging van het besluit wegens een onjuistheid in het besluit
- 26: Wijziging van het besluit in het kader van menselijke maat of coulance
- 34: Wijziging van het besluit na bekend worden nieuwe gegevens in bezwaar
- 23: Terugdraaien van het besluit wegens een onjuistheid in het besluit
- 17: Terugdraaien van het besluit in het kader van menselijke maat of coulance
- 2 : Reden onbekend

Toelichting

Door in te zetten op een informele aanpak en de menselijke maat wordt een groot deel van de mogelijke beroepsprocedures voorkomen. Sinds het inzetten van die aanpak zien dat het aantal ingediende beroepen in de laatste twee jaar is fors gedaald tot 30 a 35. Het aantal afgehandelde beroepen ligt iets hoger. Dit komt omdat ingekomen beroepen regelmatig pas in de daarop volgende jaren door de Rechtbank Overijssel worden afgehandeld.

Acties 2025		TR25 JR25	
Aantal acties: 3			
01. Bij ieder ingekomen bezwaarschrift is persoonlijk contact met de indiener. ⓘ	●	●	
02. Van alle bezwaarschriften die binnenkomen handelen we 80% af binnen de wettelijke termijn. ⓘ <i>Gemeentebreed zien we een kleine stijging in het afgehandelde bezwaren binnen de termijn: 73,6% in 2025 ten opzichte van 70,1% in 2024. In het fysieke domein was er in 2025 een daling van het aantal bezwaren dat binnen de termijn is afgedaan: In 2025 was dat 71,6% en in 2024 was dat nog 84,3%. Binnen het sociale domein zien we juist een stijging in het aantal afgehandelde bezwaren binnen de termijn: Van 61,5% in 2024 naar 75,8% in 2025. Juridische Zaken heeft in 2025 opnieuw gericht gestuurd op het behandelen van bezwaren binnen de wettelijke termijn. Dat zien we vooral terug in de cijfers binnen het sociale domein. Er zijn werkafspraken gemaakt tussen de vakafdelingen en Juridische Zaken die meer inwonergegericht zijn en het belang van de behandeltermijn benadrukken. Dit zien we terug in het stijgen van het aantal binnen de termijn. Werkafspraken met een zelfde doel waren al eerder gemaakt met het fysieke domein. Cluster Omgeving en Recht ervaarde in 2025 een knelpunt met de capaciteit oa voor wat betreft de inzet in het bezwaarproces. Dit had mede tot gevolg dat het aantal bezwaren dat binnen de termijn is afgehandeld is gedaald. In 2026 zetten we verder in op het behalen van de wettelijke termijnen.</i>	●	▼	

03. We geven uitvoering aan onze Dienstverleningsvisie.

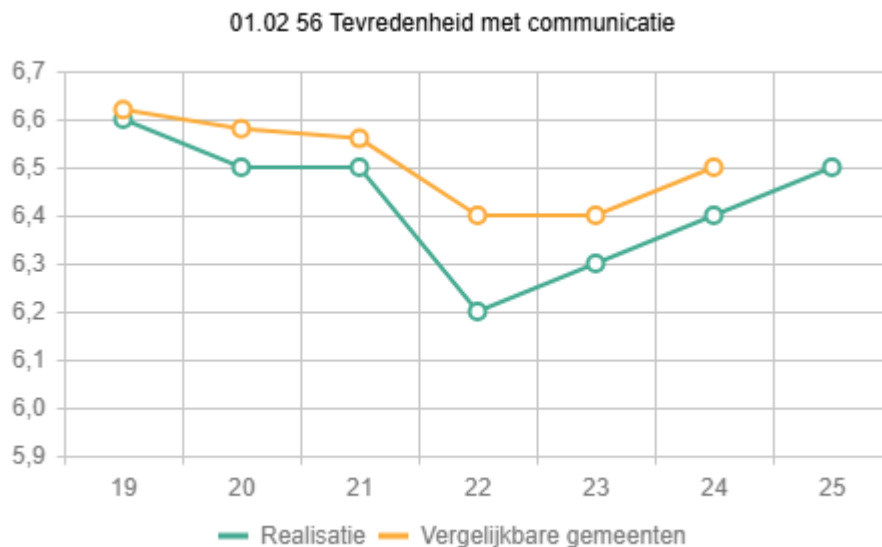
Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.02 Wij communiceren duidelijk en persoonlijk

We onderhouden open en persoonlijk (klant)contact. Elke inwoner ontvangt duidelijke voorlichting over regelgeving, beleid en concrete plannen in de buurt. In direct duidelijke taal. Naar inwoner en partners staat een duurzaam toegankelijke informatievoorziening centraal. Binnen de muren van het stadhuis werken we aan goede informatie-uitwisseling zodat onze lokale democratie optimaal functioneert.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

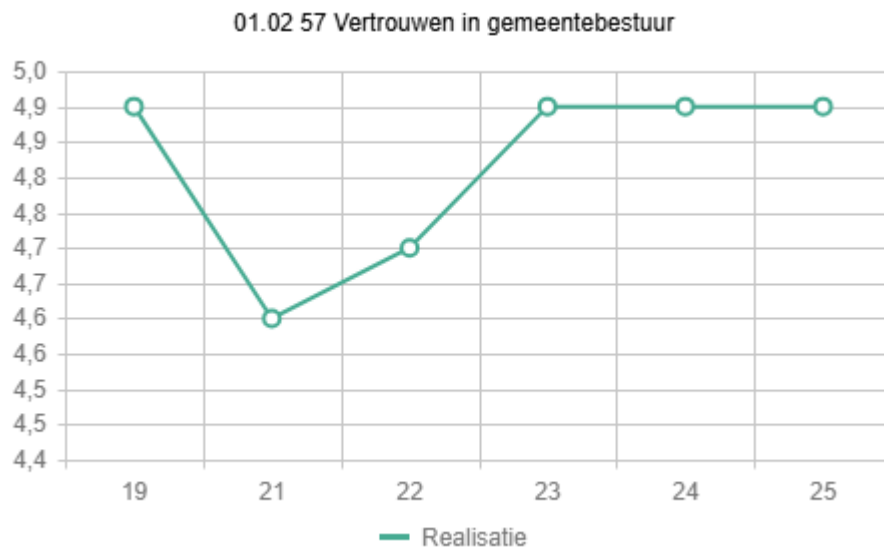

Toelichting

De gemeente heeft in haar informatievoorziening en communicatie te maken met verschillende doelgroepen en hoedanigheden en beweegt zich daarin tussen digitale media en meer persoonlijke interactievormen. Dit cijfer laat zien hoe de inwoners onze communicatie waarderen. Dit cijfer is gebaseerd op de mening van gemiddeld 1000 respondenten in ons Enschedepanel. In 2024 scoorden we bijna een punt hoger dan voorgaande jaren. Achteraf bleek dit cijfer niet correct en had het 6,4 moeten zijn. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde van andere gemeenten en is in de grafiek voor 2024 ook aangepast.

Ook in 2025 hebben we geïnvesteerd in programma's zoals Direct Duidelijk.

Een vergelijkend cijfer van andere gemeenten is op dit moment nog niet bekend voor 2025.
Bron: VNG | Burgerpeiling ([waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl))

Toelichting

Het gemeentelijke samengestelde rapportcijfer geeft weer hoe onze inwoners ons scoren op het gebied van vertrouwen in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd. Hierbij is gekeken naar de aspecten:

De gemeente ...

- doet wat ze zegt.
- zorgt ervoor dat inwoners zich aan de regels houden
- stelt zich flexibel op als dat nodig is
- luistert naar inwoners
- laat inwoners meedenken bij plannen, activiteiten en voorzieningen
- helpt inwoners bij het uitvoeren van ideeën en plannen

Het betreft een gemiddelde van meningen van gemiddeld 1000 respondenten in ons Enschedepanel. Dit cijfer wordt niet landelijk gemeten en daarom is maar 1 lijn opgenomen in deze grafiek (realisatie). Wel kan op percentageniveau worden vergeleken. Met name het onderdeel 'laat inwoners meedenken bij plannen, activiteiten en voorzieningen' springt er positief uit.

Vergelijking andere 100.000 plus gemeenten: Uit percentage cijfers van [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl)

blijkt dat in 2025 16 % van de respondenten te Enschede aangaf weinig/geen vertrouwen te hebben in wijze besturen van de gemeente versus 22%? van de respondenten van andere gemeenten. 35% van de respondenten heeft (heel) veel vertrouwen in de gemeente Enschede tegen 27%? van de respondenten van andere gemeenten. Overalle zien we voor Enschede een constante lijn waarbij de percentages van respondenten die veel vertrouwen hebben de hoger wordt. Dit rechtvaardigt extra inzet zoals de acties die zien op communicatie, openheid en samenlevingsgericht werken.

Bron: VNG | Burgerpeiling ([waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl))

Aantal acties: 3

01. We geven verder uitvoering aan het gemeentebrede uitvoeringsplan Communicatievisie 2023-2026. ⓘ		
02. We gaan door met Direct Duidelijk Enschede. ⓘ		
03. We geven uitvoering aan het programmaplan Wet open overheid. ⓘ		

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

02. Enschede is een netwerkende en responsieve gemeente

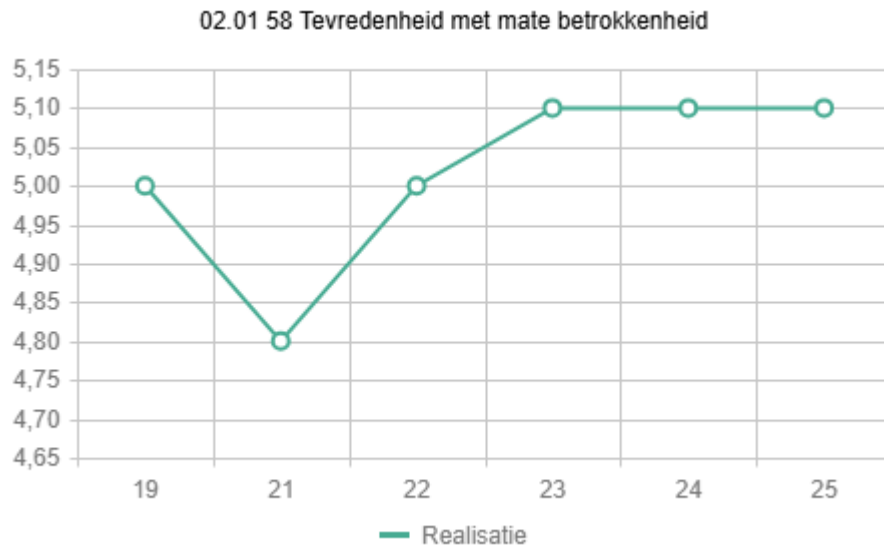
Onze blik is naar buiten gericht. Per opgave realiseren we ons dat we er niet alleen voor staan en de grote problemen ook zeker niet alleen kunnen oplossen. Dat gebeurt in netwerken. We staan open voor passende partners, soms interbestuurlijk dan weer met bedrijven, kennisinstellingen, organisaties en inwoners, ook concreet op wijkniveau. We werken aan gezamenlijke agenda's en gedeeld eigenaarschap. Daarbij hebben we oog voor de vitaliteit en dynamiek uit de stad en benutten of ondersteunen de ideeën en kracht.

02.01 (veer)kracht van de stad: we staan open voor en benutten signalen en initiatieven uit de samenleving

We werken duurzaam samen met de stad aan onze opgaven en staan open voor inwonerp participatie, doen aan overheids participatie en werken aan inwonervertegenwoordiging in alle vormen. We nemen onze inwoners daarbij steeds meer mee aan de voorkant bij het maken van beleid. Zodat mensen zich herkennen in beleid en ook echt meer zeggenschap krijgen. Als we uitgedaagd worden door burgerinitiatieven om onze taken over te nemen, staan we daarvoor open en reageren we adequaat. Uiteraard benutten we hierbij de jarenlange ervaringen van het stadsdeelmanagement en wisselen we digitale vormen van participatie af met fysieke vormen.

Indicatoren

Aantal indicatoren: 2

Toelichting

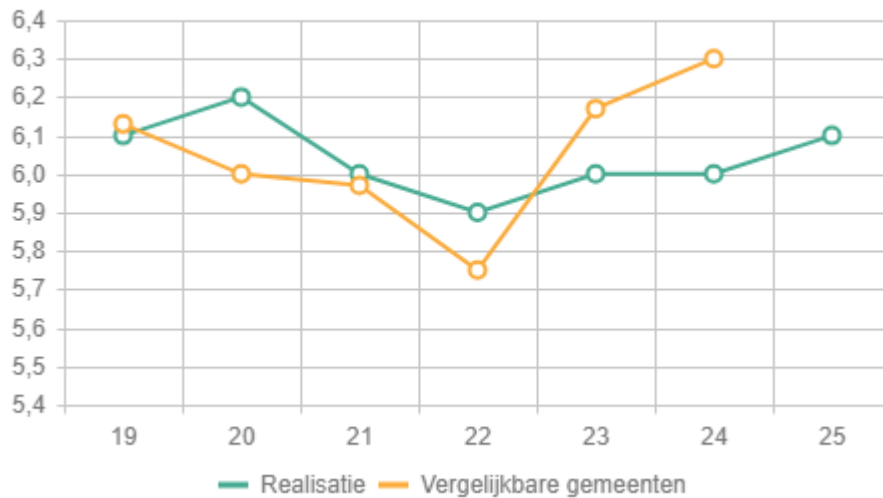
Steeds vaker zijn inwoners of maatschappelijke organisaties onderdeel van netwerken die werken aan een (semi-)publieke taak. Op elk niveau is de totstandkoming en uitvoering van taken een co-creatie van verschillende partners in wisselende samenstelling. Inwoners verwachten daarin een ambitieuze gemeente die luistert, meedenkt, de ruimte biedt, transparant werkt, betrouwbaar en flexibel is. Het samengestelde rapportcijfer geeft weer hoe onze inwoners ons scoren op het gebied van het betrekken van onze inwoners, organisaties en bedrijven bij beleid en uitvoering.

Het betreft een gemiddelde van meningen van gemiddeld 1000 respondenten van ons Enschedepanel. In 2024 scoorden we bijna een punt hoger dan voorgaande jaren. Achteraf bleek dit cijfer niet correct en had het 5,1 moeten zijn. Dit is aangepast in de grafiek. De score is in 2025 hetzelfde.

Vergelijking andere 100.000 plus gemeenten: Wij werken vanaf 2022 met een uniek lokaal samengesteld rapportcijfer. Exacte vergelijking is niet mogelijk. Wel spoort de score ons aan tot extra inzet samenlevingsgericht werken.

Bron: VNG | Burgerpeiling ([waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl))

02.01 59 Rapportcijfer tevredenheid inwoners betrekken en samenwerken

Toelichting

Het rapportcijfer geeft weer hoe onze inwoners ons scoren op het gebied van het betrekken van onze inwoners, organisaties en bedrijven bij beleid en uitvoering. In 2024 scoorden we bijna een punt hoger dan voorgaande jaren. Achteraf bleek dit cijfer niet correct en had het 6,0 moeten zijn. Dit is aangepast in de grafiek. In 2025 scoren we met een 6,1 nagenoeg gelijk. Deze scores sluiten overigens niet aan bij de resultaten van de 'narratieve' evaluaties die wij op specifieke participatieprocessen uitvoeren.

Het betreft een gemiddelde van meningen van gemiddeld 1000 respondenten van ons Enschedepanel.

Vergelijking andere 100.000 plus gemeenten: Uit cijfers van [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) blijkt dat het gemiddelde van andere 100.000 plus gemeenten in 2025 het cijfer 6.3 betreft.

Bron: VNG | Burgerpeiling ([waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl))

Acties 2025			TR25 JR25
Aantal acties: 3			
01. We voeren het "Actieplan samenlevingsgericht werken 2022 – 2025" uit. ⓘ		●	●
02. We bouwen jongerenparticipatie verder uit. ⓘ		●	●
03. Samen met de stad maken we een toekomstvisie ⓘ		●	●
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.			

02.02 Passende allianties: we werken samen met andere overheden, onderwijsinstellingen en andere partners aan de gezamenlijke opgaven van de stad en de regio

Samenwerking met regionale, landelijke en internationale partners is gebaseerd op een gezamenlijke agenda, onderlinge kennisdeling en gedeeld eigenaarschap.

Tal van uitdagingen waar Enschede voor staat, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en de transitie naar een circulaire economie zijn te groot om alleen op te pakken. Daarom zoeken we samenwerking, niet alleen binnen Twente, maar ook in Euregioonaal, landelijk en Europees verband. En niet alleen op stedelijk niveau, ook met de universiteiten en met onze bedrijven. In triple Helix verband dus.

Op weg naar een wereld die in 2050 CO2 neutraal moet zijn, wordt er zowel landelijk als Europees niveau gewerkt aan programma's die vervolgens weer op stedelijk niveau moeten worden doorvertaald. Dankzij een jarenlange investering in de samenwerking met Hengelo en Munster hebben we een sterke basis om gezamenlijke te participeren in EU programma's. Gezamenlijk staan we sterker als we aanvragen te doen EU fondsen en kunnen we kennis en middelen ophalen om onze grote opgaven adequater en sneller op te pakken.

We staan open voor allerlei nieuwe vormen van samenwerking, formeel en informeel. Gelijktijdig werken we aan onze samenwerkingsvaardigheden zodat we een adequate en betrouwbare partner zijn.

Acties 2025		TR25 JR25	
Aantal acties: 7			
01. We werken aan sociaaleconomische structuurversterking van Enschede en de regio. In samenwerking met Twenteboard en het Bestuurlijk Overleg Sociaaleconomische Structuurversterking (BOSS). 			
02. Naast de activiteiten van de Twenteboard in Brussel continueren we in samenwerking met Hengelo en Almelo de succesvolle lobby richting de EU. 			
03. We zetten de structurele samenwerking met Palo Alto en Linköping voort. Tegelijkertijd staan we open voor ad hoc internationale samenwerking. 			
04. We bouwen de kennisorganisatie uit. 			
05. Wij versterken de samenwerking met Munster, de Euregio en de Europese Unie. 			
06. Enschede steunt Oekraïne met wederopbouw. 			
07. We versterken de samenwerking met onze strategische netwerkpartners (netwerksturing). 			
Bijdrage verbonden partij Euregio			
Bijdrage verbonden partij: Bestuursovereenkomst Twentse samenwerking / Twenteboard			
Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.			

03. Enschede is in toenemende mate een digitale gemeente

Onze samenleving is digitaal in transitie. Die transitie biedt nieuwe mogelijkheden en kansen voor onze welvaart en ons maatschappelijk welzijn. Denk voor een gemeente aan digitale dienstverlening, het efficiënt en effectief inrichten van processen en het verlagen van drempels om met elkaar in contact te komen. Tegelijkertijd is onze dienstverlening er ook voor die inwoners die niet of slechts gedeeltelijk mee kunnen doen in de digitale gemeente. Dit doen we door hulp- en andere mogelijkheden te bieden zoals baliebezoek en gerichte afspraken. Digitalisering roept ook nieuwe vragen op rond digitale ontworpen of hoe we (digitale) grondrechten borgen in de informatiesamenleving.

03.01 We benutten de kansen, verkleinen de risico's en reflecteren en acteren op de digitale transformatie.

Enschede kiest ervoor de informatiesamenleving te omarmen en niet aan de zijlijn te staan, maar midden in de informatiesamenleving, dichtbij haar inwoners. Vanuit dit perspectief pakken we de kansen die digitalisering biedt en werken we aan de mogelijke keerzijde ervan.

Acties 2025		TR25 JR25
Aantal acties: 5		
01. We geven uitvoering aan transitiestrategie Common Ground. ⓘ		
02. We integreren de mogelijkheden van digitalisering en data in de vorming en uitvoering beleid. ⓘ		
03. We geven uitvoering aan het strategisch informatiebeveiligings- en privacybeleid. ⓘ		
04. We implementeren digitaliseringswetten. ⓘ		
05. We stellen een integraal veiligheidsplan (IVP) op 2025-2028. ⓘ		
Bijdrage verbonden partij: Dimpact		
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.		

Wat hebben we voor openbare orde en veiligheid gedaan?

04. Enschede is een veilige gemeente

In Enschede moet iedereen in een veilige omgeving kunnen wonen, werken en recreëren. We vinden het belangrijk dat iedereen in Enschede veilig over straat kan en dat overlast tot een minimum wordt beperkt. Veiligheid en handhaving openbare orde staat allang niet meer op zichzelf. Het kent samenhang met andere problemen in de stad. Of het nu gaat om

ondermijning, criminele activiteiten (drugs)overlast, huiselijk geweld, maatschappelijke problemen vanuit zorg en welzijn of maatschappelijke opvang. Centraal staat een integrale aanpak, stedelijk en in de stadsdelen. Uitgangspunt bij de aanpak is dat we streng zijn voor degene die zich niet aan de regels (wil) houden, maar hulp bieden aan degene die op het juiste spoor wil komen en blijven. Belangrijk is een evenwicht te vinden tussen repressie, preventie en zorg. Doel is de stad weer zichtbaar en voelbaar veiliger te laten zijn voor inwoners en ondernemers.

04.01 We bevorderen de verbinding in de samenleving

We willen onze signalerings- en interventiepositie in de stad verstevigen door constant in gesprek te zijn in de stad. Daarbij leggen we de focus op het verminderen van maatschappelijke onrust.

Acties 2025		TR25 JR25
Aantal acties: 4		
01. We geven uitvoering aan de gebiedsgerichte aanpak binnenstad en Glanerbrug. Deze richten zich op de leefbaarheid en veiligheid. Dit voeren we uit door: 		
02. We optimaliseren de veiligheid in de binnenstad. 		
03. We erkennen de gevaren van cybercriminaliteit. 		
04. We organiseren de (Europese) voetbalwedstrijden van FC Twente op een veilige manier. 		
Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.		

04.02 Enschede heeft een ongunstig klimaat voor ondermijnende activiteiten

De aanpak van ondermijning heeft verschillende dimensies. Als lokale overheid moeten we nog alerter worden en maatregelen nemen die voorkomen dat we onbedoeld crimineel gedrag faciliteren. We willen voorkomen dat we criminelen 'helpen' door bijvoorbeeld vergunningen en subsidies af te geven, zorgcontracten aan te gaan, vastgoedtransacties te plegen die gefinancierd worden met crimineel geld of waarmee criminelen een dekmantel krijgen voor hun activiteiten. Samen met de politie, RIEC en partners, moeten we ons beeld van de criminele netwerken die zich in Enschede bevinden, maar ook die in Enschede en daarbuiten opereren versterken. Op basis van een goede informatiepositie kunnen we beter sturen en prioriteren in de aanpak. Om de beschikbare capaciteit en middelen van onszelf en onze partners zo effectief te kunnen benutten, moeten we samen met onze partners scherpe keuzes en duidelijke afspraken maken. Een ander belangrijk speerpunt is het nadrukkelijker betrekken van nog meer (publieke en private) partijen in de aanpak, zodat legale structuren nog moeilijker misbruikt kunnen worden door criminelen. Verder is het van belang om meer naar de voorkant van problematiek te komen door vroegtijdig interventies te plegen en barrières op te werpen.

Acties 2025

TR25 JR25

Aantal acties: 3

01. We pakken ondermijning lokaal/regionaal aan. Dit doen we samen met de partners (integrale casus- en fenomeenaanpak). ①		
02. We bouwen aan een structurele en effectieve internationale aanpak van ondermijning. ①		
03. We werken aan een weerbare overheid. ①		
Bijdrage verbonden partij: Veiligheidsregio Twente		

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

04.03 We versterken de samenwerking tussen zorg en veiligheid

Bij complexe casuïstiek opereren zowel het zorg- als veiligheid, in aanvulling op elkaar. Door een verbeterende samenwerking tussen zorg en veiligheid wordt bijgedragen aan de algemene veiligheid, het verbeteren van de persoonlijke situatie, het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en/of maatschappelijke uitval. Samenwerking met het Veiligheidshuis is bij deze onderwerpen aan de orde. De focus ligt op verwarde en kwetsbare personen, woonoverlast, huiselijk geweld, straatintimidatie, mensenhandel en loverboy problematiek.

Acties 2025

TR25 JR25

Aantal acties: 4

01. We werken met een duidelijk “op- en afschalingsmodel” die de interne samenwerking tussen zorg en veiligheid versterkt. ① <i>Er heeft een bestuurlijke bijeenkomst AVE (Aanpak ter Voorkoming van Escalatie) plaatsgevonden op dit thema. Echter, wetgevingen t.a.v. privacy en gegevensdeling en ook aanpassing van bestaande werkprocessen zorgen voor vertraging. Zoals de komst van de WGS (Wet gegevensdeling voor Samenwerkingsverbanden) en het feit dat WAMS (Wet aanpak meervoudige problematiek in het sociaal domein) nog niet behandeld is in de Kamer.</i>		
02. We gaan de aanpak woonoverlast versterken. ①		
03. We beschrijven de meerwaarde van het “Huis van Herstel”. ①		
04. We gaan onderzoeken hoe en of we het project ‘Kernkracht’ willen verlengen en borgen. ① <i>De methodiek en meerwaarde van het project Kernkracht is beschreven. Dit laat zien dat sleutelfiguren bijdragen aan:</i> - Toegenomen vertrouwen en bereikbaarheid van moeilijk benaderbare doelgroepen; - Betere aansluiting tussen cliënt en hulpverlening; - Preventie van escalatie of misbruik van voorzieningen; - Kennisdeling tussen gemeenschap en instellingen. <i>Nieuwe aanmeldingen, onder andere vanuit vluchtelingen- en migrantencontext, illustreren de relevantie van de methode. De komende tijd staat in het teken van</i>		

verbreding, verdieping en verdere kennisontwikkeling. De aanpak leert dat het soms nodig is om het systeem aan te passen aan de mens, in plaats van andersom. Door samenwerking, vertrouwen en maatwerk kunnen ook de moeilijkst bereikbare cliënten perspectief krijgen.

Echter, de financiering (Provincie) van het succesvol verlopen project is in Q3 2025 beëindigd. Op dit moment vinden gesprekken plaats met het sociaal domein om te verkennen of de werkwijze kan gaan landen binnen het sociaal domein (borging). Onzekerheid zit in beschikbare capaciteit.

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

04.04 Voorkomen en verminderen van risicogedrag bij jongeren

Het integraal veiligheidsbeleid legt een accent op de jeugd vanuit de gedachte van preventie. Preventie ligt primair bij het begrotingsprogramma Vitaal en Sociaal, het verminderen van risicogedrag zit meer bij Veiligheid.

Acties 2025

TR25 JR25

Aantal acties: 2

01. We continueren en evalueren het convenant "Triagetafel Vroege signalering". ⓘ

02. We organiseren een stevige brede aanpak van de weerbare jeugd in het kader van Preventie met Gezag. ⓘ

Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.

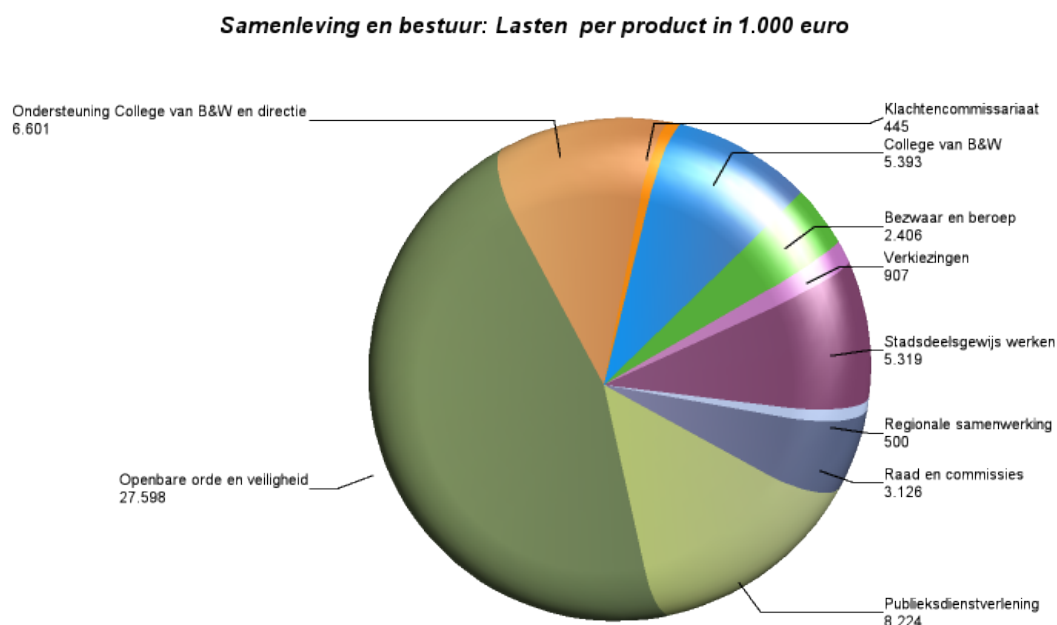
Wettelijk verplichte indicatoren

Op grond van het gewijzigde Besluit begroting en verantwoording is de opname van de onderstaande indicatoren verplicht voorgeschreven. De indicatoren gelden voor iedere gemeente en zijn bedoeld om gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken. Dit is mogelijk via www.waarstaatjegemeente.nl.

	Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Jaar	Score	Bron
6.	1.Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2025	120	Bureau Halt
8.	1.Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2025	3,1	CBS
9.	1.Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2025	4,9	CBS
10.	1.Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2025	1,7	CBS
11.	1.Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2025	7,2	CBS

Wat heeft het gekost?

In onderstaande taartdiagram zijn gerealiseerde lasten per product weergegeven.

Samenleving en bestuurBedragen x 1.000 euros	Begroting (primair)	Begroting(na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Lasten	52.854	59.014	60.518	-1.504
Baten	8.678	14.046	13.175	-871
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-44.177	-44.968	-47.343	-2.375
Storting reserves	0	0	400	-400
Onttrekking reserves	164	468	588	120
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	163	468	188	-279
Resultaat	-44.013	-44.501	-47.155	-2.654

Toelichting

Het nadelig resultaat van het programma 'Samenleving en Bestuur' bedraagt 2,7 miljoen euro. De belangrijkste producten die bijdragen aan dit resultaat zijn:

- College van B&W (3,0 miljoen euro nadeel): dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een eenmalige storting in de voorziening 'wethouderspensioen' van 3,2 miljoen euro. Dit als gevolg van de behandeling Wet toekomst pensioenen in de eerste kamer. We volgen hiermee de stellige uitspraak die de commissie BBV in 2025 heeft gepubliceerd.
- Ondersteuning College van B&W en directie (0,3 miljoen euro nadeel): dit komt door hogere lasten, waaronder extra kosten voor Kennispunt Twente, het project 700 jaar Enschede en de Dag van de Stad. Ook de extra kosten voor de inhuur van de gemeentesecretaris van zijn in dit product opgenomen. De baten vallen hoger uit,

voornamelijk door detacheringsopbrengsten en een provinciale bijdrage voor de dag van de stad.

- Openbare orde en veiligheid (0,5 miljoen euro voordeel): de verschillen op zowel baten als lasten komt voornamelijk door lagere bestedingen bij de netwerkorganisatie het RIEC. Deze verschillen zijn resultaat neutraal. Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door een positief jaarrekeningresultaat over 2024 van de Veiligheidsregio Twente en lagere kosten rond woonoverlast, waardoor er een lagere onttrekking is aan de reserve woonoverlast.
- Klachtencommissariaat (0,1 miljoen euro nadeel): dit nadeel houdt verband met extra kosten voor vervanging van personeel.

Voor een nadere toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar hoofdstuk 8.2.

2.4 Financiën en organisatie

Financiën en organisatie

Doel	Subdoel	Link
01. Enschede heeft een betrouwbare en voor lange termijn houdbare financiële huishouding en organisatie totale lasten (x 1.000 euro): 0,00	01.01 Enschede is in staat om financiële tegenvallers het hoofd te bieden.	Geen indicatoren Aantal acties: 2
	01.02 Enschede investeert toereikend	Geen indicatoren Aantal acties: 1
	01.03 De gemeentelijke organisatie is wendbaar en alert	Geen indicatoren Aantal acties: 2

Wat hebben we bereikt?

Enschede heeft een betrouwbare en houdbare financiële huishouding

Financiële uitdagingen

In 2025 stond de gemeente Enschede voor grote uitdagingen op het gebied van financiën. De structurele korting op het gemeentefonds, stijgende kosten in het sociaal domein en de noodzaak tot investeringen in de stad vroegen om scherpe keuzes en een wendbare organisatie.

Tegelijkertijd wilden we onze dienstverlening verbeteren en transparant blijven richting inwoners en raad. In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de belangrijkste resultaten die we hebben bereikt.

Financiële stabiliteit en houdbaarheid

Ondanks de druk op de begroting is het gelukt om een sluitende begroting voor 2026-2029 vast te stellen. Dit is onder anderen bereikt door het succesvolle traject *Begroting en Organisatie in Balans (BOB)*, waarin lijnen zijn uitgewerkt om ambities en uitvoerbaarheid beter in balans te brengen.

BOB traject

BOB is in 2025 afgerond. We hebben bewust stilstaan bij wat er van ons wordt gevraagd. BOB was geen eenvoudig traject. Een financiële opgave van 20 miljoen euro voor de begroting van 2025 en daarna structureel 30 miljoen euro vanaf de begroting 2026. Dit vroeg om scherpe keuzes. Soms ook pijnlijke keuzes. Het vroeg moed, reflectie – en bovenal: samenwerking. En dat hebben we goed gedaan. Met elkaar!

De uitkomsten van BOB zijn vervolgens belangrijke bouwstenen geweest voor het opstellen van de zomernota 2025. Deze Zomernota was dit jaar extra belangrijk voor de gemeente Enschede. Omdat het Rijk de gemeente minder geld geeft en de kosten voor bijvoorbeeld zorg blijven stijgen, moesten we goed nadenken over hoe we ons geld besteden en welke keuzes we moesten maken om ervoor te zorgen dat de financiën gezond blijven. Hiermee hebben we financiële stabiliteit geborgd.

Maatregelen om de begroting 2026 – 2029 sluitend te krijgen

In 2025 hebben we een sluitende begroting aan kunnen bieden.

Deze omvatte zowel beleidsmatige keuzes, organisatieontwikkeling als begrotingsoptimalisaties. De resultaten vanuit het BOB-traject waren hiermee integraal verwerkt. Met dit pakket is het gelukt een structureel sluitende begroting op te leveren en hebben we middels de organisatieontwikkeling stappen gezet in het reduceren van de werkdruk.

Actieve Lobby richting het Rijk

Het college heeft intensief gelobbyd bij het Rijk, samen met andere gemeenten. Met resultaat, ongeveer de helft van de forse korting op het gemeentefonds werd teruggedraaid. Toch hadden we op meer gehoopt. Er blijft sprake van een aanzienlijke financiële druk. Dit naast de grote maatschappelijke opgaven, personeelsschaarste en de onzekerheden vanuit het Rijk waarmee we te maken hebben. Toch hebben we in deze complexe context verantwoorde keuzes gemaakt langs leidende principes.

Deze principes dienden als kompas. We kozen ervoor om te blijven investeren in een toekomstbestendige stad, de sociale en fysieke basis te bewaken, kwetsbare inwoners te ondersteunen, de lasten zo laag mogelijk te houden, samenhang en maatwerk te creëren, en ruimte te geven aan maatschappelijke kracht.

Strategische investeringsagenda

We hebben een structurele koers ingezet om de stad aantrekkelijk en leefbaar te houden. Via de strategische investeringsagenda zijn middelen vrijgemaakt voor woningbouw, verduurzaming en verbetering van voorzieningen. Zo voorkomen we dat Enschede achterblijft en zorgen we voor een toekomstbestendige stad.

Organisatie; Wendbare en alerte organisatie

We leven in een wereld die voortdurend aan het veranderen is. Dat maakt dat wij – organisatie en medewerkers – ons ook moeten aanpassen en ontwikkelen. De organisatie heeft in 2025 stappen gezet naar een wendbare en alerte werkomgeving. We hebben ingezet op flexibiliteit, digitalisering en datavaardigheid. Ook in de komende jaren houden we hier focus op.

Gedurende het BOB traject ging het niet alleen over geld. Het ging ook over onze manier van werken, over hoe we georganiseerd zijn, hoe we met elkaar omgaan en wat we belangrijk vinden. Vragen als: 'Wat doen we nog wel?', 'Wat moet anders?' en 'Wat kan beter?' stonden centraal.

We hebben als werkgever een duidelijke opdracht: Taken en capaciteit beter in balans te brengen. Onder andere de modernisering van het applicatielandschap (BASE) gaat de organisatie hierin helpen. In 2025 is de gemeente Enschede gestart met de grootschalige modernisering van het applicatielandschap voor bedrijfsvoering. Dit legt de basis voor een toekomstbestendig wendbaar en datagedreven financieel systeem.

In 2025 hebben we de aanbesteding van een nieuw financieel systeem voltooid. In 2026 werken we samen met de gekozen leverancier aan de implementatie met als doel is om op 1 januari 2027 het nieuwe systeem in gebruik te nemen. Dit legt de basis voor een toekomstbestendig wendbaar en datagedreven financieel systeem.

Data-vaardigheid en datagedreven werken en Digitalisering

De gemeente heeft stappen gezet richting een volwassen kennis- en dataorganisatie. De kennis- en datavisie is opgesteld. Daarbij is er ook aandacht geschonken aan de strategische

roadmap.

Deze documenten beschrijven hoe Enschede stap voor stap een volwassen kennis organisatie wil worden. Een organisatie die de kansen benut die kennis en data ons bieden, maar ook zorgvuldig en verantwoord omgaat met kennis en data. We benutten data om onze dienstverlening toegankelijker, gebruiksvriendelijker en efficiënter te maken.

Een volwassen kennis- en dataorganisatie ontstaat niet vanzelf. Medewerkers werden en worden via beleid, trainingen, AI-tools en cultuurverandering voorbereid op een datagedreven en digitale werkomgeving.

Afsluiting

2025 was een jaar van keuzes en verandering. We hebben gewerkt aan een solide financiële basis, een wendbare organisatie en een betere dienstverlening. Deze resultaten geven vertrouwen dat we ook in de komende jaren de uitdagingen het hoofd kunnen bieden en blijven bouwen aan een sterke, transparante en toekomstbestendige gemeente Enschede.

Wat hebben we voor Financiën en organisatie gedaan?

01. Enschede heeft een betrouwbare en voor lange termijn houdbare financiële huishouding en organisatie

De afgelopen jaren zijn de schulden afgebouwd en de reserves versterkt. Er is een start gemaakt met het op peil brengen van de solvabiliteit. Het weerstandsvermogen om risico's op te vangen is op goed niveau. De structurele begrotingsruimte (verschil tussen jaarlijks terugkerende baten en lasten) is nog wel beperkt. Het vraagt de komende jaren dan ook aandacht om het huishoudboekje op orde te houden. De rentelasten worden geminimaliseerd door de schulden te beperken en de financiering van de gemeente te optimaliseren. Een mogelijkheid hiertoe is de afkoop van hoogrentende leningen als de liquiditeitspositie van de gemeente dit toelaat. Tot slot is het afgelopen decennium weinig geïnvesteerd. Investeringsen zijn noodzakelijk om het voorzieningenniveau en daarmee de aantrekkelijkheid van de stad overeind te houden. Daarom maken we gebruik van een strategische investeringsagenda en fonds waarmee we naar de toekomst borgen dat Enschede een aantrekkelijke stad blijft.

01.01 Enschede is in staat om financiële tegenvallers het hoofd te bieden.

Enschede is een ambitieuze en ondernemende stad. Bij het realiseren van opgaven en doelen loopt de gemeente ook (financiële) risico's. We zetten risicomanagement in om pro-actief met risico's om te gaan. Om tegenslagen het hoofd te kunnen (blijven) bieden houden we ook voldoende weerstandsvermogen aan om ze op te kunnen vangen als ze zich voordoen. We blijven streven naar een weerstandsratio tussen 1,0 en 1,4. Dat is ook zo opgenomen in onze in 2022 vastgestelde nota weerstandsvermogen. We voeren realistisch en degelijk financieel beleid. Vanuit voorzichtigheidsbeginsel speculeren we niet op onzekere inkomsten. Structurele uitgaven dekken we met structurele middelen. We sturen stevig op het realiseren van afgesproken taakstellingen. We blijven bij het Rijk aandacht vragen voor de financiële en sociale situatie van onze stad. Op deze manier blijven we ook in de toekomst in staat om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

Aantal acties: 2

01. Enschede streeft naar balans tussen uit te voeren taken en middelen die daarvoor beschikbaar worden gesteld.		
02. Begroting 2026-2029 in balans.		
Bijdrage verbonden partij: Bank Nederlandse gemeenten		
Bijdrage verbonden partij: Enexis		
Bijdrage verbonden partij: Gemeentelijk Belastingkantoor Twente		
Bijdrage verbonden partij: Voormalig Essent		

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.02 Enschede investeert toereikend

Het afgelopen decennium kende Enschede een heel laag investeringsniveau. Als gevolg van de financiële crisis en de financiële effecten daarvan voor Enschede was er nauwelijks investeringsruimte en lag de focus sterk op herstel van de financiële conditie. Een laag investeringsniveau brengt risico met zich mee dat inhaalinvesteringen nodig zijn en dat Enschede minder aantrekkelijk wordt dan andere steden die wel blijven investeren. Het voornemen is dan ook om, nu de financiële conditie is hersteld, structureel te blijven investeren in het voorzieningenniveau en de leefbaarheid in de stad. Hiervoor werken we met een strategische investeringsagenda waarin de belangrijkste investeringen om een impuls aan de stad te geven zijn opgenomen. Daarmee houden we Enschede aantrekkelijk voor onze inwoners. En het helpt ons om aantrekkelijk te zijn voor mensen die hier nog niet wonen. Als stad in het groen om te wonen, werken en leven. De ambitie is om te komen tot een structurele financiering van de investeringsagenda.

Aantal acties: 1

01. Enschede investeert toereikend.		
-------------------------------------	--	--

Legenda: = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; = loopt achter, bijsturing mogelijk; = conform verwachting; = boven verwachting; = neutrale wijziging.

01.03 De gemeentelijke organisatie is wendbaar en alert

Wij zijn er als gemeentelijke organisatie voor onze inwoners en ondernemers. Om hen, in de dynamiek en complexiteit van het hier en nu, zo goed mogelijk van dienst te zijn moeten we in staat zijn om slim en snel te handelen. Daarbij zijn we mensgericht en werken we meer in netwerken van onze samenleving. Het verder optimaliseren van onze lerende, flexibele en talentvolle organisatie draagt hier aan bij. We streven naar effectiviteit en efficiency waarbij standaardisatie, doelgerichtheid belangrijke maatstaven zijn. Die verstevigen we de komende periode door onder andere meer in te zetten op digitalisering en datavaardigheid. Ook werken we aan ons vermogen om ons aan te passen als het gaat om integriteit en ondermijning en gebruiken hiervoor verschillende instrumenten. De sturing en realisatie van

het geheel aan regulier werk en opgaven vraagt om focus, versteviging en daadkracht, zodat we onze organisatie continue blijven richten op wat er nodig is en gevraagd wordt.

Acties 2025			TR25 JR25
Aantal acties: 2			
01. We prioriteren onze taken om de uitvoerbaarheid te borgen. ⓘ		●	●
02. We continueren onze aandacht voor de weerbaarheid en integriteit van onze bestuurders en ambtenaren. ⓘ		●	●
Legenda: ▼ = loopt achter, bijsturing heeft onvoldoende effect; ■ = loopt achter, bijsturing mogelijk; ● = conform verwachting; ★ = boven verwachting; ○ = neutrale wijziging.			

Wettelijk verplichte indicatoren

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording zijn onderstaande indicatoren opgenomen. De indicatoren gelden voor iedere gemeente en zijn bedoeld om gemeenten met elkaar te kunnen vergelijken. Dit is mogelijk via www.waarstaatjegemeente.nl.

	Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	Jaar	Score	Bron
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2025	10,1	Eigen gegevens
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2025	10,5	Eigen gegevens
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2025	1.033,6	Eigen begroting
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2025	11,1%	Eigen begroting
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	2025	7,8%	Eigen begroting
35.	8. Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2025	301	CBS (voorlopig)
36.	8. Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2024	8,4	Basisregistratie adressen en gebouwen
37.	8. Vhrosv	Demografische druk	%	2025	63,0%	CBS
38.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2025	1.033	COELO
39.	8. Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2025	1.061	COELO

Verloop BBV indicatoren (gemeenterekeningen)

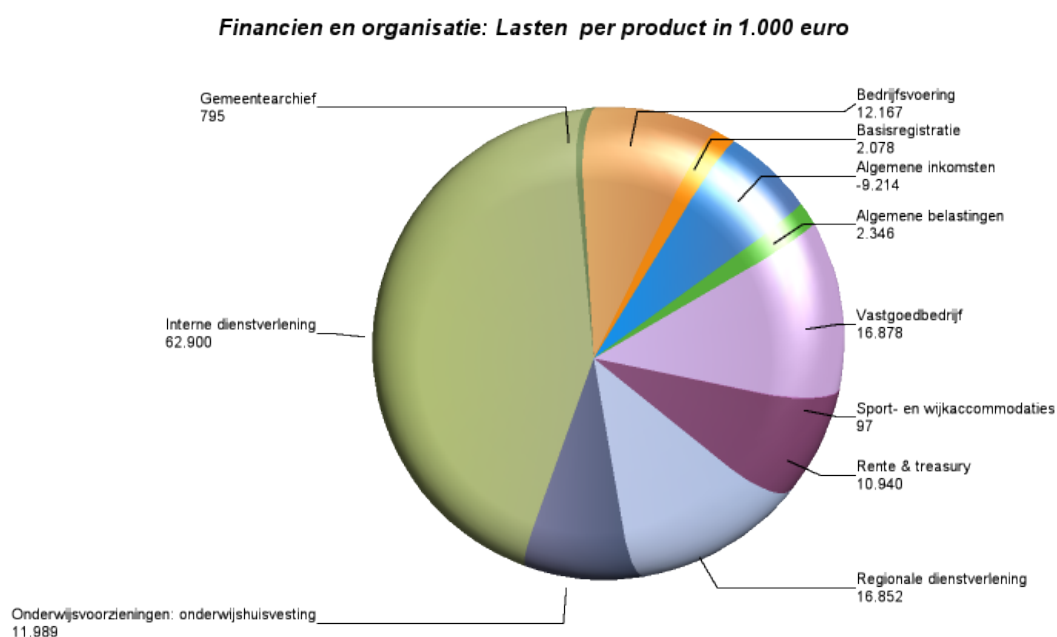
	Beleidsveld	Naam indicator	Eenheid	2021	2022	2023	2024	2025	Bron
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie *	Fte per 1.000 inwoners	-	-	-	10,2	10,1	Eigen gegevens
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting **	Fte per 1.000 inwoners	9,0	9,5	10,1	10,2	10,5	Eigen gegevens
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	852,5	944,3	1.036,2	1.041,1	1.033,6	Eigen begroting
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	10,2%	11,3%	13,1%	12,8%	11,1%	Eigen begroting
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	7,5%	7,4%	7,9%	8,0%	7,8%	Eigen begroting

* Zoals eerder aangeven in de jaarrekening van 2023 is de formatie op orde gebracht in 2024. Om deze reden is er geen formatie gevuld voor de jaren 2021 t/m 2023

** In de jaarrekening van 2023 is voor de bezetting van 2023 abusievelijk 10,7 opgenomen in plaats van 10,1. In bovenstaande tabel is dit gecorrigeerd

Wat heeft het gekost?

In onderstaande taartdiagram zijn de gerealiseerde lasten per product weergegeven.

Financien en organisatieBedragen x 1.000 euros	Begroting (primair)	Begroting(na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Lasten	125.415	132.402	127.827	4.575
Baten	613.609	653.899	662.888	8.989
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	488.194	521.497	535.061	13.564
Storting reserves	17.718	29.709	30.536	-827
Onttrekking reserves	28.063	31.353	20.109	-11.244
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	10.345	1.644	-10.426	-12.071
Resultaat	498.539	523.141	524.634	1.493

Toelichting

Het voordeling resultaat van het programma 'Financiën en organisatie' bedraagt 1,5 miljoen euro. Dit bestaat uit een positief saldo baten en lasten van 13,5 miljoen euro en een gerealiseerd saldo van mutaties reserves van -12,1 miljoen euro. De belangrijkste producten die hieraan bijdragen zijn:

- Algemene belastingen (2,8 miljoen euro voordeel): dit als gevolg van een meeropbrengst als gevolg van een optimalisatie van de WOZ-waardes niet-woningen. De tariefstelling was nog gebaseerd op de lagere waardes. Het verschil wordt in 2026 gecompenseerd. Daarnaast valt de OZB hoger uit en heeft het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente een positief jaarrekeningresultaat over 2024 gerealiseerd.
- Algemene inkomsten (4,3 miljoen euro nadeel): de lasten vallen lager uit door een hogere BTW-compensatieafdracht en een voordeel op het budget voor loon- en prijscompensatie. De lasten liggen hoger door extra storting in de personeelvoorziening voor spaarverlof en BTW-correcties uit eerdere jaren. Het

voordeel op loon- en prijscompensatie is toegevoegd aan de egalisatiereserve, terwijl een geplande onttrekking uit de algemene reserve ten behoeve van het middelenkader niet is uitgevoerd.

- Interne dienstverlening (0,5 miljoen euro nadeel): dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere personele lasten, met name bij Informatiebeheer. De loonkosten vallen hoger uit door structurele knelpunten, vervanging bij ziekte, lopende personele regelingen en extra inhuur. Daartegenover staat een voordeel door niet ingevulde vacatureruimte en lagere overige personele budgetten. De lasten vallen per saldo lager uit, voornamelijk doordat binnen het IT bedrijf werkzaamheden en projecten zijn doorgeschoven naar volgend jaar. Daartegenover staat een lagere onttrekking uit de reserves.
- Rente & Treasury (2,5 miljoen euro voordelig): dit komt vooral door hogere rentebaten op het schatkistsaldo, doordat uitgaven achterbleven en het beschikbare saldo daardoor hoger was. Daarnaast zijn de dividendopbrengsten hoger dan verwacht, met name door een extra dividenduitkering vanuit de in 2024 aangekochte aandelen Twence. Hier tegenover staan lagere rentebaten uit kapitaallasten, doordat de omslagrente lager is uitgevallen dan begroot.

Voor een nadere toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar hoofdstuk 8.2.

3. Paragrafen

Dit hoofdstuk bestaat uit elf paragrafen. De onderwerpen van de paragrafen zijn belangrijk voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De informatie over deze onderwerpen is vaak versnipperd in de begroting en jaarrekening opgenomen. De paragrafen zijn daarom eigenlijk dwarsdoorsneden van de verschillende programma's. De paragrafen zijn om verschillende redenen opgenomen:

- Het onderwerp heeft een grote financiële impact.
- Het onderwerp heeft een grote politieke betekenis.
- Het onderwerp is van belang voor de uitvoering van de programma's.
- Het is noodzakelijk dat de raad beschikt over een overzicht van deze onderwerpen voor de uitvoering van haar taken.

Wat is het verschil tussen Programma's en Paragrafen?

De Programma's in de vorige hoofdstukken zijn direct gericht op burgers. De paragrafen indirect. De paragrafen zijn namelijk de kaders die de raad voor het college stelt voor het beheer en de uitvoering en programma-overstijgend zijn.

Welke paragrafen zijn er?

De volgende acht paragrafen zijn voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Openbaarheid

Daarnaast zijn drie paragrafen opgenomen, omdat wij het van belang vinden om deze onderwerpen in samenhang te presenteren:

- Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken
- Subsidieverwerving
- Investerings

3.1. Lokale heffingen

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze heffingen zijn één van de gemeentelijke inkomstenbronnen die vooral inwoners moeten opbrengen. De lokale heffingen onderscheiden we in heffingen waarvan de besteding gebonden is en in heffingen waarvan de besteding ongebonden is.

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Hondenbelasting Onroerendezaakbelastingen Precariobelasting Reclamebelasting Toeristenbelasting Parkeerbelastingen	Afvalstoffenheffing Bijdrage Bedrijven Investerings Zone Rioolheffing Leges en Rechten: - Leges algemene dienstverlening

	- Leges fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning - Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn. - Begraafplaatsrechten
--	---

Ongebonden belastingen rekenen we tot de algemene dekkingsmiddelen, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden belastingen verantwoorden we op het betreffende programma en rekenen we niet tot de algemene dekkingsmiddelen.

Beleid/ontwikkelingen ten aanzien van gemeentelijke heffingen

Gemeenten krijgen mogelijkheid tot leegstandheffing

Gemeenten mogen een leegstandheffing gaan heffen op woningen die meer dan een jaar leeg staan. Gemeenten besluiten zelf wanneer de heffing ingaat en hoe hoog deze wordt. De VNG heeft lang gepleit voor de invoering van een leegstandheffing naar Vlaams voorbeeld. Gemeenten zetten zich in om bestaande gebouwen beter te benutten. Een onderdeel daarvan is dat leegstaande woningen weer gebruikt kunnen worden waar ze voor bedoeld zijn – wonen. Het bestaande instrumentarium uit de Leegstandwet is ontoereikend om leegstand afdoende aan te pakken. De ervaring van gemeenten is dat het oplossen van langdurige leegstand begint bij het in gesprek komen met de eigenaar. De leegstandheffing geeft gemeenten een extra instrument om eigenaren te stimuleren dat gesprek aan te gaan.

Tweejaarlijkse herwaardering WOZ

Het Erasmus Studiecentrum voor Belastingen van Lokale overheden (ESBL) heeft in 2025 het onderzoek naar de mogelijkheden en gevolgen van een verruiming van het WOZ-tijdvak van één naar twee jaar opgeleverd aan de VNG. Zowel de gevolgen voor gemeentelijke organisaties en samenwerkingsverbanden als de gevolgen voor andere heffingen en maatschappelijke bredere toepassingen van de WOZ-waarde zijn in kaart gebracht. Daarnaast zijn ook de gevolgen voor eigenaren en gebruikers van onroerende zaken (burgers en bedrijven) geïnterviewd.

Ten behoeve van dit onderzoek is onder andere een enquête uitgevoerd onder gemeenten en belastingssamenwerkingsorganisaties. De enquête is door 56 organisaties ingevuld. Deze organisaties vertegenwoordigen 192 (van de 342) Nederlandse gemeenten met in totaal bijna 12 miljoen inwoners.

Uitkomst onderzoek

De argumenten die de wetgever destijds had om te kiezen voor een jaarlijkse WOZ-waardering gelden grotendeels nog steeds:

- Een actuele WOZ-waarde vergroot de acceptatie ervan;
- Demping van schoksgewijze aanpassingen van de WOZ-waarde tussen tijdvakken;
- Een actuele WOZ-waarde maakt breder (maatschappelijk) gebruik van de WOZ-waarde mogelijk;
- Een jaarlijkse waardering voorkomt piekbelasting en verbetert de continuïteit van het uitvoeringsproces;
- Jaarlijkse waardering leidt tot minder bezwaar- en beroepsprocedures ten opzichte van meerjarige waarderingen.

Er zijn op basis van dit onderzoek bovendien een aantal argumenten bijgekomen die pleiten voor handhaving van een jaarlijks WOZ-tijdvak. Die argumenten betreffen vooral de negatieve gevolgen van een minder actuele WOZ-waarde voor zowel afnemers, het bredere gebruik van de WOZ-waarde en de grotendeels negatieve gevolgen voor burgers en bedrijven. Het

lijkt erop dat Wet herwaardering proceskostenvergoeding WOZ en bpm zijn werk doet en het aantal bezwaren en beroepen van no-cure-no-pay-gemachtigden afneemt, waarmee een belangrijke aanleiding voor het indienen van de motie mogelijk deels is weggevallen. Verder is regelgeving aangekondigd die erop is gericht de kwaliteit van de WOZ-waarden te verbeteren en de acceptatie ervan onder belanghebbenden te vergroten. Ten tijde van het verschijnen van dit rapport loopt een internetconsultatie voor een regeling die een verplicht informeel traject introduceert waarbij gemeenten periodiek de bij hen bekende waarderelevante objectkenmerken bij de woningeigenaar verifiëren. Ook wordt daarin een verbeterd en uitgebreid taxatieverslag voorgesteld.

Geraamde en gerealiseerde inkomsten

Heffingen	Realisatie 2023	Raming 2024	Realisatie 2024	Raming 2025	Realisatie 2025
Huwelijk en geregistreerd partnerschap	211.000	222.000	174.000	265.000	242.000
Legitimatie- en reisdocumenten en rijbewijzen	1.551.000	3.066.000	3.285.000	3.336.000	3.737.000
Documentatie bevolking	39.000	33.000	69.000	47.000	53.000
Verstreken inlichtingen GBA	84.000	91.000	108.000	114.000	110.000
Overige publiekszaken	319.000	238.000	443.000	309.000	447.000
Leges telecommunicatie	107.000	119.000	399.000	380.000	302.000
Vergunningen	5.754.000	4.391.000	4.567.000	4.395.000	4.618.000
Kort parkeren, garages, abonnementen en vrijuitrijkaarten (niet fiscaal)*	9.328.000	8.865.000	9.709.000	10.037.000	10.049.303
Fiscale vergunningen*	1.032.000	900.000	704.000	920.000	1.101.632
Fiscaal straat- en terreinenparkeren*	3.302.000	4.183.000	3.995.000	3.779.000	3.894.602
Fiscalisering (naheffing)*	860.000	881.000	1.114.000	901.000	866.951
Begraafrechten (exclusief onderhoud gedenkparken)	533.000	583.000	537.000	602.000	629.000
Havengelden	42.000	47.000	50.000	40.000	57.000
Afvalstoffenheffing (netto)	16.839.685	19.145.000	18.904.000	19.590.000	19.920.000

Afvalstoffenheffing - kwijtschelding	-2.260.000	-2.400.000	-2.175.000	-2.112.000	-2.005.000
Afvalstoffen - oninbaar	-231.315	-240.000	-331.000	-360.000	-291.000
Rioolheffing (netto, inclusief grootverbruik)	19.288.000	19.789.000	20.360.000	19.987.000	20.634.000
Rioolheffing - kwijtschelding	-2.461.500	-2.881.000	-2.178.000	-2.826.000	-2.113.000
Rioolheffing - oninbaar	-253.000	-292.000	-406.000	-253.000	-386.000
Hondenbelastingen	927.000	910.000	913.000	910.000	893.000
Precariobelastingen	494.000	350.000	425.000	432.000	422.000
Toeristenbelasting	927.000	700.000	913.000	820.000	890.000
Reclamebelasting	207.000	197.000	197.000	205.000	215.000
OZB woningen	23.450.000	24.390.000	24.468.000	27.407.000	27.112.000
OZB eigenaar niet-woningen	17.509.000	17.929.000	18.662.000	19.721.000	21.552.000
OZB gebruiker niet-woningen	12.646.000	12.890.000	13.186.000	14.179.000	15.418.000

Vergunningen

De werkelijke legesinkomsten voor 2025 zijn licht hoger dan de verwachting zoals die is opgenomen in de Gemeentebegroting 2025-2028. Het resultaat is ultimo 2025 4.618.000 euro ten opzichte van een begroting van 4.395.000 euro. De onzekerheid rond de stikstofdossiers in combinatie met de stijging van de bouwkosten heeft voornamelijk niet geleid tot lagere legesinkomsten. Daartegenover staat wel een stijging van de personeelskosten als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt (hogere tarieven inhuur) en extra inzet van capaciteit door de problemen met het nieuwe vergunningsstelsel CLO.

OZB

De OZB-opbrengsten niet woningen zijn hoger dan geraamd. Dit is in de tussenrapportage reeds gemeld. Bij de niet-woningen wordt dit met name veroorzaakt door de kwaliteitsslag in de WOZ--waardering bij het GBTwente. Als gevolg daarvan valt de WOZ-waarde van diverse objecten hoger uit. Omdat het OZB-tarief 2025 gebaseerd is op een gemiddeld lagere WOZ-waarde, vielen de OZB-beschikkingen te hoog uit. In het verlengde van de tussenrapportage 2025 en de gemeentebegroting 2026, zijn de OZB-tarieven 2026 voor niet woningen in 2026 eenmalig lager vastgesteld. Dit is bekrachtigd in uw raadsvergadering van 8 december bij het vaststellen van de verordeningen voor leges, heffingen en gemeentelijke belastingen. Ook de afhandeling van bezwaarschriften en autonome groei hebben effect gehad. De opbrengst OZB-woningen valt iets lager uit. Daar zijn geen bijzonderheden.

Afvalstoffen

De afvalstoffenheffing is een gebonden belasting (bestemmingsheffing). Daaruit vloeit voort dat de kostendekkendheid maximaal 100% mag zijn.

De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. In de raadsvergadering van 18

april 2016 heeft de gemeenteraad besloten over te gaan tot tariefdifferentiatie (Diftar) op basis van een vast tarief en een variabel tarief. Door meer gescheiden (waardevolle) grondstromen (huis-aan-huis) in te zamelen wordt niet alleen een bijdrage geleverd aan milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen, maar worden ook de totale lasten voor de inzameling en verwerking verlaagd en de totale baten uit overige afvalstromen waar mogelijk verhoogd.

Elk perceel betaalt een vast bedrag met een opslag al naar gelang de grootte van de restcontainer en het aantal aanbiedingen. Het gemiddelde aantal aanbiedingen bedraagt 7.

Riolering

De rioolheffing is een gebonden belasting (bestemmingsheffing). Daaruit vloeit voort dat de kostendekkendheid maximaal 100% mag zijn. De opbrengst van de rioolheffing mag dus structureel niet hoger zijn dan de begrote kosten. De kostendekkendheid van de rioolheffing in de gemeente Enschede is 100%. De basis voor de ontwikkeling van het rioolheffing tarief ligt in het door de Raad vastgestelde Water- en Klimaatadaptatieplan Gemeente Enschede 2022-2026, "Verder bouwen aan een groen-blauw Enschede". In dit plan staat dat de stijging van de rioolheffing vanaf 2023 2,6% per jaar bedraagt (1,6% inflatie en 1%v onvoorzien externe factoren, inclusief loon- en prijscompensatie. In 2025 is de rioolheffing niet verhoogd en dus op 0,0% vastgesteld. Het tarief voor 2025 is vastgesteld op 292,50 euro, indien er 500 m3 of minder wordt afgevoerd. Boven de 500 m3 is het tarief gestaffeld een variabel bedrag per m3 lozing.

Kostendekkendheid gebonden belastingen

In onderstaande tabel en bijbehorende toelichting, wordt inzicht gegeven in de toerekening van de overhead, de totale lasten en baten en de daaruit voortvloeiende kostendekkendheid per taakveld.

Activiteitgroep Bedragen in 1.000 euro	Lasten Taakvelden	Overhead	BTW	Totale lasten	Heffingen (Baten)	Overige Baten	Totaal Baten	Kosten- dekkendheid
Afvalstoffenheffing (afvalstoffenverordening)	27.302	227	3.400	30.930	22.216	10.705	32.921	100%
Kwijtscheldingen Afvalstoffenheffing					-2.005		-2.005	
Rioolheffing	19.151	751	732	20.634	22.746	0	22.746	100%
Kwijtschelding rioolheffing					-2.113		-2.113	
Begraafplaatsrechten (exclusief onderhoud gedenkparken)	826	0	41	786	636	113	749	95%
Subtotaal Heffingen	47.279	978	4.173	52.350	41.480	10.818	52.298	
Leges algemene Dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening)	3.029	1.393		4.422	4.696		4.696	106%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening)	3.645	622	0	4.267	4.343	0	4.343	102%
Leges dienstverlening vallend onder Europese	117	20	0	137	159	0	159	116%

dienstrichtlijn (leges Titel 3 Legesverordening)								
Subtotaal Leges	6.791	2.035	0	8.826	9.198	0	9.198	100%
Totaal	54.070	3.013	4.173	61.176	50.678	10.818	61.496	

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing valt gesaldeerd uiteen in de volgende taakvelden:

- 7.3 Afval -2.284.000 euro (betreft zowel de baten als de exploitatielasten, waaronder de lasten van inzameling en verwerking van afvalstromen, kapitaallasten, btw etc);
- 0.4 Ondersteuning organisatie 227.000 euro (betreft facilitaire- en programma overhead);
- 2.1 Verkeer en vervoer 52.000 euro (machinaal vegen);
- 6.3 Inkomensregelingen, 2.005.000 euro (kwijtschelding, gemiddeld 29 euro per huishouden)

Rioolheffing

De rioolheffing valt gesaldeerd uiteen in de volgende taakvelden:

- 7.2 Riolering -3.198.000 euro (betreft zowel de baten als de exploitatielasten, waaronder kapitaallasten, onderhoud, btw, etc.);
- 0.4 Ondersteuning organisatie 751.000 euro (betreft facilitaire overhead en programma overhead);
- 2.1 Verkeer en vervoer 335.000 euro (machinaal vegen);
- 6.3 Inkomensregelingen 2.113.000 euro (kwijtschelding).

Leges algemene Dienstverlening

De leges algemene dienstverlening bestaan uit de volgende taakvelden: 0.2 Burgerzaken, 0.4 ondersteuning organisatie. Circa 80% van de inkomsten bestaat uit leges voor reisdocumenten en rijbewijzen en naturalisatie. De leges uit reisdocumenten zijn aanzienlijk toegenomen. Dit komt doordat de paspoortberg is begonnen in 2024. Deze loopt door tot en met 2028. De oorzaak van de paspoortberg is dat in 2014 de geldigheidsduur van een paspoort van 5 jaar naar 10 jaar is verlengt.

Daarnaast zien we een aanzienlijke plus onder de Overige publiekszaken. Dit komt doordat het verwachte aantal naturalisaties te voorzichtig zijn begroot.

Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Vergunningen bestaan uit de taakvelden 8.3 Wonen en bouwen en 7.4 Milieubeheer. Volgens de gemeentewet is kruissubsidiering tussen deze verschillende producten mogelijk met een maximum van 100% kostendekkendheid. Binnen de gemeente Enschede hanteren we, conform afspraak, dit wettelijk uitgangspunt voor deze taakvelden, ondanks dat de Hoge Raad in 2015 heeft bepaald dat kruissubsidiering binnen de hele legesverordening mogelijk is.

Dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn

Dit betreft de leges voor Evenementenvergunningen, Prostitutievergunningen en de Drank en Horecavergunningen.

Woonlastenontwikkeling

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefsaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing leiden voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling:

Woonlastenontwikkeling	2023	2024	2025	2026	2027
OZB Eigenaar woning 1)	401,00 ¹⁾	417,48	455,40	473,24	492,24
Afvalstoffenheffing	297,84	320,76	314,98	317,16	317,16
Rioolheffing	281,50	292,44	292,44	301,44	310,85
Totaal	980,34	1.030,68	1.062,82	1.091,84	1.120,25
Ontwikkeling woonlasten (%)		5,1	3,1	2,7	2,6
Inflatiecorrectie (gemeentebegroting) / OZB (%)	2,3	3,9 / 4,3 ²⁾	2,2 / 10	2,1 / 4,0	2,1 / 4,0

1) Met ingang van 2023 hanteert het Coelo voor deze gegevens alleen de woningen van particuliere eigenaren. Omdat de sociale woningvoorraad niet meer meetelt, ligt het bedrag van de gemiddelde OZB-beschikking hoger.

In verband met deze 'definitie' wijziging, is er geen indexatie van woonlasten aangegeven in 2024.

2) De OZB wordt geïndexeerd op basis van een vier jarig gemiddelde. Vanaf 2027 wordt de indexatie van 2026 doorgetrokken. Definitieve inflatiecorrectie wordt meegenomen in de kaderstelling van de gemeentebegroting.

3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat nader in op de financiële conditie van de gemeente. Eerst wordt ingegaan op de weerstandsratio. Dit is een kengetal welke wordt gebruikt om te bepalen of de gemeente voldoende in staat is om financiële tegenvallers op te vangen. Daarna wordt op basis van een bredere analyse van financiële kengetallen een oordeel gevormd over hoe de gemeente Enschede er financieel voorstaat.

Weerstandsratio

De weerstandsratio is een verhoudingsgetal tussen de financiële risico's die de gemeente loopt en de financiële buffers die beschikbaar zijn om die op te vangen als ze zich voordoen. In de nota risicomanagement en weerbaarheid zijn de uitgangspunten voor onze risicobeheersingsaanpak vastgesteld. Het gaat daarbij onder andere om:

- stille reserves worden niet meegeteld
- de reserve grondbedrijf telt mee tot het niveau van de ratio grondbedrijf van 1,0. Het surplus daarboven telt niet mee, omdat die middelen niet bedoeld zijn voor het afdekken van risico's buiten het grondbedrijf. Deze middelen zijn bedoeld voor investeringen in het grondbedrijf en de strategische investeringsagenda.
- Het grondbedrijf houdt afdoende reserves aan om zijn eigen risico's op te vangen. Daarom is een spelregel opgenomen dat de reserve grondbedrijf een minimale omvang heeft van 30% van het onderhanden werk en strategische grondvoorraad in

het grondbedrijf. Daarmee is altijd een stevige buffer beschikbaar om afboekingen zelf op te kunnen vangen.

Onderstaande tabel toont het verloop van de weerstandsratio en de verschillende componenten daarin. Hierbij is rekening gehouden met het saldo middelenkader uit de begroting 2026 tot en met 2029.

Verloop	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Ratio weerstandsvermogen na jaarrekening 2025	1,83	1,79	1,67	1,61	1,51	1,52
Beschikbare weerstandscapaciteit (mln euro)*	91,0	96,6	90,0	87,0	90,0	99,2
- Reserve weerstandsvermogen*	73,9	78,6	72,0	69,0	72,0	81,2
- Reserve grondbedrijf (excl. surplus)	17,1	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Benodigde weerstandscapaciteit (mln euro)	49,7	54,0	54,0	54,0	59,7	65,4
- Risico's grondbedrijf	17,1	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0
- Risico's overig	32,6	36,0	36,0	36,0	41,7	47,4

* Bij deze cijfers is geen rekening gehouden met de bestemming van het voordelig jaarresultaat 2025.

De ratio weerstandsvermogen eind 2025 is 1,79. De ratio daalt de eerste jaren door uitnamen uit de algemene reserve vanwege tekorten in het middelenkader. Vanaf de jaren 2028 neemt de algemene reserve weer toe door overschotten. Daar staat echter tegenover dat vanaf 2028 een risico Jeugdzorg in de berekening is meegenomen, omdat we ervan uitgaan dat voor 5,7 miljoen euro aan rijksbezuinigingen op jeugdzorg voor Enschede budgetneutraal uitpakt. Uiteindelijk bevindt de ratio zich over de gehele periode boven de bovengrens van de door de raad vastgestelde norm (1,0 - 1,4). Dit is positiever dan het beeld dat bij de gemeentebegroting 2026-2029 is geschetst. Bij de financiële foto volgt een geactualiseerd beeld op basis van recente ontwikkelingen.

De beschikbare weerstandscapaciteit is afgelopen jaar met 5,6 miljoen euro toegenomen. Deze toename betreft door de raad vastgestelde mutaties, waaronder het besluit om de effecten uit de circulaires gemeentefonds direct te verrekenen met de reserve Weerstandsvermogen. In 2025 gaat het om een toevoeging aan de reserve van 6,1 miljoen euro. Verder is 317 duizend euro onttrokken vanuit de resultaatbestemming 2024. Het deel van de reserve grondbedrijf dat meetelt als weerstandsvermogen is toegenomen met 0,9 miljoen euro. De reserve grondbedrijf bedraagt ultimo 2025 overigens 38,0 miljoen euro. Hiervan tellen we 18,0 miljoen euro mee, zijnde het totaal van de risico's van het grondbedrijf. De overige 20,0 miljoen euro surplus in de reserve grondbedrijf is bedoeld voor investeringen in het grondbedrijf, de investeringsagenda en een bijdrage Oekraïne.

De benodigde weerstandscapaciteit is in 2025 toegenomen met 4,3 miljoen euro.

Voor 0,9 miljoen euro wordt dit veroorzaakt door toename van risico's in het grondbedrijf. Dit is de uitkomst van het MPG waarbij de risico's van alle individuele grondcomplexen zijn geactualiseerd en samengebracht in één grote risicosimulatie. Daarbij is ook gerekend met een verzaamd worst case scenario, waarin de mogelijke effecten van een terugval van de vastgoedmarkt zijn meegenomen, zoals deze zich ook gedurende 2009-2013 heeft voorgedaan. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondbeleid 2026.

De overige risico's zijn in 2025 toegenomen met 3,4 miljoen euro. Hieronder volgt de tabel met de 10 belangrijkste overige risico's en een korte toelichting. Opgemerkt wordt dat dit de stand eind 2025 is. Bij de Financiële foto volgt een actualisatie op basis van recente ontwikkelingen.

Onderwerp (bedragen x 1 miljoen euro)	Kans jaarrekening 2025	Financieel gevolg jaarrekening 2025	Kans begroting 2026	Financieel gevolg begroting 2026
Als gevolg van schommelingen in de conjunctuur, kunnen zowel aan de kosten- als de opbrengstenkant onvoorziene nadelige incidentele effecten optreden. *)	90%	20,7	90%	26,8
Calamiteiten binnen de gemeente	30%	20,0	10%	17,0
Onvoorziene bijdragen aan de risico's van gemeenschappelijke regelingen (TecBT, RBT) en overige verbonden partijen	90%	3,8	90%	3,1
Risico's van Jeugdhulp, Wmo en sport	gediff. (25%)	19,7	gediff. (30%)	20,1
FC Twente	10%	15,5	10%	15,5
Overige onvoorziene risico's, waaronder de projectrisico's op het gebied van aanbesteding, planning, bezwaarprocedures, prijsstijgingen en rente-effecten	50%	2,5	50%	2,5
Participatiewet (oa BUIG) / schuldhulpverlening)	gediff. (54%)	1,5	gediff. (38%)	1,6
AVG	50%	0,7	50%	0,7
Onrechtmatige inkoop en aanbesteding	30%	1,0	30%	1,0
Klimaatrisico	30%	1,0	30%	1,0

- Het conjunctuurrisico is gedaald ten opzichte van 2024, doordat ombuigingen op overdrachten van het Rijk in de begroting 2026 zijn doorgevoerd. De actuele inschatting van het conjunctuurrisico is gemaakt aan de hand van de 'Houdbaarheidstest gemeentefinanciën' 2025 en CPB gegevens van maart 2025. Deze test van de VNG is een stresstest waarmee de ombuigingsopgave voor een gemeente in kaart kan worden gebracht, die nodig is bij een gestandaardiseerd slechtweerscenario. In onze weerstandsratio houden wij er nu rekening mee dat het eerste jaar van een recessie opvangen kan worden vanuit de financiële positie, waarbij na dit eerste jaar moet worden bijgestuurd;

- De risico's omtrent jeugdhulp, Wmo en sport zijn van 20,1 naar 19,7 miljoen euro gedaald. De daling wordt met name veroorzaakt doordat een aantal risico's binnen Ondersteuning lokaal (Wmo) er niet meer zijn, omdat hetzij daar beleid op is gemaakt hetzij het risico inmiddels werkelijkheid is (o.a. indexatie tarieven huishoudelijke ondersteuning). Daarnaast wordt het risico bij Sport en welzijn lager ingeschat door de neerwaartse bijstelling van het afboeken van de voorbereidingskredieten clustering sportparken. Daar staat tegenover dat er wel enkele nieuwe risico's zijn geïdentificeerd ten aanzien van de implementatie van Transformatieplan mentaal gezond Twente;
- Het risico verbonden partijen betreft de risico's van de gemeenschappelijke regeling TecBT. Dit risico is gestegen met 0,7 miljoen euro en is bepaald op basis van de actualisatie van de exploitatie TecBT bij de jaarrekening 2025. Dit komt doordat de uitgifte van kavels waarschijnlijk langzamer verloopt dan eerder gedacht. Er is meer tijd nodig om grotere elektriciteitsaansluitingen mogelijk te maken;
- Het risico op calamiteiten is verhoogd vanwege het structureel toenemende cyberdreigingsbeeld voor gemeenten. De verhoging van de impact en de kans weerspiegelt een realistische inschatting van mogelijke financiële gevolgen, met name voor herstelmaatregelen en het borgen van continuïteit van dienstverlening;
- Het risico van de verstrekte en gewaarborgde leningen FC Twente is gelijk gebleven. Voor de beoordeling van de kansinschatting wordt gebruik gemaakt van objectieve criteria gebaseerd op het financiële beoordelingssysteem van de KNVB (FRS) en het wel of niet voldoen aan de afgesproken financiële verplichtingen van de geldlening. De FRS-score wordt door de KNVB uitgevoerd op basis van door een accountant beoordeelde jaar- en prognosecijfers;
- Het risico op het product Arbeidsmarkt (Participatiewet) is licht gestegen. Dit wordt vooral verklaard door de voorgenomen wijziging in financieringssysteem ROZ.

Scenario's

Ondanks een grondige aanpak blijft het inschatten van risico's deels subjectief. Om een goed beeld te krijgen van de financiële weerbaarheid van de gemeente is het relevant te laten zien hoe de weerstandsratio zich ontwikkelt indien zich onverwachte grote tegenvallers zouden voordoen. Denk daarbij aan mogelijke tegenvallers in de algemene uitkering of bij de transformatie in het sociale domein. Of aan nadelige ontwikkelingen bij verbonden partijen, een onverhoopt faillissement bij FC Twente waardoor de gemeente haar vordering geheel af moet schrijven of dalende prijzen van het vastgoed- en grondbezit. Dit soort tegenvallers hebben invloed op de eerder gepresenteerde doorkijk. De gevolgen voor de algemene reserve en de ratio weerstandsvermogen zijn in onderstaande tabellen opgenomen om een beeld te geven hoe volatiel de weerstandsratio is. Daarbij zijn een viertal scenario's doorgerekend:

1. Een incidentele tegenvaller van 10 miljoen euro in 2026
2. Een incidentele tegenvaller van 20 miljoen euro in 2026
3. Een structurele tegenvaller van 5 miljoen euro vanaf 2026
4. Een structurele tegenvaller van 10 miljoen euro vanaf 2026

Ratio weerstandsvermogen	2025	2026	2027	2028	2029
Incidentele tegenvaller van 10 miljoen euro in 2026	1,79	1,48	1,43	1,34	1,36
Incidentele tegenvaller van 20 miljoen euro in 2026	1,79	1,30	1,24	1,17	1,21

Structurele tegenvaller van 5 miljoen euro vanaf 2026	1,79	1,58	1,43	1,26	1,21
Structurele tegenvaller van 10 miljoen euro vanaf 2026	1,79	1,48	1,24	1,01	0,91

Algemene reserve	2025	2026	2027	2028	2029
Incidentele tegenvaller van 10 miljoen euro in 2026	97	80	77	80	89
Incidentele tegenvaller van 20 miljoen euro in 2026	97	70	67	70	79
Structurele tegenvaller van 5 miljoen euro vanaf 2026	97	85	77	75	79
Structurele tegenvaller van 10 miljoen euro vanaf 2026	97	80	67	60	59

In bovenstaande tabellen is te zien dat incidentele tegenvallers tot een bepaalde hoogte nog op te vangen zijn. Bij een tegenvaller van 20 miljoen euro blijft de ratio nog boven 1,0. Bij structurele tegenvallers, zoals bijvoorbeeld een daling van de algemene uitkering of het niet volledig realiseren van voorgenomen bezuinigingen van 10 miljoen euro, komt de weerstandsratio uiteindelijk (vanaf 2029) onder de ondergrens van de door de raad vastgestelde norm. In dat geval is bijsturing noodzakelijk om de dalende trend te keren.

Financiële kengetallen

In lijn met de nota risicomanagement en weerbaarheid beoordelen we de financiële positie van de gemeente door naar een bredere set kengetallen te kijken dan alleen de weerstandsratio. Deze staan in de tabel hieronder. Daarbij zijn ook de normen opgenomen die we in de nota risicomanagement en weerbaarheid gebruiken voor een oordeel goed. Samen geven ze een volledig beeld van hoe de gemeente er financieel voorstaat.

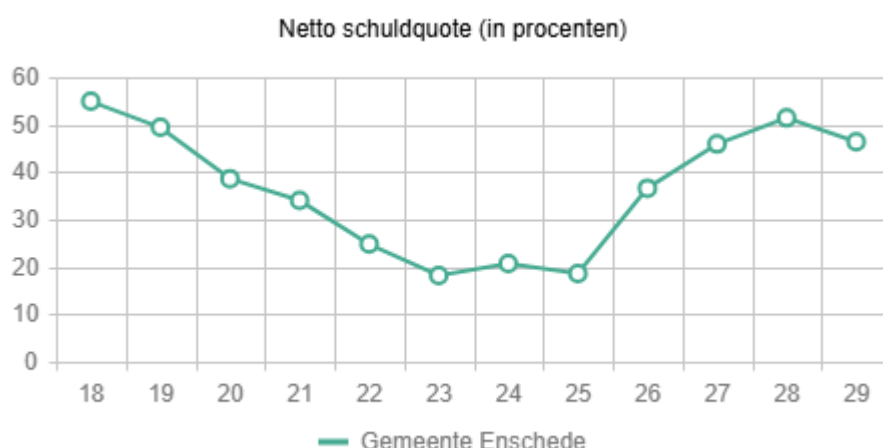
		Signalerings-waarde	2024	2025	2026	2027	2028	2029
0	Weerstandsratio	< 0,8	1,83	1,79	1,67	1,61	1,51	1,52
1A	Netto schuldquote	> 130%	21%	19%	37%	46%	51%	46%
1B	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		19%	18%	35%	45%	50%	46%
2	Solvabiliteit	< 20%	34%	37%	27%	24%	23%	24%
3	Grondexploitatie	> 35%	1%	0%	1%	1%	1%	0%
4	Netto investeringsquote*	< 0% of > 5%	0,5%	1,3%	4,1%	5,9%	6,5%	4,5%
5	Structurele exploitatieruimte	< 0%	2,5%	3,0%	0,1%	0,2%	0,5%	1,2%
6	Belastingcapaciteit	> 105%	108%	107%	104%	105%	106%	107%

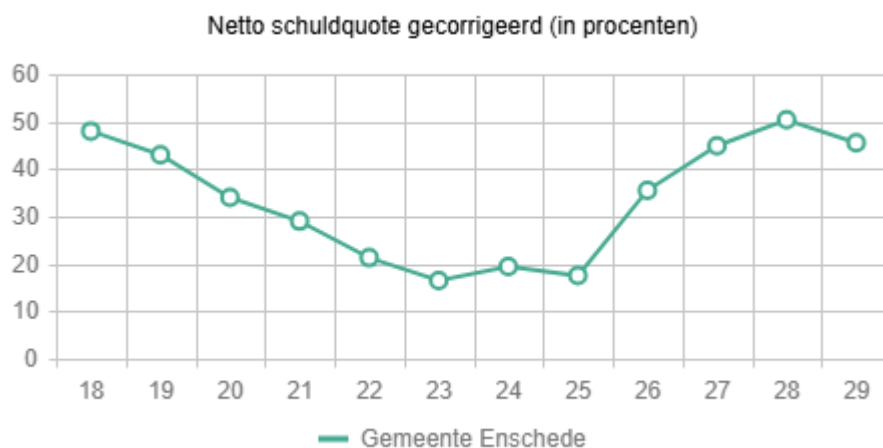
Op basis van deze financiële kengetallen staat Enschede er eind 2025 financieel gezien solide voor. Er zijn voldoende buffers om tegenvallers op te vangen. De schulden zijn laag. De solvabiliteitsratio is voldoende op niveau. Er zijn nauwelijks risico's op grondposities. Het investeringsniveau is voldoende. En de structurele baten en lasten zijn met elkaar in balans. Wel ligt de belastingdruk nog boven gemiddeld, waarbij wordt opgemerkt dat deze de afgelopen jaren is afgenomen door terughoudend om te gaan met lastenverzwaring. Het kengetal structurele exploitatieruimte blijft ook weer de gehele planperiode positief. Door de korting op het gemeentefonds dreigde daarin vanaf 2026 een duidelijke verslechtering op te treden. Met in totaal 54 miljoen euro aan scherpe keuzes vanuit het BOB traject en 9,4 miljoen euro aannames rondom extra middelen voor Jeugdzorg is hierop bijgestuurd. Het is nu wel van belang de opgenomen ombuigingen ook daadwerkelijk te realiseren en de lobby op middelen voor Jeugdhulp onverminderd voort te zetten. Daarop ligt de komende periode de focus.

Hierna worden de individuele financiële kengetallen van nadere toelichting voorzien. Daarbij beoordelen we vooral de trendmatige ontwikkeling.

Netto schuldquote

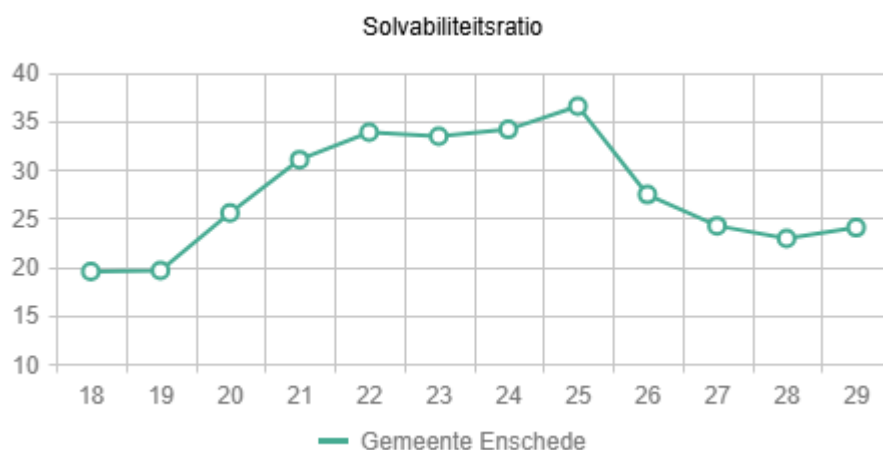
De netto schuldquote laat het niveau van de schuldenlast zien, ten opzichte van de eigen middelen (baten). Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten op de exploitatie drukken. Omdat het onzeker is of alle doorverstrekte leningen terug zullen worden betaald, berekenen we de netto schuldquote zowel in- als exclusief de doorgeleende gelden. Zo wordt duidelijk welk aandeel de door de gemeente verstrekte leningen in de exploitatie hebben en wat dat betekent voor de schuldenlast. Over de voorbije periode tot 2023 is een dalende trend van de netto schuldquote zichtbaar. Dit houdt vooral verband met de aflossingen van langlopende geldleningen en de toename van de eigen middelen (baten). Als gevolg van de voorgenomen investeringen loopt het kengetal de komende jaren weer enigszins op. De netto schuldquote in- en exclusief doorgeleende gelden bevindt zich echter alle jaren duidelijk beneden de door de VNG gehanteerde kritische waarde van 130%. Het beleid van de afgelopen jaren om schulden af te bouwen maakt dat in de begroting meer ruimte beschikbaar is om andere lasten op te vangen.

Solvabiliteitsratio

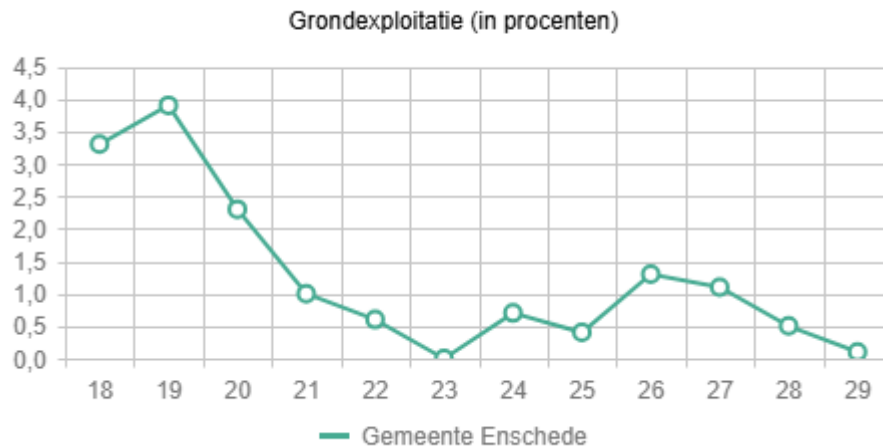
De solvabiliteitsratio is de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal en geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is op de langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij een hoge solvabiliteit staat er veel eigen vermogen tegenover de schulden en is de kans groot dat de schulden worden afbetaald. Dit betekent tegelijkertijd dat veel eigen vermogen (reserves) wordt aangehouden dat niet wordt besteed. Wordt het eigen vermogen te klein, dan verslechtert de solvabiliteit. Dit kengetal ligt de gehele planperiode boven de signaleringswaarde. Door tekorten in het middelenkader daalt de solvabiliteitsratio de komende jaren wel. Vanaf 2028 is voorzien dat ombuigingen leiden tot een positief begrotingssaldo waardoor het kengetal weer stabiel wordt.

Kengetal grondexploitatie

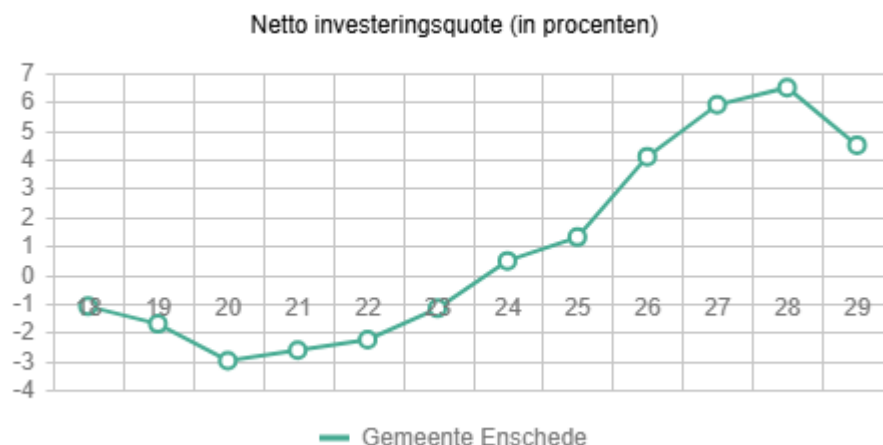
Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond (bouwgrond in exploitatie) is van belang, omdat deze waarde nog moet worden terugverdiend door verkopen. Voor de komende jaren moeten er bovendien nog kosten en opbrengsten gerealiseerd worden. Dat betekent dat de gemeente in de toekomst nog inspanningen moet verrichten en daaraan zijn risico's verbonden. De grafiek laat zien dat Enschede nog maar over een zeer beperkte grondpositie beschikt. Vanaf 2016 bevindt het kengetal zich nog slechts tussen 1 en 5%. Dit komt vooral doordat er jarenlang sterk is ingezet op het verkleinen van de risico's op grondposities en het verbeteren van de financiële positie. De beperkte grondpositie beïnvloedt wel de mogelijkheden om als stad naar de toekomst groei te realiseren. Dit kengetal zal de komende

jaren gaan stijgen als gevolg van aangekochte strategische gronden en nieuwe grondexploitaties.

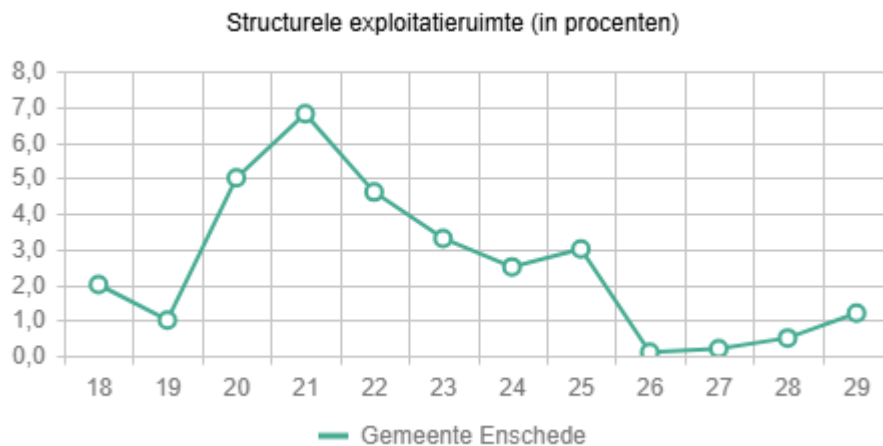
Netto investeringsquote

De netto investeringsquote geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente investeert in activa. Activa zijn objecten die een bepaalde waarde vertegenwoordigen. Denk aan gebouwen, sportaccommodaties, wegen, gronden, riolering, parkeergarages, aandelen/deelnemingen. Het kengetal bekijkt of de waarde van de activa die de gemeente bezit stijgt in vergelijking met enkele jaren terug. De uitkomst van de netto investeringsquote hoort normaal gesproken gematigd positief te zijn met een streefwaarde tussen 1% en 4%. Dit omdat de investeringen door inflatie duurder worden, maar ook doordat als gevolg van economische groei en inwonersgroei jaarlijks meer publieke investeringen nodig zijn, zoals wegen en scholen. In onderstaande grafiek is te zien dat Enschede uit een periode van terughoudend investeren komt. Eigenlijk is vanaf 2010 sprake geweest van een zeer laag investeringsniveau. Ter vergelijking, gemeenten in de klasse 150.000 tot 250.000 inwoners hebben een investeringsquote van gemiddeld zo'n 2,5 a 3% per jaar. Om een aanvaardbaar voorzieningenniveau te behouden en om toekomstige groei van de stad mogelijk te maken, is de afgelopen jaren ingezet op het op peil brengen van het investeringsniveau. Hiervoor is onder andere een strategische investeringsagenda ingesteld, maar we investeren bijvoorbeeld ook in onderwijshuisvesting en verduurzaming van eigen vastgoed. Daarmee loopt de investeringsquote de komende jaren weer op.

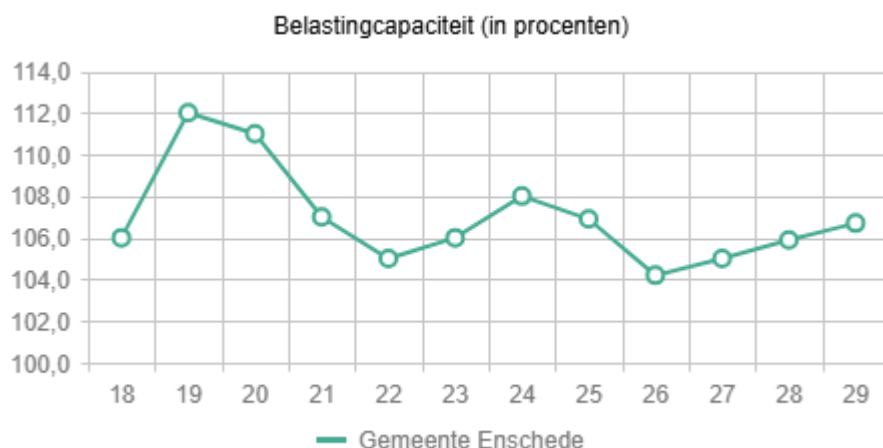
Structurele exploitatieruimte

De netto schuldquote, solvabiliteitsratio en grondexploitatie zeggen vooral iets over de financiële conditie van de balans van de gemeente. Het is ook van belang om te kijken naar de financiële ruimte in de exploitatie, oftewel de structurele exploitatieruimte. Wanneer de structurele inkomsten niet groot genoeg zijn om de structurele lasten te dekken, zal de balans op termijn steeds verder verslechteren. Daarom is dit ook een kengetal waar de provincie in zijn rol als toezichthouder veel waarde aan hecht. Wanneer de structurele exploitatieruimte meerjarig negatief is, kan dit voor de provincie aanleiding zijn om de gemeente onder preventief toezicht te plaatsen. In de grafiek is te zien dat vanaf 2026 sprake is van een licht positieve structurele exploitatieruimte. Dit nadat voor totaal 54 miljoen euro aan financiële keuzes vanuit het BOB traject zijn gemaakt en onder de aanname dat er structureel 9,4 miljoen euro extra middelen voor Jeugdhulp beschikbaar komen vanuit het Rijk. Het is essentieel om de realisatie daarvan te blijven volgen.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in onze gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde (=100%). Dit is een belangrijk kengetal, omdat het ook een indicatie geeft voor de financiële positie van de gemeente. Een gemeente met een hoge belastingdruk heeft die belastingen waarschijnlijk hard nodig om de exploitatie sluitend te krijgen. Het is voor zo'n gemeente vervolgens minder goed mogelijk de belastingen verder te verhogen in het geval zich financiële tegenvallers voordoen. Onder de woonlasten verstaan we de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Enschede kent een lange historie waarbij de belastingcapaciteit boven het landelijk gemiddelde ligt. De laatste jaren is er echter sprake van een daling. Dat komt doordat Enschede terughoudend omgaat met lastenverhogingen, terwijl andere gemeenten die wel hebben ingezet om hun begroting sluitend te krijgen.

3.3. Onderhoud kapitaalgoederen

Dit onderdeel gaat met name in op de onderhoudstoestand en de kosten van wegen, riolering, gebouwen, infrastructurele kunstwerken en dergelijke. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële positie.

In relatie tot het beheer van de openbare ruimte is een aantal categorieën van kapitaalgoederen te onderkennen waarop onderhoud van toepassing is. Te weten:

- Wegen en Infrastructurele kunstwerken
- Havens
- Riolering en water
- Groen
- Openbare verlichting
- Parkeervoorzieningen
- Vastgoed
- Onderwijsgebouwen
- Sportaccommodaties.

Wegen en infrastructurele kunstwerken

Kerncijfers 2025

Verhardingssoorten	M2
Asfalt	3.410.571
Elementen	4.509.317
Cementbeton	110.342
Overige	296.901
Totaal	8.327.131

Infrastructurele kunstwerken	Stuks/ha
Bruggen, viaducten, stuwen, geluidswallen, e.a.	314 stuks
Wegbermsloten buitengebied	78 ha
Totaal	

Het beleidskader

Het huidige beleidskader wordt gevormd door het in 2023 vastgestelde Wegenbeleidsplan 2024-2027. Op 12 december 2025 is de nieuwe "[Financiële verordening gemeente Enschede 2025](#)" ingegaan. In deze verordening is de doorlooptijd van het beleid rond kapitaalgoederen verruimd van 4 naar minimaal 6 jaar. Daarmee geldt het huidige beleidsplan nog tot en met 2029.

We zetten de kwaliteitsafspraken van het vorige wegenbeleidsplan 2020-2023 voort. Dit doen we uit afweging van het gewenste beeld buiten, de strategische opgaven, veiligheid en financiële middelen. Vertaald in een overzicht betekent dit dat we de wegen op de volgende kwaliteitsniveaus (blijven) onderhouden:

ONDERDEEL	KWALITEITSNIVEAU
Stadserf	HOOG
Fiets- en voetpaden	BASIS PLUS
Rest van de stad	BASIS
Uitzondering: Elementverhardingen woonstraten (klinkers)	LAAG

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Vanuit het wegenbeleidsplan hebben we ook in 2025 ingezet op:

- Zorgvuldig wegbeheer, met veiligheid voor de weggebruiker en geen kapitaalvernietiging als basisuitgangspunten. Dit op de met de gemeenteraad afgesproken kwaliteitsniveaus voor de wegen, fiets- en voetpaden. Waarbij we ook inzetten op bijvoorbeeld belijning van wegen, beheer en onderhoud van infrastructurele kunstwerken en geluidsreductie.
- We gebruiken grondstoffen en materialen die lang meegaan (duurzaam) en zetten in op hergebruik van materialen (circulair). Bijvoorbeeld door inzet van innovatieve methodieken en groot onderhoud asfalt vanuit een uniek bouwteam "[Wegverleggers](#)" in samenwerking met de gemeente Losser, marktpartijen en de Universiteit Twente. Voorbeelden van projecten zijn de [Emissieloze verwerking van Ecofalt aan de Elzenkampweg](#) en [Groot asfaltonderhoud op topsnelheid aan de Auke Vleerstraat](#).
- We sloten zoveel mogelijk aan bij werkzaamheden van bijvoorbeeld energiebedrijven. Zo voorkwamen we dubbel werk in een straat.
- Naast het dagelijks repareren van onveilige plekken in voetpaden, fietspaden en trottoirs voerden we ook groot onderhoud en herinrichtingen uit aan diverse wegen en fietspaden. Denk aan de [nieuwe rotonde op het kruispunt Knalhutteweg – Zuid Esmarkerrondweg](#), die we groter en veiliger maakten. Of het groot onderhoud aan fietspaden, zoals in de Helmerhoek waarbij we tegelijkertijd de bruggen opknaptten. Ook [gaven we de Hendrik ter Kuilestraat in het Havengebied een grote opknapbeurt](#). We verbeterden de doorstroom, vergrootten de verkeersveiligheid, verbeterden de fietsverbinding en maakten hiermee het bedrijventerrein meer klaar voor de toekomst.
- We gaven uitvoering aan het nieuwe [Wegencategoriseringsplan Enschede](#), die de gemeenteraad op 7 juli 2025 (geamendeerd) vaststelde. Zo brachten we een deel van de Geessinkweg terug naar 30 km/u
- Ook is de [herinrichting van de Boekelosestraat](#) in Boekelo afgerond. Deze herinrichting draagt bij aan het verkeersveiliger en aantrekkelijker maken van het dorp.
- We bleven de omgeving betrekken bij wat we deden. Waar mogelijk konden mensen meedenken.

- Meer voorbeelden met informatie over (bijzondere) wegbeheerprojecten in 2025 vindt u op: [Projecten riolering en wegen](#) en het [projectenoverzicht van Wegverleggers](#).

Realisatie

De lasten voor wegonderhoud (inclusief weginrichting zoals belijning en verkeersborden) is circa 13,2 miljoen euro. Dit bedrag bestaat voor 1,3 miljoen euro uit apparaatskosten, 1,7 miljoen euro uit kapitaallasten, 10,1 miljoen euro uit lasten voor (groot)onderhoud en voor circa 0,1 miljoen euro uit overige lasten.

Het bestede investeringsbedrag 2025 voor reconstructiewerkzaamheden en vervanging aan wegen is circa 3,9 miljoen euro met een afschrijvingstermijn van tien jaar.

Havens

Kerncijfers 2025

Havens	
Havenarmen	2 stuk
Damwanden, oevers en kades	6.300 m
Nieuwe kade	-

Het beleidskader

Sinds 2015 werken de gemeenten Hengelo, Enschede, Almelo, Hof van Twente en Lochem samen in het Havenbedrijf Twente op basis van de (inmiddels geactualiseerde) samenwerkingsovereenkomst Gemeenschappelijk Havenbeheer Twentekanalen 2020. Onderliggende beleidsvisie is de "[Binnenhavenvisie Twentekanalen 2017-2030](#)". Deze visie met bijbehorend uitvoeringsprogramma geeft richting aan de ontwikkelingen van de binnenhavens aan de Twentekanalen. Visie en uitvoeringsprogramma zijn opgesteld door de Twentse havengemeenten. De betrokken gemeenten zijn ieder verantwoordelijk voor de financiering en uitvoering van het beheer en onderhoud van de eigen haven.

Op 9 december 2024 is het [Meerjarenplan Onderhoud en Vervanging Haveninfrastructuur 2021-2024](#) (MJOV) met 2 jaar verlengd. Dit plan omschrijft hoe wij het beheer en groot onderhoud aan de haven van Enschede uitvoeren binnen de wettelijke en financiële kaders en de bestuurlijke doelen. Dit alles om het goederenvervoer via het water en de economische functie van de havengebieden te faciliteren.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Voor de bereikbaarheid van Enschede voor het goederenvervoer over water is een goed onderhouden haven van groot belang. Hiervoor is het nodig dat de nodige onderhouds- en vervangingsmaatregelen aan de damwanden, taludverdediging en steigers in de haven van Enschede worden uitgevoerd.

In het MJOV Haven is beschreven welke werkzaamheden we hadden voorzien. Dit betreft met name de vervanging van damwanden en taludverdedigingen. In 2025 is gestart met groot onderhoud aan verschillende damwanden.

Realisatie

De lasten waren in 2025 ongeveer 400.000 euro, bestaande uit 200.000 euro aan materiële kosten voor het dagelijks onderhoud van de havens. Daarnaast is er nog een dotatie aan de voorziening groot onderhoud van 176.000 euro gemaakt en is er 24.000 euro aan de reserve kapitaalslasten toegevoegd.

Daarnaast heeft er groot onderhoud plaats gevonden die ten laste van de voorziening is gebracht. De werkzaamheden zijn in voorbereiding conform het meerjaren plan Havens.

Riolering

Kerncijfers 2025

Riolering	km
Vrij-verval riolering	894
Drukriolering	209

Voorzieningen	St.
Kolken	52.270
Putten	21.630
Randvoorzieningen (Bergbezinkbassins en bufferkelders)	22
Pompunits	1.042
Gemalen	79

Het beleidskader

Het huidige beleidskader wordt gevormd door het in 2021 vastgestelde Water- en Klimaatadaptatieplan (WeK) 2022-2026, "Verder bouwen aan een groen blauw Enschede". Dit plan is ingegaan op 1 januari 2022. Op 12 december 2025 is de nieuwe "[Financiële verordening gemeente Enschede 2025](#)" ingegaan. In deze verordening is de doorlooptijd van het beleid rond riolering verruimd van 5 naar minimaal 6 jaar. Daarmee geldt het huidige beleidsplan nog tot en met 2027.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

We zien door klimaatverandering steeds vaker extreem weer met wateroverlast, hitte-stress en droogte tot gevolg. Dit leidt tot risico's voor o.a. de leefbaarheid, onze economie, onze gezondheid en onze veiligheid. Daarom is in ons WeK vastgelegd hoe we Enschede waterrobuust en klimaatbestendig willen maken voor 2050. En ook hoe we willen omgaan met onze zorgtaken voor de inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater. Naast klimaatadaptatie op openbaar terrein, moeten we ook inzetten op maatregelen op particulier terrein. Het WeK omvat de hoofdlijnen van ons riolerings- en klimaatadaptatiebeleid, onze doelstellingen, onze strategie en de investeringen die daarvoor nodig zijn. Uitgangspunt is verantwoord (riool)beleid, het blijven functioneren van de riolering en de watersystemen, en het beperken van de risico's voor o.a. (grond)wateroverlast, droogte en hitte.

Klimaatadaptatie

In het WeK hebben we bepaald op welke locaties te hoge risico's zijn op hemelwater- en op grondwateroverlast. Afgelopen jaar hebben we in diverse straten en gebieden met een te groot risico op (grond)wateroverlast klimaatbestendige maatregelen uitgevoerd. Soms door deze als een zelfstandig project uit te voeren en vaak door mee te liften met andere werkzaamheden. Zoals de vervanging van riolering, de reconstructie van wegen, uitvoeren van mobiliteitsprojecten, de aanleg van warmteleidingen etc. Voorbeelden van projecten zijn de herinrichting van de Haverstraatpassage, herinrichting van de Boddenkampsingel en

herinrichting van de Kamerlingh Onneslaan. In onze projecten sloten we zoveel mogelijk aan bij het natuurlijke systeem door de sponswerking van de bodem te vergroten, en zijn we meer wijkgericht te werk gegaan en werkten we samen met onze inwoners, bedrijven, (water)partners en kennis- en onderwijsinstellingen.

Verder zijn we doorggegaan met toepassen van onze systematiek van 'klimaatlabels'. Afhankelijk van de hoeveelheid waterberging en de hoeveelheid groen, krijgt een straat een hoger of lager klimaatlabel. Bij herinrichtingen in de openbare ruimte hebben we bij minimaal 80% van onze projecten een hoger klimaatlabel gerealiseerd.

Om maatregelen op particulier terrein te stimuleren, hebben we in 2025 weer meegedaan aan het NK Tegelwippen en zochten we bij onze projecten contact met de bewoners en ondernemers van aanliggende percelen om hen te bewegen zelf maatregelen te treffen, zoals het afkoppelen van de regenpijp. We hebben tot nu toe ervaren dat gemiddeld 80% van de bewoners (in projectgebieden) hieraan meewerkt. Ook was de subsidieregeling 'groenblauw Enschede' weer beschikbaar. Dit voor o.a. regentonnen, groene daken en afkoppelen van de regenpijp.<

Naast onze eigen gemeentelijke inzet vroeg klimaatadaptatie om een gemeentegrens overstijgende aanpak. Daarom werkten we verder aan de versterking van de samenwerking met o.a. het Waterschap Vechtstromen (o.a. door uitvoering van de gemeenschappelijke wateragenda), Provincie Overijssel en de Twentse gemeenten om zo samen meer te bereiken op dit gebied.

Opstellen regelgeving op gebied van afval-, grond- en regenwater

We hebben regels voor afval-, grond- en regenwater opgesteld, en hebben ervoor gekozen om deze in 2026 te implementeren. De reden is dat de provincie in 2026 bodemregels gaat opstellen en wij deze bodemregels ook als gemeente willen implementeren. Vanwege de raakvlakken tussen de water- en de bodemregels, wachten we het provinciale spoor af om beide regels te kunnen implementeren.

Onderzoeken naar alternatieven voor het opleggen van een rioolheffing

We hebben onderzoek gedaan naar alternatieven om een riool- en waterzorgheffing op te leggen. Daarvoor hebben we de mogelijkheden en consequenties in beeld gebracht van een gebruikersheffing en een (gedeeltelijke)eigenarenheffing. Mocht worden besloten tot een andere heffing, dan kan dit gezien de benodigde voorbereidingstijd (ook voor het GBTwente) niet eerder worden ingevoerd dan 1 januari 2027. Daarom is ervoor gekozen om besluitvorming hierover pas in 2026 aan de raad voor te leggen. Dit geeft ruimte om:

- Met de nieuwe Raad van gedachten te wisselen over een andere heffingsgrondslag en de bij de heffing te betrekken objecten voor de riool- en waterzorgheffing;
- Effecten op woningbouwcorporaties bij invoeringen van een (gedeeltelijke) eigenaren heffing verder te bespreken met de woningbouwcorporaties.

Groenblauw structuurplannen

In onze groenblauwstructuurplannen (GBSP) wordt de visie voor een bepaalde buurt of wijk verbeeld, hoe we om willen gaan met het groen, met biodiversiteit en het waterrobuust en klimaatbestendig maken van een buurt of wijk. Afgelopen jaar hebben we gewerkt aan GBSP-en voor o.a. Twinkelerveld en Enschede Noordwest.

Aanpak wateroverlast Pathmos-Stadsveld

De wateroverlast van 21 juli 2024 leidde ook tot veel schade aan o.a. woningen, winkels en bedrijven. Om mogelijke korte termijn maatregelen te bepalen heeft Arcadis onderzoek

gedaan. Mede op basis van de uitkomsten dit onderzoek, is besloten om voor de aanpak van de wateroverlast in Pathmos en Stadsveld in te zetten op middellange termijn maatregelen. Hiermee is met vaststelling van de gemeentebegroting 2026-2029, op 10 november 2025 ingestemd. In 2025 is gewerkt aan de voorbereidingen van deze maatregelen.

Onderzoek overige locaties met wateroverlast

Naast Pathmos en Stadsveld zijn nog diverse andere locaties in Enschede op 21 juli 2024 door wateroverlast getroffen. In 2025 hebben we onderzocht welke maatregelen kunnen worden getroffen bij woningen waar water is binnen gekomen, zoals de Theresastraat, de Sportlaan en Haverstraatpassage. Dit in samenspraak met bewoners en ondernemers. Om het risico op wateroverlast te verlagen hebben we in de Haverstraatpassage een extra rioolbuis aangelegd. Ook zijn er diverse kleine maatregelen (bijvoorbeeld een verlaging van een weg of groenvak) uitgevoerd om het risico op wateroverlast in woningen en bedrijven te verlagen.

Realisatie

De lasten voor riolering waren in 2025 afgerond 21,7 miljoen euro, bestaande uit 1,9 miljoen euro aan apparaatskosten (incl overhead), 5,1 miljoen euro kapitaallasten, 8,5 miljoen euro storting in de voorziening vervanging Riolering en 6,1 miljoen euro aan materiële lasten voor dagelijks onderhoud van riolering.

In 2025 is er in totaal 19,2 miljoen euro uitgegeven aan investeringen waarvan 8,5 miljoen euro ten laste van de voorziening en 10,7 miljoen euro geactiveerd vanwege ingebruikname.

Groen

Kerncijfers 2025

Groen	Ha
Openbaar groen	758
Wegbermen buitengebied	132

Het beleidskader

Het [Groenambitieplan Enschede “Enschede één groot groen park”](#) vormt het beleidskader voor het groen en biodiversiteit. De gemeenteraad stelde dit plan op 13 december 2021 vast. De realisatie van de ambities uit dit plan is afhankelijk van de investeringsmiddelen die de gemeenteraad beschikbaar stelt, zoals in deze begroting. In 2025 zouden we dit plan actualiseren op uitvoering/investeringen en biodiversiteit voor de periode 2026-2029, dit conform de Financiële verordening gemeente Enschede. Deze actualisatie is uitgesteld naar 2026 (zie Acties in Hoofdstuk 03.01).

Het [Beweeg-, speel en sportbeleid](#) vormt het beleidskader voor spelen en speel- en sporttoestellen in de openbare ruimte. Dit beleid is 27 januari 2025 vastgesteld door de gemeenteraad.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Aan de hand van het Groenambitieplan Enschede “Enschede één groot groen park” werkten we aan het kwalitatief vergroenen van Enschede via drie (hoofd)principes:

1. **BESCHERMEN:** het bestaande groen en de natuur *beschermen*. Door bijvoorbeeld het groen goed te onderhouden en verzorgen.

2. **BENUTTEN:** het groen beter gebruiken (*benutten*) als bijvoorbeeld regenwateropvang, om de stad koel te houden in hete zomers of voor sporten, bewegen of als rust- en stilteplek.
3. **BOUWEN:** groener *bouwen* door bijvoorbeeld groene daken en groene gevels en meer groen aanleggen bij nieuwbouw, natuurinclusief bouwen en verlaten terreinen (tijdelijk) vergroenen.

Zo werkten we onder meer aan:

Rond groen:

- Geoptimaliseerde de [regels bomenbescherming](#) Enschede 2025, die de gemeenteraad [op 7 juli 2025](#) vaststelde.
- Het borgen van groen in stedelijke ontwikkelingsprojecten zoals Stationsplein, Winkelcentrum Twekkelerveld, Ecozone, enz.
- Het opzetten van een soortenmanagementplan.
- Het maken van een masterplan ontwerp voor de toekomst van het Volkspark.
- Metamorfose van de groene buitenruimte van drie buurthuizen: *'t Ni-Je Terphoes, De Magneet en Het Kompas*.
- Een veelheid aan vergroeningsprojecten in de openbare ruimte, o.a. Havengebied, Auke Vleerstraat, Schouwinkstraat, en Stroinksplein.
- Een flexavond duurzaamheid met de gemeenteraad, waarbij we ook inzicht gaven in wat we doen en waar we staan op het gebied van "Groen & biodivers Enschede". Dit via een [presentatie tijdens de flexavond](#) en duurzaamheidsdebat.

Rond bewegen, spelen en sporten:

- De [Beantwoording Motie 'Realisatie van outdoor fitness zones heeft prioriteit' Enschede](#) en de start van de uitwerking.
- De voorbereiding van de buurtplannen als uitwerking van de beleidsnota Bewegen, spelen en sporten, zodat we deze in 2026 met de partijen in de buurt verder kunnen vormgeven.
- Het technisch verbeteren van de speelplekken door de valondergronden die van zand gemaakt zijn te vernieuwen in Oost.
- Het verbeteren van speelplekken, zoals aan de Julianastraat.

Realisatie

De lasten voor groenonderhoud in 2025 waren circa 10,9 miljoen euro, bestaande uit apparaatskosten en uitbesteed werk. Daarnaast is er voor ca. 1,9 miljoen euro besteed aan vervangingsinvesteringen in het groen.

Het totaal is in 2025 hoger dan in het jaar ervoor door areaaluitbreiding en inflatie.

Openbare verlichting

Kerncijfers 2025

Openbare verlichting	Stuks
Lichtmasten	31.699
Armaturen	32.259
Energieverbruik (GWh/jaar)	3,3 kWh

Het beleidskader

Het beleidsplan openbare verlichting 2022-2025 is in december 2021 vastgesteld. Op 12 december 2025 is de nieuwe "[Financiële verordening gemeente Enschede 2025](#)" ingegaan. In deze verordening is de doorlooptijd van het beleid rond kapitaalgoederen verruimd van 4 naar minimaal 6 jaar. Daarmee geldt het huidige beleidsplan nog tot en met 2027.

Het uitgangspunt van de beleidslijnen voor verlichting is "niet verlichten tenzij...", om een teveel aan kunstlicht in de openbare ruimte en de natuur te voorkomen. Het "tenzij" wordt bepaald door het doel van de openbare verlichting: de verkeersveiligheid, sociale veiligheid en leefbaarheid. Als wegbeheerder heeft de gemeente een wettelijke zorgplicht om de verlichting in een goede en veilige staat van onderhoud te houden.

Naast de veiligheid en leefbaarheid draagt openbare verlichting ook bij aan belangrijke ambities op het gebied van milieu en duurzaamheid. Lichtmasten vervangen wij als zij defect of onveilig zijn. Lichtmasten hoger dan 6 meter krijgen hiervoor na het 40e levensjaar een 6-jaarlijkse stabiliteitstest.

Sinds 2016 vervangen we de oude lamp-armaturen bij een leeftijd van 20 jaar voor duurzamere dimbare ledarmaturen. De ledarmaturen worden allemaal om 22.30 uur gedimd, dan wordt de hoeveelheid licht met 30% verminderd. In het nieuwe beleidsplan is vastgesteld dat we met maatwerk in woonstraten de dimtijd vervroegen naar 20.30 uur. Uitvalswegen, ringwegen en risicogebieden worden – blijvend – vanaf 22.30 uur gedimd. Nieuwe armaturen op masten van 6 meter en hoger worden voorzien van een verbinding met bijvoorbeeld Google Maps waarmee we kunnen verlichten op basis van verkeersintensiteit en het weer. Hiermee behalen we een aanvullende energiebesparing en verminderen we lichthinder en lichtvervuiling.

Voor de binnenstad hanteren we als kwaliteitsniveau hoog en voor de rest van de stad kwaliteitsniveau basis. Daarnaast wordt voor de binnenstad onderzocht of de verlichting ook door een slimme verbinding met hulpdiensten, in geval van calamiteiten feller kan branden.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Als uitvoering van het beleidsplan gaven we in 2025 verdere uitvoering aan het vervangen van lamp-armaturen door ledverlichting. In 2025 vervingen we 3.900 armaturen door ledverlichting. Tot en met 2025 vervingen we inmiddels 72% van de armaturen door ledverlichting.

In 2.500 armaturen plaatsten we ook slimme en adaptieve verlichting. Deze slimme verlichting geeft ons de optie de verlichting automatisch te dimmen naar een veilig niveau. Of te verhogen bij toenemend verkeer en slecht weer. Dit levert een combinatie op van

verbeterde verkeersveiligheid, energiebesparing, leefbaarheid (minimaliseren van lichtvervuiling en lichthinder) en technologische flexibiliteit.

Realisatie

De lasten voor onderhoud openbare verlichting 2025 zijn circa 1,3 miljoen euro, bestaande uit 0,5 miljoen euro kapitaallasten, 0,2 miljoen euro apparaatskosten en 0,6 miljoen euro materiële lasten (reguliere onderhoudslasten, excl. energie). In 2025 is er in totaal 3 miljoen euro uitgegeven aan investeringen.

Parkeervoorzieningen

Kerncijfers 2025

Parkeervoorzieningen	Stuks
Parkeergarages	4
Fietsenstallingen	5

Beleidskader

Het beheer van de parkeervoorzieningen sluit aan bij de koers die is vastgelegd in de Programmabegroting 2015–2018. Binnen de exploitatie van het parkeerbedrijf worden structureel middelen gereserveerd voor het onderhoud van parkeergarages en overdekte fietsenstallingen. Deze middelen worden *jaarlijks* geactualiseerd op basis van de Meerjaren Prognose Parkeerbedrijf (MPP) en vertaald in het meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP). Het MJOP vormt de leidraad voor de planning en prioritering van het onderhoud. Het onderhoudsniveau dat wordt gehanteerd, is omschreven als een basisniveau schoon, heel en veilig. Dit betekent dat parkeervoorzieningen vrij moeten zijn van vervuiling, dat alle onderdelen functioneel dienen te zijn en dat zowel de bouwkundige als technische staat bijdraagt aan een veilige omgeving. Deze uniforme kwaliteitsstandaard geldt voor de gehele stad.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Voor groot onderhoud worden middelen onttrokken aan de onderhoudsvoorziening. Deze voorziening wordt jaarlijks gevoed op basis van het MJOP, waardoor kosten gelijkmatig over de jaren kunnen worden verdeeld en de exploitatie voorspelbaar blijft.

Het dagelijkse onderhoud wordt rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Hiermee wordt geborgd dat het basisniveau schoon, heel en veilig continu gehandhaafd blijft en de voorzieningen goed blijven functioneren.

Wanneer onderdelen het einde van hun levensduur bereiken en onderhoud niet langer doelmatig is, worden vervangingsinvesteringen gedaan.

De drie onderhoudslagen vormen een keten:

- Preventief onderhoud voorkomt slijtage en signaleert tijdig afwijkingen.
- Groot onderhoud herstelt kwaliteit planmatig om achteruitgang te voorkomen.
- Vervangingsinvesteringen voorkomen dat veroudering leidt tot onomkeerbare schade of hoge kosten.

Samen zorgen deze onderhoudslagen ervoor dat de parkeervoorzieningen duurzaam in stand blijven, onderhoud doelmatig en voorspelbaar wordt uitgevoerd, en achterstallig onderhoud structureel wordt voorkomen.

Realisatie 2025

In 2025 is in totaal 1,7 miljoen euro uitgegeven aan materiële kosten voor het beheer en onderhoud van parkeergarages en overdekte fietsenstallingen. Ongeveer 900.000 euro hiervan betrof preventief en correctief onderhoud, waaronder schoonmaak, inspecties en herstelwerkzaamheden.

Daarnaast is 582.000 euro besteed aan groot onderhoud volgens het MJOP, zoals bewegwijzering, installatiewerk en schilderwerk. Deze kosten zijn ten laste van de voorziening gebracht. Verder is 735.000 euro gestort in de voorziening voor toekomstig groot onderhoud. Met deze jaarlijkse storting wordt de continuïteit van het onderhoud financieel gewaarborgd. Tot slot is 218.000 euro geïnvesteerd in vervangingsinvesteringen die zijn geactiveerd. Deze investeringen hebben een meerjarig gebruiksnuut en worden via afschrijving aan de komende jaren toegerekend. Dit betreft vervanging van een trappenhuis, vervanging van een camerasysteem en vervanging van toiletgroepen.

Onderwijsgebouwen

Vanwege een wetswijziging is de gemeente met ingang van 1 januari 2015 niet meer verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen voor primair onderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs. De schoolbesturen zijn hier nu zelf voor verantwoordelijk.

Sportaccommodaties

De gemeente is eigenaar van de sportaccommodaties en sportparken en verhuurt deze aan Sportaal. Sportaal heeft de opdracht de accommodaties te exploiteren en is verantwoordelijk voor het klein dagelijks onderhoud. Er is regelmatig afstemming over het opdrachtgeverschap richting Sportaal en over het door de gemeente uit te voeren groot onderhoud.

Vastgoed

Onderhoudsplan

Het onderhoud van het gemeentelijk vastgoed wordt uitgevoerd door het Vastgoed & Facilitair Bedrijf Enschede (VFBE). Voor het uitvoeren van de onderhoudsactiviteiten wordt gewerkt met een onderhoudsvoorziening. In deze voorziening wordt jaarlijks vanuit de gebouwexploitaties een vaste bijdrage gestort. De onttrekking (uitgaven) uit deze voorziening geschiedt op basis van de daadwerkelijke uitgaven. Deze uitgaven zijn voorzien in de meerjaren onderhoudsplanning (MJOP).

Het beleidskader/onderhoudssystematiek

In Enschede wordt het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen al enige jaren gepland en gepleegd volgens de zogenaamde NEN 2767-methode. Deze methode geeft de staat van de gebouwdelen weer. Naast technische aspecten, worden bijvoorbeeld ook gebruikersaspecten en duurzaamheidsaspecten meegenomen.

Het onderhoud is onder te verdelen in de volgende onderdelen:

- Onderhoud aan het segment verkoop en nader uit te werken. Gezien het tijdelijke karakter worden deze gebouwen niet planmatig onderhouden, maar afhankelijk van de beoogde toekomst van het pand (sloop, dan wel verkoop op korte termijn).
- Planmatig onderhoud aan ambtelijk/ beleidsondersteunend vastgoed. Deze panden, die doorgaans langere tijd (meer dan 10 jaar) in eigendom van de gemeente blijven,

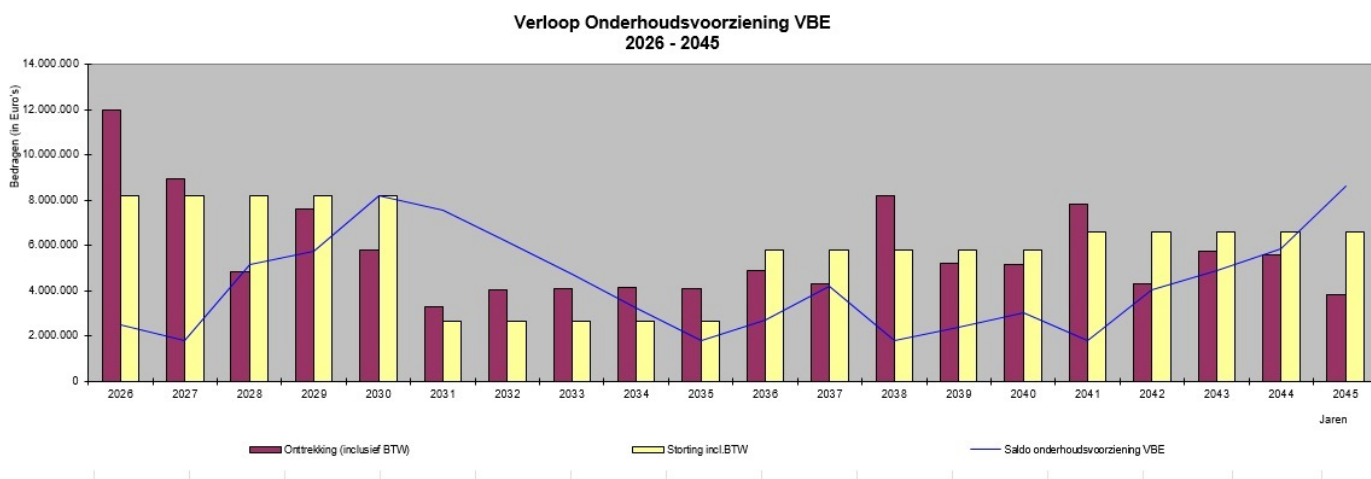
worden conform de hierboven beschreven NEN 2767-methode onderhouden. Met het oog op verduurzaming worden onderhoudswerkzaamheden zoveel mogelijk geclusterd en in lijn gebracht met het verduurzamingsprogramma

Programma van het begrotingsjaar

Totaal was er 9,2 miljoen euro (incl BTW) aan onderhoud begroot voor 2025 voor de ongeveer 100 panden waar VFBE de onderhoudsverplichting heeft. Daadwerkelijk is er 7,5 miljoen euro (inclusief niet verrekenbare BTW) uitgegeven aan onderhoudsactiviteiten. Deze afwijking is te verklaren doordat een aantal grote onderhoudswerkzaamheden nog in uitvoering zijn of nog niet hebben plaatsgevonden zoals renovatie en verduurzaming van de Ripperdastraat (Tactus), kleedkamers van UDI/Suryoye, de gymzalen Helmerhoek en Stroinkslanden en Sporthal Deppenbroek. Deze renovatie- en verduurzamingstrajecten zijn jaar overschrijdend waardoor deze werkzaamheden zullen nog doorlopen in 2026. Daarnaast hebben in 2025 werkzaamheden plaatsgevonden die in 2024 waren begroot, maar nog niet waren afgerond. Enkele voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de luchtbehandeling in het Stadhuis, de renovatie en verduurzaming van het Kompas, het onderhoud en de verduurzaming van de gymzaal aan de JC de Rijpstraat, de kleedkamers DOS WK en de kleedkamers van LSV.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De geplande onderhoudsuitgaven voor de komende jaren zijn hieronder grafisch weergegeven (paars gearceerd). Op basis van deze planning is de storting in de onderhoudsvoorziening bepaald (geel gearceerd). De blauwe lijn geeft de stand van de onderhoudsvoorziening weer. De afdeling vastgoed faciliteert de gemeentelijke organisatie en haar partners bij de uitvoering van alle opgaven. Daardoor is de afdeling niet aan specifieke doelen in de doelenboom te verbinden.

3.4. Financiering

In deze paragraaf zijn de onderdelen opgenomen zoals vastgelegd in de financiële verordening van de gemeente. Daarnaast wordt gerapporteerd over de kasgeldlimiet en renterisiconorm zoals voorgeschreven in de wet financiering decentrale overheden.

Resultaat rente en treasury

- Het resultaat van het product Rente en treasury is 2,535 miljoen hoger dan was begroot voor 2025. Deze is het gevolg van:
 - Een aanzienlijk voordeel (3,078 miljoen euro) door de hoge rentebaten over het aanzienlijke saldo bij het schatkistbankieren. Het hoge saldo blijft hoog door de vele vooruit betaalde uitkeringen door het rijk die nog niet zijn ingezet op projecten.
 - Een nadeel (1,454 miljoen euro) omdat de omslagrente is verlaagd van 1,5% begroot naar 1,25% in realisatie. Zie voor de nadere toelichting op de omslagrente verderop in deze paragraaf.
 - Hogere dividendontvangsten (1,380 miljoen euro) dan begroot, waarvan 906.000 euro komt door de niet begrote extra dividenduitkering vanuit de in december 2024 aangekochte aandelen Twence. De hogere dividendopbrengst van Twence hieruit is vanaf 2026 wel in de begroting opgenomen. Ook de dividendopbrengsten van de BNG Bank, Enexis en het OLCCT waren hoger dan begroot.
- Het overige bestaat uit nadelen op:
 - Hogere rentevergoeding (€ 189.000) over de verliesvoorziening van het grondbedrijf door een hoger saldo per begin 2025 dan was begroot.
 - Hogere kapitaallasten (€ 185.000) dan begroot op de boekwaarde van de deelnemingen die onder financiële activa op de gemeentebalans staan door de aankoop van de aandelen Twence.
 - Hogere kosten (€ 95.000) dan begroot voor inhuur adviseurs. Deze inhuur was nodig in 2025 voor het dossier herziening zekerheden bij de leningen FC Twente en de afronding van de aandelentransactie Twence. Overigens zullen nog kosten van dit dossier worden gedeeld met de overige aandeelhoudende gemeente van Twence in 2026 als de advisering is afgerond

Omslagrente

Vanuit de BBV-regelgeving voor rente moet worden vastgesteld in de jaarrekening of de begrote omslagrente niet te veel afwijkt van de realisatie. Een afwijking van maximaal 25% is toegestaan. Bij overschrijding hiervan dient de omslagrente herrekend te worden.

Bij de Tussenrapportage 2025 was duidelijk dat de omslagrente over 2025 verlaagd moest worden om te kunnen voldoen aan de maximale toegestane afwijking van 25% conform de BBV-regelgeving. De omslagrente is verlaagd naar 1,25% terwijl 1,5% was begroot.

In de onderstaande tabel is de vergelijking tussen begroting en realisatie voor 2025 van de omslagrente terug te vinden:

Omschrijving	Begroting 2025	Gemeenterekening 2025
Externe rentelasten korte en lange financiering	8.844.365	8.869.640
Externe rentebaten	-172.226	-3.274.841

<i>Totaal door te rekenen externe rente</i>	8.672.138	5.594.799
Renteverhaal facilitaire grondexploitaties	0	0
Rente projectfinanciering (Van Heekgarage)	-1.357.858	-1.357.858
<i>Saldo toe te rekenen externe rente</i>	7.314.280	4.236.941
Rente over eigen vermogen	0	0
Rente voorziening grondexploitaties	1.182.103	1.370.862
<i>Toe te rekenen rente</i>	8.496.384	5.607.804
Toegerekende rente aan boekwaarden	-8.497.955	-6.178.540
Resultaat omslagrente	-1.571	-570.737
<i>Omslagrente - afgerond</i>	1,5%	1,25%
Afwijking maximaal 25%		10,18%

In bovenstaande zijn de gewijzigde BBV-regels verwerkt waarmee vanaf 2025 ook de omslagrente geldt voor de Bouwgronden in Exploitatie. Voorheen was de rente voor de grondexploitaties hoger dan de omslagrente door een andere wijze van berekening van deze rente.

Rentevisie

In de begroting werd per eind 2025 verwacht dat de lange (10-jarige) rente tussen 2,5% en 3% zou liggen. De verwachte daling van de rente heeft zich niet voorgedaan. De rente heeft in 2025 gefluctueerd tussen 3,2% en 3,6% en kwam ultimo 2025 uit op 3,6%. De rente is hoger gebleven dan verwacht door de aanhoudende hoge inflatie die weer zorgden voor verhoging van de lonen. Voor 2026 wordt een verwacht dat de rente op ongeveer het huidige niveau uitkomt.

Voor eind 2025 werd voor de korte rente een niveau voorspeld van 2,5% tot 3,5% en is deze lager uiteindelijk uitgekomen op 2,05%. De korte rente heeft gedurende het jaar voortdurend gefluctueerd rond een niveau van 2% nadat de ECB versneld een aantal renteverlagingen heeft doorgevoerd in najaar 2024. Voor 2026 worden geen grote mutaties verwacht en zal de korte rente rond 2% uitkomen.

In de Gemeentebegroting 2026 is rekening gehouden met deze renteverwachting als zal geen sprake zijn nieuwe financieringen. Er is vooralsnog voldoende banksaldo vanuit de vooruitbetaalde rijksuitkeringen. Naar verwachting is pas financiering nodig in 2027 en mogelijk pas in 2028 als de uitgaven op investeringen lager uitvallen.

Kasgeldlimiet

In de Wet financiering decentrale overheden (Fido) is bepaald dat de gemeente maximaal 8,5% van het begrotingstotaal aan kortlopende schulden mag hebben. De gemeente is verplicht te rapporteren over deze limiet in de begroting. De gemeente mag niet onbeperkt haar kortlopende schulden aanhouden, maar wordt gedwongen een goede verdeling aan te houden tussen de korte en lange schulden. De kasgeldlimiet bedroeg 77,726 miljoen euro in 2025. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de kasgeldlimiet in 2025 niet is overschreden:

Kasgeldlimiet (x 1.000 euro)		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1	Omvang begroting per 1 januari 2025 - grondslag	909.129	909.129	909.129	909.129
2	Toegestane kasgeldlimiet:				
	- in % van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
	- omvang kasgeldlimiet	77.276	77.276	77.276	77.276
3	Toets kasgeldlimiet:				
	Gemiddelde overschot vlottende middelen	120.867	99.495	147.088	160.659
	Gemiddeld genomen vlottende schuld	0	0	0	0
	Toegestane kasgeldlimiet	77.276	77.276	77.276	77.276
	Ruimte/tekort onder kasgeldlimiet	198.143	176.771	224.364	237.935

In 2025 was, net als in vorige jaren, sprake van een ruim positief liquiditeitssaldo als gevolg van de door het rijk vooruitbetaalde grote specifieke uitkeringen (o.a. woningbouwimpuls) die pas op de lange termijn worden ingezet op projecten.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het kader aan voor de spreiding van looptijden in de leningenportefeuille. Vanuit de Wet financiering decentrale overheden moet over de renterisiconorm worden gerapporteerd in de jaarrekening. De norm bepaalt dat maximaal 20% van het begrotingstotaal in enig jaar geherfinancierd mag worden. Hiermee worden renterisico's op de vaste schulden gespreid in de jaren. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de gemeente in 2025 ruimschoots binnen de renterisiconorm is gebleven.

Berekening renterisiconorm		Begroting 2025	Gemeenterekening 2025
1.	Begrotingstotaal	909.129	909.129
2.	Vastgesteld percentage	20%	20%
3.	Renterisiconorm (1. x 2.)	181.826	181.826
4.	Aflossing	2.801	2.801
5.	Ruimte onder renterisiconorm (3. - 4.)	179.025	179.025

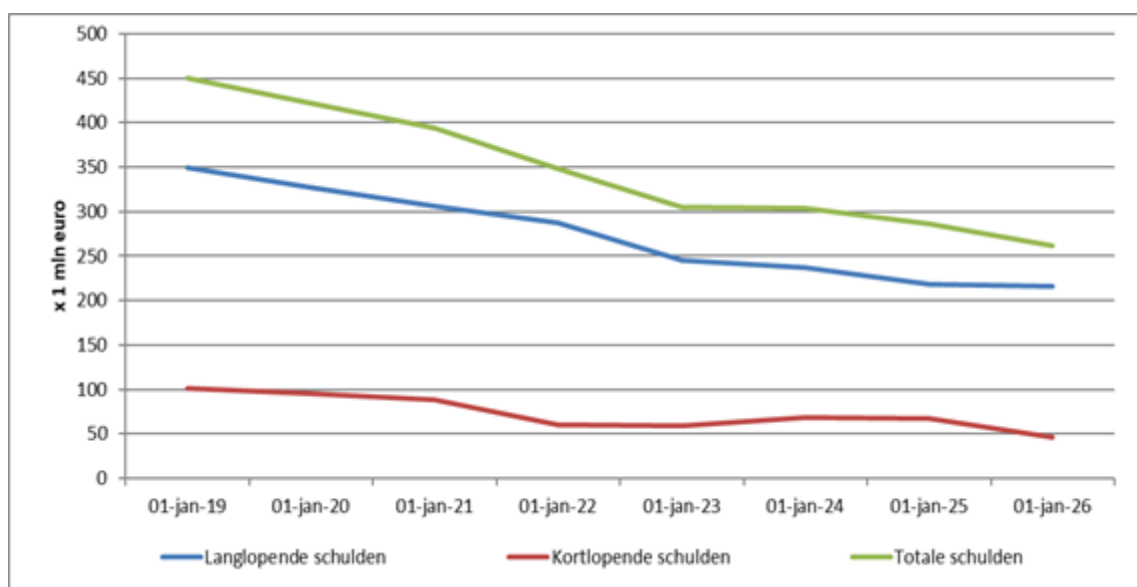
Financiering en ontwikkeling leningenportefeuilles

In [hoofdstuk 6.10](#) is bij de toelichting op de balans de specificatie van de opgenomen geldleningen te vinden. In 2025 is geen nieuwe financiering aangetrokken zoals al was opgenomen in de Gemeentebegroting 2025.

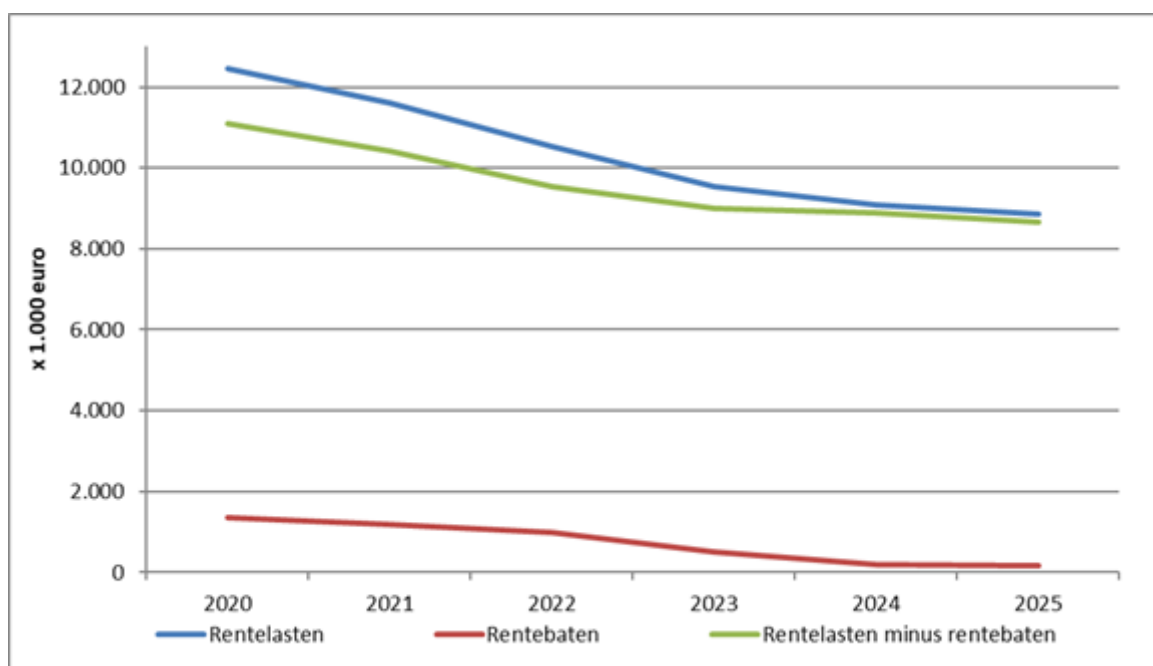
De portefeuille met langlopende geldleningen daalt van 217 miljoen euro per eind 2024 naar ruim 214 miljoen per eind 2025. Er was alleen sprake van reguliere aflossingen op de bestaande leningenportefeuille.

De kortlopende schulden zijn gedaald ten opzichte van eind vorig jaar. Hierdoor daalt de totale schuldpositie per eind 2025.

In de onderstaande grafiek is het verloop van de schulden te zien over de afgelopen jaren. Hieruit is op te maken dat de schuldpositie van de gemeente gestaag is gedaald in deze periode. Dit is o.a. het gevolg van de vooruitontvangen rijksuitkeringen waardoor het aangaan van nieuwe schulden niet nodig was.

Tegelijkertijd zijn de rentelasten ook gedaald in de afgelopen jaren. Zie de onderstaande grafiek:

In het Treasurystatuut 2023 is opgenomen over de rentelasten: Te bepalen dat de begrote (netto) rentelasten niet meer dan 3% van het begrotingstotaal bedragen. De definitie stelt dat het gaat om de rentelasten van de korte en langlopende financiering minus de rentebaten uit de verstrekte leningen. De hoge rentebaten die worden ontvangen over het saldo van de schatkist, worden hierin niet meegenomen. Anders zou sprake zijn van een nog lager

percentage. Op basis van het bovenstaande kan worden vastgesteld dat de rentelasten ruimschoots binnen deze begrenzing vallen:

	2022	2023	2024	2025
% begrotingstotaal	1,31%	1,18%	1,05%	0,95%

De daling van de rentelasten is het gevolg van de verdere afname van de schuldpositie. Door de jarenlange daling zit een steeds minder groot deel van de begroting vast in financieringslasten en is daarmee anders in te zetten. Voorlopig is geen nieuwe financiering nodig dus zal de afgesproken grens van 3% niet worden overschreden.

In [hoofdstuk 6.3](#) bij de toelichting op de balans is de specificatie van de verstrekte leningen aan derden opgenomen. De portefeuille is in omvang afgenomen van 12,1 miljoen euro per eind 2024 naar ruim 11,2 miljoen euro per eind 2025. De daling komt door de reguliere aflossing op de leningen alsook het vrijwel niet meer verstrekken van nieuwe leningen. In 2025 zijn geen nieuwe leningen verstrekt.

In [hoofdstuk 6.13](#) is een toelichting te vinden op de door de gemeente gegarandeerde geldleningen. Deze zijn in deze jaarrekening opgenomen als niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen. Het totaal aan garantstellingen is gedaald naar 25,788 miljoen euro per eind 2025 (28,175 miljoen euro per eind 2024) door reguliere aflossing. De beginstand van 2025 is € 550.000 hoger dan was opgenomen in de Gemeenterekening 2024. Een voor uitbreiding van MFA De Tweede verstrekte garantstelling uit 2022 bleek niet opgenomen te zijn in de administratie. Er zijn geen nieuwe garanties verstrekt in 2025.

De risico's van de verstrekte leningen en garanties zijn nader toegelicht in de [paragraaf 3.2 weerstandsvermogen en risicobeheersing](#)).

Verstrekte lening en garantstelling FC Twente

Op 8 december 2025 heeft de raad ingestemd met het vrijgeven en wijzigen van de zekerheden die de gemeente heeft verkregen ter afdekking van de risico's vanuit de verstrekte leningen en gemeentegarantie. FC Twente heeft hiertoe een verzoek ingediend bij het college omdat de waarde van de zekerheden niet meer in verhouding staat tot de uitstaande schuld en garantie. FC Twente verzoekt om vrijgave van een aantal zekerheden zodat zij deze in kunnen zetten voor de financiering van de Topsportcampus Diekman en daarmee de financieringslasten te verlagen. Het college en de raad hebben ingestemd met het verzoek van FC Twente nadat een uitgebreide toets is gedaan door de adviseurs staatssteun. Uit deze toets en indringend overleg met FC Twente is gekomen dat de te behouden zekerheden voor de gemeente voldoende onderpand bieden voor de risico's uit de leningen en garantstelling.

De risico's voor de verstrekte lening en borgstelling zijn separaat opgenomen en terug te vinden in de top 10 risico's in [paragraaf 3.2](#). De kansbepaling is gehandhaafd op 10%. Voor het overige heeft FC Twente in 2025 tijdig en volledig aan de betaalverplichtingen voldaan.

Beleidsvoornemens en -realisatie treasuryfunctie

De stand van zaken van de beleidsvoornemens voor 2025 van de treasuryfunctie is:

- In de Gemeentebegroting 2025 zijn een aantal acties uitgevoerd om beter inzicht te krijgen (zie paragraaf investeringen) in de investeringen. Zo is de scope flink verlengd om meerjarig een beter beeld te krijgen. De uitgaven blijven echter flink achterlopen bij de

planningen. Hoe beter de ramingen van de investeringen zijn, hoe beter de financieringsstrategie hierop afgestemd kan worden ter minimalisatie van de rentelasten van de gemeente. Hier is nog steeds werk te verrichten.

Continuering van het meer actief beheer van de liquide middelen nu de rentekosten voor een negatief saldo hoger zijn dan de vergoeding over het saldo bij de schatkist. Er is voldoende saldo bij de schatkist om een negatief banksaldo te voorkomen en daarmee rentelasten te voorkomen. Vanuit het bob-traject is een hogere rentebate vanaf 2026 begroot door het drempelbedrag voor creditsaldo bij BNG Bank te verlagen waardoor meer saldo naar schatkistbankieren overgaat. Dit levert extra rente op. Dit betekent wel voortdurende monitoring of terugboeking van saldo vanaf de schatkist noodzakelijk is.

Limieten 2025

In het in maart 2023 door de raad vastgestelde Treasurystatuut is vastgelegd dat geen kwartaalrapportages voor het college meer opgesteld worden. Er zou worden gerapporteerd aan de raad als sprake is van (bijna) overschrijding van limieten. De in de Gemeentebegroting 2025 vastgestelde limieten voor 2025 zijn niet overschreden zoals blijkt uit de onderstaande tabel.

Netto-vlottende schuld (x 1.000 euro)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Limiet - conform treasuryparagraaf Gemeentebegroting 2025	85.004	85.004	85.004	85.004
Gemiddeld vlottende schuld	0	0	0	0
Gemiddelde vlottende middelen	120.867	99.495	147.088	160.659
Ruimte onder limiet	205.871	184.498	232.092	245.663
Overschrijding limiet: ja/nee	nee	nee	nee	nee

Vaste schuld (x 1.000 euro)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Limiet - conform treasuryparagraaf Gemeentebegroting 2025	25.000	25.000	25.000	25.000
Opgenomen vaste schuld in kwartaal	0	0	0	00
Cumulatief opgenomen vaste schuld in jaar	0	0	0	0
Overschrijding limiet: ja/nee	nee	nee	nee	nee

Uitzettingen (x 1.000 euro)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Limiet - conform treasuryparagraaf Gemeentebegroting 2025	10.800	10.800	10.800	10.800
Totale omvang uitzettingen in kwartaal	0	0	0	0
Overschrijding limiet: ja/nee	nee	nee	nee	nee

3.5. Bedrijfsvoering

We hebben het afgelopen jaar ingezet op het behalen van de doelen en ambities voor de volgende speerpunten, die we toelichten in deze paragraaf.

Digitale transitie

Digitalisering, met de steeds vernieuwende technologieën, verandert onze manier van handelen. Het verandert de manier waarop we werken, de manier waarop docenten lesgeven, hoe dokters en patiënten met elkaar praten, waar politici over debatteren en hoe mensen nieuws delen.

Innovatieve stappen volgen elkaar steeds sneller op. Dit gebeurt achter de schermen maar ook zichtbaar voor onze inwoners. Algoritmen en kunstmatige intelligentie herkennen we vaak niet maar hebben wel grote invloed. In de dagelijkse werkelijkheid van de stad, binnen de gemeentelijke organisatie raakt het steeds meer verweven. In 2025 is het Beleid AI vastgesteld door het college. Hierin wordt het afwegingskader en gedragsregels voor het inzetten van AI benoemd.

Binnen Juridische Zaken zijn AI-toepassingen geïmplementeerd voor onder andere chatfunctionaliteit, het automatisch inboeken van bezwaarschriften, slim archiveren en het genereren van datadumps voor dashboards. Daarnaast wordt de inzet van een AI-juridisch assistent onderzocht. We hebben een Innovatielab ingericht en deze begeleidt de in 2025 gestarte AI-pilots met Microsoft 365 CoPilot.

Hierbij wordt digitale veiligheid steeds belangrijker. We hanteren daarbij de toepasselijke regels en wetten. Er is aandacht voor het ethisch- en normenkader. In 2025 is een aanbestedingstraject uitgevoerd, waaruit een security partner is geselecteerd. Deze partner controleert, binnen de geldende verwerkersovereenkomst, al het technische interne en externe berichtenverkeer van onze IT-omgeving. Daarnaast is er met deze partner een Incident Response contract afgesloten, waardoor zij in geval van een groot security incident, met specialisten ons behulpzaam zijn.

We beseffen dat een deel van de bevolking onvoldoende digitaal vaardig is om gebruik te maken van digitale diensten. Er wordt dus altijd gezorgd voor een werkzaam alternatief. Onze dienstverlening is gebaseerd op het principe dat iedereen kan, mag en moet meedoen. De overheid is er voor iedereen. Dit uitgangspunt vertalen we in onze dienstverlenings- en digitaliseringsplannen en in de opzet van de raadsagenda digitalisering. Sinds 1 januari 2024 bestaat een zorgplicht. Die houdt in dat de gemeente passende ondersteuning moet bieden aan mensen die minder digitaal vaardig zijn. Met o.a. het overheid brede loket en de wijkwijzers voldoen we aan de zorgplicht.

De kansen echter die digitale transitie biedt benutten en vertalen we naar de diverse bedrijfsvoering processen zodat we steeds vaker digitale diensten leveren. Om deze wijze van uitvoering te realiseren maken we keuzes in het volgen van landelijke standaarden zoals [Common Ground](#) én samenwerken in verbanden. Zoals b.v. Vereniging Nederlandse Gemeenten, Common Ground(board), Dimpact en het regionale IT-Platform Twente. Door de ministeries is in 2025 een [Nederlands Digitalisering Strategie \(NDS\)](#) opgesteld die door ministerraad is vastgesteld. Tegelijkertijd is door de leden van de VNG een transitie strategie vastgesteld die aansluit op de NDS en deels voorzien is van een [Uitvoeringsprogramma](#)

Enschede heeft dit intern vertaald in beleid in de nota digitaal Enschede.

Deze keuzelijst tot standaardisatie geldt ook voor algemeen geaccepteerde technologiestandaarden. Het betekent dat we steeds vaker kiezen voor het leveren van diensten en producten langs digitale weg.

Modernisering bedrijfsvoeringsapplicaties

In 2025 is de gemeente Enschede gestart met de grootschalige modernisering van het applicatielandschap voor bedrijfsvoering. Na een periode van onderzoek en scenarioplanning in 2023 en 2024, is in januari 2025 het Programma BASE (Bedrijfsvoering Applicaties Samen Efficiënt officieel van start gegaan. De focus ligt op het uniformeren van werkprocessen, het versterken van concernsturing en het creëren van een toekomstbestendig applicatielandschap. In het voorjaar is het programmaplan en businesscase opgesteld en afgestemd met de stuurgroep. Tegelijkertijd is gestart met de eerste gemeentebrede communicatie en zijn de projectlijnen voor financiën, P&O, inkoop, opleidingen en IT-transitie ingericht. De aanbesteding voor de nieuwe financiële applicatie is in mei gepubliceerd, waarna de eerste beoordelingsrondes en marktconsultaties zijn uitgevoerd.

Gedurende het jaar zijn belangrijke stappen gezet in de uitwerking en voorbereiding van de implementatie. Aan het einde van 2025 bevindt het programma zich in een fase van afronding van de aanbesteding en voorbereiding op implementatie. De selectie en contractering is eind 2025 bijna afgerond. De organisatie is voorbereid op de volgende stappen in 2026, de daadwerkelijke implementatie van het nieuwe systeem en de start van de aanbesteding voor P&O/Inkoop en de verdere uitrol van opleidingen en communicatie. Met deze aanpak is een solide basis gelegd voor een toekomstbestendig, wendbaar en datagedreven financieel landschap binnen de gemeente Enschede

Personeel en Organisatie - Evenwicht in onze organisatie

De grote maatschappelijke opgaven vragen veel inzet. Deze vertalen zich door in de gemeentelijke organisatie. Vanuit onze strategische opgaven bouwen we aan een slimmere, wendbare en toekomstbestendige organisatie die niet alleen efficiënter werkt, maar ook ruimte creëert voor vakmanschap, samenwerking, werkplezier en trots. Door te moderniseren en concernsturing te versterken, leggen we de basis voor een organisatie die met focus, samenhang en energie haar maatschappelijke opgaven waarmaakt.

In 2025 hebben we een Organisatie Ontwikkelagenda 2026-2030 opgesteld. Waarin we beschreven hebben wat belangrijk is voor onze organisatie. De komende jaren zetten we stevig in op vereenvoudiging, digitalisering en het verbeteren van onze werkprocessen. We benutten technologie om slimmer te werken, verminderen externe afhankelijkheden en brengen beleid dichterbij de uitvoering. Door werkprocessen te versimpelen en digitale ondersteuning te verbeteren, verlagen we de werkdruk en vergroten we de ruimte voor kwaliteit en ontwikkeling. Zo brengen we taken, mensen en middelen in balans. Onze ambitie is helder: een financieel gezonde gemeente en een toekomstbestendige organisatie waar medewerkers met plezier en trots werken.

In 2025 zijn 4 prioriteiten voor de korte termijn ontwikkelagenda benoemd.

- 1) We **organiseren beleid slimmer**, zodat we opgavegericht kunnen werken en sturen.
- 2) We **verbeteren onze inkoopprocessen** – efficiënter, rechtmatiger en doelgerichter.
- 3) We **investeren in technologie**, zoals digitalisering, robotisering en kunstmatige intelligentie, om onze dienstverlening en bedrijfsvoering te versterken.
- 4) We **versterken de planning- & controlfunctie**, zodat we als organisatie transparanter, betrouwbaarder en beter bestuurbaar worden.

Voor deze prioriteiten zijn in 2025 plannen van aanpak opgesteld en zijn ook al diverse acties in gang gezet die in 2026 nog doorlopen.

In 2025 zijn er in het kader van het BOB-traject regelmatig management- en medewerkerssessies geweest om te spreken over de koers van de organisatie en de te maken keuzes.

Deze sessies hadden vaak een hoge opkomst, werden door zowel management als medewerkers gewaardeerd. Hier gaan we mee door. De sessies zullen vooral in het teken staan van de organisatieontwikkeling op de korte en lange termijn.

Cloudtransitie

De gemeente heeft in 2021, samen met KPMG, een Cloudstrategie opgesteld met als doel een wendbare en flexibele IT-omgeving te realiseren die innovatie stimuleert, zonder concessies te doen aan beschikbaarheid en veiligheid. Deze strategie is ontwikkeld in een wezenlijk andere context dan waarin wij ons nu bevinden. Sindsdien is de wereld op IT-gebied aanzienlijk veranderd en onzekerder geworden, onder andere door aangescherpte eisen rondom data-soevereiniteit en informatiebeveiliging, de snelle opkomst en impact van artificiële intelligentie en de richtinggevende kaders vanuit de Nationale Digitaliseringsstrategie.

In 2025 lag de focus van Cloud Plateau 2 op het invoeren en versterken van de IT-organisatie voor het werken in een moderne hybride Cloudomgeving. Daarnaast is een beslisboom opgesteld waarmee bepaald kan worden welke applicaties geschikt waren voor migratie, zodat verdere modernisering gestructureerd kan plaatsvinden. Ook is gewerkt aan het vergroten van financiële transparantie door betere Cloudkostenbeheersing en meer inzicht in Cloudkostenstructuren. Tegelijkertijd is de technische basis verder doorontwikkeld, onder meer door micro-segmentatie en modernisering van essentiële platformen.

Rechtmatigheid

Met ingang van het verslagjaar 2023 legt het college zelf een verantwoording af over de rechtmatige totstandkoming van in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties. Een belangrijke doelstelling van deze wetswijziging is te borgen dat colleges zich nog meer bewust zijn van hun verantwoordelijkheid om te zorgen voor een goed financieel beheer, inclusief bijbehorende verordeningen.

De rechtmatigheidsverantwoording wordt opgenomen in de jaarrekening (zie hoofdstuk 9) en toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. In de rechtmatigheidsverantwoording rapporteert het college aan de raad over geconstateerde afwijkingen voor zover deze de verantwoordingsgrens van 2% van het lastentotaal (exclusief toevoegingen aan reserves) overschrijden. Ook wordt het bedrag aan afwijkingen vermeld, dat acceptabel is op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt een nadere toelichting gegeven op de afwijkingen die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen en de rapportagegrens overschrijden (10% van de verantwoordingsgrens). Hierbij wordt ook ingegaan op de maatregelen, die worden genomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

De afspraken met de raad over de rechtmatigheidsverantwoording zijn vastgelegd in de financiële verordening (artikel 11 t/m 14).

Begrotingscriterium

De afwijkingen tussen de realisatie en begroting over 2025 zijn toegelicht in paragraaf 8.4 Analyse op afwijkingen tussen begroting en overzicht baten en lasten. De onrechtmatigheid

op het programma Samenleving en bestuur van 1,5 miljoen euro zijn toegelicht in paragraaf 8.4 Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsonrechtmatigheden. De begrotingsonrechtmatigheden passen binnen de vooraf vastgestelde beleid volgens artikel 13 lid 4 van de Financiële verordening en is daarmee acceptabel. De lastenoverschrijding als gevolg van een toevoeging aan de pensioenvoorziening wethouders is door de commissie BBV als acceptabel aangemerkt. Daarmee zijn de begrotingsonrechtmatigheden allemaal acceptabel

Voorwaardencriterium

De onrechtmatigheid op het voorwaardencriterium van 1,4 miljoen euro heeft betrekking op inkopen die onterecht niet Europees zijn aanbesteed. Hiervan is 1,1 miljoen onrechtmatig die zijn ontstaan in 2024 en doorgelopen in 2025.

In de alinea over inkopen in deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op verbeteracties.

Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium

Er zijn geen afwijkingen geconstateerd. Er is een bedrag van 516.000 euro aan vorderingen opgelegd. Hierbij gaat het om invorderingen die betrekking hebben op teveel uitbetaalde verstrekkingen, in het kader van de participatiewet. Dit zijn vorderingen die betrekking hebben op het onrechtmatig gebruik maken van onze regelgeving. In lijn met de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV wordt deze informatie in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen.

3.6. Verbonden partijen

Beleid verbonden partijen

In het beleid verbonden partijen is sinds de vaststelling op 31 januari 2022 niks gewijzigd. Het beleidskader verbonden partijen zou normaliter in 2025 worden geactualiseerd. In de Financiële Verordening, zoals vastgesteld door de raad op 8 december 2025, is echter opgenomen dat het college ten minste eens in de 6 jaar toetst of actualisatie van het beleidskader aan de orde is. Naar verwachting wordt het geactualiseerde beleidskader in 2026 of 2027 aan de raad voorgelegd.

Wijzigingen en actualiteiten verbonden partijen

In de beleidsprogramma's staat in hoeverre de verbonden partijen hebben bijgedragen in 2025 aan de doelen van de gemeente. Onderstaand delen wij relevante wijzigingen en actualiteiten rondom de verbonden partijen zelf.

GBTwente: Per 1 januari 2026 treden de gemeenten Bronckhorst en Berkelland toe tot de organisatie. Deze uitbreiding heeft zowel organisatorisch als financieel impact. De toetreding maakte het noodzakelijk om de bestaande dienstverleningsovereenkomst (DVO) te herzien, zodat de kostenverdeelsystematiek kon worden aangepast aan de gewijzigde schaal en samenstelling van de deelnemende gemeenten. De nieuwe DVO biedt een actuele en evenwichtige verdeelsleutel, passend bij het bredere takenpakket en de vergrote deelnemerskring.

Regionaal bedrijvenpark/XL Park: Conform de planning besloot het Algemeen Bestuur medio december 2025 om de GR RBT per 1 januari 2026 te liquideren. Dit omdat de GR de doelstelling van deze gebiedsontwikkeling vrijwel geheel heeft gerealiseerd. De grondexploitatie per 31/12/2025 sluit op een positief saldo van ruim € 20 miljoen. De GR keert

eerst 80% daarvan, bij wijze van voorschot, uit. Ons aandeel daarin bedraagt ca. 3 miljoen euro en dat is € 500.000 meer dan verwacht. Dit bedrag komt in Q2 van 2026 binnen. De meeste taken en activa van de GR gingen per 1 januari 2026 over naar de gemeente Almelo. Voor wat betreft de parkmanagementvoorzieningen en de nog te ontwikkelen Smart Energy Hub zoekt de liquidatiecommissie (het oude Dagelijks Bestuur van de GR) in 2026 uit waar die taken het beste kunnen landen.

Technology Base: In 2025 bleven stikstof en netcongestie de belangrijkste belemmeringen voor gronduitgifte op het bedrijventerrein. Ondertussen blijft de behoefte aan bedrijfskavels in Twente onverminderd groot. De GR heeft vrijwel al het bestaande vastgoed binnen het gebied herontwikkeld en verhuurd. De GR heeft de woonkavels in 't Vaneker vrijwel volledig uitgegeven.

Voor Twente Airport werkt de GR toe naar aanbesteding van een concessie aan marktpartijen in 2026. Het is de bedoeling dat marktpartijen de exploitatie van de luchthaven gaan overnemen. Besluitvorming door de provincie over de daarvoor te realiseren randvoorwaarden volgt in 2026. Bij een positieve uitkomst daarvan kan de aanbesteding in 2026 plaats vinden. In 2025 trof de GR voorbereidingen voor groot onderhoud van de start- en landingsbaan. Twente Airport benutte in 2025 27% van de geluidsruimte (dit was in 2024 15%). Het aantal vliegbewegingen daalde met 12%, vooral door minder activiteiten met sport- en lesvliegtuigen. Het zakelijk verkeer nam met circa 25% toe. De aanvraag voor satellietnavigatie (PBN) is in 2025 gestart en positief ontvangen door het ministerie. PBN gaat in de toekomst de luchtzijdige bereikbaarheid van Twente en de bedrijfstijd van Twente Airport fors vergroten, binnen de grenzen van het luchthavenbesluit uit 2017.

De minister van Defensie besloot in december definitief om geen jachtvliegtuigen te stationeren op Twente Airport. Ze ziet Twente Airport wel als onderdeel van een corridor voor cargo-drones, passend bij het regionale innovatieprofiel, zo staat in het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie.

Veiligheidsregio Twente: De beleidsinhoudelijke voortgang in 2025 verhoudt zich goed tot de afspraken die hierover in de begroting zijn gemaakt. Voor de brandweer is 2025 een gemiddeld jaar geweest. Er zijn geen grote bijzonderheden geweest zoals storm of langdurige droogte die veel inzet van de brandweer vroegen. Verder is er gewerkt aan een nieuw risicoprofiel en beleidsplan (inclusief dekkingsplan brandweer), deze zijn in december aan de raden in Twente aangeboden ter zienswijze. Besluitvorming over het beleidsplan vindt plaats in april 2026.

Daarnaast heeft de VRT zich in 2025 gericht op het verder professionaliseren van de crisisorganisatie en heeft het samen met gemeenten en andere partners in Twente gewerkt aan de verdere verkenning en versterking van de weerbaarheid op lokaal en regionaal niveau. Dit heeft zich onder andere geuit in de start van het project 'Continuïteit en Weerbaarheid Twentse Gemeenten', waarin de gemeenten samen met de VRT plannen zullen uitwerken om de continuïteit van de veertien gemeentelijke organisaties (kritieke processen en dienstverlening) en de regionale gemeentelijke crisisbeheersing (Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie) beter te borgen.

Recreatieschap: In 2025 heeft Twente Marketing de vrijetijdseconomie verder geïntegreerd in de bredere economische strategie van Twente. Daarbij verschuift de inzet van toeristische promotie naar het strategisch beheren, ontwikkelen en promoten van de regio. Dit versterkt het leef- en vestigingsklimaat van Twente. De toeristische sector groeide in 2025 met 3,2%, vooral door een sterke toename van overnachtingen op kampeerterreinen. Dit leidde tot ruim €300 miljoen aan toeristische bestedingen.

Recreatieschap Twente professionaliseerde in 2025 zijn organisatie verder met een duidelijke organisatiestructuur voor de recreatieparken en routenetwerken. Ook rondde de

gemeenschappelijke regeling het HR21-traject af en maakte het proces van inkoop en aanbesteding efficiënter. Op de recreatieparken en routenetwerken is zichtbaar geïnvesteerd in duurzaamheid, kwaliteit en beleving. Daarmee heeft de Recreatieschap Twente gepositioneerd als aantrekkelijke en toekomstbestendige recreatieregio.

Twence: In december 2024 is de aandelentransactie afgerond waardoor de gemeente 77.300 extra aandelen in Twence heeft verkregen met een totale waarde van ruim 15,2 miljoen euro. De dividenduitkering in 2025 was al gebaseerd op de nieuwe aandelenverhoudingen. Begroot was een totaal dividend van 1,750 miljoen euro op basis van de aandelenverhouding voor aankoop. Vanaf 2026 is wel de hogere dividendopbrengst begroot. In 2025 is uiteindelijk 2,656 miljoen euro aan dividend ontvangen.

Twente Milieu: Op 22 september 2025 heeft de raad ingestemd met de aankoop van 10 extra aandelen Twente Milieu om de afspraken met de andere aandeelhouders goed na te leven. De gemeente bezit nu 620 aandelen van het totaal van 2.070 uitgegeven aandelen door Twente Milieu. Dit gebeurt op advies van de fiscaal adviseur. Door deze stap blijft de onderneming voldoen aan de regels die ervoor zorgen dat er geen vennootschapsbelasting hoeft te worden betaald. Als de aandelenverhouding niet zou worden aangepast, zou dat belastingvoordelen in gevaar kunnen brengen. Dankzij deze aanpassing is de verdeling van de aandelen weer zoals afgesproken. In het besluit is een krediet gevraagd van € 63.950 terwijl uiteindelijk € 65.110 is betaald voor de 10 aandelen. De prijs is nog geactualiseerd op basis van het aantal inwoners van de aandeelhoudende gemeenten per 1 januari 2025. De oorspronkelijke prijs was bepaald op peildatum van een jaar eerder.

Onderhoud Enschede: De evaluatie van de samenwerking met Onderhoud Enschede is afgerond. De oprichtingsdoelen zijn behaald voor de samenwerking richting de toekomst zijn aanbevelingen opgesteld. Een samenwerkingsregisseur start binnenkort met de implementatie van deze aanbevelingen.

Twenteboard: In 2025 is gewerkt aan het opstellen van plan voor de regio in het kader van het nationale programma vitale regio's. Dit naast de reguliere uitvoering van de Agenda voor Twente, regiodeals en lobbyactiviteiten. De evaluatie Agenda voor Twente volgt begin volgend jaar. Dat is het ook het moment dat er opnieuw naar de gemeentelijke bijdragen wordt gekeken voor de inhoud en organisatie (Twenteboard development).

PPS Cromhoff: Per 27 januari 2026 is de PPS Cromhoff B.V. opgericht. De oprichters zijn de gemeente Enschede en Cromhoffpark B.V. De werkzaamheden vloeien voort uit de per 9 oktober 2025 afgesloten samenwerkingsovereenkomst tussen beide partijen. Het kapitaal van de vennootschap is verdeeld in aandelen, ieder met een nominale waarde van 1 euro, waarbij beide partijen 60 aandelen in bezit hebben, met daardoor in totaal een geplaatst kapitaal van 120 euro in PPS Cromhoff B.V.. De PPS heeft als doel de integrale herontwikkeling van het gebied Cromhoff in Enschede. De deelneming is niet opgenomen in de lijst met verbonden partijen verderop in deze paragraaf omdat er nog geen sprake was van een deelneming in 2025.

Dimpact: Dimpact is volop bezig in zijn rol als landelijk koploper in het gebruik en toepassen van Common Ground architectuur principes. Dit is een noodzakelijke en gewenste ontwikkeling, omdat componenten landelijk niet schaalbaar en integreerbaar zijn. Dimpact draagt de investeringen voor deze open source toepassingen. Dit brengt ontwikkelkosten, tijdelijk extra integratiekosten en beheerkosten met zich mee. Enschede gaat, als koploper A gemeente, integraal alle PodiumD producten in zijn IT landschap opnemen.

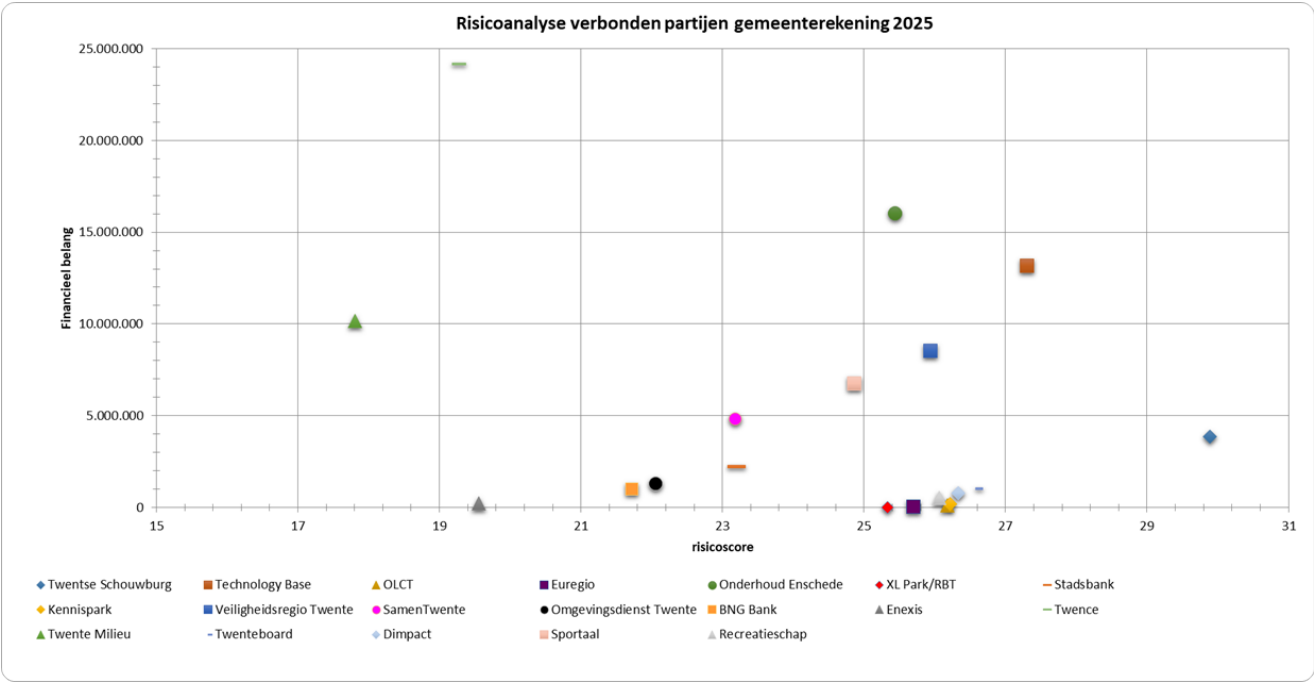
In 2025 is verder gewerkt aan het realiseren van e-formulieren middels Podium D Formulier. In de loop van 2025 zijn zowel Podium D Portaal als Podium D Contact gerealiseerd. Eind 2025, realisatie begin 2026, is ook Podium D Zaak op ZAC (Zaakafhandelcomponent) gerealiseerd voor een eerste proces.

We zien landelijk meer aandacht voor Dimpact, ook vanuit andere partijen en organisaties die willen aansluiten voor de manier waarop Dimpact en Enschede samenwerken om met andere lidgemeenten een nieuw dienstverleningsplatform op te zetten. Landelijk is door de ALV VNG besloten tot landelijke collectieve digitalisering. Dimpact is één van de voorbeelden hierin.

Beheer verbonden partijen

De risicoanalyse van de verbonden partijen is wederom uitgevoerd met behulp van het pakket Naris Self Assessment. Hierbij werken we samen met de gemeente Almelo, Dinkelland, Hengelo, Losser en Tubbergen. De risico's voor de verbonden partijen worden geïnclassificeerd met behulp van een gestandaardiseerde vragenlijst. De vragen worden samengevat in acht indicatoren, die gezamenlijk een beeld geven van het risicoprofiel. De indicatoren zijn: directie/bestuur, eigenaarsbelang, marktomgeving, flexibiliteit, contracten, opdrachtgeversrelatie, governance, control en kwaliteit. Er is nog steeds aandacht voor de mogelijk extra risico's en/of nadelen hebben vanwege de aanhoudende hoge inflatie en gestegen lonen.

Het financieel belang is gebaseerd op een brede definitie. Dat betekent dat er onder meer rekening wordt gehouden met de exploitatiebijdrage, de boekwaarde van aandelen, dividenden, subsidies en verstrekte leningen en garanties. Zie hiervoor ook de informatie in de lijst met verbonden partijen verderop in deze paragraaf. Bij de berekening van het financieel belang in Naris Self Assessment worden niet de benoemde bijdragen in geheel bij elkaar opgeteld. In geval van het meest negatieve scenario, een faillissement van de verbonden partij, moet de waarde van het aandelenkapitaal en de verstrekte leningen en garanties als verloren worden beschouwd (als niet sprake is van voldoende onderpand). Ook het begrote dividend zal niet worden gerealiseerd. De bijdrage aan de exploitatie (zijnde de inkoop van goederen en diensten door de gemeente) en de subsidie wordt echter in termijnen betaald door de gemeente. Daarvoor geldt dat het nog beschikbare resterende budget kan worden ingezet voor de inkoop van de benodigde goederen en diensten bij een andere organisatie. Als rekenregel wordt toegepast dat het verlies 50% van de begrote bijdrage is. In de onderstaande grafiek zijn de uit de vragenlijsten gekomen risicoscores opgenomen:

In de onderstaande tabel is het totale risico aangegeven met stoplichtkleuren. De kleuren geven aan of het risico van de desbetreffende verbonden partij laag, middel of hoog is. De uitkomst is de totale weging van het financieel belang en de risicoscore vanuit de vragenlijsten. Deze risico-inschatting correspondeert vervolgens met het toezichtsregime (zie ook de link met achtergronddocument die bij de lijst met verbonden partijen is opgenomen). De verbonden partijen staan op volgorde van hoogste naar laagste totale risico in de tabel.

Naam verbonden partij	Risicoscore	Financieel belang	Totaal risico
Technology Base	Hoog	Hoog	Hoog
Veiligheidsregio Twente	Midden	Hoog	Hoog
SamenTwente	Midden	Hoog	Hoog
Twentse Schouwburg	Midden	Hoog	Hoog
Sportaal	Midden	Hoog	Hoog
Onderhoud Enschede	Midden	Hoog	Hoog
Recreatieschap	Hoog	Laag	Midden
Omgevingsdienst Twente	Midden	Gemiddeld	Midden
Twence	Laag	Hoog	Midden
Twente Milieu	Laag	Hoog	Midden
Stadsbank	Midden	Gemiddeld	Midden
GBTwente	Midden	Gemiddeld	Midden
Regionaal Bedrijventerrein	Midden	Laag	Midden
Twenteboard	Hoog	Midden	Midden
Dimpact	Midden	Laag	Midden
Kennispark	Midden	Laag	Midden
OLCT	Midden	Laag	Midden
Euregio	Midden	Laag	Laag
Enexis	Laag	Laag	Laag
Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	Laag	Laag

De verbonden partijen met totaal risico hoog kwalificeren zich voor een meer indringend toezicht. Dit zijn ook meteen de partijen die doorgaans taken uitvoeren die niet slechts uitvoerend zijn, maar ook beleidsrijke c.q. geen strategische activiteiten in portefeuille hebben. Aan deze partijen wordt dan ook meer aandacht besteed in het komende jaar dan de partijen die een lagere score hebben. De partijen met een totaalscore laag behoeven maar weinig toezicht aangezien hierbij sprake is van relatief kleine financiële belangen. De gemeente bezit doorgaans ook maar een gering aandeel in deze partijen en heeft dus weinig c.q. zeggenschap. Ten opzichte van de vorige risicobepaling uit de Gemeentebegroting 2026 zijn er geen wijzigingen te melden.

In het gemeentebrede weerstandsvermogen is een financieel risico opgenomen voor de verbonden partijen. In de top tien van risico's staat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een risico van 3,8 miljoen euro opgenomen voor onvoorziene bijdragen aan verbonden partijen. Dat risico hangt samen met Technology Base. Voor een verbonden partij wordt een financieel risico opgenomen als duidelijk is dat bijvoorbeeld een bezuinigingstaakstelling nog niet is ingevuld en wellicht tot nadelen leidt bij de gemeente, doordat een extra bijdrage moet worden betaald. Ook het niet voldoen aan de weerstandsnormen kan leiden tot het opnemen van een financieel risico voor een verbonden partij. Een organisatie bezit dan zelf niet voldoende middelen om haar risico's af te dekken. De gemeente kan ook hier worden gedwongen tot het doen van een extra bijdrage als meerdere risico's zich tegelijkertijd voordoen.

Lijst verbonden partijen

In de onderstaande lijst staan de verbonden partijen van de Gemeente Enschede conform de BBV per eind 2025. Verdere algemene informatie is te vinden onder [deze link](#).

Nog niet alle verbonden partijen hebben de goedgekeurde jaarrekening 2025 gereed. Voor deze partijen zijn geen gegevens over het vreemd en eigen vermogen sigridper eind 2025 opgenomen en ook geen resultaat over 2025.

Ty pe	Naam en vestigingsplaats	Financieel belang gemeente 2025	Omvang eigen vermogen begin 2025	Omvang eigen vermogen eind 2025	Omvang vreemd vermogen begin 2025	Omvang vreemd vermogen eind 2025	Resultaat 2025
GR	SamenTwente <i>Enschede</i>	Bijdrage 9,636 miljoen euro	5,119 miljoen euro De weerstandsratio bedraagt 0,8 per eind 2025 en ligt daarmee binnen de marge van 0,8 tot 1,0.	6,558 miljoen euro	21,148 miljoen euro	13,412 miljoen euro	2,560 miljoen euro
GR	Stadsbank Oost- Nederland <i>Enschede</i>	Bijdrage 3,816 miljoen euro, 284.000 euro kapitaalinbrenging	2,236 miljoen euro De weerstandsratio bedraagt 2,01	2,186 miljoen euro	9,983 miljoen euro	8,953 miljoen euro	270.00 0 euro

			per eind 2025 en is daarmee ruim boven de marge van 1,0 tot 1,4.				
GR	Openbaar Lichaam Crematoria Twente <i>Enschede</i>	121.503 euro dividend	2,563 miljoen euro	2,976 miljoen euro	12.220 euro	6.588 euro	787.355 euro
GR	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente <i>Hengelo</i>	5,408 miljoen euro bijdrage	2,886 miljoen euro Het eigen vermogen is niet voldoende om de risico's mee af te dekken. De deelnemers hebben er echter voor gekozen om zelf weerstandsvermogen aan te houden.	3,517 miljoen euro	10,118 miljoen euro	9,493 miljoen euro	2,356 miljoen euro
GR	Regionaal Bedrijventerrein/XL Park <i>Almelo</i>	Bijdrage nihil nu gemeente geen verliesvoorziening meer hoeft aan te houden.	18,255 miljoen euro	22,307 miljoen euro	54,570 miljoen euro	55,755 miljoen euro	4,052 miljoen euro
GR	Technology Base <i>Enschede</i>	Verliesvoorziening van 13,179 miljoen euro.	Beschikt niet over eigen vermogen, deelnemers houden voldoende verliesvoorziening aan.		42,650 miljoen euro	41,896 miljoen euro	456.591 euro negatief
GR	Veiligheidsregio Twente <i>Enschede</i>	Bijdrage 17,042 miljoen euro	3,389 miljoen euro De weerstandsratio bedraagt 0,68 per eind 2025 en ligt daarmee net onder het minimale niveau van 0,7.	5,904 miljoen euro	77,783 miljoen euro	75,920 miljoen euro	3,361 miljoen euro
GR	Omgevingsdienst Twente <i>Almelo</i>	Bijdrage 2,593 miljoen euro	3,070 miljoen euro De weerstandsratio bedraagt 1,31 per eind 2025 en ligt daarmee	3,377 miljoen euro	3,823 miljoen euro	3,561 miljoen euro	1,750 miljoen euro

			binnen de marge van 1,0 tot 1,4.				
GR	Recreatieschap Twente <i>Enschede</i>	Bijdrage 1,042 miljoen euro	1,566 miljoen euro De weerstandratio bedraagt 1,53 per eind 2025 en ligt daarmee ruim boven het gewenst minimale niveau van 1,0.	2,418 miljoen euro	4,077 miljoen euro	4,934 miljoen euro	0 euro
NV	Twentse Schouwburg <i>Enschede</i>	7,235 miljoen subsidie, 250 .286 euro verstrekke lening, 1 euro aandelenkapit aal	945.118 euro De schouwburg beschikt niet over voldoende solvabiliteit.	n.n.b.	4,594 miljoen euro	n.n.b.	n.n.b.
BV	Sportaal <i>Enschede</i>	8,936 miljoen exploitatiebijdrage, 2,861 miljoen euro opdrachten, 535.000 euro subsidie, 800.000 euro miljoen garantstelling, € 1 aandelenkapit aal	3,914 miljoen euro, Sportaal beschikt over voldoende solvabiliteit.	4,030 miljoen euro	7,579 miljoen euro	6.657 miljoen euro	116.46 2 euro
BV	Onderhoud <i>Enschede Enschede</i>	21,464 miljoen euro omzet, 5,310 miljoen euro garantstelling, € 1 aandelenkapit aal	2,041 miljoen euro Solvabiliteit verbetert in 2025 maar nog onder gewenste niveau.	2,111 miljoen euro	8,899 miljoen euro	9,464 miljoen euro	69.903 euro
NV	Twente Milieu <i>Enschede</i>	19,655 miljoen euro omzet, 346.454 euro aandelenkapit aal (na aankoop extra 10 aandelen in 2025)	13,518 miljoen euro Twente Milieu beschikt over voldoende solvabiliteit,	14,014 miljoen euro	18,995 miljoen euro	19,612 miljoen euro	495.53 3 euro

BV	Twence <i>Hengelo</i>	12,559 miljoen euro omzet (inclusief 8,495 miljoen euro communale samenwerking), 2,656 miljoen euro dividend, 15,211 miljoen euro aandelenkapitaal	166,2 miljoen euro Twence beschikt over voldoende solvabiliteit.	173,797 miljoen euro	121,319 miljoen euro	105,376 miljoen euro	15,096 miljoen euro
NV	Bank Nederlandse Gemeenten <i>Den Haag</i>	502.861 euro dividend, 454.558 euro aandelenkapitaal, 27.838 euro kosten betalingsverkeer	4.468 miljoen euro	4.554 miljoen euro	123,164 miljoen euro	110.701 miljoen euro	172 miljoen euro
NV	Enexis Den Bosch	199.534 euro dividend, 27.000 euro aandelenkapitaal	5.538 miljoen euro	5.811 miljoen euro	5.949 miljoen euro	7.627 miljoen euro	400 miljoen euro
CO	Dimpact <i>Enschede</i>	1,542 miljoen euro bijdrage	702.863 euro	euro	7,567 miljoen euro	miljoen euro	miljoen euro
OV	Euregio <i>Gronau</i>	46.904 euro bijdrage lidmaatschap	2,540 miljoen euro	2,540 miljoen euro	39,553 miljoen euro	55,257 miljoen euro	136.922 euro
OV	Stichting Twente Board/ Bestuursovereenkomst Twentse samenwerking <i>Enschede</i>	Bijdrage 1,676 miljoen euro en 350.000 euro bijdrage Nationaal Programma Vitale Regio's die via gemeentefonds is ontvangen.	36.307 euro	n.n.b.	1 euro	n.n.b.	n.n.b.
OV	Stichting Gebiedsorganisatie Kennispark <i>Enschede</i>	Bijdrage 169.050 euro	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
VVE	VVE Hermandad <i>Enschede</i>	11.208 euro	41.655 euro	59.213 euro	13.695 euro	1.316 euro	12.597 euro

VVE	VVE Winkelcentrum Irenepromenade <i>Enschede</i>	21.790 euro jaarlijkse bijdrage, 1.582 euro eenmalige bijdrage	14.328 euro	8.855 euro	1.369 euro	-/- 12.386 euro	7.937 euro
-----	--	---	-------------	---------------	---------------	-----------------------	---------------

3.7. Grondbeleid

Grondbeleid; visie en uitvoering

In januari 2026 is de Nota Grondbeleid door de raad vastgesteld. Deze bevat het actuele kader voor de uitvoering van het grondbeleid. Uitgangspunt in deze nota is situationeel grondbeleid waarbij, afhankelijk van de locatie, de vorm van het te voeren grondbeleid wordt bepaald.

De nieuwe Nota Grondbeleid verandert niets aan de instrumenten (gereedschapskist) die de gemeente Enschede gebruikt voor haar grondbeleid. Wel is de aanpak de afgelopen jaren meer actief geworden: de gemeente koopt vaker zelf grond en ontwikkelt die om haar doelen te halen. Dit komt vooral door de grote urgentie voor het oplossen van de woningnood. Om die actievare rol mogelijk te maken, gebruikt de gemeente, naast de reserve grondbedrijf, de Strategische Investeringsagenda. Deze geeft de gemeente meer realisatiekracht om snel meer woningen te realiseren.

Ontwikkelingen 2025

Resultaten

Zoals voorgaande jaren ook vermeld, zorgen de voortdurende geopolitieke ontwikkelingen voor een onzeker verloop van de energieprijzen en inflatiecijfers. Daarnaast zijn de relatief sterke loongroei in Nederland een belangrijke oorzaak van de aanhoudende hoge inflatie. De inflatie is weliswaar afgenomen naar 3,3% maar bevindt zich nog steeds fors boven de gestelde 2% doelstelling voor prijsstabiliteit van de Europese Centrale Bank (ECB).

Zowel de bouwkosten als de kosten Grond-, Weg en Waterbouw laten een lichte stijging zien, die voornamelijk wordt veroorzaakt door de toename van personeelskosten na de cao-loonsverhogingen die in 2025 hebben plaatsgevonden.

Daarnaast beïnvloeden handelsspanningen importprijzen van staal, beton, hout, bitumen en asfalt ingrediënten, met stijging van de materiaalkosten tot gevolg.

Gelijk aan voorgaande jaren neemt de vraag naar woningen en bouwkeuzes voor woningen en bedrijven niet af en neemt de residuele grondwaarde (de marktwaarde van de bouwgrond die we als gemeente verkopen) toe. Het woningaanbod van bestaande koopwoningen is toegenomen. Dit zijn met name appartementen en rijwoningen als gevolg van het verkopen van huurwoningen door kleine particuliere verhuurders en beleggers. Ondanks het extra aanbod blijft de krapte op de markt groot, hetgeen prijsopdrijvend werkt. De krappe markt heeft als gevolg dat overbieden de norm blijft. De toename van de prijs van bestaande koopwoningen in combinatie met toename van de leencapaciteit door lagere hypotheekrente en stijgende lonen zorgen er voor dat de vraag naar nieuwbouw woningen onverminderd hoog blijft. Voor bedrijven en kantoren begint de netcongestie in toenemende mate een belemmerende factor te worden. Ook voor woningbouw speelt dit, hoewel de oorzaak niet direct in de netcongestie gezocht moet worden maar aan een gebrek aan capaciteit bij de netwerkbeheerders. De gemeente werkt nauw samen met netbeheerders Enexis en Tennet

aan de uitbreiding van het elektriciteitsnet en in goed overleg wordt prioritering van werkzaamheden bepaald.

In het MPG 2025 hebben wij aangegeven dat de opbrengsten van de grondexploitaties van projecten met (bouw)kavels voor particulier opdrachtgeverschap (nog) niet onder druk staan omdat de vraag onverminderd voortduurt en de voorraad te verkopen kavels beperkt is. Dit beeld is niet veranderd. Voor de grondexploitaties van projecten met grond voor projectmatige woningbouw hebben we aangegeven dat door de afvlakkende bouwkosten en dalende rente er weer projecten op de markt worden gebracht. Dit beeld zet zich naar verwachting voort. Ontwikkelaars brengen steeds meer kleine appartementen op de markt – en met name grootschalige appartementencomplexen zijn in opmars (NVM, 2025a).

Dit is terug te zien in de grondverkoop, woningbouwkavels voor particulier opdrachtgeverschap en bedrijventerreinen verliepen voorspoedig. Daar tegenover bleven grondverkoop voor projectmatige woningbouw achter en liet de verkoop van bouwgrond voor kantoren een lichte verbetering zien maar blijft moeizaam.

Gronduitgifte voor woningbouw

Begroot voor 2025 was om grond voor 321 woningen te verkopen, er werd in totaal grond voor 237 woningen verkocht. De omzet van bouwgrond voor woningen bedroeg 10,8 miljoen euro, terwijl 11,1 miljoen euro was begroot. In tegenstelling tot de aantallen is de geprognosticeerde omzet wel nagenoeg gehaald, dit komt doordat er meer kavels in het project Leuriks Oost zijn verkocht dan er waren voorzien. De uitgifte van kavels voor particulier opdrachtgeverschap verliepen boven verwachting, bij projectmatige bouw bleef de realisatie achter.

Kavels voor bedrijven en kantoren

Bij de verkoop van bouwgrond voor bedrijven was de afzet nagenoeg conform verwachting. Begroot voor 2025 was om 1,9 hectare bouwgrond voor bedrijven te verkopen, er werd in totaal 1,7 hectare verkocht. De omzet van bouwgrond voor bedrijven bedroeg 2,6 miljoen euro ten opzichte van 2,8 miljoen euro begroot. Daarnaast is er een in 2022 verkochte kavel terug geleverd omdat niet voldaan kon worden aan de bebouwingsverplichting.

De uitgifte van bouwgrond voor kantoren verliep nagenoeg conform de prognose. Begroot voor 2025 was om 1.237 m² BVO bouwgrond voor kantoren te verkopen, er werd in totaal voor 1.079 m² BVO verkocht. De omzet van bouwgrond voor kantoren bedroeg 0,15 miljoen euro ten opzichte van 0,2 miljoen euro begroot.

Voor bouwgrond voor overige bestemmingen was begroot om voor 5.093 m² BVO (science-bedrijven en commerciële plint) te verkopen, er werd in totaal 450 m² BVO (commerciële plint) verkocht. De omzet van bouwgrond voor overige bestemmingen bedroeg 0,08 miljoen euro ten opzichte van 0,7 miljoen euro begroot

Winstneming over boekjaar 2025

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (afgekort: BBV) moet bij de winstgevende grondexploitaties de winst worden genomen op basis van de voortgang van het project. Voor de berekening van het percentage te nemen winst wordt uitgegaan van een percentage dat rekening houdt met de verhouding tussen gerealiseerde kosten en opbrengsten ten opzichte van de begroting, dus het voortgangsperscentage. Op basis van deze methode wordt over 2025 1,29 miljoen euro aan winst genomen en toegevoegd aan de reserve Grondbedrijf.

Verliesneming

Een ander financieel effect betreft de verlieslatende grondexploitaties. De verlieslatende grondexploitaties zijn voor 3,5 miljoen euro minder verlieslatend geworden. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er een bijdrage van de Provincie Overijssel is ontvangen welke nog niet in de grondexploitatie Vaneker was opgenomen. Daarnaast zijn over het algemeen de uitgifteprijsen verhoogd op basis van de hogere taxaties en de budgetramingen bijgesteld op basis van actuele inzichten. Daarnaast is er een verlieslatende grondexploitatie afgesloten waarvoor 0,2 miljoen euro minder voorziening benodigd was dan eerder voorzien. Ten slotte is in 2025 een nieuwe verlieslatende grondexploitatie toegevoegd: Bekspringhoek met een net verlieslatend saldo. Hierdoor is er per saldo minder voorziening nodig en dit heeft direct positief effect op de reserve GB.

Reserve Grondbedrijf

Het totaal van de herzieningseffecten hebben per saldo een positief effect op de ontwikkelingen binnen de Reserve Grondbedrijf en neemt in totaal toe met 3,2 miljoen euro tot 38,0 miljoen euro positief per 31-12-2025. Hierna worden de resultaten van 2025 nader toegelicht. Tenslotte volgt een vooruitblik op het grondbeleid vanaf 2026 en verder.

Realisatie programma wonen, bedrijventerreinen en kantoren in 2025

Verkopen kavels woningbouw

In 2025 heeft de gemeente Enschede in totaal bouwgrond voor 237 woningen verkocht en geleverd. Hiermee is de prognose niet gehaald in het MPG 2025, namelijk 321 woningen. De verkoop van gronden voor woningbouw verliepen voor wat betreft de gemeentelijke kaveluitgifte voorspoedig. De geprognosticeerde projectmatige woningen in het project Eschmarkerveld (85 woningen) en het project Woonwagenlocatie Tweekelerbeekweg (10 woningen) zijn in 2025 niet gerealiseerd en doorgeschoven naar 2026. Het aantal opties en overeenkomsten laten, voor 2026 wederom, een positief beeld zien. In de hierna volgende tabel zijn de resultaten per project nader gespecificeerd.

Verkopen woningbouw (stand per 31-12-2025)

(weergegeven in aantallen woningen/appartementen)

Projectnaam	Begroot MPG 2025	Uitgegeven 2025
Eschmarke	0	0
Brunink	3	0
Leuriks-Oost	13	32
Eschmarkerveld	85	0
Wowalo Tweekelerbeekweg	10	0
Binnenstad Roombeek	6	2
Kennispark	183	183
Zuiderval	1	0
Velve Kleine Bouwplannen	20	20
Eindtotaal	321	237

Door de grondverkopen slinkt de voorraad bouwrijpe grond. Onlangs zijn de grondexploitaties Bekspringhoek (12 woningen) en Phenix (101 woningen) geopend, hiermee worden 113 woningen toegevoegd aan de voorraad voor projectmatige bouw, met voornamelijk senioren

als doelgroep. Naast het toevoegen van de hiervoor genoemde 112 woningen, blijft het van belang dat we ons blijven oriënteren op nieuwe ontwikkellocaties om ook voor de toekomst het aanbod op peil te houden.

Verkopen kavels bedrijventerreinen

De verkoop van gronden voor bedrijvigheid is nagenoeg conform prognose verlopen. Geprognosticeerd was afzet van 19.487 m² bedrijventerrein, uiteindelijk werd 17.456 m² bedrijventerrein verkocht. Naast de verkochte grond is er een in 2022 verkochte kavel (Josink Es) terug geleverd om dat er niet voldaan werd aan de bebouwingsverplichting.

Voor de specifieke onderverdeling binnen de verschillende grondexploitaties wordt verwezen naar de onderstaande tabel.

Verkopen bouwgrond bedrijventerrein (stand per 31-12-2025) (weergegeven in m² uitgeefbaar)

Projectnaam	Begroot MPG 2025	Uitgegeven 2025
Euregiopark II	6.787	1.300
Josink Es	5.343	7.598
Ossenboer	3.724	5.972
Usseler Mors	0	0
Zuiderval	3.633	2.586
Eindtotaal	19.487	17.456

Ook bij de bedrijventerreinen is – net zoals bij woningbouwkavels- de voorraad uitgeefbaar terrein in de afgelopen jaren sterk geslonken door verkopen. De verwachting is dat in het project Usseler Mors medio 2026 kan worden gestart met de uitgifte van de bedrijfskavels, afhankelijk van de ontwikkelingen rond netcongestie en stikstofregelgeving.

Verkopen kavels kantoren

Er is in 2025 één uitgifte van bouwgrond voor kantoren gerealiseerd. De geprognosticeerde uitgifte was 1.237 m² BVO, verkocht werd 1.079 m² BVO. Alle op CeeCee (Roombeek) beschikbare gronden zijn onder optie/reservering. Daarnaast is ook de kavel op het Eeftink (Zuiderval) onder optie/reservering.

Verkopen bouwgrond kantoren (stand per 31-12-2025) (weergegeven in m² bruto vloeroppervlak)

Projectnaam	Begroot MPG 2025	Uitgegeven 2025
Binnenstad Roombeek	1.237	1.079
Zuiderval	0	0
Eindtotaal	1.237	1.079

Verkopen kavels voor overige bestemmingen

Er is in 2025 één uitgifte geweest voor grond voor Overige Bestemmingen. In het project Kennispark heeft alleen de 450 m² commerciële plint als onderdeel van de uitgifte van grond van het woongebouw geleid tot daadwerkelijke uitgifte in 2025.
De geprognosticeerde uitgifte was 5.093 m² BVO, verkocht werd 450 m² BVO.

Verkopen bouwgrond overige bestemmingen (stand per 31-12-2025)

(weergegeven in m² bruto vloeroppervlak)

Projectnaam	Begroot MPG 2025	Uitgegeven 2025
Kennispark (Science bedrijven)	4.643	0
Kennispark (Parkeergarage)	0	0
Kennispark (Comm. Plint Domijngebouw)	450	450
Eindtotaal	5.093	450

Nieuwe grondexploitaties in 2025

In 2025 zijn twee nieuwe grondexploitaties door de raad vastgesteld en aan het MPG toegevoegd: Bekspringhoek en Phenix.

Bekspringhoek

De school aan de bekspringhoek 170 staat al een geringe tijd leeg. Het gebouw voldoet niet meer aan zijn functie en kan in huidige staat niet ingezet worden voor een ander doel. Omdat het gebouw in huidige staat geen functie heeft, is gezocht naar een andere invulling voor deze locatie. Uit onderzoek bleek dat in de wijk Helmerhoek-Zuid behoefte is aan meer seniorenwoningen. Het toevoegen van seniorenwoningen moet zorgen voor meer doorstroming in de wijk en het vrijspelen van grote woningen voor gezinnen. Met deze insteek is een plan opgezet om 10 seniorenwoningen en 2 half geschakelde woningen te realiseren. Het plan wordt middels een tender in de markt gezet voor minimaal 12 en maximaal 20 woningen. Omdat de realisatie van deze woningen niet past binnen het geldende omgevingsplan, wordt het omgevingsplan herzien. De grondexploitatie, welke door de gemeenteraad is vastgesteld op 8 december 2025, kent een net negatief saldo op netto contante waarde 1-1-2026.

Phenix

De gemeente Enschede gaat sportpark Phenix omvormen tot een nieuwe groene, ruim opgezette woonwijk met circa 100 woningen voor voornamelijk 55-plussers. Het plan biedt een mix aan woningen, zowel eengezinswoningen als appartementen. Streven is om de doorstroom vanuit het Wooldrik en Leuriks te bevorderen. Het plan is opgezet in een hofjesstructuur, waarbij de originele indeling van de voetbalvelden wordt behouden. Door deze hofjesstructuur wordt de kans op spontane ontmoetingen vergroot en daardoor de sociale interactie versterkt. De hoofdstructuren (water, groen en wegen) en een aantal randvoorwaarden zijn vastgelegd in een ruimtelijk handelingskader. Voor de rest wil gemeente vooral de markt een kans geven om met creatieve en innovatieve plannen te komen. Nu het college heeft ingestemd met het ruimtelijk handelingskader en de Raad met de grondexploitatie zijn de kaders voor de gebiedsontwikkeling bepaald en kan in het voorjaar van 2026 worden gestart met de inschrijf-/ verkoopprocedure. De uitvoering van het plan wordt via een aparte planologische procedure geregeld. De grondexploitatie, welke door de gemeenteraad is vastgesteld op 26 januari 2026, kent een positief saldo van 0,3 miljoen euro op netto contante waarde 1-1-2026.

Afgesloten grondexploitaties in 2025

Per 31-12-2025 zijn er 2 grondexploitatie afgesloten: Boswinkel-Oost Woonplaats en Stationsomgeving. Deze maken dus geen onderdeel meer uit van het MPG 2026.

Boswinkel-Oost Woonplaats

De corporaties de Woonplaats en Ons Huis slopen hun woningbezit in Oost-Boswinkel uit de jaren '50 en vervangen dit voor nieuwbouw. Hiervoor is in 2008 een intentieovereenkomst met de beide corporaties gesloten. De gemeente heeft in 2012 financiële middelen beschikbaar gesteld om ook een investering te kunnen doen in de bestaande openbare ruimte van het plangebied. Vervolgens is in 2013 met de Woonplaats een samenwerkingsovereenkomst en realisatieovereenkomst gesloten. Voor de Woonplaats betrof dit sloop van 320 woningen en nieuwbouw van 206 woningen. Ons Huis heeft de herstructurering voor haar deel enkele jaren uitgesteld en is pas in 2018 begonnen met de planvorming. Voor het plandeel van De Woonplaats is in 2014 is door de gemeenteraad een gemeentelijke grondexploitatie vastgesteld met een op € 0,-- sluitend eindresultaat. Bij het MPG 2017 is de grondexploitatie verlieslatend geworden. Dit is ontstaan doordat door het nieuwe BBV opbrengsten uit interne dekkingsbronnen niet meer rechtstreeks in de grondexploitatie mogen worden geboekt maar ten gunste van de reserve grondbedrijf moeten worden gebracht. Er is dus wel dekking voor het tekort, maar deze dekking is rechtstreeks ten gunste van de reserve grondbedrijf gekomen. Voor het verwachte tekort is een voorziening getroffen. Oorspronkelijk kende het project een einddatum van 31-12-2020. Ondanks dat alle civiele werkzaamheden toen waren afgesloten, kon de grondexploitatie nog niet kan worden afgesloten. De levering van het toekomstig openbaar gebied had nog niet plaatsgevonden omdat er kadastrale verschillen waren ontstaan. Deze verschillen zijn nu opgelost. Het complex is per 31-12-2025 afgesloten en het negatieve resultaat van 0,6 miljoen euro is verrekend met de getroffen verliesvoorziening.

Stationsomgeving

De grondexploitatie Stationsomgeving is in 1995 geopend om de gronden rondom het station aan te kopen van NS en te ontwikkelen tot stationsgebied en stadskantoor. In 2005 was inmiddels meer dan 97% van de werkzaamheden uitgevoerd en van de opbrengsten 100% gerealiseerd. Conform de toen geldende beheersregels is het project afgesloten en zijn de resterende gronden ondergebracht in Af te Sluiten Complexen (ATSC). Eind 2025 is voldaan aan de laatste contractuele afspraak. Het complex is per 31-12-2025 afgesloten met een sluitend resultaat. De eerder getroffen verliesvoorziening van 0,2 miljoen euro is niet benodigd en is vrijgevalen ten gunste van de reserve Grondbedrijf.

Gemeentelijke grondexploitaties

Per 31-12-2025 kent het Grondbedrijf 23 lopende grondexploitaties met een begroot nadelig resultaat van per saldo 29,8 miljoen euro op netto contante waarde (NCW) 1-1-2026, waarvan:

- 14 verliesgevende grondexploitaties met een gezamenlijk begroot tekort van 65,6 miljoen euro op NCW 1-1-2026. Hiervoor is een voorziening getroffen;
- 9 winstgevende grondexploitaties met een begroot positief resultaat van 39,8 miljoen euro op eindwaarde (35,8 miljoen op NCW 1-1-2026). Daarvan is 29,4 miljoen euro al gerealiseerd en genomen. De begrote nog te realiseren winst bedraagt 10,4 miljoen euro op eindwaarde. Onder toerekening van rentekosten op het winstnemingscomplex (4,1 miljoen euro) wordt op termijn, op basis van de POC-berekening (langjarig), 6,4 miljoen euro toegevoegd aan de Reserve Grondbedrijf.

Particuliere grondexploitaties

Onder particuliere grondexploitaties worden projecten verstaan waarbij de bouwgrond in bezit is bij een marktpartij (ontwikkelaar, bouwbedrijf). Wanneer deze initiatief neemt voor een nieuwe ontwikkeling en daarvoor planologische medewerking van de gemeente nodig heeft, is de gemeente op grond van de Omgevingswet in de meeste gevallen verplicht om de kosten die daarmee gemoeid zijn te verhalen op de betreffende partij, het zogenaamde kostenverhaal. De gemeente voert in deze gevallen niet zelf de grondexploitatie (dat doet de marktpartij), maar in plaats daarvan sluit zij met de initiatiefnemer een exploitatie-overeenkomst waarin o.m. het kostenverhaal, een ontwikkelkader en fasering zijn geregeld. In deze overeenkomsten worden afspraken gemaakt over het kostenverhaal van onder meer de gemeentelijke plankosten, bestemmingsplankosten en de bijdrage ruimtelijk ontwikkelingen.

In 2025 gesloten exploitatie overeenkomsten

In 2025 zijn voor totaal 118 woningen exploitatie-overeenkomsten afgesloten. Daarmee wordt de bouw van 32 grondgebonden woningen en 86 gestapelde woningen (appartementen) mogelijk gemaakt.

Project	Exploitant	Wonen - Bedrijven zorg	Gestapelde woningen	Grondgebonden woningen	m2 Bedrijventerrein
Thomas de Keyserstraat 20	Nordwick B.V.	-	8	-	-
Heutinkstraat 600	J.H. Jacobs	-	-	11	-
Laaresstraat 27	Exploitatie de Laares V.O.F.	-	27	-	-
Rigelstraat 3	Woningstichting Domijn	-	32	-	-
Nieuwe Dijk Lonneker	Plegt Vos	-	-	3	-
Schukkinkweg 33	G.J. Kromhof	-	-	1	-
Noordergrensweg 53	A. van der Smissen	-	-	1	-
Zunabrink 6-12	Woningstichting Domijn	-	19	16	-
Eindtotaal		-	86	32	-

In 2025 verstuurde voorschotnota's

Daarnaast zijn in het voorbereidingstraject voorschotnota's verstuurd voor werkzaamheden van de ambtelijke organisatie vóór het sluiten van anterieure overeenkomsten. Dit betreft intentieovereenkomsten om gezamenlijk te onderzoeken of er voor deze projecten tot een haalbare ontwikkeling gekomen kan worden. Het gaat om 807 woningen, waarvan 588 gestapelde woningen (appartementen), 174 grondgebonden woningen en 45 zorgwoningen.

Financiële resultaten 2025

De resultaten ten aanzien van de financiële positie van het Grondbedrijf worden hierna toegelicht. Daarbij is de omvang van de Reserve Grondbeleid van belang.

De Reserve grondbedrijf wordt gevormd door:

- Genomen winsten en getroffen verliesvoorzieningen behorend bij de lopende grondexploitaties;
- De resultaten van de exploitatie van in erfpacht uitgegeven gronden en verkopen bloot eigendom;
- Afwaardering van gronden waarvan de marktwaarde lager is dan de boekwaarde en die (nog) niet in exploitatie genomen zijn: de materiële vaste activa;
- Afwaardering van gronden waarvan de marktwaarde lager is dan de boekwaarde en die niet meer nodig zijn voor exploitatie en kunnen worden verkocht: de voorraad handelsgoederen;
- Overige ontvangen (interne) bijdragen aan projecten die niet rechtstreeks ten gunste van lopende grondexploitaties geboekt mogen worden;
- Bij particuliere grondexploitaties worden voorschotnota's in rekening gebracht. In incidentele gevallen kunnen niet alle kosten volledig worden verhaald en ontstaan er kleine tekorten op particuliere grondexploitaties welke dan ten laste van de Reserve grondbedrijf komen. De voordelige resultaten van particuliere exploitaties die zijn afgerond komen ten gunste van de reserve.

De complexen binnen het MPG 2026 laten per saldo een verbetering zien van 3,2 miljoen euro. Concluderend is het effect van het MPG 2026 op de Reserve grondbedrijf hierdoor als volgt:

Ontwikkeling reserve GB (bedragen in 1 miljoen euro)

Reserve per 31-12-2024	34,8
Effecten herziening	3,2
Reserve per 31-12-2025	38,0

Onderstaande tabel bevat het aandeel per (deel) complex in de mutatie van de Reserve Grondbedrijf:

		effect Totaal
1a	BIE (bouwgrond in exploitatie: verlieslatend)	3.514.000
1b	BIE (1 nieuwe grondexploitatie 2025: verlieslatend)	-4.000
1c	BIE (afsluiten grondexploitatie: verlieslatend)	186.000
2	BIE (bouwgrond in exploitatie: winstgevend)	1.286.000
3	Gronden MVA (Materieel Vast Actief)	-894.000
	Gronden VHG (Voorraad Handelsgoederen)	-186.000
4	Erfpachtcomplex	548.000
5	Particuliere grondexploitaties	-47.000
6a.	Overige mutaties t.l.v. reserve (interne bijdragen)	-30.000
6b.	Overige mutaties t.l.v. reserve (interne bijdragen)	-1.135.000
	Resultaat	3.238.000

Het voordelig resultaat van 3,2 miljoen euro komt ten gunste van de Reserve Grondbedrijf. De stand van de Reserve grondbedrijf is daardoor per 31-12-2025 verbeterd en bedraagt nu 38,0 miljoen euro positief.

De volgende mutaties verklaren deze verbetering

1. De verlieslatende grondexploitaties zijn voor 3,5 miljoen euro minder verlieslatend geworden. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er een bijdrage, waarover met de Provincie Overijssel afspraken waren gemaakt, is ontvangen maar nog niet in de grondexploitatie Vaneker was opgenomen. Daarnaast zijn over het algemeen de uitgifteprijsen verhoogd op basis van de hogere taxaties en de budgetramingen bijgesteld op basis van actuele inzichten. Daarnaast is er een verlieslatende grondexploitatie afgesloten waarvoor 0,2 miljoen euro minder voorziening benodigd was dan eerder voorzien. Ten slotte is in 2025 een nieuwe verlieslatende grondexploitatie toegevoegd: Bekspringhoek met een tekort van 4.000 euro. Hierdoor is er per saldo minder voorziening nodig en dit heeft direct positief effect op de reserve GB.
2. Een grote (positieve) mutatie in de reserve wordt veroorzaakt door het winstnemen. Volgens de BBV voorschriften moet er winst worden genomen conform de PoC-methode (Percentage of Completion). Daarbij wordt winst genomen op basis van de voortgang van het project. Voor de berekening van het percentage te nemen winst wordt uitgegaan van de verhouding tussen gerealiseerde kosten en opbrengsten. Op basis van de PoC-methode moet er dit jaar 1,29 miljoen euro winst worden genomen. Dit bedrag bestaat uit de te nemen winst uit de lopende grondexploitaties plus het saldo van de te nemen winst en kosten van de afgesloten grondexploitaties. Omdat met de PoC-methode winst wordt genomen vóórdat het complex wordt afgesloten, bestaat er een risico op het later eventueel terug moeten storten van een deel van de genomen winst. Dit risico is daarom meegenomen bij de bepaling van de vereiste weerstandscapaciteit.
3. De strategische grondvoorraad is onderverdeeld in Gronden MVA (Materiële Vaste Activa) en Gronden VHG (Voorraad Handelsgoederen). Het totaal van de beheerlasten en -baten alsmede de rentekosten en afwaardering als gevolg van waardevermindering (boekverliezen) bedraagt over 2025 totaal 1,08 miljoen euro. Het totaal van de beheerlasten en -baten mag niet als oplopende boekwaarde op deze complexen worden verantwoord omdat het geen bouwgrond in exploitatie betreft. Deze uitgaven komen daarom direct ten laste van de Reserve Grondbedrijf.
4. Het Erfpachtcomplex laat een voordelig resultaat zien van 0,548 miljoen euro. Dit bestaat uit het exploitatiesaldo van 0,312 miljoen euro plus het resultaat van afgesloten projecten (verkoop van een blote eigendom) voor 0,236 miljoen euro. Dit resultaat komt ten gunste van de Reserve Grondbedrijf.
5. Er is een aantal particuliere grondexploitaties afgesloten met een negatief saldo van 18.000 euro. Daarnaast is het voorzienbaar tekort van een aantal exploitaties toegenomen met 29.000 euro. Per saldo leidt dit tot een negatief effect van 47.000 euro ten laste van de Reserve Grondbedrijf.
6. In de reserve Grondbedrijf is een bijdrage (huisvesting voor Oekraïners) gelabeld voor de effecten van (nog te openen) onrendabele grondexploitaties Driehoek-Noord, Telgendijk en UT terrein. Het restant bedrag per 31-12-2024 was 6,21 miljoen euro. Op deze bijdrage is 1,13 miljoen euro in mindering gebracht voor:

Afwaardering strategische aankopen 2025 Driehoek Noord	0,43 miljoen euro
Eindsaldo 6440182 Telgendijk	0,61 miljoen euro
<u>Eindsaldo 6700842 UT terrein</u>	<u>0,09 miljoen euro</u>
Totaal	1,13 miljoen euro

Het restant van deze bijdrage is derhalve 5,08 miljoen euro. Volgens de BBV voorschriften wordt deze interne bijdrage rechtstreeks ten gunste van de Reserve Grondbedrijf geboekt.

Vanuit de Reserve Grondbedrijf is een bijdrage verleend van 30.000 euro ter dekking van de verstrekte incidentele subsidie aan Studio Complex, ter dekking van de kosten voor de verhuizing en ingebruikname van de nieuwe locatie aan het Spaansland, conform B&W besluit 2500011173 d.d. 6 mei 2025.

Winstneming

Voor 9 winstgevendende grondexploitaties is in het boekjaar 2025 de tussentijdse winstneming berekend op 1,3 miljoen euro. Deze winstneming is gestort in de Reserve Grondbedrijf. In totaal is er nu 29,4 miljoen euro winst genomen. De nog te realiseren winst (in de toekomst toe te voegen aan de reserve) van 6,4 miljoen euro zal naar verwachting worden gerealiseerd uit de grondexploitaties van de volgende projecten.

	Woningbouw	Eindwaarde *	Voortgangspersentase	Winst genomen t.g.v. reserve GB	Restant toekomstige winst	Jaar
A	Brunink	9.093.000	96%	8.746.000	348.000	2026
B	Eschmarkerveld	2.191.000	0%	0	2.191.000	2033
C	Phenix	357.000	0%	0	357.000	2032
D	Roombeek Binnenstad	17.532.000	96%	16.821.000	711.000	2032
E	BIW II	1.155.000	95%	1.096.000	59.000	2026
F	Versneld Modulair Bouwen	1.384.000	85%	1.306.000	78.000	2026
	Totaal woningbouw	31.712.000		27.969.000	3.743.000	
	Bedrijventerreinen					
G	Euregio Bedrijvenpark II	1.629.000	85%	1.380.000	249.000	2028
H	Usseler Mors	2.334.000	0%	0	2.334.000	2034
I	Moskee, Wethouder Beverstraat	84.000	44%	37.000	47.000	2027
	Totaal bedrijventerreinen	4.047.000		1.417.000	2.630.000	

	Totaal	35.759.000		29.386.000	6.373.000	
				0		

*eindwaarde gecorrigeerd met rente winstnemingscomplex

De gerealiseerde winst komt voor in totaal 28,0 miljoen euro uit woningbouwprojecten (A t/m F) en

1,4 miljoen euro uit bedrijventerreinprojecten (G t/m I). Het aangegeven jaartal betreft het jaar waar in de restantwinst naar verwachting in zijn geheel zal worden toegevoegd aan de reserve grondbedrijf.

Risico's in relatie tot de reservepositie

De vereiste weerstandscapaciteit is in 2025 toegenomen van 17,1 miljoen euro naar 18,0 miljoen euro. Ten opzichte van vorig jaar is dit een verhoging met 0,9 miljoen euro, vooral als gevolg van de marktrisico's in de 2 nieuw geopende grondexploitaties. Naast het aanpassen van risicobandbreedtes is in 2025 wederom gerekend met het in 2022 voor het eerst toegevoegde verzwaarde worst case scenario. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijke financiële gevolgen van een terugval van de vastgoedmarkt. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt per 31-12-2025 38,0 miljoen euro. De hierna volgende tabel bevat een overzicht van de reservepositie en vereiste weerstandscapaciteit bij het MPG 2026.

	Reservepositie en vereiste weerstandscapaciteit (bedragen x 1 miljoen euro)	MPG 2026	MPG 2025	Verschil 2026-2025
a.	Beschikbare weerstandscapaciteit = omvang van de Reserve Grondbedrijf	38,0	34,8	3,2
b.	Restant in 2021 gelabeld voor de Strategische Investeringsagenda	1,2	1,2	0,0
c.	Restant gelabeld voor huisvesting Oekraïners	5,1	6,2	1,1
d.	= a. -/-(b+c) beschikbare weerstandscapaciteit na aftrek reservering Strategische Investeringsagenda en bijdrage huisvesting Oekraïners	31,7	27,4	4,3
e.	Vereiste weerstandscapaciteit = risico's MPG 2025	18,0	17,1	0,9
f.	= a. -/-(d). Surplus Grondbedrijf	20,0	17,7	2,3
g.	= f -/-(b+c) niet gelabeld Surplus Grondbedrijf	13,7	10,3	3,4

bedragen X 1 miljoen euro

In de Nota Grondbeleid zijn beleidsregels opgenomen inzake de Reserve grondbedrijf en weerstandsvermogen en hoe om te gaan met de beschikbare middelen. Voor het Grondbedrijf geldt dat de Reserve Grondbeleid steeds van voldoende omvang moet zijn om de risico's van het MPG zelfstandig te kunnen dragen. De mate waaraan aan dit criterium wordt voldaan komt tot uitdrukking in een verhoudingsgetal: de Grondbedrijf ratio. Deze wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door de vereiste weerstandscapaciteit. In het MPG 2026 bedraagt de Grondbedrijf ratio 2,11. In het MPG 2025 was deze 2,04. Wanneer het restant van de voor de Strategische Investeringsagenda gelabelde bijdrage van 1,2 miljoen euro en de gelabelde bijdrage huisvesting Oekraïners van 5,1 miljoen euro in de bepaling van de Ratio Grondbedrijf wordt betrokken, bedraagt de ratio in het MPG 2026 1,76. Bij het MPG 2025 bedroeg deze 1,60.

Grondbedrijf ratio	MPG 2026	MPG 2025	Vershil
Exclusief reserveringen Strategische Investeringsagenda + bijdrage huisvesting Oekraïners	2,11	2,04	0,07
Inclusief reserveringen Strategische Investeringsagenda + bijdrage huisvesting Oekraïners	1,76	1,60	0,16

Het bedrag dat overeenkomt met de waarde van de ratio groter dan 1 maakt op grond van de in 2022 vastgestelde Nota risicomanagement en weerbaarheid geen onderdeel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente. Dit (positieve) verschil tussen de aanwezige en benodigde weerstandscapaciteit wordt aangeduid als het surplus. Dit surplus is niet bedoeld voor het afdekken van risico's buiten het Grondbedrijf, maar dient om toekomstige investeringen in nieuw te openen grondexploitaties en schommeling van resultaten van de bestaande grondexploitaties te dekken. Het surplus is een momentopname, jaarlijks worden de bijbehorende berekeningen daarom geactualiseerd op basis van voortschrijdend inzicht, de toevoeging van nieuwe projecten en actueel prijspeil. In de Nota risicomanagement en weerbaarheid is tevens opgenomen dat er binnen het Grondbedrijf voor risicoreservering een ondergrens van 30% van het onderhanden werk aanwezig moet zijn alsmede 30% van de strategische grondvoorraad (excl. Landbouwgronden) om tegenvallers op te vangen. Op dit moment heeft Enschede een onderhanden werk positie van 15,2 miljoen euro, een strategische grondvoorraad (excl. landbouwgronden) van 11,8 miljoen euro. De te hanteren ondergrens komt daarmee uit op 8,1 miljoen euro en de vereiste weerstandscapaciteit bedraagt 18,0 miljoen euro. Daarmee wordt aan de vereisten van de Nota Risicomanagement en Weerbaarheid voldaan.

Conclusie is dat het Grondbedrijf in staat is haar risico's zelfstandig te dragen, mochten deze zich in volle omvang voordoen.

Overige ontwikkelingen rondom het grondbeleid in 2026

Strategische Investeringsagenda

De gemeenteraad heeft op 7 juli 2025 de gewijzigde Strategische Investeringsagenda vastgesteld. De Strategische Investeringsagenda geeft aan op welke locaties de gemeente voornemens is om te gaan investeren om daarmee bij te dragen aan de realisatie van de strategische doelen van de stad. Binnen de Strategische investeringsagenda wordt gespaard voor de dekking van deze investeringen. Belangrijk hierbij is dat er binnen de investeringsagenda nog geen besluit genomen wordt over het beschikbaar stellen van het krediet voor het betreffende project. Het betreft een labeling van middelen in bestaande reserves en een kapitaalslastenbudget. De raad stelt middelen via een apart raadsbesluit voor het betreffende project beschikbaar als dekking. Op het moment dat er een concreet projectinhoudelijk besluit (wat gaan we doen) en kredietaanvraag (wat gaat het kosten) gedaan zijn, "schuift" het uitgewerkte project vanaf de uitvoeringsfase uit de investeringsagenda door naar het MPG. Voor investeringsprojecten is er dan sprake van een verplaatsing naar de betreffende eindproducten zoals locatie ontwikkeling, parkeren, wegen of riolering.

Reserve Gebiedsontwikkeling

De gemeente Enschede vraagt op dit moment bij particuliere grondexploitaties een “bijdrage ruimtelijke ontwikkeling” (ook wel RO-bijdrage genoemd). Op basis van het vastgestelde beleid in de nota grondbeleid wordt deze bijdrage aan professionele vastgoedpartijen gevraagd bij exploitatieovereenkomsten voor projecten die financieel haalbaar zijn. De gemeente zet deze bijdrage vervolgens weer in voor locaties die een financieel tekort hebben en belangrijk zijn voor de stad. De RO-bijdragen worden in de Reserve Gebiedsontwikkeling ondergebracht totdat de raad een besluit heeft genomen waar deze middelen aan besteed moeten worden. In het MPG wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over de omvang en mutaties in deze reserve.

Stand per 31-12-2024	2.107.000,--
<u>Toevoeging bijdragen</u>	<u>65.000,--</u>
Stand per 31-12-2025	2.172.000,--

<u>Verwachte toevoeging 2026</u>	<u>207.000,--</u>
Stand per 31-12-2026	2.380.000,--

<u>Verwachte toevoeging 2027</u>	<u>0,--</u>
Stand per 31-12-2027	2.380.000,--

<u>Verwachte toevoeging 2028</u>	<u>0,--</u>
Stand per 31-12-2028	2.380.000,--

Notitie van Uitgangspunten

Als basis voor het MPG 2026 is, net als in voorgaande jaren, gewerkt met een Notitie van Uitgangspunten. In deze notitie worden, aan de hand van een analyse van de marktsituatie, de rekenparameters voor de herziening van het MPG worden voorgesteld. Op 9 december 2025 heeft het College van B&W de Notitie van Uitgangspunten MPG 2026 vastgesteld. De hierna volgende tabel bevat de voor 2026 vastgestelde parameters. Naast de parameters zijn met de Notitie van Uitgangspunten ook het programma, planning en de grondprijzen vastgesteld.

Parameters herziening grondexploitaties

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Kostenstijging	3,5%	2,5%	2,5%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Opbrengstenstijging									
- Woningen	0%	3%	3%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
- Bedrijventerreinen	0%	2,5%	2,5%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
- Kantoren	0%	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Rente									
- Bouwgrond in exploitatie	1,5%	1,5%	1,5%	2%	2,5%	3%	3%	3,5%	3,5%
- Overige gronden	1,5%	1,5%	1,5%	2%	2,5%	3%	3%	3,5%	3,5%

Grondprijzen 2026

De taxatie van de woningbouw-, bedrijfs- en kantorenkavels is verricht door twee makelaars

in loondienst bij de gemeente Enschede en aanvullend door externe onafhankelijke taxateurs. De strategische grondvoorraad van het Grondbedrijf bestaat uit de in het complex overige gronden opgenomen materiële vaste activa plus de voorraad handelsgoederen. In 2025 is de totale voorraad extern getaxeerd. Zowel de interne als de externe makelaar is in het bezit van de titel Register Taxateur (RT) of de titel Kandidaat Register Makelaar Taxateur (K-RMT) en is ingeschreven bij het Nederlands Register Vastgoed Taxateurs of VastgoedCert. Daarmee is geborgd dat wordt voldaan aan vastgestelde kwaliteitseisen, wet- en regelgeving en dat bij de waardering gebruik is gemaakt van erkende waardebeoordelingen. Voor de gemeente Enschede is daarmee voldoende zeker gesteld dat de ingebrachte kennis en kunde van de benodigde hoge kwaliteit is en resulteert in deugdelijke grondslagen voor in de Notitie van Uitgangspunten van het MPG.

In september - oktober 2025 is een taxatie uitgevoerd van de nog te verkopen kavels van woningbouwlocaties, bedrijventerreinen en kantoorlocaties. Hieruit zijn de grondprijzen voor 2026 voortgekomen. De langjarige ontwikkeling van de grondprijzen staat weergegeven in navolgende grafiek.

Vooruitblik 2026 en verder

Na de voorafgaande toelichting op de in 2025 met de uitvoering van het grondbeleid bereikte resultaten, wordt in het vervolg van deze paragraaf grondbeleid vooruitgeblikt op het grondbeleid vanaf 2026. Eerst wordt kort een toelichting gegeven op de programmering en planning van de bouwgrond die de komende jaren met de in het MPG opgenomen projecten wordt geproduceerd.

Gedurende de laatste jaren is er veel bouwgrond verkocht, maar er zijn in dezelfde periode niet veel nieuwe complexen in exploitatie genomen. Ook wordt in de komende jaren een aantal bestaande projecten afgerond. Het gevolg is dat het grondbedrijf over enige tijd geen aanbod meer beschikbaar heeft. Om in de toekomst ook over voldoende bouwgrond te kunnen beschikken, is de in 2021 ingestelde Strategische investeringsagenda van groot belang. Met de hierdoor beschikbaar gekomen middelen kunnen nieuwe projecten worden gestart om bij te dragen aan de strategische doelen van de stad.

Programmering en planning

Programmering betreft de hoeveelheden bouwgrond voor woningbouw, hectares bedrijventerrein, m² bruto vloeroppervlakte kantoren en m² bruto vloeroppervlakte voor

overige bestemmingen die binnen de looptijd van het MPG zullen worden geproduceerd. De planning betreft de fasering (totale hoeveelheden per kalenderjaar) van de aantallen woningen, uitgeefbare m² grond voor bedrijventerreinen, m² bruto vloer oppervlakte voor kantoren en m² bruto vloer oppervlakte voor overige bestemmingen gedurende de resterende looptijd van de grondexploitatie. Voor een meer gedetailleerd overzicht van de programmering en planning wordt verwezen naar het (vertrouwelijke) MPG 2026 deel 2.

Woningbouw

Binnen het MPG 2026 is voor de periode 2026 tot 2033 uitgifte van grond voor 1.147 woningen geprogrammeerd. Hierbij wordt in de periode 2026 t/m 2028 uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse gronduitgifte voor 216 woningen. Voor de periode 2029 t/m 2033 resteert binnen het huidige programma gemiddeld jaarlijks 100 woningen. Het gemeentelijk aanbod bevindt zich voornamelijk in de projecten Eschmarkeveld (786 woningen), Centrumkwadraat Molenstraat Zuidzijde (217 woningen) en Phenix (maximaal 101 woningen). De overige gemeentelijke uitgifte is op dit moment zeer beperkt. De vraag is er wel degelijk, maar gedurende de laatste jaren is de voorraad bouwgrond voor woningen door uitgifte sterk afgenomen.

Bedrijventerreinen

Grosso modo geldt voor het aanbod van bedrijfsterrein hetzelfde als bij woningbouw: het aanbod droogt als gevolg van uitgifte op, maar de vraag is nog steeds groot. Per 1-1-2026 is nog circa 15 hectare bedrijventerrein beschikbaar. Het grootste deel hiervan (76%) betreft de Usseler Mors (10,6 hectare, komt medio 2026 in uitgifte), het Euregiobedrijvenpark (1,9 hectare) Josink Es (1,0 hectare) en op de Zuiderval Ossenboer (0,3 hectare). In het MPG 2026 wordt uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse uitgifte in de periode t/m 2028 van 2,2 hectare, in de periode 2029 t/m 2033 van 1,5 hectare. Het aanbieden van bouwgrond voor bedrijven in de gemeente Enschede dient verschillende doelen. Allereerst is de ambitie voor 10.000 extra arbeidsplaatsen. Qua stad heeft Enschede een beperkt aanbod banen (als vergelijkbare Nederlandse steden), zowel kwalitatief als kwantitatief. Met voldoende aanbod van bouwgrond kan hierop worden ingespeeld en kunnen extra banen worden gecreëerd. Daarnaast willen we onze bedrijven faciliteren in ontwikkelingen en ambities. Op dit moment is er een beperkt aanbod van bouwgrond, en is het zeer lastig om de bedrijven te faciliteren. Daarom heeft de raad 12 mei 2025 drie locaties vastgesteld voor een nieuw bedrijventerrein. De locatie Boeldershoek-West wordt momenteel nader onderzocht. Op de andere twee locaties rust geheimhouding en zal op dit moment niet nader worden onderzocht.

Kantoren

Het aanbod aan kantoor kavels van de gemeente bevindt zich op de Zuiderval en het Roombeek. De plancapaciteit in het MPG 2026 is ca. 24.000 m² bvo tot en met 2032. In het MPG 2026 wordt uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse uitgifte in de periode t/m 2028 van 2.900 m² bvo per jaar, in de periode 2029 t/m 2032 van 3.900 m² bvo per jaar.

Overige Bestemmingen

Onder overige bestemmingen zijn de uit te geven gronden opgenomen welke vanuit hun functie niet onder de eerder genomen categorieën woningbouw, bedrijventerrein of kantoren vallen. De plancapaciteit in het MPG 2026 is ca. 107.000 m² bvo tot en met 2033. Het aanbod bevindt zich in het Kennispark (42.000 m² bvo voor Science gerelateerde bedrijven, 2.100 m² bvo parkeergarage), Eschmarkeveld (100 m² bvo commerciële plint onder woningbouw) en Topsportcampus Diekman (62.000 m² bvo t.b.v. nieuwe trainingslocatie FC Twente). In het MPG 2026 wordt uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse uitgifte in de periode t/m 2028 van 26.800 m² bvo per jaar, in de periode 2029 t/m 2032 van 5.300 m² bvo per jaar.

Overige gronden

Het totaal aan Overige gronden is in de tweede helft van 2025 opnieuw gewaardeerd. De daadwerkelijke uitgifteprijsen worden op bouwplanniveau bepaald op het moment dat een uitgifte concreet wordt en bekend is welke functie en oppervlak het betreft.

Verwachte nieuwe grondexploitaties 2026

Investeringsagenda

In 2021 is de gemeenteraad gestart met het werken met een strategische investeringsagenda. Doel van de investeringsagenda is om te sparen voor de grote strategische opgaves in de stad, ongeacht de economische cycli. De investeringsagenda is de afgelopen jaren steeds verder uitgebouwd. Op 6 juni 2023 heeft de gemeenteraad ook een strategisch verwervingskrediet van 40 miljoen euro beschikbaar gesteld gekoppeld aan de locaties op de investeringsagenda. Doel hiervan is om grondposities te verkrijgen voor de uitvoering van de ambities. Uitgangspunt hierbij is dat deze aankopen plaatsvinden binnen de vastgestelde spelregels. Belangrijk hierbij is dat de initiële afboekingen en rentelasten in eerste instantie ten laste komt van de reserve investeringsagenda. Dit totdat een grondexploitatie geopend wordt. Op het moment dat de grondexploitatie geopend wordt, komt het krediet weer beschikbaar voor nieuwe aankopen. Wel dient er jaarlijks beoordeeld te worden hoeveel middelen er benodigd zijn voor de rentelasten en afboekingen. Dit vindt plaats bij de jaarlijkse actualisatie van de investeringsagenda.

De huidige investeringsagenda bestaat uit de volgende projecten:

1. Kennispark;
2. Centrumkwadraat;
3. Kop Boulevard;
4. Cromhoff;
5. Eschmarkeveld;
6. Ontwikkeling fysiek Glanerbrug
7. MFSA Oost en Zuid en Scheurserve;
8. DIA Tweekelerveld;
9. DIA Zuid.
10. Diekman Topstort Campus
11. Warenhuis
12. Horstmanpark
13. Boeldershoek West

In 2025 zijn weer forse stappen gezet richting uitvoering. De gemeenteraad heeft het uitvoeringskrediet voor het project Cromhoff toegekend. Dit betreft het oprichten van een publiek private samenwerking samen met de marktpartijen om dit gebied tot ontwikkeling te krijgen. Daarnaast is voor Tweekelerveld het krediet verleend de werkzaamheden vanuit het Volkshuisvestingsfonds voor het verduurzamen van de woningvoorraad. Ook is er krediet verleend voor het vergroenen van de openbare ruimte rondom het winkelcentrum. Tot slot is er een voorbereidingskrediet verleend voor het verder uitwerken van de multifunctionele sportaccommodaties.

In 2026 gaat de uitvoering verder met besluitvorming rondom de MFSA scheurserve en de hoogspanningsleidingen in Tweekelerveld. De overige projecten zullen ook spoedig volgen.

In totaal is er inmiddels 111 miljoen subsidie verleend voor de projecten op de agenda. In februari hebben we hiervan 26,5 miljoen ontvangen vanuit het “gebiedsbudget” van het rijk voor de grootschalige woningbouwopgave. Deze middelen zijn bedoeld voor de aankoop van de particuliere woningen in Centrumkwadraat Driehoek Noord, Horstmanpark, de netcongestie en de vergroening van de noord en zuidzijde van de binnenstad. De

besluitvorming over de infrastructuurmiddelen heeft het rijk doorgeschoven naar het nieuwe kabinet. De lobby daarop loopt, want woningbouw zonder bijbehorende infrastructuur, is ingewikkeld. Dit betreft een aanvraag van circa 65 miljoen. De gemeente heeft hiervoor de verplichting gekregen om 6.513 woningen te realiseren tot 2035.

Bouwen in de Wijk III (BIW III)

Het project BIW is opgezet om kleine stukjes grond van de gemeente te ontwikkelen voor woningbouw. Na de eerste 2 projecten onder de noemer BIW zijn we nu bezig met BIW III. Hieronder vallen de gemeentelijke percelen aan de Heersenkampweg, Klaaskateweg, Voortsweg, Smaragdstraat en Schipholtstraat. Gezamenlijk worden hier 46 kavels uitgegeven. Waarbij op elke locatie de juiste afweging wordt gemaakt tussen vrij kavel uitgifte en het aanschuiven van een partij om te ontwikkelen voor een specifieke doelgroep zoals ouderen of prikkelarme woningen. Het schetsontwerp voor deze locaties ligt klaar en alle stappen voor het openen van een grondexploitatie worden nu in gang gezet. Rond de zomer zal de exploitatie geopend worden en kan gewerkt worden aan de wijziging van het omgevingsplan.

Telgendijk

In het voorjaar van 2026 zal de grondexploitatie Telgendijk aan de raad worden voorgelegd. In december 2025 heeft het college besloten de Bopa-procedure voor deze locatie in procedure te brengen. Na de gemeenteraadsverkiezingen zal zowel de grondexploitatie als de Bopa ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd. De afgelopen periode is samen met De Woonplaats gewerkt aan een plan voor de nieuwe woonwijk op de locatie Telgendijk. Het plan voorziet in de realisatie van circa 196 woningen in een groene omgeving, met een gevarieerde mix van woningtypen. Het programma bestaat uit sociale huurwoningen voor 1- en 2-persoonshuishoudens en gezinnen, evenals koopwoningen voor starters en gezinnen. De sociale huurwoningen worden gerealiseerd door De Woonplaats. Voor de uitgifte van de gronden voor de koopwoningen zal een tenderprocedure worden doorlopen. Een deel van de nieuw toe te voegen woningen zal gedurende een tijdelijke periode worden ingezet voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Na vaststelling van de grondexploitatie (planning mei 2026) kan worden gestart met het bouwrijp maken van de locatie. Aansluitend kan worden begonnen met de bouw van de woningen, waarbij de exacte planning mede afhankelijk is van externe factoren zoals stikstof en de aanleg van kabels en leidingen.

Beleidsproducten 2026

In januari 2026 is de Nota Grondbeleid 2025 door de raad vastgesteld. Deze bevat het actuele kader voor de uitvoering van het grondbeleid. Voor 2026 zijn geen aanpassing van beleidsproducten voorzien.

3.8. Openbaarheid

De Wet open overheid (hierna de Woo) schrijft een openbaarheidsparagraaf voor. Het recht op informatie van burgers staat centraal in de Woo en wordt een kerntaak voor de gemeente. De wet wil overheden transparanter maken door overheidsinformatie beter vindbaar en

digitaal toegankelijker aan te bieden. De Woo geeft mede invulling aan de strategische opgave *Open Enschede*, waarmee onze dienstverlening zich explicieter richt op tijdige, duidelijke en betrouwbare informatie voor iedereen in onze samenleving. In 2025 heeft Enschede in dit kader het volgende gerealiseerd:

Strategie en uitvoering

In 2025 is verder gewerkt aan het versterken van het handelingsperspectief op de Woo binnen bestuur en organisatie volgens het in 2024 voorgenomen ambitieniveau. Dit gebeurde onder meer via awareness-sessies, trainingen en evaluaties op Woo-verzoeken en het proces. Daarnaast is begonnen aan het opstellen van Woo implementatieplannen per afdeling, in combinatie met informatiebeheerplannen, zodat openbaarmaking en informatiebeheer structureel kunnen worden verankerd. De meerjarige Woo-opgave 2025-2030 blijft richtinggevend voor deze inspanningen.

De implementatie van de Woo tot in de haarvaten van de organisatie laten doordringen is een lange termijn opgave. Personele wisselingen in 2025 – waaronder het vertrek en aantrekken van Woo-contactpersonen – hebben invloed gehad op de planning en voortgang van het programma. Ondanks deze uitdagingen zijn twee nieuwe Woo-contactpersonen aangesteld om de continuïteit te waarborgen en een aantal nieuwe projectleiders binnen het kernteam.

Actief openbaar maken

De eerste tranche voor verplichte actieve openbaarmaking is in 2024 gerealiseerd. Nieuwe tranches zijn door het Rijk in 2025 nog niet bekendgemaakt. Daarom lag de focus op pilots omtrent het opdoen van ervaring met actief openbaarmaken van stukken en het voorbereiden van een structurele aanpak voor actieve openbaarmaking. Publicatie van Woo-verzoeken en -besluiten vond in 2025 plaats via een tijdelijke voorziening in Ibabs. Voor de structurele ICT-oplossing om actief informatie te openbaren is er in 2025 een overeenkomst met Dimpact voorbereid; aansluiting staat gepland voor 2026.

Passief openbaar maken

Het aantal Woo-verzoeken bleef in 2025 hoog, ook qua omvang en complexiteit wordt nog steeds een toename gezien. Dergelijke verzoeken leggen een forse claim op capaciteit in het primaire proces. De verdeling van verzoeken over afdelingen is breder geworden, hoewel het fysiek domein nog steeds dominant is. Het proces voor passieve openbaarmaking is verder aangescherpt en ondergebracht bij Dienstverlening, waarmee eigenaarschap en borging in de lijnorganisatie is geborgd. Tabel 1 geeft inzicht in de Woo-verzoeken van 2025.

Tabel 1: overzicht Woo-verzoeken en onderwerpen Enschede januari 2025-december 2025

Ingediend	Aantal verzoeken
Ingediende verzoeken om informatie	107
Waarvan Woo-verzoeken	67
Nog niet afgehandeld in 2025*	28
Afgedaan als Woo-verzoek	39
Wel afgedaan als Woo-verzoek, maar niet openbaren om wettelijke reden	2
Tijdens het Woo-verzoek in overleg met verzoeker omgezet naar informatieverzoek	24

Bij binnenkomst als AVG-verzoek gekwalificeerd, niet meegenomen in totaal ingediende W00-verzoeken	4 (na gesprek met verzoeker)
Buiten behandeling gesteld, niet inhoudelijk behandeld, bijvoorbeeld door ontbreken vormvereisten	1
Zienswijze gevraagd aan ons als gemeente Enschede (als derde-belanghebbende) door andere overheidsorganen	4

* Sommige Woo-verzoeken verlopen over meerdere jaren. Met name bij beroepsprocedures is de looptijd langer.

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht ons om de informatiehuishouding op orde te brengen en te houden. Na afronding van het programma BRIDGE eind 2024 is deze verantwoordelijkheid overgedragen aan de lijnorganisatie Informatiebeheer. In 2025 zijn informatiebeheerplannen per vakafdeling opgesteld, waarmee een belangrijke stap is gezet richting duurzame informatiekwaliteit.

3.9. Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

Uw raad heeft de nieuwe nota doelmatig- en doeltreffendheid onderzoek vastgesteld in het voorjaar van 2025. In de verordening die daaruit voortvloeit is opgenomen dat we bij nieuw beleid standaard een evaluatie uitvoeren. Hier geven we uitvoering aan. Daarmee stappen we af van de traditionele 213 a onderzoeken.

Vanaf het jaar 2025 geeft het college in deze paragraaf inzicht in de voortgang van de opvolging van aanbevelingen uit de rekenkameronderzoeken van de afgelopen 2 jaar.

Voortgang rekenkameronderzoeken

Rekenkameronderzoek: Twentse Samenwerking, Zicht op Zeggenschap	
Publicatie	1 juli 2025
Aanbieding collegereactie	9 september 2025
Bespreking kamer B&M	29 september 2025
Vaststelling aanbevelingen in raad	27 oktober 2025
Stand van zaken In de IPC-cyclus is reeds aandacht voor de formele samenwerkingsverbanden. In de nieuwe bestuursperiode worden de informele samenwerkingsverbanden inzichtelijker gemaakt. Deze worden gedestilleerd uit de bijlage bij het Rekenkamerrapport Twentse samenwerking. Waar nodig wordt hier een relatie gelegd met de uitkomst van het rekenkameronderzoek 'gegevensdeling in samenwerkingsverbanden'.	

Rekenkameronderzoek: Algoritmen en AI

Publicatie	24 januari 2025
Aanbieding collegereactie	4 maart 2025
Bespreking kamer B&M	17 maart 2025
Vaststelling aanbevelingen in raad	31 maart 2025
Stand van zaken 1. Formuleer expliciet beleid voor algoritmen en/of AI, waaronder beleid ten aanzien van het algoritmeregister en breng dit beleid in de praktijk. Beleid is geformuleerd geënt op landelijke richtlijnen en op xx vastgesteld door het college 2. Ga verder met de inventarisatie van algoritmen en houd deze actueel. Is ingeregeld opzet IAMA register gedaan (enkele algoritmen opgenomen) en ondergebracht bij informatiebeheer. 3. Kijk nog een keer kritisch naar de risico-inschatting van algoritmen. Het college houdt zo goed mogelijke de richtlijnen in de gaten (inhoudelijk maar ook bv Ethisch	

Rekenkameronderzoek: Gegevensdeling in samenwerkingsverbanden	
Publicatie	20 september 2024
Aanbieding collegereactie	12 november 2024
Bespreking kamer B&M	25 november 2024
Vaststelling aanbevelingen in raad	9 december 2024
Stand van zaken De breedte van het rekenkameronderzoek was niet volledig dekken voor de samenwerkingsverbanden van de gemeente Enschede. Daarom is in 2025 een nadere inventarisatie uitgevoerd. De uitkomsten daarvan worden in 2026 geïmplementeerd. Daarbij starten we met de gemeenschappelijke regelingen.	

Rekenkameronderzoek: Maatschappelijk Vastgoed	
Publicatie	12 september 2024
Aanbieding collegereactie	21 november 2024
Bespreking kamer B&M	25 november 2024
Vaststelling aanbevelingen in raad	9 december 2024
Stand van zaken Het afgelopen jaar hebben we weer samen met onze beleidsafdelingen op bijvoorbeeld het gebied van Cultuur, Sport en Onderwijs maar ook de stadsdeelmanagers en ontwikkelmanager gewerkt aan het zo goed mogelijk inzetten van ons maatschappelijk vastgoed om gemeente beleidsdoelen te bereiken. Integrale afwegingen vinden structureel plaats via onder andere de NIEVIEWIE overleggen, het jaarplan overleg en uiteraard bilaterale overleggen.	

15 september hebben we de raad n.a.v. de motie “Aan de slag Maatschappelijk vastgoed” bijgepraat over wat we allemaal doen op het gebied van maatschappelijke accommodaties, inzicht gegeven in lopende initiatieven en ontwikkelingen als de MFSA's en Muziekkwartier/Warenhuis, geïnformeerd over toekomstige beleidsrichtingen en de rol van de raad voor wat betreft maatschappelijk rendement. Voor het verbeteren van de bezetting van ruimten is het Makelpunt opgezet. Via een digitale omgeving worden vraag en aanbod van maatschappelijke voorzieningen bij elkaar gebracht. In 2026/2027 vindt een herijking van het vastgoedbeleid plaats. U ontvangt hiervoor een voorstel.

3.10. Subsidievererving

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het aantal subsidietoekenningen in 2025 die middels Team Subsidievererving tot stand zijn gekomen en de relatie van deze subsidies met de opgaven van de stad. De subsidies zijn ingedeeld conform de doelenboom.

De rijksoverheid verstrekt veel middelen via specifieke uitkeringen (SPUK's). Deze incidentele specifieke uitkeringen worden door Team Subsidievererving aangevraagd, beheerd en verantwoord. Deze uitkeringen zijn zeer uiteenlopend van aard en kunnen variëren van uitkeringen waarbij geen concurrentie van andere gemeenten is (deze bijdrage is op basis van een vooraf bepaalde verdeelsleutel) tot concurrentiegerichtte regelingen waarbij gemeenten aanspraak kunnen maken op een deel van het totaal beschikbare Rijksbudget. Voor concurrentiegerichtte regelingen zijn gedetailleerde plannen nodig. Aangezien elke specifieke uitkering unieke elementen bevat wordt per regeling afgestemd welke ondersteuning Team Subsidievererving geeft. Specifieke uitkeringen worden allemaal jaarlijks verantwoord in de SiSa-bijlage.

Team Subsidievererving is ook betrokken bij subsidieaanvragen die door partners van de gemeente Enschede worden aangevraagd. We werken als gemeente immers samen met anderen aan projecten om onze doelstellingen te realiseren. De betrokkenheid van Team Subsidievererving hangt af van de wijze van samenwerking. Wanneer de gemeente Enschede zelf niet aanvraagt, zijn deze subsidies niet opgenomen in onderstaande overzichten. Sommige subsidies zijn wel bestemd voor de corporaties, maar kunnen alleen door de gemeente aangevraagd worden. Deze zijn wel meegenomen in onze resultaten.

Aangevraagde subsidies

In 2025 zijn 55 subsidies aangevraagd die over de volle breedte bijdragen aan de opgaven van de stad. Van deze aanvragen is op 31 december 2025 € 27,8 miljoen toegekend, 2,1 miljoen afgewezen of lager toegekend en € 41,7 miljoen nog in behandeling bij de subsidient. Wat opvalt is de forse toename van EU-subsidies in 2025. In totaal 17, terwijl we vorig jaar 7 aanvragen hebben ingediend. We zijn met name actief bij de thema's arbeidsmarkt, mobiliteit, water en klimaat en vooral op het gebied van innovatie, samenwerking en kennisdeling met partners.

Daarnaast is formeel de aanvraag van grootschalige woningbouw Hengelo Enschede van ruim 26,5 miljoen nog in behandeling en horen we in januari 2026 of deze definitief wordt toegekend. Per 1-1-2026 zijn voor ruim € 43 mln. aan aanvragen nog in behandeling.

Jaar	Aantal	Aangevraagd subsidievolume
2021	53	26.031.632
2022	58	29.720.424
2023	69	111.211.486
2024	44	55.279.073
2025	55	71.574.892

Toegekende subsidies

In 2025 is ruim € 29,2 miljoen aan subsidie toegekend. Hier zitten subsidies bij die al vóór 2025 aangevraagd zijn. Van de ruim € 29 mln. aan subsidies is € 1,8 mln. afkomstig uit Europa, € 23,5 mln. vanuit het Rijk € 3,4 mln. vanuit de provincie Overijssel, 0,1 mln. vanuit het Waterschap en 0,4 mln. overige. De Europese subsidies die verworven zijn, bestaan

grotendeels uit middelen die de Europese Commissie beschikbaar heeft gesteld in het kader van het Europees Sociaal Fonds voor de Arbeidsmarktregio Twente.

In 2025 lijkt het subsidievolume weer op een normaal niveau te zijn komen na het uitzonderlijke jaar van 2023. In dat jaar werden diverse meerjarige specifieke uitkeringen verstrekt. De aankondiging vanuit het Rijk dat de specifieke uitkeringen de komende jaren langzaam zouden opdrogen is nog niet te zien op dit moment. Bijna de helft van de toegekende subsidies in 2025 zijn specifieke uitkeringen.

Jaar	Toegekend subsidievolume
2020	26.921.213
2021	29.393.476
2022	33.540.715
2023	118.360.967
2024	43.858.880
2025	29.248.674

Het toegekende subsidievolume in 2025 is als volgt onder te verdelen:

Instanties	Samenleving en bestuur	Duurzaam wonen, leven en werken	Vitaal en sociaal	Financiën en Organisatie	Eindtotaal
Jantje Beton		140.000			140.000
VNG		225.000			225.000
Taalunie			6.278		6.278
Waterschap Vechtstromen		86.179			86.179
Europa		676.082	1.196.451		1.872.533
Ministerie van A&M			322.546		322.546
Ministerie van I&W		2.124.422			2.124.422
Ministerie van VWS			2.599.596		2.599.596
Ministerie van J&V	6.331.649				6.331.649
Ministerie van VRO		10.996.537		1.099.476	12.096.013
Provincie Overijssel		2.563.608	880.850		3.444.458
Eindtotaal	6.331.649	16.811.828	5.005.721	1.099.476	29.248.674

Hieronder is de onderverdeling opgenomen van het toegekende subsidievolume naar de opgaven in de stad:

Opgaven	Aantal projecten	Toegekend bedrag	Voorbeeld
Basis op orde	6	1.943.520	Sanering verkeerslawaaai
Open Enschede	1	6.331.649	Preventie met gezag

Groen&Duurzaam Enschede	17	8.924.734	Verduurzaming maatschappelijk vastgoed (Dumava 6x), lokale aanpak Isolatie, Schoon en emissieloos bouwen, Citykross (een klimaatadaptief systeem)
Inclusief Enschede	7	5.005.721	Twents Fonds (voor Vakmanschap) 2025, Transitiekosten opvang Oekraïne, SPORT BTW, PRO-VSO Twente
Aantrekkelijk Enschede	12	7.043.050	Bundle Kennispark flex- en transformatiewoningen, Kruising Knalhutteweg – Zuid Esmarkerrondweg, Cultuureducatie 2025-2029, Uitvoeringsversnelling woningbouw VNG
Totaal	43	29.248.674	

Overzicht grootste toegekende subsidies in 2025:

	Subsidie top 10	Bedrag	Aanvraag in concurrentie
1.	Preventie met gezag	6.331.649	Ja
2.	Lokale aanpak Isolatie (3 ^e tranche)	6.180.537	Nee
3.	Bundle Kennispark - SFT	2.562.000	Ja
4.	SPORT BTW 2025	2.322.485	Nee
5.	Telgendijk - SFT	2.072.000	Ja
6.	PRO-VSO Twente 2025-2028	1.196.451	Nee
7.	Kruising Knalhutteweg – Zuid Esmarkerrondweg	1.139.625	Ja
8.	Twents Fonds voor vakmanschap 2025	880.850	Ja
9.	Sanering verkeerslawaaï Deurningerstraat	607.800	Ja
10.	Smart Energy Hub Marssteden	525.000	Ja

3.11. Investerings

Conform de financiële verordening wordt deze paragraaf 'investerings' opgenomen in deze Gemeenterekening. De gemeente zet haar middelen niet alleen in voor de uitvoering van beleidsprogramma's maar ook voor het doen van investeringen. Jaarlijks investeert de gemeente voor miljoenen euro's in onder meer infrastructurele projecten, onderwijshuisvesting, welzijns- en sportaccommodaties, herinrichting van de openbare ruimte en gemeentelijke huisvesting. Met deze investeringen draagt de gemeente bij aan dat Enschede een inclusieve, aantrekkelijke, groene en duurzame stad is.

Totaal investeringen 2025

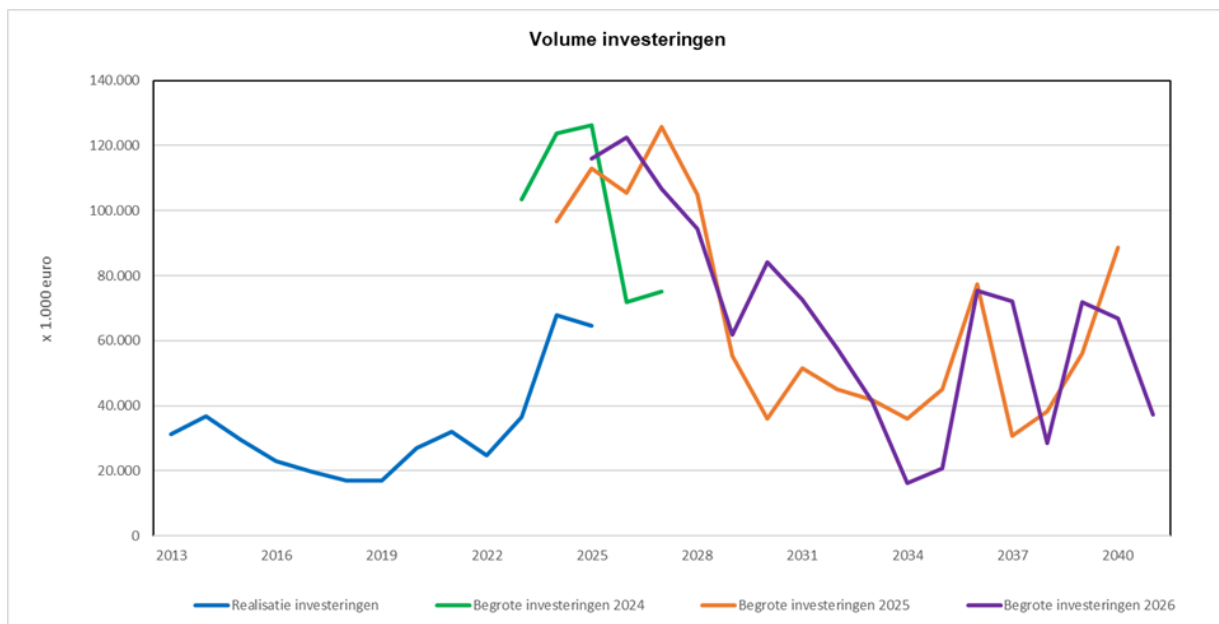
In de tabel hieronder is te zien welke investeringsuitgaven die uiteindelijk zijn gerealiseerd in 2025 vergeleken met de begrote uitgaven zoals verwacht bij het opstellen van de Gemeentebegroting 2025. Hier zijn nog de tussentijds kredieten aan toegevoegd die zijn verstrekt gedurende 2025 zoals o.a. voor de Multifunctionele Sportaccommodaties Scheurserve en Zuid, de verbouwing van de Villa Van Heek en de bijdrage voor Gezonde Buurten.

Totaal investeringen (Bedragen in 1.000 euro)	Verwachte uitgaven en bijdragen derden	
	Begroting 2025	Realisatie 2025
Investerings gefinancierd door gemeente waarvan gefinancierd door bijdragen derden	739	46
Totaal Vitaal en Sociaal	739	46
Investerings gefinancierd door gemeente waarvan gefinancierd door bijdragen derden	39.682	18.340
	17.243	12.546
Totaal Duurzaam wonen, leven, werken	56.925	30.886
Investerings gefinancierd door gemeente waarvan gefinancierd door bijdragen derden	45	79
Totaal Samenleving en bestuur	45	79
Investerings gefinancierd door gemeente waarvan gefinancierd door bijdragen derden	53.864	25.395
	4.319	856
Totaal Financien en organisatie	49.546	24.539
Totaal gefinancierd door gemeente	94.331	43.859
Totaal gefinancierd door bijdragen derden	21.561	13.402
Totaal investeringsvolume *)	115.892	57.261

*) Het investeringsvolume in realisatie sluit niet aan bij de totale investeringen zoals gemeld in hoofdstuk 7.2 bij de toelichting op de balans. Dat komt o.a. doordat de investeringen van het grondbedrijf niet zijn opgenomen in de investeringsplanning. Hier wordt jaarlijks het MPG voor opgesteld en niet nogmaals verwerkt in deze investeringsplanning. Ook zijn de nog niet afgeronde projecten hier niet zichtbaar aangezien deze nog in het onderhanden werk staan.

Ten opzichte van de begroting valt het gerealiseerde investeringsvolume in 2025 lager uit. Net als in 2024 is ook in 2025 sprake van een aanzienlijk hogere realisatiegraad. In de toelichting op de investeringen 2025, verder op in deze paragraaf, is te vinden op welke uitgaven de afwijkingen zijn ontstaan.

In onderstaande grafiek is het meerjarige gerealiseerde investeringsvolume getoond:

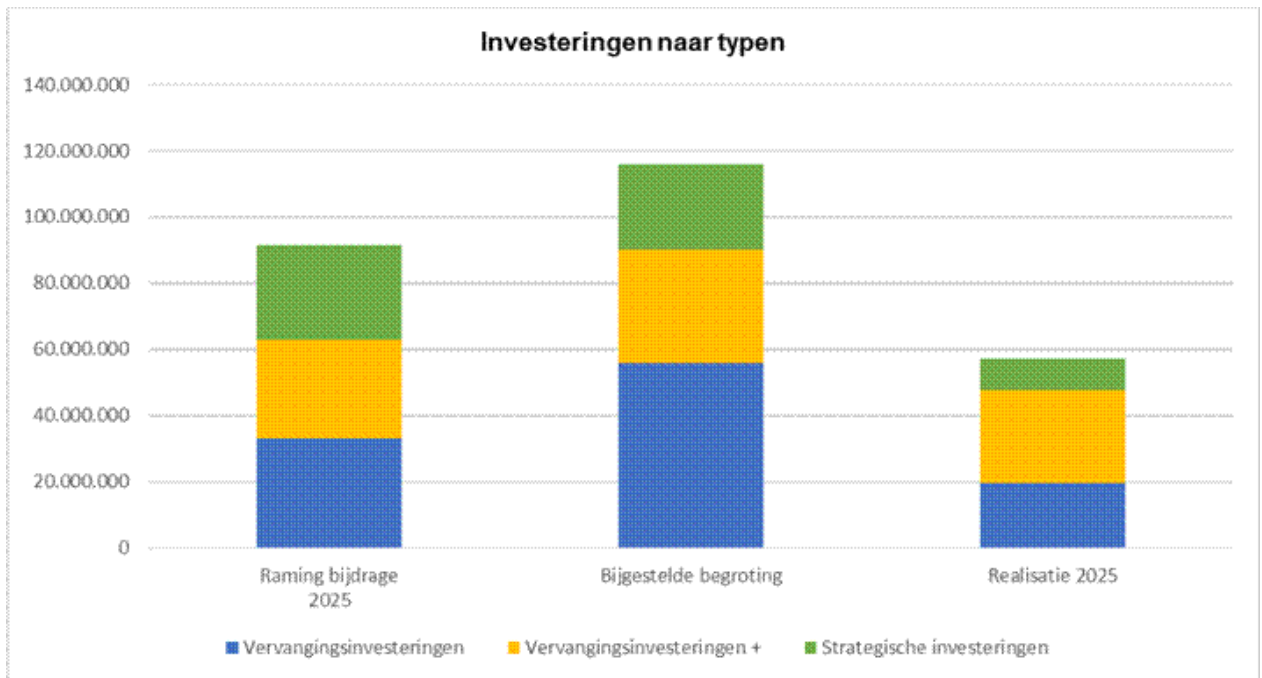

De grafiek toont de begrote investeringen uit de Gemeentebegrotingen versus de uiteindelijk geactiveerde investeringen op de gemeentebalans. Hier zit nog wel een deel van de investeringsuitgaven tussen die niet geactiveerd worden zoals die vanuit bijdragen derden worden gefinancierd of vanuit de voorziening riolering. Daarnaast zijn diverse projecten nog niet afgerond waardoor deze investeringsuitgaven op de balans in het onderhanden werk staan. Vanuit de programma's is verder aangegeven dat voor in totaal ruim 13 miljoen euro aan kredieten wordt afgesloten per eind 2025 en niet meer worden uitgegeven. Het gaat hierbij om restant kredieten ICT waarvoor ondertussen vervangende plannen zijn opgesteld en waarvoor in de Gemeentebegroting 2026 krediet ter beschikking is gesteld.

In de Gemeentebegroting 2025 zijn voor een eerste keer de investeringen ingedeeld in de volgende verschillende categorieën:

- **Strategisch:** investeringen veelal ter realiseren van de (groei)ambities van de stad. Hieronder vallen bijvoorbeeld de onderdelen van de strategische investeringsagenda.
- **Vervanging +:** Investeringsuitgaven ter verbetering van bestaande activa zoals herinrichting openbare ruimte of upgrading van gemeentelijke gebouwen.
- **Vervanging:** Investeringsuitgaven gericht op het in stand houden van de bestaande activa zoals reguliere investeringen in de openbare ruimte of het vastgoed.
- **Organisatie:** Investeringsuitgaven die zorgen voor ondersteuning van de (groei)ambities van de stad, het implementeren van nieuwe wet- en regelgeving of voor verbeteren van de going concern zaken.

In onderstaande grafiek is de verdeling naar type investering inzichtelijk gemaakt met stand vanuit de Gemeentebegroting 2025, de bijgestelde begroting 2025 waarin de tussentijds verleende kredieten zijn toegevoegd en de realisatie van de investeringsuitgaven in 2025.

Toelichting investeringen 2025

In de onderstaande tabel is meer informatie opgenomen per programma over de diverse investeringen. Onder deze tabel wordt waar relevant een toelichting gegeven. In de tabel wordt onderscheid gemaakt tussen investeringen met economisch en maatschappelijk nut. Investerings in activa met economisch nut zijn verhandelbaar (er is een markt voor) en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Het gaat bijvoorbeeld om scholen of welzijnsaccommodaties maar ook om gemeentelijke riolering omdat daarvoor een heffing in rekening kan worden gebracht. Investerings in activa met maatschappelijk nut genereren geen inkomsten en vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, fietspaden, water en groenvoorzieningen.

Investerings Afval	Vervangingsinvestering	150	2025-2028	-	150	95	55	ja				
<u>Maatschappelijk nut</u>												
Mobiliteitsplan 2019-2024	Strategische investering	41.203	2019-2027	8.175	8.780	2.428	30.600	ja	12.100	3.125	1.575	1.508
Mobiliteitsvisie 2019-2023	Strategische investering	26.070	div	17.656	6.982	2.229	6.185	ja	15.147	15.550		-17
Mobiliteitsplan 2025	Strategische investering	29.434	2025-2028	-	5.242	2.515	26.919	ja	14.639	0	5.178	1.118
Vereffening	Strategische investering	4.775	div	222	613	0	4.554	ja	1.822	0	0	0
Parkeergarage en Fietsenstalling Centrumkwadraat	Strategische investering	1.116	2024-2028	7	621	446	663	ja				
Beleidsplan openbare verlichting 2022-2025	Vervangingsinvestering +	5.200	2022-2025	2.233	2.786	2.959	8	ja				
Wegenbeheersplan 2024-2027	Vervangingsinvestering	9.900	2024-2027	540	2.475	4.700	4.661	ja				
Investerings Stadsdeelbeheer	Vervangingsinvestering	2.050	2024-2028	888	1.050	637	525	ja				
Groenambitieplan	Vervangingsinvestering +	2.800	2024-2027	8	900	493	2.299	ja				
Villa van Heek	Vervangingsinvestering +	402	2025	0	0	240	162	ja				
Gezonde buurten 2025	Vervangingsinvestering +	560	2025	0	0	555	5	ja				
		244.352		77.651	56.928	30.886	135.818		131.569	58.868	17.243	12.546
<u>Economisch nut</u>												
Voorkomen identiteits- en documentsfraude	Vervangingsinvestering +	75	2025	-	45	79	-4	ja				

Totaal Samenleving en bestuur		75		0	45	79	-4		0	0	0	0
<u>Economisch nut</u>												
ICT-meerjarenplan	Vervangingsinvestering	24.700	2023-2029	1.567	2.866	1.065	22.068	ja				
Huisvesting & services 2023-2024	Vervangingsinvestering	2.753	2023-2027	983	1.770	450	1.320	ja				
Huisvesting & services 2025	Vervangingsinvestering	901	2024-2027	-	901	269	632	ja				
Zwembad Diekman	Vervangingsinvestering +	32.650	2023-2026	9.765	20.000	16.005	6.880	ja	7.050	1.861	4.319	670
Het Kompas	Vervangingsinvestering +	7.012	2023-2026	785	5.934	4.667	1.560	ja	0	523	-	75
Vastgoedbedrijf - diverse projecten	Vervangingsinvestering +	9.433	2023-2027	8.267	2.244	2.141	-976	ja	2.265	2.288	0	111
Vastgoedbedrijf - raamkrediet	Vervangingsinvestering	1.152	2022-2027	65	550	239	847	ja				
Verduurzaming IJsbaan	Vervangingsinvestering +	1.486	2024-2027	1.380	106	165	-59	ja	490	490	0	0
Vastgoedbedrijf - wettelijk en duurzaam	Vervangingsinvestering	655	2022-2027	39	450	0	616	ja				
Vastgoedbedrijf - duurzaamheid	Vervangingsinvestering +	1.678	2022-2027	10	1.200	127	1.541	ja				
Onderwijshuisvesting 2021-2025	Strategisch/Vervanging +	52.630	2021-2028	31.026	21.604	596	21.008	ja				
Vervanging Onderwijshuisvesting 2021-2025	Vervangingsinvestering	1.200	2017-2027	641	559	525	34	ja				
Totaal Financien en organisatie		136.250		54.529	58.183	26.250	55.471		9.805	5.161	4.319	856
Totaal investeringen - economisch nut		259.665		102.450	86.445	40.059	117.157		97.666	45.353	14.808	10.793
Totaal investeringen - maatschappelijk nut		123.509		29.727	29.447	17.202	76.580		43.708	18.675	6.753	2.609

Hieronder wordt een toelichting gegeven op investeringen.

Toelichting Vitaal en Sociaal

- Investeringsfonds DCW: Dit betreft het jaarlijkse budget voor benodigde vervangingen van productiemiddelen binnen het productiebedrijf Beschut werken. In 2025 zijn geen uitgaven gedaan. Het krediet vervalt aangezien in 2026 wederom een vervangingskrediet beschikbaar is.
- Multifunctionele Sportaccommodaties Scheurserve en Zuid: Deze voorbereidingskredieten zijn voor de ontwerpfase van de realisatie van de MFSA's, ten behoeve van de sportclustering, is verleend door een raadsbesluit van 15 mei 2025.

Toelichting Duurzaam wonen, leven, werken

- Kennispark regiodeal: Deze investering bestaat uit de onderdelen: parkeergebouw, Institutenweg en Slimme verbinding. De aanpassingen aan de Institutenweg maken deze groener en passen binnen het verblijfs- en ontmoetingsconcept op het Kennispark. De slimme verbinding is tussen de UT en het B&S park op het Kennispark. Voor de slimme verbinding is de krediettermijn verlengd tot eind 2027 in Gemeentebegroting 2026. De kosten worden voor een groot deel bekostigd vanuit middelen van de Regiodeal.
- Boulevardkwartier: voorheen het project Kop Boulevard. De nieuwe gebiedsvisie voor het Boulevardkwartier is vastgesteld in de raadsvergadering van 15 december 2025.
- Project Varvik-Diekman: Met woningcorporatie Domijn is een bijdrage overeengekomen voor de werkzaamheden in de openbare ruimte van de wijk Varvik-Diekman in de periode 2024-2027.
- Centrumkwadraat: In de zomernota 2021 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld van 6,3 miljoen euro voor de openbare ruimte Centrumkwadraat. Dit krediet is beschikbaar voor het ontwerpen en realiseren van de Stationspleingarage en omliggende openbare ruimte, de openbare ruimte voor het Stationsplein, de Deurningerstraat, de Wenninkgaarde en de Brandweerlocatie. In de begroting 2025 is de krediettermijn verlengt t/m 2031.
- Projecten locatieontwikkeling: De investering is bedoeld als bijdrage aan de opnieuw aan te leggen openbare ruimte in Oost Boswinkel. Oost Boswinkel wordt herontwikkeld door Ons huis. In de Gemeentebegroting 2023 is de looptijd van het krediet verlengd tot 2026.
- Vervangingsinvesteringen parkeren: Hiermee zijn brandmeld-, sprinkler- en ontruimingsinstallaties vervangen in gemeentelijke parkeergarages.
- Water- en klimaatadaptatieplan 2022-2026: De kosten voor deze investeringen worden afgedekt door de te innen rioolheffing. Een deel van de investeringen wordt direct bekostigd via een spaarvoorziening die gevoed wordt vanuit de rioolheffing. Het overige deel van de investeringen is indirect gedekt via bijdrage van derden doordat deze investeringen worden geactiveerd en daarna de kapitaallasten worden bekostigd vanuit de rioolheffing.
- Investeringen afval: Er zijn minder ondergrondse containers geplaatst dan verwacht.
- Mobiliteitsplan en -visie: De vermelde investeringen voor mobiliteit is het totaal van de nog uit te voeren uitgaven voor de jaren 2019-2025. De diverse projecten op het gebied van infrastructuur (auto, fiets, OV), verkeersveiligheid en innovatieve wijkplannen kenden een langere doorlooptijd dan oorspronkelijk begroot. Deze vertraging is het directe gevolg van een optelsom van externe factoren: de aanhoudende stikstofproblematiek, een krappe arbeidsmarkt voor specialisten en de prijsstijgingen van materialen. Daarnaast vergen juridische vereisten tijd om de rechtmatigheid en bestendigheid van de trajecten te borgen.
- Vereffening: Op basis besluitvorming van de raad in 2006 worden mee-en tegenvallers (zijnde het saldo van lagere en hogere kosten van projecten alsmede binnengekomen subsidies) verrekend met dit project. Het betreft niet de onderuitputting van kapitaallasten.

- Parkeergarage en Fietsenstalling Centrumkwadraat: In 2024 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld om de haalbaarheid van een nieuwe ondergrondse parkeergarage en een fietsenstalling bij het station te onderzoeken.
- Beleidsplan openbare verlichting 2022-2025: Betreft vervangingsinvesteringen die in het beleidsplan 2022-2025 zijn goedgekeurd. De looptijd van het beleidsplan is verlengd tot en met 2027. In 2028 komt er een nieuw beleidsplan. Naar verwachting wordt het restant krediet in 2026 aangewend.
- Wegenbeheersplan 2024-2027: Betreft vervangingsinvesteringen die in het beleidsplan zijn goedgekeurd. Voor de jaren 2024 e.v. is er een nieuw beleidsplan.
- Investerings Stadsdeelbeheer: Betreft vervangingsinvesteringen van jaarlijks € 1 miljoen. Het gaat om uitgaven voor groen, speltoestellen en hekwerken.
- Groenambitieplan: In 2024 is de uitvoering gestart van het groenambitieplan Enschede, met als uitgangspunt: Enschede als 'één groot, groen park'. Dit is een krediet voor 4 jaar.
- Villa Van Heek: Op 7 juli 2025 is hiermee ingestemd door de raad. De uit de investering voortvloeiende kapitaalslasten worden betaald door de commissie Van Heek.
- Gezonde buurten 2025: Eenmalig krediet vanuit Sociaal Domein om te investeren in Gezonde Buurten.

Toelichting programma Samenleving en bestuur

- Voorkomen identiteits- en documentsfraude: de aanschaf van apparatuur ter voorkomen van identiteits- en documentatiefraude heeft uiteindelijk plaatsgevonden in 2025. De kosten vallen iets hoger uit dan het verstrekte krediet. De overschrijding blijft binnen de rapporteringsnormen en is niet materieel.

Toelichting programma Financiën en organisatie

- ICT-meerjarenplan: De uitgaven zijn voor vervangingsinvesteringen voor het rekencentrum, werkplekmiddelen voor medewerkers, scanners, telefooncentrale etc. Daarnaast worden de upgrades van software en implementatie van de nieuwe Dimpactomgeving hieruit bekostigd. Hiervoor is nog een restantkrediet van bijna 625.000 euro over dat in volgende jaren besteedt gaat worden. Een groot deel van de restant kredieten komt te vervallen.
- Huisvesting & Services 2023-2024: Betreft vervangingsinvesteringen voor werkplekken ambtelijk personeel, werkplekken vergaderzalen, communicatieapparatuur in vergaderzalen, thuiswerkplekken, vervoersmiddelen, keukeninventaris, enz. Voor de investeringen in thuiswerkplekken is in 2025 sprake van een overschrijding.
- Raamkrediet Huisvesting & Services 2025: Betreft jaarlijks krediet dat wordt aangevraagd voor opvangen van investeringen die niet zijn voorzien of eerder moeten plaatsvinden. Het restant wordt ingezet in 2026.
- Zwembad Diekman: Op 5 juni 2023 heeft de raad ingestemd met de bouw van een nieuw zwembad ter vervanging van het huidige Aquadrome. In de 2^e Tussenrapportage 2024 is het krediet opgehoogd met 750.000 euro. De opbrengsten blijven conform de huidige inschatting achter op de begroting. Dit wordt met name veroorzaakt door achterblijvende inkomsten uit de Specifieke Uitkering Sport BTW. De opbrengsten voor het boekjaar 2025 zijn nog niet bekend. De opbrengsten uit de SPUK Sport van voorgaande boekjaren is inmiddels bekend en bedraagt 670.321 euro. In december 2025 is de raad geïnformeerd over de voortgang van de nieuwbouw.

- Het Kompas: Op 26 juni 2023 heeft de raad ingestemd met deze verbouwing. Vanuit duurzaamheidsinvestering jaarschijf 2024 is ruim 3,7 miljoen euro overgedragen naar dit project.
- Vastgoedbedrijf - diverse projecten: Dit zijn diverse investeringen die zijn gedaan in het stadhuis, de begraafplaatsen en sportaccommodaties.
- Vastgoedbedrijf - raamkrediet: Dit is het jaarlijkse budget dat beschikbaar is voor diverse vervangingen die niet tevoren gepland waren.
- Verduurzaming ijsbaan: Er is 830.000 euro overgedragen vanuit duurzaamheidsinvesteringen jaarschijf 2024. Het negatieve krediet wordt nog aangevuld vanuit het beschikbare krediet voor duurzaamheid.
- Vastgoedbedrijf - wettelijk en duurzaam: Dit jaarlijkse krediet van 450.000 euro kan worden ingezet voor het uitvoeren van werkzaamheden aan panden om te voldoen aan wettelijke normen en verduurzaming. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verwijderen van asbest. Er zijn geen uitgaven gedaan ten laste van dit krediet in 2025.
- Vastgoedbedrijf duurzaamheid: In de paragraaf bedrijfsvoering is een nadere toelichting te vinden.
- Vervangingsinvesteringen onderwijs 2021-2025: Betreft de investeringen in het kader van het Integraal Huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting. Op 27 oktober 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan voor 2026.e.v.
- Onderwijshuisvesting 2021-2025: Dit betreft een jaarlijks beschikbaar krediet van 400.000 euro.

4. Bijlage bij het jaarverslag

Op 7 november 2022 nam de gemeenteraad de motie 'Duurzaamheid' aan. Deze roept het college op vanaf 2023 meer en betere informatie in de gemeentebegroting op te nemen over de lasten, baten en investeringen in duurzaamheid. Daaraan is gevolg gegeven. In eerste instantie door de uitwerking en vaststelling van uitvoeringsplannen voor de energietransitie. Sinds dit jaar vormt de strategische opgave Groen en duurzaam Enschede daarbij de leidraad en is het uitvoeringsplan Groen en duurzaam Enschede een bijlage bij de begroting.

Sinds 2024 kijken we in de jaarrekening ook terug op de resultaten die we met het uitvoeringsplan Groen en duurzaam Enschede behalen.

In deze bijlage bij de gemeenterekening vatten we met behulp van een stoplichtmodel samen welke resultaten daarmee zijn behaald. Daarin geven de kleuren groen, oranje en rood aan of het beoogde resultaat is gehaald of op koers ligt (groen), of we voor het uitvoeren van de maatregel meer tijd nodig hebben (oranje), of niet is opgepakt (rood). Bij aangekondigde maatregelen die vertraging hebben opgelopen, of in het geheel niet zijn opgepakt, is kort aangegeven wat de reden daarvoor is.

I Circulaire economie

1	Integreren van een circulaire werkwijze binnen de gemeentelijke organisatie.	
2	Opstellen van een Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie. Reden: Het opstellen van een Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie is uitgesteld, omdat we op dit moment bezig zijn met het invullen van de extra capaciteit en middelen die vanaf volgend jaar beschikbaar komen. Het plan is om het Uitvoeringsprogramma volgend jaar op te stellen en verder inhoud te geven mede op basis van de expertise die onze organisatie komt versterken.	
3	Ontwikkeling tool om materiaalstromen in Enschede in kaart te brengen.	
4	Samenwerkingsprojecten met de Universiteit Twente en Saxion voor circulair onderzoek.	
5	Lancering van een communicatiecampagne circulaire economie.	

		
6	Europese INTERREG-projecten: TEXAD en CASCADE.	

II Groen en biodivers

1	We actualiseren het Groenambitieplan Enschede (GAP)	
	Reden: In de prioriteitstelling moesten we keuzes maken. Daarom is deze doorgeschoven naar 2026.	
2	We vergroenen de binnenstad (Groenambitieplan Enschede)	
	Reden: Vanuit het Actieprogramma Binnenstad hebben we rondwandelingen georganiseerd om knelpunten in beeld te brengen. Ook vergroenden we, in samenspraak met inwoners en ondernemers, de Haverstraatpassage. En we werkten aan plannen voor vergroening van nog twee straten. Het is niet gelukt een plan voor de hele binnenstad aan de raad voor te leggen.	
3	We vergroenen het Van Heekplein	
	Reden: Voor we daadwerkelijk kunnen starten met het maken van een ontwerp voor het vergroenen van het Van Heekplein, willen we eerst de noodzakelijke investeringen op hoofdlijnen in kaart brengen. Het gaat hierbij om de raming van de kosten voor vervanging bestrating, vervanging watergoten, vervanging elektra putten en vergroening van het plein. Vervolgens werken we met alle stakeholders verschillende scenario's rond het vergroenen uit. We hebben dit jaar dus nog geen totaalplan voor het vergroenen van het van Heekplein voorgelegd aan de raad.	
4	We maken een groene visie op de parken	
	Reden: In de prioriteitstelling moesten we keuzes maken. Daarom is deze doorgeschoven naar 2026.	

III Klimaatadaptatie

1	Opstellen van regels op gebied van afval-, grond- en regenwater	
	De regels voor afval-, grond- en regenwater zijn gereed. We kiezen er echter voor deze nog niet te implementeren. Dit omdat de provincie bezig is om bodemregels op te stellen. Vanwege de raakvlakken tussen de water- en de bodemregels, wachten we deze bodemregels af voordat we	

	deze regels gaan implementeren. Voor de waterregels betekent dit uitstel met een jaar.	
2	Uitvoering projecten om de hemelwater- en grondwateroverlast aan te pakken	
3	Verhogen klimaatlabel bij herinrichtingen van straten en pleinen	
4	Onderzoek naar alternatieven voor het opleggen van rioolheffing Reden: Het afgelopen jaar hebben we onderzoek gedaan naar alternatieven om een riool- en waterzorgheffing op te leggen. Daarvoor hebben we de mogelijkheden en consequenties in beeld gebracht van een gebruikersheffing en een (gedeeltelijke)eigenarenheffing. Gezien de benodigde voorbereidingstijd (ook voor het GBT) van een nieuwe wijze van heffing niet eerder ingevoerd worden dan 1 januari 2027. Daarom is er geen noodzaak om hierover nog dit jaar een besluit te nemen. Dit geeft ons ruimte om: • Met de nieuwe Raad van gedachten te wisselen over een andere heffingsgrondslag en de bij de heffing te betrekken objecten voor de riool- en waterzorgheffing • Effecten op woningbouwcorporaties bij invoeringen van een (gedeeltelijke) eigenaren heffing verder te bespreken met de woningbouwcorporaties. Op basis van bovenstaande uitkomsten stellen we varianten op waarover de raad in 2026 een besluit kan nemen.	
5	Opstellen groenblauwe structuurplannen	
6	Uitvoeren klimaatstresstesten	

IV Klimaatmitigatie

In het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015 is afgesproken dat de opwarming van de aarde wordt beperkt tot minder dan twee graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële tijdperk. Het streven is echter om de opwarming beperkt te houden tot anderhalve graad. De Nederlandse aanpak bij deze opgave is gebaseerd op vijf pijlers, te weten:

1. gebouwde omgeving;
2. elektriciteit.
3. industrie en bedrijvigheid;
4. D. landbouw en landgebruik

5. E. mobiliteit

A. Gebouwde omgeving

1	Ondersteuning bij energiebesparende maatregelen en verkleinen van energiearmoede vanuit Energieloket.	
2	Opstellen warmteprogramma en koers collectieve warmtevoorzieningen.	
3	Aanpak wijkuitvoeringsplannen warmte (richting aardgasvrije wijken).	
	Reden: Hangt samen met het opstellen van het Warmteprogramma en de keuzes die daarin voor de verschillende buurten gemaakt wordt.	
4	Verkenning regionaal warmtenet en regionaal warmtebedrijf.	
5	Opstellen wijkuitvoeringsplannen voor de wijken Tweekelerveld, Stroinkslanden-Zuid, Wesselerbrink Noord-Oost en Drienveld-UT.	
	Reden: Voor wat betreft Tweekelerveld en Stroinkslanden-Zuid: Door wettelijke onduidelijkheden worden grootschalige nieuwe warmtenetten momenteel niet gerealiseerd. Er wordt naar mogelijkheden gezocht om wel met warmtenetwijken aan de slag te kunnen. Voor wat betreft Drienveld-UT: Afstemming met UT heeft onlangs plaats kunnen vinden. UT is zelf al slagvaardig te werk gegaan. De WUP die opgesteld wordt, moet afgestemd worden met deze werkzaamheden. Voor wat betreft Wesselerbrink Noord-Oost is gestart met de WUP, passend bij de vervanging van het warmtenet door Ennatuurlijk en aansluitend op de overige werkzaamheden in de buurt.	
6	Woningverbetering en verduurzaming woningen Hanenberglanden (en mogelijk ook Tweekelerveld).	
7	Kennisontwikkeling en pilot Hogeland-Noord in kader van Renovatiedaal Twente.	
8	Kennisontwikkeling Futurebeeing.	
9	Monitoring en data-analyse.	
10	Verduurzamen eigen vastgoed.	

		
--	--	---

B. Elektriciteit

1	Initiatieven en lopende projecten.	
	Reden: Van de lopende zonneveldprojecten is het beoogde zonneveld Broekheurne de grootste. De begeleiding van dit project was afgelopen jaar intensief, vooral door het besluit van Enschede Energie om te stoppen als mede-initiatiefnemer van dit project. Het deel van Enschede Energie is overgedragen aan TP Solar. Wordt verder uitgewerkt in 2026. Er is een start gemaakt met de actualisatie van ons zonnebeleid. Dit wordt rond de zomer 2026 aan de gemeenteraad voor vaststelling voorgelegd.	
1	Zon op dak.	
3	Solar parking.	
	Reden: Het afgelopen jaar is intensief gewerkt aan de realisatie van solar carports. Het is helaas niet gelukt om tot concrete oplevering te komen. Het feit dat de opgewekte stroom niet terug geleverd kan worden aan het elektriciteitsnet maakt de realisatie lastiger en tijdrovend. De stand van zaken is als volgt: • Solar parking Twente Village: voorbereiding afgerond, Waterschap Vechtstromen is uitvoerder, realisatie eind 2026/begin 2027. • P&R Zuiderval: er is een uitvraag gedaan voor een ontwikkelaar voor dit project. Er heeft zich geen partij gemeld. Daarom is dit project stopgezet. Wel worden zonnepanelen gelegd op de te realiseren fietsenstalling. • Diekman Sportcomplex: wordt aan gewerkt. • Wesselerbrink: wordt aan gewerkt.	
4	Communicatie rond windinitiatieven.	
5	Herziening energievisie inclusief aanpak netcongestie.	
6	Ondergrondse infrastructuur.	

		
7	Nieuw contract inkoop duurzame energie.	

C. Industrie en bedrijvigheid

1	Ondersteuning bij het treffen van energiebesparende maatregelen.	
	Reden: Vanaf 2023 pakte het duurzaam bouwloket dit op, maar er is gekozen dit traject in mei 2025 dit niet te verlengen. De reden hiervoor was dat er heel weinig ondersteuningsvragen bij het loket werden gemeld.	
2	Ondersteuning verduurzaming MKB.	
	Reden: Individuele bedrijven kunnen terecht bij het ontzorgingsprogramma-MKB van de provincie Overijssel. Ook wordt er gekeken op welke manier MKB verder het best ondersteund kan worden bij verduurzaming.	
3	Opstellen Bedrijventerrein Uitvoeringsplan (BUP) voor de Reulver, Euregio Bedrijvenpark en het Havengebied.	
4	Uitvoering van de Bedrijventerreinen Uitvoeringsplannen (BUP's) van de Marssteden en Josink Es.	
5	Oprichten Smart Energy Hub (SEH) Marssteden.	
	Reden: De SEH Marssteden is niet gerealiseerd. De randvoorwaarden waren niet zodanig dat een SEH uiteindelijk de gewenste oplossing was. De bedrijven zijn zich door het project van de SEH wel bewuster geworden van het eigen energieverbruik en ook hoe ze hier zelf op kunnen sturen.	
6	Ondersteuning bij de optimalisatie van het elektriciteitsnet op Kennispark Twente.	
7	Oprichten Smart Energy Hub (SEH) op een nog te bepalen bedrijventerrein.	

	Reden: De oprichting van een SEH is een ingewikkeld proces, waarbij de gemeente een ondersteunende rol speelt. Integraal gaan kijken naar het energiesysteem op bedrijventerreinen wordt de aankomende jaren alleen maar belangrijk. Daarom blijven wij inzetten op slimme samenwerking rondom energie op bedrijventerreinen.	
8	Opstellen verduurzamingsplan voor Woonplein Enschede.	
	Reden: Momenteel verkennen we de toekomst van het Woonplein. Locatie ligt in de Spoorzone Hengelo Enschede.	
9	Stimuleren innovatieve CO2-reducerende producten en/of diensten.	
	Reden: Inzet van capaciteit.	

D. Landbouwen landgebruik

1	Uitvoeren gebiedsverkenningen in 1 à 2 gebieden (Gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied).	
2	Versterking van ons landelijk gebied vanuit de gebiedsgerichte aanpak en het Natuur- en Landschapsplan.	
3	Uitvoeren Programma Transitie Landbouw.	
	Reden: De Brede Coalitie voert dit voor ons uit. De bijbehorende middelen zijn in 2025 later beschikbaar gekomen, waardoor de uitvoering langer doorloopt in 2026. Maar dan worden de doelen voor 2025 wel behaald.	

E. Mobiliteit

1	Invoering zero emissie stadslogistiek op het stadserf.	
2	We verschonen de mobiliteit door het verder uitrollen van het laadnetwerk.	
3	Verbetering en vergroening van de P+R Zuiderval.	
	Reden: Door beperkte capaciteit enigszins vertraagd. Wordt in het eerste kwartaal van 2026 uitgevoerd.	

Jaarrekening 2025

5. Balans

Activa

Bedragen x 1.000 Euros per 31 december	2025	2024
Immateriële vaste activa	4.449	4.662
Bijdragen aan activa van derden	4.449	4.662
Kosten onderzoek & ontwikkeling	0	0
Materiele vaste activa	483.880	448.827
Investerings met economisch nut	302.593	296.747
Investerings met economisch nut waarvoor heffingen worden geheven	101.939	89.717
Investerings openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	62.399	44.010
In erfpacht uitgegeven gronden	16.947	18.352
Financiële vaste activa	28.478	29.773
Kapitaalverstrekking deelnemingen	15.558	15.492
Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regelingen	254	254
Kapitaalverstrekking overige verbonden partijen	841	885
Leningen aan woningbouwcoöperaties	0	0
Leningen deelnemingen	250	326
Leningen overig	0	0
Overige langlopende leningen	11.066	11.846
Overige uitzettingen >= 1 jaar	509	969
Totaal Vaste activa	516.807	483.263
Vorraden	15.716	20.382
Gereed product en handelsgoederen	522	757
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	15.194	19.626
Uitzettingen < 1 jaar	166.916	181.216
Overige uitzettingen	10.621	12.520
Rekening courant verhoudingen niet financiële instellingen	9.775	8.520
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	144.311	157.321
Vorderingen op openbare lichamen	2.209	2.855
Liquide middelen	7.258	42
Banken	7.236	0
Kas	22	42
Overlopende activa	67.579	60.363
Nog te ontvangen baten	47.037	44.302
Nog te ontvangen baten van de EU	45	125
Nog te ontvangen baten van het Rijk	4.302	3.176
Nog te ontvangen baten van overige NL overheidslich	3.234	2.985
Vooruitbetaalde kosten	12.961	9.776
Totaal Vlottende activa	257.469	262.004
Totaal Activa	774.276	745.266

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting

0

0

Passiva

Bedragen x 1.000 Euros per 31 december	2025	2024
Eigen vermogen	283.928	254.362
Algemene reserve	116.573	125.035
Bestemmingsreserve	167.163	145.660
Gerealiseerd resultaat	192	-16.333
Voorzieningen	64.270	58.968
Egalisatievoorziening	16.339	16.959
Risicovoorziening	40.789	36.280
Voorziening vervangingsinvesteringen	7.142	5.729
Schulden met rentetypische looptijd van > 1 jaar	215.330	218.154
Door derden belegd	980	1.003
Obligatieleningen	56	56
Onderhandse lening openbare lichamen cf art 1a wet Fido	15.000	15.000
Onderhandse leningen binnenl. banken en overige fin. instell	165.236	168.037
Onderhandse leningen van binnenl. pensioenf./verzekeringsins	0	0
Onderhandse leningen van buitenl. inst. fondsen, banken, etc	34.000	34.000
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0	0
Waarborgsommen	59	58
Totaal Vaste passiva	563.529	531.485
Schulden met rentetypische looptijd van < 1 jaar	44.868	72.825
Bank en girosaldi	0	5.340
Overig schulden	44.868	67.485
Overlopende passiva	165.879	140.956
Ov vooruit ontvangen bedr en vpl die vlg jr uitbet komen	33.052	9.332
Overige (vooruit)ontv. bedragen t.b.v. vlg jaar	5.749	5.002
Vooruitontvangen baten Europese overheidslichamen	145	0
Vooruitontvangen baten het Rijk	121.461	122.678
Vooruitontvangen baten ov Nederlandse overheidslichamen	5.472	3.945
Totaal Vlottende passiva	210.747	213.782
Totaal Passiva	774.276	745.266

Gewaarborgde geldlening	25.790	28.176
Garantstellingen	0	0

6. Overzicht van baten en lasten

Bedragen in 1.000 euro's									
Programma	Begroting 2025			Begroting (na wijziging) 2025			Realisatie 2025		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Vitaal en sociaal	163.161	527.681	-364.520	185.292	569.111	-383.819	182.958	557.493	-374.535
Duurzaam wonen, leven en werken	112.630	200.651	-88.021	129.330	218.730	-89.400	127.900	208.904	-81.004
Samenleving en bestuur	8.678	49.124	-40.446	14.046	55.620	-41.574	13.175	57.127	-43.952
Financien en organisatie	21.221	38.404	-17.183	22.063	39.278	-17.215	20.488	36.310	-15.822
Subtotaal	305.690	815.860	-510.170	350.732	882.740	-532.008	344.520	859.833	-515.313
Algemene dekkingsmiddelen	578.646	10.446	568.200	614.124	10.446	603.678	619.950	10.940	609.010
Overhead	13.742	90.355	-76.614	17.711	94.473	-76.761	21.146	95.762	-74.615
Heffing VPB	0	242	-242	0	296	-296	0	320	-320
Onvoorzien	0	-7.776	7.776	0	-6.117	6.117	1.304	-9.501	10.805
Subtotaal	592.388	93.269	499.120	631.836	99.099	532.737	642.400	97.521	544.879
Saldo baten en lasten	898.078	909.129	-11.051	982.567	981.838	729	986.920	957.354	29.566
Vitaal en sociaal	5.042	821	4.221	12.729	10.517	2.212	27.792	30.942	-3.150
Duurzaam wonen, leven en werken	6.966	10.645	-3.679	6.643	11.696	-5.053	5.891	21.876	-15.985
Samenleving en bestuur	164	0	163	468	0	468	588	400	188
Financien en organisatie	28.063	17.718	10.345	31.353	29.709	1.644	20.109	30.536	-10.426
Saldo van mutaties reserves	40.235	29.184	11.051	51.193	51.922	-729	54.381	83.755	-29.374
Gerealiseerd resultaat	938.313	938.313	0	1.033.760	1.033.760	0	1.041.301	1.041.109	192

7. Toelichting op de balans

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

In 2024 is er een wijziging in de grondslagen opgetreden voor wat betreft de verwerking van de resultaten uit de circulaire Gemeentefonds. Resultaten uit circulaire werden voorheen geparkeerd op een stelpost in de begroting. Aan het eind van het jaar werd deze stelpost dan verwerkt in het jaarrekening resultaat. Vanaf de eerste tussenrapportage 2024 is besloten om deze werkwijze aan te passen en de resultaten van circulaire (zowel positief als negatief) op het lopende jaar direct te verrekenen met de algemene reserve. Daardoor ontstaat bij de jaarrekening een beter beeld van het feitelijke resultaat op de uitvoering van onze taken. Vanaf de jaarrekening 2023 is een passage opgenomen in verband met de door het college af te leggen rechtmatigheidsverantwoording.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Algemene grondslagen rechtmatigheid

In de rechtmatigheidsverantwoording verklaart het college in hoeverre de financiële regelgeving is nageleefd bij de totstandkoming van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties. De financiële regelgeving, met alle wetten en raadsbesluiten die een duidelijke relatie met het financiële beheer hebben, is vastgelegd in het door de raad op 29 januari 2024 vastgestelde [normenkader rechtmatigheid](#).

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct te relateren salariskosten. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze rente is geactiveerd.

De systematiek van afschrijven is lineair (in enkele gevallen op annuïtaire basis), conform de Financiële verordening. Er wordt afgeschreven over deze waarde met ingang van het jaar volgend op de ingebruikname. Activa welke nog niet in gebruik zijn genomen per ultimo boekjaar, maar nog in uitvoering zijn, worden gepresenteerd onder de categorie materiële vaste activa waar ze na gereed melding worden geactiveerd.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Materieel vast actief	Afschrijvings termijn (jaren)
Gronden en terreinen	n.v.t.
Gebouwen	40
Verbetermaatregelen, maatregelen afkoppelen en bouwkundige constructies riolering	30
Renovatie, upgrading	25
Relining riolering	20
Meubilair	15
Machines, apparaten en installaties	10
Transportmiddelen, gereedschappen, automatiseringsapparatuur	5
Kosten onderzoek en ontwikkeling	4
Kantoorautomatisering	3

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats als de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie. Als een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, *waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven*.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2018 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2018 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de [uitgifteprijs](#) van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen [registratiewaarde](#). Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. De obligatieportefeuille is gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarde. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs is als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddeld) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

Grond en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze, maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.

2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Indien er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'Grondbeleid 2019' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens de percentage of completion methode ertoe leidt dat in eerdere jaren teveel winst is genomen, dan neemt de gemeente de eerder teveel genomen winst terug.

Subsidiebaton en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

Voor eventuele verwachte negatieve resultaten op projecten wordt zo nodig een voorziening gevormd. De verliesvoorziening wordt bepaald op netto contante waarde op basis van door het BBV voorgeschreven 2% disconteringsvoet. Deze zogenaamde verliesvoorziening wordt als waardecorrectie op de voorraad onderhanden werk in mindering gebracht. Wanneer de verliesvoorziening groter is dan de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie, dan wordt het restant van de voorziening dat niet gesaldeerd kan worden aan de passief zijde van de balans onder de voorzieningen gepresenteerd.

Gereed product

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balansstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

7.1. Immateriële vaste activa

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Kosten onderzoek & ontwikkeling	0	0
Bijdragen aan activa van derden	4.449	4.662
Totaal immateriële vaste activa	4.449	4.662

Toelichting

Deze activa betreffen investeringsbijdragen aan activa van derden zoals brede school Velve Lindehof, Stroinkslanden, Sportpark Boekelo, voorzieningencluster Roombeek. De reguliere afschrijving voor de bijdragen aan investeringen van derden bedroeg 0,2 miljoen euro.

7.2. Materiële vaste activa

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Gronden en terreinen	69.092	68.613
Woonruimten	44	48
Bedrijfsgebouwen	224.696	218.343
Grond weg en waterbouwkundige werken	168.112	145.097
Vervoermiddelen	65	84
Machines apparaten en installaties	17.987	12.007
Overige vaste activa	3.884	4.635
Totaal materiele vaste activa	483.880	448.827

Toelichting

De activa worden onderscheiden naar activa met een [economisch](#) nut of activa in de openbare ruimte met een [maatschappelijk](#) nut. Als voor de categorie activa met economisch nut heffingen of rechten gevraagd kunnen worden, is er sprake van een derde categorie: [economisch nut met heffing](#). Een bijzondere categorie betreft de in erfpacht uitgegeven gronden. Erfpacht is een beperkt recht, waarbij het eigendom in handen van de gemeente blijft, terwijl een aantal rechten die daar normaal gesproken bij horen in handen van een ander komen. Onderstaande tabel geeft inzicht in dit onderscheid.

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Investerings met economisch nut	302.593	296.747
Investerings met economisch nut waarvoor heffingen worden geheven	101.939	89.717
Investerings openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	62.399	44.010
In erfpacht uitgegeven gronden	16.947	18.352
Totaal materiele vaste activa	483.880	448.827

Hieronder geven we per categorie inzicht in het verloop van de boekwaarde.

Investerings met economische nut

Economische nut Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2024	Herrubricering	Boekwaarde 01-01-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Correcties	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	50.260	0	50.260	2.904	--20	-52	-158	-805	52.129
Woonruimten	48	0	48	0	0	-4	0	0	44
Bedrijfsgebouwen	218.183	-1.503	216.680	24.874	0	-9.060	-6.215	-1.732	226.078
Grond weg en waterbouwkundige werken	12.589	-6.794	5.795	5.544	-275	-547	-4.275	-1.247	4.995
Vervoermiddelen	84	0	84	0	0	-19	0	0	65
Machines apparaten en installaties	10.949	1.650	12.599	1.894	0	-2.984	5.423	-3	16.929
Overige vaste activa	4.634	-1.036	3.598	2.403	0	-432	-1.685	0	3.884
Totaal materiele vaste activa - Economisch nut	296.747	-7.683	289.064	37.619	-295	-13.098	-6.910	-3.787	302.593

Toelichting

Per 1 januari 2025 heeft een 'Herrubricering' plaatsgevonden. Dit is een administratief gevolg van de kapitalisatie van investeringen uit voorgaande jaren. In de kolom 'Correcties' staan mutaties die veroorzaakt worden door de kapitalisaties van investeringen uit boekjaar 2025 en voor 0,6 miljoen euro door een overdracht van grond met bijbehorende opstallen aan het Grondbedrijf voor de realisatie van het sportcomplex Diekman.

De investeringen van 37,6 miljoen euro staan uit:

- De investering in het Zwembad Diekman van 16 miljoen euro
- De investering in wijkcentrum Het Kompas van 4,7 miljoen euro
- De investering in het Centrumkwadraat van 2,7 miljoen euro
- De investering van 2,5 miljoen euro in armaturen
- Overige investeringen van het Vastgoedbedrijf van 2,4 miljoen euro
- Investerings van het IT bedrijf van 2,3 miljoen euro
- Investerings in de openbare ruimte voor 1,8 miljoen euro
- Investerings in onderwijshuisvesting van 1,1 miljoen euro
- Investerings in woningbouw voor het Boswinkel 0,5 miljoen euro en Varvik-Diekman 0,7 miljoen euro
- De investering in lichtmasten voor 0,5 miljoen euro
- Diverse investeringen voor 3,0 miljoen euro

De desinvesteringen zijn gedaan voor de Kop van de Boulevard voor 0,3 miljoen euro

De bijdragen van derden komen voor 0,6 miljoen euro op subsidies. De overige bijdragen worden ontvangen van woningbouwcorporaties (1,1 miljoen euro) en uit huur en bijdragen van particuliere partijen (0,6 miljoen).

Investerings met economisch nut waarvoor heffingen worden geheven

Heffingen Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2024	Herrubricering	Boekwaarde 01-01-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Correcties	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2025
Bedrijfsgebouwen	160	0	160	0	0	-12	0	0	148
Grond weg en waterbouwkundige werken	88.498	0	88.498	16.939	0	-4.110	0	-593	100.727
Machines apparaten en installaties	1.058	0	1.058	114	0	-116	0	0	1.056
Totaal materiele vaste activa - Heffingen	89.717	0	89.717	17.053	0	-4.238	0	-593	101.927

Toelichting

In 2025 is de boekwaarde van de investeringen met economisch nut waarvoor een heffing wordt geheven met 12,2 miljoen toegenomen.

De investeringen van 16,9 miljoen bestaan uit investeringen in rioleringsprojecten en voor 0,1 miljoen euro aan investeringen in afvalcontainers.

De afschrijvingen hebben plaats gevonden conform de financiële verordening.

De bijdragen van derden zijn voornamelijk verkregen vanuit subsidies van het Rijk.

Investerings openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Maatschappelijk nut Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2024	Herrubricering	Boekwaarde 01-01-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Correcties	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	0	16	16	0	0	0	0	0	
Grond weg en waterbouwkundige werken	13.825	0	13.825	0	0	-876	0	0	12.9
	30.184	7.669	37.853	9.910	0	-2.717	6.286	-1.898	49.5
Overige vaste activa	1	-1	0	0	0	0	0	0	
Totaal materiele vaste activa - Maatschappelijk nut	44.010	7.684	51.694	9.910	0	-3.593	6.286	-1.898	62.3

Toelichting

De boekwaarde is in 2025 toegenomen met 10,8 miljoen.

De investering van 9,9 miljoen euro bestaan uit investeringen in de infrastructuur van de gemeente Enschede waarmee de mobiliteit wordt geoptimaliseerd.

De afschrijvingen hebben plaatsgevonden conform de gestelde regels in de financiële verordening.

De bijdragen van derden bestaan uit subsidies van het Rijk en de Provincie.

In erfpacht uitgegeven gronden

Erfpacht Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2024	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Correcties	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	18.352	0	-1.406	0	0	0	16.947
Totaal materiele vaste activa - Erfpacht	18.352	0	-1.406	0	0	0	16.947

Toelichting

Voor de in erfpacht uitgegeven gronden zijn 2 percelen verkocht hetgeen een desinvestering betekent van 1,4 miljoen euro.

7.3. Financiële vaste activa

Bedragen x 1.000 Euro's	Boekwaarde 31-12-2024	Investerings	Desinvesterings	Afschrijving / Aflossingen	Correcties	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekking deelnemingen	15.492	65	0	0	0	15.558
Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regelingen	254	0	0	0	0	254
Kapitaalverstrekking overige verbonden partijen	885	0	0	-44	0	841
Leningen aan woningbouwcoöperaties	0	0	0	0	0	0
Leningen deelnemingen	326	0	0	-76	0	250
Leningen overig	0	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen	11.846	519	0	-1.300	0	11.066
Overige uitzettingen >= 1 jaar	969	0	0	-460	0	509
Totaal financiële activa	29.773	584	0	-1.880	0	28.478

Toelichting

Investerings

- De investering van 65.000 in kapitaalverstrekingen aan deelnemingen betreft de aankoop aandelen Twente Milieu, zie het raadsbesluit van 22 september 2025.
- De investering op de langlopende leningen van 519.000 euro heeft betrekking op leningen verstrekt aan medewerkers in het kader van het fietsprivé project of duurzaamheidsleningen.

Aflossingen

- De aflossing van 76.000 euro bij leningen deelnemingen betreft het Wilminktheater.
- Onder de langlopende leningen staat de reguliere aflossing van 608.000 euro door FC Twente.
- Daarnaast is voor ruim 206.000 euro is afgelost op de diverse verstrekte leningen aan FC Twente, sportverenigingen, etc. Deze leningen staan ook onder de langlopende leningen gepresenteerd.

- Op de verstrekte leningen aan medewerkers voor het fietsprivé project en duurzaamheidsleningen is in totaal 498.000 euro afgelost.
- De aflossingen op de overige uitzettingen zijn aflossingen voor de SVN-leningen en aflossingen voor het energienoodfonds.

7.4. Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, eventueel (tijdelijk) afgewaardeerd wanneer de marktwaarde lager is. Een uitzondering hierop vormen de bouwgronden in exploitatie. Deze voorraden worden gewaardeerd tegen netto vervaardigingskosten: de historische kostprijs wordt verhoogd met de gemaakte kosten en verminderd met de opbrengsten uit gronduitgiften, subsidies en bijdragen. De kostprijs bestaat uit de directe kosten en eventueel de aan het werk toe te rekenen indirecte kosten en rente. Voor winstneming wordt overeenkomstig de BBV regels de Percentage of Completion (PoC) methode toegepast: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen: 1) Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat én 2) De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht én 3) De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd). Bij de jaarlijkse herziening van het MPG wordt per grondexploitatie aan deze voorwaarden getoetst en winst genomen. Bij de bepaling van de te nemen winst wordt als grondslag de nominale waarde (=eindwaarde) gehanteerd. Voor eventuele verwachte negatieve resultaten op projecten wordt zo nodig een voorziening gevormd. De verliesvoorziening wordt bepaald op netto contante waarde en bedraagt in totaal 65,6 miljoen euro. Op eindwaarde zou deze voorziening in totaal 70,7 miljoen euro bedragen. Deze zogenaamde verliesvoorziening wordt als waardecorrectie op de voorraad onderhanden werk in mindering gebracht. Tenzij de boekwaarde van de betreffende grondexploitatie niet toereikend is, dan wordt het niet te salderen deel aan de passiva kant op de balans als voorziening gepresenteerd. 54,7 miljoen euro is in mindering gebracht op de voorraad handen werk en 10,9 miljoen euro is aan de passiva kant op de balans als voorziening gepresenteerd.

Grond- en hulpstoffen

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	15.194	19.626
Gereed product en handelsgoederen	522	757
Totaal voorraden	15.716	20.382

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

Bedragen x 1.000 Euro's	Balanswaarde 31-12-2024	Voorziening voor afwaardering en verplichtingen	Boekwaarde 31-12-2024	Vermeerdering	Vermindering	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening voor afwaardering en verplichtingen	Balanswaarde 31-12-2025
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	19.626	55.324	74.950	11.115	16.141	69.924	54.730	15.194

Toelichting:

De daling van de balanswaarde met 4,4 miljoen euro van 19,6 miljoen euro naar 15,2 miljoen euro is het gevolg van diverse ontwikkelingen die zich in 2025 hebben voorgedaan:

- 1) 6,7 miljoen euro daling als gevolg van per saldo meer opbrengsten dan kosten in de grondexploitatieprojecten. Diverse grondexploitaties hadden als gevolg van goede kavelsverkoop aanzienlijk meer baten dan lasten, namelijk De Leuriks Oost, Roombeek-Binnenstad, Velve kleine bouwplannen, Josink Es, Kennispark en Tweekeler-Es. Andere grondexploitaties hadden als gevolg van de ontwikkelfase van de projecten aanzienlijk meer lasten dan baten, namelijk Eschmarkerveld, Usselermors, Zuiderval, Topsportcampus Diekman.
- 2) 1,7 miljoen euro stijging door hogere boekwaarde van het winstnemingscomplex. Dit is het gevolg van de geboekte winst over 2025.
- 3) 0,6 miljoen euro stijging door lagere boekwaarde van de verliesvoorziening.

De waardering van de bouwgronden in exploitatie per 31 december 2025 is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties volgens het MPG 2026. Deze periodieke actualisatie kan in de toekomst - mede gezien de wisselende en onzekere marktomstandigheden – leiden tot een aangepaste waardering van de bouwgronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening voor negatieve grondexploitaties en het winstnemingscomplex voor de positieve grondexploitaties. Dit geldt ook voor de realisatie van de gehanteerde verkoopprijzen, welke mede op basis van jaarlijkse taxaties tot stand komen. Voor een gedetailleerde toelichting van de gehanteerde uitgangspunten alsmede risico's en onzekerheden van grondexploitaties verwijzen wij naar paragraaf 3.7 Grondbeleid en het MPG 2026.

Bedragen x 1mln Euro's	Balanswaarde 31-12-2025	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat (eindwaarde)	Geraamd resultaat (contante waarde)
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	15,2	83,6	92,6	31,2 (neg)	30,1 (neg)

Toelichting:

De totaal nog te maken kosten bedragen 83,6 miljoen euro en de nog te realiseren opbrengsten bedragen 92,6 miljoen euro. Met de huidige inzichten en rekening houdend met de reeds gedane investeringen (balanswaarde per 31-12-2025) wordt een resultaat verwacht

van 30,1 miljoen euro negatief op contante waarde (31,2 miljoen euro negatief op eindwaarde). Op complexniveau zijn de voorziene negatieve saldi op grond van BBV 100% voorzien en daarmee afgedekt. Voor winstneming wordt overeenkomstig het BBV de Percentage of Completion (PoC) methode toegepast. De grondexploitatie Phenix is per 26 januari 2026 vastgesteld door de gemeenteraad en maakt financieel geen onderdeel uit van (bovenstaande) jaarrekening cijfers. Financieel is het al wel verwerkt in het MPG 2026 en in de paragraaf grondbeleid.

Voor inzicht in de uitkomsten van de risicoberekeningen en betekenis voor het weerstandsvermogen wordt verwezen naar de paragrafen 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing en 3.7 Grondbeleid.

Gereed product en handelsgoederen

Bedragen x 1.000 Euro's	Balanswaarde 31-12-2024	Investerings	Desinvesteringen	Voorzieningen voor afwaardering en verplichtingen	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde per m2
Gronden-VHG	751	3	241	0	513	2,08 euro
Overig gereed product	6	3	0	0	9	
Totaal	757	6	241	0	522	

Toelichting:

De gronden - VHG (voorraad handelsgoederen) betreffen de te verkopen gronden die de gemeente Enschede in verkoop heeft en conform de BBV als voorraad handelsgoederen op de balans worden gepresenteerd. De investeringen en desinvesteringen zijn in 2025 beperkt geweest.

7.5. Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar

Bedragen x 1.000 Euro's	Saldo per 31-12-2025	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	2.209	0	2.209	2.855
Rekening courant verhoudingen niet financiële instellingen	9.775	0	9.775	8.520
Overige uitzettingen	25.243	14.622	10.621	12.520
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	144.311	0	144.311	157.321
Totaal Uitzettingen < 1 jaar	181.538	14.622	166.916	181.216

Toelichting

De vorderingen op de openbare lichamen bestaan uit diverse vorderingen op o.a. gemeenschappelijke regelingen (0,3 miljoen euro), gemeenten (1,9 miljoen euro) en provincie (9.500 euro).

De rekening courant verhoudingen met niet-financiële instellingen betreffen de SVN, ROZ, Stadsbank en het GBT respectievelijk t.b.v. het verstrekken van leningen voor verduurzamingsmaatregelen, het verstrekking van bijstand aan zelfstandig ondernemers en innen van aflossingen, het verstrekken van leningen in het kader van de energie-armoede en het innen van lokale heffingen. Deze bedragen respectievelijk 1,4 miljoen, -0,1 miljoen, 6.000 euro en 8,5 miljoen euro.

De overige uitzettingen van 24,3 miljoen euro bevat o.a. de zogenaamde 'sociale' debiteuren voor 16,7 miljoen euro en overige private vorderingen voor 7,6 miljoen euro. De voorziening voor oninbaarheid van 14,6 miljoen euro, die in mindering is gebracht op de vorderingen, bestaat voor 10,7 miljoen euro uit oninbare vorderingen op 'sociale' debiteuren, 0,4 miljoen euro uit oninbare GBT vorderingen en 3,6 miljoen voor private vorderingen.

Het saldo bij 's rijks schatkist is per eind 2025 lager dan per einde vorig jaar als gevolg van de uitgaven die zijn gedaan voor projecten waarvoor in eerdere jaren bijdragen van het rijk waren ontvangen.

Schatkistbankieren

De gemeente is verplicht om overtollige middelen, boven het drempelbedrag, onder te brengen bij het ministerie van financiën via het zogenaamde schatkistbankieren. Eventuele overtollige middelen mogen niet worden belegd bij andere partijen. Onder voorwaarden mogen wel leningen worden verstrekt aan andere decentrale overheden. Het drempelbedrag bedroeg 10.818 miljoen euro over 2025. Uit de onderstaande tabel blijkt dat de gemeente in 2025 het drempelbedrag niet heeft overschreden. Bij een hoger saldo bij de BNG Bank dan het drempelbedrag wordt het meerdere automatisch overgeboekt naar de schatkist. Hier resteert per eind 2025 een vordering op het rijk dus een saldo, van 144,311 miljoen euro.

(x 1.000 Euro's)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Buiten schatkist aangehouden bedragen	5.534	6.558	5.976	5.690
Toegestane drempelbedrag	10.818	10.818	10.818	10.818
Ruimte onder het drempelbedrag	5.284	4.260	4.842	5.129
Overschrijding drempelbedrag	-	-	-	-

7.6. Liquide Middelen

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Kas	22	42
Banken	7.236	0
Totaal liquide middelen	7.258	42

Toelichting

Het banksaldo is in 2025 toegenomen en staat per einde 2025 op 7,2 miljoen euro.

Berekening EMU-saldo	Realisatie 2025	Realisatie 2024
Exploitatiesaldo voor toevoegingen c.q. onttrekkingen aan reserves	29.566	11.392
-/- Mutaties (im)materiële vaste activa	34.840	29.900
+/+Mutatie voorzieningen	5.302	9.890
-/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-4.663	11.238
-/- Verwachte boekwinst/verlies bij verkoop financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede afwaardering van financiële vaste activa	0	0
Berekend EMU-saldo	4.691	-19.856

7.7. Overlopende activa

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Nog te ontvangen baten van de EU	45	125
Nog te ontvangen baten van het Rijk	4.302	3.176
Nog te ontvangen baten van overige NL overheidslich	3.234	2.985
Vooruitbetaalde kosten	12.961	9.776
Nog te ontvangen baten	47.037	44.302
Totaal overlopende activa	67.579	60.363

Nog te ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen

Omschrijving Bedragen x 1.000 euro	Boekwaarde 31-12-2024	Ontvangen bedragen 2025	Toevoegingen 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Interreg EDL	125	80	0	45
Totaal - Europese overheidslichamen	125	80	0	45
SISA B2 Gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021 (Onderl C)	207	207	219	219
SISA B2 Gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021 (Normbedrag)	313	313	264	264
SISA C62 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	34	24	16	25
SISA E10b F35 Spoordijkstraat	73	73	0	0
SISA E120	0	0	52	52
SISA G12 Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	29	15	10	25
SISA H4 Stimulering sport	1.619	0	0	1.619
SISA J17 Realisatiestumulans	0	0	938	938
SISA J107 Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen	0	0	284	284

SISA M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (uitvoering)	119	119	0	0
SISA M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne(verstrekking)	720	720	528	528
Belastingdienst	0	0	215	215
Creatieve broedplaatsen	64	64	0	0
Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed	0	0	134	134
Totaal - Het Rijk	3.176	1.535	2.660	4.303
Provincie F35 Spoordijkstraat	906	906	0	0
Provincie F35 Voortsweg	365	365	0	0
Revitalisering vakantieparken	4	4	0	0
Provincie Energieneutraal Kennispark	0	0	1	1
Enschede fietsstad 2025	0	0	14	14
Twents waternet	50	24	0	26
Provincie Kernkracht	49	83	33	0
Provincie Oldenzaalsestraat Schouwinkstraat	278	0	0	278
Provincie Gemeentelijk havenbedrijf	14	0	29	43
Stadsarrangementen Stationsplein	84	0	16	100
Creatieve broedplaatsen	90	483	714	321
Provincie fietssnelweg Lonneker	1.107	0	291	1.398
Trainees	7	7	43	43
COA Vliegveld	32	32	0	0
Herinrichting Deurningerstraat	0	0	206	206
Provincie bushaltevoorzieningen	0	0	5	5
Gemeentelijk belastingkantoor Twente	0	0	15	15
Knalhutteweg Zuid-Esmarkerrondweg	0	0	19	19
Sibsidie Divoza	0	0	16	16
AZ COA	0	0	688	688
Provincie afrekening treinopbrengsten Keolis tracee Enschede-Münster	0	0	61	61
Totaal - Overige Nederlandse overheidslichamen	2.985	1.904	2.151	3.233
Totaal	6.286	3.519	4.811	7.578

Toelichting

Vooruitbetaalde kosten	2025
Software/licenties	3.338
Regionaal energie loket	3.196
Sportaal	266
Driemilieuvoorziening	980
SMD	835
Subsidie expertisecentrum	644
Saldo particuliere grex	552
SPUK Energiearmoede	514
Overig	2.636
Totaal	12.961

Overige nog te ontvangen baten	2025
Te claimen BCF	34.843
Nog te ontvangen van het GBT	5.234
Rente schatkistbankieren	2.916
Afwikkeling subsidievaststellingen	1.007
Afwikkeling OJA	895
Afval	854
Omzet SW	233
Overig	1.055
Totaal	47.037

7.8. Eigen vermogen

Bedragen x 1.000 Euro's	Stand 31-12-2024	Resultaat bestemming	Dotatie	Onttrekkingen	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Stand per 31-12-2025
Algemene reserve	125.035	-16.650	22.892	14.704	0	116.573
Bestemmingsreserve - Egalisatie	9.803	0	15.298	15.449	0	9.652
Bestemmingsreserve - Kapitaallasten	19.698	0	10.189	477	4.600	24.810
Bestemmingsreserve - Overige	116.159	317	35.377	19.152	0	132.701
Gerealiseerd resultaat 2024	-16.333	16.333	0	0	0	0
Eigen vermogen	254.362	0	83.756	49.782	4.600	283.736
Gerealiseerd resultaat 2025						192
Totaal						283.928

De reserves nemen in 2025 toe met 29,4 miljoen euro. De Algemene reserve daalt met 8,5 miljoen en de bestemmingsreserves zijn toegenomen met 37,9 miljoen euro. Daarnaast is het eigen vermogen toegenomen met het positief jaarrekeningresultaat van 192 duizend euro.

Algemene reserve

Hiertoe behoren de reserve weerstandsvermogen en de algemene reserve van het grondbedrijf. Deze reserves hebben een bufferfunctie en zijn bedoeld om financiële tegenvallers op te vangen.

De daling van de Algemene reserve met 8,5 miljoen euro wordt voor 11,7 miljoen verklaard door de reserve Weerstandsvermogen. Daartegenover staat een stijging van de reserve Grondbedrijf met 3,2 miljoen euro.

De reserve Weerstandsvermogen laat een daling van 16,7 miljoen euro zien als gevolg van de bestemming van het nadelig rekeningresultaat over 2024. Verder is de reserve toegenomen door de effecten uit de circulaires bij ontvangst van de middelen te storten in de reserve Weerstandsvermogen en niet meer vrij te laten vallen in het resultaat. Dit heeft in 2025 voor een toename van de reserve Weerstandsvermogen met 6,1 miljoen euro gezorgd. Daarnaast is er nog voor 1,1 miljoen euro aan de reserve onttrokken als gevolg van door de raad genomen besluiten.

Bestemmingsreserve

Voor een aantal specifieke onderwerpen zijn bestemmingsreserves gevormd. Deze reserves hebben een bestedingsfunctie. Hierbij onderscheiden we de volgende categorieën:

Egalisatie reserve. Deze reserves worden gebruikt om pieken en dalen in inkomsten of uitgaven op een bepaald terrein af te vlakken.

Kapitaallasten reserve. Deze reserves zijn gevormd ter (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten. Veelal zijn deze gevormd vanuit incidenteel beschikbaar gestelde middelen.

Een andere bestemming van deze reserves betekent een structureel nadeel in de exploitatie.

Overige bestemmingsreserves. Dit zijn door de raad gevormde reserves met specifieke bestedingsdoelinden.

Voor meer inzicht in de reserves en mutaties wordt verwezen naar bijlage 9.1 Staat van reserves.

7.9. Voorzieningen

Bedragen x 1.000 Euro's	Stand 31-12-2024	Toevoegingen	Vrijval	Aanwendungen	Stand per 31-12-2025
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	36.280	7.737	2.361	865	40.789
Voorziening ter egalisatie van de kosten	16.959	8.738	777	8.581	16.339
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen	5.729	9.912	0	8.500	7.142
Totaal	58.968	26.387	3.139	17.946	64.270

Toelichting

De stand van de voorzieningen is in 2025 toegenomen met 5,3 miljoen euro.

De grootste toename is te zien in de verliesvoorziening (oud) wethouders en de voorziening personeel.

7.10. Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan 1 jaar

Bedragen x 1.000 Euro's	Stand 31-12-2024	Vermeerderingen	Aflossingen	Overige mutaties	Stand per 31-12-2025
Obligatieleningen	56	0	0	0	56
Onderhandse leningen binnenl. banken en overige fin. instell	168.037	0	2.801	0	165.236
Onderhandse leningen van buitenl. inst. fondsen, banken, etc	34.000	0	0	0	34.000
Onderhandse lening openbare lichamen cf art 1a wet Fido	15.000	0	0	0	15.000
Door derden belegd	1.003	0	23	0	980
Waarborgsommen	58	0	0	0	59
Totaal Schulden met rentetypische looptijd van > 1 jaar	218.154	0	2.824	0	215.330

Toelichting

De aflossingen bedroegen 2,8 miljoen euro. De aflossingsverplichting voor 2026 is opgenomen in het saldo per 31-12-2025 en niet afzonderlijk gepresenteerd onder de kortlopende schulden.

De aflossing van 2,8 miljoen euro bestaat uit aflossingen aan banken.

De totale rentelast voor de vaste schulden bedroeg 8,9 miljoen euro in 2025. Onder de kortlopende schulden is de verplichting van de in 2025 af te wikkelen rente opgenomen van in totaal 4,6 miljoen euro.

7.11. Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Bank en giroaldi	0	5.340
Overig schulden	44.868	67.485
Totaal Schulden met rentetypische looptijd van < 1 jaar	44.868	72.825

Toelichting

De grootste posten onder de overige schulden zijn:

20,6 miljoen euro crediteuren

10,5 miljoen euro af te dragen loonheffing ambtelijk personeel

2,2 miljoen euro af te dragen pensioenpremie ambtelijk personeel

2,0 miljoen euro af te dragen loonheffing bijstand

In de jaarrekening 2025 heeft een herrubricering plaatsgevonden tussen de overige schulden en de overlopende passiva, waardoor de cijfers 2024 minder vergelijkbaar zijn.

Deze herrubricering is doorgevoerd op basis van nieuwe inzichten en om beter aan te sluiten bij de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

7.12. Overlopende passiva

Bedragen x 1.000 Euro's	2025	2024
Vooruitontvangen baten Europese overheidslichamen	145	0
Vooruitontvangen baten het Rijk	121.461	122.678
Vooruitontvangen baten ov Nederlandse overheidslichamen	5.472	3.945
Overige vooruit ontvangen bedragen en verplichtingen die in een volgend jaar tot uitbetaling komen	38.801	14.334
Overlopende passiva	165.879	140.956

Toelichting

Van overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Deze kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Omschrijving element 3	Boekwaarde 31-12-2024	Herrubricering	Boekwaarde 01-01-2025	Afname 2025	Toevoegingen 2025	Boekwaarde 31-12-2025
EDL	0	0	0	503	648	145
Totaal - Europese overheidslichamen	0	0	0	503	648	145
SISA A21 Voorkoming jeugdcriminaliteit	940	0	940	1.511	1.555	983
SISA A40 Meten is weten	108	0	108	25	0	83
SISA A49 Friciekostenbudget RIEC	0	0	0	683	846	163
SISA A50 RIEC	0	0	0	4.948	6.640	1.692
SISA D8 Onderwijsachterstanden	1.391	0	1.391	7.635	8.225	1.982
SISA D10 Educatie	501	0	501	3.658	3.469	312
SISA D14 Inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsachterstanden	56	0	56	56	0	0
SISA D21 D23 D28 C92 Jongerencultuur	439	0	439	583	158	15
SISA E3 Sanering verkeerslawaaï Hengelosestraat	198	46	244	19	0	225
SISA E3 Sanering verkeerslawaaï Varviksingel	46	-46	0	0	0	0

SISA E83/E97/E113 Bodem	12.034	0	12.034	5.107	445	7.372
SISA E84 Stimulering verkeersmaatregelen	568	0	568	160	0	408
SISA E104 Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur Centrumkwadraat	13.356	0	13.356	0	0	13.356
SISA E104 Woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur Cromhoff	4.089	0	4.089	0	0	4.089
SISA F20 Impulsaanpak winkelgebieden	1.155	0	1.155	0	347	1.502
SISA G10 Inburgering/SISA G13 Onderwijsroute	3.544	0	3.544	4.496	3.537	2.585
SISA H1 Heroïnebehandeling	127	0	127	916	833	44
SISA H4 Stimulering Sport	0	0	0	2.322	2.322	0
SISA H12 Preventieakkoorden	25	0	25	25	0	0
SISA H14 Expertisecentra	420	0	420	420	0	0
SISA H15 Vergroten beschikbare acute GGZ	156	0	156	156	0	0
SISA H20 Drie milieuvoorziening	3.292	0	3.292	2,380	0	912
SISA H26 Randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	1.689	0	1.689	2.695	2.141	1.135
SISA H30 Versterking sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis	673	0	673	2.797	3.104	979
SISA H32 Meerkostenregeling energie openbare zwembaden	534	0	534	534	0	0
SISA H41 Specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling	215	0	215	215	290	290
SISA J9 Woningbouw impuls Binden talent	3.477	0	3.477	0	0	3.477
SISA J9 Woningbouw impuls Boulevard	3.044	0	3.044	0	0	3.044

SISA J9 Woningbouw impuls Centrumkwadraat Noord	6.029	0	6.029	0	0	6.029
SISA J9 Woningbouw impuls Centrumkwadraat	1.541	0	1.541	184	0	1.357
SISA J9 Woningbouw impuls Cromhoff	4.307	0	4.307	0	0	4.307
SISA J9 Woningbouw impuls Esmarkerveld	3.039	0	3.039	0	0	3.039
SISA J43 Regeling reductie energiegebruik	417	0	417	92	0	325
SISA J55 Energiearmoede	2.383	0	2.383	903	0	1.480
SISA J56 Huisvesting aandachtsgroepen	360	0	360	0	0	360
SISA J85 Stimuleringsregeling Flex- en transformatiewoningen	24	0	24	0	0	24
SISA J94 Lokale aanpak isolatie	13.578	0	13.578	1.923	6.183	17.838
SISA J109 Herstructurering volkshuisvesting Hanenberglanden	7.301	0	7.301	0	0	7.301
SISA J109 Herstructurering volkshuisvesting Tweekelerveld	10.955	0	10.955	0	0	10.955
SISA J115 Flex city	8.640	0	8.640	2.970	0	5.670
SISA J117B Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	230	0	230	195	0	35
SISA K28 Capaciteit Decentrale Overheden Klimaat- en energiebeleid	2.749	0.	2.749	3.424	5.951	5.276
CCV Geldezels	20	0	20	20	0	0
Maatregeling duurzame inzetbaarheid en eerder uittreden	75	0	75	0	0	75
RIEC	8.183	0	8.183	0	157	8.340
Stagefonds zorg 2021-2022	1	0	1	1	0	0
Subsidie de Lipper	8	0	8	8	0	0
Voorbereidingssubsidie sanering verkeerslawaaai	760	0	760	332	2.060	2.488

VNG: Project Vallastaden	0	0	0	37	123	85
Subsidie Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed	0	0	0	43	1.066	1.023
VNG: Rijkssubsidie VSV	0	0	0	0	805	805
Totaal - Het Rijk	122.678	0	122.678	51.454	50.257	121.461
Provincie Cultuur aan de basis	74	0	74	74	0	0
Provincie Cultuurmakelaar	25	0	25	14	0	11
Provincie Cultuurregio	74	0	74	74	0	0
Provincie F35 Esmarkerveld	609	0	609	0	0	609
Provincie F35 Oost Singel	28	0	28	28	0	0
Provincie F35 Telgendijk	306	0	306	306	0	0
Provincie Fiets infrastructuur	188	0	188	0	0	188
Provincie Fietspad Ter Kuilestraat	253	0	253	253	0	0
Provincie Fietsroute Kottendijk	261	0	261	63	0	198
Provincie Herinrichting Deurningerstraat	12	0	12	12	0	0
Provincie Mobiliteitshubs	243	0	243	133	0	109
Provincie P&R Zuid verbeterplan	71	0	71	5	0	65
Provincie Regiodeal	187	0	187	0	69	256
Provincie Uitvoering weerbaarheid	4	0	4	0	0	4
Provincie Verbeteren bushaltevoorzieningen	42	0	42	42	0	0
Provincie Verkeersveiligheid Gedragsbeïnvloeding	82	0	82	82	0	0
Provincie Vlierstraat fietsoversteek	20	0	20	0	0	20
Provincie PPS Cromhoff	0	0	0	0	2.375	2.375
Provincie Duurzame gedragsbeïnvloeding	0	0	0	193	298	105
Provincie Smart Energy Hubs	0	0	0	35	150	114
Gemeente Hengelo Fietsmakelaar	12	0	12	12	0	0

Gemeentelijk Havenbedrijf Twente	67	0	67	0	0	67
RIEC wijkaanpak Glanerbrug	79	0	79	0	0	79
G40	238	0	238	138	119	219
Netwerk Twente	200	0	200	0	0	200
Doorontwikkeling Twentse Kracht	382	0	382	53	46	375
IT Platform Twente	254	0	254	68	0	185
Trainees	0	0	0	0	24	24
IT Platform	235	0	235	76	109	268
Totaal - Overige Nederlandse overheidslichamen	3.945	0	3.945	1.663	3.190	5.472
Totaal	126.623	0	126.623	53.618	54.095	127.078

Overige vooruitontvangen bedragen

Onder de overige nog te ontvangen bedragen is vanuit het facilitaire grondbeleid als verhaalbare kosten opgenomen euro 552.000 euro.

Onder de overige vooruit ontvangen bedragen is vanuit het facilitaire grondbeleid als vooruit ontvangen bedragen opgenomen 2,2 miljoen euro.

Verplichtingen die volgend jaar tot betaling komen

Dit zijn verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van de arbeidsgerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume (verlofuren). Hiervoor is in hoofdstuk 6.13 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen' een toelichting opgenomen.

In 2025 bedragen de kortlopende verplichtingen miljoen euro.

- Overlopende rente leningen OG 4,6 miljoen euro;
- Nog te betalen aan het GBT voor het kwijtschelden van afvalstoffenheffing 0,5 miljoen euro;
- Nog te betalen aan Almelo van 0,4 miljoen euro voor het verwerken van afval.

7.13. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen

Omschrijving (bedrag x 1.000 euro)	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Percentage borgstellin g	Hoofdso m per 01- 01-2025	Nieuwe leninge n	Aflossinge n	Hoofdso m per 31- 12-2025
Gegarandeerde geldleningen aan:						
- Bejaardenoorde n	16.677	100%	7.954		808	7.146
- Sport	12.178	100%	9.794		476	9.318
- Kunst/cultuur	3.421	100%	3.022		110	2.912
- Verbonden partijen	12.165	100%	6.982		872	6.110
- Overig	925	100%	424		120	304
Totaal	45.366		28.176	0	2.386	25.790

Dit betreft voornamelijk leningen ter financiering van bejaardencentra, onderwijs, sport en de verbonden partijen. Bij deze leningen staat de gemeente voor 100% van het vermelde saldo garant. De stand per 1 januari 2025 wijkt af van de stand per 31 december 2024 door een verstrekte garantstelling voor de uitbreiding van MFA De Zweede. Deze garantie is in 2021 over besloten en al in 2022 verstrekt. Pas onlangs bleek de 2e garantie niet opgenomen te zijn in de administratie tijdens gesprekken over een volgende uitbreiding.

Daarnaast heeft de gemeente nog verplichtingen op het gebied van de WSW en de WEW:

- Het WSW staat voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Bij deze leningen treedt de Gemeente Enschede op als achtervang die in totaal 1.498 miljoen euro per eind 2025 bedraagt. Dit betekent dat indien een corporatie niet aan haar betaalverplichtingen kan voldoen allereerst het WSW gehouden is om de betalingen te verrichten. Slechts indien het WSW niet in staat is om deze verplichtingen te voldoen zal de gemeente renteloze leningen aan het WSW moeten verstrekken zodat het fonds alsnog aan de claims kan voldoen. Overigens heeft het WSW momenteel de hoogst mogelijke kredietstatus (triple A) dus is het niet erg waarschijnlijk dat het WSW van deze mogelijkheid gebruik zal maken.
- Het WEW staat voor het Waarborgfonds Eigen Woningen. Dit betreft de Nationale Hypotheek Garanties die worden verstrekt aan particulieren. Hier gelden dezelfde regels als bij het WSW. De gemeente is slechts achtervang van de verstrekte garanties tot 1 januari 2011. Vanaf 2011 heeft het rijk de totale achtervang op zich genomen. Voor Enschede bedraagt de achtervang 518 miljoen euro per begin 2025. De stand per eind 2025 is pas bekend eind juni 2026.

Arbeidsgerelateerde verplichtingen

Voor [arbeidskostengerelateerde verplichtingen](#) van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Deze personele lasten worden verantwoord in het jaar waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende (spaar)verlofaanspraken. Vakantiedagen en verlofsaldi leiden in principe niet tot een uitbetaling, tenzij medewerkers uit dienst gaan. Over 2025 bedraagt de waarde van de verlof saldi 7,5 miljoen euro per 31 december 2025.

Overige

Naast bovengenoemde verplichtingen is de gemeente voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De belangrijkste betreffen:

- huurovereenkomsten;
- onderhoud- en serviceovereenkomsten;
- overige opdrachten die in 2025 aan derden zijn verstrekt en in 2026 en volgende jaren worden uitgevoerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

8. Toelichting op het overzicht baten en lasten

8.1. Toelichting op algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x 1.000 Euro's Algemene dekkingsmiddelen	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
OZB	61.308	61.308	64.082	2.774
Hondenbelasting	910	910	894	-16
Precariorechten	450	450	422	-28
Reclamebelasting	152	152	166	14
Totaal Belastingopbrengsten	62.820	62.820	65.563	2.743
Algemene uitkeringen	503.909	539.387	539.441	54
Dividend	2.100	2.100	3.480	1.380
Saldo financieringsfunctie	-629	-629	526	1.155
Totaal Overige dekkingsmiddelen	505.379	540.857	543.447	2.590
Saldo	568.200	603.678	609.010	5.332

De toelichting op de afwijkingen op de belastingopbrengsten is opgenomen in de paragraaf 3.1 Lokale heffingen en in hoofdstuk 8.2 onder het programma Financiën en organisatie.

Voor de toelichting op de afwijkingen op de algemene uitkering wordt verwezen naar de paragraaf 3.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing en hoofdstuk 8.2 programma Financiën en organisatie.

De toelichting op de afwijking op de dividendopbrengsten is terug te vinden in hoofdstuk 8.2 en de paragraaf Verbonden partijen.

Voor de toelichting op de afwijking op het saldo financieringsfunctie wordt verwezen naar de paragraaf Financiering en de toelichting op het product Rente en treasury, opgenomen in hoofdstuk 8.2 onder het programma Financiën en organisatie.

8.2. Analyse op afwijkingen tussen begroting en overzicht baten en lasten

In deze paragraaf wordt per programma een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en realisatie weergegeven. Deze analyse volgt de productopbouw van de begroting. Hierbij worden de afwijkingen van de lasten, baten, stortingen en onttrekkingen van 5% en groter of 100.000 euro en groter toegelicht.

Vitaal en sociaal

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	13.048	12.888	12.490	398
Algemene bijstand levensonderhoud	115.749	130.142	128.029	2.113
Arbeidsmarktparticipatie	28.328	35.590	35.122	468
Inkomensondersteuning	13.364	14.518	13.872	645

Jeugdhulp	105.365	113.805	119.306	-5.501
Ondersteuning centrumtaken (WMO)	59.780	63.141	58.002	5.139
Ondersteuning lokaal (WMO)	76.613	75.049	72.087	2.963
Ondersteuning wijkteams	17.127	19.377	20.485	-1.108
Onderwijs	20.424	23.700	21.953	1.747
Opvang Ontheemden	12.000	12.128	9.437	2.691
Schuldhelpverlening	5.168	5.031	4.784	247
Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	36.989	39.309	38.991	318
Sport en Gezondheid	23.724	24.433	22.936	1.497
Totaal Lasten	527.681	569.111	557.493	11.618
Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	1.138	1.186	1.158	-28
Algemene bijstand levensonderhoud	108.320	121.917	121.528	-389
Arbeidsmarktparticipatie	9.314	10.394	10.413	19
Inkomensondersteuning	350	350	1.107	757
Jeugdhulp	2.019	4.751	5.744	993
Ondersteuning centrumtaken (WMO)	3.675	4.012	4.429	417
Ondersteuning lokaal (WMO)	1.922	1.965	2.088	123
Ondersteuning wijkteams	0	240	287	47
Onderwijs	10.410	13.290	12.387	-902
Opvang Ontheemden	16.000	16.000	12.070	-3.930
Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	8.966	9.493	9.809	316
Sport en Gezondheid	1.047	1.694	1.937	243
Totaal Baten	163.161	185.292	182.958	-2.334
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-364.520	-383.819	-374.535	9.284
Arbeidsmarktparticipatie	0	190	2.747	-2.557
Inkomensondersteuning	0	0	418	-418
Jeugdhulp	820	9.163	9.163	0
Ondersteuning centrumtaken (WMO)	0	0	16.333	-16.333
Onderwijs	0	0	618	-618
Schuldhelpverlening	1	268	268	1
Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	0	846	846	0
Sport en Gezondheid	0	50	550	-500
Totaal Storting reserves	821	10.517	30.942	-20.426
Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	540	617	474	-143
Algemene bijstand levensonderhoud	0	0	56	56
Arbeidsmarktparticipatie	100	3.618	4.088	470
Inkomensondersteuning	3.430	3.905	3.790	-115
Jeugdhulp	0	1.147	676	-471
Ondersteuning centrumtaken (WMO)	550	2.069	16.999	14.930
Ondersteuning wijkteams	0	0	524	524
Opvang Ontheemden	0	52	0	-52
Schuldhelpverlening	302	302	302	0
Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	66	55	55	0

Sport en Gezondheid	54	965	829	-136
Totaal Onttrekking reserves	5.042	12.729	27.792	15.063
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	4.221	2.212	-3.150	-5.363
Gerealiseerd resultaat	-360.299	-381.607	-377.686	3.921

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	12.888	12.490	398
Baten	1.186	1.158	-28
Onttrekking reserves	617	474	-143
Resultaat Algemene Maatschappelijke Voorzieningen	11.085	10.858	227

Toelichting/analyse

Het product Algemene Maatschappelijke Voorzieningen bestaat uit de onderdelen Welzijn, Transformatie, Mantelzorg, Vrijwilligerswerk, Integratie, Jongerenwerk, Speeltuinwerk, Overige voorliggende voorzieningen en Asiel en Integratie.

Dit product hangt samen met de subdoelen 2.01, 2.02, 3.01 en 3.02 van Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Algemene Maatschappelijke Voorzieningen sluit af met een voordelig resultaat van 227.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 398.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Lagere lasten dan begroot bij Welzijn als gevolg van lagere lasten op de Brede SPUK GALA op het onderdeel Valpreventie (261.000 euro voordeel);
- Hogere lasten dan begroot bij Welzijn als gevolg van meer uitgaven op het onderdeel van de Sociale Basis door een interne verschuiving binnen de programmalijnen van de Brede SPUK GALA, voornamelijk besteed aan het wijkwelzijnswerk (95.000 euro nadeel);
- Lagere lasten bij Welzijn op de gemeentelijke bijdrage aan wijkcentrum Lumen vanwege een latere startdatum van de overeenkomst (54.000 euro voordeel);
- Lagere lasten op het onderdeel vrijwilligerswerk door een afrekening van de subsidies aan MPact uit voorgaande jaren (46.000 euro voordeel);
- Lagere lasten voor de uitgaven van de herindicaties voor de jeugdhulp en Wmo (143.000 euro voordeel). Deze lagere lasten worden verrekend met de investeringsreserve sociaal domein, zie ook bij de reserves;
- Hogere lasten als gevolg van diverse kleine verschillen (11.000 euro nadeel).

Onttrekking Reserves

De afwijking op de onttrekking aan de reserves bedraagt 143.000 euro en is veroorzaakt door een lagere onttrekking aan de Investeringsreserve Sociaal domein vanwege lagere uitgaven op projecten die hieruit bekostigd worden. Zie ook bij de lasten.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	130.142	128.029	2.113
Baten	121.917	121.528	-389
Onttrekking reserves	0	56	56
Resultaat Algemene bijstand levensonderhoud	8.225	6.445	1.780

Toelichting/analyse

Het product Algemene bijstand levensonderhoud bestaat uit de onderdelen Verstrekking bijstandsuitkeringen (de gebundelde uitkeringen voor Algemene bijstand [BUIG] en de Bijstand voor Zelfstandigen [Bbz2004]), de Loonkostensubsidie als ook de (kosten van) fraudebestrijding.

De afwikkeling van de destijds in verband met corona getroffen regeling 'Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers' (TOZO) en een versoepelde BBZ-regeling (ook wel BBZ-light) die daarop volgde, maken deel uit van de Bijstand voor Zelfstandigen. Dit product hangt samen met de subdoelen 1.01 en 3.02 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Algemene bijstand levensonderhoud sluit af met een voordelig resultaat van 1,8 miljoen euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 2,1 miljoen euro voordelig en is veroorzaakt door:

- De bijstandslasten voor de PW, IOAW, IOAZ en BBZ (BUIG-gedeelte) zijn per saldo 1,9 miljoen euro lager uitgevallen dan oorspronkelijk begroot. Dit voordeel bestaat uit twee gedeeltes, te weten een voordeel van 475.000 euro vanwege lagere aantallen bijstandsuitkeringen (maar wel met een hogere kostprijs per uitkering) en daarnaast een voordeel van 1,4 miljoen euro die komt uit de opgehoogde Rijkssubsidie voor de BUIG;
- Lagere lasten door minder levensvatbaarheidsonderzoeken BBZ door het ROZ (92.000 euro voordeel);
- Lagere personele en materiële uitvoeringskosten (81.000 euro voordeel);
- Lagere lasten in verband met nog niet ingezette middelen voor de invoering van de Participatiewet in Balans (527.000 euro). Deze middelen zijn afkomstig vanuit de septembercirculaire van het Gemeentefonds;
- Hogere lasten door toename in het aantal verstrekte Loonkostensubsidies (356.000 euro nadeel);
- Hogere lasten van de afwikkeling van de destijds getroffen TOZO-regelingen (50.000 euro nadeel); hier staat een onttrekking uit de Reserve TOZO tegenover (zie bij Onttrekking reserve);
- Hogere uitvoeringskosten van de regeling Besluit bijstandverlening zelfstandigen (BBZ) door de Regionale Organisatie Zelfstandigen (ROZ) (101.000 euro nadeel);
- Lagere lasten als gevolg van diverse kleine verschillen (7.000 euro voordeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 389.000 euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Lagere baten doordat er minder is teruggevorderd en verhaald op bijstand-, BBZ- en TOZO-uitkeringen (364.000 euro nadeel);
- Lagere baten doordat minder is afgelost op van voor 2020 verstrekte BBZ-kredieten (oude regeling) (25.000 euro nadeel).

Onttrekking reserve

De afwijking op de onttrekking van de reserves bedraagt 56.000 euro en is veroorzaakt door:

- Een onttrekking uit de Reserve TOZO voor hogere uitvoeringskosten en meer ontvangen rente van de afwikkeling van de destijds getroffen TOZO-regelingen.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	35.590	35.122	468
Baten	10.394	10.413	19
Storting reserves	190	2.747	-2.557
Onttrekking reserves	3.618	4.088	470
Resultaat Arbeidsmarktparticipatie	21.768	23.368	-1.600

Toelichting/analyse

Het product Arbeidsmarktparticipatie hangt samen met de subdoelen 1.01, 3.02 en 3.03 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Arbeidsmarktparticipatie sluit af met een nadelig resultaat van 1,6 miljoen euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 468.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere lasten door meer aanvragen voor de individuele studietoelage. Landelijk wordt er stevig gelobbyd om deze taak onder te brengen bij DUO. Daarnaast werkt het ministerie van SZW aan een herziening van de landelijke budgetverdeling. Het betreft een open einde regeling waarvoor een knelpunt is opgenomen in de Zomernota 2025 (1,1 miljoen euro nadeel), zie Tussenrapportage;
- Hogere lasten door hogere ambtelijke uitvoeringskosten lokale arbeidsmarkt (199.000 euro nadeel);
- Hogere lasten door extra betalingen aan werkgevers voor jobcoaching. Dit betreft een open einde regeling, waarbij op regionaal niveau afspraken zijn gemaakt over de tarieven (52.000 euro nadeel);
- Hogere lasten door meer inburgeraars die deelnamen aan leerroutes vanuit de wet Inburgering. Deze extra kosten zijn gedekt uit de SPUK Inburgering van 2025 (413.000 euro nadeel);
- Hogere doorbelaste personele lasten ten behoeve van de uitvoering van de Wet Inburgering (737.000 euro nadeel), zie Tussenrapportage;
- Lagere lasten binnen het subproduct Regionale arbeidsmarktbeleid, waarbij de gemeente Enschede optreedt als centrumgemeente. In het kader van de regionale Arbeidsmarkt worden diverse projecten (zoals Twents Fonds voor Vakmanschap, Verduurzaming GGZ, Dichterbij dan je denkt en Laaggeletterdheid/taalhuizen) uitgevoerd. Dekking vindt plaats vanuit subsidies en rijksmiddelen. Jaarlijkse saldi worden verrekend met een reserve om de middelen beschikbaar te houden voor de regiegemeenten. Positieve saldi van projecten worden verder besteed in 2026 e.v. Hiermee rekening houdend zijn de lasten lager uitgevallen (3,0 miljoen euro voordeel);
- Overige verschillen (31.000 euro nadeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 19.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Lagere baten door lagere interne opbrengsten uit doorbelasting van personeel (69.000 euro nadeel);
- Hogere baten door hogere inkomsten uit de SPUK Inburgering. Dit is het gevolg van een toename van het aantal inburgeraars (946.000 euro voordeel);
- Lagere baten als gevolg van met name lagere ontvangen subsidies aan de centrumgemeente Enschede in het kader van de regionale arbeidsmarkt. Een groot deel van deze inkomsten zijn op een andere wijze ontvangen (budget versterken arbeidsmarkt). Daarnaast waren subsidiabele kosten lager (Twents Fonds). In totaal zijn de baten afgenomen ten opzichte van de begroting (866.000 euro nadeel).
- Overige verschillen (8.000 euro voordeel)

Storting reserves

De afwijking op de storting reserves bedraagt 2,6 miljoen euro en is veroorzaakt door:

- Een hogere storting in de reserve Regionale arbeidsmarkt omdat er minder is uitgegeven aan projecten dan begroot. Omdat het om regionale middelen gaat die Enschede beheert als centrumgemeente, worden deze positieve saldi gestort in de reserve Regionaal arbeidsmarktbeleid en daarmee beschikbaar gehouden voor de regiogemeenten.

Onttrekking reserves

De afwijking op de onttrekking reserves bedraagt 470.000 euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Een hogere onttrekking uit de reserve Regionale Arbeidsmarkt door een overheveling van middelen naar de reserve Regionaal onderwijsbeleid.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	14.518	13.872	645
Baten	350	1.107	757
Storting reserves	0	418	-418
Onttrekking reserves	3.905	3.790	-115
Resultaat Inkomensondersteuning	10.263	9.394	869

Toelichting/analyse

Het product Inkomensondersteuning bestaat uit de onderdelen Bijzondere inkomensvoorzieningen, Individuele bijzondere bijstand en uit middelen voor de maatwerkvoorziening inkomensondersteuning chronisch zieken en gehandicapten (Collectieve Zorgverzekering voor Minima, afgekort tot CZM).

Dit product hangt samen met de subdoelen 1.01 en 3.01 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het resultaat op het product Inkomensondersteuning sluit af met een voordelig resultaat van 869.000 euro. Het resultaat bestaat uit de volgende onderdelen:

- onderdeel Bijzondere inkomensvoorzieningen (526.500 euro voordeel);
- onderdeel Individuele bijzondere bijstand (164.500 euro voordeel);
- onderdeel Collectieve Zorgverzekering voor Minima (178.000 euro voordeel).

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 645.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Lagere lasten door een niet geraamde bijdrage uit de Decembercirculaire 2025 voor de ondersteuning lokale energiehulp (138.000 euro voordeel);
- Hogere lasten door een storting in de voorziening oninbaarheid voor de leningen Noodfonds (32.000 euro nadeel) Zie ook bij onttrekking reserves;
- Hogere lasten door (niet begrote) kosten van gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek in het kader van de hersteloperatie Toeslagenaffaire (244.000 euro nadeel);
- Lagere lasten door vaststelling en terugvordering subsidies Stichting Leergeld Enschede, Fonds Bijzondere Noden, Kledingbank en Van Harte uit voorgaande jaren (114.000 euro voordeel);
- Lagere lasten op de verstrekkingen Bijzondere Bijstand in combinatie met een dotatie aan de voorziening oninbare bijstandsdebiteuren (130.000 euro voordeel);
- Lagere lasten door minder subsidieaanvragen en verstrekkingen voor armoedebestrijding (175.000 euro voordeel);
- Hogere lasten door (niet begrote) kosten gezamenlijke huisvesting van onze Armoedepartners in De Vlecht (180.000 euro nadeel), Zie ook bij baten;
- Lagere lasten door een minder groot beroep op de Collectieve Ziektekostenverzekering voor Minima (175.000 euro voordeel);
- Lagere lasten door een minder groot beroep op de middelen voor Alleenverdienerstoelage (485.000 euro voordeel);
- Hogere lasten apparaatskosten (115.000 euro nadeel);
- Overige verschillen (1.000 euro nadeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 757.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere baten door meer verstrekte leningen Bijzondere (leen)bijstand (93.000 euro voordeel);
- Hogere baten door een (niet begrote) bijdrage van de Belastingdienst voor de hersteloperatie Toeslagenaffaire (486.000 euro voordeel); hier staan (niet begrote) herstelkosten tegenover (zie ook bij lasten) en ook bij storting reserves;
- Hogere baten door (niet begrote) huuropbrengsten uit de gezamenlijke huisvesting van onze Armoedepartners in De Vlecht (177.000 euro voordeel) zie ook bij lasten.

Onttrekking reserve

De afwijking op de onttrekking reserves bedraagt 115.000 euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Lagere onttrekking aan de reserve Alleenverdienersproblematiek, door een lager beroep op deze voorziening (144.000 euro nadeel);
- Hogere onttrekking aan het Noodfonds in verband met oninbaarheid van leningen (32.000 euro voordeel) Zie ook bij lasten;
- Lagere onttrekking aan het Sociaal Huisvestingsfonds door een lager beroep op deze voorziening (3.000 euro nadeel).

Storting reserve

De afwijking op de storting reserves bedraagt 418.000 euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Storting in de reserve hersteloperatie Toeslagenaffaire van zogenaamde normbedragen afhandeling Toeslagenaffaire (136.000 euro nadeel);
- Hogere storting in de reserve Alleenverdienersproblematiek, dit conform Raadsbesluit van 9 december 2024, door een lagere benutting van de middelen van deze voorziening (282.000 euro nadeel).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	113.805	119.306	-5.501
Baten	4.751	5.744	993
Storting reserves	9.163	9.163	0
Onttrekking reserves	1.147	676	-471
Resultaat Jeugdhulp	117.070	122.049	-4.979

Toelichting/analyse

Het product Jeugdhulp bestaat uit de onderdelen Veilig Thuis Twente, de inkoop van de diverse producten Jeugdhulp voor tweedelijns voorzieningen (onder andere ondersteuningsbehoeften, maatregelhulp en beschikbaarheidsvoorzieningen), ambulante hulp en begeleiding en de Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen (OJA). Daarnaast worden hier ook regionale middelen vanuit Specifieke Uitkeringen voor Jeugd hierop verantwoord. Dit product hangt samen met het subdoel 3.01 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Jeugdhulp sluit af met een nadelig resultaat van 5,0 miljoen euro.

Lasten

De afwijking bedraagt 5,5 miljoen euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Hogere lasten als gevolg van effecten van hogere indexatie op de tarieven dan begroot (765.000 euro nadeel): het gaat hier om een lagere gemeentelijke indexatie (3,19%) dan de afgesproken indexatie met zorgaanbieders (3,94%). Zie tussenrapportage;
- Hogere lasten dan begroot voor de ingekochte vormen van Jeugdhulp (9,3 miljoen euro nadeel). Het gaat hier om de totale lasten voor ingekochte jeugdhulp voor de diverse onderliggende bestekken. Samengevat geldt:
 - hogere lasten vanuit de volumegroei en zorgverzwaring in 2024 die zich doorzet in 2025 (6,4 miljoen euro nadeel), zie Tussenrapportage;
 - naijl-effecten van afwikkeling zorgtrajecten vanuit 2024 (651.000 euro nadeel), zie Tussenrapportage;
 - hogere lasten door een groei van het aantal unieke cliënten met een vorm van tweedelijns jeugdhulp in 2024 (+2,7%, 2,2 miljoen euro nadeel) met name door achterblijvende uitstroom (cliënten blijven langer in zorg), zie Tussenrapportage;
- Extra budget (4,9 miljoen euro voordeel) door inkomsten van het Rijk voor de compensatie van autonome groei in 2025 (vertaling van de uitkomst van de Commissie van Ark);
- Lagere lasten voor investeringen in de strategie Onze Jeugd Onze Zorg (2,5 miljoen euro voordeel), enerzijds door het achterblijven van een aantal investeringen en anderzijds door het dekken van investeringen uit andere middelen dan Jeugdhulp, zie Tussenrapportage;
- Minder budget (2,2 miljoen euro nadeel) als gevolg van de taakstelling gekoppeld aan de strategienota Onze Jeugd Onze Zorg. Rekening houdende met de effecten vanuit

2024 en de autonome groei in 2025 is deze taakstelling in 2025 behaald. Zie Tussenrapportage;

- Hogere lasten voor het regionale expertisecentrum (562.000 euro nadeel). Het gaat hier om de kosten voor de subsidieverstreking (SPUK) van dit regionale expertisecentrum aan de regio. Dit nadeel wordt verrekend met de ontvangen rijksmiddelen voor dit expertisecentrum (zie baten). Het betreft middelen voor de ontwikkeling, coördinatie en activiteiten van het Expertisecentrum Specialistische jeugdhulp Overijssel;
- Hogere lasten voor de SPUK 3-milieus-voorzieningen voor de inrichting van kleinschalige 3-milieus woonvoorzieningen (448.000 euro nadeel). Dit nadeel ontstaat doordat veel verbouw van deze locaties een langere periode in beslag neemt en er in 2025 een inhaalslag is gemaakt. Dit nadeel wordt verrekend met de ontvangen rijksmiddelen voor deze activiteiten (zie baten);
- Hogere lasten voor de regionale voorziening meldpunt kindermishandeling van Veilig Thuis Twente (110.000 euro nadeel);
- Lagere lasten voor uitvoerings- en personeelskosten en overige kleine verschillen op persoonsgebonden budgetten, specifieke voorzieningen Jeugd en verrekeningen rondom overbruggingszorg (426.000 euro voordeel).

Baten

De afwijking bedraagt 993.000 euro voordelig en wordt veroorzaakt door:

- De ontvangen rijksmiddelen ten behoeve van de ontwikkeling en coördinatie van het Expertisecentrum Specialistische jeugdhulp Overijssel (562.000 euro voordeel): de hogere lasten leiden tot een hogere opbrengst uit de SPUK;
- De ontvangen rijksmiddelen voor de SPUK voor de inrichting van kleinschalige 3-milieus woonvoorzieningen (380.000 euro voordeel): de hogere lasten leiden tot een hogere opbrengst uit de SPUK in 2025;
- Verrekeningen met andere gemeenten voor onderwijszorgprojecten (51.000 euro voordeel).

Onttrekking reserve

De afwijking op de onttrekking reserve bedraagt 471.000 euro nadelig. Er wordt 471.000 euro minder onttrokken aan de reserve hervormingsagenda en exploitatieontwikkeling Jeugdhulp. Het gaat hier om achterblijven van incidentele investeringen voor de uitvoering van de strategie duurzame Jeugdhulp (Onze Jeugd Onze Zorg).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	63.141	58.002	5.139
Baten	4.012	4.429	417
Storting reserves	0	16.333	-16.333
Onttrekking reserves	2.069	16.999	14.930
Resultaat Ondersteuning centrumtaken (WMO)	57.060	52.907	4.153

Toelichting/analyse

Het product Ondersteuning centrumtaken (Wmo) bestaat uit de onderdelen beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

Dit product hangt samen met de subdoelen 1.02 en 3.01 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Ondersteuning centrumtaken (Wmo) sluit af met een voordelig resultaat van 4,2 miljoen euro. Dit betreft het aandeel van de gemeente Enschede in het voordelig resultaat van Beschermd wonen na aftrek van de taakstelling. Het totale voordelige resultaat bij Beschermd wonen voor het gehele verzorgingsgebied bedraagt 15,3 miljoen euro. De resultaten bij Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang worden rechtstreeks verrekend met hiervoor ingestelde bestemmingsreserves.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 5,1 miljoen euro voordelig en is veroorzaakt door:

Beschermd wonen

- Lagere lasten door een voordeel op het subsidiebudget omdat de kosten van de gesubsidieerde woonvoorzieningen lager zijn dan de rijksbijdrage (11,9 miljoen euro voordeel);
- Lagere lasten door een positieve bijstelling van het rijksbudget bij de meicirculaire (2,0 miljoen euro voordeel). Zie Tussenrapportage.
- Lagere lasten door een bijstelling van de te verlenen subsidies over het lopende jaar op basis van een uitvraag aan de instellingen (460.000 euro voordeel);
- Lagere lasten door subsidieafwikkelingen uit voorgaande jaren (313.000 euro voordeel);
- Lagere lasten door niet begrote doorbelaste kosten voor woonvoorzieningen voor Enschedese inwoners met een Licht Verstandelijke Beperking (LVB) (413.000 euro voordeel), dit zijn kosten die binnen de lokale Wmo gedragen worden en waarbij de intake plaatsvindt vanuit het CIMOT;
- Hogere lasten door een uitkering aan de overige 7 gemeenten van het verzorgingsgebied. De bestemmingsreserve heeft het plafond bereikt zodat het voordelig resultaat wordt uitgekeerd (5,8 miljoen euro nadeel);
- Hogere lasten omdat de gemeente Enschede een taakstelling ten gunste van het middelenkader heeft opgenomen vanwege de verwachte voordelen op Beschermd wonen (5,3 miljoen euro nadeel);
- Lagere lasten als gevolg van diverse kleinere verschillen (15.000 euro voordeel).

Maatschappelijke Opvang

- Lagere lasten als gevolg van subsidieafrekeningen uit voorgaande jaren (110.000 euro voordeel);
- Hogere lasten als gevolg van een bijstelling van de te verlenen subsidies over het lopende jaar na uitvraag aan de instellingen (251.000 euro nadeel);
- Hogere lasten als gevolg van een lagere doorbelasting van kosten voor de woonvoorziening KamerRaad in Enschede (207.000 euro nadeel). Deze voorziening wordt gefinancierd vanuit de lokale Wmo. De feitelijke kosten en daarmee de doorbelasting vallen lager uit;
- Hogere kosten als gevolg van diverse kleinere verschillen (11.000 euro nadeel).

Vrouwenopvang

- Lagere lasten als gevolg van subsidieafrekeningen uit het voorgaande jaar (387.000 euro voordeel);

- Lagere lasten als gevolg van lager te verlenen bedrag aan subsidies aan diverse instellingen over het lopende jaar (109.000 euro voordeel);
- Lagere lasten op het projectbudget Toekomstscenario jeugd en gezin omdat het project meer tijd nodig heeft om uitgevoerd te worden (552.000 euro voordeel);
- Lagere lasten op het projectbudget voor lokale initiatieven (225.000 euro voordeel);
- Lagere laste op het project budget voor de uitvoering van de Regiovisie (270.000 euro voordeel);
- Hogere lasten als gevolg van diverse kleinere verschillen (15.000 euro nadeel).

Baten

De afwijking op de baten is 417.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere baten bij Maatschappelijke opvang als gevolg van baten die volgen uit het doorbelasten van de kosten van de woonvoorziening KamerRaad (211.000 euro voordeel);
- Hogere baten bij Beschermd wonen als gevolg van niet geraamde opbrengsten voor het in rekening brengen van de kosten voor woonvoorzieningen voor Licht verstandelijk Gehandicapten (198.000 euro voordeel);
- Hogere baten als gevolg van diverse kleinere afwijkingen (8.000 euro voordeel).

Storting reserve

De afwijking op de storting van de reserves bedraagt 16,3 miljoen euro hoger dan begroot en wordt verklaard door:

- De storting van het voordelig resultaat op Beschermd wonen in de hiervoor ingestelde bestemmingsreserve (15,3 miljoen euro);
- De storting van het voordeel van het projectbudget bij Vrouwenopvang voor het Toekomstscenario jeugd en gezin en de reguliere exploitatie (1,0 miljoen euro).

Onttrekking reserve

De afwijking op de onttrekking van de reserves bedraagt 14,9 miljoen euro hoger dan begroot en wordt verklaard door:

- Een hogere onttrekking aan de reserve Beschermd wonen omdat deze reserve de bovengrens heeft bereikt. Het voordeel vloeit terug naar de 8 regiogemeenten (15,3 miljoen euro);
- Een lagere onttrekking aan de reserve Vrouwenopvang als gevolg van voordelen op de projectbudgetten lokale initiatieven en Regiovisie (495.000 euro);
- Een hogere onttrekking aan de reserve maatschappelijk opvang. Er was al een onttrekking geraamd van 1,2 miljoen euro. De onttrekking komt nu 126.000 euro hoger uit vanwege een negatiever exploitatieresultaat.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	75.049	72.087	2.963
Baten	1.965	2.088	123
Onttrekking reserves	0	0	0
Resultaat Ondersteuning lokaal (WMO)	73.084	69.999	3.085

Toelichting/analyse

Het product Ondersteuning lokaal (Wmo) bestaat uit de onderdelen Begeleiding & Dagbesteding, Hulpmiddelen & Diensten en Huishoudelijke Ondersteuning. Dit product hangt samen met het subdoel 3.02 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Ondersteuning lokaal (Wmo) sluit af met een voordelig resultaat van 3,1 miljoen euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 3 miljoen euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere lasten voor begeleiding & dagbesteding (751.000 euro nadeel) als gevolg van:
 - Hogere lasten als gevolg van effecten van hogere indexatie op de tarieven dan begroot (290.000 euro nadeel): het gaat hier om een lagere gemeentelijke indexatie (3,19%) dan de afgesproken indexatie met zorgaanbieders (3,94%-4,5%), zie Tussenrapportage;
 - Hogere lasten door meer specialistische inzet begeleiding (314.000 euro nadeel);
 - Lagere lasten door vrijval verplichting 2024 (56.000 euro voordeel), zie Tussenrapportage;
 - Lagere lasten door daling van het aantal cliënten met een Persoons Gebonden Budget (PGB) ten opzichte van de begroting (160.000 euro voordeel);
 - Hogere lasten diverse specifieke voorzieningen (363.000 euro nadeel) ten opzichte van de begroting, zie Tussenrapportage.
- Lagere lasten voor Huishoudelijk Ondersteuning (2,7 miljoen euro voordeel) als gevolg van:
 - Hogere lasten door niet gecompenseerde tariefstijgingen (180.000 euro nadeel), zie Tussenrapportage;
 - Lagere lasten door vrijval verplichting 2024 (358.000 euro voordeel), zie Tussenrapportage;
 - Lagere lasten door enerzijds gelijkblijvende volumes en anderzijds door lagere verzilvering aanbieders (2,5 miljoen euro voordeel);
- Lagere lasten Hulpmiddelen & Diensten (1,3 miljoen euro voordeel) als gevolg van:
 - Lagere lasten door volumedaling bij CVV Vervoer en woningaanpassingen (1,3 miljoen euro voordeel), zie Tussenrapportage;
- Hogere uitgaven voor projectkosten strategienota Samen Leven Samen Zorgen (162.000 euro nadeel). Het betreft reeds verstrekte subsidie voor het zelf hulp bieden;
- Hogere lasten als gevolg van advieskosten en doorbelasting apparaatskosten (70.000 euro nadeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 123.000 euro en is veroorzaakt door:

- Hogere ontvangsten voor de eigen bijdrage voor maatwerkvoorzieningen, Huishoudelijke Ondersteuning en collectief Vervoer dan vooraf was ingeschat (123.000 euro voordeel).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	19.377	20.485	-1.108
Baten	240	287	47
Onttrekking reserves	0	524	524
Resultaat Ondersteuning wijkteams	19.137	19.674	-537

Toelichting/analyse

Het product Ondersteuning Wijkteams hangt samen met de subdoelen 2.02, 3.01 en 3.02 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Ondersteuning Wijkteams sluit af met een nadelig resultaat van 537.000 euro.

Lasten

De afwijking bedraagt 1,1 miljoen euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Hogere lasten door een uitname van de DU Jeugd middelen. Dit is in de Zomernota 2025 als incidenteel knelpunt opgenomen (790.000 euro nadeel) en is een gevolg van het terughalen van deze middelen ten behoeve van de financiering van de Wet Van school naar duurzaam werk;
- Hogere lasten binnen de POK-middelen dan begroot door het inhalen van extra activiteiten, hier staat een onttrekking uit de reserve tegenover (520.000 euro nadeel);
- Hogere lasten voor activiteiten van Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT), inclusief een niet gerealiseerde taakstelling (180.000 euro nadeel);
- Hogere lasten bij de Powers onder andere door een betaling van een deel van de exploitatiebijdrage 2023 en 2024 (49.000 euro nadeel);
- Lagere lasten op verschillende subsidies door terugvorderingen uit voorgaand jaar en lagere aanvragen dan begroot (89.000 euro voordeel);
- Lagere lasten op de personele doorbelastingen (128.000 euro voordeel);
- Lagere lasten op de werkbudgetten van beleid en wijkteams (88.000 euro voordeel);
- Lagere lasten op medische adviezen Wmo en gehandicaptenparkeerkaarten (35.000 euro voordeel);
- Overige verschillen (90.000 euro voordeel).

Baten

De afwijking bedraagt 47.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere baten door een gebruikersvergoeding met betrekking tot de doorstroomwoningen (24.000 euro voordeel);
- Hogere baten door detachering van medewerkers (23.000 euro voordeel).

Onttrekking reserve

De hogere besteding binnen de POK-middelen (520.000 euro) is onttrokken uit de hiervoor ingestelde bestemmingsreserve "Versterken gemeentelijke dienstverlening".

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	23.700	21.953	1.747
Baten	13.290	12.387	-902
Storting reserves	0	618	-618
Resultaat Onderwijs	10.410	10.183	227

Toelichting/analyse

Het product Onderwijs bestaat uit de onderdelen Leerlingenvervoer (LLV), Leerplicht RMC/VSV, Lokale Educatieve Agenda (LEA) en Onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Het product hangt samen met de subdoelen 3.01 en 3.03 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Onderwijs sluit af met een voordelig resultaat van 227.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1,7 miljoen euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Lagere lasten voor toezicht en handhaving kinderopvang door lagere uitvoeringslasten van de GGD (144.000 euro voordeel), zie Tussenrapportage;
- Lagere lasten door minder gebruik van Peuterarrangementen door Niet Doelgroep Peuters en afwikkeling terug te ontvangen subsidies vanuit 2024 (108.000 euro voordeel), zie Tussenrapportage;
- Lagere lasten op de Onderwijsachterstanden-middelen, onder andere door verrekeningen uit voorgaande jaren (591.000 euro voordeel). Zie ook de toelichting bij de baten;
- Hogere lasten omdat in 2025 de laatste inzet is gepleegd voor de NPO. Voor de bekostiging hebben we gebruik gemaakt van de nog uit voorgaande jaren beschikbare middelen voor de NPO (67.000 euro nadeel), zie ook toelichting bij de baten;
- Lagere lasten door de cofinanciering van / inzet op fte's aan Combinatiefuncties / sportcoaches (421.000 euro voordeel). Zie ook de toelichting bij de baten;
- Lagere lasten dan begroot voor Leerplicht RMC / VSV-taken (947.000 euro voordeel). Voor 805.000 euro bestaat dit uit middelen die we in 2026 nog moeten inzetten voor de implementatie nieuwe Wet Van school naar duurzaam werk. En een gedeelte van dit resultaat (113.000 euro) heeft betrekking op middelen voor de vergoeding van overhead. Zie ook toelichting bij de baten;
- Hogere lasten voor Sociaal Medische Indicatie (SMI) doordat er gemiddeld meer dagdelen opvang per kind nodig zijn en er minder eigen bijdragen wordt ontvangen (187.000 euro nadeel), zie Tussenrapportage;
- Hogere lasten door meer verstrekkingen voor Onderwijsbegeleiding (134.000 euro nadeel);
- Hogere lasten voor de begeleiding van jongeren door Tactus en Mediant op het MBO. Hier hebben we extra middelen moeten inzetten (85.000 euro nadeel). Zie ook de toelichting bij de baten;
- Lagere lasten voor Kansengelijkheid en LEA, mede ook als gevolg van terugvorderingen uit voorgaande jaren (9.000 euro voordeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 902.000 euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Hogere baten in verband met ontvangst ESF-subsidie voor VSO/PRO (595.000 euro voordeel). Deze regionale middelen worden toegevoegd aan de reserve Regionaal Onderwijsbeleid, dit conform besluit Tweede Tussenrapportage 2024 (bijlage 3);
- Hogere baten door bijdrage vanuit andere Twentse gemeenten voor de subsidie aan Tactus en Mediant (101.000 euro voordeel). Zie ook de toelichting bij de lasten;
- Lagere baten (805.000 euro nadeel) doordat we in 2025 1,4 miljoen euro aan extra middelen hebben ontvangen voor de implementatie van de nieuwe Wet Van school naar duurzaam werk in 2025 en 2026. Van deze 1,4 miljoen euro is 805.000 euro nog niet ingezet. Deze 805.000 euro wordt daarom meegenomen naar 2026. Zie ook toelichting bij de lasten;
- Lagere baten door minder gebruik van de beschikbare OAB-middelen 2025 (591.000 euro nadeel), deze wordt meegenomen naar volgend jaar. Zie ook de toelichting bij de lasten;
- Hogere baten (56.000 euro voordeel) doordat in 2025 de laatste inzet is gepleegd voor de NPO. Voor de bekostiging hebben we gebruik gemaakt van de nog uit voorgaande jaren beschikbare middelen voor de NPO, zie ook de toelichting bij de lasten;
- Lagere baten door een lagere bijdrage voor de Brede SPUK onderdeel Combifunctionarissen (260.000 euro nadeel);
- Overige verschillen van per saldo 2.000 euro voordeel.

Storting reserve

De afwijking op de storting reserves bedraagt 618.000 euro en is veroorzaakt door een storting in de Reserve Regionaal Onderwijsbeleid van 595.000 euro aan middelen voor de ESF-subsidie VSO/PRO en 23.000 euro aan retour ontvangen regionale middelen RMC (Doorstroompunt) en VSV. Zie ook de toelichting bij de baten.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	12.128	9.437	2.691
Baten	16.000	12.070	-3.930
Onttrekking reserves	52	0	-52
Resultaat Opvang Ontheemden	-3.924	-2.633	-1.291

Toelichting/analyse

Dit product hangt samen met het subdoel 3.02 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Opvang Ontheemden sluit af met een nadelig resultaat van 1,3 miljoen euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 2,7 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere lasten door de verwerking van de maatregel Offensief begroten vanuit de Zomernota 2024. Omdat het normbedrag per Oekraïense ontheemde verlaagd is door het rijk was de deze maatregel niet meer realiseerbaar (4,0 miljoen euro nadeel), zie Tussenrapportage;
- Hogere lasten door de verwerking van de kosten van het vervoer van leerlingen naar IOK de Globe (468.000 euro nadeel);

- Lagere lasten omdat we minder Oekraïners hebben opgevangen ten opzichte van de landelijke taakstelling (4,7 miljoen euro voordeel, zie baten);
- Lagere lasten bij de uitvoering van de Oekraïne opvang. Met name de huisvestingskosten van de verschillende locaties waren lager dan de genormeerde vergoeding (2,9 miljoen euro voordeel);
- Hogere lasten als gevolg van gemaakte kosten voor de totstandkoming van het AZC aan de Parkweg. Deze kosten zijn gedeclareerd bij het COA (406.000 euro nadeel, zie baten);
- Overige verschillen (26.000 euro nadeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 3,9 miljoen euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Lagere baten door een lagere SPUK omdat we minder Oekraïners hebben opgevangen ten opzichte van de taakstelling (4,7 miljoen euro nadeel);
- Hogere baten als gevolg van meer in rekening gebrachte eigen bijdragen voor leefgeld en voeding (83.000 euro voordeel);
- Hogere baten door de declaratie van de kosten van de totstandkoming van het AZC aan de Parkweg over 2024 en 2025 bij het COA (688.000 voordeel);
- Overige verschillen (29.000 euro voordeel).

Onttrekking reserves

De afwijking op de onttrekking aan de reserve AZC in de wijk bedraagt 52.000 euro. Deze onttrekking is niet gedaan, omdat de kosten waarop de onttrekking betrekking had niet zijn gemaakt..

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	5.031	4.784	247
Storting reserves	268	268	1
Onttrekking reserves	302	302	0
Resultaat Schuldhulpverlening	4.998	4.750	248

Toelichting/analyse

Het product Schuldhulpverlening hangt samen met het subdoel 1.01 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Schuldhulpverlening sluit af met een voordelig resultaat van 248.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 247.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Lagere lasten dienstverlening Stadsbank Oost Nederland (137.000 euro voordeel), zie Tussenrapportage;
- Hogere lasten door meer begeleidingskosten van ondernemers met schulden door het ROZ (35.000 euro nadeel), zie Tussenrapportage;
- Lagere lasten van de verstrekkingen en subsidie voor Vroegsignalering (105.000 euro voordeel), mede door het niet volledig kunnen invullen van vacatures, zie Tussenrapportage;
- Lagere lasten door een lagere bijdrage voor de Formulierenbrigade/DPE (53.000 euro voordeel), zie Tussenrapportage;

- Hogere lasten door meer bestedingen op de onderdelen 'Jongeren Perspectieffonds', 'Ketensamenwerking' en 'Wijzigen Wet Gemeentelijke schuldhulpverlening' (22.000 euro nadeel);
- Lagere lasten apparaatskosten (9.000 euro voordeel).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	39.309	38.991	318
Baten	9.493	9.809	316
Storting reserves	846	846	0
Onttrekking reserves	55	55	0
Resultaat Sociale Werkvoorziening en Nieuw Beschut	30.607	29.973	634

Toelichting/analyse

Dit product bestaat uit de onderdelen SW Beschut werk, SW Detachering, SW Begeleid werken en Nieuw Beschut en hangt samen met subdoel 1.01 uit Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Sociale werkvoorziening en Nieuw beschut sluit af met een voordelig resultaat van 634.0000 euro

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 318.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Lagere loonkosten door een belastingteruggave over voorgaande jaren (184.000 euro voordeel);
- Lagere lasten door een hogere rijksbijdrage als compensatie voor de CAO-SW. Deze CAO is pas in zijn geheel ingegaan vanaf 2026. Dit heeft geleid tot een incidenteel voordeel (1,3 miljoen euro voordeel);
- Lagere lasten door een hogere incidentele rijksbijdrage als compensatie voor loonwaardeverlies van medewerkers Nieuw beschut. Hier was in de begroting grotendeels al rekening mee gehouden (379.000 euro voordeel);
- Hogere lasten door een storting in een voorziening voor Spaarverlof en RVU. Dit is een verplichting vanuit de BBV (1,8 miljoen euro nadeel);
- Lagere lasten door vrijval van de voorziening migratie salarisadministratie. Deze voorziening is gevormd in 2024 als dekking voor extra kosten als gevolg van de overheveling van de salarisadministratie van de DCW naar de afdeling P&O van de gemeente Enschede (255.000 euro voordeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 316.000 euro voordelig en is verklaard door:

- Een hogere omzet uit detacheringen en opdrachten beschut werk. Beschut werk heeft betere contracten afgesloten en heeft daarnaast meer productieve medewerkers vanuit trajecten gekregen. De hogere omzet bij detacheringen wordt verklaard door een hoger aantal gedetacheerde medewerkers dan begroot. Dit heeft geleid tot een hogere omzet (316.000 euro voordeel).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	24.433	22.936	1.497
Baten	1.694	1.937	243
Storting reserves	50	550	-500
Onttrekking reserves	965	829	-136
Resultaat Sport en Gezondheid	21.824	20.720	1.104

Toelichting/analyse

Het product Sport en Gezondheid bestaat uit de onderdelen sport en preventieve gezondheid GGZ/JGZ en hangt samen met het subdoel 2.01 van Vitaal & Sociaal.

Resultaat

Het product Sport en Gezondheid sluit af met een voordelig resultaat van 1,1 miljoen euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1,5 miljoen euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Lagere lasten als gevolg van een bijstelling van de exploitatiebijdrage aan Sportaal vanwege een afrekening van de energielasten 2024 die lager uitviel (268.000 euro). Sportaal was hiervoor extra gecompenseerd. Alsmede een terugbetaling energiebelasting 2023 (89.000 euro) en 2024 (79.000 euro). Deze middelen vloeien terug naar de gemeente (per saldo 437.000 euro voordeel);
- Lagere lasten als gevolg van de afrekening van de exploitatie van de ijsbaan seizoen 2024-2025 (117.000 euro voordeel);
- Lagere lasten als gevolg van een onderbesteding op het werkbudget sport (33.000 euro voordeel);
- Lagere lasten als gevolg van enerzijds lagere kosten voor de huur tijdelijke huisvesting SVV '91 in 2025 voor 60.000 euro (dit betreft het deel voor 2026, zie ook bij reserves) en anderzijds vanwege hogere lasten als gevolg van niet verrekenbare BTW van 35.000 euro. Dit betreft de verhuizing SVV '91 kosten tijdelijke huisvesting waarvan de huurkosten nog doorlopen in 2026;
- Hogere lasten als gevolg van de inzet van projectmanagement ten behoeve van de clusteringsopgave van sportparken. Deze kosten waren verondersteld te worden opgenomen in de voorbereidingskredieten die de gemeenteraad in 2025 beschikbaar heeft gesteld. Na toetsing bleek dat we deze kosten niet ten laste van de voorbereidingskredieten mogen brengen. Daarmee komen de kosten ten laste van het product sport en gezondheid (147.000 euro nadeel);
- Hogere lasten als gevolg van de middelen Brede SPUK GALA op de actielijn Lokaal Sportakkoord (167.000 euro nadeel), hier staan baten tegenover;
- Lagere lasten als gevolg van vrijval van een opgenomen verplichting in 2024 aan de dierenbescherming met betrekking tot het ruimen van dode en zieke vogels met symptomen van de vogelgriep (50.000 euro voordeel). Besteding heeft niet plaatsgevonden (in 2024 was hiervoor een incidenteel knelpunt opgenomen);
- Lagere lasten als gevolg van onderbesteding op preventiemiddelen (939.000 euro voordeel). Meerjarige projecten kwamen moeilijk van de grond, waardoor besteding achterbleef. Voor het project Dynamische Ontmoetingsplek de Posten (DOP) is de bijdrage Gezond Enschede (500.000 euro) doorgeschoven naar 2026 door middel van een storting in de reserve nog uit te voeren werkzaamheden, zie reserves;
- Lagere lasten op Brede SPUK GALA (90.000 euro voordeel) welke hoofdzakelijk worden verklaard door lagere lasten op het terugdringen gezondheidsachterstanden (72.000 euro), zie ook bij baten;
- Lagere lasten als gevolg van achterblijvende uitgaven op Drugsbestrijding (76.000 euro voordeel). Hier staat ook een lagere onttrekking aan de reserve tegenover;
- Hogere lasten met betrekking tot de Wet op de lijkbezorging (38.000 euro nadeel), hier staan baten tegenover;
- Lagere lasten als gevolg van diverse kleine verschillen (42.000 euro voordeel);
- Lagere lasten als gevolg van lagere apparaatskosten (47.000 euro voordeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 243.000 euro voordelig en is verklaard door:

- Hogere baten als gevolg van de middelen Brede SPUK GALA op de actielijn Lokaal Sportakkoord (167.000 euro voordeel), zie ook bij lasten;
- Lagere baten als gevolg van diverse overige verschillen (29.000 euro nadeel);
- Lagere baten als gevolg van de middelen Brede SPUK GALA (90.000 euro nadeel), zie ook bij lasten;
- Hogere baten SamenTwente (146.000 euro voordeel). Dit betreft 75.000 euro met betrekking tot de afwikkeling frictiekosten kerntakendiscussie en 71.000 euro met betrekking tot de afwikkeling van het jaarrekeningresultaat 2024;
- Hogere baten met betrekking tot de Wet op de lijkbezorging (39.000 euro voordeel), zie ook bij lasten;
- Hogere baten als gevolg van kleine verschillen (10.000 euro voordeel).

Storting reserve

De afwijking op de storting reserves bedraagt 500.000 euro en is veroorzaakt door een storting aan de reserve "nog uit te voeren werkzaamheden" met betrekking tot Dynamische Ontmoetingsplek de Posten (DOP), zie ook bij lasten.

Onttrekking reserve

De afwijking op de onttrekking reserves bedraagt 136.000 euro en is veroorzaakt door:

- Lagere onttrekking uit de reserve Weerstandsvermogen (60.000 euro) inzake tijdelijke huisvesting SVV '91, zie ook bij lasten;
- Lagere onttrekking uit de reserve drugsbestrijding (76.000 euro) zie ook bij lasten.

Duurzaam wonen, leven en werken

Het programma Duurzaam wonen, leven en werken houdt zich bezig met De bereikbaarheid van banen wordt vergroot, Talent wordt aangetrokken en vastgehouden, Enschede is een duurzame en klimaatbestendige stad.

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Afvalstoffen	28.336	30.089	31.502	-1.412
Begraafplaatsen	1.298	1.298	1.299	-1
Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	41.234	43.843	44.771	-928
Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	13.308	14.824	16.174	-1.350
Cultuur, Evenementen en Citymarketing	24.841	25.322	25.590	-268
Dienstverlening aan ondernemers	1.188	1.188	981	207
Duurzaamheid	3.239	5.563	3.418	2.145
Grondbedrijf	31.467	38.658	29.244	9.414
Locatieontwikkeling	4.432	6.965	5.949	1.017
Parkeerbeheer	12.796	12.796	12.816	-21
Riolering	20.543	20.543	21.705	-1.162
Stedelijke ontwikkeling	5.950	6.589	5.497	1.093
Verkeersinfrastructuur en beleid	7.698	5.817	4.768	1.049
Versterken economische structuur	6.849	7.815	7.801	14
Totaal Lasten	203.179	221.311	211.516	9.795
Afvalstoffen	27.230	29.538	30.916	1.378
Begraafplaatsen	614	614	636	22

Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	6.265	8.199	9.072	872
Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	4.346	4.910	5.508	597
Cultuur, Evenementen en Citymarketing	454	542	974	431
Dienstverlening aan ondernemers	0	0	0	0
Duurzaamheid	2.981	5.305	3.326	-1.979
Grondbedrijf	29.914	36.276	31.333	-4.943
Locatieontwikkeling	0	2.375	4.936	2.561
Parkeerbeheer	15.313	15.313	15.762	449
Riolering	20.543	20.543	21.705	1.162
Stedelijke ontwikkeling	2.372	2.585	3.103	519
Verkeersinfrastructuur en beleid	50	50	43	-7
Versterken economische structuur	2.547	3.080	585	-2.494
Totaal Baten	112.630	129.330	127.900	-1.431
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-90.548	-91.981	-83.616	8.365
Afvalstoffen	0	554	554	0
Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	150	1.001	1.164	-164
Cultuur, Evenementen en Citymarketing	170	708	708	0
Duurzaamheid	0	0	166	-166
Grondbedrijf	516	673	5.610	-4.937
Locatieontwikkeling	7.499	6.218	10.606	-4.388
Stedelijke ontwikkeling	0	0	264	-264
Verkeersinfrastructuur en beleid	2.310	2.542	2.706	-163
Versterken economische structuur	0	0	98	-98
Totaal Storting reserves	10.645	11.696	21.876	-10.181
Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	0	658	454	-204
Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	0	200	181	-19
Cultuur, Evenementen en Citymarketing	0	454	412	-42
Grondbedrijf	1.857	2.843	3.320	477
Locatieontwikkeling	1.281	158	218	60
Parkeerbeheer	324	324	151	-173
Stedelijke ontwikkeling	0	150	100	-50
Verkeersinfrastructuur en beleid	3.504	1.856	991	-865
Versterken economische structuur	0	0	65	65
Totaal Onttrekking reserves	6.966	6.643	5.891	-752
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	-3.679	-5.053	-15.985	-10.932
Gerealiseerd resultaat	-94.227	-97.034	-99.601	-2.568

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	30.089	31.502	-1.412
Baten	29.538	30.916	1.378
Storting reserves	554	554	0
Resultaat Afvalstoffen	1.106	1.140	-34

Toelichting/analyse

Resultaat

Op het product afvalstoffenheffing is in 2025 per saldo een resultaat van 34.000 euro nadelig gerealiseerd.

Lasten

De afwijking ten opzichte van de begroting van 1,412 miljoen euro nadelig is met name ontstaan door:

- Hogere lasten van met name fijn restafval (316.000 euro nadelig).
- Hogere lasten calamiteitendienst en plaagdierbestrijding (20.000 euro nadelig).
- Hogere lasten in verband met storting voorziening afvalstoffen (1,303 miljoen euro nadelig).
- Lagere lasten btw compensatiefonds (19.000 euro voordelig).
- Per saldo lagere lasten overig (54.000 euro voordelig).
- Per saldo lagere lasten overige afvalstromen (154.000 euro voordelig).

Baten

De afwijking ten opzichte van de begroting van 1,378 miljoen euro voordelig is met name ontstaan door:

- Hogere inkomsten afvalstoffenheffing en lagere kwijtschelding (330.000 euro voordelig).
- Per saldo hogere baten diverse afvalstromen (337.000 euro voordelig).
- Per saldo hogere baten overig (711.000 euro voordelig).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	1.298	1.299	-1
Baten	614	636	22
Resultaat Begraafplaatsen	684	663	21

Toelichting/analyse

Resultaat

Het product Begraafplaatsen sluit af met een voordelig resultaat van 21.000 euro.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	43.843	44.771	-928
Baten	8.199	9.072	872
Storting reserves	1.001	1.164	-164
Onttrekking reserves	658	454	-204
Resultaat Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte	35.987	36.410	-423

Toelichting/analyse

Het product Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte bestaat uit de onderdelen Beheer wegen, Beleid en uitvoering milieu bodem, Openbare verlichting, Reclame op openbare terreinen, Stadsdeelbeheer, Gladheidsbestrijding en Havens. Het product Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte sluit af met een nadelig resultaat van 423.000 euro.

Beleid en uitvoering milieu bodem

Voordelig resultaat van 133.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 476.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere lasten voor bodemsanering (152.000 euro voordelig). In 2025 is de sanering van PFAS in tuinen van de Bleekerij in Boekelo afgerond. Hier lag de focus op, een aantal andere saneringen zijn nog niet volledig uitgevoerd. De saneringswerkzaamheden krijgen in 2026 een vervolg.
- Lagere lasten door vertraging in uitvoering (272.000 euro voordelig) werkprogramma Bodem, met name door aandacht die gegaan is naar saneringswerkzaamheden Boekelo.
- Lagere lasten apparaatskosten Ondergrond door niet ingevulde vacatureruimte (123.000 euro voordelig).
- Hogere overige lasten (71.000 euro nadelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 139.000 euro nadelig. Dit wordt veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van bodemsanering (152.000 euro nadelig) en overige posten (13.000 euro voordelig).

Onttrekking reserves

Op basis van de exploitatie 2025 is er een bedrag van 204.000 euro minder onttrokken aan de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.

Openbare verlichting

Voordelig resultaat van 170.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten zijn 185.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere lasten schade door andere methodiek voor inning bijdrage waarborgfonds (132.000 euro voordelig).
- Lagere kapitaallasten door lagere omslagrente (17.000 euro voordelig).
- Lagere overige lasten (36.000 euro voordelig).

Reclame op openbare terreinen

Voordelig resultaat van 63.000 euro.

Baten

Afwijking baten (75.000 euro voordelig) met name door nieuwe aanbesteding Abri's en digitalisering.

Stadsdeelbeheer & Wegen

Nadelig resultaat van 881.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten zijn 1,671 miljoen euro nadelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten dan begroot bij wegen (1,256 miljoen euro nadelig). Dit wordt veroorzaakt doordat er bij wegen in 2025 een drietal grote onderhoudsprojecten zijn

geweest die niet volledig in 2025 begroot waren. Het ging hier om de Hendrik te Kuilestraat, Geessinkweg en de Auke Vleerstraat.

- Hogere lasten dan begroot bij het klachtenbestek (156.000 euro nadelig).
- Hogere overige lasten (259.000 euro nadelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 953.000 euro voordelig, vooral veroorzaakt door hogere opbrengsten van verkopen bij Snippergroen.

Onttrekking reserves

De afwijking op de onttrekking van 163.000 euro nadelig is te verklaren als gevolg van verwachting dat de er nog wat kosten voor Hendrik te Kuilestraat uitgevoerd zou worden in 2025, maar het groot onderhoud is vertraagd naar 2026.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	14.824	16.174	-1.350
Baten	4.910	5.508	597
Onttrekking reserves	200	181	-19
Resultaat Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving	9.714	10.486	-772

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op Bestemmen, Vergunnen, Toezicht en Handhaving is 772.000 euro nadelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1,884 miljoen euro nadelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten door de afrekening 2025 Omgevingsdienst Twente (ODT) en sociaal statuut ODT 2025 (270.000 euro nadeel).
- Hogere lasten bij Ruimtelijke Plannen door vervangingen langdurige ziekte (263.000 euro nadeel). De vervanging zit deels op stikstofadvisering en erfgoed.
- Hogere lasten bij Handhaving Bouwwerken door controles en dwangsommen (174.000 euro nadeel).
- Lagere lasten bij Handhaving Openbare Ruimte als gevolg van de jonge leeftijd van medewerkers, waardoor de personeelslasten lager zijn dan begroot (295.000 euro voordeel).
- Lagere lasten bij Handhaving Openbare Ruimte als gevolg van bijdrage in preventie veiligheid inzet jeugd boa's over 2024 en 2025 (270.000 euro voordeel).
- Hogere lasten voor meerwerk aan onder andere de Grex-projecten van bestemmen (426.000 euro nadeel). Deze lasten worden volledig gecompenseerd door meerwerk uit onder andere de Grex-projecten.
- Hogere lasten voor uitvoering saneringen verkeerslawaaï (92.000 euro nadeel) die bij het Bureau Sanering Verkeerslawaaï (BSV) via de Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï zijn aangevraagd en volledig toegekend.
- Hogere lasten voor het beheer van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) (124.000 euro nadeel).
- Hogere lasten door duurdere inhuur bij vergunningen (AD-taken en leges), meer kosten voor bezwaar en beroep via externe bureaus, en niet-verrekenbare personeelslasten voor AD taken (1,1 miljoen euro nadeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 1,131 miljoen euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere legesinkomsten voor vergunnen in 2025 (304.000 euro voordeel).
- Hogere opbrengsten door onder andere meerwerk Grex projecten (426.000 euro voordeel).
- Hogere baten gedurende het jaar binnen het product handhaving Bouwwerken en Bedrijven voor dwangsommen die ontvangen zijn (242.000 euro voordeel).
- Hogere baten doordat gedurende het jaar binnen het product Handhaving Openbare Ruimte bestuurlijke boetes zijn ontvangen die niet te begroten zijn (67.000 euro voordeel).
- Hogere baten door subsidie saneringen verkeerslawaaï (92.000 euro voordeel).

Onttrekking reserves

De afwijking bedraagt 19.000 euro. Dit wordt veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve implementatie Omgevingswet.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	25.322	25.590	-268
Baten	542	974	431
Storting reserves	708	708	0
Onttrekking reserves	454	412	-42
Resultaat Cultuur, Evenementen en Citymarketing	25.033	24.912	121

Toelichting/analyse

Resultaat

Het product Cultuur Evenementen & Citymarketing sluit af met een voordelig resultaat van 121.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 268.000 euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Hogere lasten dan begroot voor de uitvoering SPUK IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) waarvoor tevens hogere baten zijn ontvangen (143.000 euro nadeel). Dat komt omdat het moment van besteden afwijkt van de termijn in de beschikking.
- Hogere lasten dan begroot voor de uitvoering SPUK bibliotheekvoorzieningen waarvoor tevens hogere baten zijn ontvangen (202.000 euro nadeel). Dat komt omdat het moment van besteden afwijkt van de termijn in de beschikking.
- Lagere lasten dan begroot bij de afwikkeling project broedplaatsen (64.000 euro voordeel).
- Lagere overige lasten (13.000 euro voordeel).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 431.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere baten dan begroot voor de uitvoering SPUK IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) waarvoor tevens hogere lasten zijn gemaakt (143.000 euro voordeel). Dat komt omdat het moment van besteden afwijkt van de termijn in de beschikking.

- Hogere baten dan begroot voor de uitvoering SPUK bibliotheekvoorzieningen(waarvoor tevens hogere lasten zijn gemaakt (202.000 euro voordeel).Dat komt omdat het moment van besteden afwijkt van de termijn in de beschikking.
- Hogere baten dan begroot door terugvordering van subsidies (59.000 euro voordeel).
- Hogere overige baten (27.000 euro voordeel).

Onttrekking reserves

De afwijking op de onttrekking reserves bedraagt 42.000 euro en is veroorzaakt door een lagere onttrekking uit de reserve Nog uit te voeren werkzaamheden.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	1.188	981	207
Baten	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Resultaat Dienstverlening aan ondernemers	1.188	981	207

Resultaat

Het product Dienstverlening aan ondernemers sluit af met een voordelig resultaat van 207.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 207.000 euro voordelig. Dit wordt met name veroorzaakt door ontstane vacatureruimte die nog niet ingevuld is (177.000 euro voordelig). Het restant bestaat uit materiële kosten die lager zijn uitgevallen dan begroot (30.000 euro voordelig).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	5.563	3.418	2.145
Baten	5.305	3.326	-1.979
Storting reserves	0	166	-166
Resultaat Duurzaamheid	258	258	0

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product duurzaamheid is nihil.

Lasten en baten

De afwijking op de lasten en baten wordt veroorzaakt doordat niet alle middelen, die ontvangen zijn van het Rijk om uitvoering te geven aan het klimaatakkoord in 2025, zijn besteed. Een voorbeeld van de afwijking is dat de voortgang op het realiseren van warmtenetten vertraging heeft opgelopen door vertraagde en veranderende wetgeving hierover. Het restant wordt doorgeschoven naar 2026, zodat deze middelen beschikbaar blijven om volgend jaar te kunnen besteden.

Storting reserve

Conform het instellingsbesluit van de reserve Duurzaamheid wordt het jaarlijkse saldo van het product Duurzaamheid verrekend met de reserve.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	38.658	29.244	9.414
Baten	36.276	31.333	-4.943
Storting reserves	673	5.610	-4.937
Onttrekking reserves	2.843	3.320	477
Resultaat Grondbedrijf	212	201	11

Toelichting/analyse

Resultaat

Het eindproduct Grondbedrijf sluit af met een voordelig resultaat van 11.000 euro. Mutaties in het eindproduct Grondbedrijf hebben betrekking op alle mutaties die gedurende het jaar plaatsvinden in het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG). Het financiële resultaat van al deze mutaties wordt verrekend met de Reserve Grondbedrijf. Het positieve resultaat van het eindproduct is zeer beperkt en in lijn met de begroting.

Lasten

De afwijking bedraagt 9,4 miljoen euro voordelig.

Dit wordt voor 17,0 miljoen voordelig veroorzaakt doordat in alle lopende grondexploitaties minder kosten zijn gemaakt dan vooraf begroot. Dit geldt vooral voor de projecten Eschmarkerveld, Roombeek-Binnenstad, CK Molenstraat zuid, Zuiderval en Topsportcampus Diekman. De oorzaken zijn een gevolg van later dan gepland uit te voeren werkzaamheden in deze projecten.

Dit wordt voor 7,6 miljoen euro nadelig veroorzaakt door het “boekhoudkundig” nadeel dat ontstaat doordat de balansposities van het MPG minder zijn gestegen dan was begroot.

Baten

De afwijking bedraagt 4,9 miljoen euro nadelig en dat wordt veroorzaakt door:

- Het “boekhoudkundig” nadeel dat ontstaat doordat de balansposities van het MPG minder zijn gestegen dan was begroot (10,7 miljoen euro nadelig).
- Hogere projectbaten gerealiseerd dan begroot in grondexploitaties, in vooral Leuriks Oost door hogere kavelverkoop en 't Vaneker door een niet begrote ontvangen bijdrage de provincie. (1,0 miljoen euro voordelig).
- Positieve herzieningseffecten in de MPG door winstneming (1,3 miljoen euro voordelig) en lagere verliesvoorziening (3,5 miljoen euro voordelig).

Storting reserve

De afwijking bedraagt 4,9 miljoen euro en wordt veroorzaakt door niet begrote stortingen in de reserve grondbedrijf als gevolg van de positieve herzieningseffecten op grondexploitaties en erfpacht.

Onttrekking Reserve

De afwijking bedraagt 477.000 euro en wordt veroorzaakt door niet begrote onttrekkingen uit de reserve grondbedrijf ter dekking van de afgeboekte beheerlasten en grondwaarde op overige gronden.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	6.965	5.949	1.017
Baten	2.375	4.936	2.561
Storting reserves	6.218	10.606	-4.388
Onttrekking reserves	158	218	60
Resultaat Locatieontwikkeling	10.650	11.400	-750

Toelichting/analyse

Resultaat

Het product Locatieontwikkeling sluit af met een nadelig resultaat van 750.000 euro. Dit wordt veroorzaakt door hogere plankosten en materiële kosten inzake de initiatief- en definitiefase projecten.

Lasten

De afwijking bedraagt 1,0 miljoen euro voordelig en wordt veroorzaakt door:

- Lagere subsidie last ten behoeve van Cromhoff PPS doordat de PPS in 2025 nog niet formeel was opgericht (2,4 miljoen euro voordelig).
- Lagere kapitaalslasten De Kop, Boswinkel, Institutenweg in verband met minder voortgang dan verwacht (192.000 euro voordelig).
- Lagere lasten strategische investeringsagenda door rentesubsidie voordeel en glanerbrug ontmoetingsplek (363.000 euro voordelig).
- Hogere subsidie last door niet begrote maar wel gerealiseerde subsidie last door uitbetalingen ten behoeve van Domijn inzake Kennispak Bundle (SFT subsidie) en Ons Huis inzake Boswinkel (BWS/ISV versnellen woningbouw subsidie) (447.000 euro nadelig).
- Hogere plankosten en materiële kosten inzake de initiatief- en definitiefase projecten waaronder Pathmos, Horstmanpark, Centrum Kwadraat Driehoek Noord en Stationsomgeving, Spoorzone Hengelo-Enschede, De Kop, Het Warenhuis, Phenix, Sterrenpark en Telgendijk, hoewel hier ook 750.000 euro extra baten en reserve onttrekkingen tegenover hebben gestaan als extra dekking. (1,5 miljoen euro nadelig).

Baten

De afwijking bedraagt 2,6 miljoen euro voordelig en wordt veroorzaakt door:

- Hogere subsidie baten die niet begroot waren zijnde de Realisatiestimulans, Kennispark Bundle SFT subsidie en Host City (4,2 miljoen euro voordelig).
- Hogere ontvangen bijdragen van een medeoverheid inzake de plankosten voor het initiatief Spoorzone Hengelo-Enschede (124.000 euro voordelig).
- Hogere bijdrage vanuit het grondbedrijf voor het project Telgendijk (620.000 euro voordelig).
- Lagere subsidie baten ten behoeve van Cromhoff omdat de PPS in 2025 nog niet formeel was opgericht (2,4 miljoen euro nadelig).

Storting Reserve

De afwijking bedraagt 4,4 miljoen euro en wordt veroorzaakt door:

- Hogere storting in de reserve strategische investeringsagenda (5,0 miljoen nadelig) als gevolg van:

- Lagere kapitaalslasten De Kop en Institutenweg. (117.000 euro nadelig).
- Rentevoordeel op de WBI subsidies voor Centrumkwadraat en Boulevardkwartier (113.000 euro nadelig).
- Ontvangen subsidies die niet begroot waren (3,9 miljoen euro nadelig).
- Ontvangen bijdrage glanerbrug ontmoetingsplek (250.000 euro nadelig).
- Werkelijke lasten strategische investeringsagenda waren lager dan begroot waardoor het niet bestede budget hoger is zorgt voor een hogere storting in de reserve (575.000 euro nadelig).
- Minder gedoteerde bijdrage vanuit de strategische investeringsagenda aan de reserve grondbedrijf als gevolg van minder benodigde dekking voor afboekingen van aangekochte grondposities dan begroot (576.000 voordelig).

Onttrekking Reserve

De afwijking bedraagt 60.000 euro en wordt veroorzaakt door:

- Hogere onttrekking uit de Reserve nog uit te voeren werkzaamheden inzake de BWS/ISV subsidie voor versnelling woningbouw die aan Ons Huis voor Boswinkel is verstrekt en niet was begroot (160.000 euro voordelig).
- Lagere onttrekking uit de reserve strategische investeringsagenda inzake plankosten voor onze aandeelhoudersrol in Cromhoff PPS doordat de PPS in 2025 nog niet formeel was opgericht.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	12.796	12.816	-21
Baten	15.313	15.762	449
Onttrekking reserves	324	151	-173
Resultaat Parkeerbeheer	-2.842	-3.096	255

Toelichting/analyse

Resultaat

Het parkeerbedrijf Enschede heeft in 2025 15,8 miljoen euro gerealiseerd aan opbrengsten. Na aftrek van gemaakte exploitatiekosten leiden deze opbrengsten tot een voordelig resultaat van 255.000 euro.

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 449.000 euro voordelig en dat wordt veroorzaakt door:

- Hogere baten vergunningen (181.000 euro voordelig)
- Lagere baten abonnementen (15.000 euro nadelig)
- Lagere baten waardenkaarten (46.000 euro nadelig)
- Lagere baten fiscalisering (34.000 euro nadelig)
- Hogere baten kort parkeren (603.000 euro voordelig)
- Lagere baten overig (240.000 euro nadelig)

Onttrekking reserve

Er is 173.000 euro minder onttrokken aan de parkeerreserve. Dit op basis van lagere exploitatielasten garage de Brouwerij.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	20.543	21.705	-1.162
Baten	20.543	21.705	1.162
Resultaat Riolering	0	0	0

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het eindproduct Riolering is gestort in de voorziening Riolering waardoor het saldo nihil is.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1,162 miljoen euro nadelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten (786.000 euro nadelig) door correctief onderhoud door een aantal incidenten op het gebied van riolering. Daarnaast meer onderhoud gepleegd aan sloten en duikers om risico wateroverlast te verlagen.
- Hogere lasten (286.000 euro nadelig) door onder ander extra personele inzet voor klimaat particulieren als ook klimaatadaptie, communicatie en hittestress.
- Hogere overige lasten (90.000 euro nadelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 1,162 miljoen euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere kwijtschelding en verminderingen in 2025 (776.000 euro voordelig).
- Hogere vrijval vanuit de voorziening (121.000 euro voordelig).
- Hogere overige baten (265.000 euro voordelig).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	6.589	5.497	1.093
Baten	2.585	3.103	519
Storting reserves	0	264	-264
Onttrekking reserves	150	100	-50
Resultaat Stedelijke ontwikkeling	3.855	2.558	1.297

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op het product Stedelijke ontwikkeling is 1,297 miljoen euro voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1,093 miljoen euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere lasten, doordat de kosten voor het project Volkshuisvestingsfonds Hanenberglanden lager uitvielen (264.000 euro voordelig).
- Lagere lasten, doordat de van het Rijk ontvangen middelen voor de uitvoering van de wet Versterking regie volkshuisvesting nog niet benodigd waren in 2025. De bedoeling is om dit in 2026 uit te voeren (361.000 euro voordelig).
- Lagere lasten, doordat de kosten voor de gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied lager uitvielen. Dit wordt veroorzaakt, doordat met ingang 2026 bezuinigd wordt op dit

budget en er daardoor geen nieuwe gebiedsprocessen zijn opgestart in 2025 (182.000 euro voordelig).

- Lagere lasten, doordat er minder kosten zijn gemaakt voor het onderdeel Wonen en Zorg (85.000 euro voordelig).
- Lagere lasten, doordat de kosten vanuit het gezamenlijke werkbudget met woningcorporaties i.v.m. de Wijkaanpak Tweekelerveld lager uitvielen (158.000 euro voordelig).
- Lagere lasten voor de financiering van duurzaamheidsleningen (83.000 euro voordelig).
- Lagere lasten, door incidentele vrijval van aangegane verplichtingen (509.000 euro voordelig).
- Lagere lasten, doordat de middelen die waren toegekend voor het opstellen van een urgentieverordening niet zijn gebruikt. De bedoeling is om dit in 2026 uit te voeren (100.000 euro voordelig).
- Hogere lasten, doordat de kosten voor de subsidieregeling Vallastaden hoger uitvielen dan begroot (37.000 euro nadelig).
- Hogere lasten, doordat de kosten voor het opstellen van de omgevingsvisie hoger uitvielen (33.000 euro nadelig).
- Hogere lasten, doordat de realisatie van de regeling Lokale aanpak isolatie hoger was dan begroot (153.000 euro nadelig).
- Hogere lasten, doordat de realisatie van de regeling Aanpak energiearmoede hoger was dan begroot (471.000 euro nadelig).
- Overige lagere lasten (45.000 euro voordelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 519.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere baten, doordat de realisatie van de regeling Aanpak energiearmoede hoger was dan begroot (471.000 euro voordelig).
- Hogere baten, doordat de realisatie van de regeling Lokale aanpak isolatie hoger was dan begroot (153.000 euro voordelig).
- Hogere baten, doordat de realisatie van de subsidieregeling Vallastaden hoger was dan begroot (37.000 euro voordelig).
- Lagere baten, doordat de bijdragen van woningcorporaties i.v.m. de Wijkaanpak Tweekelerveld lager uitvielen (158.000 euro nadelig).
- Overige kleine ontvangsten (16.000 euro voordelig).

Storting reserves

Conform het raadsbesluit met betrekking tot het project Volkshuisvestingsfonds Hanenberglanden, worden niet bestede middelen van een jaar gestort in de reserve Duurzaamheid, zodat deze middelen beschikbaar blijven voor het project. Dit veroorzaakt de afwijking van 264.000 euro.

Onttrekking reserves

De afwijking op de onttrekking reserves bedraagt 50.000 euro.

De geplande herinrichting van taken en hiervoor benodigde inzet van middelen in 2025 als gevolg van de aanbesteding en implementatie van een nieuwe financiële applicatie zal later plaatsvinden.

In 2026 zal de implementatie van de nieuwe financiële applicatie plaatsvinden.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	5.817	4.768	1.049
Baten	50	43	-7
Storting reserves	2.542	2.706	-163
Onttrekking reserves	1.856	991	-865
Resultaat Verkeersinfrastructuur en beleid	6.453	6.440	13

Toelichting/analyse

Resultaat

Het product Verkeersinfrastructuur en beleid sluit af met een voordelig resultaat van 13.000 euro. In dit eindproduct zijn naast de lasten en baten van de meerjarige mobiliteitsprojecten ook alle stortingen en onttrekkingen in en uit de reserve mobiliteit verantwoord. De kredietverstrekking voor nieuwe projecten vindt jaarlijks plaats terwijl de werkelijke bestedingen veelal in meerdere jaren plaatsvinden, waardoor lasten en baten (kunnen) afwijken van de begroting.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1,049 miljoen euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere kapitaallasten (63.000 euro voordelig). De kapitaallasten voor 2025 zijn lager dan begroot door lagere omslagrente.
- Lagere lasten op o.a. de projecten beleid openbaar vervoer, spoorlijn Enschede-Gronau, verkeersonderzoek en bereikbaarheid en mobiliteit (189.000 euro voordelig).
- Hogere lasten onderhoud verkeersregelinstallaties (68.000 euro nadelig).
- Lagere lasten door langere doorlooptijden van mobiliteitsprojecten dan begroot (865.000 euro voordelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 7.000 euro nadelig.

Storting en onttrekking reserve

Een hogere dotatie aan de reserve (163.000 euro) op basis van m.n. lagere materiele lasten van projecten. De lagere onttrekking aan de reserve wordt veroorzaakt door langere doorlooptijden van mobiliteitsprojecten dan begroot (865.000 euro).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	7.815	7.801	14
Baten	3.080	585	-2.494
Storting reserves	0	98	-98
Onttrekking reserves	0	65	65
Resultaat Versterken economische structuur	4.736	7.249	-2.513

Toelichting/analyse

Resultaat

Het product Versterken Economische Structuur sluit af met een nadelig resultaat van 2,5 miljoen euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 14.000 euro voordelig en is veroorzaakt door:

- Hogere lasten dan begroot voor de bijdrage aan de GREX voorziening Technology base (51.000 euro nadelig).
- Lagere lasten dan begroot voor de bijdrage aan het Recreatieschap (56.000 euro voordelig).
- Lagere overige lasten (10.000 euro voordelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 2,494 miljoen euro nadelig en is veroorzaakt door:

- Lagere baten dan begroot inzake de boekwinst bij verkoop van het belang in het RBT XL park te Almelo. De liquidatie is vertraagd en vindt naar verwachting plaats in 2026 (2,5 miljoen euro nadelig).
- Hogere overige baten (6.000 euro voordelig).

Storting reserve

De afwijking op de storting reserves bedraagt 98.000 euro en is veroorzaakt door een hogere storting in de reserve Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede inzake de gevelregeling.

Onttrekking reserve

De afwijking op de onttrekking reserves bedraagt 65.000 euro en is veroorzaakt door een hogere onttrekking uit de reserve Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede inzake de gevelregeling.

Samenleving en bestuur

Het programma Samenleving en bestuur houdt zich bezig met Goed bestuur, Versterking samenwerking bestuur/samenleving, Versterking samenwerking bestuur/(regionale) partners, Professionele dienstverlening aan de samenleving en Openbare orde en veiligheid.

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Bezwaar en beroep	2.548	2.548	2.406	142
College van B&W	2.372	2.372	5.393	-3.020
Klachtencommissariaat	356	356	445	-89
Ondersteuning College van B&W en directie	6.273	6.256	6.601	-345
Openbare orde en veiligheid	24.451	29.650	27.598	2.052
Publieksdienstverlening	7.626	7.648	8.224	-575
Raad en commissies	3.108	3.143	3.126	16
Regionale samenwerking	500	500	500	1
Stadsdeelsgewijs werken	5.246	5.627	5.319	308
Verkiezingen	374	914	907	8
Totaal Lasten	52.854	59.014	60.518	-1.504
College van B&W	0	0	1	1
Ondersteuning College van B&W en directie	0	0	92	92
Openbare orde en veiligheid	4.376	9.592	8.056	-1.536

Publieksdienstverlening	4.160	4.160	4.747	587
Raad en commissies	0	0	20	20
Regionale samenwerking	92	92	92	0
Stadsdeelsgewijs werken	50	202	146	-56
Verkiezingen	0	0	21	21
Totaal Baten	8.678	14.046	13.175	-871
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	-44.177	-44.968	-47.343	-2.375
Stadsdeelsgewijs werken	0	0	400	-400
Totaal Storting reserves	0	0	400	-400
Openbare orde en veiligheid	164	164	126	-38
Publieksdienstverlening	0	15	15	0
Raad en commissies	0	43	42	-1
Stadsdeelsgewijs werken	0	246	406	160
Totaal Onttrekking reserves	164	468	588	120
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	163	468	188	-279
Gerealiseerd resultaat	-44.013	-44.501	-47.155	-2.654

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	2.548	2.406	142
Resultaat Bezwaar en beroep	2.548	2.406	142

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op het product Bezwaar en beroep bedraagt 142.000 voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 142.000 voordelig door lagere proceskosten als gevolg van betere besluitvorming, waardoor er minder procedures zijn gevoerd (zoals gemeld bij de Tussenrapportage 2025).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	2.372	5.393	-3.020
Baten	0	1	1
Resultaat College van B&W	2.372	5.392	-3.020

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat college van B&W bedraagt 3.020.000 euro nadelig

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 3.020.000 euro nadelig en bestaat uit;

- Een voordeel van 140.000 euro op het wachtgeld van voormalige wethouders;
- Een voordeel van 76.000 euro op de materiële kosten;
- Bij de behandeling van de Wet toekomst pensioenen heeft de Eerste Kamer met een breed gedragen motie het kabinet opgedragen de pensioenen van politici op dezelfde

manier te regelen als de rest van Nederland. In reactie daarop heeft het kabinet voorgesteld met ingang van 1 januari 2028 de wettelijke verplichting over te dragen aan het ABP. De eerder opgebouwde pensioenafspraken moeten eenmalig worden gefinancierd. Conform BBV moet dat op het moment dat de omvang daarvan bekend is. Dit betekent dat de gemeente Enschede een eenmalige storting van 3.236.000 euro moet doen in de pensioenvoorziening wethouders.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	356	445	-89
Resultaat Klachtencommissariaat	356	445	-89

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op het product Klachtencommissariaat bedraagt 89.000 euro nadelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 89.000 euro nadelig in verband met extra kosten voor vervanging van personeel.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	6.256	6.601	-345
Baten	0	92	92
Resultaat Ondersteuning College van B&W en directie	6.256	6.509	-254

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat Ondersteuning college van B&W en directie bedraagt 254.000 euro nadelig

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 345.000 euro nadelig en bestaat uit;

- Een nadeel van 25.000 euro voor het organiseren van de dag van de stad. Tegenover deze lasten staat een incidentele bijdrage van de provincie Overijssel;
- Een nadeel van 115.000 euro op de verbonden partij Kennispunt Twente. Dit betreft o.a. een bijdrage in het tekort over het boekjaar 2024;
- Een nadeel van 45.000 euro op het budget 700 jaar Enschede als gevolg een extra opdracht om het project 700 jaar Enschede goed te kunnen afsluiten;
- Een nadeel van 160.000 euro voor de extra kosten met betrekking tot de inhuur gemeentesecretaris. Tegenover deze kosten staan ook baten.

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 92.000 euro voordelig en bestaat uit;

- Hogere baten van 67.000 euro als gevolg van detachering
- Een incidentele bijdrage van de provincie Overijssel van 25.000 euro voor het organiseren van de dag van de stad

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	29.650	27.598	2.052
Baten	9.592	8.056	-1.536
Onttrekking reserves	164	126	-38
Resultaat Openbare orde en veiligheid	19.894	19.416	478

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product Openbare orde en veiligheid is 478.000 euro voordelig

Lasten

De afwijking in de lasten bedraagt 2.013.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit;

- Een voordeel van 1.673.000 euro heeft betrekking op het RIEC waarvoor de gemeente de beheersorganisatietaak verricht. De beschikkingsmacht van deze ondermijningsmiddelen ligt bij de netwerkorganisatie het RIEC. Deze middelen worden ingezet op projecten bij gemeenten en andere overheidsorganisaties die binnen het beheergebied van het RIEC vallen. Het overschot wordt met name veroorzaakt doordat de activiteiten bij deze overheidsorganisaties zijn doorgeschoven in de tijd. Tegenover dit voordeel staat dan ook een even groot nadeel op de baten;
- Een nadeel van 92.000 euro omdat er kosten zijn gemaakt als gevolg van het overnemen van de taak van de Veiligheidsregio Twente voor het uitkijken camerabeelden Regionale toezichtsruimte Twente. Tegen deze extra kosten staan ook inkomsten tegenover.
- Een voordeel van 358.000 euro als gevolg van een positieve afrekening over het boekjaar 2024 van de verbonden partij Veiligheidsregio Twente.
- Een voordeel 38.000 euro op de begrote kosten die onttrokken zouden worden uit de reserve woonoverlast.
- Overige verschillen van 36.000 euro voordelig.

Baten

De afwijking in de baten bedraagt 1.496.000 nadelig en bestaat voornamelijk uit;

- De lagere baten van 1.673.000 euro betreft doorgeschoven subsidiegelden voor de versterking van de aanpak ondermijning binnen de uitvoeringsorganisatie RIEC. Tegenover deze lagere baten staan ook lagere kosten (zie toelichting hierboven);
- Hogere baten van 85.000 euro als gevolg van detachering
- Hogere baten van 92.000 euro als gevolg van het overnemen van taken van de Veiligheidsregio voor het uitkijken camerabeelden Regionale toezichtsruimte Twente.

Onttrekking reserve

De onttrekking uit de reserve woonoverlast is 38.000 euro lager dan begroot. De werkelijke gemaakte kosten zijn onttrokken.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	7.648	8.224	-575
Baten	4.160	4.747	587
Onttrekking reserves	15	15	0
Resultaat Publieksdienstverlening	3.473	3.462	12

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product Publieksdienstverlening is 12.000 voordelig.

Lasten

De afwijking in de lasten bedraagt 575.000 euro nadelig en bestaat voornamelijk uit;

- Hogere kosten vanwege de uitgifte van meer legesdragende producten (617.000 euro). Niet alle producten waarvoor extra inzet is gepleegd zijn 100% kostendekkend door de leges (zie baten). Daardoor is ongeveer 29.000 euro meer uitgegeven dan geïnd.
- Lagere kosten vanwege het niet volledig aanwenden van het materiële budget (42.000 euro).

Baten

De afwijking in de baten is 587.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit meer legesopbrengsten vanwege een hogere omzet in legesdragende producten.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	3.143	3.126	16
Baten	0	20	20
Onttrekking reserves	43	42	-1
Resultaat Raad en commissies	3.099	3.064	35

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product Raad en Commissies is 35.000 euro voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 16.000 voordelig en bestaat voornamelijk uit het niet volledig aanwenden van het materiële budget.

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 20.000 euro voordelig en betreft een incidentele niet begrote detacheringsofbrengst.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	500	500	1
Baten	92	92	0
Resultaat Regionale samenwerking	409	408	1

Toelichting/analyse

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	5.627	5.319	308
Baten	202	146	-56
Storting reserves	0	400	-400
Onttrekking reserves	246	406	160
Resultaat Stadsdeelsgewijs werken	5.179	5.168	11

Toelichting/analyse

Resultaat

Het product 'Stadsdeelsgewijs werken' sluit af met een voordelig resultaat van 11.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 308.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten van 98.000 euro extra kosten als gevolg van de extreme regenval en overstromingen op 21 juli 2024 in Pathmos en Stadsveld (na-ijlende kosten), zoals gemeld bij de Tussenrapportage 2025;
- Lagere uitgaven wijkbudgetten van 240.000 euro;
- Lagere uitgaven van 60.000 euro ten aanzien van de subsidie gezonde schoolpleinen, hier staan ook lagere baten tegenover;
- Per saldo (restant) lagere uitgaven van 106.000 euro bij de stadsdelen. Dit betreft een combinatie van diverse afwijkingen op de posten zoals personeelsbudgetten, werkbudgetten, het participatieteam, veiligheidsbudgetten, kinderboerderijen en BSI.

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 56.000 euro nadelig. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Lagere baten van 60.000 euro ten aanzien van de subsidie gezonde schoolpleinen, hier staan ook lagere uitgaven tegenover.

Storting reserve

De storting in de reserve van 400.000 euro betreft met name de onderbestedingen op de wijkbudgetten (lagere uitgaven) en spaarverzoeken voor 2025. Conform raadsbesluit is dit bedrag gereserveerd om beschikbaar te blijven voor de wijken.

Onttrekking reserve

De onttrekking uit de reserve is 160.000 euro hoger dan begroot. Dit komt door de afhandeling van spaarverzoeken van 2024 of eerdere jaren, waardoor meer uit de reserve is onttrokken dan oorspronkelijk was geraamd.

Onder het product 'Stadsdeelsgewijs werken' worden ook de wijkbudgetten verantwoord. De besteding van de wijkbudgetten worden in eerste instantie geboekt onder de lasten. Het verschil tussen de begroting en de realisatie wordt vervolgens gemuteerd in de reserve. Dit gebeurt conform het Raadsbesluit, zodat de middelen beschikbaar blijven voor de wijken. De technische verwerking van deze mutaties vindt plaats via de lasten, storting reserves en onttrekking reserves, binnen het product 'Stadsdeelsgewijs werken'.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	914	907	8
Baten	0	21	21
Resultaat Verkiezingen	914	885	29

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op het product Verkiezingen is 29.000 euro voordelig.

Lasten

De afwijking in de lasten bedraagt 8.000 euro voordelig, omdat de kosten voor het organiseren van de Tweede Kamerverkiezingen 8.000 euro lager zijn uitgevallen dan het beschikbare budget.

Baten

De afwijking in de baten bedraagt 21.000 euro voordelig. Er zijn baten ontvangen vanuit de gemeente Losser vanwege het vergoeden van voorgesloten kosten door gemeente Enschede.

Financiën en organisatie

Het programma Financiën en organisatie houdt zich bezig met Optimaal faciliteren van gemeentelijke taken passend bij het primaire proces en Een betrouwbare en voor lange termijn houdbare financiële huishouding.

Bedragen x 1.000 Euros	Begroting primair	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo (- = nadeel)
Algemene belastingen	2.379	2.379	2.346	33
Algemene inkomsten	-7.576	-5.917	-9.214	3.297
Basisregistratie	2.285	2.417	2.078	339
Bedrijfsvoering	10.119	12.382	12.167	214
Gemeentearchief	555	879	795	84
Interne dienstverlening	64.491	64.556	62.900	1.656
Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	12.031	12.136	11.989	147
Regionale dienstverlening	12.289	14.415	16.852	-2.437
Rente & treasury	10.446	10.446	10.940	-493
Sport- en wijkaccommodaties	120	120	97	23
Vastgoedbedrijf	18.276	18.589	16.877	1.712
Totaal Lasten	125.415	132.402	127.827	4.575
Algemene belastingen	63.640	63.640	66.462	2.822
Algemene inkomsten	0	0	1.349	1.349
Algemene uitkering	503.909	539.387	539.441	54
Basisregistratie	35	35	7	-27
Bedrijfsvoering	0	1.230	1.109	-121
Gemeentearchief	0	0	0	0
Interne dienstverlening	2.955	3.243	3.483	240

Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	917	917	1.046	129
Regionale dienstverlening	13.287	15.738	18.295	2.557
Rente & treasury	11.917	11.917	14.946	3.028
Vastgoedbedrijf	16.950	17.792	16.750	-1.042
Totaal Baten	613.609	653.899	662.888	8.989
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	488.194	521.497	535.061	13.564
Algemene inkomsten	5.194	5.194	5.436	-242
Algemene uitkering	0	10.844	10.844	0
Interne dienstverlening	5.494	5.794	5.924	-130
Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	5.402	5.402	5.402	0
Rente & treasury	278	278	278	0
Vastgoedbedrijf	1.351	2.199	2.654	-455
Totaal Storting reserves	17.718	29.709	30.536	-827
Algemene inkomsten	18.101	16.018	7.317	-8.701
Algemene uitkering	0	4.789	4.789	0
Bedrijfsvoering	0	50	0	-50
Gemeentearchief	0	50	50	0
Interne dienstverlening	5.308	5.369	3.096	-2.273
Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	2.838	2.943	2.769	-173
Vastgoedbedrijf	1.817	2.134	2.087	-47
Totaal Onttrekking reserves	28.063	31.353	20.109	-11.244
Gerealiseerde saldo van mutaties reserves	10.345	1.644	-10.426	-12.071
Gerealiseerd resultaat	498.539	523.141	524.634	1.493

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	2.379	2.346	33
Baten	63.640	66.462	2.822
Resultaat Algemene belastingen	-61.262	-64.116	2.854

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op het product algemene Belastingen is 2.854.000 euro voordelig

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 33.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit:

- Een voordeel van 644.000 euro als gevolg van het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van de verbonden partij Gemeentelijk Belastingkantoor Twente;
- Een nadeel van 253.000 euro door een dotatie in de voorziening oninbaar ten aanzien van onder andere de Onroerende Zaak Belasting;
- Een nadeel van 358.000 euro op de gemeentelijke bijdrage aan het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 2.822.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit:

- Een meeropbrengst op de WOZ-niet woningen van 1.853.000 euro. Bij het vaststellen van het tarief in december 2024 zijn concept WOZ-waarde het uitgangspunt geweest, terwijl er ook nog een optimalisatieslag van de waarden liep. Deze optimalisatieslag heeft erin geresulteerd dat de waarden van niet woningen aanzienlijk hoger kwamen te liggen dan de concept WOZ-waarden. Hetgeen heeft geleid tot een hogere opbrengst en zal in 2026 gecompenseerd worden met een gereduceerd tarief;
- Een lagere opbrengst OZB woning van 295.000 euro als gevolg van minder toevoegingen van woningen ten opzichte van de prognose en verschil in moment van afronden van WOZ-waarden;
- Een hogere opbrengst op OZB-niet woning van 1.238.000 euro als gevolg van onder ander de afhandeling van bezwaar-/beroepschriften. Deze is van invloed geweest op de realisatie van de opbrengsten en daarnaast heeft de optimalisatieslag van niet woningen hier ook een rol in gespeeld. Hetgeen heeft geleid tot een hogere opbrengst, welke wordt gecompenseerd in 2026;
- Overige belastingsoorten per saldo een voordeel van 26.000 euro.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	-5.917	-9.214	3.297
Baten	0	1.349	1.349
Storting reserves	5.194	5.436	-242
Onttrekking reserves	16.018	7.317	-8.701
Resultaat Algemene inkomsten	-16.741	-12.445	-4.297

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product algemene inkomsten bedraagt 4.297.000 euro nadelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 3.297.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit:

- Een hogere afdracht voor de compensatie BTW vanuit de kostendekkende tarieven van 4,015 miljoen euro;
- Een nadeel van 282.000 euro door een extra storting in de voorziening personeel als gevolg van dat medewerkers per saldo meer hebben ingelegd dan opgenomen, conform de (in 2022 gewijzigde) regelgeving rondom spaarverlof;
- Een nadeel van 86.000 euro op het personeelsbudget als onder ander het gevolg van (vervanging vanwege) langdurige ziekte en vervanging bij detachering. Hier staan ook opbrengsten tegenover;
- Een nadeel van 591.000 euro vanuit verrekeningen uit vorige jaren met betrekking tot B.T.W. (zie ook de tegenhanger bij de baten hiervoor.)
- Een voordeel van 242.000 op het budget loon & prijs compensatie. Conform de financiële verordening wordt dit gestort in de egalisatiereserve loon- en prijscompensatie, zie ook de afwijking op de stortingen in de reserves.

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 1.349.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit:

- Hogere baten van 45.000 euro als gevolg van een detacheringsopbrengst
- Hogere baten van 1.304.000 euro als gevolg van ontvangsten uit verrekeningen met de belastingdienst met betrekking tot B.T.W. uit vorige jaren.

Storting reserve

Reserve loon- en prijscompensatie:

Conform de financiële verordening wordt het voordeel van 242.000 euro op het budget loon & prijscompensatie gestort in de egalisatiereserve loon- en prijscompensatie.

Onttrekking reserve

Algemene Reserve;

Bij het vaststellen van de gemeentebegroting 2025-2028 was er voor 2025 geen sluitend middelenkader. Deze onttrekking van 8.721.000 euro aan de algemene reserve heeft niet plaatsgevonden.

Reserve Wederopbloei

De reserve wederopbloei is voor 21.300 euro vrijgevallen in verband met opheffing.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Baten	539.387	539.441	54
Storting reserves	10.844	10.844	0
Onttrekking reserves	4.789	4.789	0
Resultaat Algemene uitkering	-533.332	-533.387	54

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product Algemene uitkering bedraagt 54.000 euro positief.

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 54.000 euro voordelig en wordt veroorzaakt door een nabetaling vanuit de decembercirculaire 2025 die niet was voorzien vanuit de doorrekening van deze circulaire medio december 2025.

Storting reserves

De storting in de algemene reserve bestaat uit de resultaten uit de diverse circulaires:

- Een voordelig resultaat op de decembercirculaire 2024 van 935.000 euro;
- Een voordelig resultaat op de meicirculaire 2025 van 5.353.000 euro;
- Een voordelig resultaat op de septembercirculaire 2025 van 4.554.000 euro.

Onttrekking Reserves

De onttrekkingen uit de algemene reserve bestaat uit de resultaten uit de diverse circulaires:

- Een nadelig resultaat op de septembercirculaire 2024 van 1.010.000 euro
- Een nadelig resultaat op de decembercirculaire 2025 van 3.780.000 euro

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	2.417	2.078	339
Baten	35	7	-27
Resultaat Basisregistratie	2.383	2.071	312

Toelichting/analyse

Het product Basisregistratie bestaat uit de onderdelen GBA en Basisregistratie vastgoed.

Resultaat

Het resultaat op het product Basisregistratie is 312.000 euro voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 339.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit;

- Lagere uitgaven doordat de aanbesteding van vervangende software vertraging heeft opgelopen (160.000 euro).
- Lagere lasten door een hogere doorbelasting van uren naar projecten. Hierdoor vallen de apparaatskosten lager uit dan begroot (180.000 euro).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 27.000 euro nadelig en wordt veroorzaakt doordat de afwikkeling van doorberekende werkzaamheden via de lasten verloopt (zie toelichting lasten).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	12.382	12.167	214
Baten	1.230	1.109	-121
Onttrekking reserves	50	0	-50
Resultaat Bedrijfsvoering	11.102	11.058	43

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op het product bedrijfsvoering is 43.000 euro voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 214.000 euro voordelig en bestaat voornamelijk uit;

- Lagere lasten 196.000 euro vanuit het programma Duurzaam, Wonen, Leven en Werken. Dit wordt voor 208.000 euro veroorzaakt door niet ingevulde vacatureruimte en bijdrages van het UWV in verband met ziekte en door 12.000 hogere overige lasten.
- Hogere lasten van 101.000 euro komt vanuit het programma Vitaal en sociaal en bestaat uit: Een voordeel van 302.000 euro als gevolg van vacatureruimte binnen de overhead van het programma. Een nadeel van 403.000 euro als gevolg van personele wisselingen binnen het onderdeel overhead van het programma.
- Lagere lasten van 121.000 euro inzake het samenwerkingsverband G40, hier staan ook lagere baten tegenover (zie toelichting baten).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 121.000 euro nadelig en bestaat voornamelijk uit;

- Lagere baten van 121.000 euro inzake het samenwerkingsverband G40, hier staan ook lagere lasten tegenover

Onttrekkingen reserves

De afwijking bedraagt 50.0000 euro nadelig en wordt veroorzaakt door:

- Lagere onttrekking van 50.000 euro aan de reserve voor het budget rechtmatigheidsverantwoording Sociaal Domein.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	879	795	84
Baten	0	0	0
Onttrekking reserves	50	50	0
Resultaat Gemeentearchief	829	744	84

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat op het product Gemeentearchief is 84.000 euro voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 84.000 nadelig en wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de personeelslasten lager zijn dan begroot als gevolg van het nog niet bereiken van het maximum van de functieschaal.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	64.556	62.900	1.656
Baten	3.243	3.483	240
Storting reserves	5.794	5.924	-130
Onttrekking reserves	5.369	3.096	-2.273
Resultaat Interne dienstverlening	61.737	62.245	-507

Toelichting/analyse

Resultaat

Het product 'Interne dienstverlening' sluit af met een nadelig resultaat van 507.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1.656.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten van € 556.000 ten aanzien van de loonkosten. Binnen de loonkosten is bij Informatiebeheer sprake van € 1.000.000 hogere lasten op het personeelsbudget. Hiervoor is bij de zomernota/gemeentebegroting een structureel knelpunt opgevoerd en toegekend, waarover tevens is gerapporteerd in de tussenrapportage 2025. Bij de overige afdelingen zijn per saldo de loonkosten € 444.000 lager uitgevallen. Binnen dit saldo hebben zich nadelige effecten voorgedaan als gevolg van ziekte,

vroegtijdige vervanging, lopende regelingen en extra inhuur, evenals lagere lasten door niet ingevulde vacatureruimte en overige personele budgetten.

- Hogere lasten van 468.000 euro voor het gemeenschappelijk havenbedrijf, hier staan ook hogere baten tegenover (zie toelichting baten).
- Hogere lasten voor de catering (290.000 euro hoger), die ook één op één zijn doorberekend/doorbelast aan gebruikers.
- Hogere lasten voor de koffie (100.000 euro hoger), deels door een nieuwe Europese aanbesteding en deels door een hogere bezetting van personeel.
- Hogere lasten voor de schoonmaak (300.000 euro hoger), als gevolg van nieuwe Europese overeenkomsten en marktconforme tarieven.
- Lagere lasten voor inhuur (135.000 euro lager) en lagere lasten voor onder andere porto- en drukkosten (155.000 euro lager).
- Hogere lasten van 147.000 euro is met name extra verleende en in rekening gebrachte ondersteuning voor de interne organisatie en diensten voor derden (zoals detacheringen) bij externe partijen. Hier staat tegenover ook hogere baten dan begroot.
- Lagere lasten van 2.227.000 euro binnen het IT bedrijf doordat activiteiten doorschuiven naar 2026 op gebied van transitie naar de cloud-programma/digitalisering en IT-projecten, hier staat ook een lagere onttrekking tegenover (zie toelichting onttrekking).
- Lagere lasten van 663.000 euro voor het de Trainees, Twenste kracht en IT Platform, hier staan ook lagere baten tegenover (zie toelichting baten).
- Lagere lasten van 220.000 euro op de verzekeringsportefeuille (o.a. de wa verzekering en brandverzekering).
- Lagere lasten 117.000 voor CIO als gevolg van landelijke vertraging op de invoering van wet- en regelgeving en transitie van digitalisering. (zie toelichting onttrekkingen).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 240.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere baten van 663.000 euro in verband met het de Trainees, Twenste kracht en IT Platform, hier staan ook lagere lasten tegenover.
- Hogere baten van 468.000 euro in verband met het gemeenschappelijke havenbedrijf, hier staan ook hogere lasten tegenover.
- Hogere baten van 290.000 euro in verband met doorberekening grotendeels van cateringkosten.
- Hogere baten (restant) van 147.000 euro is met name extra verleende en in rekening gebrachte ondersteuning voor de interne organisatie en diensten voor derden (zoals detacheringen) bij externe partijen. Hier staat tegenover ook hogere lasten dan begroot.

Storting reserve

De afwijking bedraagt 130.000 euro nadelig en wordt veroorzaakt door:

- Hogere storting in de reserve IT 130.000 euro, de kosten worden gemaakt in 2026 en vloeit voort uit het voldoen Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wet Wmebv).

Onttrekkingen reserves

De afwijking bedraagt 2.273.0000 euro nadelig en wordt veroorzaakt door:

- Lagere onttrekking van 2.227.000 euro, waarbij 1.460.000 uit de Reserve Transitiefonds en 766.000 euro uit de IT Reserves ten aanzien van het cloud-

programma en IT-projecten. Deze kosten worden in 2026 gemaakt en vervolgens aan de reserve onttrokken.

- Lagere onttrekking van 117.000 euro uit de reserve Informatie Investerings Projecten (IIP) inzake versnelling digitalisering en informatie beheer, deze uitgaven vinden plaats in 2026 en ook vervolgens de onttrekking.
- Lagere onttrekking van € 61.000, doordat de geplande herinrichting van taken en de daarvoor benodigde inzet van middelen samenhangend met de aanbesteding en implementatie van een nieuwe financiële applicatie later plaatsvinden. In 2026 zal de implementatie van de nieuwe financiële applicatie plaatsvinden.
- Hogere onttrekking uit de Reserve "Flankerend beleid" 248.000 euro, doordat meer gebruik gemaakt is van diverse afgesloten personele regelingen.
- Lagere onttrekking uit onder andere Reserve Werkplekinrichting en Vastgoed o.a. door lagere afschrijving en renteomslag (116.000 euro lager).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	12.136	11.989	147
Baten	917	1.046	129
Storting reserves	5.402	5.402	0
Onttrekking reserves	2.943	2.769	-173
Resultaat Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	13.678	13.576	103

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product 'Onderwijshuisvesting' is 103.000 euro voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 147.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere lasten vanwege bijgestelde omslagrente (250.000 euro voordelig).
- Lagere kapitaallasten in 2025 dan begroot (68.000 euro voordelig).
- Hogere lasten voor personeel in 2025 (95.000 euro nadelig) door inhuur in verband met ziekte.
- Hogere lasten door onder andere hogere OZB en kosten voor het verplaatsen van noodunits (76.000 euro nadelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 129.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door hogere baten op de huren (70.000 euro voordelig) en overige diverse hogere doorbelasting van lasten aan onderwijsinstellingen (59.000 euro voordelig).

Onttrekking reserves

De onttrekking aan de reserve was 173.000 euro lager dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de lagere kapitaallasten in 2025.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	14.415	16.852	-2.437
Baten	15.738	18.295	2.557
Storting reserves	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0
Resultaat Regionale dienstverlening	-1.322	-1.443	121

Resultaat

Het resultaat op het product regionale dienstverlening is 121.000 euro voordelig.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 2.437.000 euro nadelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere lasten voor de kosten voor de medewerkers van de zelfstandige entiteit Onderhoud Enschede niet begroot zijn van 3.297.000 euro. Dit nadelig effect wordt gedekt door een voordelig effect op de baten (zie toelichting baten).
- Lagere lasten omdat er kunnen minder kosten doorbelast kunnen worden aan derden (vanuit DWLW) , dan vooraf verwacht (759.000 euro lager).
- Lagere lasten 102.000 euro per saldo in verband met externe dienstverlening, hier staan ook lagere baten tegenover (zie toelichting baten).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 2.557.000 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere baten voor de door te belasten kosten voor de medewerkers van de zelfstandige entiteit Onderhoud Enschede die niet begroot zijn van 3.297.000 euro euro.
- Lagere baten omdat er minder opdrachten van derden zijn dan vooraf verwacht (759.000 euro lager).
- Lagere baten 110.000 euro per saldo in verband met externe dienstverlening, hier staan ook lagere lasten tegenover.
- Hogere baten dan begroot door extra huurinkomsten (21.000 euro hoger) en hogere doorbelastingen van facilitaire diensten (schoonmaak, koffie, energie, etc.), mede als gevolg van indexaties en prijsstijgingen (108.000 euro hoger).

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	10.446	10.940	-493
Baten	11.917	14.946	3.028
Storting reserves	278	278	0
Resultaat Rente & treasury	-1.193	-3.728	2.535

Toelichting/analyse

Resultaat

Het resultaat van het product Rente & Treasury is 2.535.000 euro voordelig. Een uitgebreide toelichting is te vinden in de financieringsparagraaf.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 493.000 euro nadelig en bestaat uit:

- 25.000 euro nadeel door een afwijking op de rentelaste. (Hier staat overigens een flink bedrag aan rentebaten tegenover vanuit het saldo bij de schatkist).
- 189.000 euro hogere lasten door hogere rentevergoeding over de verliesvoorziening van het grondbedrijf door een hoger saldo per begin 2025 dan was begroot.
- 185.000 euro hogere kapitaallasten door de hogere boekwaarde van de deelnemingen die onder financiële activa op de gemeentebalans staan door de aankoop van de aandelen Twence;

- 94.000 euro hogere lasten dan begroot voor inhuur adviseurs. Deze inhuur was nodig in 2025 voor het dossier herziening zekerheden bij de leningen FC Twente en de afronding van de aandelentransactie Twence.

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 3.028.000 euro voordelig en bestaat uit:

- 3.103.000 euro hogere rentebaten over het saldo bij de schatkist door een hoger saldo door achterblijvende uitgaven;
- 1.380.000 euro hogere dividendbaten, waarvan 906.000 euro komt door de niet begrote extra dividenduitkering vanuit de in december 2024 aangekochte aandelen Twence. Ook de dividendopbrengsten van de BNG Bank, Enexis en het OLCCT waren horen dan begroot.
- 1.453.000 euro lagere rentebaten uit de kapitaallasten omdat de omslagrente is verlaagd van 1,5% begroot naar 1,25% in realisatie. Dit is inclusief de renteverrekening op de grondexploitaties waarvoor vanaf 2025 ook de omslagrente geldt vanuit de BBV-regelgeving.

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	120	97	23
Resultaat Sport- en wijkaccommodaties	120	97	23

Resultaat

Bedragen x 1.000 euro	Begroting (na wijziging)	Realisatie	Saldo
Lasten	18.589	16.877	1.712
Baten	17.792	16.750	-1.042
Storting reserves	2.199	2.654	-455
Onttrekking reserves	2.134	2.087	-47
Resultaat Vastgoedbedrijf	861	694	167

Toelichting/analyse

Het resultaat van dit product bestaat uit de resultaten van het Vastgoedbedrijf (resultaat nihil), het onderdeel Exploitatie Maatschappelijk Vastgoed (EMV) (48.000 euro nadelig en het Makelpunt (215.000 euro voordelig). Het Vastgoedbedrijf is een gesloten systeem waarbij het saldo van baten en lasten conform het vastgoedgebeleid wordt verrekend met de egaliseringsreserve vastgoed. Hierdoor is doorgaans per saldo het resultaat van het vastgoedbedrijf 0. Uitzonderingen kunnen hierop van toepassing zijn wanneer andere afspraken worden gemaakt. De resultaten van EMV en het Makelpunt worden niet verrekend met de egaliseringsreserve.

Resultaat

Het resultaat van het product 'Vastgoedbedrijf' is 167.000 euro voordelig.

Dit bestaat uit een nadeel op EMV van 48.000 euro en een voordeel op het Makelpunt van 215.000 euro.

Lasten

De afwijking op de lasten bedraagt 1,712 euro voordelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere lasten voor het Makelpunt (215.000 euro voordelig) omdat de behoefte aan uitbreiding van het team minder groot was dan oorspronkelijk gedacht.
- Hogere lasten door diverse aanschaf bij EMV (48.000 euro nadelig).
- Hogere lasten door afschrijvingen (337.000 euro nadelig).
- Lagere lasten vanwege bijgestelde omslagrente (157.000 euro voordelig).
- Lagere lasten door boekwaardes te ontvangen intern van GPO (684.000 euro voordelig).
- Lagere lasten door doorbelasting van personeelskosten naar projecten (184.000 euro voordelig).
- Lagere lasten door bijdrage voor verbouwing van de Kwekerij tot de Stadskas die volledig gestort is in de reserve conform raadsbesluit 2500022495 (450.000 euro voordelig).
- Lagere lasten door aanbestedingsvoordeel brandverzekeringen (64.000 euro voordelig).
- Lagere lasten door de technische boeking voor leegstand niet te verwerken (670.000 euro voordelig, zie ook baten).
- Hogere lasten vanwege niet verrekenbare BTW (238.000 euro nadelig).
- Lagere lasten door onder andere lager personeelslasten, etc. (109.000 euro voordelig).
- Hogere lasten door SPUK BTW sport correctie 2025 (184.000 euro nadelig).

Baten

De afwijking op de baten bedraagt 1,043 miljoen euro nadelig. Dit wordt veroorzaakt door:

- Hogere baten voor EMV (24.000 euro) vanwege hogere doorbelasting van exploitatiekosten.
- Lagere baten vanwege minder externe huuropbrengsten (302.000 euro nadelig).
- Lagere baten vanwege minder interne huuropbrengsten (338.000 euro nadelig).
- Lagere baten door de technische boeking voor de leegstand niet te verwerken (670.000 nadelig, zie ook lasten).
- Hogere baten door ontvangen DUMAVA subsidies voor verduurzaming (59.000 euro voordelig).
- Hogere baten door SPUK BTW sport correctie 2025 (184.000 euro voordelig).

Storting reserves

De afwijking van de storting in de reserve van 455.000 euro heeft als oorzaak de lagere lasten van het vastgoed object de Kwekerij tot de Stadskas in de exploitatie (kapitaallasten, onderzoekskosten en huur).

Onttrekking reserves

De onttrekkingen aan reserves zijn 47.000 euro lager.

8.3. Taakvelden

Het volgende overzicht geeft inzicht in de gerealiseerde baten en lasten per taakveld en het verdelingsprincipe van de taakvelden naar de programma's. De reservemutaties zijn zichtbaar op taakveld 0.10 en het gerealiseerde resultaat is vermeld op taakveld 0.11.

Bedragen in 1.000 euro's	Begroting 2025	Realisatie 2025	V&S Lasten	V&S Baten	DWLW Lasten	DWLW Baten	S&B Lasten	S&B Baten	F&O Lasten	F&O Baten
0.1 Bestuur	9.293	12.783	0	0	0	0	12.988	204	0	0
0.2 Burgerzaken	5.321	4.950	0	0	0	0	9.130	4.768	588	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.450	896	0	0	0	0	0	0	13.478	12.582
0.4 Overhead	76.761	74.615	0	0	2.325	0	3.391	0	90.046	21.146
0.5 Treasury	-1.471	-4.006	0	0	0	0	0	0	10.940	14.946
0.61 OZB woningen	-25.202	-24.879	0	0	0	0	0	0	2.233	27.112
0.62 OZB- niet woningen	-33.901	-36.970	0	0	0	0	0	0	0	36.970
0.63 Parkeerbelasting	-4.606	-4.716	0	0	0	4.716	0	0	0	0
0.64 Belastingen Overig	-1.351	-1.369	0	0	0	0	0	0	112	1.481
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-539.387	-539.441	0	0	0	0	0	0	0	539.441
0.8 Overige baten en lasten	-6.117	-10.805	0	0	0	0	0	0	-9.501	1.304
0.9 Vennootschapsbelasting [VpB]	296	320	0	0	288	0	0	0	33	0
0.10 - Mutaties reserves	729	29.374	30.942	27.792	21.876	5.891	400	588	30.536	20.109
0.11 - Resultaat	0	192	0	0	0	0	0	0	192	0
Totaal - 0. Bestuur en ondersteuning	-518.183	-499.054	30.942	27.792	24.489	10.607	25.909	5.561	138.657	675.091
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	17.090	16.706	0	0	0	0	16.706	0	0	0
1.2 Openbare orde en Veiligheid	5.136	4.388	352	0	1.267	67	10.892	8.056	0	0
Totaal - 1. Veiligheid	22.226	21.093	352	0	1.267	67	27.598	8.056	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	22.902	23.461	0	0	26.458	2.997	0	0	0	0
2.2 Parkeren	1.714	1.400	0	0	12.446	11.046	0	0	0	0

2.4 Economische Havens en waterwegen	268	316	0	0	376	60	0	0	0	0
Totaal - 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	24.884	25.177	0	0	39.280	14.103	0	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	4.652	4.671	0	0	4.630	200	0	0	287	45
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	364	-2.071	0	0	3.539	5.610	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2.287	2.074	0	0	2.463	389	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	1.041	855	0	0	1.761	8	0	0	0	899
Totaal - 3. Economische zaken	8.344	5.529	0	0	12.393	6.207	0	0	287	944
4.2 Onderwijshuisvesting	10.851	10.610	0	0	0	0	0	0	11.656	1.046
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	9.410	8.654	23.740	15.421	0	0	0	0	334	0
Totaal - 4. Onderwijs	20.261	19.263	23.740	15.421	0	0	0	0	11.989	1.046
5.1 Sportbeleid en activering	2.869	2.554	3.609	1.056	0	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	9.936	9.577	10.038	613	56	0	0	0	97	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticip	17.241	17.059	0	0	18.793	966	0	0	3.399	4.168
5.4 Musea	2.912	2.823	0	0	2.037	8	0	0	795	0
5.6 Media	3.257	3.257	0	0	3.257	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	19.275	18.359	1.357	0	17.262	937	683	6	243	243
Totaal - 5. Sport, cultuur en recreatie	55.490	53.628	15.004	1.669	41.404	1.911	683	6	4.534	4.412
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	16.907	17.266	30.465	17.785	0	0	4.726	140	0	0
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	540	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvrz WMO	3.328	3.413	3.413	0	0	0	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvrz Jeugd	693	325	325	0	0	0	0	0	0	0
6.23 Toegang en eerstelijnsvrz Integraal	17.144	16.786	16.634	23	0	0	175	0	0	0

6.3 Inkomensregelingen	32.778	28.570	146.635	122.635	0	-4.118	450	0	2	0
6.4 WSW en beschut werk	29.816	29.182	38.991	9.809	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	24.176	23.409	25.273	2.260	0	0	396	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	7.747	6.629	8.419	2.226	0	0	436	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	24.623	21.866	21.866	0	0	0	0	0	0	0
6.712 Begeleiding (WMO)	22.631	22.207	22.208	1	0	0	0	0	0	0
6.713 Dagebesteding (WMO)	8.401	8.464	8.464	0	0	0	0	0	0	0
6.714 Overig maatwerkarrangementen (WMO)	-383	-14	-14	0	0	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	1.652	2.209	557	0	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	56.755	58.991	59.095	104	0	0	0	0	0	0
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	462	462	0	0	0	0	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	2.114	2.114	0	0	0	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	36.508	35.854	38.234	2.380	0	0	0	0	0	0
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.749	3.132	3.132	0	0	0	0	0	0	0
6.791 PGB WMO	4.895	4.957	4.957	0	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	35.697	31.529	31.791	263	0	0	0	0	0	0
6.812 Maatschappelijke en vrouwenopvang (WMO)	23.780	22.377	26.211	3.834	0	0	0	0	0	0

6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	5.368	5.057	5.057	0	0	0	0	0	0	0
6.822 Jeugdreclassering	1.066	1.262	1.262	0	0	0	0	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.91 Coördinatie en Beleid WMO	3.513	4.178	4.178	0	0	0	0	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	2.656	2.823	5.526	2.702	0	0	0	0	0	0
Totaal - 6. Sociaal domein	360.387	352.489	506.905	164.578	0	-4.118	6.182	140	2	0
7.1 Volksgezondheid	11.242	9.902	11.078	1.177	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	-3.911	-3.198	0	0	20.620	23.818	0	0	0	0
7.3 Afval	-1.843	-1.698	0	0	31.223	32.921	0	0	0	0
7.4 Milieubeheer	1.885	1.593	0	0	10.356	8.763	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	393	37	413	113	372	636	0	0	0	0
Totaal - 7. Volksgezondheid en milieu	7.766	6.635	11.491	1.290	62.571	66.138	0	0	0	0
8.1 Ruimte en leefomgeving	4.986	5.877	0	0	7.606	3.239	281	0	2.735	1.505
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.070	201	0	0	25.924	25.723	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	11.768	9.161	0	0	18.458	9.914	265	0	351	0
Totaal - 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vern	18.825	15.239	0	0	51.988	38.876	546	0	3.086	1.505
Totaal	0	0	588.435	210.750	233.392	133.791	60.918	13.763	158.556	682.998

In het overzicht van baten en lasten (hoofdstuk 5) zijn de algemene dekkingsmiddelen, overhead, heffing Vpb en onvoorzien afzonderlijk gepresenteerd. De algemene dekkingsmiddelen betreffen de lasten en baten uit de taakvelden 0.5 treasury (saldo financieringsfunctie), de baten voor de taakvelden 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB niet-woningen, 0.64 Belastingen overig en 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds. Overhead betreft het taakveld 0.4 Ondersteuning organisatie. Heffing Vpb betreft taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting. Het bedrag voor 'onvoorzien' betreft het taakveld 0.8 Overige baten en lasten.

Overhead

Om de Raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap over die kosten te geven, is wettelijk voorgeschreven om vanaf 2017 de kosten van de overhead apart te presenteren. In de programma's zijn alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Overhead bevat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Wij onderscheiden hierin 3 categorieën:

1. Facilitaire overhead: alle kosten van de ondersteunende taken binnen de zogenaamde PIOFACH-functies;
2. Bestuurszaken en bestuursondersteuning: de ambtelijke ondersteuning en beleidsadvisering van de burgemeester en het College van B&W;
3. Programmaoverhead: alle kosten van leidinggevende en ondersteunende functies die binnen de programma's zijn georganiseerd.

In onderstaande tabellen geven we een beeld van de overhead (saldo: lasten en baten).

Bedragen in 1.000 euro's	Begroting 2025	Realisatie 2025
Financiën en organisatie	70.573	68.900
Samenleving en bestuur	3.731	3.391
Duurzaam wonen, leven en werken	2.310	2.325
Totale overhead	76.614	74.615

Binnen de gemeente administratie is sprake van gesloten systemen (rioleringen, afval, etc.). In deze gevallen blijft een deel van de overhead conform ons verdelingsprincipe toegerekend aan deze programma's. Daardoor is naast het programma Financiën en organisatie ook binnen Duurzaam wonen, leven en werken en Samenleving en bestuur overhead aanwezig. Binnen het programma Samenleving en bestuur heeft deze overhead betrekking op de ondersteuning van het bestuur en de directie. Deze overhead bedraagt 3,3 miljoen euro. De overhead binnen het programma Duurzaam wonen, leven en werken bedraagt 2,2 miljoen euro en wordt toegerekend aan gesloten systemen. Zie ook taakveld 0.4 Ondersteuning organisatie in het taakvelden overzicht hiervoor.

De totale lasten voor het taakveld overhead vormen de basis voor de toerekening van de overhead aan leges en heffingen. Dit is opgenomen in hoofdstuk 3.1 lokale heffingen.

Heffing VPB

De vennootschapsbelasting betreft belastingplichtige activiteiten binnen het programma DWLW voor een bedrag van 288.600 euro en binnen het programma Financiën en organisatie voor een bedrag van 32.700 euro.

Bij DWLW betreft dit vennootschapsbelasting op reclameopbrengsten op openbare terreinen. De vennootschapsbelasting bij het programma Financiën en organisatie heeft betrekking op de diensten voor derden vanuit het IT-bedrijf.

Onvoorzien

De begrotingspost onvoorzien in het overzicht van baten en lasten van 10,8 miljoen euro bestaat voornamelijk uit ontvangsten van compensabele Btw. Voor 1,3 miljoen euro is de compensabele Btw van de belastingdienst ontvangen en voor 8,4 miljoen euro is de compensabele Btw afkomstig van de producten Afval, Riolering en Parkeren.

De resterende 1,1 miljoen euro bestaat uit een optelsom van een gemeentebreed voordeel op de personeelslasten en uitgaven voor de Kracht van Enschede.

8.4. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Bedragen in 1.000 euro's			Begroting (na wijziging) 2025			Realisatie 2025			Begrotingafwijking 2025		
Programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Waarvan onrechtmatig	Categorie
Vitaal en sociaal	185.292	569.111	-383.819	182.958	557.493	-374.535	-2.334	11.618	9.284	0	
Duurzaam wonen, leven en werken	129.330	221.311	-91.981	127.900	211.516	-83.616	-1.431	9.795	8.365	0	
Samenleving en bestuur	14.046	59.014	-44.968	13.175	60.518	-47.343	-871	-1.504	-2.375	1.504	1 en 3
Financien en organisatie	653.899	132.402	521.497	662.888	127.827	535.061	8.989	4.575	13.564	0	
Saldo baten en lasten	982.567	981.838	729	986.820	957.354	29.566	4.353	24.484	28.837	1.504	
Programma	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo	Waarvan onrechtmatig	Categorie
Vitaal en sociaal	12.729	10.517	2.212	27.792	30.942	-3.150	15.063	-20.426	-5.363		
Duurzaam wonen, leven en werken	6.643	11.696	-5.053	5.891	21.876	-15.985	-752	-10.181	-10.932		
Samenleving en bestuur	468	0	468	588	400	188	120	-400	-279		
Financien en organisatie	31.353	29.709	1.644	20.109	30.536	-10.426	-11.244	-827	-12.071		
Saldo van mutaties reserves	51.193	51.922	-729	54.381	83.755	-29.374	3.188	-31.833	-28.645		
Gerealiseerd resultaat	1.033.760	1.033.760	0	1.041.301	1.041.109	192	7.597	-7.405	192		

Toelichting

De afwijkingen van de begroting zijn in hoofdstuk 8.2 toegelicht: Analyse op afwijkingen tussen begroting en overzicht baten en lasten. Van onrechtmatigheden is sprake als:

1. het lasten- of investeringsbudget is overschreden;
2. reservemutaties niet door een raadsbesluit zijn gedekt;
3. onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten niet tijdig tot begrotingswijzigingen hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld.

In dit hoofdstuk worden de begrotingsonrechtmatigheden toegelicht. Voor de categorie lastenoverschrijdingen wordt ook aangegeven of de lastenoverschrijdingen voor de raad als acceptabel kunnen worden aangemerkt volgens de situaties, zoals die in art.11 lid 4 Financiële verordening zijn vastgelegd:

1. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
2. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
3. De overschrijding is tijdig aan de raad gemeld via een toelichting in de gemeenterekening.

De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het programmaniveau. De conclusies worden samengevat in onderstaande tabel. Hieruit blijkt dat de lastenoverschrijding op het programma Samenleving en bestuur als acceptabel wordt aangemerkt.

Begrotingsonrechtmatigheid

Programma	Product	Bedrag afwijking	Aanvaardbaar ja/nee	Motivering conclusie
Samenleving en bestuur	College van B&W	-3.020	Ja	hogere wetgeving
Samenleving en bestuur	Ondersteuning College van B&W en directie	-345	Ja	1,3
Samenleving en bestuur	Publieksdienstverlening	-575	Ja	1,3

1 overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren

2 overschrijding op een open-einde regeling

3 overschrijding is tijdig gemeld

Analyse begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Wij hebben de investeringskredieten en de uitputting hiervan beoordeeld. De investeringen hebben plaatsgevonden binnen de hiervoor door de raad geautoriseerd kredieten en zijn daarmee rechtmatig tot stand gekomen. Voor meer informatie en details verwijzen wij naar 3.11 paragraaf Investeringskredieten.

Voor meer informatie en details verwijzen wij naar 3.11 paragraaf Investeringskredieten.

8.5. Wet Normering Topinkomens (WNT)

WNT-verantwoording 2025 Gemeente Enschede

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Gemeente Enschede van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2025 voor de Gemeente Enschede is 246.000 euro. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen in euros	R.J. Jongedijk	C. Meijer	J. J. Ligteringen	M. de Graaf
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris/Strategisch adviseur *	Plaatsvervanger en Griffier	Gemeentesecretaris/Algemeen directeur
Aanvang en einde functie vervulling in 2025	01-01-2025 tot en met 31-12-2025	01-01-2025 tot en met 31-12-2025 *	01-01-2025 tot en met 31-12-2025	01-12-2025 tot en met 31-12-2025
Deeltijdfactor in fte	1	1	0,889	1
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.807,92	159.646,93	110.048,77	13.850,49
Beloningen betaalbaar op termijn	24.455,34	23.308,08	17.747,28	1.943,23
<i>Subtotaal</i>	164.263,26	182.955,01	127.796,05	15.793,72
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 2025	246.000,00	246.000,00	218.694,00	20.893,15
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Totale bezoldiging	164.263,26	182.955,01	127.796,05	15.793,72

Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens 2024				
Functiegegevens		Gemeentesecretaris	Plaatsvervangend griffier	NVT
Aanvang en einde functie vervulling	01-01-2024 tot en met 31-12-2024	01-01-2024 tot en met 31-12-2024	01-08-2024 tot en met 31-12-2024	
Deeltijdfactor 2024 in fte	1	1	0,889	NVT
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	139.428,90	162.898,65	51.180,42	
Beloningen betaalbaar op termijn	22.881,24	23.390,28	6.139,15	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum 2024	233.000,00	233.000,00	86.590,06	
Totale bezoldiging 2024	162.310,14	186.288,93	57.319,57	NVT

* De heer Meijer vervult met ingang van 16 juni 2025 de functie van strategisch adviseur en wordt sinds 1 augustus gedetacheerd. De heer Meijer wordt op grond van artikel 1.1 sub b onder 6 WNT nog aangemerkt als topfunctionaris

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

Gegevens 2025 Bedragen in euros	J.W. Kradolfer	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris ad interim	
Kalenderjaar	2025	2024
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1-1-2025 t/m 31-10-2025	11-11-2024 t/m 31-12-2024
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	10	2
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1.047	162
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	235,00	221,00
Maxima op basis van de normbedragen per maand	280.200,00	61.600,00
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	281.847,00	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	195.577,80	30.285,90
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	225.863,70	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag ¹¹	N.v.t.	
Bezoldiging	225.863,70	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	NVT	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	NVT	

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

8.6. Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 189 Gemeentewet moet de begroting structureel en reëel in evenwicht zijn. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het van groot belang om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo.

Programma (bedragen in 1.000 x euro)	Omschrijving	Lasten	Baten
Vitaal en Sociaal			
Inkomensondersteuning [dekking vanuit AU en reserve]	Alleenverdienersproblematiek	172	
Inkomensondersteuning [dekking vanuit AU en reserve]	Toeslagenaffaire	409	486
Inkomensondersteuning [dekking vanuit reserve]	Noodfonds	32	
Schuldhelpverlening [dekking vanuit AU en reserve]	Vroegsignalering	317	
Onderwijs	NPO	68	56
Sport en gezondheid, Algemene maatschappelijke voorzieningen, Onderwijs	Brede SPUK GALA	3.103	3.103
Sport en gezondheid	Samen Twente: Forensische dienstverlening	114	
Sport en gezondheid	Samen Twente: Woningvervuiling en Milieu en gezondheid	51	
Sport en gezondheid	Clustering sportparken	520	
Sport en gezondheid	Tijdelijke huisvesting SVV91	140	
Sport en gezondheid	Drugsbestrijding	149	
Ondersteuning Wijkteams	Vroegsignalering in de wijk	240	240
	<i>Subtotaal Vitaal en sociaal</i>	<i>5.315</i>	<i>3.885</i>
Duurzaam wonen, leven en werken			
Cultuur Evenementen Citymarketing	Cultuurnota	1.010	
Cultuur Evenementen Citymarketing	Onderzoek NIOD	100	
Cultuur Evenementen Citymarketing	SPUK IDO gelden bibliotheek	143	143
Cultuur Evenementen Citymarketing	SPUK bibliotheek vestigingen	202	202

Cultuur Evenementen Citymarketing	SPUK Jongeren en talent cultuurregio	218	218
Cultuur Evenementen Citymarketing	Subsidie studio complex	177	
Versterken Economische Structuur	Technology base aandeel grond exploitatie	51	
Versterken Economische Structuur	Foundersbijdrage Novel T	309	
Versterken Economische Structuur	Actieplan Binnenstad	927	
Versterken Economische Structuur	Next Tech Twente	109	109
Afvalstoffen	Wijkgerichte aanpak tegen bijplaatsingen en illegale afvaldump	110	
Stedelijke ontwikkeling	SPUK Lokale aanpak isolatie	1.923	1.923
Stedelijke ontwikkeling	SPUK Aanpak energiearmoede	903	903
Stedelijke ontwikkeling	Volkshuisvestingsfonds Hanenberglanden	265	265
Duurzaamheid	SPUK CDOKE	3.425	3.425
Locatieontwikkeling	Verstrekte subsidies voor woningbouw aan corporaties (Domijn en Ons Huis)	444	
Locatieontwikkeling	Ontvangen rijkssubsidies voor woningbouw (Realisatiestimulans, Host City, SFT)		4.192
Beheer en onderhoud openbare ruimte	SPUK bodemsanering	5.107	5.107
	<i>Subtotaal Duurzaam wonen, leven en werken</i>	<i>15.423</i>	<i>16.487</i>
Samenleving en bestuur			
College van B&W	Wethouderpensioenen	3.236	
Ondersteuning college van B&W en Directie	700 jaar Enschede	1.047	
Ondersteuning college van B&W en Directie	Dag van de stad	25	25
Ondersteuning college van B&W en Directie	Kennispunt Twente jaarrekening 2024	96	
Openbare Orde en Veiligheid	Project Denkkraacht	33	33
Openbare Orde en Veiligheid	Project aanpak geldezels	25	25
Openbare Orde en Veiligheid	Veiligheidsregio Twente jaarrekening 2024	- 358	
Openbare Orde en Veiligheid	Spuk Preventie met Gezag	1.551	1.551
Openbare Orde en Veiligheid	Spuk RIEC Frictiebudget 2025 & 2026	683	683

Openbare Orde en Veiligheid	Woonoverlast	126	
Openbare Orde en Veiligheid	Spuk Meten is weten	26	26
Publieksdienstverlening	Bestrijding identiteits- en documentfraude aan de publieksbalies	21	
Stadsdeelsgewijs werken	Wateroverlast Pathmos	98	
Raad en commissies	Enschede Akkoord	42	
	<i>Subtotaal Samenleving en bestuur</i>	6.651	2.343
Financiën en organisatie			
Interne dienstverlening	Direct duidelijk	122	
Interne dienstverlening	Informatie Investeringsplan; cofinanciering diverse informatie-investeringsprojecten	70	
Interne dienstverlening	Wetgeving informatievoorziening; uitgaven t.b.v. nieuwe wetgeving op het gebied van informatievoorziening en implementatie van de wet open overheid	286	187
Interne dienstverlening	Uitgaven ten behoeve van inrichten informatiebeheer.	600	
Algemene Belastingen	Gemeentelijk belastingkantoor Twente Jaarrekening 2024	-644	
Algemene inkomsten	Jongerenparticipatie	150	
Vastgoedbedrijf	Makelpunt Vastgoedbedrijf	125	
Gemeentearchief	Achterstanden gemeentearchief	50	
	<i>Subtotaal Financiën en organisatie</i>	759	187
Totaal incidentele lasten en baten		28.148	22.902
Incidentele reservemutaties		Stortingen	Onttrekkingen
Algemene reserve		22.892	15.021
Bestemmingsreserve - egalisatie		15.298	15.449
Bestemmingsreserve - kapitaallasten		0	477

Bestemmingsreserve - overige		35.377	18.834
Totaal incidentele stortingen en onttrekkingen		73.567	49.781
Totaal incidentele lasten, baten, stortingen en onttrekkingen		101.715	72.683

Toelichting

Vitaal en sociaal

Alleenverdienersproblematiek

Mensen met een laag inkomen en die getrouwd zijn of samenwonen kunnen samen onbedoeld een lager inkomen hebben dan het bestaansminimum. Dat is het minimale bedrag dat nodig is om van te leven. Dit kan als de ene partner een uitkering van UWV, SVB of een private verzekeraar ontvangt en de ander geen of weinig inkomen heeft. Om deze huishoudens tegemoet te komen voeren we gedurende de jaren 2025, 2026 en 2027 de tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek uit.

Noodfonds

Het betreft hier de uitgaven en opbrengsten aan inwoners in noodsituaties, situaties waarbij afsluiting van gas, water of elektra of woninguitzetting dreigt. Dit betreft een regeling welke eind 2022 is ingevoerd en afloopt in 2026.

Toeslagenproblematiek

Het betreft hier de uitgaven en opbrengsten voor de ondersteuning van ouders die gedupeerd zijn in het kader van de Toeslagenaffaire.

NPO

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is er voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Gemeenten krijgen deze middelen voor hun rol in voorschoolse educatie, primair en voortgezet onderwijs.

Brede SPUK GALA

Dit betreft de regeling Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026 (SPUK BREED). De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Samen Twente: Forensische dienstverlening

Er is een tekort aan specialistische krachten bij de GGD voor de beschikbaarheidsgarantie om code zwart (geen inzet bij bv dodelijk ongeval/misdrijf) te voorkomen. Er ligt een bestuurlijk besluit (GR, met instemming Enschede) om hierin actie te ondernemen voor 2024, 2025 en 2026. Naar aanleiding daarvan zijn er extra medewerkers aangesteld bij SamenTwente die leiden tot extra lasten. In de Zomernota 2024 zijn hiervoor incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor 2025 en 2026.

Samen Twente: Woningvervuiling en Milieu en gezondheid

Uitbehandelde cliënten moeten naar huis, maar voorwaardelijk is dan wel dat het huis schoon en in orde is. Er is sprake van een verhoging van het aantal meldingen (4 tot 5 keer zoveel) t.o.v. voorgaande jaren. Dit heeft te maken met zware vervuiling en verwarde personen. Er is een bestuurlijk besluit genomen (GR, met instemming Enschede) om hierin actie te ondernemen voor 2024 en 2025. Hiertoe heeft SamenTwente extra personele inzet gepleegd. In de Zomernota 2024 zijn hiervoor incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor 2025.

Clustering sportparken

Dit betreft de herontwikkeling van Sportpark Diekman-Oost en heeft betrekking op de realisatie van het nieuwe clubhuis en kleedkamers ERC'69 in 2025 voor 505.000 euro en een verhuisvergoeding voor Voetbalvereniging SVV91 voor 15.000 euro. Conform raadsbesluit 3 april 2023 met betrekking tot de voortgang clustering sportparken.(onttrekking uit de reserve investeringsagenda (390.000 euro) en de reserve nog uit te voeren werkzaamheden (130.000 euro).

Tijdelijke huisvesting SVV91

Dit betreft de kosten in 2025 voor de tijdelijke huisvesting in verband met de verhuizing van SVV91 naar het sportcluster op de Wesselerbrink-Zuid. Conform raadsbesluit 22 september 2025 (bekrachtiging collegebesluit).

De kosten voor 2025 bedragen 140.000 euro waarvan 35.000 euro zal worden verhaald op de SPUK stimulering sport (BTW).

Drugsbestrijding

Dit betreft de uitgaven met betrekking tot de drugsbestrijding in 2025. Uitvoering van het amendement begroting 2024-2027. Uitgaven worden gedekt vanuit de reserve drugsbestrijding.

Vroegsignalering in de wijk

Het betreft hier de incidentele subsidie van ZonMw (2025 t/m 2028) voor initiatieven die zich richten op vroegsignalering en opvolging in de wijk en toeleiding naar passende zorg en ondersteuning.

Duurzaam wonen, leven en werken

Uitvoering Cultuurnota

Voor de uitvoering van de cultuurnota zijn incidenteel extra middelen beschikbaar van 2024 t/m 2028 en in 2025 zijn incidenteel extra lasten gemaakt in verband met uitvoeren cultuurnota .

Onderzoek NIOD

Voor extra onderzoek naar het Joods cultureel erfgoed in Enschede is extra geld beschikbaar gesteld voor de periode van 2024 t/m 2027 en in 2025 zijn incidenteel extra lasten gemaakt om het onderzoek uit te voeren.

SPUK Jongeren en talent

Dit betreft een specifieke uitkering van het Rijk voor activiteiten in het kader van jongerencultuur en in 2025 zijn incidenteel extra lasten gemaakt voor de uitvoering van deze activiteiten..

SPUK IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) gelden

Dit betreft een specifieke uitkering van het Rijk voor activiteiten in het kader van ondersteuning bij vaardigheden voor digitalisering. In 2025 zijn incidenteel extra lasten gemaakt voor het uitvoeren van deze activiteit.

SPUK Bieb

Dit betreft een specifieke uitkering van het Rijk voor het uitbreiden van bibliotheekvestigingen. In 2025 zijn incidenteel extra lasten gemaakt voor het uitvoeren van deze activiteit.

Subsidie studio complex

Dit betreft een incidentele subsidie in verband met huisvestingsproblemen van studio complex.

Technology Base verlies grond exploitatie

Technology Base heeft een extra incidentele toevoeging gedaan aan de verliesvoorziening op grond-exploitatie van de luchthaven. Het aandeel van de gemeente Enschede hierin bedraagt 50%.

Foundersbijdrage Novel T

De jaarlijkse bijdrage van de gemeente Enschede aan de activiteiten van Novel- zijn incidenteel tot en met 2026 toegezegd en begroot. In 2025 is in dit kader een incidentele bijdrage verstrekt.

Actieplan binnenstad

De jaarlijkse lasten inzake het Actieplan Binnenstad zijn incidenteel en tot en met 2025 toegezegd en besteed.

Next Tech Twente

Dat betreft een tijdelijk project van 2025 t/m 2027 waar Enschede samen met Twenteboard en een aantal andere partijen uit onderwijs en bedrijfsleven "topwerkplaatsen" gaat realiseren. In dit kader zijn in 2025 incidenteel lasten gemaakt.

Wijkgerichte aanpak tegen bijplaatsingen en illegale afvaldump

Om verrommeling te voorkomen leveren we tijdelijk extra incidentele inspanningen om dumping te verlagen. Dit is onder andere door bijplaatsingen bij verzamelcontainers. Hiervoor zijn in de jaren 2025, 2026 en 2027 incidentele lasten voorzien.

SPUK Lokale aanpak isolatie

In het kader van het Nationaal isolatieprogramma hebben we vanuit het Rijk een specifieke uitkering ontvangen voor het opzetten van een lokale aanpak isolatie, gericht op woningeigenaren die ondersteuning nodig hebben bij het verduurzamen van hun slecht geïsoleerde woning. Het betreft een regeling dat loopt tot eind 2029.

SPUK Aanpak Energiearmoede

Het Rijk heeft de gemeente Enschede een Specifieke Uitkering toegekend voor de aanpak van energiearmoede. De uitkering is verstrekt onder de voorwaarde dat deze middelen worden besteed aan ondersteuning van huishoudens (huurders en eigenaar bewoners) met een laag besteedbaar inkomen die te maken hebben met hoge energielasten. Dit als gevolg van gestegen energieprijzen in combinatie met de lagere energetische kwaliteit van de woningen. Het betreft een regeling dat loopt tot eind 2027.

Volkshuisvestingsfonds Hanenberglanden

Dit betreft het project Volkshuisvestingsfonds Hanenberglanden. De middelen van het Volkshuisvestingsfonds zijn primair bestemd voor de verbetering van de woningen van de particuliere eigenaar die onvoldoende in staat is om zelf te investeren. Daarnaast komt een deel van de middelen ten goede aan het proces voor de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte en extra inzet op participatie en communicatie. De activiteiten opgenomen in het Volkshuisvestingsfonds maken onderdeel uit van de integrale wijkaanpak Hanenberglanden. Het betreft een regeling dat uiterlijk eind 2033 afgerond dient te worden.

SPUK CDOKE

Het doel van deze meerjarige regeling is om de capaciteit (bemensing) te vergroten bij decentrale overheden voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid. De middelen zijn beschikbaar gesteld tot en met 2025, met een uitloop tot uiterlijk eind 2027.

Verstrekte subsidies voor woningbouw aan corporaties

In 2025 zijn 2 incidentele subsidies verstrekt aan corporaties ten behoeve van de woningbouw opgave. Een SFT subsidie aan Domijn voor Kennispark Bundle en een BWS/ISV subsidie aan Ons Huis voor de Rigelstraat.

Ontvangen rijkssubsidies voor woningbouw

In 2025 zijn 3 incidentele subsidies ontvangen van het rijk voor de woningbouwopgave. Het betreffen de Realisatiestimulans, Host City en SFT subsidie.

SPUK Bodemsanering

Voor incidentele taken op het gebied van bodemsanering zijn er middelen ontvangen via een specifieke uitkering (SPUK) van het ministerie van I en W.

Samenleving en organisatie

Wethouderspensioenen

Bij de behandeling van de Wet toekomst pensioenen heeft de Eerste Kamer met een breed gedragen motie het kabinet opgedragen de pensioenen van politici op dezelfde manier te regelen als de rest van Nederland. In reactie daarop heeft het kabinet voorgesteld met ingang van 1 januari 2028 de wettelijke verplichting over te dragen aan het ABP. De eerder opgebouwde pensioenafspraken moeten eenmalig worden gefinancierd. Conform BBV moet dat op het moment dat de omvang daarvan bekend is. Dit betekent dat de gemeente Enschede een eenmalige storting van 3.236.000 euro moet doen in de pensioenvoorziening wethouders.

700 jaar Enschede

In 2025 is gevierd dat Enschede 700 jaar stadsrechten heeft. Tijdens het jubileumjaar zijn verschillende initiatieven georganiseerd om iets na te laten aan de stad en haar inwoners. In 2025 is hiervoor 1.047.000 euro uitgegeven.

Dag van de stad

Dag van de stad is een jaarlijks terugkerend landelijk congres voor bestuurders, beleidsmakers, ontwerpers, ondernemers en onderzoekers. In 2025 is Enschede gaststad, vanwege het 700-jarige bestaan. Tijdens deze dag stond het in het teken van "de vernieuwende stad" en heeft de provincie bijgedragen in de kosten.

Kennispunt Twente

In 2025 heeft de gemeente Enschede een afrekening ontvangen over de jaarrekening 2024. Gemeente Enschede heeft bijgedragen aan het ontstane tekort.

Project Kernkracht

Dit betreft een stimuleringssubsidie via de Provincie Overijssel voor het project kernkracht en de inzet van sleutelfiguren in gesloten netwerken. Het project is in 2025 afgerond.

SPUK Preventie met gezag

Dit betreft een specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit. Het betreft een specifieke uitkering voor de jaren 2023 - juni 2026.

Project aanpak geldezels

Dit betreft een stimuleringssubsidie die de gemeente Enschede heeft aangevraagd bij Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) voor het project gemeentelijke aanpak geldezels. Inmiddels is dit project goed afgerond.

Veiligheidsregio Twente

In 2025 heeft de gemeente Enschede een afrekening ontvangen over de jaarrekening 2024. Gemeente Enschede heeft over de bijdrage 2024 358.000 euro retour ontvangen.

SPUK meten is weten

Dit betreft kosten die zijn gemaakt voor een stimuleringssubsidie in het kader van voorkomen in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Met het project meten is weten zal er bijgedragen worden tot belangrijke aanknopingspunten en inzichten over illegale drugslaboratoria.

SPUK frictiebudget 2025&2026

Er zijn incidentele kosten gemaakt voor de specifieke uitkering frictiebudget. Dit zijn onder andere kosten die zijn gemaakt in het kader van de wetgeving rondom WGS.

Woonoverlast

De Raad heeft in het amendement Aanpak Woonoverlast bij de Gemeentebegroting 2024-2027 een bedrag van 500.000 euro beschikbaar gesteld voor de aanpak woonoverlast. Hiermee wordt de aanpak woonoverlast versterkt met extra personele inzet bij het team veiligheid.

Bestrijding identiteits- en documentfraude aan de publieksbalies

Dit betreffen de uitgaven voor de implementatie van nieuwe technologie ter bestrijding van identiteits- en documentfraude aan de publieksbalies.

Wateroverlast Pathmos

Incidentele lasten van 98.000 euro door extreme regenval en overstromingen op 21 juli 2024 in Pathmos en Stadsveld.

Enschede Akkoord

Er zijn incidentele kosten gemaakt ten behoeve van het verbeteren van de vergaderfaciliteiten voor de raad conform de verdeling van de commissie Enschede Akkoord.

Financiën en organisatie

Direct Duidelijk

Er is incidenteel geld beschikbaar gesteld voor het project direct duidelijk. Dit was het laatste jaar van uitvoering van het project. Belangrijke onderdelen als Wet Open Overheid en Menselijke Maat hebben aandacht gekregen om op een andere manier te werken.

Informatie Investeringsplan

Er zijn incidentele implementatiekosten gemaakt ten behoeve van cofinanciering van informatie-investeringsprojecten voor de gehele gemeente.

Wetgeving informatievoorziening

Er zijn incidentele kosten gemaakt ten behoeve van implementatie van nieuwe wetgeving op het gebied van informatievoorziening. Daarnaast is er een incidentele bijdrage ontvangen van het rijk ten behoeve van de wet open overheid.

Informatiebeheer

Uitgaven ten behoeve van het inrichten van informatiebeheer.

Gemeentelijk Belastingskantoor Twente

In 2025 heeft de gemeente Enschede een afrekening ontvangen over de jaarrekening 2024. Gemeente Enschede heeft over de bijdrage 2024 644.000 euro retour ontvangen.

Jongerenparticipatie

Afgelopen jaar is geëxperimenteerd met jongerenparticipatie en hiervoor zijn in 2025 kosten gemaakt. Met als doel om een brede(re) afspiegeling van jongeren te bereiken en betrekken bij onderwerpen die voor hen relevant zijn. In 2025 is een netwerk van jongeren opgebouwd en hebben eerste 'experimenten' met participatie van jongeren plaatsgevonden.

Makelpunt

De raad heeft begin 2024 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2023-2025 voor het opzetten van een Makelpunt, 1 ingang voor vraag en aanbod van maatschappelijke ruimtes.

Achterstanden gemeentearchief

Er zijn incidentele kosten gemaakt ten behoeve van het inhalen van archiefachterstanden.

Structurele stortingen en onttrekkingen

Soort reserve	Omschrijving x 1.000 Euro's	Bedragen	Stand 31-12- 2024	Dotaties	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Stand per 31-12- 2025
BR Kap	Reserve kapitaallasten		2.608	200	0	0	0	2.808
	Reserve kapitaalslasten SDB		0	627	0	0	0	627
	IT - Gemeente brede software		1.742	1.179	0	0	229	2.692
	Vervanging ICT		4.848	2.178	201	0	1.134	5.691
	FB - Werkplekinrichting		2.944	580	167	0	468	2.889
	Reserve kapitaalslasten havens		0	24	0	0	0	24
	Onderwijshuisvesting		7.231	5.402	0	0	2.769	9.863
	Vervangingsinvestering sport		54	0	54	0	0	0
	Dienstreserve DCW		271	0	55	0	0	216
Totaal - Bestemmingsreserve - Kapitaallasten			19.698	10.189	477	0	4.600	24.810
Structurele stortingen en onttrekkingen			19.698	10.189	477	0	4.600	24.810

Structureel saldo

(bedragen x 1.000 euro)	2025
Saldo baten en lasten	29.566
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	29.374
Saldo na bestemming	192
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	29.032
Structureel saldo	29.224

9. Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 9 december 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves en is daarmee vastgesteld op, 19,2 miljoen euro. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen 2,9 miljoen euro bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde grens van 19,2 miljoen euro. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van 1,5 miljoen euro acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	
Samenleving en Bestuur	1,5
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	1,5
Voorwaardencriterium	
Inkopen, doorlopende onrechtmatigheid uit 2024	1,4
M&O criterium	
Totaal van de onrechtmatigheden	2,9
Waarvan acceptabel	1,5

Waarvan niet-acceptabel	1,4
-------------------------	-----

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen op het voorwaardencriterium (onrechtmatigheid inkopen) in de toekomst te voorkomen. De begrotingsonrechtmatigheid van het programma Samenleving en bestuur is in paragraaf 8.4 nader toegelicht.

10. Bijlagen, onderdeel jaarrekening

10.1. Staat van reserves

Soort reserve	Omschrijving Bedragen x 1.000 Euro's	Stand 31-12- 2024	Dotaties	Onttrekkingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Stand per 31- 12- 2025
Alg	Weerstandsvermogen	90.218	16.315	11.354	-16.650	0	78.529
	Reserve grondbedrijf	34.817	6.577	3.350	0	0	38.044
Totaal - Algemene Reserves		125.035	22.892	14.704	-16.650	0	116.573
BR Egal	Reserve parkeren	3.001	0	151	0	0	2.851
	Egalisatiereserve Beschermd Wonen	6.802	15.298	15.298	0	0	6.802
Totaal - Bestemmingsreserve - Egalisatie		9.803	15.298	15.449	0	0	9.652
BR Kap	Reserve kapitaallasten	2.608	200	0	0	0	2.808
	Reserve kapitaallasten SDB	0	627	0	0	0	627
	IT - Gemeente brede software	1.742	1.179	0	0	229	2.692
	Vervanging ICT	4.848	2.178	201	0	1.134	5.691
	FB - Werkplekinrichting	2.944	580	167	0	468	2.889
	Reserve kapitaallasten havens	0	24	0	0	0	24
	Onderwijshuisvesting	7.231	5.402	0	0	2.769	9.863
	Vervangingsinvestering sport	54	0	54	0	0	0
	Dienstreserve DCW	271	0	55	0	0	216
Totaal - Bestemmingsreserve - Kapitaallasten		19.698	10.189	477	0	4.600	24.810
BR Ov	Rekeningresultaat lopend jaar	-16.171	0	318	16.650	0	161
	Reserve duurzaamheid	1.343	430	0	0	0	1.773
	Nog uit te voeren werkzaamheden	8.949	1.824	1.276	0	0	9.497
	Flankerend beleid	2.469	0	419	0	0	2.050
	Integratie AZC in de wijk	102	0	0	0	0	102
	Raadsimpulsen	100	0	0	0	0	100
	Reserve Wederopbloei	21	0	21	0	0	0
	Implementatie wetgeving informatie	1.101	471	478	0	0	1.094
	Reserve Loon- en prijscompensatie	2.919	242	836	0	0	2.325
	BR Versterking gem dienstverlening	2.791	0	524	0	0	2.267
	Reserve Woonoverlast	482	0	126	0	0	356
	Reserve regionale arbeidsmarkt	7.788	1.354	3.559	0	0	5.583
	Reserve regionaal onderwijsbeleid	2.003	2.011	429	0	0	3.586

Reserve infrastructuur WSW	880	846	0	0	0	1.726
Reserve Noodfonds	269	0	32	0	0	237
Reserve Energietoeslag	3.400	0	3.400	0	0	0
Reserve Vroeg signalering	1.464	268	302	0	0	1.430
Reserve Alleenverdienersproblematiek Belastingdienst	315	282	172	0	0	426
Reserve Hersteloperatie Toeslagenaffaire	680	137	160	0	0	657
IT Transitiefonds	2.306	1.460	0	0	0	3.766
Vastgoed	6.411	2.710	1.926	0	0	7.195
Reserve Gemeentelijke sociale huisvesting	180	0	26	0	0	154
Reserve exploitatieresultaat bouwvergunning	0	0	0	0	0	0
Herstel opgebroken bestrating	256	0	0	0	0	256
Reserve mobiliteit	15.958	2.706	991	0	0	17.672
Gebiedsontwikkeling	2.107	65	0	0	0	2.172
RES Strategische investeringsagenda	32.456	9.792	426	0	0	41.823
Reserve Implementatie Omgevingswet	332	0	0	0	0	332
Reserve Implementatie Wet kwaliteitsborging	629	0	181	0	0	448
Reserve entree Muziekwartier	470	83	0	0	0	553
Reserve Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede	220	98	65	0	0	253
Reserve Muziekfonds	21	0	0	0	0	21
Reserve stadsverfraaiing	265	0	0	0	0	265
Reserve Vrouwenopvang	5.182	1.035	395	0	0	5.822
Reserve Maatschappelijke opvang en verslavingszorg	4.715	0	1.305	0	0	3.409
Reserve wijkbudgetten	572	400	406	0	0	566
Reserve Monumentenbeleid	67	0	0	0	0	67
Reserve Maatschappelijke functie sport	0	0	0	0	0	0
Gezond Meedoen convenant Menzis	1	0	1	0	0	0
Investeringsreserve Sociaal Domein	1.122	0	397	0	0	725
Reserve hervormingsagenda exploitatieontwikkeling jeugd	4.316	9.163	676	0	0	12.803
Reserve Drugsbestrijding	500	0	149	0	0	351
Reserve versterken welzijnswerk	197	0	0	0	0	197
Re-Integratie en Inburgering	300	0	100	0	0	200

	Reserve TOZO	338	0	56	0	0	282
Totaal - Bestemmingsreserve - Overige		99.826	35.377	19.152	16.650	0	132.701
Eigen vermogen		254.362	83.756	49.782	0	4.600	283.736

Toelichting

Hieronder wordt het doel waarvoor de reserves zijn ingesteld, per reserve toegelicht. De mutaties in de reserves worden alleen toegelicht, wanneer de mutaties 400.000 euro of hoger zijn geweest.

Algemene reserves

Reserve Weerstandsvermogen	
Doel	De reserve wordt gebruikt om risico's op te kunnen vangen op basis van de geïnventariseerde risico's.
Toelichting op de mutaties	De mutaties op de reserve weerstandsvermogen betreffen het middelenkader die conform eerder vastgestelde begrotingen zijn vastgesteld. Ook is afgesproken om de mutaties van de diverse ontvangen circulaire's van het rijk rechtstreeks te storten/te onttrekken in de reserve. In totaal is er per saldo voor 6,1 miljoen in de reserve gestort conform de rijkscirculaire's 2024 en 2025. Verder is de reserve gedaald als gevolg van de bestemming van het nadelig rekeningresultaat over 2024 van 16,3 miljoen euro. Daarnaast is er nog voor 1,5 miljoen euro aan de reserve onttrokken als gevolg van door de raad genomen besluiten.

Reserve Grondbedrijf	
Doel	Buffer ten behoeve van het egaliseren van zowel positieve als negatieve resultaten op de exploitatie van gronden. Het verloop van deze reserve wijzigt als gevolg van de actualisatie van de grondcomplexen in het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG). Zie paragraaf grondbeleid.
Toelichting op de mutaties	De storting van 6,6 miljoen euro wordt voor 5,0 miljoen euro veroorzaakt door de positieve herzieningseffecten op grondexploitaties, voor 0,6 miljoen euro door positieve effecten op het erfpachtscomplex door de jaarlijkse exploitatie en door verkopen en voor 1,0 miljoen euro door de dekking uit de strategische investeringsagenda voor de rentelast en afboeking van grondwaarde. De onttrekking van 3,4 miljoen euro wordt voor 1,0 miljoen euro veroorzaakt door de rentelast en afboeking van grondwaarde in de strategische investeringsagenda, voor 1,1 miljoen euro door de afgeboekte beheerslasten en plankosten op de overige gronden, voor 1,1 miljoen door besteedde Oekraïne gelden en voor 0,1 miljoen door overige onttrekkingen.

Bestemmingsreserves - egalisatie

Reserve Parkeren	
Doel	Deze reserve van het parkeerbedrijf bestaat uit een aantal deelreserves, die bij besluit van de Raad (PB2011-2014) zijn samengevoegd: * de reserve Egalisatie Risico's Parkeergarage ingesteld ten behoeve van het opvangen van de aanloopverliezen van de H.J. van Heekgarage. De exploitatieresultaten worden afgewikkeld via deze egalisatiereserve; * de reserve Parkeergarage, ingesteld ten behoeve van het afdekken van de reserve egalisatie risico's parkeergarage;

	* de bestemmingsreserve Parkeren Roombeek. Hierin is de afkoopsom, voor een periode van 15 jaren, gestort voor de jaarlijkse kosten voor invoering, beheer, exploitatie en parkeerregulering in Roombeek door PBE en het beheer, de exploitatie en het onderhoud van de parkeergarage de Brouwerij.
Toelichting op de mutatie	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Egalisatiereserve Beschermd wonen	
Doel	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van Beschermd wonen te egaliseren. De beschikbare middelen worden regionaal ingezet.
Toelichting op de mutaties	Het saldo van het product Beschermd wonen 2025 van 15,3 miljoen euro is aan deze reserve gedoteerd. De reserve Beschermd wonen heeft de bovengrens bereikt zodat het bedrag van 15,3 miljoen euro volledig wordt uitgekeerd aan de 8 gemeenten. Hiervan wordt 9,5 miljoen euro uitgekeerd aan de gemeente Enschede. Na verrekening met de taakstelling van 5,3 miljoen euro resteert een voordelig jaarrekeningresultaat van 4,2 miljoen euro voor Enschede. Het bedrag van 5,8 miljoen euro wordt uitgekeerd aan de overige 7 regiegemeenten.

Bestemmingsreserves - kapitaallasten

Reserve kapitaalslasten	
Doel	De reserve is ingesteld om vrijvallende kapitaallasten te reserveren en om schommelingen in werkelijke kapitaallasten op te vangen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve kapitaalslasten SDB	
Doel	De reserve is ingesteld ter dekking van de kapitaalslasten van de komende jaren.
Toelichting op de mutaties	In 2025 heeft er een mutatie plaatsgevonden van 627.000 euro, dit zijn kapitaalslasten voor de projecten van Gezonde buurten die uitgevoerd zijn in 2025.

Reserve IT - Gemeentebrede software	
Doel	Reserve is een structurele reserve die bestemd is voor de dekking van de kapitaallasten die voortkomen uit de vervanging en upgraden van software voor applicaties. Er worden jaarlijks structureel dotaties en onttrekkingen aan deze reserve gedaan.
Toelichting op de mutaties	Conform begroting wordt er 1.170.000 euro gedoteerd.

Reserve vervanging ICT	
Doel	Reserve is een structurele reserve die bestemd is voor de dekking van kapitaallasten die voortkomen uit de vervangingsinvesteringen voor ICT werkplekmiddelen, hardware en de kosten voor licenties van besturingssoftware.

Toelichting op de mutaties	Conform begroting wordt er 2.178.000 euro gedoteerd. Totale onttrekking is 1.335.000 euro. Dit is 138.000 euro minder dan begroot (1.473.000 euro), dit heeft te maken met uitgestelde investeringen.
----------------------------	--

Reserve Facilitairbedrijf werkplekinrichting	
Doel	Reserve is een structurele reserve bestemd voor de dekking van kapitaallasten die voortkomen uit de investeringen voor de werkplekinrichting.
Toelichting op de mutaties	Er is gestort conform begroting. De onttrekking is lager vanwege lagere kapitaallasten dan begroot.

Reserve kapitaalslasten havens	
Doel	De reserve is ingesteld om de schommelingen in werkelijke kapitaallasten op te vangen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Onderwijshuisvesting	
Doel	Deze reserve is bedoeld om schommelingen van de kapitaalslasten in de exploitatie op te vangen. Indien de kapitaallasten lager dan wel hoger zijn dan het daarvoor beschikbare budget wordt gedoteerd dan wel onttrokken aan deze egalisereserves.
Toelichting op de mutaties	Er is 173.000 euro minder onttrokken dan begroot vanwege lagere kapitaallasten door uitgestelde activering van projecten. Er is gestort conform begroting.

Reserve vervangingsinvestering sport	
Doel	Deze reserve is bedoeld om schommelingen in de exploitatie op te vangen. Indien de kapitaallasten lager dan wel hoger zijn dan het daarvoor beschikbare budget wordt gedoteerd dan wel onttrokken aan deze egalisereserves.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Dienst reserve DCW	
Doel	Reserve bestemd om de kosten voortvloeiend uit de investeringen in het pand Spoordijkstraat te egaliseren.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro. In 2024 stond deze reserve onder de overige bestemmingsreserves maar betreft een bestemmingsreserve kapitaalslasten.

Bestemmingsreserves - overige

Reserve Rekeningresultaat lopend jaar	
Doel	De reserve betreft het nog te verdelen rekeningresultaat van het afgesloten jaar.

Toelichting op de mutaties	Het rekeningresultaat over 2024 is onttrokken conform de door de raad vastgestelde bestemmingen.
----------------------------	--

Reserve duurzaamheid	
Doel	De middelen in deze reserve zijn beschikbaar gesteld voor duurzaamheid.
Toelichting op de mutaties	De dotatie aan deze reserve bestaat uit het overgebleven saldo van dit jaar van het project Volkshuisvestingsfonds Hanenberglanden (conform raadsbesluit) en het saldo van het product Duurzaamheid.

Reserve nog uit te voeren werkzaamheden	
Doel	Betreft nog uit te voeren werkzaamheden in het kader van beheer wegen, monumenten, bodem uitvoeringsprogramma, etc.
Toelichting op de mutaties	De dotatie van 1,824 miljoen euro betreft : • 554.000 wijkgerichte aanpak afval. • 500.000 euro transitiekosten Warenhuis. • 95.000 euro vertraging Hendrik te Kuilestraat. • 500.000 euro Dynamische Ontmoetingsplek de Posten (DOP) conform. vastgesteld beleidskader Gezond Enschede. • 50.000 euro overgangsregeling sportsubsidies conform raadsbesluit subsidieverordening sport. • 125.000 euro overige dotaties. De onttrekking van 1,276 miljoen euro betreft: • 328.000 euro onderhoud Slagmanpad. • 160.000 euro subsidie Boswinkel. • 147.000 euro broedplaats Studio Complex. • 126.000 euro bodemsanering en werkprogramma Bodem. • 100.000 euro NIOD onderzoek. • 42.000 euro conform commissie Enschede Akkoord. • 193.000 euro overige onttrekkingen. • 50.000 euro inzake archiefachterstanden . • 130.000 euro inzake de accommodatie ERC69.

Reserve Flankerend beleid	
Doel	De reserve is bedoeld voor flankerend beleid personeel, Informatie Investerings Programma (IIP) versnelling IT, remweg en IZA.
Toelichting op de mutaties	De onttrekking aan de reserve bedraagt 419.000 euro. * 349.000 euro voor Generatiepact ter compensatie van daling productieve uren die vanwege lagere inzet niet kunnen worden gecompenseerd voor gesloten systemen; * 71.000 euro ten behoeve van cofinanciering in informatie-investeringsprojecten (IIP), versnelling digitalisering en informatiebeheer.

Reserve Integratie AZC in de wijk	
Doel	Reserve is bij de jaarrekening 2015 gevormd en dient ter bevordering van de sociaal-maatschappelijke inbedding van vluchtelingen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Raadsimpulsen	
Doel	Een bestemmingsreserve voor incidentele raadsimpulsen waarmee het presidium snel en adequaat kan handelen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Wederopbloei	
Doel	De reserve is voor financiële ondersteuning van initiatieven uit de stad om een bijdrage te leveren aan een spoedig herstel van de stad uit de coronacrisis.
Toelichting op de mutaties	Deze reserve wordt bij het vaststellen van de jaarrekening 2025 opgeheven. Het nog beschikbare budget is vrijgevalen in het jaarrekeningresultaat.

Reserve Implementatie wetgeving informatie	
Doel	De bestemmingsreserve 'Implementatie wetgeving informatievoorziening' heeft een egalisatiefunctie. Doel is om de werkelijke uitgaven synchroon te laten lopen met de daartoe ontvangen middelen voor de nieuwe wetgeving ten aanzien van informatievoorziening. Door de beschikbare (ontvangen) middelen in een reserve te doteren wordt gegarandeerd dat de middelen beschikbaar blijven voor het desbetreffende implementatiejaar.
Toelichting op de mutaties	De beschikbaar gestelde en ontvangen rijksmiddelen ten behoeve van wetgevingsprojecten waaronder het programma wet open overheid zijn in 2025 uitgegeven.

Reserve Loon- en prijscompensatie	
Doel	Doel van de reserve is om knelpunten en overschotten met betrekking tot de compensatie van lonen en prijzen te voorkomen. Dit om schommelingen in het begrotingsresultaat te voorkomen.
Toelichting op de mutaties	De onttrekking op de reserve loon- en prijscompensatie is conform de bijgestelde begroting 2025. Daarnaast heeft er een storting van 242.000 euro plaatsgevonden conform de afspraken die zijn gemaakt in de financiële foto.

Reserve Versterking gemeentelijke dienstverlening	
Doel	Het kabinet heeft middelen beschikbaar gesteld om de dienstverlening vanuit de overheid fundamenteel te verbeteren. Met als doel extra ondersteuning van mensen in kwetsbare posities en het voorkomen dat

	mensen in zo'n positie terecht komen. In het bestedingsplan "POK-middelen actielijn 2 tot en met 5" (mei 2023 in college B&W) is het kader van de besteding van de POK-middelen en gewenste acties aangegeven. Met de reserve blijven deze middelen gedurende de loop van het programma beschikbaar, om de doelen -zoals deze in het bestedingsplan beschreven staan- te kunnen behalen en te kunnen bekostigen
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Woonoverlast	
Doel	De Raad heeft in het amendement Aanpak Woonoverlast bij de Gemeentebegroting 2024-2027 een bedrag van 500.000 euro beschikbaar gesteld uit de Algemene Reserve voor de aanpak woonoverlast. Hiermee wordt de aanpak woonoverlast versterkt met extra personele inzet bij het team veiligheid. Het betreft uitbreiding van procesmanagement op woonoverlast en het aanstellen van een functionaris Meldpunt Woonoverlast.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Regionale arbeidsmarkt	
Doel	De gemeente Enschede ontvangt als centrumgemeente middelen (rijksmiddelen en subsidies) voor regionaal arbeidsmarktbeleid. Deze middelen zijn niet alleen voor Enschede bedoeld, maar ook voor de regiogemeenten, UWV en andere partners in de regio. Onder de besteding van deze middelen liggen veelal meerjarige bestedingsplannen. Doel van deze reserve is om de middelen beschikbaar te houden voor Enschede en onze partners binnen het regionaal arbeidsmarktbeleid.
Toelichting op de mutaties	Aan deze reserve is 1,35 miljoen euro gedoteerd. Dit betreffen regionale middelen welke nog niet zijn besteed. Aan deze reserve is 3,56 miljoen euro onttrokken, waarvan 1,2 miljoen een verschuiving betreft vanuit de reserve regionale arbeidsmarkt naar de reserve regionaal onderwijsbeleid (herrubricering). Het restant van de onttrekking is ten behoeve van de financiering van regionale arbeidsmarkt projecten en het regionaal werkcentrum.

Reserve Regionaal onderwijs beleid	
Doel	De gemeente Enschede ontvangt als centrumgemeente middelen (rijksmiddelen en subsidies) voor regionaal onderwijsbeleid. Deze middelen zijn niet alleen voor Enschede bedoeld, maar ook voor de regiogemeenten en andere partners in de regio. Onder de besteding van deze middelen liggen veelal meerjarige bestedingsplannen. Doel van deze reserve is om de middelen beschikbaar te houden voor Enschede en onze partners binnen het regionaal onderwijsbeleid.
Toelichting op de mutaties	De onttrekking van 429.000 betreft een vergoeding aan onderwijsinstellingen voor de nazorg over de periode 2022 tot en met 2024. De dotatie aan deze reserve van ruim 2 miljoen bestaat voor 1,2 miljoen vanuit een verschuiving reserve Arbeidsmarktbeleid naar de reserve Regionaal Onderwijsbeleid (herrubricering), voor 0,6 miljoen

	betreft het regionale middelen voor de ESF VSO/PRO en voor 0,2 miljoen uit regionale middelen voor de begeleiding van jongeren naar werk.
--	---

Reserve Infrastructuur WSW	
Doel	Reserve bedoeld voor uitdagingen rondom de infrastructuur van sociale ontwikkelbedrijven.
Toelichting op de mutaties	Dotatie van 846.000 euro betreft impulsbudget sociale infrastructuur en rijksbijdrage voor de sociale infrastructuur.

Reserve Noodfonds	
Doel	Reserve bedoeld voor bijdragen aan inwoners van Enschede die in noodsituaties verkeren als gevolg van (energie-)armoede ter voorkoming dat zij worden afgesloten van gas, water en/of elektra en/of uit huis worden geplaatst.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Energietoeslag	
Doel	Doel is om de overgebleven middelen van de energietoeslag mee te nemen naar het jaar 2024. De aanvraag voor de energietoeslag 2023 kan door inwoners tot 1 maart 2024 worden ingediend. Gemeenten hebben tot en met 31 augustus 2024 om de energietoeslag 2023 uit te keren.
Toelichting op de mutaties	Het betreft hier de geplande vrijval van 3,4 miljoen euro uit de Reserve Energietoeslag. Zie ook de middelenkader vanuit de Zomernota 2024.

Reserve Vroegsignalering	
Doel	Doel is om met de door het rijk beschikbaar gestelde incidentele middelen gedurende de periode 2024 – 2030 dekking te geven aan de uitbreiding van het team dat betrokken is bij de schuldenproblematiek.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Alleenverdienersproblematiek Belastingdienst	
Doel	De door het rijk beschikbaar gestelde middelen zijn bedoeld voor de uitvoerig en voor de vergoeding/compensatie aan de huishoudens die onder het bestaansminimum hebben geleefd.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro..

Reserve Hersteloperatie toeslagenaffaire	
Doel	Deze reserve is ingesteld ter dekking van de uitvoeringskosten van het team dat betrokken is bij de werkzaamheden rondom de Toeslagenaffaire. Deze reserve wordt gevoed vanuit de door het Rijk beschikbaar gestelde

	incidentele middelen voor ondersteunende werkzaamheden voor Toeslagen ouders.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve IT Transitiefonds

Doel	De reserve dient voor het dekken van (initiële) noodzakelijke kosten ten aanzien van de IT-transitie waardoor de bedrijfscontinuïteit blijft geborgd en ten behoeve van het kunnen blijven voldoen aan wet- en regelgeving van de gemeentelijke organisatie en haar klanten binnen veranderende marktomstandigheden.
Toelichting op de mutaties	Er zijn volgens besluit in 2022 incidenteel middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van het meerjarige cloudtransitieprogramma. Deze middelen zijn deels in 2025 aan de reserve gedoteerd. De uitgaven vinden plaats in 2026 en verder.

Reserve Vastgoed

Doel	De reserve Vastgoed is bedoeld als buffer om de vermogensrisico's en (tijdelijke) exploitatietekorten van het gemeentelijk vastgoed op te vangen.
Toelichting op de mutaties	De reguliere exploitatie resultaten zijn verrekend met de vastgoedreserve. Er is conform begroting gedoteerd aan de reserve. Er is 455.000 euro meer gestort in de reserve dan begroot, conform raadsvoorstel 2025 vastgoed object de Kwekerij tot de Stadskas.

Reserve Gemeentelijke sociale huisvesting

Doel	Reserve is gevormd uit een schenking en is bedoeld voor financiële hulp bij huisvestingsproblemen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Exploitatieresultaat bouwvergunningen

Doel	Reserve ter equalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende bouwvergunningen ten einde fluctuaties in de tarieven aan de burger te reduceren.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Herstel opgebroken bestrating

Doel	Reserve om de verschillen in de kosten en opbrengsten van partijen die toestemming krijgen om in gemeentelijke straten en wegen werkzaamheden te verrichten (bijvoorbeeld bekabelars) op te vangen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Mobiliteit	
Doel	Reserve bedoeld voor de egalisatie van baten en lasten van mobiliteitsprojecten
Toelichting op de mutatie	De dotaties en onttrekkingen zijn opgenomen in de gemeentebegroting 2025-2028 en daarna bijgesteld na het vaststellen door de gemeenteraad van de jaarschijf mobiliteit 2025. De totaal gerealiseerde dotatie bedraagt 2,706 miljoen euro en wijkt 0,163 miljoen euro af van de begrote dotatie ad 2,542 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door m.n. lagere materiele lasten. De onttrekkingen volgen uit raadsbesluiten jaarschijf mobiliteit van verschillende jaren en zijn in 2025 begroot op 1,856 miljoen euro. Gerealiseerd is een onttrekking van 0,991 miljoen euro en wijkt daarmee 0,865 miljoen euro af van de begroting. Dit wordt veroorzaakt door langere doorlooptijden van mobiliteitsprojecten.

Reserve Gebiedsontwikkeling	
Doel	In diverse grondexploitaties die we afsluiten zitten RO bijdrages, bedoeld om bij toekomstige verlieslatende gebiedsontwikkelingen deze bijdrages in te zetten, mits deze ontwikkelingen voldoen aan de in de structuurvisie gestelde doelen. Jaarlijks worden de ontvangen RO bijdrages gedoteerd aan de Reserve Gebiedsontwikkeling.
Toelichting op de mutaties	Geen mutaties groter dan 400.000 euro.

Reserve Strategische investeringsagenda	
Doel	Reserve is bedoeld om financieel bij te dragen aan strategische gebiedsontwikkelingsprojecten. Het betreffen eenmalige bijdragen om belangrijke strategische gebiedsontwikkelingen, die bijdragen aan de doelen van de stad en die zijn opgenomen in de investeringsagenda die jaarlijks wordt geactualiseerd, tot stand te laten komen.
Toelichting op de mutaties	De storting van 9,8 miljoen euro wordt voor 5,5 miljoen euro veroorzaakt door de dotatie van de niet bestede kapitaalslastenbudgetten, voor 113.000 euro door rentevoordeel op WBI subsidies, 3,0 miljoen euro subsidie Host city, 938.000 euro subsidie realisatiestimulans en 250.000 euro bijdrage glanerbrug ontmoetingsplek. De onttrekking van 426.000 euro wordt veroorzaakt door de dekking van gemaakte kosten inzake de MFSA's.

Reserve Implementatie Omgevingswet	
Doel	De reserve is ingesteld om de schommelingen vanwege implementatie Omgevingswet en de doeluitkeringen vanuit het Rijk doelmatig in te zetten door de jaren heen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Implementatie Wet kwaliteitsborging	
Doel	De reserve is ingesteld om de schommelingen vanwege implementatie Wet Kwaliteitsborging en de doeluitkeringen vanuit het Rijk doelmatig en in te zetten door de jaren heen.

Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.
----------------------------	---

Reserve Stimuleringsfonds Binnenstad Enschede

Doel	De reserve is ingesteld om de inzet van de middelen ten behoeve van de stimulering van de binnenstad te egaliseren.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Muziekfonds

Doel	Uit de reserve - die voortkomt uit een particuliere gift - kunnen bijdragen worden gedaan in de kosten van opvoeringen op muzikaal gebied. Bijvoorbeeld bijzondere orkest- of operavoorstellingen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Stadsverfraaiing

Doel	Uit de reserve kunnen bijdragen worden geput voor het realiseren van kunstopdrachten al dan niet geïntegreerd in of op een gebouw of bouwwerk. Het gaat in deze periode nog om twee kunstwerken op het Wilminkplein en op het Koningsplein. Daarnaast is de reserve een achtervang voor grootschalig onderhoud van bestaande kunstwerken (calamiteiten).
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen mutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Vrouwenopvang

Doel	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de vrouwenopvang te egaliseren. De beschikbare middelen worden regionaal ingezet.
Toelichting op de mutaties	De stortingen betreffen 552.000 euro toekomstscenario kind en gezin en 483.000 euro betreft het saldo op het product vrouwenopvang. De onttrekkingen betreffen 340.000 ambulante ondersteuning, 25.000 euro lokale initiatieven en 29.000 euro regiovisie.

Reserve Maatschappelijke opvang en verslavingszorg

Doel	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de maatschappelijke opvang te egaliseren. De beschikbare middelen worden regionaal ingezet.
Toelichting op de mutaties	De onttrekking aan de reserve is 1.305.000 euro en betreft het saldo op het product Maatschappelijke opvang.

Reserve Wijkbudgetten

Doel	Reserve is bedoeld om “sparen voor toekomstige uitgaven” door wijk- en dorpsraden te faciliteren en middelen beschikbaar te houden voor wijk- en dorpsinitiatieven.
Toelichting op de mutaties	De dotatie aan de reserve is 400.000 euro. * Dotatie aan de reserve betreft de onderbesteding van de wijkbudgetten in 2025 en de spaarverzoeken 2025, die conform besluit, ad. 400.000 euro zijn gedoteerd; De onttrekking aan de reserve is 406.000 euro. * Onttrekking aan de reserve betreft van 246.000 euro (conform begroting) betreft het beschikbare saldo dat vanuit 2024 inzake (ophoging) wijkbudgetten 2025; * Restant betreft de afhandeling van spaarverzoeken van 2024 of eerdere jaren.

Reserve Gebiedsontwikkeling	
Doel	In diverse grondexploitaties die we afsluiten zitten RO bijdrages, bedoeld om bij toekomstige verlieslatende gebiedsontwikkelingen deze bijdrages in te zetten, mits deze ontwikkelingen voldoen aan de in de structuurvisie gestelde doelen. Jaarlijks worden de ontvangen RO bijdrages gedoteerd aan de Reserve Gebiedsontwikkeling.
Toelichting op de mutaties	In 2025 geen reservemutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Entree Muziekkwartier	
Doel	Reserve is bedoeld voor de financiering van de aanpassing van de entree van het Muziekkwartier.
Toelichting op de mutaties	Er zijn geen mutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Monumentenbeleid	
Doel	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de middelen van het monumentenbeleid te egaliseren.
Toelichting op de mutaties	Er zijn geen mutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve Gezond meedoen convenant Menzis	
Doel	Deze reserve is ingesteld om de kosten die voortvloeien uit de uitvoering van het convenant tussen de gemeente Enschede en Menzis op te vangen.
Toelichting op de mutaties	In het raadsbesluit bij de Gemeenterekening 2024 is besloten om deze reserve op te heffen. Dit is in 2025 geëffectueerd.

Investeringsreserve Sociaal Domein	
Doel	Deze reserve wordt ingezet ter dekking van de lasten van het investeringsprogramma voor de transformatieagenda Sociaal Domein.

Toelichting op de mutaties	Er zijn geen mutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.
----------------------------	--

Reserve Maatschappelijke functie Sport

Doel	Deze reserve wordt ingezet ter dekking van lasten die samenhangen met de pilot arbeidsreintegratie via sport en het actieplan voor de vitale sportverenigingen.
Toelichting op de mutaties	Er zijn in 2025 geen mutaties in deze reserve.

Reserve Hervormingsagenda en exploitatieontwikkeling jeugd

Doel	Reserve bedoeld voor het uitvoeren van de "hervormingsagenda Jeugd" en het egaliseren van exploitatienadelen Jeugd binnen het totaal aan verkregen rijksmiddelen
Toelichting op de mutaties	De compensatie van 8,343 miljoen euro voor de tekorten jeugdzorg over 2023 en 2024 is gedoteerd aan deze reserve. Daarnaast is de dotatie hervormingsagenda jeugd en exploitatieontwikkeling voor een bedrag van 820.000 euro gedoteerd aan deze reserve. Voor de incidentele dekking van het project OJOZ 2025 is een bedrag van 676.000 euro onttrokken.

Reserve drugsbestrijding

Doel	Bij het vaststellen van de Gemeentebegroting 2024-2027 is een amendement Drugsbestrijding aangenomen. Om hier uitvoering aan te geven is een drugsbestrijdingsfonds ingesteld om uitvoering te geven aan dit amendement.
Toelichting op de mutaties	Er zijn geen mutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve versterken welzijnswerk

Doel	In deze reserve is het voordelig saldo van de SDWE na opheffing gestort. Onder deze storting ligt de afspraak met het stichtingbestuur dat de middelen worden ingezet voor het goed functioneren van het welzijnswerk en sociaal-cultureel werk in de stad. De besteding zal volgen uit een nog op te stellen bestedingsplan. Besluit over het instellen van deze reserve en het storten van het voordelig saldo is genomen door de raad bij de vaststelling van de gemeenterekening 2023.
Toelichting op de mutaties	Er zijn in 2025 geen mutaties in deze reserve.

Reserve Reïntegratie en inburgering

Doel	Het financieren van uitgaven reïntegratie-activiteiten en inburgering
Toelichting op de mutaties	Er zijn geen mutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

Reserve TOZO	
Doel	Reserve wordt ingezet ter dekking van (uitvoerings-)kosten van afwikkeling van de regeling 'Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers' (TOZO).
Toelichting op de mutaties	Er zijn geen mutaties groter of gelijk aan 400.000 euro.

10.2. Staat van voorzieningen

Bedragen x 1.000 Euro's		Stand 31-12-2024	Toevoegingen	Vrijval	Aanwendungen	Stand per 31-12-2025
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	Verliesvoorziening Particulier GREX	854	29	0	0	883
	Verliesvz GREX negatieve balanswrd	13.218	0	2.361	0	10.857
	Voorz DCW	400	1.769	0	0	2.169
	Voorz Grondwatermonitoring	509	0	0	58	450
	Voorziening ADT	12.999	52	0	0	13.051
	Voorziening Claims	800	0	0	0	800
	Vrz. oud wethouders (pensioen)	5.931	3.686	0	413	9.204
	Vrz. personeel	1.569	2.200	0	394	3.375
Voorziening ter egalisatie van de kosten	FB VRZ. Onderhoud	2.250	257	100	329	2.078
	Onderhoud havens	1.713	176	0	150	1.740
	Onderhoud parkeergarages	3.850	735	0	582	4.004
	Voorziening VBE	6.282	7.502	0	7.519	6.261
	Voorziening Riolering	2.587	0	677	0	1.910
	Vz gr onderh infrastruct kunstwerken	276	67	0	0	343
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen	Voorziening Afvalstoffen	5.579	1.412	0	0	6.992
	Voorziening duurzame mobiliteit	150	0	0	0	150
	Voorziening ISV II BDU fysiek	0	0	0	0	0
	Voorziening vervanging Riolering	0	8.500	0	8.500	0
		58.968	26.385	3.139	17.946	64.270

Toelichting voorzieningen

Hieronder wordt het doel waarvoor de voorzieningen zijn ingesteld, per voorziening toegelicht. De mutaties in de voorzieningen worden alleen toegelicht wanneer de mutaties 400.000 euro of hoger zijn geweest.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening particulier GREX	
Doel	Voorziening om de verwachte toekomstige verliezen op de reeds afgesloten anterieure overeenkomsten (particuliere grexen) af te dekken.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Verliesvoorziening GREX negatieve boekwaarde	
Doel	Voorziening om verwachte toekomstige verliezen van grondexploitaties af te dekken, voor die projecten waarvan de balanswaarde negatief is als gevolg van deze getroffen verliesvoorziening.
Toelichting op de mutaties	Het saldo van de grondexploitatie projecten met een negatieve balanswaarde als gevolg van de te treffen verliesvoorziening, is met 2,4 miljoen euro gedaald tot 10,9 miljoen euro als gevolg van positieve effecten bij de herziening van het MPG.

Voorziening DCW	
Doel	Deze voorziening is bestemd voor de verplichting spaarverlof en RVU van de WSW werknemers.
Toelichting op de mutaties	Betreft een dotatie van 928.000 euro met betrekking tot de RVU-regeling en een dotatie van 841.000 euro inzake spaarverlof.

Voorziening Grondwatermonitoring	
Doel	Voorziening om monitorings- en nazorgkosten te dekken van reeds uitgevoerde saneringen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Voorziening ADT	
Doel	Voorziening om de tekorten volgens de grondexploitatie gebiedsontwikkeling luchthaven Twente af te dekken.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Voorziening Claims	
Doel	Voorziening als dekking voor toekomstige claims.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Voorziening oud wethouders (pensioen)	
--	--

Doel	Op basis van de wet APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) hebben politieke ambtsdragers recht op verschillende pensioenregelingen. De hieruit op termijn voortvloeiende financiële verplichtingen voor de gemeente wordt in deze voorziening tot uitdrukking gebracht. Jaarlijks worden de toekomstige verplichtingen herrekend en eventuele toevoegingen of onttrekkingen die hiervan het resultaat zijn, worden bij de jaarrekening inzichtelijk gemaakt.
Toelichting op de mutaties	De gemaakte kosten voor de reeds gepensioneerde wethouders (413.000 euro) worden onttrokken uit de voorziening en op basis van de jaarlijkse actuariële berekeningen wordt bepaald wat de actuele stand van de voorziening moet zijn. Echter bij de behandeling van de wet toekomst pensioenen heeft de Eerste Kamer met een breed gedragen motie het kabinet opgedragen de pensioenen van politici op dezelfde manier te regelen als de rest van Nederland. (geplande overdracht naar het ABP 1-1-2028) Deze motie heeft tot gevolg dat de gemeente Enschede eenmalig een extra dotatie moet doen van 3.686.000 euro in de pensioenvoorziening wethouders. De toevoeging van 3.686.000 miljoen euro aan de voorziening wordt grotendeels verklaard door een beperkt aantal zwaarwegende actuariële uitgangspunten; · Ten eerste is een rekenrente van 2,954% toegepast. Deze rekenrente sluit aan bij de circulaire van het ministerie van BZK van 11 december 2025 en heeft invloed op de contante waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen: een lagere rekenrente leidt tot een hogere voorziening. · Ten tweede is uitgegaan van alle 32 rechthebbende actieve, niet-actieve en al gepensioneerde wethouders (waaronder de 11 gepensioneerde wethouders die niet in de voorziening waren opgenomen en waarvan het pensioen uit de lopende begroting werd betaald). De omvang en samenstelling van deze groep bepalen direct de hoogte van de totale pensioenverplichting. · Ten derde is gerekend met een hogere dan 100% dekkingsgraad, zoals door ABP vereist voor de inkoop van APPA-pensioenen. De gehanteerde dekkingsgraad van 115,2% van mei 2025 leidt daardoor tot een hogere benodigde voorziening. Dit percentage is aan wijzigingen onderhevig en kan invloed hebben op het pensioen dat uiteindelijk per 1 januari 2028 wordt ingekocht. Overige (variabele) uitgangspunten die worden gehanteerd hebben invloed maar geen materiële invloed.

Voorziening personeel	
Doel	Deze voorziening is ter dekking van de (Bovenwettelijke) WW-kosten en aanverwante kosten (AAOP/OPNP) en de kosten die voortvloeien uit (overige) personele regelingen en het spaarverlof (nieuwe CAO regeling m.i.v. 1-1-2022) en overmatige bovenwettelijke verlofsaldi.
Toelichting op de mutaties	De mutaties betreffen o.a. de actualisatie van de verplichtingen van de (bovenwettelijke) WW verplichtingen, spaarverlof, Regeling Vervroegde Uittreding, vaststellingsovereenkomsten en de onttrokken kosten inzake de afwikkelingen/afrekeningen in 2025

Voorzieningen ter egalisatie van kosten

Voorziening Facilitairbedrijf onderhoud

Doel	Voorziening ter dekking van de kosten voor het uitvoeren van regulier binnen onderhoud van de gebouwen waar gemeentelijk personeel is gehuisvest. Onttrekkingen uit deze voorziening geschieden op basis van werkelijke gemaakte kosten, toevoegingen van middelen op basis van een berekening voor toekomstig verwacht onderhoud.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Voorziening Onderhoud Havens	
Doel	Voorziening bedoeld ter dekking van de kosten voor groot onderhoud aan de Haven.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Voorziening Onderhoud Parkeergarages	
Doel	Voorziening bedoeld ter egalisatie van de kosten voor (groot) onderhoud aan de parkeergarages.
Toelichting op de mutaties	De dotatie van 735.000 euro betreft het vanuit het mpp (meerjaren prognose parkeren) 2025 gestorte bedrag. De bestedingen van 582.000 euro hebben betrekking op onderhoud parkeergarages, fietsstallingen en technische installaties.

Voorziening Vastgoed (VBE)	
Doel	De kosten van planmatig onderhoud worden bekostigd uit deze voorziening. De mutaties in de onderhoudsvoorziening zijn gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplan.
Toelichting op de mutaties	In Enschede wordt het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen al enige jaren gepland en gepleegd volgens de zogenaamde NEN 2767-methode. Deze methode geeft de staat van gebouwdelen weer. Naast technische aspecten, worden bijvoorbeeld ook gebruikersaspecten en duurzaamheidsaspecten meegenomen. De dotatie van 7,3 miljoen euro is conform deze methode. De onttrekking (uitgaven) van 7,5 miljoen euro uit deze voorziening geschiedt op basis van de daadwerkelijke uitgaven. Deze uitgaven zijn voorzien in de meerjaren onderhoudsplan (MJOP). De afwijking ten opzichte van begroting is te verklaren doordat een aantal grote onderhoudswerkzaamheden nog in uitvoering zijn of nog niet hebben plaatsgevonden zoals renovatie en verduurzaming van de Ripperdastraat (Tactus), kleedkamers van UDI/Suryoye, de gymzalen Helmerhoek en Stroinkslanden en Sporthal Deppenbroek. Deze renovatie- en verduurzamingstrajecten zijn jaar overschrijdend waardoor deze werkzaamheden nog doorlopen in 2026. Dit heeft te maken met aanbestedingen etcetera.

Voorziening Riolering	
Doel	Voorziening ter egalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende rioolheffing om fluctuaties in de tarieven te reduceren.
Toelichting op de mutaties	De lasten waren hoger dan begroot in 2025 en daardoor is er onttrekking gemaakt uit de voorziening van 677.000 euro.

Voorziening Infrastructurele kunstwerken	
Doel	De voorziening is ingesteld om fluctuaties in het onderhoud van infrastructuur kunstwerken door de jaren heen binnen de financiële kaders op te kunnen vangen.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen

Voorziening Afvalstoffen	
Doel	Voorziening ter egalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende afvalstoffenheffing om fluctuaties in de tarieven te reduceren.
Toelichting op de mutaties	I.v.m. diverse afwijkingen t.o.v. de begroting is een saldo van 1.412.000 euro aan de voorziening gedoteerd.

Voorziening vervanging Riolering	
Doel	Voorziening vervanging Riolering voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.
Toelichting op de mutaties	Conform het vastgestelde Water en KlimaatadaptiePlan is er een dotatie gedaan van 8,5 miljoen euro in 2025 en heeft er daarnaast een besteding plaatsgevonden conform besluit van investeringen van rioolvervanging en verbetermaatregelen riolering voor 8,5 miljoen euro in 2025.

Voorziening duurzame mobiliteit	
Doel	Door externe financiering van mobiliteits- en bereikbaarheidsmaatregelen de behoefte aan parkeerplaatsen te beïnvloeden en/of aanbod van parkeerplaatsen te realiseren.
Toelichting op de mutaties	In 2025 zijn er geen mutaties van 400.000 euro of groter.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 07-01-2026						
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A21	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit 2023 Gemeenten	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A21/01 € 1.511.451	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A21/02 € 2.281.313	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A21/03 Nee	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: A21/04 Project loopt tot 1 juni 2026
JenV	A40	Project Meten is weten Gemeente Enschede	Besteding (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A40/01 € 24.932			
JenV	A49	Frictiebudget 2025 & 2026	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A49/01 € 682.801	Cumulatieve besteding (indien van toepassing) (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A49/02 € 682.801	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A49/03 Nee	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: A49/04 Loopt tm 31-12-2026
JenV	A50	Structurele algemene Rijksbijdrage RIEC's	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: A50/01 € 5.683.103	Besteding cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A50/02 Nee	Project afgerond? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A50/03 Nee	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: A50/04 loopt tm 31-12-2026
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp oedudeerden toeslaanproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) Aard controle D2 Indicator: B2/01 24 Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/06 €218.977 Reeks 2	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02 189 Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07 € 802.769 Reeks 2	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03 Ja Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/10 Reeks 2	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04 Ja Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11 €0 Reeks 2

			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/14 €2.814	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/15 €169.353	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16 €88.152	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17 €663.907	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18 €45.624	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19 €343.619
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20 €127.073	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21 €370.553	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 €0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 €2.400	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24 €482.640	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01 € 15.874	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02 Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01 € 161.756	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02 € 14.588	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03 5	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04 238	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05 82	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) Aard controle R Indicator: D8/01 € 7.511.432	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) Aard controle R Indicator: D8/02 € 0	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) Aard controle R Indicator: D8/03 € 274.525	Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/04 -€ 151.348	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D8/05 € 1.542.733	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) Aard controle R Indicator: D8/06 € 1.982.143
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07 1	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/08 € 501.309	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Bedrag Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09 € 3.970.069	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicator: D8/10 € 3.657.919		
OCW	D10	Volwasseneneducatie Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) Aard controle R Indicator: D10/01 € 3.468.760	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) (beschikking OCW) Aard controle R Indicator: D10/02 € 501.309	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) Aard controle R Indicator: D10/03 € 3.970.069	Besteding (jaar T) educatie Aard controle R Indicator: D10/04 € 3.657.919	Reservering besteding educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen Aard controle R Indicator: D10/05 € 312.150	Onttrekking besteding educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen Aard controle R Indicator: D10/06 € 0
			Onderbesteding jaar T Automatisch berekend Aard controle n.v.t.					

			Indicator: D10/07				
			€ 0				
OCW	D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente Aard controle R Indicator: D12/01	Correctie besteding contactgemeente (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12/02	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12/03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) Aard controle R Indicator: D12/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D12/05
			€ 1.951.031	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
OCW	D12A	Regionaal programma voortijdig schoolverlaten Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2025 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente Aard controle R Indicator: D12A/01	Besteding aan contactschool (jaar T) Aard controle R Indicator: D12A/02	Totale besteding (jaar T) (automatisch ingevuld) Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/03	Correctie totale besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12A/04	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D12A/05
			€ 1.346.324	€ 0	€ 1.346.324	€ 0	€ 805.132
		Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D12A/07					
		Nee					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld Aard controle R Indicator: D14/01	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/02	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/03		
			€ 66.546	€ 0	€ 0		
		Correctie besteding (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/04	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Aard controle R Indicator: D14/05	Opgebouwde reserve (jaar T) Aard controle R Indicator: D14/06	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07		
		€ 0	€ 56.226	€ 0	Ja		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/09	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs Aard controle R Indicator: D14/11		
		1					
OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikingsnummer/referentienu mmer Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard van de activiteit besteding (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: D23/03	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026. Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05
							Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06
		1	SB230135	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 88.800	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening
		2	SB230136	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 113.500	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening
		Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07				
			1 Ja				
			2 Ja				
OCW	D28	Impuls jongeren en talent	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: D28/01	Aard controle R Indicator: D28/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D28/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D28/05
			1 Concordia Crostic	€ 78.927	€ 78.927	Ja	
			2 Kunstbende	€ 60.664	€ 60.664	Nee	
			3 Stichting Welle	€ 28.000	€ 28.000	Ja	
			4 Vriezenveense Harmonie	€ 22.000	€ 22.000	Ja	
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)
		Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wqr)	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05
			1 2018.023.03	€ 264.046	€ 0	€ 0	€ 0
			2 2020.118.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 2020.123.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 2020.119.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 2020.121.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 2020.116.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			7 2020.126.03	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één projectnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11
			1 2018.023.03	€ 264.046	€ 0	€ 0	Nee
			2 2020.118.03	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3 2020.123.03	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			4 2020.119.03	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			5 2020.121.03	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			6 2020.116.03	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			7 2020.126.03	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	€ 0	€ 360.000	€ 0
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	€ 0	€ 402.649	€ 600.232
			3 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	€ 48.483	€ 185.906	€ 98.434
			4 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	€ 0	€ 202.479	€ 179.073
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)		€ 3.476.353
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09		
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	Ja		
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	Ja		
			3 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	Nee		

			4 060173 Gemeente Oldenzaal Kopie CBS(code)	IENW/BSK-2022/261992 Kopie beschikingsnummer	Ja Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			1 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	053EN-01 Kuipersdijk	Ja		
			2 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2021/213658	053EN-02 Westervallebeek	Ja		
			3 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	053EN-03 Zuiderspoorbeek	Nee		
			4 060173 Gemeente Oldenzaal	IENW/BSK-2022/261992	053EN-04 Klimaatbestendig Glanerbrug fase I	Ja		
IenW	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project i/vm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01	Aard controle R Indicator: E83/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03	Aard controle R Indicator: E83/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05	
			1 Gebiedsgericht grondwaterbeheer	€ 0	Ja	€ 0	€ 150.000	
			2 Nazorg inclusief isoleren, beheer- en controlemaatregelen	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			3 PFAS in de wijk De Bleekerij	€ 26.405	Ja	€ 0	€ 1.078.565	
			4 Ropeda (Kopersteden 6-8)	€ 0	Ja	€ 0	€ 24.878	
			5 Vlierstraat 103 (vml. Brandweeroefenlocatie)	€ 9.970	Ja	€ 0	€ 41.494	
			6 PFAS-onderzoek op gebruiksgevoelige locaties (volkstuinten/speelplekken)	€ 0	Ja	€ 0	€ 96.913	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/11
			1 Gebiedsgericht grondwaterbeheer	Ja		Ja	Nee	IENW/BSK-2022/220732 en IENW/BSK-2025/42356
			2 Nazorg inclusief isoleren, beheer- en controlemaatregelen	Ja		Ja	Nee	IENW/BSK-2022/220732 en IENW/BSK-2025/42356
			3 PFAS in de wijk De Bleekerij	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2022/220732 en IENW/BSK-2025/42356
			4 Ropeda (Kopersteden 6-8)	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2022/220732 en IENW/BSK-2025/42356
			5 Vlierstraat 103 (vml. Brandweeroefenlocatie)	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2022/220732 en IENW/BSK-2025/42356
			6 PFAS-onderzoek op gebruiksgevoelige locaties (volkstuinten/speelplekken)	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2022/220732 en IENW/BSK-2025/42356
IenW	E84	Regeling stimuleringsverkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 803.710	€ 803.710	€ 643.610	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids- maatregelen per type maatregel (stukks. meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1 301 Aanleg van openbare verlichting	Ja	36			
			2 318 Verbreden fietspaden	Ja	1.100			
			3 337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/u weg	Nee	0			
IenW	E85	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelinstanties	Aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties in (jaar T)	Cumulatief aantal geïnstalleerde intelligente verkeersinstallaties (t/m jaar T)	Totale besteding aan het project (jaar T)	Cumulatieve besteding aan het project (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

			Aard controle R Indicator: E85/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/02	Aard controle R Indicator: E85/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E85/05	
			0	22	€ 178.000	€ 1.358.637	Ja	
lenW	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01	Aard controle R Indicator: E97/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03	Aard controle R Indicator: E97/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05	
			1 Individuele spoedlocaties	€ 0	Ja	€ 0	€ 246.427	
			2 Nazorg inclusief isoleren, beheer en controlemaatregelen	€ 0	Ja	€ 0	€ 52.551	
			3 Element diffuus verspreid lood	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			4 Element PFAS	€ 4.959.983	Ja	€ 0	€ 5.082.053	
			5 Vlierstraat 103	€ 0	Ja	€ 0	€ 0	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/11
			1 Individuele spoedlocaties	Ja		Ja	Nee	IENW/BSK-2023/292549 en IENW/BSK-2025/42563
			2 Nazorg inclusief isoleren, beheer en controlemaatregelen	Ja		Ja	Nee	IENW/BSK-2023/292549 en IENW/BSK-2025/42563
			3 Element diffuus verspreid lood	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/292549 en IENW/BSK-2025/42563
			4 Element PFAS	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/292549 en IENW/BSK-2025/42563
			5 Vlierstraat 103	Ja		Nee	Nee	IENW/BSK-2023/292549 en IENW/BSK-2025/42563
lenW	E103B	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023- 2027	Hieronder per regel één provincie(code) en/of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Projectcategorie	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/02	Aard controle R Indicator: E103B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E103B/05	
			1 030004 Provincie Overijssel	S2024-0001041	€ 114.328	€ 226.808	Ja	
			2 030004 Provincie Overijssel	S2024-0001003	€ 129.931	€ 601.541	Nee	
lenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01	Aard controle R Indicator: E104/02	Aard controle R Indicator: E104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06
			1 31194215/5000006456		€ 258.304	€ 14.182.663	428	301
			2 31194358/5000006454		€ 0	€ 0	0	0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10		
			1 31194215/5000006456	372	213	Nee		
			2 31194358/5000006454	0	0	Nee		
			Naam infrastructuurle voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructuurle voorziening Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024	Totale besteding (jaar T) per infrastructuurle voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructuurle voorziening	Infrastructuurle voorziening afgerond? (Ja/Nee)	

			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11	Aard controle R Indicator: E104/12	Aard controle R Indicator: E104/13	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15	
		1	Realiseren van een mobiliteitshub en parkeergebouw nabij het station Enschede		€ 227.977	€ 456.112	Nee	
		2	Realiseren van een nieuw compacter busstation bij station Enschede		€ 0	€ 0	Nee	
		3	Realisatie van de fietssnelweg F35 tussen de Lambertus Buddestraat en de Tubantiasingel, als ontbrekende schakel tussen Hengelo / Kennispark en station Enschede CS.		€ 30.327	€ 13.726.552	Nee	
		4	Verbeteren bovenplanse fietsverbindingen tussen de Haaksbergerstraat / Zuiderval en de Broekheumerrondweg / Geessinkweg	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		5	Verbeteren van de doorstroming door herinrichting omliggende wegen: Zuiderval (invalsweg vanaf A35) incl Industriestraat, Wethouder Beversstraat, Burgemeester Van Veenlaan, Getfertsingel	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
lenW	E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	Beschikingsnummer Aard controle n.v.t. Indicator: E111/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E111/02	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E111/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E111/04		
		1	SPUK-SEB25-03872735	€ 191.666	€ 191.666	Ja		
		2	SPUK-SEB25-03837547	€ 12.600	€ 12.600	Ja		
		3	SPUK-SEB25-03793543	€ 324.739	€ 324.793	Ja		
lenW	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024-2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad Aard controle R Indicator: E113/01	Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm Sisa tussen medeoverheden Aard controle R Indicator: E113/03	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05	
			€ 110.947	Nee	€ 0	€ 255.305	Nee	
lenW	E115	Tijdelijke regeling specifieke uitkering duurzame en circulaire infrastructuur	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: E115/01	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E115/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E115/03	Beschikking kenmerk Aard controle n.v.t. Indicator: E115/04		
		1	€ 0	€ 295.936	Ja	31202601 4500412262		
lenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T) Aard controle R Indicator: E120/01	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) Aard controle R Indicator: E120/03	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04		
			€ 103.573	€ 103.573	€ 51.786	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08		
		1	431 Drempel, aantal in st	Nee	0	Project nog niet gestart		

			2 437 Aanleg van een fietsstraat op	Nee	0	Project nog niet gestart		
			3 462 Aanleg van één rijloper met	Nee	0	Project nog niet gestart		
			4 465 Aanleg van een	Nee	0	Project nog niet gestart		
			5 460 Aanleg van een	Nee	0	Project nog niet gestart		
			6 434 Aanleg van een	Nee	1	1 uitritconstructie in afgerond		
			7 455 Aanleg van een	Nee	0	Project nog niet gestart		
			8 430 Aanleg van een	Nee	0	Project nog niet gestart		
			9 436 Inrichten van schoolzone met	Nee	0	Project nog niet gestart		
			10 418 Verbreden van fietspaden,	Nee	900	Traject is halverwege afgerond		
			11 420 Fietsoversteek over zijweg	Nee	1	1 fietsoversteek in afgerond		
EZ	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkeloebieden	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06
			1 SPUKIW23-03511310	Stadsblok - Korte Hengelsestraat	€ 0	Het project heeft vertraging opgelopen als gevolg van het afhaken van het ROC van Twente als huurder in het Warenhuis en de ontwikkelingen rondom de verhuizing van de bibliotheek naar het Warenhuis.	€ 0	€ 324.321
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfsobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfsobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12
			1 SPUKIW23-03511310	€ 445.094	Nee	0	Nee	0
			Kopie beschikkingnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17	
			1 SPUKIW23-03511310	Nee	Het project heeft vertraging opgelopen als gevolg van het afhaken van het ROC van Twente als huurder in het Warenhuis en de ontwikkelingen rondom de verhuizing van de bibliotheek naar het Warenhuis.	Ja	Nee	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 106.789.833	€ 1.788.885	€ 2.148.908	€ 24.264	€ 424.122	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kindersonnantieslanaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 755.092	€ 98.671	€ 0	€ 10.414.501	€ 30.539	€ 6.871

			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 191.533 BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07	€ 66.590 BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08	€ 79.372 BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09	€ 0 BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10	€ 0 Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	€ 0
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) oemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam ongericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overio) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020) € 0	€ 0	€ 0	€ 3.056	€ 399.693	€ 5.704
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020) € 0	€ 0	€ 0	€ 3.770	€ 91.755	€ 2.169
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021) € 0	€ 0	€ 0	€ 1.366	€ 81.532	€ 1.549
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021) € 0	€ 0	€ 0	€ 703	€ 21.871	€ 729
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021) € 0	€ 0	€ 0	€ 118	€ 8.327	€ 543
			6 Totaal € 0	€ 0	€ 0	€ 9.013	€ 603.178	€ 10.694
			Kopie regeling Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		

			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0		Ja	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0		Ja	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0		Ja	
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0		Ja	
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0		Ja	
			6 Totaal	0	0		N.v.t.	
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig		Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14		Aard controle R Indicator: G4/15
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kijwt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkings - Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkings Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0		
							€ 0	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0		€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0		€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0		€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		€ 0	€ 0		€ 0
			6 Totaal	0	0	0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam oovericht oo grond van de Wor	Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03			
			€ 4.207.427	€ 0	Ja			
SZW	G12	Kijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025	Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente			
		Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht oo grond van de Wor						

			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03		
			€ 9.286	€ 0	Ja		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht na rond van de War	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			€ 230.242	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
VWS	H1	Ministeriële regeling heroïnebehandeling Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) Afspraak Aard controle D1 Indicator: H1/01	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) Realisatie Aard controle D1 Indicator: H1/02	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: H1/03		
			25	25	€ 940.726		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Totale werkelijke berekende uitkering Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02			
			€ 2.322.485	€ 5.056.256			
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken Aard controle R Indicator: H4/03	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken Aard controle R Indicator: H4/04	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden Aard controle R Indicator: H4/05	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06	
			€ 3.543.901	€ 39.175	€ 1.473.180		
VWS	H20	Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021	Betreft naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H20/01	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/02	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/03	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/04	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/05
			1 Vastgoedtransitie open driemilieuvoorzieningen	Ja	Ja	Ja	€ 0
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H20/07	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/08	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) Aard controle R Indicator: H20/09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/10	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) Aard controle R Indicator: H20/11
			1 Vastgoedtransitie open driemilieuvoorzieningen	€ 60.346	€ 0	€ 36.675	€ 0
			2 Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel Aard controle n.v.t. Indicator: H20/13	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d) Aard controle R Indicator: H20/14	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/15	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) Aard controle R Indicator: H20/16	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) Aard controle n.v.t. Indicator: H20/17
							Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) Aard controle R Indicator: H20/18

			1 Vastgoedtransitie open driemilieuvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 2.379.755	€ 3.140.830	€ 0
			2 Ombouw van separeruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f)	Activiteit Ombouw separeruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer geschikt over een separeruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee)	Besteding realisatie activiteit ombouw separeruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ombouw separeruimte (art. 4 lid 1 sub b)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H20/19	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/20	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/21	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/22	Aard controle R Indicator: H20/23	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/24
			1 Vastgoedtransitie open driemilieuvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			2 Ombouw van separeruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
			Kopie naam onderdeel	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b)	Optionele toelichting		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H20/25	Aard controle R Indicator: H20/26	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/27	Aard controle n.v.t. Indicator: H20/28		
			1 Vastgoedtransitie open driemilieuvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
			2 Ombouw van separeruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
			Eindverantwoording (Ja/nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H20/29					
			Nee					
VWS	H26	Regeling specifieke uitkering randvoorwaardelijke functies jeugdhulp	Projectnummer	Gedurende jaar T zijn de activiteiten verricht in het kader van de randvoorwaardelijke functie waarvoor de uitkering is ontvangen? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2024	Eindverantwoording? (Ja/Nee)	Optionele toelichting (verplicht in te vullen indien indicator 2 met "nee" is ingevuld)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H26/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/02	Aard controle R Indicator: H26/03	Aard controle R Indicator: H26/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H26/06
			1 1044509	Ja	€ 1.688.844	€ 4.189.940	Ja	
			2 1046282	Ja	€ 1.006.013	€ 1.006.013	Nee	
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H26/07					
			1 Ja					
			2 Ja					
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle R Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			€ 3.130.014	€ 306.342	€ 2.823.672	€ 8.270.047	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			Ja	Nee				

VWS	H41	Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2024-2028	Projectnummer	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee)	Besteding activiteiten (jaar T)	Correctie besteding realisatie activiteiten (jaar T-1) vanaf Sisa T+1	Definitieve besteding realisatie project	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: H41/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H41/02	Aard controle R Indicator: H41/03	Aard controle R Indicator: H41/04	Aard controle R Indicator: H41/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H41/06
			1 1046223	Ja	€ 0	€ 274.000	€ 274.000	Ja
			2 1046330	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verlicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 7 Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06
			1 Centrumkwadraat 2020-0000077533	Nee	Ja	339	301	202
			2 Boulevardzone 2021-00000071817	Nee	Ja	103	75	103
			3 Eschmarkerveld 2022-0000095941	Nee	Nee	0	0	0
			4 Cromhoff 2023-0000051416	Nee	Ja	0	0	0
			5 Binden van Talent 2023-0000051416	Nee	Ja	183	183	0
			6 Centrumkwadraat Noord 2024-0000048607	Nee	Ja	16	0	16
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12
			1 Centrumkwadraat 2020-0000077533	Nee	€ 1.012.251	€ 11.564.078	€ 135.000	€ 2.364.215
			2 Boulevardzone 2021-00000071817	Nee	€ 371.690	€ 7.265.123	€ 0	€ 1.399.153
			3 Eschmarkerveld 2022-0000095941	Nee	€ 1.792.552	€ 10.631.599	€ 9.180	€ 9.180
			4 Cromhoff 2023-0000051416	Nee	€ 1.320.588	€ 9.409.765	€ 58.015	€ 109.072
			5 Binden van Talent 2023-0000051416	Ja	€ 548.358	€ 2.124.861	€ 2.408.981	€ 2.408.981
			6 Centrumkwadraat Noord 2024-0000048607	Ja	€ 434.682	€ 3.400.765	€ 35.519	€ 117.638
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verlicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16		

			1 Centrumkwadraat 2020-0000077533	Ja	J9/02: het aantal woningen waarvan de bouw is gestart loopt achter bij de fasering in de aanvraag. Door de stijgende bouwkosten, woningprijzen en nieuwe huurwetgeving duurden de onderhandelingen met marktpartijen langer waardoor woningbouwplannen zijn vertraagd. Verwachting is wel dat het geplande aantal woningen binnen de projectperiode van 10 jaar wordt gehaald. in 2026 is de start bouw van 2 projecten gepland. J9/08: uitvoering WBI maatregelen loopt achter op schema als gevolg van vertraging van de vastgoedontwikkelingen. Mbt tot maatregel A is de grondexploitatie in 2021 vastgesteld, op het bestemmingsplan is beroep ingesteld bij de RvS, na 3 jaar is hier in 2025 een uitspraak op gekomen. Maatregel B betreft de bodemasanering, deze is uitgevoerd. Kosten zijn onderdeel van de sloopkosten.	Nee	
			2 Boulevardzone 2021-00000071817	Ja	Het college van B&W heeft op 08-11-2022 besloten tot het stopzetten van de onderhandelingen voor de deelplannen 2/3/4 en het ontbinden van de samenwerkingsovereenkomst met de ontwikkelaar. Omdat er planologisch en financieel geen onderbouwing meer is voor de grex, is de grex afgesloten per 31-12-2022. De gemeente Enschede heeft dit begin 2023 kenbaar gemaakt bij het ministerie van BZK en RVO. In de daarop volgende jaren zijn de ontwikkelingen periodiek besproken met het ministerie van BZK en RVO.	Nee	
			3 Eschmarkerveld 2022-0000095941	Ja	Uitvoering maatregelen cf. J9/08 loopt achter omdat bestemmingsplan en grex later zijn vastgesteld dan gepland. Vanwege de eis van de Provincie mbt natuurcompensatie hebben aanvullende onderzoeken en uitwerkingen moeten plaatsvinden. Hierdoor is er ernstige vertraging opgelopen in de planning. Dit heeft ook effect op de fasering van de bouw zoals opgenomen in de WBI (J9/02). Middels een wijzigingsverzoek in 2025 om uitsstel gevraagd en gekregen bij de subsidieverstrekker	Nee	

			4	Cromhoff 2023-0000051416	Ja	De onderhandelingen om te komen tot een SOK voor de oprichting van een PPS met marktpartijen hebben langer geduurd dan verwacht, dit heeft een vertragend effect op de geplande uitvoering van de maatregelen(J9/08) en het realiseren van de woningen (J9/02) conform fasering. Inmiddels is de SOK ondertekend en de PPS opgericht. Ook de aanwezigheid van Flora en Fauna, waardoor er een mitigatieplan moet komen, heeft vertragend effect op de sanering en het bouw- en woonrijp maken. Dit heeft ook effect gehad op het opstellen van het omgevingsplan. Inmiddels is het omgevingsplan onherroepelijk. Inmiddels is gestart met de sloopwerkzaamheden en transformatie van bestaande gebouwen.	Nee		
			5	Binden van Talent 2023-0000051416	Ja	In 2025 is gestart met het gebouw Bundle Kennispark (183 woningen). Deze woningen stonden gepland in 2024. Dit is vertraagd door een stijging in de bouwkosten en daardoor aanpassing van het ontwerp. Daarnaast zag de woningcorporatie grote risico's rond de afronding van de gehele gebiedsontwikkeling als gevolg van de huidige marktsituatie voor commercieel vastgoed op Kennispark en de impact van netcongestie op dit vastgoedsegment. Zij twijfelde daarom over woningbouwinvesteringen in dit gebied. Om dit risico voor de corporatie te beperken heeft de gemeenteraad inmiddels besloten om het aangrenzende Parkeergebouw vooruitlopend op het bedrijfsvastgoed, op risico te bouwen. Hierdoor was de corporatie ook bereid om te gaan investeren in de realisatie van 183 woningen.	Nee		
			6	Centrumkwadraat Noord 2024-0000048607	Ja	We houden 2 x per jaar afstemmingsoverleg met ministerie + RVO.	Nee		
VRO	J17	Realisatiestimulans		Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognostiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			
				Aard controle D1 Indicator: J17/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02	Aard controle D1 Indicator: J17/03			
				134	252	0			

			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw)	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04	Aard controle R Indicator: J17/05	Aard controle R Indicator: J17/06	Aard controle R Indicator: J17/07	Aard controle R Indicator: J17/08	
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			5.511	€ 0	€ 1.495.232	2.445	€ 404.879	€ 1.800.425
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
			4.168	€ 520.048	€ 3.051.750			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
			11.287	14.844	957	2.827	10.783	0
VRO	J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkningsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J56/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/02	Aard controle R Indicator: J56/03	Aard controle R Indicator: J56/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/06
			1 RHA2021-02277556	Huisvesting aandachtsgroepen in Enschede	€ 0	€ 110.000	0	22
			Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J56/07	Aard controle R Indicator: J56/08	Aard controle R Indicator: J56/09	Aard controle R Indicator: J56/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/12
			1 Huisvesting aandachtsgroepen in Enschede	€ 0	€ 0	Nee	Nee	Ja
			Kopie Projectnaam	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?			

			Aard controle n.v.t. Indicator: J56/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J56/15			
			1 Huisvesting aandachtsgroepen in Enschede	Ja	Ja			
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkningsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, tweede lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3)	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel b
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/06
			1 LAI23-03615656	€ 1.846.350	1.185	0	€ 74.170	€ 453.813
			2 LAI24-03724699	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			3 LAI25-03829024	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			1	€ 0	€ 1.392.537	Nee		
			2	€ 0	€ 0	Nee		
			3	€ 0	€ 0	Nee		
VRO	J96B	Regiodeals 4e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikkningsnummer	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/03	Aard controle R Indicator: J96B/04	Aard controle R Indicator: J96B/05	
			1 030004 Provincie Overijssel	S2024-0001455	Verduurzamen en ontwikkelen bedrijfslocaties	€ 35.869	€ 83.694	
			2 030004 Provincie Overijssel	D2025-01-012702	Verduurzamen en ontwikkelen bedrijfslocaties	€ 24.200	€ 66.325	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	Toelichting		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen					
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/06	Aard controle R Indicator: J96B/07	Aard controle R Indicator: J96B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/09		
			1 030004 Provincie Overijssel	€ 35.869	€ 83.694	Project is voortdurend beëindigd en gestopt. In de verantwoording zijn de kosten meegenomen die tot einde project zijn gemaakt en geboekt		
			2 030004 Provincie Overijssel	€ 24.200	€ 66.325			
			Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)			

			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/10	Aard controle R Indicator: J96B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/12			
			€ 0	€ 3.859	Ja			
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnaam Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verlicht Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verlicht Aard controle D1 Indicator: J105/05	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: J105/06
		1 2023-000096223	50	Ja	50	Ja	€ 548.000	
		Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verlicht Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of oriëntatieoriëntie woningen Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee) Aard controle D1 Indicator: J105/12	
		1 2023-000096223	€ 548.000	Ja	33	Ja		
		Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
		1 2023-000096223	Ja					
VRO	J106	Tijdelijke regeling specifieke uitkering gebiedsbudget	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: J106/01	Totale besteding (jaar T) Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: J106/02	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) Automatisch berekend Aard controle n.v.t. Indicator: J106/03			
		1 2025-0000084132	€ 972.826	€ 972.826	€ 972.826			
		Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) Aard controle D1 Indicator: J106/04	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) Aard controle D1 Indicator: J106/05	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) Aard controle D1 Indicator: J106/06	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J106/08		
		1 386	311	25	23	Nee		
		Kopie beschikkingnummer	Naam gebiedsmaatregel Aard controle n.v.t. Indicator: J106/09	Besteding (jaar T) per gebiedsmaatregel Aard controle R Indicator: J106/10	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per gebiedsmaatregel Aard controle n.v.t. Indicator: J106/12	Gebiedsmaatregel afgerond (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J106/13		
		1 2025-0000084132	Verwerven en uitplaatsen particuliere woningeigenaren en bedrijven in Driehoek Noord	€ 664.618	€ 664.618	Nee		
		2 2025-0000084132	Klimaatadaptief maken van de	€ 308.208	€ 308.208	Nee		
		3 2025-0000084132	Verwerven en uitplaatsen ondernemer Horstmanpark	€ 0	€ 0	Nee		
		4 2025-0000084132	Natuurcompensatie NNN gebieden Horstmanpark (aankoop grond)	€ 0	€ 0	Nee		
		5 2025-0000084132	Centrum netbewust bouwen	€ 0	€ 0	Nee		
VRO	J107	Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen 2023	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: J107/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: J107/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J107/03	Cumulatief aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J107/04	Cumulatief aantal gerealiseerde woonruimten voor statushouders en/of Oekraïense ontheemden (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: J107/05	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: J107/06
		1 SFT2025-03842365	€ 722.665	€ 722.665	0	0	Nee	
		2 SFT2025-03870877	€ 5.782.091	€ 5.782.091	0	23	Nee	
		3 SFT2025-03803331	€ 265.046	€ 265.046	0	4	Nee	
VRO	J109	Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting	Plan/projectnaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen cumulatief (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overboekte middelen

			Aard controle n.v.t. Indicator: J109/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/04	Aard controle R Indicator: J109/05	Aard controle R Indicator: J109/06
		1	Herstructurering Harenberglinden	0	0	0	€ 0	€ 0
		2	Herstructurering Twekkelerveld	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie plan/projectnaam	Cofinanciering (jaar T) per project	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J109/07	Aard controle R Indicator: J109/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J109/11	
		1	Herstructurering Harenberglinden	€ 169.845	€ 244.652	Ja	Nee	
		2	Herstructurering Twekkelerveld	€ 77.912	€ 77.912	Ja	Nee	
VRO	J115	Ontwikkeling, realisatie en werking van Flexcity Enschede	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Besteding (jaar T) overige woningbouwprojecten betaalbare modulaire woningen (niet ziende flexcity)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J115/01	Aard controle R Indicator: J115/02	Aard controle R Indicator: J115/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J115/04		
		1	Flexcity Enschede	€ 336.104	€ 0	Nee		
VRO	J117B	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J117B/01	Aard controle R Indicator: J117B/02	Aard controle R Indicator: J117B/03			
		1	030004 Provincie Overijssel	€ 205.345	€ 446.516			
			Kopie provinciecode	Status SMP (nog niet gestart/in ontwikkeling/afgerond)	Gebruik van pre-SMP (Ja/Nee)	Verwachte opleverdatum SMP(dd/mm/jj)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J117B/04	Aard controle D2 Indicator: J117B/05	Aard controle D2 Indicator: J117B/06	Aard controle D2 Indicator: J117B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J117B/08	
		1	030004 Provincie Overijssel	in ontwikkeling	Ja	30-4-2026	Nee	
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkningsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02	Aard controle R Indicator: J209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04	Aard controle D2 Indicator: J209/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06
		1	RHA2023-03508983	117 studentenwoningen Boulevard Campus UT	€ 0	€ 994.500	€ 994.500	0
		2	RHA2023-03501487	Pakhuiskwartier (Blok E)	€ 0	€ 833.000	€ 833.000	0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09	Aard controle R Indicator: J209/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11	
		1	117 studentenwoningen Boulevard Campus UT	117	Ja	Ja	Ja	
		2	Pakhuiskwartier (Blok E)	98	Ja	Ja	Ja	
KGK	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06
			€ 2.188.421	€ 181.680	€ 891.177	€ 7.538.783	€ 163.479	€ 172.544
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					

			Nee					
AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbehalve (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbehalve (GOO)	Besteding (jaar T) tbt de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06
			€ 9.825.596			€ 488.516	€ 0	€ 608.897
		Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Aard controle R Indicator: M16/07	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO)	Aard controle R Indicator: M16/08	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Aard controle R Indicator: M16/09	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd
			€ 26.295	€ 49.920	€ 801.782	1-1-2025	1-10-2025	
		Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)				
			€ 10.197.442	€ 48.356.548				

Overige gegevens

Vaststellingsbesluit

Controleverklaring